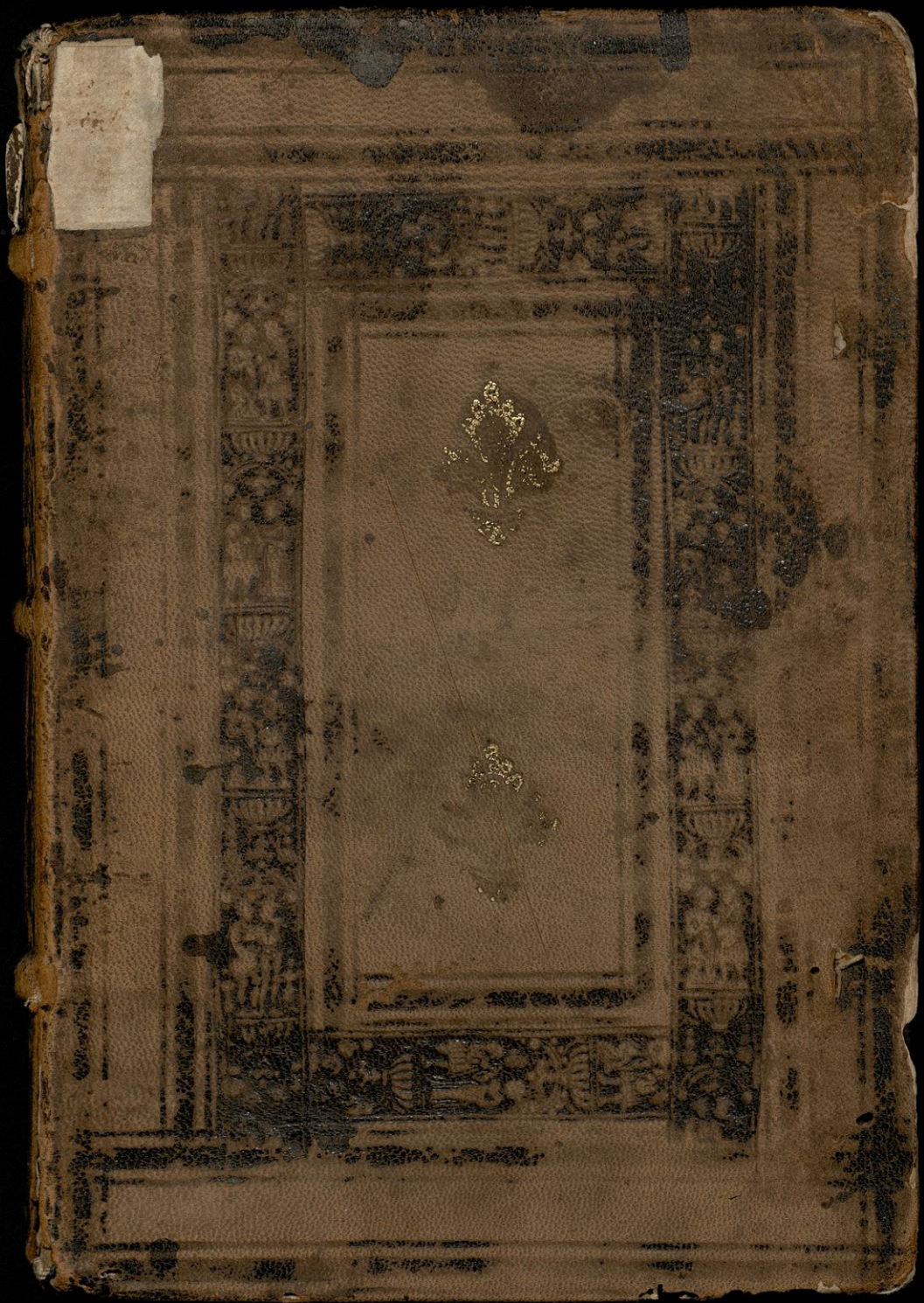

4567. III. 44. 2. 2. 2.

8°

Annum dum decies octo numerantur et octo
Lustra ter centum Septimus imber agit

Boetij viri celeberrimi de
consolatõne philosophie
liber cum optimo cõmen
to beati Thome

K. K. LYCEAL BIBLIOTHEK ZU LAIBACH

lyw 1500.

¶ Incipit tabula super libros de consolatione philosophie ꝑ ordinē alphabeti.

Cidiosi et vicios⁹ arguū tur libro primo me. vij.
Accusatio crudel⁹ li. i. prosa. iij.
Accusatō boetij erga regem hūit tria vicia libro primo prosa. q̄rta.
Actus quilibet requirit ordinem tpis et loci libro. i. me. vi.
In vere flores et in autumno vue colliguntur libro et me. vt supra.
Actus sequit̄ p̄ditōem potētie ⁹ est actus libro quinto prosa. iij.
Aduersa fortuna plus prodest ꝙ prospera libro. ij. prosa octaua
Aduersa bonis. ꝓspera malis q̄ re ꝓringant libro q̄rto ꝓsa sexta
Aduersa ac prospera aduenium bonis et malis li. q̄rto prosa. vij.
Aduersitas veros amicos ostendit libro secundo prosa octaua.
Aduersitati fortune volendū nō est ꝓpter quinq; li. secōo prosa. i.
Aduersitate nō debet sapiēs molestari nec fortis mītitudie hominū terreri libro q̄rto ꝓsa septima.
Aduersitate. z in prosperitate se homo equaliter habeat hortat exemplis libro quarto metro. vij.
Affectiōes quatuor gaudiū spes timor dolor impediunt cognitionē veri libro primo metro septio.
Affect⁹ q̄tuor sī reḡre ira. carbe.
Afflictis est ⁹ dolēdū li. i. ꝓsa. iij.
Ager mētē hois deligit li. iij. me. i
Aliena probitas et pulchritudo quoiem nō decorant li. secōo ꝓ. v.
Amātib⁹ q̄ dat legē li. iij. me. iij
Amicicia maxime videtur dissolui libro primo prosa tercia
Amicor⁹ triplex gen⁹ li. ij. ꝓsa. iij.
Amicū inuenisse est pretiosissimū diuitiar⁹ genus libro et prosa. vij
Amic⁹ ꝓpius reḡre aduersitas sup
Amicos fortuna. infortuniū inimicos facit libro q̄rto ꝓsa quinta.
Ammiratōis exemplū de septē stellis et eclipsi lune libro quarto metro quinto
Ammirātur homines de illo q̄ raro fit ibidem
Ammirari fec̄ senes ꝓbari ibidē
Amor diuinus tria facit in hominibus libro secundo metro. vij.
Anaxagoras ꝓbus stulticiā hominū solem pro deo colentiuz reprehendit libro primo ꝓsa. tercia
Alie felicitas in morte non terminatur libro secūdo prosa quarta
Alialiū diuerse sūt figure li. v. me v
Animalia cetera preter hominē caput demerguntur ibidem
Anni sunt q̄tuor ptes li. i. me. v.
Anni q̄tuor ptes reḡre regimē ōi
Anni transformatio peior est q̄ corporis libro quarto metro. vij.
Antiquorum eras fuit sine cupiditate libro secundo metro quinto
Appetūt oia ꝑmanere requir bonum est
Appetitus require permanentia.
Appetitus est duplex li. iij. p. ri.
Appetitus require desiderium
Area fortune quare mundus dr libro secundo prosa prima.
Arma phie libro. i. prosa secūda
Artes liberales vicunctac ibidē.
Asin⁹ ad liraz ē hō sī attentōne ꝑba sacra audiēs li. i. prosa q̄rta

Asinus dr̄ piger seu tardus libro quarto prosa tercia.
Auari dicūt canes li.i.psa q̄rta.
Et ibidē habet li.ij.metro.scdo.
Auari insatiabiles et auaritia vadit in infinitū libro.ij.metro.iij.
Aues tenebraꝝ require tenebre.
Auriga require currus.
Auarus require lup⁹.
Autūnus req̄re tps autūnale.
Auxilium diuinū in minimis dz inuocari.li.iij.prosa nona.
Auxilij diuini inuocatio a boetio libro tercio metro nono.
Arbitonsor req̄re ī securitas
Beate tunc respublice sunt si ꝑ sapientes et studiosos regant libro primo prosa tercia.
Beatitudo siue felicitas est duplex libro secundo prosa quarta.
Btitudo ē ipe de⁹.li.iij.psa.xiij.
Btitudo sūma ē in do.li.iij.p.x.
Beatitudo nō potest auferri virtuosis libro quarto prosa tercia.
Beati sunt dij Ibidem.
Beatitudo non est in dignitatibus libro secundo prosa sexta.
Btitudo siue felicitas non ꝯsistit in bonis fortuitꝫ libro scdo.p.uij
Et ꝑbat tribꝫ rōnibꝫ ibidem.
Beatitudis descriptio.li.iij.p.ij.
Beatitudinem ad veram omnes vocantur libro.iij.metro decimo
Btitudinē attigere req̄re ābular
Btūs oīs deus est li.iij.prosa.x.
Beatitudo require patria. Item omnes. Item in verbo voluptas
Bellare ad mortem hoīes nō debent libro quarto metro quarto.
Beli causa est diuersitas morum ibidem
Bellū iustū decet li.iij.me.q̄rto.
Bene fiunt oīa ⁊ q̄ mala fieri videnꝫ error est libro.iiij.psa sexta.
Bestie nō btificanꝫ li.iij psa vij.
Biliotheca vñ dr̄ li.i.prosa q̄rta.
Boetio multa nomina annectūt in prohemio.
Boeti⁹ ordinauit actus suos ad ꝯmunem vtilitatez et rexit romā propter ꝯmune bonū patet septē exemplis libro primo prosa q̄rta.
Boetius habuit vxorem pudicā et filios prudentes et socerem sapientē libro secundo prosa q̄rta.
Boetius hūit plura bona q̄ꝫ postea sustinuit mala li.ij.psa scda.
Boetius quare infirmus iudicabatur libro primo prosa sexta.
Bona corpis si vilia li.iij.p.viij.
Bona hominis sunt ratio et intellectus nō tpalia libro.i.pro.vi
Bona tpalia somniantur esse felicitas libro quarto prosa prima
Bonū p̄teritū torquet li.ij.p.uij.
Bona temporalia querens in varia incidit libro tercio prosa.viij.
Bona tpalia nec sufficientiā nec potentiā p̄stāt libro q̄rto pro.ix.
Boni semp sunt potētes mali vero impotentes libro q̄rto pro.ij.
Boni non sunt sine p̄mia ⁊ mali nō sunt sine pena li.iiij.psa tercia
Bonis quare nō contingit fortuna bona libro quarto prosa q̄nta
Bonū est duplex libro.ij.psa.vi.
Bonoꝝ premia require premia
Boni p̄mio h̄ priuant req̄re iusti
Boni veri imagines vbi inueniuntur libro tercio prosa nona.
Bonū ⁊ vnū idē sunt req̄re vnuz.
Bonum summū est verum indiuisibile libro tercio prosa nona
Bonū sūmū ē necesse li.ij.pro.x.

Bonū est quod omnia appetunt libro tercio prosa vndecima
Bonum summū cuilibet videtur id qđ appetit libro tercio prosa.ij.
Boreas ventus significat phiaz libro primo metro tercio
Breuitas vite hūane li.uij.p.uij.
Brutum require vlixes
Alamitas vnde dicatur libro secundo prosa prima
Canescit hō ex dolore li.i.me.i.
Canis dicitur rixosus lup⁹ auarus libro quarto prosa tercia
Caro nihil aliud est nisi sanguis coagulatus libro primo metro.i.
Casus ñ ē euēt⁹ puisu li.v.psa.i.
Casus diffinitur ibidem
Casu q̄ contingunt fiūt sine cā
Cathene rationis sunt quattuor effectus libro primo metro scđo.
Causa mali require mhil
Causidici potius liberāt accusatos q̄ accusandos li.q̄rto pro.uij
Cā ꝯtigentiū q̄ sit li.uij.pro.vi.
Celū q̄re đr stabile li.i.me.secūdo
Celū mouet duplici motore ibi.
Celū quare dicit stare eiusq̄ stelle libro primo metro tercio
Circlo ꝯpat vita hoīs li.iij.me.ij
Circe dea requrre vlixes
Ciuitas est regēda a philosophis libro primo prosa quarta
Claritas sol' req̄re ꝓuidentia dei
Cognitio summi boni fit per creaturas gradatim transcendendo libro quarto metro primo
Cognitio sequitur naturam cognoscentis libro quinto psa q̄nta
Cognitionis veritatis impedimenta require Turbationes
Cognitio veri repellit cecitatem ignorantie libro q̄rto prosa q̄rta.
Cognitiua ꝟtus alr in nob intellectiua z alr sensitiua li.uij.p.iij.
Cognoscitur rotundū aliter visu et aliter tactu libro primo psa.uij
Cognoscit hominez aliter sensus imaginatio aliter ratio aliter itelligentia diuina ibidem
Color phie libro primo psa pma
Comedere parentes in certis ꝑtibus laudabile est libro.ij.psa vij.
Comphendit res aliter q̄ existit libro quinto prosa quarta
Concordari nō possunt mali cuz bonis nec etiā inter se li.uij.p.vi.
Concordia elementorum require regimen dei
Concupiscentia terrena superata homo fit diuinus li.uij.me.vij
Confitere nō absconda si medicantis opus expectas oportet vt vulnus detegas libro.i.pro.q̄rta
Conscientie libertas et ꝯscientia libera libro primo prosa quarta.
Conscia p̄ua punit malū intrinsece si exteri⁹ nō punit li.uij.p.uij
Consolatio phie libro.i.psa.iij.
Cōsules electi ducti in p̄toriū ꝑm ꝯsuetudinē romanoꝝ li.ij.psa.iij
Contēplatō supnoꝝ ē nr̄m ꝯ stultos ꝓpugnaculū li.primo.p.iij.
Contingens require necessarium
Conuictus require damnari
Crapula hominem debilitat libro secundo prosa quinta
Cupiditas multorum maloruz causa est libro secundo prosa.ij.
Cupiditas viri boni naturaliter est inserta hominib⁹ li.iij.psa.ij.
Currus per aurigam necessario nō vehit libro quinto prosa q̄rto.
Amnari null⁹ debet nisi cōuictus libro prio prosa.uij.

Damnatoꝝ pena require pena
Desideriũ siue appetitũ eorum im
plere soli sapiẽtes pñt li.uij.p.ij.
Desiderij et libidinis dr̃ia ibidẽ
Deus est eternus ⁊ intuetur om̃ia
libro quinto prosa sexto
Deo sunt p̃ces offerende ibidem
Deus presidet vt conditor mun
di libro primo prosa sexta
Deus cognoscitur et ꝯmendatur
de gubernatione celestium et ter/
restriũ li.i.me.v.
Deus siue summũ bonum nõ in/
uenitur in terrenis sicut nec aurũ
in arboribus li.iij.metro octauo.
Deus regit omnia excepto libero
arbitrio li.iij.metro nono
Deus est immutabilis et manet
libro tercio metro nono
Deus a nullo ꝯpulsus sed sua bo
nitate fecit omnia et ꝯmendatur
ex parte sapientie sue ibidem
Deus oĩa gubernat li.iij.ꝓsa.xij.
Deo oĩa recta fiunt li.uij.ꝓsa.i.
Deus rotat orbem dicit Permi
nides li.iij.prosa duodecima
Deus tonans require tonitru
Deus verissime est require esse
Deus fons oĩs bonitatis per oĩ/
potentiã iudex equitatis ꝑ iustici
am libro quarto metro sexto
Dei regimen li.uij.me.vi.
Deũ eternũ omnes sapientes di/
xerunt libro q̃nto me.vi.
Deus oĩa videt li.v.prosa sexta
Deꝰ est sol illuminãs li.iij.me.x.
Dignitas siue potestas ẽ duplex
libro.i.prosa sexta
Dignitas reddit malos peiores
vt patet de romanis li.ij pro.vi.
Dignitas reddit peiores patz de
Nerone cuius ponit quatuor ma
licias libro secundo metro sexto
Dignitas si esset bona nõ aduenit
ret pessimis libro.ij.metro sexto
Dignitas collata ĩprobis nõ effi
cit dignos sz oñtat ĩdignos libro
secundo ꝓsa sexta
Dignitas nõ reddit hoĩez hono/
rabilem si non est virtuosus libro
tercio prosa quarta
Et probat quadruplici via
Dignitas prefecture dignitas se
natoria ibidem
Displicere mal laudabile ẽ libro
primo prosa tercia
Diuitie in quinq̃ cõsistunt libro
secundo prosa quinta
Diuitie dispse minuũt scia ꝟo di/
spersa augmentat li.ij.pro.q̃nta.
Diuitie nõ sũt appetende tribꝰ rõ
nibus Probatur idem et propter
diuitias multi perierunt ibidem.
Diuites soli reputantur honore
digni ibidem
Diuites nõ afeurũt ĩdigentiã si/
ue diuites sꝑ sũt idigẽtes libro.iij
prosa tercia
Diuinatõ q̃d sit li.v ꝓsa quarta
Diuina ꝓuidentia regit ingeniũ.
Diuino amor̃ tria regunt.s. astra
elementa ⁊ tpa li.ij.me.octaua
Diuinus amor tria facit in homi
nibus ibidem
Dolendũ nõ esse de mutatõe for/
tune require aduersitate
Dolere faciũt tria boetiũ libro.i.
prosa quarta
Dolor iramero ⁊ li.i.prosa quĩta.
Dolia duo vini in limite iouis li
bro secundo prosa secunda
Duo principia rerum bonum
et malum require pithagorici
Durare malum require miserior.
Ebrius volens ire domũ sic

Errãs ad felicitatem libro tercia prosa secunda
Eclipsis lune est hominibus mirabilis reqre ammirationis
Eget omnis eo q̃ desiderat li.iij prosa tercia
Elementorum concordia require regimen dei
Eloquentia sine sapientia et eloquentia cũ sapia li.ij. prosa pria
Epicuri stoici.li primo ꝓsa tercia
Eq̃liter se hr̃e reqre aduersitate
Error sapiẽtis est duplici de causa peior q̃ insipiẽtis li.i.ꝓsa p̃ma
Esse malos simplr̃ nõ ꝯcedit̃ sed esse hoies malos sicut cadauer esse hominem libro. uij. prosa scd̃a
Esse desiderat omne quod est in mundo libro tercio prosa secũda
Esse verissime habet primuz ens quanto ergo aliquis magis ꝑ vicia recedit a primo esse
Etas phie libro primo prosa.i.
Etates quatuor per poetas distiguuntur libro.ij.metro.v.
Eternitas deo attribuit̃ perpetuitas mundo.li.v.pro.vi.
Eternitatꝫ diffinitõ li.v.ꝓsa.vi:
Eternitatis cognitio habetur ex cognitione temporis ibidem
Eternitatis vocabulo mlti sunt abusi ibidem
Eternũ triplex libro.v.ꝓsa vi.
Eternus ñ est mundus.sed perpetuus libro quinto prosa sexta
Euenire require liberũ arbitriuz
Euenire reqre casus Itẽ fortuiti
Exilium require miseria
Exiliũ boetij fuit ad xciij. miliaria teutonica li.i.prosa quarta
Exiliũ nullibi est libro.i ꝓsa q̃rta
Eufratis et tygris duplex origo libro quinto metro primo
Acies siue vultus philosophie libro primo prosa.iij.
Falli non potest deus require ꝓuidentia diuina
Falsa felicitas dicitur mendax libro tercio prosa nona
Famam inspiciunt vulgares nõ meritum li.i.pro.uij
Famã bonã diminuit pena ibi.
Fama alicuius nunq̃ per totuz mundũ volauit li.ij pro.vij.
Famã bonã nõ curãt ꝟtuosi ibi.
Fama popularis nõ ꝓuenit ex recto iudicio rõnis.li.iij.pro.vi.
Familiaris inimicꝰ efficacissima pestis li.iij pro.v.
Familiaritas principũ est ꝑniciosa li.iij.pro.vi.
Fatalis ordo li.uij.pro.vi.
Fatum duplex notificatur ibidẽ
Fatuz comparatur circulo libro quarto ꝓsa sexta
Fatum ad prouidentiam habet differentiam ibidem
Fatum dependet a diuina prouidentia exemplum ibidem
Fati diuerse opiniones ibidem
Fato omnia que subsunt etiã diuine ꝓuidentie subsunt ibidem
Fatum se habet ad ꝓuidentiã sic rõcinatio ad intellectũ ibidem
Fatum incipit vbi motus et q̃cquid supra motũ est fatũ est ibi.
Felicitas est duplex scz politica z speculatiua li.i me i.
Felicitas non est in rebꝰ exterioribus sz inter nos est li.iij.pro.iij:
Felicitas nõ ꝯsistit in multitudĩe agroꝝ nec in dignitate nec in vtilitate nec in bona fama nec in luxuria nec ĩ bonis fortũe li.ij.p.v.

Felicitas temporalis in trib⁹ con
sistit libro secundo prosa quarta.
Felicitas nēi totalr aduenit ibidē
Felicitas falsa libro q̄rta me. i.
Felicitatem a vero bono errātes
in quinq̄ posuerunt consistere li/
bro tercio prosa secunda
Felix q̄ꝫtūcunq̄ ꝗs sit tñ alterius
stat⁹ apparet felicior li. ij. pro. vi.
Figura siue forma hoīs et etiam
brutorum libro quinto metro. v.
Filios probos hr̄e ē iocūdū ⁊ ꝑ
oppositū nihil īfelici⁹ li. uij. ꝓ. vij.
Finis cū sit cā cāꝝ. iō nihil p̄t ꝑfe
cte sciri nisi sine ꝯgnito li. i. ꝓ. vi.
Finis et principiū in vnū ꝯcidūt
ptz in circulo. ergo cognito prin/
cipio cognoscitur finis omniū re/
rum scz deus libro primo pro. vi
Fletus duplex verus et fictus si/
ue adulatorius libro primo. ꝓsa. i.
Fons bonitatis require deus
Fortis require aduersitate.
Fortitudo siue potentia vera req̄/
re refrenare.
Fortune bona transitoria et de/
ceptoria nulli seruāt fidē li. i. me. i.
Fortuna caduca ꝓpter duo du/
plicem habet fac. em ante albam.
et retro nigram ibidem.
Fortūa ceca depingit duplici frō
te capillata et calua li. ij. ꝓsa p̄ma.
Fortūa nō est in ptāte hoīs ibidē
Fortuna depingit cū rota ibidez
Fortuna non assuescit in opposi/
tum nec natura ibidem
Fortuna quelibet dupliciter con
sideratur libro quarto prosa. vi.
Fortunā esse bonā vl' malā stat ī
volūtate hoīs libro q̄rto ꝓsa. vij.
Fortuna inuehitur contra auari
tiam libro secundo metro secūdo
Fortune bona non efficiūt quod
promittunt libro tercio prosa. iij
Fortuna omnis aut iocunda aut
aspera libro quarto prosa septīa.
Fortuiti euentus declarantur per
flumina paradisi scz tygrim et eu
fratē quorum duplex est origo li/
bro quinto metro primo
Fuga passiouum siue affectionū
libro quarto metro septimo
Futura ex nc̄citate eueniūt requi
re spes
Futura d̄o sūt certa nob̄ aūt īcer.
Loria mundana non dicit
beatitudo libro q̄rto ꝓsa. v.
Gl̄iandū ñ ē in vestib⁹ li. ij. ꝓ. v.
Gloriandum non est in multitu/
dine seruorum libro scd̄o pro. v.
Gloria siue fama non spectat ad
virtuosos libro secundo pro. vij.
Eloria humana non est appeten/
da ꝓpter quatuor libro. ij. pro. vij
Gloria vana ex nobilitate sangui
nis libro tercio prosa sexta
Gubernatio celi et terre req̄re d̄s
Gubernaculū quo de⁹ regit mū/
dū est bonitas dei libro. i. ꝓsa. vi
Gubernare omnia require deus
Ebetat et ingrossat mēs hu
mana tꝑalis libro. i. me. ij.
Herculis labores duodecim li/
bro quarto metro septimo
Hō diuinus require ꝯcupiscētia
Hominis bona sunt ratio et in/
tellectus nō tꝑalia li. i. pro. vi.
Hoī ꝓpriū require rōcinatio
Homines mali naturā amittūt
humanam ⁊ in bruta ꝯuertuntur
libro quarto prosa tercia
Hominis fortuna est sursum ad
celos creata brutoꝝ vero deorsū
ad terram libro quinto metro. v.

Hō nō vilis ꝫ nobilis ꝑs mūdi ⁊
nihil hoīe melius li.ij.prosa.uij.
Hō vere scit q̄ seip̄m scit ⁊ igno/
rat qui seip̄m ignorat li.i.pro.vi.
Hō nō ē hō nisi rōnal' li.uij.p.iij.
Hoīes nō errāt nisi querēdo feli/
citatem li.iiij.metro.vij.
Hūani act⁹ regūt̄a deo li.i.me.v.
Gnorātia est duplex iter/
na siue naturalis ⁊ hec est
interna externa siue extra
naturā ⁊ hec est sēnū ⁊ negligentiū.
libro primo metro secūdo.
Ignorātia sui ip̄ius require hō.
Ignorantia require cognitō veri.
Imagines veri boni require bo/
ni veri
Impatientia optat mutari statū
libro secundo prosa quarta.
Impedimēta cognitōis verita/
tis require turbationes
Impunitas require pena
Impuniti mali require veritas
Inclinatio capitis signū ē ꝓfun/
de imaginatōis li.iij.prosa.ij
Infelicissimi require miserrimi
Infortuniū ad multa est bonum
libro secūdo prosa octaua.
Ingeniū hūanū nō valet ordinez
dīne ꝓuidētie ꝯp̄hēdere l.uij.p.vi
Inimicus familiaris ē efficax pe/
stis libro tercio prosa quinta
Insecuritas regie ptātis patet in
Dyonisio li.iij.prosa.v.
Intellectus require sol
Inuenire deū require deus
Iudex eq̄tatis require deus
Inuidus cōparat̄ veseuo monti
ardenti li.i.me.uij.
Ira quid sit li.i.pro.v.
Ira nō erit in antiquis li.ij.me.v.
Iudices mouent̄ ad mīam du/
plici de causa li.i.prosa quarta
Iudiciū vulgariū dicit infortu/
natum miseꝝ fortunatū felicem.
libro primo prosa quarta
Iudicium naturale ⁊ rationale
differunt libro.v.prosa.ij.
Iusticia quid sit li.ij.pro.i.
Iusti siue boni nō solū hic p̄mijs
priuant̄. sed a malis calcantur li/
bro quarto prosa prima
Inuentus viridis ⁊ felix dr̄nt li/
bro primo metro primo
Abores duodecim requi
re herculis
Lac require artes liberales
Laborinthus domus multis cir/
culis constructa libro.iij.p.xij.
Laici odiūt lr̄atos li.i.pro.iij.
Laudare p̄ntem dupliciter cōtin
git libro.ij.prosa.iij.
Laus minuit ꝯsciam li.i.p.uij.
Lecto siue thoro studium assimi
latur li.i.pro.i.
Lethargia q̄lis īfirmitas li.i.p.ij
Lethargū hō patitur respectu ce
lestiū li.i.prosa.ij.
Leuia documēta p̄cedere debēt
difficilia li.i.prosa.ij.
Libeꝝ arbitriū est in ratiōali cre
atura li.v.prosa.ij.
Libeꝝ arbitriū al'r est in angelis
al'r in hoīb⁹ bonis ⁊ al'r in prauis
ibidem
Libeꝝ arbitriuz nō necessitatur.
sed deus omnia prospicit ibidez
Libeꝝ arbitriū sequūtur premia
et pene li.v.prosa.iij.
Liberi arbitrij ⁊ ꝓuidentie dīne
non est discordia sicut aliqualiter
apparet li.v.me.iij.
Libero arbitrio p̄nt res sic ⁊ al'r
euenire libro quinto prosa sexta.

Lachrymis deficerij ōria libro. uij
Ligat⁹ cathenis Re. ꝓnceps ma
Lumē requirete tenebre lus.
Luxuria magꝫ dolor ꝯ voluptas
Lupus ōr auarus li. uij. pro. iij
libro tercio prosa septima
Luxuria pūgit p⁹ facetū l. iij p. vi
Luxuriosi ꝙ parant rabiei maris
libro primo metro quinto
Luxuriosus require porcus

Agistratum ꝙre assūpsit
boetius libro. i. prosa. uij
Mala sunt in mundo li/
bro quarto prosa prima
Mali z stulti non sunt timendi.
libro primo prosa tercia
Mali sunt inferiores quib⁹ iniu/
riantur libro quarto prosa ꝙrta
Malis nūꝯ est bñ ꝯ cuis ira opi/
nentur boies libro quarto ꝓsa. vi
Malis quare ꝓrigit fortuna bo
na libro quarto prosa quinta
Mali in dignitate positi peiora
faciunt ꝯ incendium vel diluui/
um libro secūdo prosa sexta
Malicia Neronis libro. ij. me. vi
Mali destruūt dies z noctes ibiō
Malis nequicia supplicium est
libro quarto metro tercio
Mali amittūt naturā hūanā ibi
Mali hūt ouersas naturas /dē
animalium ibidem
Mali ꝓficiūt qō delectāt nō qō
desiderant libro quarto ꝓsa. ij.
Malis qñꝯ ꝙre bñ. qñꝯ male
contingit libro quarto prosa. vi.
Malis ō malis qñꝯ faciunt bo
nos ibidem
Maloꝝ potentia est ab imporē/
tia virū libro quarto prosa scda.
Malos eē nō simplr procedit Re. eē
Malū posse siue velle Re. posse

Malicia eternā duraret li. iij. p.
Malū nusꝯ ē li. iij p. vi uij
Manus phie libro primo. p. i
Malū nihil est libro tercio p. vij.
Medicus ꝙliter inuestigat mor⁹
bum libro primo prosa secunda.
Medica ōr phia libro. i. p. uij.
Medicus nō solū p signa vrine
querit morbū sed etiā per interro
gationes libro. i. prosa sexta
Memorari Re. recordari
Mendaciū ē triplex libro. i. p. uij
Mandar Re. felicitas falsa
Meror require dolor
Meretrici assimilantur muse po
etici libro primo prosa prima
Metro z prosa vtit Boetius p⁹
pter duo libro primo metro pmo
Miseria z exilū libro primo. p. v
Misericordia require iudices
Miser ē ois mal⁹ li. uij. pro. uij
Miserior tāto quis quanto sup
plicia digniora ibidem
Miseriores essent mali si nō pu/
nirentur ibidem
Miserimi sūt infelicissimi si ma
licia eternalit duraret li. uij. p. iij
Mons ethna sparder li. ij. p. v.
Mors require periodi
Mors famā destruit li. ij. p. vij.
Morte refugiūt oīa li. iij. pro. v.
Mors felix z infelix fm vulgarē
Mundus require area fortune
Mūdus ꝙ parat mali li. i. pro. iij
Mundum posuit plato incepisse
libro quinto prosa sexta
Murē velle muribꝫ oñari ridicu
losum est libro secundo pro. vi
Murabilitas rerum probat tri/
bus exemplis scilz sole floribus et
mari libro tercio prosa octaua
Murabilia oīa p⁹ deū li. iij p. vi

Mutatio animi est maior pena
q̄ in corpe libro tercio metro. iij.
Natura nō assuescit in op-
posituz nec fortuna libro
tercio metro secundo
Natura est triplex libro. ij. pro. i
Natura non miscetur contrarijs
libro secundo prosa sexta
Natura hūana paucis minimisq̄
contenta est libro secundo p. v.
Natura si iterdū violētat tñ q̄nq̄
ad id redit qd̄ naturalr sibi ꝯuenit
Vel sic natura aialiū oīm arboꝝ
sideꝝ stat i legibꝫ suis ⁊ nō variat
cōsuetudinē. vt pz de leone vege-
tabilibus ⁊ volatilibꝫ li. iij. me. ij
Naturale iudiciū differte a ratio-
nali libro quinto prosa secunda
Necessitate require presentia Itez
require signum
Necessitates sūt due li. v. pro. vi
Necessariū idē pōt eē ꝯtingēs ad
diuersa relatū libro. v. prosa sexta
Nerōis q̄tuor malicie re. dignitas
Neronis luxuria libro. i. me. uij
Nescire require homo vere
Nigromanticū p̄sumpserūt Boe-
tium propter duo li. i. prosa. uij
Nihil est cā mali li. uij. pro sexta
Ex nihilo nihil fieri quō intelligi
tur libro quinto prosa prima
Nobilis quis preter illū qui ē de-
ditus vicijs libro quarto me. vi.
Nobilitas est laus parentum li-
bro tercio prosa sexta
Nomen significat substantiaz cū
qualitate libro quarto me. uij.
Non ens est duplex libro quinto
prosa sexta
Nouū antiquum require pati
Nox est duplex accidentalis ⁊ na-
turalis libro primo metro tercio.

Bediunt deo cuncta na-
turaliter existentia libro
quarto metro sexto
Obliuio est anime a corpore li-
bro tercio metro septimo
Obliuioni tradentur diuites li-
bro secundo prosa septima
Obliuioni tradentur viri magi
libro primo prosa septima
Ocium dicitur studium ſm vul-
gares libro primo prosa quarta
Oculi phie ratio et intellectus et
triplici rōne dicūt ardētes li. i. p. i
Odium non habet locum apud
sapientes libro quarto ꝓsa q̄rta
Oēs laborāt sz diuerso calle ad
vnū beatitudinis finem ꝑuenire.
libro tercio prosa secunda
Oēs tēdūt ad btitudinē vi natu-
rali cōpulsi. sed varie l. iij. pro. ij
Opinio vulgariū req̄re veritas
Opꝰ qd̄ facere vis requirit volū
tas ⁊ ptās libro tercio pro. iiij
Oro siue d̄p̄catō q̄d sit li. v. p. iij
Orones siue p̄ces sunt deo porri-
gende li. v. prosa sexta
Oratores q̄sint libro. iiij. p. uij
Ordo debitꝰ tpis ⁊ loci dz eē in
quolibet opere siue actu li. i. m. vi
Ordine debito seruantur res in
suo esse ibidem
Ornamentis ornari est error li-
bro secundo prosa quinta
Orpheꝰ citharista li. iij. me. xij
Orphei fabule moralitas ibidē.
Arētes require comedere
Passio ē quidā motꝰ cel-
lule appetiue li. i. pro. vi.
Passiōes animi ⁊ opiniōes impe
diūt rectū rōis iudiciū li. i. pro. vi
Et ibidem metro septimo
Pati sapientes non est nouū sed

antiquum libro primo prosa.iij
Patia pbat phm li.ij.pro.vij.
Patria est btitudo via ad eã sũt
virtutes libro quinto prosa pma
pauptas duplex li.ij.me.iiij.
Palin⁹ senator romanoꝝ li.ij p ij
Pax seu trãqllitas mẽtis li.i.p.v
Peccata require vicia
Pecunia pauptatẽ iducit li.ij.p.
Pecunia fecit hoĩem indi /v.
gentem libro tercio prosa.ij.
Pellẽde sũt affectões li.i.me.vij.
Pena malorũ bona impunitas
mala libro quarto prosa quarta
Pene dãnatoꝝ siue purgandorũ
non sunt edisserẽde li.uij.pro.uij.
Pene maloꝝ quare fieri ꝑmittun
tur bonis ꝛ malis iocũda q̃ debẽ
tur bonis libro quarto prosa.v
Pene require libeꝝ arbitriũ
Pene mẽtꝫ speclato rõis l.uij.p.i
Pericitari li.iij.metro septimo
Perodi mortis siue mete vite li/
bro quarto metro quarto
Peripatetici libro primo p.iiij.
Permanẽtia est appetitus natu/
ralis non voluntarius li.iij.p.xi.
Phari require ammirari
Phia dr mulier ppt tria li.i.p.i
Phie statuta ibidem
Phie ptes tres mathemathica
Naturalis metaphisica ibidem
Phie vestes artes liberales ibid
Phie vestes erant filis tenuissi/
mis ibidem
Phia manibus suis texuerat ve/
stem ibidem
Phie vestes obscurant.qꝛ nõ vi/
sitata vt gladius inquiete rubigi
nosus erit ibidem
Phia diuidit in practicam ꝛ spe
culatiuam ibidem
Phia practica habet i ethica ico
nomica ꝛ politica .sꝫ speculatiua
seu theorica triplex est scꝫ phisica
methematica ꝛ methaphisica ꝛ i
talib ẽ ordo p modũ scale ibidẽ
Phie vestis scidit vario mõ ibid
Phie ornamenta ibidem
Phie ira ibidem
Phia magistra oĩm virtutũ ꝛ est
a deo libro primo prosa tercia
Phia ẽ via ad cognoscendũ veꝝ
lumẽ scꝫ deũ ꝛ docet ꝯtẽnere ter/
rena libro quarto prosa prima
Phs fuisses si tacuisses l.ij p.vij
Piger require asinus
Pithagorici posuerũt duo prĩci/
pia reꝝ bonũ ꝛ malũ li.iij.p.xi
Plato reqre scire. Itẽ reqe mds
Poemata dulcedie ĩficiũt li.i.p.i
Poeta require meretrici
Poetica ars a phia figurat li.i.
Popularis require fama p.i
Porcus dr luxuriosus li.iiij.p.iij
Posse malũ pei⁹ est q̃ velle li.iij.
prosa quarta qualiter intelligitur
Posse malũ nõ ẽ posse li.iiij.p.ij
Posse implere require desideriuꝫ
Potentia nõ põt in libeꝝ arbitri
um libro secũdo prosa vi. vt pꝫ d
illo qui momordit linguam
Potentia vera require refrenare
Potẽtia sufficientia reuerẽtia cla
ritudo iocunditas sunt vnum in
re libro quarto prosa nona
Potentia ligata require prĩceps
malus
Potentia plus require actus
Potentium familiaritate Sene/
ca et plures mortui sunt libro ter/
cio prosa quinta
Potentia prodit indignum libro
secundo prosa sexta.

Item libro tercio metro tercio
Potentia non est sine timore lib.
iij. prosa. iij.
Potentes noiant falsis nominibus
li. ij. prosa. vi.
Potētia ē occasio mali l. iij. me. iij
Potens qui scit refrenare propri
am maliciam.
Potentes huius mūdinō sunt timē
di libro primo metro quarto
Potens ecōtra patitur potentiā
exemplum de Busiride interfecto
ab Hercule
Item d regulo romano li. ij. p. vi.
Potestas regia non est vera po/
testas li. iij. prosa. vi.
Potestas gladio super caput pē
denti comparatur ibidem
Potestatis insecuritas require in
securitas.
Potestates conceduntur malis
libro. uij prosa. vi.
Potestas plus require dignitas.
Preces require orationes
Premia nunq̄ desunt bonis nec
malis supplicia libro. uij psa. iij.
Premia req̄re librū arbitrium
Premium extrinsecum non curat
bonus cum habeat in animo in/
trinsecum libro. uij: prosa. uij.
Prescientia dei li. v. prosa. iij.
Prescia dei nullā necessitatē ipo/
nit futuris libro quinto psa. uij.
Prescientia dei non mutat pprie
tatem rei libro quinto prosa. vi.
Presentialiter omnia sunt in deo
libro quinto prosa sexta
Pretorio inducebantur consules
romani require consules
Pricipia duo req̄re pithagorici
Principiū maloꝝ potētia ligata
est mlt̄is cathenis li. uij. metro. ij.
Prodigū q̄d sit li. ij. psa prima.
Promittere require sapiens
Propositionū veritas est sup na
turā rerum libro quarto psa. ij.
Proprium bonuz hominum req̄
re ratio recta.
Prosopeia est fixio noue persone
libro primo prosa prima
Prospera require aduersa
Prouidentia dei solis claritatez
excellit libro quinto metro scdo.
Prouidentia diuina quo ad di/
uersos actus hois n̄ fallit li. v p. vi
Prosa ꝛ metro vtit boetius duobus
de causis libro primo metꝝ p̄mū.
Prudens tria respicit tempora li
bro secundo prosa prima
Prudentia rerum exitus metitur
libro secundo psa prima
Pulcritudo q̄druplex li. ij psa. v.
Pulcritudo non est in homine. sz
in veste libro primo prosa q̄nta
Pulchritudo corporis velociter
rapitur libro tercio prosa octaua
Pulcrum videri non reddit na/
tura sed oculorum debilitas ibid
exemplum de alcibiade.
Puniuntur alibi grauius mali.
hic impuniti libro quarto psa. uij
Punire intrīsice req̄re ꝯscia pura
Puniri non require miserior
Vlies mētis require pax.
Quinq̄ vnum in re req̄/
re potentia.
Quid nominis ꝛ quid rei diffe/
runt libro quinto prosa prima.
Ratio recta est hoi pprium
bonum libro primo psa. v.
Rationalis require homo.
Recordari quid sit libro. uij p. ij
Refrenare animū est potentia ve
ra libro tercio metro quinto

Regēdū tria requirunt li.ij.p.vij
Regere require deus
Regimē dei in ꝯcordia elemēto
rum apparet ⁊ in partibus anni
libro.uij.metro.vi.
Respublica require beate
Rixosus require canis
Rotare orbē require deus rotat.
Ruge quare in senibus non in iu
uenibus libro primo metro p̄mo
Acrilegiū li.i.prosa.uij.
Sanitas corpis triduane fe
bri soluitur li.uij.p̄sa.viij
Sapiēs habet se vniformiter ad
vtrāq; fortunaz li.i.prosa.i
Sapiens require tetragonū.
Sapientis non est promittere q̄
non pōt implere li.uij.prosa.ij.
Sapiens require desideriū. Itez
req̄re aduersitate Itē req̄re odiū.
Sapiēs nō odit stultū li.uij.p.uij
Sapientis est declarare difficilia
li.iiij.prosa.vi.
Sapientium est simplicibus ar
ridere cū sapientiā acquirūt ibid̄
Scientia dispersa augmentat op
positū de diuitijs require diuitie
Sciētia diuersa qualis sit noian
da li.v.prosa.vi.
Scientia auferri nō pōt li.i.p.iij
Scientia est socia in tribulatōne
li.i.prosa.iij.
Scientia letificat li.iij.prosa.i.
Scire require finis
Scire seip̄m require hō vere scit
Scire s̄m platonē li.v.me.iij.
Senes q̄re rugiosi li.i.me.i.
Seniū generat triplicit li.i.me.i.
Senū multa incōmoda ibidem
Sensualitas contrariatur ratōi
libro primo metro secundo
Sermones accipiendi fiunt s̄m
materiam subiectā li.iij.me.xij
Serenitas vesp̄tina li.v.p.uij
Seruoruz improbitas dn̄m gra
uat li.ij.prosa quinta.
Sex dolorosa require dolore.
Signum ostendit signatum non
necessitate li.iiij.prosa.uij.
Socrates ph̄s i noīe vni⁹ d̄i bi
bit venenū ⁊ nihil sibi nocuit li.i
Socrates docet sp̄ pan /p.iij.
dere veritatem li.i.prosa.uij
Sol qñq; s̄cat itellectū li.i.me.iij
Solis color li.i.me.ij.
Sol' claritas req̄re p̄uidētia dei
Spes ⁊ dep̄catio cessarēt si futu
ra d̄ necessitate euenirēt li.v.p.iij
Status nō placēs req̄re felicitas
Stelle septem req̄re āmiratōnis
Stoici vñ dicantur li.v.me.iiij
Item require epicuri
Studiū duplex florēs ⁊ aridū li.
i.me.i. Itē plus require lecto
Item plus require ocium.
Stupor quid sit li.i.prosa.i.
Stupor Boetij ibidem.
Stupor ⁊ pudor differūt l.i.p.ij
Sup̄b ꝯpat fulmi li.i.me.vij
Contra superbos vanā gl̄iam q̄
rentes li.v.me.vij.
Supplicia require p̄mia
Aciturnitas dupliciter p̄
uenit li.i.prosa secunda.
Taciturnitas triplex li.ij
Tactus req̄re cognoscit p̄sa.i.
Tardus require asinus
Temporalia hebetant ⁊ ingros
sant mentē humanam li.i.me.ij.
Tp̄s vernale conuenit vite hu
mane ibidem.
Tp̄alia non sunt causa eternorū
libro secundo prosa tercia
Tp̄s autumnale dat vuas ibid̄.

Tenebris assueti nō querūt lumē
ītueri vt sūt certe aues li.uij ꝓ.uij
Terra habitabilis solū ad tres ꝑ
tes libro secundo prosa septima.
Terrēa bona excecant, vulgares
libro quarto prosa quarta
Testis cōditiones li.i.prosa.uij.
Tetragonum corpus cōparatur
sapienti li.uij.prosa.vij.
Tigris flumē require eufratis
Timere non habēt sancti malos
libro primo metro quarto
Tonitru dr deꝰ tonare vt sic di/
uina ꝓuidētia recogitet li.iiij.me.
Trāsformatio reqre animi vi.
Transformatus require vlixis
Tristicia sedata redit ad studiuz
libro primo prosa tertia
Tullius negauit ꝓuidentiā stare
posse cū libero arbitrio li.v.ꝓ.uij
Turbatōes animi impediūt co/
gnitionem veritatis li.i.me.vij.

Aticinatio Tiresie quid
dicam hoc erit vel nō erit
libro quinto prosa.iij.

Velle malū require posse
Venenū bibere reqre Socrates
Venti q̄tuor prīcipales a q̄ttuor
ꝑtibꝫ mūdi q̄libet duos hz colla/
terales ⁊ sunt.xij.li.i.me.iij.
Ventoꝝ generatio li.i.metro .ij.
Verba leuia mitigāt dolorē li.ij
Veritas reqre Socrates ꝓ.iij
Veritas qualiter latet in princi/
pio in nostro ītellectu li.iij. me.xi
Veritas impeditur falsis opinio
nibus ⁊ passionibus li.i.me.vij.
Veritatē nō oēs eodē mō capiūt
Nā q̄dā dmōstratiue. q̄dā aucto
ritatiue q̄dā ꝑmodū fabule li.iij:
Veritas propositionum me.xij
require propositio

Veritas cōtrariat opinioni vul/
gariū qui putant malos impuni/
tos felices li.uij.prosa.uij.
Vertex capitis tres habet ꝑtes
fantasia in anteriori. cogitatiua ī
medio. memoratia ī occipite li.i.
Vesꝑtina reqre serenitas ꝓ.i.
Vestibꝫ nō ē gloriādū li.ij.ꝓ.v.
Vestis continet pulchritudinez
non homo libro secūdo prosa.v.
Via ad beatitudinē reqre patria
Victus antiquorum fuit grossus
libro secundo metro secundo.
Vicia sunt spernēda li.v.ꝓ.vi.
Vicia nō sūt sine penis li.uij.ꝓ.i
Viciosus require accidiosus
Videre omnia require deus
Vini duo dolio in limite Jouis
libro secundo prosa secunda
Virtutes sunt colende libro quī/
to prosa sexta
Virtuosi debent esse fortissimi li
bro quarto metro septimo
Virtus quanta sustinet ibidem
Virtus interpretatur libro quar
to prosa septima.
Virtutes sunt via ad beatitudi
nem require patria
Visus require cognoscitur.
Vita humana require tempus
vernale.
Vitam habens bonam nō habz
timere sed erigere potest vultum.
libro prima metro quarto
Vita virtuosa est status medio/
cris propter similitudinem edifi/
cij libro secundo metro quarto
Vita hominis require circulo.
Vita hominis require periodi
Vlixis socij per totum Circis in
bruta sunt transformati libro q̄r
to metro tercio:

Ulixes plus require aduersitas.
Unū ⁊ bonū idē sunt li.iij ꝓsa.xi
Unū manet interī qđ ē vnū ibiđ
Unum est qđ ad omnia tendunt
libro tercio prosa.xi.
Uolitum nihil nisi cognitum li-
bro quinto metro tercio.
Uoluntas require opus
Uolūtas ē occasio pcti li uij.ꝓ.ij
Uolūtas ⁊ ptās requiruntur ad
oēm actum libro quarto ꝓsa.ij.
Uoluptas duplex li.iij.ꝓsa vij.
In voluptate nō ē beatitudo ibiđ
Uoluptas coniugalis habet an-
xietatem annexam vide exemplū
notabile libro tercio prosa. vij
Uoluptas est sicut stimulus apū
libro tercio metro septimo
Uoluptatē q̄d mali sequit ibidē
Uulgi opinionibꝰ plures nomen
magnū receperūt libro.iij ꝓ viij.
Uulnus detegere require ꝯfiteri.
Uultus require facies
Uultus reuerēdi đr ph̄ia. qꝛ sicut
vultꝰ honestus fac̄ hoiem reuere
ri sic ph̄ia amatores suos li.i.ꝓ.i.
Uxoratorum infelicitas libro se-
cundo prosa quarta
Uxorē habere castam ⁊ filios ha
bere bonos iocundū ē li.iij.ꝓ. vij
Uxorem habere peruersam nihil
infelicius ibidem

¶ Epilogū cōpendiosū ⁊ ꝑutilez
totius libri Require in fine libri.

Finit tabula.

Prologus

Boetij Romani ⁊ oratoris celeberrimi libri de consolatione philosophie ⁊ cōmentarius eximij p̄clariq; doctoris sancti Thome super eosdem Incipiunt feliciter.

Philosophie Seruias oportet vt tibi ꝯtingat vera libertas. Hec sūt ꝟba Señ. octaua epl'a ad Lucillū. Quia vocari ph̄iam sciam veritatꝫ recte se hꝫ ex. ij. methaph̄. ⁊ ph̄ia affert delectatōes mirabiles firmitate ⁊ puritate ex. x. ethicoꝝ. Et multꝫ visa ē ph̄ia res mirabilis ⁊ diuīa ex de celo ⁊ mūdo Aristo. ¶ Itē q̄ nulla scia sil'is ē ph̄ie q̄ clarificat aīam ⁊ facit delectari eā in hoc seculo in pfectiōe ⁊ rectitudine ex li. de po. ⁊ morte. Et ph̄ia tradit hoīem ab obscuritate ig̃rantie ad sciam. a tenebris stulticie ad lucē sapiētie ⁊ ad claritatē intellectus. ex eodē li. Arist. Itē qꝛ ph̄ia a supstitōe liberat metu mortꝫ nō ꝯturbat ꝑm Tulliū i li. d finibꝫ bo. ⁊ ma. Ideo Señ. has ⁊ ꝯsil'es ꝯditōes ⁊ effectꝰ laudabiles ph̄ie aduertēs hortat̄ nos ad seruitiū ph̄ie i ꝓpōne ꝓposita. sic dicēs Ph̄ie seruias oportet. Que q̄dē ꝓpō p̄t ꝓbari mlt̄ꝫ rōnibꝫ ¶ Primo sic. Illi oportet ꝑuire p cꝰ ꝑuitutē hoī ꝯtingit ꝟa libtas. sꝫ ph̄ia ē hmōi. igit̄. Maior nota. qꝛ libertas ē nobilissima ꝯditio quā nat̄a hūana desiderat ⁊ affectat. Mior pꝫ p eūdē Señ. q̄ postq̄ p̄misit ꝓpōez istā Ph̄ie seruias oportet. subiūgit. vt tibi ꝯtingat vera libertas. Et paucꝫ interpositꝫ dic̄. hec em̄. s. ip̄m ꝑuire ph̄ie libertas ē. ¶ Probat̄ scdo sic. Illi oportet ꝑuire qd̄ animū pficit. vitā disponit. actōes regit agēda ⁊ omittenda demōstrat. ⁊ sine q̄ nemo ē securꝰ. ph̄ia ē hmōi. igit̄ ⁊c̄. Maior nota. nā iste ꝯditōes sunt de pfectiōe hoīs. Minor declarat̄ p Señ. xvi. epl'a ad Lucillū loq̄ns q̄ de ph̄ia dic̄. Hec animū format ⁊ fabricat. vitā dispōit actōes regit. ⁊ omittēda demōstrat. sedet ad gubernādū errātia. fluctuātiū dirigit cursum. sꝫ sine hac nemo ē securꝰ. ¶ Probat̄ tertio sic. Illi est seruiēdū qd̄ tradit ꝯgnitiōi vltimi finis magnū icremētū. ph̄ia ē hmōi. igit̄ ⁊c̄. Maior nota. qꝛ ꝯgnitio vltimi finis magnū icremētū ꝯfert ad vitā ex. i. ethi. Mior declarat̄. nā vltimꝰ finis vite hūane est btitudo cꝰ cognitōez ph̄ia tradit. Dicit em̄ ph̄ia i. iij. de cōsolatōe pro. ij. q̄ btitudo est statꝰ oīm bonoꝝ aggregatōe pfectꝰ. Et i eodē. iij. oñdit ph̄ia in q̄ sit vera btitudo. ⁊ quō ad eā pueniat̄. ¶ Probat̄ q̄rto. Illi oportet ꝑuire qd̄ facit hoīez parē deo. ph̄ia ē hmōi. igit̄ ⁊c̄. Maior nota p se. mior pꝫ p Sene. xlix. epl'a ad Lucillū q̄ dic̄. Hoc em̄ mihi ph̄ia ꝓmittit vt me parē deo reddat. ¶ Probat̄ q̄nto. Illi ē ꝑuiēdum qd̄ ē mgr̄a oīm sciaꝝ. nutrix oīm ꝟtutū. sūmū solaciū lapsoꝝ aīoꝝ. qd̄ ē p̄miū veri lumīs. et cꝰ exhortatio est recta sui autoritate dignissima. ph̄ia ē hmōi. igit̄ ⁊c̄. Maior nota qꝛ rōnabil'r ꝓpt̄ has ꝯditōes laudabiles alicui seruit̄. Mior declarat̄: Nā ph̄ia ē mgr̄a oīm ꝟtutū. ex primo de cōsolatōe. pro. iij. Ipsa ē nutrix oīm

Prologus

virtutū.ij. de cōsola ꝓsa.uij. Ipsa ē summū solaciū lapsoꝝ aīoꝝ.iij ō cō/sola ꝓsa.i. Ipsa est ꝑfa veri lūmis.iiij de cōso ꝑ.i Et ꝙ exhortatio ē re/cta sui autoritate dignissima.v. de cōsola ꝑ.i. Sic g̃ ꝑz ꝓpō declarata q̃ dicit Phie seruias optet. ¶ Sed diceres. Quid mihi ꝓdest phia si fatū est. Quid mihi ꝓdest phia si deꝰ rector ē. Quid mihi ꝓdest phia si casus ipa ¶ Ad hoc rñdet Señ. xij. epla sua. Siue ieiorabili lege fati nos stri/gant. siue deꝰ arbit vniuers cūcta disponit. siue casus actiões hūanas si/ne ordie pmiscz adhuc phie ifistēdū ē. Phia ei nos tueri hz. hec ei exhor/tat vt libent deo placeamꝰ vt ipm seq̃mur vt cōtinue fortune resistamꝰ z vt casū feramꝰ. Licz aūt oēs hoies sm Aristo. i. metaph. nata scire desi derāt. tñ pauci de q̃ doloꝝ ē phie vacāt. qō io cōtingit qz plures omissis delectatōib interioꝝib. ad delectatões refugiūt corpales. Nō tñ optz de lectatões corpales eē eligibiliores int̄ioꝝib qz delectatones corpales ipe diūt a sūmo bono. interiores aūt ad id ꝓmouēt. Vñ boeti⁹ i tractatu de sūmo bono di. Dolere debēt q̃ delectatiōib sensualib detinent bona ite rioꝝ omittēdo. Nā dediti bonis sensualib sūmā bōa ñ attingūt. Quos hoies sensuales boeti⁹. iiij. ō cōsol ꝑsa iij cōgat vesptiliōib. dieī. Ne q̃unt ei oc̄los suos tenebris assueros ad lucē ꝑspicue veritaz attollere. si/mileꝫ sūt auib q̃ ꝑ tenebrosū nox illūinat. dies excecat. Et hz hoies sensua/les z vulgares non magnificēt nomē phie. hz magz blasphemāt. nihilo min⁹ tñ ipa phia i sua dignitate ꝑseuerat teste Seneca xiij epla ad Lu cillū. Nunq̃ inualescet ad tātū malicia neq̃ ad tātū excedit ꝑ ꝑtures vt nō nomē phie sacz z venerabile ꝓmaneat. Sz diceres. phari nō valeo qz paup sū. hz si diuitias habuero totū me phie dabo. z h videt rōnabile. qz nata ꝑ se nō est sufficies ad speculādū. sed oportet tibi tū z potū z reliquū famulatū ꝓstitere. Et ꝑ tāto sacerdotes i egypto habuiz necessarijs ꝓpt admirari ceperī phari. vt dic Arist. i metaph. ¶ Hec excusatio rōe pau ptatiz ñ valz audi Señ xvij. epla ad Lucillū q̃ dic. Nō ē q̃ nos pauptas a phia reuocet. tolerāda ei ē fames quā tolerauerūt q̃dā i obsidionib. Et q̃d aliō erat ꝓmiū patiēte illoꝝ q̃ i arbitriū nō cadere. s. inimicoꝝ. q̃ to magz ē q̃ ꝓmittit ꝓpetua libtas. nulliꝰ hois tioꝝ. z q̃ animū liberat a fu roꝝib. mltz em̄ ad philosoph̄ādū obstitere diuitie. Pauptas aūt expedit ta secura ē. si vis aīo vacari paup sis optz aut paupt sis. qz ñ ꝑt studiuz salutare fieri sine cā frugilitatz. frugilitas aūt ē voluntaria pauptas. hec Señ. Vez ē igit ad philosoph̄ādū exigūt necessaria. hz sufficiūt hoi pau ca nō ei oz futuꝝ felicē deū terre z marz eē. qz nata pauz minimis q̃ ꝓ/ta ē. ex. ij. ō ꝓsol ꝑ. v. Proijce g̃ oia a te z ad phiaz magz cursu totis q̃ vir bus attēde. hec Señ. xvij. epla ad Lucillū. Phie g̃ futas. oz vt tibi ꝓtin gat ꝑa libertas. vt tibi cōtingat ꝑa securitas vt tibi innotescat felicitas vt par ōo fias. z ꝑcipue vt i aduersitatib z tribulatōib posit⁹ ꝑ phiaz veris sime ꝓsulez exēplo boetij quē phia i exiliū relegatū ab oīb hōis pulsum dignitatib exutū. mltz miseriis afflictū dulcissime ꝓsolabat. De cō phie ꝓsolatōe agit in libro boetij q̃ intitulat liber de ꝓsolatiōe phie de q̃ ad pñs ūa ē int̄ci. Hec sufficiāt de introductōe h⁹ libri. Sz antez ad litteraz

accedam⁹ q̄nq̄ sunt p̄mittēda. Primū de cā suscepti opis. Scd̄m d̄ caus
h⁹li. Tertiū de titl̄o h⁹li. ⁊ de ei⁹ expōne. Quartū d̄ cā intitulatōis p̄nt̄
li. Quintū de generali sūma ⁊ snia h⁹li. ¶ Circa primū vicz circa cāz su
scepti opis q̄re boeti⁹ hūc libꝝ ꝯscripsit est sciēdū. q̄ Boeti⁹ vir eximi⁹. cō
sul roman⁹. fide catholic⁹ extitit q̄ disputās de fide catholica ꝯ duos he
reticos. s. ꝯ Nestoriū ⁊ euticē. cū null⁹ eēt q̄ eis resisteret. Boeti⁹ ipsos in
cōi ꝯcilio d̄uicit. sic pz i li. suo d̄ duab⁹ nat̄is i xp̄o. Tpe v̄o theodorici re
gis gothoꝝ cū idē theodoric⁹ tyrānidē suū ꝯ romāos vellet exercere ⁊ q̄s
libet bonos opp̄mere. Boeti⁹ v̄tute d̄i armat⁹ pl⁹ oib⁹ alijs sibi restitit. ⁊
q̄s tyrānica rabies inuaserat. Boeti⁹ amore iusticie exponēs se p̄icul' ip
sos libauit. Uidēs aūt theodoric⁹ rex gothoꝝ solū ip̄m boetiū sibi resistē
tē cogitabat q̄liter ip̄m p̄deret. ⁊ cū iustā cām ꝯ eū nō inueniret duas fal
sas cās ꝯfinxit. Dixit ei boetiū ipediuisse quēdā delatorē sibi lr̄aꝝ q̄ cōti
nebant accusatiōez senat⁹ romāoꝝ vt sic senat⁹ redderet re⁹ lese maiestat̄
Hāc cām tāgit boeti⁹ p̄sa. iiij h⁹ primi dicēs. Delatorē ne documēta de
ferret q̄b⁹ senatū maiestat̄ reū faceret ipedisse criminamur. Scd̄o accusa
bat boeti⁹ q̄ q̄sdā lr̄as direxisset ad ip̄atorē ꝯstātinopolitanū. p̄ q̄s resti
tueret libertatē p̄istinā ipsis romāis. Hāc cāz tangit boeti⁹ eadē p̄sa sic
dicēs. Nā de cōposit̄ falso lr̄is q̄b⁹ liberratē arguor sperasse romanā q̄d
attinet dicere. His d̄ caus boeti⁹ p̄ viles p̄sonas ⁊ ifames accusat⁹. inde
fensus re⁹ ē iudicat⁹. ⁊ a rege theodorico papie i exiliū relegat⁹. Boeti⁹ āt
i exilio posit⁹ p̄teritā p̄spitatē secū reputans. ⁊ p̄ntē aduersitatē ꝯsiderans
ne aliq̄s hō in sil̄i statu posit⁹ desp̄aret. Sz vñ ꝯsolaret ⁊ h̄ret p̄hicaz cō
solatōez ꝯposuit ꝯ mutabilitatē fortune. Ex q̄b⁹ dictis pz q̄ cā suscepti
opis ē illa q̄ren⁹ boeti⁹ se i exiliū relegatū ab oib⁹ bonis depulsū. dignita
tib⁹ exutū p̄hice se tueret. volēs cōsolari quēlibet hoiez i sil̄i statu positu
ne desp̄et sil̄r eē ꝯtuēdū ¶ Scd̄o vidēdū est d̄ caus h⁹li. c⁹ cā efficiēs fuit
boeti⁹ q̄ describēs materiā h⁹li. vtit tā p̄sa q̄ metro imitat⁹ Marcianū
felicē capellā q̄ i describēdo nuptias mercurij ⁊ philologie h̄ stilo vsus ē.
de q̄ fit mētio i Theodolo. vbi d̄r. Egregiā sobolē cui p̄ Stilbōt̄ amo
rē Ui superꝝ mag̃ sociasti teste capella. Lz ille lib̄ Boetij m̄ltū excellat li
brū Martiani tā nobilitate mat̄ie q̄ p̄iuilegio eloq̄ntie. Boeti⁹ enī nec
Tullio i p̄sa. nec Uirgilio i metro mīor reputat. Utit āt boeti⁹ i h̄ libro
p̄sa i q̄ pōit rōes ad cōsolādū boetiū p̄bādo q̄ nō sit dolēdū de amissione
reꝝ tp̄aliū. Utit aūt metro delectabili vt dū audiat meror obliuiōi tra
dat. ¶ Cā mat̄ial' h⁹li. ē p̄hica cōsolatio ordiata ad cōtēptū mūdanoꝝ ⁊
ad appetitū sūme felicitat̄. vl' p̄hica cōsolatio p̄suadēs neminē extolli i p̄
sperꝫ nec d̄primi i aduers. Ul' alit. Cā material' siue subiectū h⁹li. ē stat⁹
mis̄abil' boetij p̄hica ꝯsolatōe sup̄iducta Cā āt formal' tractat⁹ h⁹li. cōsi
stit i ei⁹ diuisiōe. de q̄ videbit p⁹. Cā aūt formal' tractandi ē mod⁹ agēdi
boetij. ⁊ ē dialog⁹. i. s̄mo duoꝝ. Introducit em̄ boeti⁹ i hoc li. duas p̄so
nas. s. seip̄m suā miseriā deplāgētē ⁊ p̄hiam sibi ꝯdolentē: ⁊ ip̄m sup̄ sua
miseria cōsolantē. ⁊ hoc ē rōnabile. Nā s̄m btm̄ Greg. Uer⁹ ordo cōso
latōis ē vt cū volum⁹ aliquez a merore suspēdere. p̄rio studeam⁹ luctui ei⁹

concordare. Vel ideo cā formal' ē dialog⁹ qꝛ in q̄dā ꝑte h⁹ ꝑmi li. ꝑhia i/
troducit fortunā ip̄m Boetiū alloq̄nte. vbi incidit quedā figura tropi q̄
vocat' ethopeia. . deq̄ dicit grecism⁹. Ac introducit aliq̄s ethopeia loq̄n
tes. Vt cū fortuna loquit' Boeti⁹ ipse. Vl' p̄t dici ſm cōit' loq̄ntes ꝙ cā
formal' tractādi ē q̄ntuplex. diffinitiua. diuisiua. ꝓbatiua. improbatiua.
exēploꝝ positiua. sicut videbit' in li. Cā final' hui⁹ libri est vt ipso ꝯgnito
nosipsos ⁊ q̄ſſibet alios aduersitatib⁹ ⁊ tribulatōe positos ꝑhica ꝯsolati/
one tueamur. ⁊ ne extollamur ī ꝓspis ⁊ deꝑmamur ī aduersis Tertio
videndū ē de titulo h⁹ libri ⁊ de ei⁹ expōne. Vñ sciēdū ꝙ titul⁹ ſm Re/
migiū sup̄ Donato ē clauis siue īgressus opis seq̄nt⁹. Et dr̄ titul⁹ a titā
qd̄ ē sol. sic em̄ sol illūinat mdm sic titul⁹ libꝝ. Et p̄ponit' titul⁹ li. ad com
mēdatōez opis ⁊ ad laudē auctoris. Est ḡ titul⁹ p̄nt⁹ libri talis. Anitij.
Maulij Torq̄ti, Seuerini Excōsulis Patricij Ordiarij Boetij viri il
lustris incipit lib d̄ ꝯsolatiōe ꝑhie Sz q̄rit' q̄re tot ꝓpria noīa ponunt'
in titulo. Dicūt aliq̄ ꝙ forte ꝯsuetudo fuit romanoꝝ vt sic noīa ascriberēt
suoꝝ auoꝝ ⁊ p̄decessoꝝ. Vl' alit' p̄t dici ꝙ plura noīa ponunt' ī titulo ꝓp̄t
honorē ⁊ laudē ipsi⁹ Boetij. qꝛ ſm Senecā ī li. d̄ clemētia ad Neronem:
Mlta cognoīa honori data sūt. Sic em̄ vilis ꝑsona nō vult noīari nisi
ī vno noīe. qꝛ q̄ꝫto pl⁹ noīat' tāto pl⁹ ꝯgnoscit' ⁊ tāto mag⁹ sordescit. Sic
honesta ꝑsona vult noīari pl'ib⁹ noīb⁹ vt sic mag⁹ inotescat ⁊ clarescat alijs
sua forma. nā oē bonū in cōe deductū mag⁹ elucescit Expōit' aūt titu
lus sic. Boeti⁹ dict⁹ fuit Aniti⁹ a q̄dā nobili romāo sic dicto d̄ c⁹ gene
re ipse fuit. Vl' dict⁹ Aniti⁹ q̄si inuict⁹. ab a qd̄ ē sine et nicos victoria.
Nunq̄ꝫ em̄ Boeti⁹ vinci potuit vt flecteret' a iure ad īiusticiā sic ip̄e testa
tur q̄rta ꝓsa h⁹ ꝑmi libri dicēs. Nūq̄ꝫ a iure ad iniuriā me q̄sq̄ꝫ d̄traxit
Scd̄o Boeti⁹ dict⁹ fuit Mauli⁹. qꝛ d̄ generatōe maulioꝝ fuit q̄ erāt
nobiles romāi Tertio boeti⁹ dict⁹ fuit Torq̄t⁹ a q̄dā nobili romāo sic
dicto q̄ cū singulare bellū iniret cū q̄dā d̄ gallia ip̄m deuicit ⁊ torquem ī
collo h̄ntez sibi abstulit. cui⁹ rōne fuit dict⁹ torq̄t⁹. de cui⁹ genere fuit bo
eti⁹ Quarto boeti⁹ dict⁹ fuit Seuerin⁹ a seueritate. Seuer⁹ em̄ fuit cū
Theodorico regi gothoꝝ se opposuit. Vel dict⁹ fuit seuerin⁹ q̄si sequens
veritatē. Nūq̄ꝫ em̄ in iudicijs vl' amore vel odio flecti potuit a veritate
Quito Boeti⁹ dict⁹ fuit Excōsul q̄si vn⁹ ex ꝯsulib⁹ romanoꝝ. vl' excon
sul q̄si extra cōsulatū posit⁹ quē pri⁹ habuit. Excōsulares dicebant' q̄ iā
deposuerāt ꝯsulatū. ⁊ licz ab honore ꝯsulat⁹ cessarēt. tñ postea pl⁹ alijs ī
magna reuerētia habebāt' Sexto dict⁹ fuit patrici⁹ a nobilissimo roma
no sic dicto. de cui⁹ genere fuit Boetius. Vl' alio mō patricij dicebant'
nobiles romani q̄ ꝓuidebāt reipublice sic p̄r filio. q̄ꝝ noīa scp̄ta erāt au/
reis litter⁹. Et iō dicebant' p̄res. de q̄ꝝ nūero fuit vn⁹ Boeti⁹ ꝓp̄t qd̄ di/
ctus fuit patrici⁹ Septīo dicebat' ordinari⁹. qꝛ rēpublicā ordiauit Vl'
aliter Ordinarij dicebant' q̄ tāte dignitat⁹ erāt vt q̄libet ordīe digni eēnt.
⁊ sic fuit boeti⁹. Octauo noīe ꝓprio dict⁹ fuit Boeti⁹. qd̄ interp̄tatur

adiutor. qr in necessitate paupib⁹ subueniebat. ¶ Quarto vidēdū ē de cā intitulatōis hui⁹ libri. Intitulat̄ iste lib̄ de ꝯsola. ph̄ica. Ubi sciendum ph̄ica ꝯsolatio d̄r rōnabil' demōstratio. declarās d̄ cui⁹ amissiōe ñ ē dolē-dū. ⁊ de cui⁹ possessiōe ñ sit gaudēdū ⁊ qr h̄ ꝑtractat̄ in pñti li. iō sic int i tulat̄. ¶ Quito vidēdū ē d̄ generali sūma h⁹ toti⁹ li Ubi sciēdū ꝙ boeti⁹ ī h̄ li. oñdit bona tꝑalia eē trāsitoria ⁊ ñ ꝯsistere total'r in eis totalē ⁊ verā felicitatē. ⁊ ꝑ ꝯñs ñ ē dolēdū d̄ eoꝝ absentia. nec gaudēdū de eoꝝ pñtia. et neminē debere extolli in ꝓspis. nec depmi ī aduers̄ Oñdit̄ etiā in pñti li. q̄d sit sūmū bonū. vbi sit sitū. ⁊ quō ad ip̄m ꝑueniat̄. Etiā oñdit̄ ꝙ bōi sp̄ sūt potētes. ⁊ mali sp̄ sūt ipotētes. ⁊ ꝙ bonis nūq̄ desūt sua p̄mia. malis nūq̄ sua supplicia. Post h̄ oñdit̄ q̄d sit diuīa ꝓuidētia. q̄d casu s. q̄d fatū. q̄d libeꝝ arbitriū. Et pōit boeti⁹ rōnes q̄b⁹ ꝓbat liberū arbitriuz nō posse stare cū ꝓuidētia diuina. ⁊ ponit q̄rūdā falsā solutionē ⁊ eā ī ꝓbat. Postea oñdit veram solutōez quā rōnib⁹ ꝯfirmat. ¶ Ista ⁊ alia plura pulcra de-terminant̄ in hoc li. sicut patebit in sequentib⁹.

Anicij Maulij Torquati Seuerini Boetij Or dinarij Patricij viri excōsulis de ꝯsolatōe ph̄ie liber primus incipit Metrū primum heroicū elegiacum.

Armina qui quōdā studio florente ꝑegi
Flebilis heu mestos cogor īire modos

Pñs lib̄ Boetij prima sui diuisiōe diuidit̄ in q̄nq̄ ꝑtes s̄m ꝙ ponit q̄nq̄ libros ꝑtiales q̄s ꝯtiet. In prīo ꝯq̄rit̄ se miserijs subiectuz. In scd̄o ponit remedia ꝯsolatiua. In tertio determīat de v̄a felicitate in q̄ sit sita. ⁊ quō ad eā ꝑueniat̄. In q̄r-to mouet q̄sdā q̄stiōes ip̄i ph̄ie. In q̄nto determīat d̄ casu ⁊ ꝓuidentia di uina. Prim⁹ liber īcipit ibi. Carmīa. Scd̄s liber īcipit ibi. P⁹ hec pauli-sper. Terti⁹ ibi. Jā cantū illa finierat. Quart⁹ ibi. Hec cū ph̄ia. Quīt⁹ ibi. Dixerat orōnisq̄ cursū Quid ⁊ d̄ q̄ agat̄ ī q̄lib⁹ libro ꝑtēbit loco suo Prim⁹ liber diuidit̄ ī xiij. ꝑtes. qr h⁹ primi li. sūt septē metra ⁊ sex ꝓse que ꝑtes patebūt. Que aūt sit mat̄ia ⁊ itētio cuiuslibet ꝑtꝫ sil'r patebit ¶ No tandū aūt ꝙ primū metꝝ h⁹ primi libri vocat̄ elegiacū. Est aūt metrum elegiacū q̄d ꝯstat ex vno v̄su exametro. i. sex pedū. ⁊ alio pēthametro. i. q̄n q̄ pedū. Et d̄r elegiacū ab eleyson q̄d ē miseri. Elegia eī ē mis̄ia. Metꝝ em̄ elegiacū inuētū fuit ꝓ describēda mis̄ia. q̄uis eo hodie aliq̄ vtunt̄ ad alia describēda. Vñ Horati⁹. Versib⁹ īpiter iūctꝫ q̄rimōia primū. Post etiā īclusa ē voti snīa ꝯpos. Quis aūt fuerit adinuētor tal' metri elegiaci. dubitat̄. Vñ Hora. Quis tñ exiguos elegos emiserit auctor. Grāmatici certāt ⁊ adhuc sub iudice lis ē. Et diuidit̄ hoc primū metꝝ ī q̄ttuor ꝑtes Prīo boeti⁹ deplāgit statū sue miserie ex ꝑte ꝑmutatōis studij ¶ Scd̄o ex ꝑte defect⁹ corpal' Tertio ex ꝑte ꝓlōgatōis vite miserabilis. ¶ Quarto apostrophat ꝯ suos amicos. scd̄a ibi. Gl'ia felicꝫ. tertia ꝑs ibi. Mors ho-minū felix. q̄rta ibi. Quid me felicē. ¶ Prīo fac̄ q̄d dictū est. scd̄o appro-

bat dictū suū ibi Ecce mihi lacere. Dicit prio. Ego boeti⁹ q̄ q̄ndā tp̄e ꝓ
speritatis studio meo florēte pegi. i. ꝯposui carmia sup. delectabilia ⁊ io⁹
cūda nūc tp̄e aduersitatis flebil'. i. dign⁹ vt defleā Vel flebil'. i. tristis co/
gor inire. i. inchoare mestos modos. i. tristia metra de mea misia. ¶ No/
tādū sicut dictū fuit pri⁹ Boe. vtit' i h̄ libro tā ꝓsa q̄ metro. metro qꝛ tal'
mod⁹ scribēdi magis fuit ꝯueniēs sue materie sicut em̄ potio curatiua q̄
amara ē delectabili⁹ sumit' si fuerit aliq̄ dulcedie ꝑmixta. sic rōnes ph̄ie in
ꝓsa tradite libēti⁹ a boetio suscipiūt' si fuerit iocūditate metri dulcorate Et
iō boeti⁹ nūc vtit' metro nūc ꝓsa qꝛ alternatis vti delectabili⁹ ē. vñ autor
boetice. Qd̄ sapit insipidū viciosa freq̄ntia reddit. Itē no. ꝙ boe. potius
īcipit libꝝ suū a metro q̄ a ꝓsa. qꝛ mod⁹ scribēdi metric⁹ magis fuit vsita⁹
tus apd̄ antiq̄s q̄ ꝓsaic⁹ Vl' iō qꝛ metꝝ ē delectabili⁹ ꝓsa. vt ḡ magꝫ alli
ciat audiētes ad suū libꝝ. iō i p̄ricipio li. sui vtit' metro. Itē nota circa lrāꝫ
ꝙ carmia vno mō dicūt' scripta metrica certis pedibꝫ mesurata. Alio mō
dicūt' q̄ cūq̄ dicta vl' scripta etiā ꝓsaica q̄ sūt d̄ re delectabili. Boe. āt flo
rēte studio ꝯposuit vt pl'imū carmia ꝓsaica d̄ re delectabili. Edidit em̄ q̄/
dā carmia ph̄ica. q̄dā logicalia. q̄dā theologicalia sicut pꝫ r̄spiciēti ei⁹ di/
uersos li. Tp̄e āt aduersitatꝫ cogebat' boe. ad ꝯponēdū carmia metrica tri
stia ¶ Itē no. studiū ē vehemēs applicatio aī ad aliq̄d agēdū cū bona vo/
lūtate dico cū bōa volūtate. qꝛ i maliuolā aīaꝫ ñ ītrabit sapia. hec salomō.
Et ꝑfectio discipl'i i tribꝫ ꝯsistit ex boe. de disci. scola. i attētōe. docilitate.
⁊ beniuolētia. hōi em̄ nolēti sciaꝫ. ⁊ vt opꝫ studēti. īpossibil' ē possessio bōi
Eustrati⁹. i. eth. ¶ Itē no ꝙ duplex ē studiū florēs ⁊ aridū ad studiū flo
rēs tria exigūt'. Prio req̄rit' iuuēt⁹. qꝛ iuuenes ꝑspicatiores sūt senibꝫ. se/
nes āt magis sūt imemores. Scd̄o req̄rit' hit⁹ necessarioꝝ qꝛ nat'a ꝑ se ñ
ē sufficiēs ad speculādū. sꝫ opꝫ necessaria existere. ex. iiij. eth. Tertio req̄rit'
aī trāq̄llitas q̄ ꝯtigit ꝑ sedatōꝫ passionū. qꝛ aīa i q̄ete ⁊ residētia sit prudēs
vij. ph̄icoꝝ. Ubi em̄ passiōes dñant' ibi ītellect⁹ obscurat'. Iō boe. i fine
h⁹ p̄mi hortādo nos ad fugā passionū di. Gaudia pelle. pelle tiorē Spēq̄
fugato nec dolor adsit Nubila mēs est vinctaq̄ frenis. hec vbi regnant.
Studiū āt aridū ē ad qd̄ ꝯcurr̄t oppositt ꝯditōes. s. senect⁹. necessarioꝝ
defect⁹. ⁊ aī ꝑturbatio. ¶ Nota ꝙ v̄sus d̄ miseria dicūt' mesti mōi. dicūt'
em̄ mōi a modulādo. qꝛ pedibꝫ modulāt'. ⁊ dicūt' mesti rōe mat'ie. qꝛ sūt d̄
tristi mat'ia. s. aduersitatis. ¶ Nota ꝙ i p̄mis duobꝫ v̄sibꝫ notat' ātithesis.
. i. ꝯpositio d̄r em̄ i p̄rio v̄su quondā pegi cui ꝯriat' i scd̄o v̄su cogor inire.
. i ichoare. Itē d̄r i p̄rio v̄su florēte studio cui ꝯriat' i scd̄o flebil'. Itē d̄r in
p̄rio v̄su carmia sup. iocūda cui ꝯriat' i scd̄o mestos modos ¶ Itē notādū
ꝙ boe. rōnabil'r deplāgit statū suū ex p̄te ꝑmutatōis studij ph̄ici qd̄ v̄sū
fuit i studiū poeticū q̄ nūc cogebat' vti. Proposuit ei boe. dolorē suū me/
trice ꝯscribere ⁊ nō ph̄ice ꝯsolari. Nā studiū ph̄icū ē studiū v̄itatis. qꝛ. ij.
metha. vocari ph̄iaꝫ sciaꝫ v̄itatis recte se hꝫ studiū āt poeticū ē studium
falsitatꝫ Nā ex ꝓhemio meth. fm ꝓuerbiū mētiūt' mlta poete. Itē ꝑ stu/
diū ph̄icū acq̄rit' bt̄itudo ex. x. eth. ꝑ studiū āt poeticū falsitatis certitudo
ex. ij. methaph.

Metrum primũ

Ecce mihi lacere dictãt scribẽda ca
Et veris eligi fletib⁹ ora rigãt (mene

¶ Hic boeti⁹ appro/
bat dictũ suũ. Dixit
eĩ ꝙ cogat̃ inire me/
stos modos h̃ ip̃e ꝓbat. sc̃do rñdet q̃stiõi ibi. has saltẽ Prio dic̃. Bñ dixi
ꝙ cogor inire mestos modos Ecce demõstratio h⁹ ad sensũ. Nã camene
id ẽ muse poetice. lacere. i. lacerãtes mẽtes hoim. ille dictãt mihi dicta scri
bẽda supple carmĩa metrica ⁊ elegi. i. v̄sus miſie q̃s muse dictãt. illi rigãt
id ẽ hũectãt ora. i faciẽ meã veris fletib⁹ ¶ Notãdũ ꝙ ſm poetas nouẽ fin
gunt fuisse muse i mõte elicõe iuxta fontẽ cabellinũ d̃ q̃ fõte loq̃i Persi⁹ in
prĩcipio primi libri sui dicẽs Fõte cabellino ⁊c̃. Que muse fingunt̃ poetꝫ
mĩstrasse sciaꝫ ꝯponẽdi carmĩa metrica Et iste muse poetice vocabãtur ca
mene q̃i canẽtes amene eo ꝙ mltũ delectãt hoies rõne metri. Nota ꝙ ille
muse poetice dicũt̃ lacere actiue qꝛ lacerãt. i. distrahũt mẽtes hoim subij
ciẽtes ip̃as diuerſ passiõib⁹ nũc passiõi amorꝫ. nc̃ doloris sic̃ pꝫ ꝑ Ouidi
um d̃ amore tractãtẽ ⁊ ꝑ alios poetas. Vl̃ dicunt̃ lacere passiue rõne po
ematũ suoꝝ q̃ poemata dñr lacera qꝛ ñ sſt firmitate rõis stabilita Vbi no
tãdũ ꝙ q̃dã carmĩa dñr ĩtegra q̃dã lacera. Integra sſt carmĩa ph̃ica nul
la falsitate ꝑmixta. sꝫ firmitate rõnũ stabilita ⁊ aĩm firmãt Lacera sſt car
mĩa poetica q̃ ñ ĩstruũt hoiez nec ꝯsolãt̃. sꝫ lacerãt. i. distrahũt mẽtes hoiꝫ
nũc reducẽdo hoĩ ad mẽoriã voluptates. nunc dolorẽ. nũc alias passiões.
¶ Itẽ notãduꝫ v̄s⁹ elegi prĩcipal̃r iuẽti fuer̃t ꝓpt̃ miſiã d̃scribẽdã. ⁊ qꝛ hos
v̄sus muse dicebãt Boetio ꝑ q̃s boeti⁹ magis suã miſiã r̃duxit ad mẽo
riã q̃ꝫ ꝑ eos ꝯsolaret̃. iõ elegi erãt cã ip̃i boetio v̄i flet⁹. ¶ Itẽ notãdũ du
plex ẽ flet⁹. adulatori⁹ ⁊ ver⁹. Adulatori⁹ q̃ ẽ fict⁹ q̃l̃ ẽ flet⁹ amasie. Si eĩ
dixerit amasi⁹ ad amasiã ñ diligis me. ip̃a ĩcipit flere. q̃re. vt ꝑ fletũ firmi⁹
ip̃m possit tenere. cuꝫ ãt nũmos ñ potit extorq̃re ab ip̃o. d̃t. Vade garrio
te ñ noui v̄e. Ali⁹ ẽ flet⁹ ver⁹ q̃ ex v̄o cordis dolore ⁊ ex v̄a pietate ꝓcedit.
⁊ ad talẽ fletũ boeti⁹ ꝓuocat⁹ fuit ꝑ musas dictãtes sibi carmĩa. Notãdũ
ꝙ h̃ dictõ elegi p̃t expõi dupl̃r. vno mõ ꝙ teneat̃ noiatiue. ⁊ tc̃ ẽ sensus.
elegi. i. v̄sus miſie rigãt ora mea fletib⁹. Alio mõ ꝙ teneat̃ genitiue. ẽ sen
sus. camene rigãt veris fletib⁹ ora elegi. i. miseri hois. qꝛ eleg⁹. a. ũ. miser

Has saltẽ null⁹ potuit ꝑuicere t̃ror
Ne nostꝝ comites ꝓsequerent̃ iter.

ra rũ. ſm huguitõez
Hic bo. rñdꝫ tacite
qõn̄. Quererꝫ aliq̃s
quõ muse dictãt tibi carmĩa scribẽda cũ sis in exiliũ relegat⁹ qꝛ ĩtrastis si
ne oĩ comitiua. Ad h̃ rñdet Boe. Lꝫ oẽs amici mei dereliq̃rũt me ĩ exilio
ꝓpter tĩorẽ ĩpialẽ. tñ has musas null⁹ error ĩpial̃ potuit vĩcere q̃n comites
seq̃rẽt̃ nr̃m iter vsq̃ ĩ exiliũ dictãtes nob̃ carmĩa. Notãdũ lꝫ bõa exterio
ra pñt auferri ab hoie ꝑ violẽtiã sic̃ ꝑ furtũ. ꝑ rapinã. ꝑ ĩcẽdiũ. tñ scia ñ p̃t
auferri ab homine non em̃ scientia violentia auferr̃. nec vetustate consu/
mit̃. nec tristicia minuitur. Vnde Seneca. ix. epl̃a ad Lucillum recitat ꝙ
cũ stilbõ capta p̃ria. amissis liberis. amissa vxore sua. ⁊ alijs bonis. solus.

ab incēdio exierat. Requisit⁹ fuit a Demetro. nūq̄d oīa ꝑdidisset rn̄dit. Nihil ꝑdidi. sz oīa bōa mea mecū sunt. iusticia ꝑt⁹ ⁊ prudētia. ⁊ hoc īnuit boeti⁹ dicēs. Musas se nō reliq̄sse. Vn̄ etiā Alan⁹ de plāctu nat̄e de scia dic̄. Sup oēz possessionē generosa emanat possessio q̄ sparsa colligit̄. erogata reuertit̄ publicata suscipit incremētū. ꝑ quā nobil̄ thesaur⁹ secretꝫ penetralib⁹ nascitur. effect⁹ eterne delectatōis acq̄ritur. Hec ē sol ꝑ quē mēs diescit a tenebris. cordis ocl̄os deliciosa anī ꝑadisus. hec īmortalē ex mortali fac̄. ⁊ caducū hoīez in deū deifice mutatōis autoritate cōuertit. ¶ Nota circa hāc dictiōē saltim q̄ tres dictōes ꝓferri pn̄t ꝑ tim. q̄ deberēt ꝓferri ꝑ tem. vn̄ ꝓferim⁹ saltim ꝑ saltem. timp⁹ ꝑ tēp⁹. extimplo ꝑ extēplo. q̄d est ꝯ huguitionē q̄ dicit. Tim tria detestor extimplo timpora saltim.

¶ Hic Boeti⁹ dplāgit statū suū ex parte defect⁹ corꝑalis. Et

Gl̄ia felicis olim ⁊ viridisq̄ iuuēte
Solantur mesti nūc mea fata senis

prīo ꝓponit eū in generali. secūdo in spāli. secūda ibi. venitem̄. Dic̄ prīo q̄ndā ꝯsolabātur me gl̄ia felicis. i. ꝓspe iuuētutis. ⁊ gl̄ia viridis iuuēte. i. delectabilis iuuētutis sz nūc fata. i. euēt⁹ mesti senis. i. tristis senectutis. solant̄. i. ꝯsolātur. mea. i. meā ꝑtē. q. di. pri⁹ ꝯsolabar dulci iuuētute. nūc aūt cōsolor tristi senectute. Scd̄m illā sniaz sic expōit̄ lr̄a. Gl̄ia felicꝫ iuuente id ē ꝓspe iuuētutꝫ. viridis. i. delectabilis iuuētutis oli. i. q̄ndā supple ꝯsolabat̄ me. nūc fata. i. euēt⁹ mesti senis. i. tristis senectutis. solant̄ mea id ē meā ꝑtē. ¶ Notādū q̄ cōiter illa lr̄a al̄r exponit̄. referēdo eā ad musas poeticas sic Camene q̄ q̄ndā tpe iuuētutꝫ erāt gl̄ia felicꝫ ⁊ viridis iuuētutis q̄d d̄r ꝑ tāto. qr iuuenes olim solebāt informari in arte poetica. in q̄ ꝓficientes gloriabant̄ in vsu metroꝝ ⁊ richmoꝝ. nūc aūt camene solātur mea fata inquā mesti senis. Notādū q̄ felix inuēt⁹ ē q̄ bonis exterioribꝫ ē adornata. De q̄bꝫ bonis loq̄tur Aristo. circa principiū libri de bona fortūa dicens. Sine rebꝫ exterioribꝫ q̄ꝝ fortūa ē dn̄a. nō ꝯtingit eē felicē. sed viridis. i. delectabilis iuuēt⁹ ē illa q̄ ē bonis nature decorata. s. fortitudine. pulcritudie ⁊ agilitate. Vn̄ Aristo. i Ethi. Nō oīno felix est q̄ specie turpis aut solitari⁹ aut carēs ꝓlē. ¶ Nota q̄ boeti⁹ repn̄tat in se statū miserie cū d̄t. Fata mesti senis se ꝯsolari cū mīme hoīez ꝯsolant̄ sed magꝫ ꝑturbāt Etiā cū d̄t musas poeticas se ꝯsolari sil̄r repn̄tat statū miserie. qr muse poetice n̄ cedēt alicui in solatiū sed poti⁹ in alimentū doloris. ¶ Itē de significationibꝫ fati ponit Huguitio duos ꝑsiculos dicēs. Constellatio mors p̄ce responsaq̄ deoꝝ. Euent⁹ reꝝ signant̄ noīa fati.

Hic Boe. declarat i spāli defectū corꝑalē dicēs. Bn̄ dico q̄ fata meste senectutis nūc ꝯsolant̄ me. cm̄ ꝓ qr senect⁹ īopina. i.

Veit ei ꝓperata mal̄ īopina senect⁹
Et dolor etatem iussit inesse suam
Intempestiui fundunt̄ vertice cani
Et tremit effeto corpore laxa cutis

inopinata ꝑ apocopā ꝓperata. i. festiata vēit i mal'. i. cū suis mal' ⁊ icōmodis. ⁊ dolor supple quē patior iussit iesse. i. iduxit mihi suā etatē. Per q̄d inuit' ꝙ ñ solū etas iducit dolorē. sz ecōuerso dolor iducit ⁊ causat etatez et seniū. Et tūc boe. pōit duo sig̃ sue senectutis dicens. Cani supple capilli intēpestiui. i. añ debitū tp̄s fundunt' ꝟtice. i. i capite meo. Aliđ signū senectutis ibi ꝙ cutis mea laxa. i. soluta tremit corpe effeto. i. carne ꝯsūpta ⁊ euacuata ¶ Nota ꝙ hoiez senē multa incōmoda circūueniūt. Nā pellis ei⁹ ꝯhit'. cor ei⁹ ꝯcutitur pulmo ei⁹ debilitat'. lūbi ei⁹ indurant'. dorsū icuruatur. mēbra tremūt. Uñ poeta dixit. Optam⁹ seniū dū venerit ē male vētū. Hoc ē gibbosū surdū cecūq̄ morosū. Propter h̄ đt Boe. ꝙ senect⁹ venit mihi cū suis mal'. ¶ Notādū circa illā ptē. ⁊ dolor etatē. ꝙ triplex ē cā senectutis. s. etas. īfirmitas ⁊ aduersitas. Senect⁹ q̄ iducit' ꝑ etatē natural' ē q̄ aūt inducit' ꝑ īfirmitatē vl' aduersitatē accidētal' ē q̄lis senect⁹ fuit in boetio q̄ senuerat ꝓpt' mltitudinē doloris ⁊ tristicie ¶ Notādū ꝙ canicies boetij fuit intēpestiua. Huguitio đt. Intēpestiuū ē q̄d ē incōgruū. i cōueniēs inutile vel sine tpe. Uñ intēpestiuū đr illđ q̄d ñ hz ydoneū tp̄s vl' q̄d nō ē cōueniēs ꝑ tpe. Et qr boeti⁹ iuuenis erat etate ⁊ cū senuerat ex aduersitate iā canicies ei⁹ fuit itēpestiua. ¶ Nota ꝙ i iuuenib⁹ cutis ē densa ꝓpter mltitudinē sanguis ex q̄ sanguie generatur caro Sz qr sanguis diminuitur i senib⁹. diminuitur etiā caro i eis. iō cutis senū ē laxa. ¶ Notandū circa h̄ vocabulū effeto ꝙ ip̄m tractū ē a mulierib⁹ p̄gnātib⁹ q̄ cuz pepererint dicunt' effete. i. fetu euacuate Uñ đt Huguitio ꝙ fet⁹ ē natus mulieris adhuc i vtero exñs. ⁊ đr a fouēo eo ꝙ ibi foueatur. Jñ fet⁹. a. ū. id ē plen⁹ a. um. Jñ effet⁹. i debilis q̄si sine fortitudie viriū vel virib⁹ euacuat⁹. Jñ fetosus. a. ū. i. plē⁹ fetu. Uñ đt ps̄. Oues eoꝝ fetose. i. plene fetu Et senes pñt dici effeti q̄i extra fetū positi. qr senect⁹ ñ ē apta ad generandū fetū Hic boe. deplāgit statū ex pte duratōnis vite miserabil'. Et prīo p̄mittit q̄ mors hoim sit felix ⁊ q̄ ñ. Et đt sic. illa mors hoim est felix q̄ nec inserit. i. nō imittit se dulcib⁹ annis i. tēpib⁹ ꝓsperis cū delectat hoiez viuere. ¶ Simil'r illa mors est felix q̄ sepe vocata venit mestis supple ānis. i. tristib⁹ annis aduersitatis miseri cōsueuerūt vocare mortē. Tūc oñdit q̄ mors hoim sit crudelis dicēs. heu heu surda q̄ aure. i. reclusa aure. seua mors. i. crudelis. auertit'. i. spnit miseros hoies ⁊ negat. i. ñ vult claudere flētes oculos eoꝝ q̄si dicat crudelis mors

Mors hoiz felix q̄ se nec dulcibus annis Inserit ⁊ mestis sepe vocata venit Heu heu q̄ surda miseros auertitur aure Et flētes oculos claudere seua negat Dū leuibus malefida bonis fortūa faueret Pene caput tristis merserat hora meū Nū qr fallacez mutauit nubila vultum Protrahit igratas ipia vita moras

ē q̄ nō ꝑmittit miseros mori. ⁊ dt claudere flētes oculos ꝑ hoc īnuēs ꝙ in
morte oculi hoīm claudunt. Et tūc Boe. deplāgit ꝓlōgatōez sue vite di
cēs. Dū fortuna malefida. i. ꝑfida mihi faueret. i. arrideret. leuib. i. transi
torijs bonis tristis hora sup. mortis pene merserat. i. oppsserat meū caput
q̄si dicat tpe ꝓspitatꝫ sꝑ accelerauit mors oppmere me. nūc aūt qꝛ fortuna
nubila. i. aduersa mutauit fallacē vultū. īpia i. misera vita ꝓtrahit. i. ꝓtra-
hat moras supple viuēdi. ingtas. i. odiosas mihi. qꝛ ꝓpter miseriā tēdebat
ipm boetiū viuere. ¶ Notādū ꝙ lꝫ ꝑm vulgares ⁊ ꝑm apparētiā hec snīa
d morte felici ⁊ crudeli videat ꝑa. tñ ꝑm rei ꝑitatē ē falsa. qꝛ mors etiā tē
pore ꝓspitatꝫ pōt eē bona. Nā ꝑm Señ. Optimū ē mori cū delectat vi-
uere ⁊ tpe aduersitatꝫ pt mors eē mala. qꝛ aduersitas sepe iduc dspatiōez
Boetiꝰ āt repñtādo statū miſi hoīs hāc sniaz pōit tāq̄ verā. ¶ Notādū
ꝙ mors vl ꝯpat ad vitā pñtē vl futurā. prīo mō illa vita dr felix q̄ fugit
ptē ꝓspitatꝫ ⁊ accelerat tpe aduersitatꝫ. Si āt ꝯpat mors ad vitā futurā
tūc ipa pt dici bōa ⁊ mala tpe ꝓspitatꝫ ⁊ etiā aduersitatis. qꝛ si mors duc
ad gl'iaz dr bōa si ad penā dr mala. ¶ Notādū ꝑm remigiū sup donatū.
heu aliqñ ē monasillabū aliqñ dissillabū sicut metri necessitas reqrit. vñ
ī ꝓposito ē dissillabū dicēdo. heu heu q̄ surda miſos auertit aure. ¶ No
tādū ꝙ h ꝑbū auertor qñq̄ ē passiuū ꝯstructū cū ablatiuo mediāte ꝑpōe
vt dicēdo auertor a te. ⁊ ē idē q̄d remoueor aliqñ ē ꝑbū deponēs ꝯstructū
cū actō vt dicēdo auertor te. ⁊ tūc idē ē q̄d sꝑno te. ⁊ sic accipit in ꝓposito
cū mors auertit. i. sꝑnit miſos. Unꝰ. In vi passiui notat auertor remoue
ri. Si sit deponēs auertor sꝑnere sigt ¶ Notādū boe. appellat fortunā ma
lefidā. qꝛ ē deceptiua. vñ Señ. Neminē aduersa fortūa ꝯminuit nisi quē
fortūa dcipit Et alibi Señ Fortūa nemī fidē ꝑuat nulli semel obesse ꝯtē
ta ē quē nimiū fouit hūc stultū facit. Nota fortūe bōa dicūt leuia qꝛ trāsi-
toria. ñ em̄ ꝑdurāt circa hoīez ꝑm Señ. Illd ñ ē tuū q̄d fortūa fec eē tuū
Donū em̄ q̄d dare potuit. potuit ⁊ auferre ¶ Notādū ꝙ boe. appellat for
tunā nubilā. i. obscurā siue cecā. dpīgebat ei antiqtꝰ fortūa ceca. qꝛ ex ī ꝓ
uisu accedit ⁊ r̄cedit. vl qꝛ cecū reddit hoīez extollēdo eū ī ꝓspis ⁊ depmē
do ī aduerſ. ¶ Notādū ꝙ boetiꝰ dt fortunā oli circa se mutasse fallacē vul
tū. qꝛ fortūa oli depingebat duplici facie. anteriori alba. posteriori āt ꝑte
nigra. ꝑ albā designat ꝓsperitas. ꝑ nigrā aduersitas. mutauit ergo fortūa
circa boe fallacē vultū ꝓspitatis postea ostēdit ei vultū aduersitatis.

¶ Hic boe. deplāgit statū miſie sue apostrophando ꝯ aīcos di. O aīci mei q̄d i. ꝓpter q̄d iactastis. i. iactādo dixistis. me totiēs felicē. frustra em̄ h dixistis qꝛ felicitas mea nō erat stabil. q̄d pꝫ ex h qꝛ cecidi et iste q̄ cecidit de ꝓprietate ī aduersitatē nō erat ī stabili gdu ꝓsperitatis.

Quid me felicē totiēs iactastis aīci.
q̄ cecidit. stabili nō erat ille gradu.

¶ Notādū duplex ē felicitas. politica q̄ ꝯsistit ī hoīs extioribꝫ. ⁊ tal nō ē
stabil. sicuti nec bōa extiora Alia ē felicitas specl'atiua q̄ ꝯsistit ī actu sapie

si i speculatõe sbaꝝ separatꝝ. ⁊ tal' felicitas ē stabil' ⁊ imutabil' cũ sit bonuꝫ optimũ pulcerrimũ delectabilissimũ ex p̄mo eth. ¶ Seq̄t' ꝓsa. i. p̄mi li.

Ecdũ mecũ tacit⁹. Hic icipit ꝓsa pria h⁹ p̄mi li. i q̄ boe. itroduc̄ phiaꝫ sup suã mifiã ꝯsolãtē ¶ Ubi nota q̄ boe. dolēs ⁊ ipa phia ip̄m ꝯsolãs nõ sũt aliđ nisi anim⁹ dolēs ex oppressiõe sensualitatꝫ ⁊ rõ ꝯsolãs ex vigore sapie. ⁊ diuidit. Prio ostēdit boe. quõ phia sibi apparuit. scđo q̄d circa ip̄ꝫ egerit. scđa ibi. Que vbi poeticas musas primo scribit apparitõꝫ phie q̄ ad tp̄s ⁊ ad locũ. ⁊ describit ei⁹ dispõeꝫ q̄ ad vultum. q̄ ad aspectũ. q̄ ad colorē ⁊ vigorē. et q̄ ad etatē. Secũdo describit phiaꝫ q̄ntũ ad hitũ exteriorē. Tertio q̄ ad ornam̄ta ⁊ i signia q̄ maib⁹ gestabat scđa ibi Uestes erãt. tcia ibi. Et dextera q̄dē Dicit prio. Dũ ego boe. hec q̄ s̄ i metro dixi tacitus mecũ r̄putarē. i. cogitarez. ⁊ q̄rimoniã lacrimabilē. i. ꝓuocãtē ad lacrimas desig̃rē. i. describerez officio stili. visa ē mihi mulier astitisse s̄ v̄ticē. i. s̄ caput. admodũ. i. valde reuerēdi vult⁹ ocul' ardētib⁹ ⁊ ꝑspicacib⁹. i. claris vltra cõem valētiã hoim. i. vltra hoies q̄ apparuit in colore viuido i. delectabili. ⁊ apparuit mihi tãq̄ inexhausti. i. incõsũpti vigoris q̄uis ip̄a foret ita plena eui. i. duratõis. i. nll'o mõ crederet' eē nostre etatis statura ei⁹ ambigue. i dubie discretõis. i cognitõis. nã nũc. i. aliq̄n̄ cohibebat. i. extēdebat sese ad cõem mēsurã hoim. i. longitudinez. nũc id est aliquãdo videbat' pulsare. i. attingere celũ. i. cacumine sũmi v̄ticis. q. i. altitudie capitꝫ. q̄ cũ caput alti⁹ extulissꝫ ip̄m etiã celũ sua longitudine penetrabat. ¶ Notandũ q̄ Boetius describit phiam sibi apparuisse sub specie mulieris. qꝛ phia apud grecos. et sapientia apud latinos est generꝫ feminini. Uel ideo. quia sicut mulier infantes lacte nutrit. sic phia min⁹ ꝑfectos nutrit facilib⁹ doctrinis. Uel ideo. qꝛ boetius erat eger. Mulier aũt magis est compassiua ⁊ magis habilis ad consolandum egrum q̄ vir. Nam s̄m Salomonem vbi non est mulier. ibi ingemiscit eger.

Ec dũ mecũ tacit⁹ ip̄e reputarē: q̄rimoniãq̄ lacrimabilē stili officio designarē astitisse supra v̄ticē visa ē mulier. reuerēdi admodũ vult⁹. ocul' ardētib⁹ ⁊ vltra cõez hoim valētiã ꝑspicacib⁹ colore viuido atꝫ i exhausti vigoris. q̄uis ita eui plēa foret vt nll'o mõ nr̄e crederet' etatis. Statura discretõis ãbigue. Nã nũc q̄dē ad cõez sese hominũ mēsurã cohibebat. Nũc vero pulsare celũ sũmi v̄ticis cacumine videbat'. Que cũ caput alti⁹ extulisset ip̄m etiã celũ penetrabat. sese respicientiũq̄ hoim frustrabat' intuit⁹

¶ Notandū stare ē erecto mō se hr̄e. ⁊ qꝛ ph̄ia erigit hoīez ad delectatōes intellectuales faciēs cadere sensuales. ideo ip̄a ph̄ia describit̄ stetisse. ⁊ dr̄ stetisse supra verticē. qꝛ ph̄ia ē ī aīa intellectiua que nō hz organū in ꝑtice Nā aīa intellectiua nulli⁹ organi corpal̄ ē act⁹. vl̄ dr̄ iō stare supra verticē. qꝛ de suo cardīe elapsa venit. vt dr̄ Boe. iij. ꝓsa hui⁹ primi li. ¶ Notādū ph̄ia dr̄ reuerēdi vultus. qꝛ suos possessores reuerēdos fac̄. nā ꝑm Tulliū sola sapientia est q̄ meret̄ honores. Itē ꝑm Tulliū reuerētia ē q̄dam decēs ac matura grauitas q̄ hr̄ ꝑ ph̄iam ḡ dr̄ reuerēdi vult⁹. ¶ Notādū illd̄ q̄d ē ardēs ē penetratiuū. ⁊ qꝛ ꝑ rōnez ⁊ intellectū q̄ sūt oculi ph̄ie penetram⁹ ītima reꝝ ⁊ q̄dditates eaꝝ. iō ph̄ia dr̄ apparuisse ardētib⁹ oculis. ⁊ qꝛ ꝑ ph̄iaz speculamur ea q̄ vulgares ⁊ cōes nō speculant̄. iō dr̄ habuisse oc̄los ꝑspicaces vltra cōez hominū valētiam ¶ Notādū color viuid⁹ ē color natural̄ pulcer ⁊ delectabil̄. ⁊ qꝛ ph̄ia in se pulcerrīa ē cū sit res mirabil̄ ⁊ diuīa ⁊ delectabil̄. qꝛ mirabiles affert dlectatōes. iō describit̄ apparuisse viuido colore. Itez ph̄ia appuit ī exhausti vigorꝫ. qꝛ ph̄ia cū sit ꝑpetua exhauriri n̄ p̄t. Vl̄ iō ē ī exhausti vigorꝫ. qꝛ q̄ntūcūq̄ hō ꝯg̊scat de ph̄ia adhuc restāt plura ꝯg̊scēda. qd̄ pz ex diuersitate opinionū in ph̄ia q̄ꝝ vna destruit aliā. Itē qꝛ ph̄ia ē eterna. ⁊ p̄cesserat ip̄m boe. iō dr̄ eā n̄ fuisse sue etatis. ¶ Notādū tres sūt ꝑtes ph̄ie eēntiales ex. vi. methaph̄. natural̄. mathematica. ⁊ diuīa. ꝑm naturalē ph̄iaz dr̄ ph̄ia se cohibere ad cōez mēsurā hoīm in q̄tū tractat de nat̄alib⁹ q̄ cōiter via sensus ꝯg̊scunt̄ iter q̄ nat̄a hoīs ē sūmū ad q̄d ꝑuēit̄. Dr̄ āt ph̄ia pulsare celsū q̄ ad mathematicā. i. q̄ ad astronomiā in q̄tū tractat de motib⁹ ⁊ figurꝫ astroꝝ. Dr̄ āt penetrare celū q̄ ad methaphisicā in q̄tū dirigit ī ꝯgnitōez dei ⁊ sub̄aꝝ. ⁊ dr̄ ph̄ia frustrare ītuitū hoīm respiciētiū. qꝛ ꝑfectā ꝯgnitōez sub̄aꝝ sepataꝝ ī hac vita hr̄e n̄ possum⁹ Nā sic̄ se hz oculus nocticoracꝫ ad lumē sol̄. sic ītellect⁹ nr̄ ad manifestissima in nat̄a ex. ij. methaph̄. ¶ Vestes erāt tenuissimis filis. Hic boe. describit ph̄iaz q̄tū ad hītū exteriorē. Prīo q̄tū ad materiā vestiū. Secūdo q̄tū ad picturā vestiū Tertio q̄tū ad violētiā vestib⁹ illatā. ⁊ legāt̄ ꝑtes sil̄. Dic̄ primo. Vestes ph̄ie erāt ꝑfecte tenuissimis. i. subtilissimis fil̄ ⁊ erāt ex subtili artificio ⁊ ex mat̄ia īdissolubili q̄s vestes ip̄a texuerat suis. i. ꝓprijs mātib⁹ vti ꝓ sic̄ ego cognoui eadē ph̄ia ꝓdēte. i. reuelāte mihi ī. iij. ꝓsa h⁹ primi q̄ruz sup. vestiū speciē. i. pulcritudinē q̄dā caligo. i. ogscura ibnorātia. neglecte vetustatis. i. negligētie veterum obduxerat. i. obfuscauerat. veluti solet supple obducere. caligo fumosas imagines. i. stātes in fumo

Vestes erāt tenuissimis filis. subtili artficio indissolubili materia ꝑfecte. q̄s vti p⁹ eadē ꝓdēte cognoui: suis maīb⁹ texuerat. Quaꝝ spēz veluti fumosas imagies solet caligo q̄dā neglecte vetustatis obduxerat.

Prosa prima

Hax in extremo margie. ſp. grecū. in ſuprēmo xo. T. legebat intertū. Atq; inter vtraſq; lras i ſcalarum modū gradus q̄dam inſigniti videbant q̄bus ab inferiori ad ſuperi⁹ elementū eſſet aſcenſus. Eandem tamen veſtem violentox quoxundam ſciderant man⁹ et particulas quas quiſq; poterat abſtulerant.

Tunc oñdit q̄d fuerit depictū in veſtib⁹ ei⁹ dicens. In extremo margie. i. in inferiori pte hax veſtiū legebat intertū. P. i. practica in ſuprēmo ſupple margie. i. ſuperiori pte veſtiū erat in tertū. T. i. theorica q̄ inter p̄tax ſpeculatiua. et inter vtraſq; literas. T. z P. erāt q̄dā gd⁹ inſigniti. i. iſti ad modū ſcalax q̄b⁹ a gd̄ib⁹ aſcēdebāt ab inferiori lra ad ſupiorē. Tūc tāgit violētā veſtib⁹ illatā dicēs. Eandē veſtē abſciderāt. i. lacerauerāt man⁹ q̄rundā hoim violentox ſupple faciētiū violentiā z vnuſq̄ſq; abſtulerat ptículas a veſte q̄s poterat auferre. ¶ Notādū q̄ p veſtes phie intelligunt ptes eſſentiales z artes liberales Sicut em̄ corpus veſtib⁹ ornat. ſic phia ſuis ptib⁹ decorat. Per fila aūt ſubtiliſſima intelligunt p̄cepta phiſicalia ſiue ꝓpōnes phiſicales. Sicut em̄ vnū filū in veſtib⁹ ordiat circa aliud. ſic ꝓpoſitio iuxta aliā. q̄ ꝓpoſitōes dicunt ſubtiliſſime. q̄ p eas hō ſubtiliť inueſtigat. Dicunt z hmōi p̄cepta ſubtili artificio rōne ornat⁹ ẏbox z ſentētiax q̄ in eis inueniunt z ſūt ex materia indiſſolubili. q̄ licz a q̄buſdā male exp̄imant tñ in ſeipſis hñt veritatē indiſſolubilē ¶ Notādū p man⁹ philoſophie p q̄s ſuas veſtes texerat intelligunt phi q̄ p̄cepta phiſicalia ꝓſcripſerunt. z dicunt rōnabiliť manus phie. q̄ niſi fuiſſent inſtructi p̄ceptiſ phicis ea exp̄mere minime valuiſſent. Notādū q̄ veſtes phie dicunt fuiſſe obducta q̄dā caligine. q̄ tpe Boetij artes ad tātā negligētiā deuenerāt. q̄ pauci eas curabāt. ſz Boetius eas trāſtulit z expoſuit ſiue ꝓmētat⁹ē. Vel ideo veſtes phie fuerūt fumoſe. q̄ ab antiquis obſcure fuit tradita phia. ab Empedocle poetice. a Platone enigmatice. ab Ariſtotile ſub ẏbox obſcuritate. Notādū quia due ſunt ptes p̄ncipales phie. ſ. practica z theorica. iō in veſte phie erāt due littere in texte. ſ. p. z t. P aūt erat in inferiori pte veſtiſ. z T in ſuperiori q̄ innuit q̄ practica phia ē inferior ſpeculatiua ordine dignitatiſ. Per q̄dus aūt medios q̄ erāt inter vtraſq; lras intelligunt ſcie eloq̄ntie q̄ ſūt grāmatica. logica. rhetorica. ¶ Notādū q̄ ꝺz aſcēſum fuiſſe p gradus a practica ad ſpeculatiuā p hoc innuit q̄ hō primo debet ē ſufficiēter inſtruct⁹ in practicis. vt poſt aſcēdere valeat ꝓplatiuis ¶ Notādū q̄d ſit ſcīdere veſtes phie. illi tm̄ dicunt veſtes ſcīdere phie q̄ putāt hñtes vnā ſcētiam ſe eſſe pfectos philoſophos ſine aliis. Si aūt aliq̄ ſciāt vnā artē ſine alia dūmodo ſe ꝓgnoſcāt nō ē pfectos phos. tales nō ſcindūt veſtes

phie. vel illi scindūt vestes phie q̄ p extortas expositiones trahūt veras p positiones ad suas falsas opiniones.

Hic Boetius describit phiam q̄tum ad insignia ꝛ ornamenta que manibus gestabat dicens. Et dextra manus phie gestabat libellos. sinistra vo gestabat id est portabat sceptrum. i. virgam regalem ¶ Notanduꝫ q̄ oīs cura ꝛ intentio viri sapientis versatur vl circa cōtēplationē sapie q̄ designatur p libellos. vel circa regimen reipublice qd designatur p sceptrum. et qꝛ cōtemplatio sapie potior est q̄ regimē reipublice. ideo phia dr in dextra habere libellos. in sinistra vo sceptrum.

Et dextra quidez eius libellos. sceptrum vero sinistrū gerebat.

¶ Postq̄ Boetius ostēdit quō philosophia sibi apparuit. Hic ostendit qd circa ipsum egerit. Et primo ostendit quō musas poeticas fugauit. Scdo oñdit quō ipse de h obstupuit. tertio quō phia sibi appropinquans statū eius deplanxit scda ibi. at ego. tertia ibi. tam illa. Dic primo. Que supple phia. vbi p postq̄ vidit poeticas musas assistētes nro thoro. id est lecto. qꝛ boetius tanq̄ eger i lecto decubuit. et cum vidit musas dictātes vba id ē carmīa meis fletibꝫ ipa phia paulisp id ē aliq̄tulū cōmota ꝛ inflāmata. i. incensa. toruis luminibus. i. crudelibus vel terribilibus oculis inqt. qs pmisit has meretriculas scenicas. i. vmbrosas accedere ad hunc egrū q̄ dolores eius non mōi. non tm̄ fouerēt. i. sanarent. nullis remedijs. i. medicamētꝫ. verꝫ p sed. alerēt. s. dolores eius dulcibꝫ venenis. He sunt em̄ muse q̄ in fructuosis spinis affectuum passionum necant.

Que vbi poeticas musas vidit nostro assistētes thoro fletibusq̄ meis verba dictātes cōmota paulisp. ac toruis inflammata luminibus. P Quis inquit has scenicas meretriculas ad hunc egrū pmisit accedere. Que dolores eius nō mō nullis fouerēt remedijs. verū dulcibus īsup alerent venenis. He sunt em̄ q̄ in fructuosis affectuū spinis vberē fructibus rōnis segetem necāt hominūq̄ mētes assuefaciūt morbo ñ liberant. At si quē pphanū vti vulgo solitū nobis blādicie vre detraherēt minꝰ moleste ferēdū putarem Nihil ōppe in eo nostre ope lederētur. Huc vo eleaticis atq̄ achade

tā ē suffocāt vberē. i. fertilē fructū rōnis. fructib⁹. i. in fructib⁹ suis ⁊ mentes hoim assuefaciūt morbo ñ liberāt. Tūc alloquitur musas dicēs. O muse si vestre blādicie det. aliquis nobis quē. i aliquē virū ꝓbatū. i. illitteratū vti ꝓ tāq̄ solutū. i. sitez vulgo. ego putarē id ferēdū i. patiēdū minus moleste. q̄ ꝑ in ꝑ nihil ledere nt nre ope. i. nre sedulitates sed vos alexistis nobis hūc hoiem entritū studijs. i. scientijs eleaticis. i. aristotelicis ⁊ atq̄ academicis. i. platonicis. Tūc

micis studijs enutritū, ſz abite poti⁹ sirenes vsq̄ in eritiū dulces, meiscz eū musis curādū sanādūq̄ reliq̄te. B. His ille chor⁹ icrepit⁹ ꝺ ie cit humi mestior vultū ꝓfessus ruboze ꝟecūdiā limē tristis excessit.

fugat eas dicēs. Sz abite poti⁹. i. recedite vos syrenes dulces vsq̄ in eritiū. i. in mortē relinq̄te eū curādū meis mus. i. doctrinis salutiferis. Tūc iste chor⁹. i. hꝥa musaꝝ icrepit⁹. i. redargut⁹ mestior i. tristior ex ñs vultū suū deiecit. i. iclinauit humi. i. fre ⁊ ruboze ꝓfessus ꝟecūdiā tristis excessit. i. exiuit limē. i. domū i q̄ decubuit Boeti⁹. ¶ Notādū q̄ ꝯ muse poetice dicebant assistere thoro boetij. q⁹ boeti⁹ studuit metrice dolozē suū cōscribere Itē pbia ōr paulisp ꝑmota p qđ inuit⁹ q̄ ira imoderata ñ dz cadere i vir̄ sapiētē. q⁹ ꝑt⁹ ꝓsistit i moderatiōe passionū. Vñ lz irasci sit homi⁹ naturale. tñ irasci qñ optz ⁊ vt optz ⁊ q̄ntū optz ē hoīs ꝟruosi ⁊ sapiētis. vñ Sene. Quid per⁹ ira. Silr i de ꝟtutib⁹ cardinalib⁹. Esto tard⁹ ad īrā. Itē interrogatio qñq̄ fit cā igrātie alic⁹. aliq̄ vt ex rñsiōe facta aliq̄d ꝑbet. qñq̄ fit ꝓpter increpatōez faciēdā. ⁊ ꝟ vltio mō pbia interrogat dicēs. Quis has scenicas meretricias ⁊ c. ¶ Notādū q̄ muse poetice dicunt meretricule. Sic em meretrix allicit hoiez delectādo nihil vtilitatz sibi ꝓferendo ⁊ cōmiscet se cuilibet ñ ex amoze sz spe lucri. ita poete ñ scribūt amoze scie sed vt aliq̄d laudis vl' pmiꝯ pseq̄nt. ⁊ delectāt rōne metri modicū vtilitatz cōferēdo. sz diuersas passiōes inducēdo. Appellat aūt pbia musas meretriculas scenicas. q⁹ carmia poetica i scena ꝓsueuer⁹ pnūciari. Vbi nota q̄ scena dicebat⁹ loc⁹ vmbꝛosus i theatro vbi abscōdebant⁹ psone pnūciātes carmia tragica l' comica vñ scena iterp̄tat⁹ vmbꝛatio l' vmbra. Vel iō muse poetice dicūt scenice. i. vmbratiles. q⁹ sūt vmbra scie ñ vera scia cū obumbrent mētes hoim. Itē metrica descriptio doloris nō sanat dolorē sz magis augz. q⁹ ꝓsideratio miſie ē ꝓuocatiua tristicie. vnusq̄sq̄ aūt cū dilgētia ꝓsiderat q̄ scribere vult. Itē metrica descriptio ōr ee dulce venenū q⁹ placz ⁊ nocz. rōne metri placz. sz ꝑt recordatōz doloris nocz. Itē affectꝰ ē vehemēs aī passio aīm torq̄ns ⁊ vez iudiciū rōis ipedies. Et sic q̄ tuor affect⁹ aī gaudiū. dolor. spes ⁊ timor q̄ dicūt infructuose spine. q⁹ suffocāt segetē rōis q̄ ē scia ⁊ ꝑt⁹. Itē lz ō oi errore dolēdū sit. poti⁹ tñ ō errore sapiētis q̄ insipiētis. nā error sapiētis alios exemplo corripit. error aūt insipientis nō. q⁹ ab insipiēte nō trahit⁹ exemplū ꝓpter qđ dixit Salustiꝰ

oīa mala exēpla a reb⁹ bonis orta sunt. Ergo dicit phīa mag⁹ esse dolen/
dū de errore Boetij q̄ alteri⁹ ꝓphani. ¶ Item ꝑm Huguitōez phanū i.
tēplū. inde ꝓphan⁹. i. sacrileg⁹ q̄i ꝓcul a phano. i. a tēplo. Prophanū etiā
dr̄ q̄cq̄d nō est sacrū. vñ oēs laici ⁊ illitterati dicunt̄ ꝓphani q̄i ꝓcul a pha
no sapie. Itē ꝑm Huguitionē opera opere est sedulitas in reb⁹ agendis.
opa aūt phīe est intentio vel labor ad aliquid phīcum addiscendū. ¶ Itē
eleys est ciuitas grecie in q̄ studuit Aristoteles. vnde studia sua eleatica.
Achademia aūt fuit ciuitas vel villa in q̄ studuit Plato. vnde studia sua
dicunt̄ achademica. Utrisq̄ aūt studijs Boeti⁹ fuit enutrit⁹ ¶ Itē phi
losophia musas appellat syrenes. sic em̄ syrenes dulcedine cant⁹ attrahūt
naues piclitādo eas. sic muse delectatiōe metri alliciūt hoīes vel mētes
hoīm. ⁊ rōnem aliq̄ affectu submergūt ⁊ obscurant. ¶ Itē ꝙ vna phīa
ꝯuentum musaꝝ expulit signat̄ ꝙ vnus sapiēs sua virtute ⁊ sapia infini/
tos errores stultoꝝ extinguit

¶ Sequit̄ prosa.

At ego cui⁹ acies lachrymis mer/
sa caligarat. nec dinoscere possem
quenā hec esset mulier taꝫ impiose
auctoritatis. obstupui. visuq̄ ī ter
rā defixo q̄dnā deinceps esset actu
ra expectare tacitus cepi.

¶ Hic Boeti⁹ ostē
dit quomō obstupu/
it de actu phīe dicēs
At ego Boeti⁹ cu/
ius acies. i. visio mer
sa lachrymis caliga/
rat. i. obscurata fue/
rat vt nec possē dino
scere. i. inuestigare. q̄nam id est que esset hec mulier tam imperiose auto/
ritatis. i. potentie ego obstupui. i. miratus fui. ⁊ defixo id est inclīato vi/
su in terrā tacitus cepi expectare quidnam deinceps id est cōseq̄nter esset
actura circa me. ¶ Notandum quia boeti⁹ doluit de amissione rerum tē/
poralium eius acies. i. ratio ⁊ intellectus caligarat ita ꝙ nō potuit ꝯgno
scere philosophiam ¶ Nota ꝙ licet boeti⁹ de actu philosophie obstupuit
tamen tacitus expectauit quid deinceps facere vellet per hoc innuens se
esse talem qui consolationem accipet. Qui em̄ refutant alios audire nec
audita ratione acquiescūt. tales sibijpsis obstaculum consolationis faci⁹
unt:

Tum illa propius accedens in ex
trema lectuli mei parte cōsedit. me
umq̄ intuens vultum luctu grauē
atq̄ humum merore deiectum. his

¶ Hic Boeti⁹ ostē
dit quō phīa sibi ap
propinq̄ns statū ei⁹
deplāxit dicēs. Tū
illa phīa accedens ꝓ
pius consedit in ex/
trema parte lectuli id est cordis mei. et intuens meū vultū grauē. i. gra/
uatum luctu atq̄ deiectū. i. inclinatū in humū. i. in terrā. merore. i. tristi
cia conquesta est his ꝑ sib⁹ sequentib⁹ de ꝑturbatione nostre mentis.

Metrum secundū

¶ Nota q̄ ph̄ia d̄r sedisse in extrema p̄te lectuli. i. cordis boetij. nā cū eēt in tristicia ⁊ doleret ꝓpter amissionē rer̄ tp̄aliū par̄ vl̄ nihil sapie habebāt. ⁊ q̄r tota cura eius erat circa terrena amissa. ideo dicit̄ habuisse vultū merore deiectū in humū

Metrū scd̄m primi libri

Eu q̄ p̄cipiti ⁊c̄. ¶ Hic incipit metrū scd̄m h⁹ primi qd̄ vocat̄ metrū dactilicū a pede p̄dominātē. et d̄r thetrametr̄ a nūero pedū. a thetra qd̄ est q̄ttuor. q̄r q̄ttuor pedes ꝯtinet. et d̄r hip̄ catalecticū ꝓpter syllabā abūdantez post duos pedes i medio ꝟsus. ꝟbi gr̄a. Prim⁹ pes est heu q̄ scd̄s p̄cipiti. Sz sillaba ti h⁹ nois p̄cipiti sup̄abundat. terti⁹ pes est mersa p. q̄rtus fūdo. sil̄r est in alijs. In h̄ g̊ metro ph̄ia deplangit statū boetij dolēdo de p̄turbatiō: sue mētz. et facit duo p̄mo vl̄it̄ ph̄ia deplāgit p̄turbatōz mētz hoīm. scd̄o sp̄ēal̄r ꝯuertit plāctū suū sup̄ boetiū ibi. Hic q̄ndā. Prīo dic̄. Heu q̄. i. q̄tū mens hoīm hebet. obscurat̄. mersa p̄cipiti p̄fundo. i. cura rer̄ tp̄aliuz q̄ p̄cipitat hoīez. ⁊ tal̄ mēs relicta p̄p̄a luce. i. ꝯtēplatōe. tēdit i laborat ire i tenebras externas. i. in ig̊rātias exteriores. h̄ aūt ꝯtigit hoī. q̄tiēs supple mēs acta id ē agitata terrenis flatib⁹. i. p̄spitatib⁹ vl̄ euētib⁹. cura. i. solicitudo rer̄ tēporaliū. noxia. i. nociua. crescit in īmēsū. i. sup̄ modū. ¶ Nota q̄ in nob̄ ē duplex ꝟt⁹. rōnalis ⁊ sensual̄. sensus āt sp̄ aduersat̄ rōni. q̄r caro concupiscit aduersus sp̄m. ⁊ sp̄us aduersus carnē. cū aūt sensualitas vincit rōnez tūc hō ē i malo statu regimīs ⁊ efficit̄ bestial̄. Vñ Alb̄ sup̄. iij. d̄ aīa dic̄ Turpe ē nobis abijcere regimē sup̄ioris ⁊ īduere regimē inferiorz ꝟtutis qd̄ nobis cōe ē cū bestijs. Jō scribit̄. iij. ethi. In antiq̄ trāslatō: vald̄ conandū ⁊ laborādū ē nob̄. vt ꝟt⁹ nr̄a cōcupiscibil̄ subiecta sit rōni. quēad modū ē m̄ pueri p̄uerse viuūt si nō a suis pedagogz fuerint coacti ad recte viuēdū. sic appetit⁹ sensual̄ ducit nos ad īsolētiā. nisi regl̄a rōnis fuerit coartat⁹. plures āt hoīes sequunt̄ sensualitatē q̄ rōez insudātes bonis exterioribꝫ ⁊ delectationibꝫ sensualib⁹ p̄ q̄ īpediunt̄ in speculatōe ⁊ cognitione sūmi boni. Ideo ph̄ia hoc deplāgēs dicit i metro. Heu q̄ p̄cipiti.

Metrum secundū primi libri.

Eu q̄ p̄cipiti mersa profūdo
Mēs hebet ⁊ p̄p̄a luce relicta
Tendit in externas ire tenebras
Terrenis quotiens flatib⁹ acta
Crescit in immensum noxia cura

¶ Itē cum aīa īgerit se curis rerū tp̄aliū p̄funde p̄cipitat̄ ⁊ hebet. q̄r a cognitione rer̄ ⁊ sui creatoris destituit̄ ⁊ destituta cadit i tenebras ext̄nas id ē i ig̊rātias exteriores ¶ Ubi nota q̄ duplex ē ig̊rātia. q̄dā natural̄ q̄ ē in iuuenibus ⁊ decrepitis. ⁊ vocat̄ ignorātia īterna. quia ex naturali defectu contingit. Alia ē ignorātia q̄ causatur ex negligētia hoīs q̄n solicitat̄ circa exteriora. ⁊ talis dicitur extrema. q̄r est extra naturā. de q̄ dicitur q̄ oēs hoīes naturaliter scire desiderāt. Prima ignorantia cū sit naturalis

nõ est viciosa. qꝛ turpes a natura nemo increpat neqꝫ bonos laudat. Se
cunda ẽ viciosa cũ sit ꝑ hoĩs negligentiã. de q̃ loquit̃ Boe. ij. hꝰ. ꝓsa. v.
Ceteris aĩantib; sese ig̃rare natura est. hoĩbus ꝟo vitio venit. ¶ Itẽ id
cit noxia cura. Vñ Seneca ĩ ꝓuerbijs. Magnã ꝑtẽ ꝑturbatõis sibi de
dit q̃ exterioribꝰ se miecit. ¶ Itẽ rõ ⁊ intellectꝰ dicunt̃ lux hoĩs. qꝛ illumi
nant hoĩez ad cogni
tionẽ creature et crea
toris. dicunt̃ aũt ꝓ
pria lux hoĩs. qꝛ solũ
genꝰ hoĩm viuit arte
⁊ ratõne. ex ꝓhemio
methaphisice.

Hic quondã celo liber aperto
Suetos in ethereos ire meatus
Cernebat rosei lumina solis
Visebat gelide sidera lune
Et quecũqꝫ vagos stella recursus
Exercet, varios flexa per orbes
Cõpensam nũeris victor habebat

¶ Hic q̃ndã celo ⁊c̃.
Hic ph̃ia spẽal̃r cõ
uertit se ad deplãgẽ
dum boetiũ. ⁊ primo ostendit quãta ꝯtemplatiõe boetiꝰ q̃ndã viguit. se
cundo ostendit quõ destitutus a tali contẽplatiõe solum de terrenis cogi
tabat ibi. Nũc iacet effecto. Prĩo ph̃ia cõmẽdat boetiũ ab astronomia. se
cundo a naturali ph̃ia tertio a methaphisica. scd̃a ibi. Quinetiã cãs. ter
tia ibi. Quis voluat stabilẽ. Primo dicit Boetiꝰ quondã liber. i. solutꝰ a
cura rerum tꝑaliũ celo sibi apto ꝑ cognitionem. suetus fuit ire ꝑ rõnem in
ethereos meatus. i. in motus corporꝫ celestiũ ⁊ ipse cernebat. i. speculaba
tur. lumina. i. radios. rosei solis visebat. i. cũ desiderio videbat. sidera. i. cõ
stellatiões. gelide. i. frigide lune. ⁊ ipẽ boetiꝰ victor ignorãtie habebat oẽz
stellã comp̃hẽsam nũeris. i. certis cõputatiõibꝰ quecunqꝫ stella erratica.
exercet̃. i. oꝑatur vagos. i. varios recursus. Nunc ꝓgrediẽdo. nunc regre
diendo. stella inquã flexa i. mota ꝑ varios orbes. i. circl̃os. ¶ Nota ꝙ aĩo
liberato a curis exterioribꝰ ꝯcessum est ph̃ari iõ q̃dam artes dicunt̃ libe
rales. qꝛ filij liberorꝫ. i. nobiliũ q̃ erant liberati a curis tꝑalibus talibꝰ ar
tibꝰ vacabant. Ideo dicit ph̃ia ꝙ boetiꝰ q̃ndã liber ⁊c̃. ¶ Nota ꝙ dicit ce
lo apto. licz hõ planetas celi corꝑaliter nõ attingat. tñ speculatiõe cõpre
hẽdit. Hoc pulcre tãgit Trismegistꝰ dicẽs. Magnũ miraculũ est hõ ⁊
aĩal honorandũ. hic aĩa intellectiua in naturã dei trãsit q̃i ipse deus sit.
hic ꝑ naturã aĩe dijs ẽ coniunctꝰ. hic demonũ genꝰ nouit. terrã colit. elemẽ
tis cõmiscet̃ acumĩe mentis ĩ mar; ꝓfunda descendit. celũ qd̃ videtur al
tissimũ animi sagacitate metit̃. intẽtionẽ animi eiꝰ nulla aer; caligo ꝯfun
dit nec terre dẽsitas eiꝰ oꝑatiõez impedit. nõ aque ꝓfunditas aspectuz eiꝰ
obtũdit. ¶ Nota ꝙ sol in ortu suo apparet roseꝰ ꝓpter vapores iterpositos
inter visũ nr̃m ⁊ solẽ. Nam album visum ꝑ fumũ apparet rubeũ. Etiaz
licz in meridie vapores sint interpositi. nõ tñ apparet tũc roseꝰ eo ꝙ illi va
pores nõ sunt grossi sed subtiliati calore solis. ¶ Nota ph̃ia dic̃ lunã eẽ ge
lidã qd̃ nõ est intelligendũ formal̃r. qꝛ prime q̃litates q̃ sunt calidũ frigi

dum humidū. siccū nō habent locum in corpibus celestibus cū non recipiant peregrinas impssiones. sed dicit luna gelida virtualiter vel effectiue. qz frigus z etiam humores efficit in inferioribus. ꝓpter qō noctes quibus luna ꝓeest sunt gelidiores z hūidiores magis diebus. ¶ Nota q planete dicuntur hr̄evagos recursus quia mouent duplici motu. s. primomobilis ab oriente ī occidentē. z ꝓprio motu ab occidēte in oriētē. vt ideo qz qñ/qz apparēt nobis stationarij qñqz retrogradi. qñqz ꝓpinqui. qñqz aliq̄liter remoti ¶ Nota q stella erratica dr̄ flexa. id est mota p varios orbes circuloz. s. deferentis z epicycli. rōne quoz circuloz nunc dicuntur ꝓgressiui. nūc retrogradi. nunc stationarij vt dictum est z habet videri in rethorica planetaz vel astronomia ¶ Quinetiā cās. Hic cōmendat eū ex pte natural' phie dicēs. Quietiā p certo. Boetius solitus fuit rimari. i. inqrere causas. vnde id ē ꝓpter quas causas. sonora flāmiña id ē sonori venti. solicitent id ē pturbent equora id est planiciem. ponti id est maris. quasi diceret. Boetius sciuit causas generationis ventoz̄ qui cōmouent ipsum mare. ¶ Nota ex libro metheroz̄ patet q ventus generatur ex vapore calido z sicco eleuato per calorem solis qui perueniens ad locum nubium frigiditate nubis repercutitur et repercussus fertur in latus. z facit sonum impellendo aerem. z qz aqua faciliter est diuisibilis de facili cedit z reuerberatur per ventos. Vel aliter potest intelligi. Antiqui em̄ dixerunt q ideo venti turbāt mare. qz in ipso mari generantur venti qui non exeunt sed faciunt fluxum maris Licet hec opinio non sit vera quia mare fluit z refluit tempore determinato sicut hic in die naturali. venti autem generantur tempore indeterminato. ¶ Quis voluat stabilē. Hic phia cōmendat Boetium ꝑ methaphisica. z iterato a naturali phia dicens. Boetius etiā solitus fuit rimari quis spūs id est intelligentia voluat motu diurno stabilem orbem firmamenti. ¶ Vel etiam cur sidus solis vel aliud habens ortum et occasum casurum in hesperias vndas id est in aquas maris occidentalis surgat. id est iterum oriatur ab ortu rutilo. id est ab oriente splendido. Quasi vellet dicere. Ipse Boetius solitus erat inquirere cur stelle que

Quin etiam causas vnde sonora
Flamina solicitant equora ponti
Quis voluat stabilem spūs orbez
Vel cur hesperias sidus in vndas
Casurum rutilo surga t ab ortu
Quis veris placidas tēpet horas
Vt terras roseis floribus ornet
Quis dedit vt pleno fertilis anno
Autumnus grauidis influat vuis
Rimari solitus, atqz latentis
Nature varias reddere causas

in occidente videnť occidere iterꝝ resurgant in oriēte. etiā erat solitꝰ rimari. q̄s temperet placitas horas verꝫ. i. tp̄is ꝟnal' vt ornet terrā roseis floribus q̄s dedit. i. ordinauit vt autūnꝰ fertil' anno pleno. i. fecūdo īfluat. i. influentiā faciat grauidis vuis. i. botris repletis. etiā erat solitꝰ reddere. idē assig̃re varias cās latētis nature. i. rerꝝ naturaliū ¶ Nota oē q̄d mouetur ab alio mouetur. ex. vij. phicorꝝ. g̃ celum ab alio mouet'. Mouetur āt celum duplici motore p cōmentatorē. xij. metaphi. ab vno cōiūcto ⁊ appropriato q̄ vocatur intelligētia a q̄ mouet' effectiue ab alio motore sepato q̄ ē deꝰ a q̄ mouetur in rōne finis. Itē dicit orbē celestē esse stabilē licꝫ eīm moueat ⁊ mutet locū ſm ptes non tñ ſm totum. ⁊ q̄tū ad hoc dr̄ eē stabilis. i. īmobilis. Itē cā q̄re stelle q̄ occidunt iterꝝ oriātur ñ ē alia nisi motꝰ circularis p̄mi mobil' q̄ secū rapit oēs stellas tā fixas q̄ erraticas. Item hesperꝰ est stella q̄ de vespe sequit' solē occidētē. a q̄ stella mare occidētale dr̄ hespericū mare eo q̄ sol ⁊ hesperꝰ ibi se mergāt nō q̄ ita sit. sed q̄r vulgares sic opinātur. cū eīm stelle occidunt ꝓter īpositionē maris īter visum ⁊ stellas vidētur stelle mergi īmare.

Nūc iacet effeto lumine mentis.
Et pressus grauidis colla catenis
Decliuūq̄ gerēs pondere vultum
Cogitur heu stolidā cernere terraꝫ

¶ Itē tp̄s ꝟnale dicit' placitū q̄r est cōueniēs vite hoīs. Est eīm tp̄s veris calidū ⁊ humidū in q̄bꝰ consistit vita. ex li de mor. ⁊ vi. Et ideo illo tp̄e ꝓducuntur flores. nā materia florꝝ ē hūidū aqueum subtile bñ coctū a calido aereo. q̄r igit' in vere dñatur calidū aereum ⁊ humidum aqueum subtile q̄d ꝑua indiget digestione. ideo ī vere cuiꝰ calor tp̄atꝰ ē flores ꝓducuntur ¶ Itē vitis mltū abundat de humido aqueo ⁊ grosso cuiꝰ signuꝫ est quia tp̄e putationis distillat ab eis q̄i humiduꝫ lachrymabile. tale āt humidum grossum mltum resistit digestioni. ideo vue ad maturitatem tarde ꝓueniunt. s. tp̄e autumni. Item boetiꝰ consueuit reddere cās latentes rerꝝ naturalium q̄d fuit iudicium felicitatis. Nunc iacet effeto. Naꝫ ſm virgilium. Felix q̄ potuit rerum cognoscere causas.

¶ Hic oñdit phia quomodo boetiꝰ destitutꝰ fuit p̄dicta speculatione cuꝫ de terrenis cogitabat dicēs. nunc. i. tp̄e doloris Boetiꝰ iacet. i. ꝓstratꝰ est effeto. i. euacuato lumīe. i. speculatione mētis. ⁊ ipse p̄ssus colla. i. ſm colla grauidis catenis passionum q̄ mētē g̃uāt gerēsq̄ decliuum vultum. i. inclinatum pondere amissionis rerꝝ tp̄alium heu cogitur cernere stolidaꝫ terrā. i. bona terrena q̄ hoīes stolidos efficiunt. ¶ Nota q̄ catena est ferreum instrumentum q̄ aliq̄d ꝯ suā naturā detinetur. Quattuor āt affectꝰ q̄ sunt gaudiuꝫ spes. timor. ⁊ dolor. silitudinarie dicuntur catene. q̄r animum hoīs detinēt ⁊ ꝯ suā naturā ⁊ rationeꝫ ad illicita trahunt. nā ratio sp̄ dep̄catur ad optīa ex primo Ethi. Et ꝓpterea boetiꝰ in fine hꝰ primi hortatur ad fug ā passionnm. ibi. tu q̄ꝫ si vis. ¶ Nota ñ est estimandum.

q̄ boeti⁹ sic esset ita euacuat⁹ lumīe mētis sicut lr̄a sonat. qꝛ alias fuissꝫ ī/ sufficiēs ꝑ ꝯpositōe h⁹ libri. sed ph̄ia loquit̄ h̄ ꝯpassiue. Ille em̄ est lumi ne mētis stult⁹ q̄ inclinat se ad terrena diligēdo ip̄a. ꝛ nō eleuādo intelle/ ctū suū ad speculabilia. q̄lis nō fuit boeti⁹. Vn̄ dicit Aug. Tales sunt hoīes q̄lia sūt ea q̄ diligūt. qꝛ dilectio trāsmutat diligētē ī silitudinez rei quam diligit. Hec Marquard⁹ Pro sa scd̄a primi libri

Prosa secunda primi libri

Ed medicine inq̄t tp̄s ē poti⁹ q̄ q̄rele. B. Tū v̄o totis ī me intēta lūinib⁹. P. Tu ne ille es ait q̄ nr̄o quōdā lacte nutrit⁹ nr̄is edu catus alimentis in virīl ani robur euaseras. At q̄ talia ꝯtuleram⁹ ar/ ma q̄ nisi prior abiecisses. īuicta te firmitate tuerent̄. Agnoscis ne me. Quid taces. Pudore an stupore. siluisti. mallem pudore. sed te vt vi

Ed medicīe in q̄t poti⁹. Hic ī/ cipit secūda ꝑsa h⁹ p̄ mi in q̄ ph̄ia inuesti gat morbuꝫ boetij ex q̄busdaꝫ signis. scd̄o ꝯsolabat̄ ip̄m ne de/ speret. scd̄o ibi Cūq̄ me nō. ¶ Prīo dicit ph̄ia. O Boeti ego possē m̄lta cōq̄ri de ꝑturbatōe mētꝭ tue. sꝫ nūc poti⁹ medicīe tp̄s est q̄ q̄rele. v̄o ꝑ sed. tū i. tūc m̄lier il/ la intēta in me totis lumib⁹. i. ocul̄ ait. es tu ne ille q̄ q̄ndā tp̄e iuuētutis nutrit⁹ nr̄o lacte. i. facil b⁹ documētis. ī etate aūt ꝑfecta educat⁹. i. nutri/ t⁹ nr̄is alimētꝭ. i. doctrinis difficilioꝛib⁹ tu euaseras. i. ꝑueneras ī robur id ē in fortitudinē virīl ani. atq̄ ꝑ certo. nos cōtuleram⁹ tibi arma talia. i. documēta q̄ nisi pri⁹ abiecisses ꝑ obliuionē ip̄a tuerent̄ te īuicta firmitate Dicit ph̄ia. agnoscis ne me. q̄d taces. siluisti ne pudore. i. v̄ecūdia an stu pore. i. mētꝭ alienatōe ego mallē. i. magis vellē te siluisse pudore. sꝫ vt ego video stupor opp̄ssit te. ¶ Nota q̄ ph̄ia ī deplāgēdo boetiū nō facit lōgā morā ne boeti⁹ desꝑet sup̄ īfirmitate sua. g̊ dicit ph̄ia magis esse tp̄s me dicine q̄ q̄rele ¶ Itē boni medici ē totis ocul̄ dilig enter respicere faciē ī firmi. eo q̄ ī facie magis apparēt sig̃ p̄nosticatōis īfirmitatis. iō ph̄ia dr̄ eē in uita boetiū totis lumib⁹. ¶ Itē ꝑ arma ph̄ie intelligunt̄ p̄cepta phi/ sicalia q̄ ꝑsuadent mīme extolli in ꝑspis. nec deprimi in aduersis. Horta tur eī nos ph̄ia ad mag̃nimitatē. Mag̃nim⁹ āt est. qꝛ ꝯ difformes īsult⁹ fortune vnanimi mētis ꝯstantia militat. De his ꝛ sil̄ib⁹ p̄ceptis ph̄icis boeti⁹ oblit⁹ fuit ꝓp̄ t̄ dolorē. ¶ Nota taciturnitas q̄nq̄ ꝓuenit ex pudore. q̄nq̄ ē ex stupore. q̄n em̄ manifestat̄ alicui aliq̄d q̄d vellet celari ipse effi/ citur v̄ecūdus. ꝛ oculi ei⁹ deprimunt̄. facies eius rubet ꝛ auertitur. ꝛ lin/ gua ei⁹ ī loq̄ndo ligat̄. ¶ Nota q̄ stupor vno mō ē abūdās admiratio mē

tis. vt ibi papa stupor mūdi. Alio mō ē mētꝫ alienatio. ⁊ sic accipit̄ in ꝓ
posito. ⁊ īducit taciturnitatē. ex q̄ em̄ motꝰ lingue ē s̄m ꝯformitatē ad fā/
tasiā. turbata fantasia sicut ꝯtingit ī alienatiōe mētꝫ. p̄pedit̄ lingua in lo
q̄ndo. g̃ dt̄ ph̄ia. pudore an stupore siluisti. ⁊ q̄ taciturnitas ꝓueniens ex
stupore deterior ē q̄ q̄ causat̄ ex pudore. cū ip̄a causet̄ ex aliq̄ defectu inte
riori. iō dt̄ ph̄ia mal/
lē pudore siluisses

deo stupor oppssit. Cūq̄ me ñ mō
tacitū sꝫ eliguē prorsus me mutū q̄
vidissꝫ admouit pectori meo leui/
ter manū. P. Et nihil in q̄t p̄icl̄i est
lethargū patit̄ cōem illusaꝝ mētiū
morbuꝫ. sui paulisp oblitꝰ est. recor
dabit̄ facile sui si q̄dē nos añ ꝯgno
uerit. Qd̄ vt possit agnoscere pau/
lisp lumia eiꝰ mortaliū reꝝ nube ca
ligātia tergamꝰ. B. Hec dixit ocu/
losq̄ meos fletibus inūdātes ꝯtra
cta in rugam veste siccauit

¶ Nota s̄m Hugui:
pudor ē corp̄is. sꝫ pu
dicitia ē mentꝫ. Est
āt pudor ꝟecūdia ex
aliq̄ casu īnata ñ au/
ferēs mēoriā sꝫ līguā
īpediēs. stupor āt est
casus mēoriā sui fe/
rēs ⁊ linguā īpediēs
⁊ peiꝰ ē tacere stupo/
re q̄ pudore. q̄ me/
liꝰ ē mēoriā retinēdo
nō loq̄ q̄ loq̄ ⁊ me/
moria carere ¶ Nota
ph̄ia dicit boetiū ha
buisse nutritū suo lacte. ꝑ nutrimētū lactꝫ itelligit̄ triuiū. s. grāmatica lo/
gica ⁊ rhetorica. q̄bꝫ iuuenes sūt seriatim informādi tā q̄ facilibꝫ documē
tis. sicut puer lacte nutrimēto molli ⁊ facil̄ digestiōis nutrit̄ Sꝫ ꝑ h̄ q̄d
dic̄ virilis aī robur euaseras. s. ad sciaꝫ mathematicā ⁊c̄ qua tā q̄ ꝑ sciaꝫ
magꝫ subtilē hō ꝑfecte etatꝫ efficit̄ ¶ Nota ph̄ia ꝯtulit boe. arma ñ corpa
lia sꝫ spūalia. sic̄ sunt ꝟtutes itellectuales q̄s enūerat Arist. vi. ethi. ⁊ sūt
illa. itellectꝰ sapia scia ars ⁊ prudētia. Et silr̄ ꝟtutes cardiales q̄ sūt q̄ttu
or Prudētia iusticia fortitudo tp̄antia. Et dicunt̄ cardiales. q̄ q̄ndā pri
cipalitatē sibi vēdicāt circa materiā circa quā h̄nt fieri. Illa em̄ arma ab
iecit Boe. qñ tp̄alibꝫ adhesit. appetitui sensitiuo ānuēs ⁊ ab artētiōe cele
stiū seq̄strat̄. ⁊ de istꝫ armis dic̄ apl̄s. Abijcite g̃ opa tenebraꝝ ⁊ indui/
mini arma lucꝫ sic vt in die honeste ābulemꝰ. ¶ Cūq̄ me nōmodo. Hic
ph̄ia ꝯsolat̄ Boe. ne desp̄et di. Cū ph̄ia vidissꝫ me nōmō. i. nō tm̄ taci
tū sꝫ prsus. i. totalr̄ elinguē. q̄ ꝑ et mutū ip̄a admouit. i. apposuit pectori
meo leuit̄ manū ⁊ inq̄t. i. dixit nihil p̄iculi ē circa hūc hoīem ip̄e patit̄ le/
thargū i. morbū obliuiōis. morbū inquā cōeꝫ mētiū illusaꝝ. i. deceptaꝝ
⁊ ip̄e paulisp. i. modicū est oblitꝰ sui. sꝫ facile sui recordabit̄. siq̄dē ꝑ certo
cognouerit nos ph̄iam ante. i. prius q̄d ⁊ ip̄e possit facere. tergamꝰ lumi
na. i. oculos eiꝰ caligātia nube. i. obscuritate rerum mortalium. i. tp̄aliū.
hec dicit ph̄ia. ⁊ veste sua ꝯtracta. i. ꝯuoluta in rugā siccauit oc̄los meos

Metrum tertiū

fletibꝫ vndātes .i. hūectātes. ¶ Nota ꝙ tacitus ē ille q̄ nō loquit̄. lz habe/
at ptātē lingue ad loq̄ndū. sed elinguis vel mut⁹ dr̄ ille q̄ nō solū ñ loquit̄
sed nō hz ptātez lingue ad loq̄ndū. ⁊ talis fuit Boeti⁹ ꝓpter stuporē .i. mē
tis alienatiōez. ¶ Nota ꝙ ph̄ia innuēs se eē bonā medicā ꝯsolat̄ boetiuz
dicēs. Nihil ꝑiculi est in hoīe isto. qz ꝑm Señ. in li. de clemētia ad nero
nē Mali medici est
desperate ne curetur
eger. ¶ Nota ꝙ le
thargia ē infirmitas
causata ex oppssiōe
cerebri cū obliuiōe ⁊
iūgit̄ ꝯtinuo somno
⁊ sic lethargꝰ ē mor/
bꝫ inducēs obliuio/
nē ⁊ somnū. Jnd̄ le
thargicus ⁊ est hō q̄
patit̄ talez morbū. et
dr̄ a lethes qd̄ inter/
ꝑtat̄ obliuio. etiā le
thes ē fluuiꝰ inferna
lis. Boeti⁹ g̊ patie/
bat̄ lethargū .i. morbū obliuiōis. qz si ꝑcepta ph̄ie ī memoria habuisset
nunq̄ de amissione rez tꝑaliuz doluisset ¶ Item dicit lethargū esse mor
bū illusaꝝ mentiū. qz mens illusa ē vbi ratio ē ligata ꝓpter defectum fan
tasie sicut in freneticis. vel ꝓpter defectum memorie sicut in lethargicis
¶ Notandum hō ꝯponit̄ ex aīa īmortali ⁊ corpore mortali. sed qz Boeti⁹
oblitus fuit bonoꝝ aīe. ideo dicitur fuisse sui oblitus non totaliter sz pau
lisper. quia adhuc curā habuit de bonis terrenis q̄ respiciunt corp⁹
¶ Item hō ꝑ ph̄iam hz suijpsius ꝑfectam ꝯgnitōez. ad ꝯgnoscendū aūt
illud qd̄ ꝑ ph̄iam cognoscitur oportet primo ph̄iam cognoscere. ideo dicit
ph̄ia. recordabit̄ sui facile si nos pri⁹ cog̊uerit ¶ Itē ꝑ vestes ph̄ie ī rugaz
ꝯctas itelligūt̄ ꝑcepta ph̄icalia ī vnū volumē congregata. sic ī illo li. q̄bꝫ
ipa ph̄ia Boe. cōsolat̄ ¶ Nota ꝙ ad medicū īfirmū curare volētē ꝑles re
q̄runt̄ cōditōes. Prīo vt q̄litates ⁊ cōditōes respiciat. ⁊ vt hūores nocen/
tes cognoscat. Scd̄o ad loquendū eū moueat. Tertio si ꝑ valida egritu/
dine obmutescat vt manū corꝑi īfirmi adhibeat. Quarto vt eū ꝓbis cō/
solatorijs reficiat. sic ph̄ia vidēs dolores Boe. prīo eū īspexit. scd̄o ad lo/
q̄ndū mouit. t̄cio manū suā corꝑi aꝓposuit. ⁊ q̄rto ꝓbis cōsolatorijs refeē.

Metꝝ tertiū primi libri tenebre
Unc me discussa liq̄rūt nocte
Lumib⁹ q̄ꝫ prior redijt vigor
Ut cū ꝑcipiti glomerāt̄ sidra choro
Nimbosisq̄ꝫ pol⁹ stetit imbribus
Sol latz ac nōdū celo vēiētib⁹ astris
Desuꝑ in terrā nox funditur
Hāc si traicio boreas emiss⁹ ab ātro
Verberet ⁊ clausū reseret diem
Emicat ⁊ subito vibrat⁹ luie pheb⁹
Mirantes oculos radijs ferit

Unc me discussa liquerunt. Hic incipit tertium metrum hu
ius primi libri cuius primus versus vocatur metrum dactili
cum exametrum. secund⁹ dr̄ metruz alemanicuz ab īuētore. te
trametrum a nūero peduz. dactylicum a pede ꝑdominātē. acatalecticum

qr nulla sillaba abūdat nec deficit. In hoc metro boetiꝰ declarat ꝑ q̄ddā
sile quō remotis ipedimētis vigorē cognitōis recupauit ⁊ ē tal' silitudo
Sicut choro flāte nubes generant. ⁊ ꝑ interpositiōez nubium sol ⁊ alia
astra nob occultant. sic aduersitate iminēte hō afficit diuers passiōibꝰ ob-
scurātibꝰ intellectū. ⁊ sicut austro flāte dissoluunt ⁊ radij solares reuertūt
sic aduersitate adueniēte ꝯsolatōē phica passiōes sedant ⁊ itellectꝰ illuiat
¶ Dicit g̃ i lr̄a. Tūc cū phia tersit oclos meos tenebre liq̄rūt me discus
sa nocte. i. obscuritate. ⁊ prior vigor cognitōis redijt lumibꝰ meis. i. oculis
vt ꝑ sicut sol latz. i. occultatur. cū. i. qñ. sidera. i. stelle glomerātur. i. iuoluā
tur p̄cipiti choro i. tali vēto. ⁊ polꝰ. i. celū. stetit. i. stare videtur nibos im-
bribꝰ. i. pluuijs nubilos. ac ꝑ etiā. nox. i. obscuritas fūditur desup. i. d̄ nu
bibꝰ i terrā. nōdū i ñ adhuc astris. i. stellis veniētibꝰ. i. apparētibus i celo.
Si boreas missus ab traicio antro i. traicie regiōis. ꝟberet i. d̄pellz hāc
noctē. i. obscuritatē. ⁊ reseret clausū diē. tūc phebꝰ. i. sol emicat. i. lucet. et
vibratꝰ i. fortificatꝰ lumīe suo. ferit. i. ꝑcutit oclos hoim. mirātes subito.
lumīe solꝰ pꝰ tenebras ¶ Nota phia trahit hoiez ab obscuritate ig̃rātie ad
lucē sapie. ex libro de ꝑomo Aristotel. ⁊ etiā ꝑ metristā. Ars homiez for-
mat. nec sinit eē malū. Et g̃ cū phia siccasset oclos boetij fugatis tene-
bris ig̃rātie redijt vigor intelligētie ¶ Nota q̄ttuor sunt vēti p̄ricipales q̄
flant a q̄ttuor ꝑtibꝰ mūdi s. ab oriēte. occidēte septētrione. ⁊ meridie. q̄rū
q̄libet hz duos collaterales. ⁊ sic sunt duodecim vēti q̄ his ꝟsibꝰ ꝯtinētur
Flant subsolanꝰ vulturnꝰ ⁊ eurꝰ ab ortu. Atq̄ de medio notꝰ heret affri-
cus austro Circinꝰ occasum zephirusq̄ fauoneꝰ afflant. Sz veniūt aq̄lo
boreas ⁊ choros ab arcto. Choros g̃ ē vētꝰ q̄ flāte generātur nubes ⁊ cō
glomerantur sidera. sic ꝙ ꝑ nubes occultantur. ¶ Nota ꝙ polꝰ est stella q̄
sp in eodē loco videtur. sed hic polꝰ ponitur ꝑ firmamēto tanq̄ ps ꝑ toto
ꝑ synodochen. ¶ Nota ꝙ polus. i. celū dicitur stare qñ est obductū nibo
sis imbribꝰ. nō ꝙ stet sed qr motꝰ eius tūc nobis non apparet. Motū em̄
celi non ꝑcipimꝰ nisi ꝑ motū alicꝰ stelle. cum aūt celū est cooptum obscu-
ris nubibus. nulla stella videri p̄t. ¶ Nota fm Hugui. Nimbꝰ est nubiū
densitas ex intēpestate orta ⁊ sic dicit Boetiꝰ hic nimbosis imbribꝰ. i.
densis pluuijs. ⁊ est ratio. qr tenuis imber non impedit aspectū astrorū.
¶ Nota ꝙ boreas dicitur flare ab antro traicio. qr forte regio traicie ē ca-
uernosa. de cniꝰ cauernis exit ventꝰ generatus ex vaporibus siccis in ter-
ra ¶ Nota postq̄ phia tersit oclos Boetij ⁊ eosdem a fletu lachrymarum
cōpescuit restitutꝰ fuit pristino vigori. Unde oculi ipsiꝰ Boetij vt rō ⁊ in-
tellectꝰ obfuscati erāt tenebris ig̃rātie cū istis tꝑalibꝰ adhesit ꝓpter amis-
sionē rerū tꝑalium diuersis fuit subiectus passionibus. Sed phia ocu-
lorꝫ caligine abiecit cum ipsius intellectū illuminauit. tenebras ignorā-
tie fugādo ⁊ lumine spūali vt scientia illuminando]

Prosa tertia primi libri.

Prosa tertia

¶ Hic incipit tertia ꝓsa ꝑmi li. in q̄ boeti⁹ oñdit quomodo ph̄iaz ꝯgnuerit Et diuidi tur. qꝛ ꝑmo oñdit quō ph̄iam cog̃uit ⁊ q̄lr de pñtia ei⁹ admirari cepit ⁊ quō ph̄ia sibi rñdit. secūdo ꝓbat ph̄ia ꝑsecutionez sapientuz a vulgarib⁹ nō esse nouā. secunda ibi. nonne apud veteres. Dicit ꝑmo. Haud ꝓ nō aliter nebulis tristicie mee dissolutis. i. fugatis ꝑ cōsolatio nē ph̄ie. qm̄ sicut nubes dissoluūtur ꝑ flatū boree. sic ego boeti⁹ hausi. i. respexi celū. i. sursum. ⁊ recepi mētē. i. vigorē rōnis ad ꝯgscēdā faciē medicātꝫ. i. medici. Itaq̄ ꝓ g̃. vbi. i. post q̄ ego deduxi. i. ꝯuerti oclos. q̄ ꝓ et defixi. id ē stabiliui ītuitū ī eā respexi nutricē meam ph̄iam ī c⁹ larib⁹ id ē scol' fuerā obuersat⁹ ab adolescētia. i. a iuuētute mea. ⁊ inquā. i. dixi O mgr̄a oīm ꝟtutū. q̄d. i. ꝓpt̄ q̄d tu venisti lapsa. i. ꝓgressa sup̄no cardine. i. de celesti porta ī has solitudies. i. loca desta nr̄i exilij. i. nr̄e relegatiōis. an. i. nunq̄d ꝓpt̄ h̄ venisti vt existēs rea. i. tā q̄ culpabil' mecū agiteris. i. manifesterꝫ falsis crimiatōib⁹. Illa ph̄ia inq̄t. i. dixit o alūne. i. per me nutrite. an. i. vtrū te descrerē. q̄ si diceret nō nec ꝑtirer. i. diuiderē. tecū cōicato labore. i. diuiso labore sarcinā. i. pōd⁹ quā tu sustulisti ob iuidiaz mei nois. i. rōe sapie. Atq̄ ꝓ certe. nō erat fas. i. honestū ph̄ie relinq̄re iter īnocētis īcomitatū. i. sine comite supple si ego te dereliq̄ssem. ego vrerer. i. timerē meā crimiatōez. i. meā dānatōez ⁊ valde ꝑhorrescerē q̄si aliq̄d nouū acciderit supple circa te. em̄ ꝓ qꝛ. nū. i. nūq̄d tu cēses. i. iudicas ꝑmuz ip̄am sapiaz eē lacessitā. i. afflictā ꝑicul' i ꝑturbatōib⁹ apd̄ ī probos mores. i. male morigeratos hoies q̄i dicat h̄ nō est nouū. Nota ph̄ia dꝛ me/

Aud aliter tristicie nebul' dissolutis hausi celū. et ad ꝯgnoscēdā medicātis faciem mētē recepi. Itaq̄ vbi in eā deduxi oclos intuitūq̄ defixi respicio nutricez meā ī c⁹ ab adolescentia larib⁹ obuersat⁹ fuerā ph̄iaz Et q̄d iq̄ tu in has exilij nr̄i solitudines. O oīm mgr̄a ꝟtutū sup̄no cardine delapsa venisti An vt tu quoq̄ mecū rea falsis crimiatōib⁹ agiteris. An iq̄t illa te alūne d̄sererē nec sarcinā quā mei nois inuidia sustulisti cōicato tecū labore ꝑtirer. At q̄ ph̄ie fas ñ erat īcomitatū relinq̄re iter īnocentis. Meā si crimiatōz vererer ⁊ quasi nouū aliq̄d acciderit ꝑhorrescerē. Nū ei ꝑmū censes apd̄ ī probos mores lacessitā ꝑicul' esse sapiaz

dica Sicut em̄ medic⁹ morbo fugato sanitatē inducit. sic ph̄ia ig̃rātia re
legata vitā vtriusq; seculi ꝯdonat. nā hr̄ i li. de pomo Arist. q̄ ph̄iaz iue
nerit vitā i vtroq; secl̄o iuenit. ⁊ alibi. Qui me iuenerit vitam iueniet et
hauriet salutē a dño. ⁊ iō dicit Boeti⁹ faciē medicātꝫ. ¶ Notandū ꝙ bo
etius nō solū deduxit oculos in ph̄iam sꝫ defixit in eā intuitū ꝑ q̄d inuit
ꝙ q̄ vult ph̄ari oꝑtet se totuz tradere ph̄ie ꝑ ꝯtinuū studiū ⁊ la
borē. Nā sic vna hy/
rūdo aduenies ñ fac̄
verē nec vna dies ca
lida facit estatez. sic
nec vna spec̄latio ph̄i
ca fac̄ ph̄m. ¶ Nota
ꝙ tp̄s oportunuz ad
ph̄andū ē tp̄s adole/
scētie q̄d inuēs boeti
us dicit. c⁹ laribꝫ ab
adolescētia fuerā ob/
uersat⁹. Nā etas ho/
minis assimilat̄ cere
q̄ si nimis ē molt̄ vl̄
dura nimis formaz
sigilli ñ recipit nec re
tinet. si aūt est tp̄ate
mollis vl̄ dura figu
ram recipit ⁊ retinet
Sic sil̄r etas nimis
tenera sicut infantia nō recipit doctrinā ph̄icā. nec etas nimiū dura sicut
decrepit⁹. Sꝫ etas tp̄ata q̄lis ē adolescētia q̄ facil̄r intelligit et intellecta
mēorie ꝯmēdat. ¶ Nota ꝑ lares ph̄ie intelligunt̄ diuerse secte ph̄oꝝ. sicut
Aristotelis ⁊ platonis q̄bꝫ boeti⁹ ab adolescētia fuit obuersat⁹. ⁊ dic̄ Hu
guitio ꝙ obuersari ē idē q̄d ꝯuersari. ¶ Notādū ꝙ ph̄ia dr̄ mg̃ra oim ꝟtu
tū q̄r oēs ꝟtutes morales docꝫ. vt patꝫ ex ethicꝫ. ⁊ dico morales ꝓpt̄ ꝟtu
tes theologicales q̄ sunt fides spes ⁊ charitas. Et dr̄ ph̄ia dilapsa a sup̄
no cardie. q̄r oīs sapia a dño deo ē. Nā sicut scribit̄ in ꝓlogo libri de regi
mine p̄ncipū De⁹ ē q̄ diuitias sapie sue ifluit aīabꝫ. i. studētibꝫ tribuit gra
tiā cognoscēdi cui nihil est difficile ⁊ sine q̄ nihil est possibile possideri.
¶ Nota vt postea patebit ꝙ boeti⁹ false crimiabat̄ de lr̄is ꝯpositꝫ et d̄ im
pedimēto delatoris ⁊ illd̄ q̄d faciebat sapia dicebat̄ facere arte magica.
iō dicit ad ph̄iaz. Nūq̄d venisti vt tu mecū rea falꝭ crimiatōibꝫ agiteris
¶ Nota ph̄ia tāgit tres rōnes ꝓpt̄ q̄s debuit derelinq̄re boetiū. Prima q̄r

Nōne apud veteres quoq; añ nr̄i
platōis, etatē magnū sepe certamē
cū stulticie temeritate certauimus
Eodēq; supstite p̄ceptor ei⁹ Socra
tes iiuste victoriā mortis me astāte
ꝓmeruit. Cui⁹ hereditatē cū dein/
ceps epicureū vulg⁹ ac stoicū cete/
riq; pro sua q̄q; ꝑte raptū ire moli/
rent̄ meq; reclamātē renitentēq; ve
lut i ꝑtē p̄de traherēt. vestē quā me
is texuerā māib⁹ discider̄t arreptisq;
ab ea pāniculis totā me sibi cessisse
credētes abire. In q̄b⁹ qm̄ q̄daz nr̄i
hit⁹ vestigia videbāt̄ meos eē fami
liares iprudētia rata nōnullos eoꝝ
prophane mlt̄itudis errore ꝑuertit

nutrix nõ debet derelinq̃re suũ alũnũ Scda q̃ patit̃ ꝓpter aliũ nõ decet vt deserat̃ ab illo. Tertia qꝛ nõ decet ph̃iam derelinq̃re innocẽtẽ. Boetius aũt fuit alũn⁹ ph̃ie ipse patiebat̃ iiurias ꝓpt̃ ph̃iaꝫ ⁊ fuit inocẽs. g̃ ⁊ c̃. Nota ꝑm Hugui. lacesso. i cũ desiderio lacero vel vexo vel iiurijs affligo ¶ Hic ph̃ia ꝓbat ꝑsecutionẽ sapientũ a vulgaribꝫ nõ eẽ nouã. Et h̃ p̃rio ꝓbat exẽplis, antiq̃s Scdo magꝫ modernis. Tertõ oñdit q̃d sit faciẽdũ ꝯ insult⁹ vulgariũ scda ibi. ꝙ si nec. tertio ibi. q̃ si qñ ꝯ. Prio dic̃ bñ dici ꝙ ꝑsecutio sapientũ a vulgaribꝫ ⁊ a malis nõ ẽ noua. Nõne apd̃ veteres añ etatẽ nosti Platonis nos ph̃ia sepe certauim⁹ magnũ certamen cũ temeritate stulticie. i. cũ stultꝫ ⁊ temerarijs hoĩbꝫ eodẽ platone viuẽte mgr̃ ei⁹ Socrates iiuste ꝓmeruit victoriã mortꝫ ne sibi astãte. c⁹ socratꝫ hereditatẽ. i. sciaꝫ hereditarie relictã suis discipul̃ cũ epicureũ vulg⁹ ⁊ stoicũ ⁊ ceti molirẽt̃. i. laborarẽt ire raptũ i. rape vnusq̃sq̃ ꝓ sua ꝑte ⁊ cũ ip̃i traherẽt me ph̃iaꝫ i ꝑtẽ p̃de me reclamãtẽ. i ꝯdicẽtẽ. q̃ ꝓ ⁊ renitẽtẽ ip̃i disciderũt vestẽ meã quã texuerã meis mãibꝫ ⁊ ablatꝫ pãnicul̃ abierẽt credẽtes me totã sibi cessisse. Et qꝛ i istꝫ apparuerũt q̃dam vestigia nr̃i hĩt⁹. i. prudẽtie iprudẽtia vulgariũ rata. i. opiata ip̃os meos eẽ familiares. i. discipl̃os rõne sapie ꝑuertit nõnullos eoꝝ. i. aliq̃s errore. i. ꝑsecutiõe ꝓphane mltitudis. i. indocti vulgi sicut vulgares solẽt ꝑuertere doctos. ¶ Nota ꝙ añ tp̃s platonis mlti sapiẽtes ꝑsecuti fuerẽt a vulgaribꝫ. ⁊ tp̃e platõis Socrates mgr̃ ei⁹ iterijt ꝓpter suã sapiaꝫ. nã ip̃e ꝯgnuit sua sapia eẽ vnũ deũ. alios aũt colẽtes pl̃es deos redarguit. q̃d ꝑcipiẽs dux atheniẽsiũ nomĩe Anet⁹ coegit ip̃m bibere venenũ i noĩe vni⁹ d̃i ⁊ nihil sibi nocuit. Postea coegit ip̃m bibere venenũ i noĩe pluriũ deoꝝ ⁊ interijt. ¶ Nota mortuo socrate discipuli sui q̃ sciam socratis tãq̃ hereditariã sibi vẽdicabãt inceperunt dissentire in q̃ mgr̃ eoꝝ Socrates posuisset sũmũ bonũ. Quidã em̃ suoꝝ discipuloꝝ dicti epicuri dicebãt ip̃m posuisse sũmũ bonũ in voluptatibꝫ. Alij sicut stoici dicebãt ꝙ i v̄tutibus q̃libet eoꝝ pro defensiõe sue opiniõis rapuerẽt auctoritates ph̃ie ip̃as extorte exponẽdo. ꝓpt̃ q̃d ph̃ia d̃t illd̃ reclamasse. ⁊ sic male exponẽdo scideret̃ vestes ph̃ie ⁊ ꝑticl̃as abstulerẽt ⁊ q̃uis ñ eẽnt v̄i ph̃i qꝛ tñ videbant̃ eẽ mlti eoꝝ a vulgaribꝫ occisi sunt. ¶ Hic ph̃ia ꝓbat ꝑsecutõꝫ sapiẽtũ exẽplis magꝫ modernis dicẽs. O boeti si ñ nouisti fugã anaxagore n⁹ venenũ socratꝫ. n⁹ tormẽta zenõis. q̃m ista sit ꝑegria. i. extranea. ⁊ aliẽa quõ tu potuisti scire canios. i. ꝑsecutõeꝫ canij ac senecas ac soranos. i. seq̃ces soranij q̃ꝝ mẽoria ñ ẽ ꝑuetusta. i. vald̃ ãtiq̃ n⁹ icelebrꝫ. i. ñ sine gl̃ia. q̃s viros nihil aliud detraxit i cladẽ. i. i mortẽ. nisi ꝙ istituti. i. iformati nr̃is moribꝫ ip̃i videbant̃ dissimilimi studijs iproboꝝ

Qd̃ si n⁹ anaxagore fugã nec socratis venenũ. n⁹ zenonis tormẽta q̃m sit ꝑegria nouisti. ac canios. ac senecas. ac soranos quoꝝ nec ꝑuetusta nec icelebris mẽoria ẽ scire potuisti

Ita q̄ nihil ē. i. non est cā q̄ tu admirer⁹. i. debeas admirari si in hoc sa-
lo vitē. i. amaritudine nos sapiētes agitemur. i. vexemur ꝓcellis. i. aduer
sitatibus maloꝝ circūstantibus. q̄bus. s. nobis sapientib⁹ maxime ꝓpo-
situm ē. i. intentio displicere pessimis q̄ꝝ maloꝝ si sit numerosus exerci-
tus tñ est spernēdus. q̄m nullo duce supplerōnis regitur. sed tm̄ rapitur
errore lymphāte. i. p̄
cipitante eos ad mo
dū limphe temere. i.
stulte ac p̄sumptuose
ac passim. i. vbiq̄.

Quos nihil aliō in cladē detraxit
nisi q̄ nr̄is moribus istituti studijs
improboꝝ dissimilimi videbantur
Ita q̄ nihil est qd̄ admireris si in
hoc vite salo circūflantibus agite-
mur procellis. q̄b⁹ hoc maxīe pro-
positū ē pessimis displicere Quoꝝ
q̄dē tāe tsi numerosus exercit⁹ sper-
nendus tñ est q̄m nullo duce regit.
sed errore tm̄ temere ac passiz lym
phante raptat. Qui si qñ ꝯtra nos
aciē struens valentior incubuerit.
nostra q̄dē dux copias suas arcē cō
trahit. Illi v̄o circa diripiendas i-
utiles sarcinulas occupantur. At
nos desup irridem⁹ vilissima reruz
q̄q̄ rapientes. securi totius furiosi
tumlt⁹ eoq̄ vallo muniti quo gras
santi stulticie aspirare fas non sit.

¶ Nota q̄ anaxago
ras stulticiaz hoim
solem. p deo colētiuz
rep̄hendit dicēs solē
nō esse deum sed lā
padē ardentez ꝓpter
quod re⁹ iudicat⁹ est
z in fugā cōpulsus.
g̃ dicit ph̄ia anaxa-
gore fugā ¶ Nota di
cit Socratis vene-
nū de q̄ dictū ē sup̄.
q̄ veneno iterijt. Si
militer zeno multa
tormēta rōne sue sa-
piētie sustinuit. No-
ta q̄ cani⁹ Seneca
Soranus fuerūt no
biles roman z mori
bus ph̄ie instructi. p
pter qd̄ interierunt.
Unde Canij dice-
bātur imitatores a magistro suo Canio. Sil'r Soranij dicuntur a So
rano q̄ fuit poeta z ei⁹ seq̄ces ab eo condēnant. ¶ Nota de Seneca dicit
Boetius in de disciplina scholariū q̄ nero familiarē suū p̄ceptorēq̄ Se
necam ad eligende mortis arbitrium coegit. ¶ Nota q̄ sapiētes dissimi
les sunt studijs improboꝝ quia dicit Seneca in li. de amicicia Dispares
mores disparia sequuntur studia. quoꝝ dissimilitudo dissoluit amiciciaz
nec vnq̄ improbi probis. Nec probi improbis amici esse p̄nt nō ob ali-
am causam nisi q̄z tanta est inter ipsos distantia quanta esse potest studi
orum malorumq̄ moꝝ distātia. ¶ Nota q̄ ꝓpositū sapientum ē displi-
cere pessimis. quia dicit Seneca in de remedijs fortuitorum. Malis di-

plicere laudabile ē. Et alibi. Uirt⁹ sese diligit aspnat̄q̄ malū. Et poeta
Opto placere bonis. prauis odiosus hr̄i. ¶ Nota q̄ dicit exercitū maloꝝ
eē innumero suꝫ. qꝛ ꝑm Salomonē Stultoꝝ īfinit⁹ ē nūer⁹ ⁊ puersi dif/
ficiliter corrigunt̄. ¶ Nota q̄ mali nō regunt̄ duce rōnis. qꝛ rō depcat̄ ad
optima. mali aūt opant̄ pessima. Ducunt̄ em̄ errorē sensualitatis vitā be
stialē psequētes. de q̄b⁹ dr̄ in li. ethicoꝝ. Quidā sūt hoīes vitā pecudū eli
gentes siles sardinapulo. Et g̊ dicit phia q̄ tales sunt timēdi. qꝛ exq̊ re
gunt̄ p rōez tn̄ eoꝝ fatuitas faciliter dissipatur. ¶ Qui si qn̄ ꝯtra nos
Hic phia oñdit q̄d sit faciēdū ꝯ insult⁹ maloꝝ dicēs. Si exercit⁹ maloꝝ
incubuerit. i. istiterit. struēs. i. faciēs aciē. i. bellū ꝯ nos sapiētes. q̄dē pro
certo nr̄a dux. i. rō ꝯ hit. i. colligit copias. i. scias ⁊ v̄tutes cupiosas. ī arcē
id ē in altitudinē speculatōnis celestiū. v̄o p sed illi mali occupātur circa
diripiēdas. i. auferēdas iutiles sarcinulas. i. diuitias corpales. q̄ sarcina ⁊
pōd⁹ corpis sūt iutile aīaꝫ submergētes. At nos sapiētes in cōtēplatōne
celestiū ꝯstituti irridem⁹ malos q̄q̄ vilissima reꝝ nos securi existētes to
ti⁹ furiosi tumult⁹. i. ꝯ furiosū tumultū maloꝝq̄. q̄ p et supple nos su/
mus muniti. eo vallo. i. munimine q̊ nō sit fas aspirare. i. accedere stulti/
cie g̃ssanti. i. īpug̃nti nos. ¶ Notādū Boeti⁹ hic nr̄aꝫ rōez appellat ducē
Uī ratio diffinit̄ sic. Est habit⁹ dirigēs oēꝫ actiōeꝫ hūanā in vltimū et
optimū finē. ¶ Itē nota p arcē ipse intelligit altitudinē speculatōis cele/
stiū. ⁊ ad hanc ducit nos rō. ⁊ h̄ est vltimū bonū hūane vite q̄d nullus au/
ferre potest. ¶ Nota copie in hoc loco dicunt̄ appetit⁹ sensitiui. et dicunt̄
copie q̄si cupie. qꝛ cupiūt res aliqn̄ ꝯ rōnez. ⁊ tales copias debet regere rō
⁊ debet se munire vallo hūilitatꝫ ⁊ patiētie. ⁊ tunc oēs impugnatiōes ad/
uersitates ⁊ miserias eq̄nimiter sustinebit. ⁊ tētatōes ⁊ delectatōes noxi
as quas suggerit diabol⁹ ⁊ caro impellit. ⁊ mūd⁹ ꝯmouet nō timebit. hec
Marquard⁹ ¶ Itē nota ille merito ē diridendus q̄ maiori ⁊ meliori bo
no dimisso eligit ⁊ occupatur circa bona viliora. Sed sapiētes eligūt bo
na aīe q̄ sunt maxime bona. i. ethicoꝝ Et vulgares eligunt bona xpalia
q̄ dicunt̄ vilissima reꝝ. quia impediūt homiem in cognitione summi boni
¶ Notandū arx arcis est altū edificiū in q̊ hostes pugnāt. hic aūt accipi
tur p cōtemplatione celestiū ⁊ spe futuroꝝ bonoꝝ. nam p hec duo sapien
tes omnem aduersitatē maloꝝ superāt. ⁊ circa contemplationē diuinorū
tota intentio sapientꝫ versat. Unde Boeti⁹ in tractatu de summo bono
dicit. Philosophus maxime delectatur in primo principio. ⁊ in cōtēpla/
tione summe bonitatis. ⁊ hec sola est recta delectatio. Hec em̄ ē vita phi
losophoꝝ sine qua nemo viuit vita recta. ¶ Nota de hoc noīe vallū dicit
grecista. Est vallus palus circa castrum pacutus. Nexio paloꝝ sed mu
rus sit tibi vallum. ¶ Nota aspirare ꝑm Huguitionē est anhelare cona/
ri vel deuenire. ¶ Item ꝑm eum grassor. aris. p g. i. inuadere vel crudeli/
ter impugnare

Sequit̄ Metrum quartum primi libri

Liber primus

Metrum quartũ primi libri.

Uisquis cõposito seren⁹ euo. Hic incipit quartũ metr̃ h⁹ primi q̃d vocat̃ metrũ valenticũ ab iuentore. ⁊ cõstat ex spõdeo. dactilo ⁊ trib⁹ trocheis. Uñ põt dici metrũ trochaicũ a pede p̃dominante. In hoc metro ph̃ia oñdit qualiter hõ debeat se h̃re vt ꝑsecutiones improbor̃ nõ p̃ualeant cõtra ip̃m. ⁊ hoc primo declarat q̃bus dã si lib⁹. secũdo exclamat cõtra timẽtes tyrannos. secunda ibi. Quid tãtum miseri Dic̃ primo. Quicũq̃ hõ seren⁹. i. clarus virtute. cõposito euo id ẽ ordiata vita egit id est calcauit sub pedib⁹ sup̃bũ fatum. i. euentũ rer̃ tp̃aliũ. et q̃cũq̃ tuẽs. i. respiciens. vtrãq̃ fortunaz id est ꝓsperã ⁊ aduersam. rect⁹. i. nõ flex⁹ potuit tenere vultũ. i. animũ inuictũ ita q̃ nõ vincat̃ ꝓspitate se extollẽdo nec aduersitate deprimẽdo. illũ hoĩez nõ mouebit. i. turbabit. rabiens põti. i. inundatio mar̃. agitãtis. i. mouẽtis. fũdit⁹. i. a fundo. est ũ versum. i. ebulitionẽ versam. q̃ in ebulitiõe maris aq̃ ꝓtr̃ ꝑ fluxũ ⁊ refluxũ q̃si dicat. Impet⁹ maris faciẽs ebulitionẽ nõ nocebit illi homini q̃ nõ extollit̃ in ꝓspis. nec deprimitur in aduersis. nec tali homĩ nocebit ignis veseui mõtis. q̃tiens ille mons torquet. i. emittet ignes fumificos ruptis caminis. i. cauernis suis. q̃si dicat nec tali homini nocebit vagus veseuus suis ignib⁹ nec illũ hoĩem mouebit via ardẽtis fulmis. soliti. i. consueti. ferire celsas turres ¶ Nota ph̃ia tria tãgit q̃ nõ nocent homini q̃ cõstans est in vtraq̃ fortuna ¶ Primũ est rabies mar̃ ꝑ quã designantur luxuriosi. sic̃ em̃ mare sole ⁊ motu suo ĩcalescit ⁊ fetet. sic luxuriosi cõcupiscẽtia sua in ardescũt ⁊ ꝑacta libidĩe fetẽt. de q̃b⁹ dicit scriptura Perierũt iumẽta ĩ stercore suo. tales luxuriosi nõ nocebũt homĩ cõstãti in vtraq̃ forma. ¶ Secundũ q̃d tangit ẽ ignis veseui mõt̃. ꝑ quẽ designantur auari ⁊ inuidi. Sicut em̃ ignis veseui mõt̃ sp̃ ardet. ita auari ardent in cõcupiscentiaz bonor̃ exterior̃. ⁊ sicut ignis eructuãs q̃nq̃ cõsumit loca vicina. sic ĩuidi q̃nq̃ nocent verbis si nõ p̃nt facti. ⁊ tales iuidi nõ nocebũt hoĩ cõstãti ¶ Tertiũ q̃d tãgit est ictus fulminis ꝑ quẽ intelliguntur sup̃bi. Sicut

Metrum quartũ primi libri.

Uisq̃s ꝯposito seren⁹ euo
Fatũ sub pedib⁹ egit sup̃bũ
Fortunamq̃ tuens vtrãq̃ rectus
Inuictũ potuit tenere vultum
Non illũ rabies mineq̃ ponti
Uersum fundit⁹ agitantis estum
Ne ruptis quotiens vag⁹ caminis
Torquet fumicos veseuus ignes
Aut celsas soliti ferire turres
Ardentis via fulminis mouebti

eñ fulmē generat in alto. sic supbi mlti se extollūt. ⁊ mirabile videt de supbis q cū alijs hoib hitare nolūt ⁊ tñ ad celū volare nō pñt. tales supbi nō nocebūt hoi ꝯstāti. Alij p rabiē maris intelligūt iuidos. p ignē iratos. p fulmē supbos vt dictū ē. ¶ Alij p mare qd ē sonorosū itelligūt auariciā. p ignē penā corpis. p fulmē rex ablatiōez. ¶ Nota veseu⁹ ē mōs italie intrinsec⁹ ardēs q qñq rupt⁹ cauernis emittit ignem q loca vicina ꝯsumit ¶ Nota circa h qd dicit seren⁹ euo. Señ. dicit Tal ē aius sapiētis qlis ē mund⁹ suplūinat⁹. talis mūd⁹ aūt sp ē seren⁹. ⁊ sic aius sapiēt⁹ in vtraq fortuna sp ē seren⁹. Vñ Aristo. i ethic. dicit.

Quid tātū miseros seuos tirānos
Mirant siue viribus furentes
Nec speres aliqd. nec extimescas
Exarmaueris impotentis iram
At quisqs trepid⁹ pauet vel optat
Quod nō sit stabilis suiq iuris
Abiecit clypeuz. locoq motus
Nectit qua valeat trahi catenam

Sapiēs bñ scit ferre fortunas. qr se hz sic tetragonū sñ vitupio ¶ Quid tm̄ miseri ⁊c. Hic phia exclamat ꝯ timētes tyrānos dicens. Quid. i. qre miseri hoies mirant timēdo seuos tyrānos furētes sine virib⁹. q. d. tyranni sr iponētes. qr ñ pualēt nisi iq tū hō se subiec eis. Et addit. Nec spes aliqd d bōis tpalib⁹ n⁹ times eos d aduersitatib⁹. tūc tu exarmauer⁹. i. debilitauer⁹ irā ipotētis tyrāni. sz qcūq hō trepid⁹ pauet tiore malo⁹ tpaliū. vl optat bōa tpalia tal ñ ē stabil ⁊ sui iur⁹. i. ꝓprie libtat⁹. ipe abiec clypeū securitat⁹ ⁊ mot⁹ a loco stabilitat⁹. ipe nectit. i. ꝯpōit catenā affectionū q valeat trahi ad tristiciā ⁊ dolorē mētis. Nota ptās terrena ad nihil se extēdit nisi ad largiēdū bōa tpalia vl ad auferēdū ea. ⁊ iō null⁹ subiacz trene ptāti nisi q spat talia bōa. vl tiet eo⁹ ablatōez. q aūt nec tiet n⁹ spat ipse ē oino s vl extra trenā ptātē. ⁊ p ꝯñs trena ptās sibi nec pficere nec obesse pt. ꝓpt qd phia exclamat ꝯ illos tāq miseros q spe bono⁹ tpaliū vl tiore ablatōis eo⁹ subiciūt se trenis ptātib⁹ dicēs Quid tm̄ miseri ¶ Nota circa illd At qsqs trepid⁹. Señ. dt i. li. d vtutib⁹ cardinalib⁹. Magnimitas si isit aio tuo cū magfiducia viues itrepid⁹ ⁊ alacer. magni ai est ñ facillare. sz ꝯstare ⁊ finē vite trepide expectare. si magnim⁹ es nūq iudicabis tibi ꝯtueliā iferri ab iimico. sz dices nihil mihi nocuit sz aiuz nocēdi būit. Nō tyrān⁹ qndā dicebat qdā rex fort⁹. et dicebat a tyro. i. fortitudie seu illud nomen est causa appropriata principantibus pessimis. ⁊ dicuntur a tyro. id est ab angustia quam inferunt suis subditis.

Nota clypeus sumitur hic pro rōne hominis. quia sicut clype⁹ d fēdit nos ne ledamur a telis ⁊ a silib⁹. ita rō hois tenet eū ⁊ puidet sibi ne offēdat

¶ Hic incipit prosa quarta. In q̄ ph̄ia primo inq̄rit boetiū sup attentio ne p̄dictoꝝ. ⁊ hortat̄ ip̄m ad sui morbi reuelatōez. scd̄o boeti⁹ reuelat mor bū suū. ibi. tum ego. p̄mo dicit. O boeti nūq̄d sentis. i. intelligis ea q̄ re licta sunt atq̄ illabunt̄. i. imp̄muntur aīo tuo. Et subiūgit grecū qd̄ i la tino valet. Es ne asin⁹ ad lyrā. Quid fles. q̄d manas. i. fluis lachrymis.

Prosa quarta primi libri.

Entis ne iq̄t hc atz aīo illa bunt̄ tuo Exp̄s es lire. al's Es ne asin⁹ ad lirā. Quid fles. q̄d lachrymis manas. Cōfite are mihi ⁊ ne occl̄tes mala tua. Si operā medicātis expectas oportet vt vulnus detegas tuum.

B. Tū ego collecto in vires aīo An ne adhuc eget ammonitōe. nec p te satis eminet fortune in nos se/ uiētis aspitas. Nihil ne teipsa loci facies mouet. Heccine est biblio/ theca quā certissimā tibi sedē nr̄is laribus ip̄a delegeras. i qua mecuz sepe residēs d̄ hūanaꝝ diuinarūq̄ rerū scīa disserebas. Tal' habitus

Et subiūgit grecuz qd̄ tātū valet. Cōfite are mihi ne abscon/ das. Si expectas o/ perā. i. diligētiā me/ dicātis oportz vt de tegas. i. manifestas vuln⁹ tuū. Nota q̄ p uerbiū erat apd̄ gre/ cos. cum aliq̄s audi uit v̄ba alicui⁹ ⁊ nō aduertit nec curauit intellectuz v̄boꝝ. illi dicebat̄ Es ne asin⁹ ad lyrā. facis ei sicut asin⁹ posit⁹ ad lirā au dit sonū lyre sz ñ p̄ci pit melodiā nec ꝓpor tionē sonoꝝ ītelligit. nec d̄lectat̄ i ea. Sic aliq̄s audiēs v̄ba et nō curās intellectuz eoꝝ d̄r esse asin⁹ ad li rā. Nota si q̄s volue rit sanari oportet morbū vel vuln⁹ suū detegere ⁊ māifestare. Vñ Señ/ tertia dicit ep̄la. Nemo p se satis valet vt emergat. sed optz vt manū por rigat ⁊ alius ip̄m extrahat. tunc em̄ morbi ad sanitatē inclināt cū ex ab/ dito erūpuut ⁊ vim suā pferūt. ¶ Hic boeti⁹ reuelat morbū ⁊ dolorē suū ⁊ primo ostendit se esse p̄turbatū ex his q̄ iniuriose agebantur circa ip̄m Scd̄o ex his q̄ general̄r vidit in alijs. ibi. videre aūt videor. Primo oñdit se p̄turbatū ex suiexilij relegariōe. scd̄o ex meritoꝝ suoꝝ frustratiōe. tertio ex iiusta sui ꝯdēnatōe. q̄rto ex fame sue lesiōe. scd̄a ibi. quotiēs ego. tertia ibi. q̄bꝫ aūt. q̄rta ibi. at v̄o hic. Adhuc diuiditur. p̄mo facit qd̄ dictum ē scd̄o rñdet obiectiōi. ibi. At q̄ tu. Dicit p̄mo sic. Tū i. tūc ego boeti⁹ col/ lecto aīo i vires. i. refūpt̄ viribꝫ animi supple dixi an ne sat̄ emiet. i. appa ret. aspitas fortune seuiētis i nos. i. ꝯ nos. Nunq̄d adhuc eget admonitōe id ē declaratōe. nūq̄d facies. i. dispositio h⁹ loci. s. carceris mouet te. Hec/

cine.i.nūq̄d hic ē bibliotheca.i.loc⁹ studij quē habui ī p̄ria.q̄m tu ph̄ia de legeras.i.eligisti tibi certissimā sedē ī nr̄is larib⁹.i in q̄ bibliotheca tunc mecū residēs.i.morās vl̄ sedēs disserebas.i.disputabas de scia rer̄ diuinar̄ ⁊ hūanarū nūq̄d erat mihi tūc talis hit⁹ supple vil̄ ⁊ tal̄ vult⁹ tristis. cū ego rimarer.i.īuestigarē tecū secreta nature cū describeres mihi vias sider̄.i.cursus stellarū radio.i.virga geometrali.cū tu formares.i.formare docuisti. mores nr̄os.i.mores hoim ⁊ rōez.i.dispositionez tot⁹ vite ad exēplar.i.silitudinez celestis ordis. sūt ne ista p̄mia q̄ referim⁹ id ē reportā⁹.tibi obseq̄ntes.i.ꝑuiētes ¶ Nota q̄ bibliotheca ē loc⁹ vbi reponūt̄ libri.et dr̄ a biblo.i.iunco in q̄ antiq̄ scribebāt libros.talē bibliothecā hūit boetius rome marmoreis lapidib⁹ politā ī q̄ studuit de reb⁹ diuis et hūanis. ¶ Nota boeti⁹ dic̄ ph̄iaz sibi elegisse certissimā sedē ī blibliotheca. h̄ dicit p tāto.q̄ licz boeti⁹ eēt diuers officijs occupat⁹ tñ nulli eor̄ tā certis tp̄ib⁹ tā certa ītētiōe vacabat sicut studio ī libris ph̄icis q̄s in certo loco repositos hūit ¶ Nota ph̄ia tractat de reb⁹ diuis ⁊ hūanis. vñ Señ.xxxi. Nō pōt ꝟt⁹ p̄fecta esse nec equal̄ tenor vite sine ph̄ia p quā diuia ⁊ hūana cog̃scunt̄. q̄ si te occupas īcipis eē deor̄ soci⁹.⁊ alibi dr̄ O lucille scio neminē bñ viuere posse ⁊ tollerabil̄r sine studio ph̄ie.q̄ sine studio ph̄ie aīus eger est. ¶ Nota boeci⁹ studuit ī naturali ph̄ia ꝓpt̄ h̄ dicit Cū mores nr̄os. Studuit etiā in astrologia.ꝑpter hoc dicit Cū mihi syder̄ vias radio describeres. Ubi nota radi⁹ ē ꝟga geometral̄ q̄ geometri describūt figuras in puluere supposito. Nota q̄ vita hūana ⁊ mores hoīz dñt formari ad silitudinē celestis ordis sicut em̄ spere īferiores planetar̄ obediūt spere supiori ⁊ regūtur motu firmam̄ti.sic ꝟt⁹ nr̄a sensibil̄ dz obedire ꝟtuti rōnali ⁊ regi ab ipsa.turpe ei ē abijcere regimē supior̄ ⁊ īducere regimē inferior̄.q̄d nob̄ cōe est cum bestijs.

talisq̄ vult⁹ erat.cū tecū nat̄e secreta rimarer.cū mihi sider̄ vias radio d̄scriberes cū mores nr̄os totiusq̄ vite rōez ad celestis ordis exēplar formares. Heccine p̄mia referim⁹ tibi obsequētes. At q̄ tu hāc sniam Platōis ore sanxisti.btās fore respublicas si eas vl̄ studiosi sapie regerēt.vl̄ ear̄ rectores studere sapie ꝯtigisset Tu eiusdē viri ore.hāc sapiētib⁹ capessēde reipublice necessariā cāz esse monuisti.ne īprobis flagitiosisq̄ ciuih⁹ vrbiū relicta gubernacl̄a pestez bōis ac p̄niciē īferrent Hāc igit̄ autoritatē secut⁹ q̄d a te it̄ secreta ocia didicerant trāsferre in

sicut dicit Albert⁹ sup. iij. de aia ¶ Nota ex q̄ boeti⁹ rōne sue sapie in mi/
seriā fuit posit⁹. iō dicit ad ph̄iaz. sunt ne hec p̄mia q̄ nos referim⁹ obseq̄n
tes tibi. Atq̄ tu hāc sniaz. ¶ Hic boeti⁹ rn̄det obiectiōi. possz ei ph̄ia si/
bi obijcere dicēdo q̄le p̄miū debuisti reportare cū tu nō studuisti ꝓpt cōe
bonū. sz ꝓpter vanā gl̄iaz ⁊ ꝓpter ꝓpriā vtilitatē. cui obiectiōi rn̄det Boe
ti⁹ dicēs. O ph̄ia tu
santisti. i. cōfirmasti
hāc sniaz ore platōis
btās respublicas fo
re si eas sapiētes rege
rēt. l̄ si rectores eaꝝ ꝯ
tigissz studēre sapie et
ꝯfirmasti ore eiusdē
platōis necessarium
esse reipublice q̄ a sa
piētib⁹ regeret ne gu
bernacl̄a. i. regimia

actū publice admistratōis optaui.
tu mihi ⁊ q̄ te sapiētiū mētib⁹ inseru
it deus ꝯscij estis. nullū me ad ma/
gistratū nisi cōe bonoꝝ omniū stu/
diū detulisse. Inde cū iprobis gra
ues iexorabilesq̄ discordie fuere et
qd̄ cōscie libertas hz ꝓ tuendo iure
spreta potentū semꝑ fuit offensio

cōmissa iprobisq̄. i. ⁊ flagiciosis ciuib⁹ vrbiū inferrēt pestē. ac. i. etiā ꝑni/
cie. i. dānū bonis hoib⁹. igit̄ ego secut⁹ hāc autoritatē. i. sniaz q̄ ego didi
cerā a te ph̄ia inter secreta ocia ego optaui. i. curaui. trāsferre. i. deducere i
actū. i. in op⁹ publice admistratōis. i. cōis vtilitatꝭ. tu ph̄ia ⁊ de⁹ q̄ iseru/
it. i. ifudit te mētib⁹ sapiētū estis mihi ꝯscij. i. testes. nullū studium me de
tulisse ad mgr̄atū nisi cōe studiū bonoꝝ. q. d. nihil mouit me ad mgr̄atū
gerēdū nisi cōis vtilitas. inde. i. ꝓpter h̄ erāt mihi g̃ues. i. difficiles. q̄. i.
et. inexorabiles. i. inexplicabiles. discordie cū iprobis. ⁊ sꝑ fuit mihi spre/
ta offensio potētū ꝑ tuēdo iure. i. ꝑ iusticia defendēda qd̄ hz libtas ꝯscie
. i. libera ꝯscia. s. nullū tiere ꝑ tuēdo iure. ¶ Nota s m platonē btā ē respub/
lica cui⁹ dn̄s ph̄us ē. ⁊ ve gēti c⁹ dn̄s puer est. ⁊ rōnabil̄r. q̄r ph̄ia ⁊ sapia
vitā disponit. actōes regit. agēda ⁊ omittēda demonstrat. vn̄ Sen̄. xvi.
epl̄a dic̄. Si vis oīa em̄ tibi subijcere subijce te rōni. Mltos rexerꝭ si rō
te rexerit. Et aristo. i. ꝓhemio methaphisice. Sapiētꝭ ē regere ⁊ ordinare
ex q̄b⁹ ptz q̄ regimē reipublice spectat ad sapiētes. ꝑ tāto dic̄ Tulli⁹ i p̄n⁹
cipio sue rethorice. ad rēpublicā plurima ꝑtinent ꝯmoda. si moderatrix et
regulatrix oīm reꝝ p̄sto ē sapia ¶ Nota q̄ studiosi sapie dicunt̄ illi q̄ iā ꝑ
studiū adepti sunt sapiaz. Illi aut dicunt̄ studere sapie q̄ adhuc studēdo
acq̄rūt sapiaz. ¶ Nota q̄ boeti⁹ studiū vocat secretū ociuz. q̄r i studio hō
ociat̄ ab exteriori occupatiōe de q̄ ocio siue q̄ete loq̄t̄ Sen̄. lvij. epl̄a. dicēs
Nalla placida ē q̄es nisi quā rō ꝯponit. ⁊ illa vera ē tranq̄llitas in q̄ mēs
bōa explicat̄. ¶ Nota q̄ de⁹ imittit sapiaz metib⁹ sapiētū. h̄ scribit̄ in ꝓlo/
go de regimie p̄ncipū. de⁹ est q̄ diuitias sue sapie influit in aīas sapientū
¶ Nota q̄ libertas ꝯscie hz nullū metuere. q̄r dicit Macrobius. h̄ hz libe
ra ꝯscia ꝓpriū qd̄ si q̄s possideat nullū potētē metuat Itē Sen̄. liiij. Sa

Prosa quarta

ptēs ex libero arbitrio nihil tiet ibecill. tatē homīs. q3 sc̄m ītatez dei hz. z
Sen. ō ḡttuor ytutib3 cardialib3 ōt. vt iust9 sis ñ sufficit vr̄ inocēs sis sz
vr̄ inocētes ab iuria tues. z tō Justicia ē vtutū diuie z hūane societatz
Quotiēs ego conigastū ¶ Hic boeti9 oñdit se pturbatū ex meritoz fru/
stratōe suoz z ppio tāgit merita z bñficia alijs exhibita. scdo tangit frū
stratōez eoz ibi. Sz
ez. Prima ī septē par
tes ꝑm q reātat sept
tē bñficia q̄ patebūt
Ppio dic̄. Ego boe/
ti9 mkrotiēs ipm co/
nigastū q̄ fuit offici
alis regis theodozici
obui9. i Jri9 excepi. i.
ipediui ipm facētez
ipetū. i. insultū Jō fo
tunas. i. Jō bōa fortu
ne cuiuscz hois ibe/
cill'. i. ipotētz resistere
tūc pōit scōm bñfi/
ciū dicēs. Quotiēs
ego bieci. i. auerti tri
guillā sic dictū ppo
sitū regie dom9. i. re
gal' aule. ego ipm deieci ab icepta z ppetrata iuria ipi pauplb9. Tūc sub
ūgit tertiū bñficiū dicēs. Quotiēs ego, ptexi mi9os. i. paupes q̄s auari
tia barbaroz. i. crudeliū hoiz ipūita. i. icastigata vexabat ifinitz calūnijs
id ē miserijs. illos ego ptexi autozitate mea obiecta. i. exposita picul. i. dā/
nis. Nūc ꝑ q̄sc̄ ꝑ i aliqs detraxit me. i. deflexit a iure ad iuriā. ¶ Nota q
conigast' fuit qdā nobil' familiar' regis theodozici q̄ su9 official' fuit z tor9
tyrān9 q̄ ꝑles hoies inualit. ipotētes. s. sua ipi auferēdo quē boeti9 sibi Jri
us a suo ipetu iuriosō auertit. talis etiā erat triguilla ppositꝰ aule regie
¶ Nota ꝑm Hug. q barbar9 idē ē qđ crudel' iculz astolic9. z ē nomē cru
delitatz. vñ oli oēs ac vniuersē gētes dicte sūt barbare p̄ grecos z latios.
Et barbara ōz q̄ dā tra iuxta greciā sita ppt crudelitatz excellētiā ¶ Nota
boeti9 ōt. nūc̄ ꝑ iure ad rē. z hō dz glosari sic. ego n̄c sū retract9 a iure amo
re n̄c odio n̄c timore nec ppio Jmodo q̄ oīa solēt ipedire vez iudiciū. vñ ōr
laboriē? Quē num9 ꝑsōa pēces ō tramite recto Nō ducūt idē sidera laude
ferit. Prouincialiū rē ¶ Hic pōit q̄rtū bñficiū dī. Ego idolui sic illi q̄ pati
ebāt fortūas. i. bōa fortūe, puincialiū. i. illoz hoim q̄ tū. i. aliq̄ pessūdari. i.
ībici puatz rapis. i. occltz. tū. i. aliq̄, publicꝫ vectigalib9. i. tributz. q. d. cū
puincīales nūc spoliarētur. nūc in tributis bōa ipoz auferēdo. ego dolui
tātū. sicut q̄ patiebātur. ¶ Nō q oēs ciuitatē vl' regionē quā romāi expu

Quotiēs ego Conigastū ibecill' cu iuscz fortunas ipetū faciētē obui9 ex cepi. Quotiēs triguillā regie ꝑpo/ sitū dom9 ab icepta ppetratacz iam prorsus iniurias ōieci. Quotiēs mi seros quos infinitis calūnijs im/ punita barbaroz semp auaricia ve rabat. obiecta periculis autozitate proteri. Nunc̄z me a iure ad iniuri/ am q̄sc̄z detrarit. ¶ Prouincialiū for tunas tū priuatis rapinis. tū publi cis vectigalibus pessundari nō a/ liter c̄z patiebantur indolui

gnauerẽt fecerẽt tributariã vl' colonã vl' ꝓuinciã. Tributariaꝫ faciebãt qñ relictis inhĩtatoribꝰ terre ad tributũ soluẽdũ hoĩes cõpellebãt. Colonuꝫ aũt faciebãt cũ expulꝭ hĩtatoribꝰ alienos ĩstituerẽt ad inhĩtandũ. Prouĩciã aũt faciebant qñ aliquẽ romanũ p̃ficiebãt illi terre q̃ collectis redditibꝰ eos romã mitteret. ⁊ ĩhĩtatores illiꝰ terre dicebãtur ꝓuĩciales Isti ꝓuĩciales aliqñ molestabãtur priuatis. i. occultis rapĩs. i. exactõibꝰ suoꝝ p̃fectoꝝ aliqñ publicis vectigalibꝰ. i. tributis q̃ ĩ debito mõ ⁊ iniusto exigebãtur ab eis. de q̃ boetiꝰ doluit ¶ Nõ vectigal ꝓprie dr̃ tributũ q̃d datur de vectura ¶ Nota ꝑm hugui. ꝓuĩcia est regio subiugata romãis ⁊ tributaria facta. Jñ ꝓuĩcial'. i. tributariꝰ. Cũ acerbe famis tpe. Hic põit q̃ntũ bñficiuꝫ dicẽs. Cũ tpe acerbe. i. magne famis eẽt ĩdicta. i. ĩstituta. g̃uis coẽptio. i. ãgaria q̃ coẽptio erat ꝓfligatura. i. punitura cãpaniã ꝓuĩciã ĩopia. i. pauꝑtate. Ego boetiꝰ suscepi certamẽ ꝯ p̃fectũ p̃torij q̃ ĩdixerat istã coẽptõꝫ ⁊ rõe cõis ꝯmodi. i. bõi ego certaui rege ꝯg̃scẽte ⁊ d̃uici ne exigeret illa coẽptio. ¶ Nõ ꝙ coẽptio ẽ ĩstitutio sup aliq̃ portõe dãda d̃ re emẽda l' vẽdẽda. ⁊ vocat' vl'garit' vngelt. ⁊ talfuit ĩstituta sup cãpaniã ꝓuĩciã destruẽdã quã boetiꝰ remouit ¶ Paulinũ cõsularẽ viꝝ. Hic põit sextũ bñficiũ dicẽs Ego traxi. i. libaui paulinũ virũ ꝯsularẽcꝰ opes iã deuorassent spe ⁊ ambitione. i. cupiditate. canes palatini. i. familiares regis sil'es canibꝰ illũ traxi a faucibꝰ hyãtiũ. i. appetẽtiuꝫ opes paulini ¶ Nota ꝙ familiares regis q̃ p̃sidebãt palatis vocabãt' canes palatini sicut em̃ canes hñt ora hyãtia ad cupidas escas. sic isti hyabant ad diripiẽdas facultates pauperꝝ romanoꝝ. Tũc põit septimũ bñficiũ dicẽs Ego opposui me odijs cipani d̃latoris. i. accusatoris ne pẽa p̃iudicate accusatõis corripet. i. puniret Albinũ viꝝ ꝯsularẽ. Nota ꝙ cipanꝰ q̃ fuit de familia regis iiuste accusauit viꝝ albinũ ꝯsularẽ q̃ pꝰ iudicatꝰ fuit ad penã q̃ accusatꝰ. ⁊ ne ista pena cui adiudicatꝰ fuerat ipm albinũ corripet boetiꝰ se opponẽs odijs cipani accusatoris albinũ saluauit. Nõ ex istis

Cũ acerbe famis tpe grauis atq; inexplicabil' idicta coẽptio ꝓfligata ĩ opiã cãpaniã ꝓuĩciã videret, certamẽ aduersũ p̃fectũ p̃torij cõis ꝯmodi rõne suscepi, rege ꝯgnoscente cõtendi; ⁊ ne coemptio exigeret d̃uici Paulinũ ꝯsularem virũ cuiꝰ opes palatini canes iã spe atq; ãbitione deuorassent. ab ipsis hyãtũ faucibꝰ traxi. ne albinũ ꝯsularem viruꝫ p̃iudicate accusatõis pena corripet. odijs me Cipriani delatoris composui. Satis ne in me magnas videor exacerbasse discordias

beneficijs enũeratꝫ apparet ꝙ boetiꝰ nõ gessit magistratũ ꝑ vtilitate ꝓpa
sꝫ ꝑ cõi bono. si em̃ ꝓpriã vtilitatẽ intẽdisset vtiq; odiũ ⁊ offensã potẽtũ
euitasset. qd̃ nõ fecit. Et priꝰ dixit nunq̃ me a iure ad iniuriã q̃sq̃ detra
xit. ex q̃ silr apparet ipm nõ q̃siuisse ꝓpriũ eomoduꝫ. tales em̃ freq̃nter de
iure deflectunt. Et subdit. nũq̃d videor ĩ me. i. ꝯ me exacerbasse. i. irritas
se satꝫ magnas discor
dias opponendo me
potẽtibꝫ. q d. ĩmo.

Sꝫ eẽ apd̃ ceteros tutior debui qui
mihi amore iusticie nihil apd̃ auli/
cos quo magis eẽm tutior obsꝫuaui
Quibꝰ aũt deferẽtibꝰ ꝑculsi sumus
Quoꝝ vnus basiliꝰ oliꝫ a regis mi
nisterio depulsus. ĩ delatõeꝫ nostri
nois aliẽi eris necessitate ꝯpulsus
est. Opilionẽ ꝟo atq; gaudentium
cũ hoc inũeras atꝫ mltiplices frau
des ire in exiliũ regia censura decre
uisset. Cũq; illi parere nolentes sa
craꝝ sese ediũ defensiõe tuerent. cõ
ꝑtũq; id regi foret. edixit vt nisi ĩfra
ꝑscriptũ dieꝫ a Rauenna vrbe d̃ce
derent. ꝑ notas ĩsigniti frõtibꝰ pelle
rent. Quid huic seueritati posse a/
strui videt. Atq̃ eo die deferentibꝰ
eisdeꝫ nois nr̃a delatio suscepta est

Sꝫ eẽ. ¶ Hic tãgit
frustratiõeꝫ suoꝝ bñ
ficioꝝ dicens. Sed
ego debui esse tutior
apd̃ ceteros. s. roma
nos q̃bꝫ ĩpẽdi ista be
neficia. ⁊ tñ nõ sũ tu
tus vt pꝰ videbit. lꝫ
ego ñ meruerĩ securi
tatẽ apd̃ aulicos. i. fa
miliares regꝫ aulã ĩ
habitãtes opponẽdo
me eis amore iusti
cie ¶ Nota ꝙ vna cã
ꝑtbatiõis boetij fuit
frustratio suoꝝ meri/
toꝝ qꝛ amicicia ⁊ gr̃a
istoꝝ frustrabat cir
ca ipm q̃bꝫ mlta bñ
ficia ĩpendit. ⁊ ꝓpter
q̃s mlta odia ⁊ indi
gnatões ĩcidit.

Quibus aũt. ¶ Hic boetiꝰ tãgit suã ꝑturbatõeꝫ ex iniusta sui ꝯdẽnatõe
⁊ ꝑmo facit h̃. scd̃o expurgat se de q̃busdã sibi obiectꝫ. scd̃a ibi. quomõ vti
Prĩo oñdit ĩiustã sui ꝯdẽnatõeꝫ ex accusatiõe ꝑsonaꝝ viliũ. secũdo ex fal/
sitate crimĩs sibi ĩpositi tertio ex seueritate iudicum ⁊ ꝑuersitate. scd̃a ibi.
At cuiꝰ crimĩs. Tertia ibi. Cuiꝰ vnq̃. Prĩo dic̃ Nos sumꝰ ꝑculsi. i. ꝑ
cussi aulicis deferẽtibꝰ. i accusantibꝰ nos q̃ꝝ vnꝰ erat basiliꝰ q̃ ꝓpter ma
liciã suã depulsus fuerat a mĩsterio regꝫ. ille ꝯpulsus pecunia suscepꝰ ẽ ĩ
delatõeꝫ. i. accusatõeꝫ nr̃i nois. Alij duo accusatores nr̃i fuerũt Opilio et
Gaudẽtiꝰ. q̃s cũ rex theodoricꝰ ꝓpter inũerabiles fraudes ipoꝝ ordinasset
ire ĩ exiliũ. ⁊ ipi nolẽtes pere. i. obedire. sꝫ tuerent. i. defenderẽt se intrãdo
ecclias cũ illud eẽt ꝯptũ. i. reuelatũ regi edixit. i. ꝑcepit rex vt nisi infra ꝑ
scriptũ. i. statutũ terminũ decederẽt ab vrbe Rauẽna debẽt repelli ⁊ ꝑmo

sigr̄i in frōtib⁹ cauterio sicut solēt signari malefactores. Et dic̄ Boetius
q̄d videt̄ posse astrui. i. ꝯformari huic seueritati q̄ eodē die eisdē deferēti/
b⁹ i accusantib⁹. nos supple suscepta fuit delatio. i. accusatio nr̄i nois q̄d
igit̄ o ph̄ia ē dicēdū meruerūt ne h̄ artes nostre. q̄i di. nō. nunq̄d isti iusti/
ficati sūt ꝓp̄t nr̄az accusatōez. q̄i di. nō. nūq̄d nihil puduit fortunā de tali
accusatōne. q. d. imo debuit pudere fortunā. ⁊ si nō puduit fortunā inocētia accusati. tn̄ vilitas accusātiuz debuit eē pudor ipsi fortune. Nota h̄ vocabuluz ꝑculsus dic̄ Hugui. ꝑcello. is. ꝑculi i p̄terito ⁊ ꝑculsū in supio. ē idem q̄d ꝑcutere vel poti⁹ terrefacere sz ꝑcutere ꝑtiet ad corp⁹ ꝑcellere ꝟo ad aīaz ¶ Nota circa h̄ vocabuluz deferentib⁹ ꝙ deferotria ſcat. Prio idez ē q̄d deporto Jn̄ delator. i. deportator. Scdo idē est qn̄ honoro Jn̄ delator. i. honorz exhibitor Tertio. i accuso. Jn̄ delator. i. accusator q̄ detegit q̄d latebat. et sic vltimō capit̄ h̄. Vn̄ ꝟ. Accusat defert dat honorē fertq̄ deorsū. Nota ad testes idoneos septē req̄runt̄ ꝯditōes q̄ his ꝟsib⁹ ꝯtinent̄. Etas ꝯditio. sexus discretio fama Et fortuna fides i testib⁹ illa req̄res. Prio req̄rit̄ etas q̄ pueri nō pn̄t eē testes. Scdo req̄rit̄ ꝯditio libera. iō fui n̄ pn̄t ꝑhibere testimōiū Tertio req̄rit̄ sex⁹ masculin⁹. iō mlieres n̄ pn̄t eē testes. Quarto req̄rit̄ discretio. iō furiosi ⁊ stulti nō pn̄t testari Quīto req̄rit̄ fama. ido ꝑsone ifames n̄ pn̄t testificari. Sexto req̄rit̄ fortuna ꝓp̄t q̄d paupes non pn̄t testificari. Septio req̄rit̄ fides ꝓp̄t q̄d ifideles n̄ pn̄t ꝑhibere testimoniū. Jnt̄ illas ꝯditōes due sūt viliores. s. pauptas ⁊ ifamia. Boeti⁹ g̃ volēs oñdere suā ꝯdēnationē iiustā ex vilitate testiū accusātiū ꝓp̄t quā repellēdi erāt a testionio dic̄ i vno fuisse defectū fortune. s. i basilio. Sz i alijs duob⁹. s. i opiliōe ⁊ gaudētio dicit fuisse vitiū ifamie. Nota ꝙ nihil vidr̄ seueri⁹ ⁊ nequi⁹ q̄ꝫ ꝑsonas viles ⁊ dānādas admittere i testimoniū ꝯ̄ inocētes. q̄ dt̄ Sen̄. id̄ remedijs fortuitoꝝ. Nō p̄t h̄re vllā autoritatem snia. vbi q̄ dānād⁹ ē male de te loq̄t̄. At c⁹ crimis cā arguimur sūmā q̄ris. senatū ⁊c̄. Hic boeti⁹ oñdit iiustā sui ꝯdēnatōez ex falsitate crimis sibi ipositi scdo ex dictz ifert q̄ndā admiratōez. ibi. q̄ i re. Prima in duo fm̄ q̄ duo iponebāt̄ boetio de q̄b⁹ se excusat. scda ibi. Nā de ꝯpositz. Primū

Quid igit̄. Nr̄e ne artes ita meruerūt. An illos accusatores iustos fecit p̄missa dānatio. Jta ne nihil fortunā puduit si min⁹ accusate inocētie. ⁊ accusantiū vilitas pudori deꝯuisset. At cui⁹ crimis cā arguimur sūmā q̄ris Senatū dicimur saluuz eē voluisse. Modū desideras delatorē ne docum̄ta d̄ferret: q̄b⁹ senatū lese maiestatis reuz faceret ipedisse criamur. Quid igit̄ o mgr̄a censes. Jnficiabimur crimē ne tibi pudore sim⁹. At volui. nec vnq̄ꝫ velle desi

qđ sibi ipōdebaꝫ fuit q ipediuiſſz q̄ndā nūciū ōferēti regi accuſatōez ſena
ti vt ſenatꝰ redderet reꝰ leſe maieſtatꝫ ōt g̃ ilꝛa. O phia tu forte q̄rꝫ ſūmā
.i. ſniaz cr̄is cꝰ cr̄is cā arguimur. Noſ dicimur voluiſſe ſaluare ſenatū for
ſan deſideras ſcire p quē modū dico q nos cr̄iamur. i. arguimur ipediuiſ
ſtā fatebimur, ſz ipediēdi delatoris ſe delatorē ne ōferret
opa ceſſabit. An optaſſe illiꝰ ordis documēta. i. lras regi
ſalutē nefas vocabo. Ille q̄dē ſuis q̄b facerz ſenatū reū
ō me ōcretis vti hoc nefas cēt effe/ leſe maieſtatꝫ. qđ igit̄
cerat, ſz ibi ſp mētiēs imprudētia re o mgra cenſes .i. iudi
rū merita ñ pōt imutare. Nec mihi cas ifiriabimur. i. ne
ſocratico decreto fas eē arbitror vl̄ gabiꝰ crimē illō ne ſi
occuluiſſe ꝟitatē vl̄ ꝓceſſiſſe mēda mꝰ tibi pudoꝛ atz. i.
ciū. Hec ip̄ id quō ſit. tuo ſapientiūq̄ ſz ego volui ſaluare
iudicio eſtimāduz relinquo. Lꝰ rei ſenatū nec vnq̄ deſi
ſeriem atz ꝟitatē ne latere poſteros ſtā velle ſz opa. i. dili
q̄t, ſtilo etiaz memozieq̄ ꝓmdaui gētia ipediēdi delato
ris iſta ceſſabit .i. ceſ
ſare dz qz ñ ē vez q̄ i
pediuerꝰ delatoꝛē lr̄az
nūq̄d ē nefas optare
ſalutē illiꝰ ordis. ſ. ſe/
natꝰ. q. d. ñ ē nefas. iſte ꝟo ſenatꝰ q̄ ꝓſēſit i meā dānatōez effecerat ꝟ ſuis
decretꝫ. i. iudicijs. acſi ēt nefas ſaluare ipm. ſz ip̄udētia ſibijpſi mētiēs. i.
dānū ſuū mētiēs ū pōt imutare merita rep. ita q illō q̄d pꝰ fuit meritoriū
riū pꝰ ea fiet demeritoriū nc puto eē licitū ſm p̄ceptū ſocratꝫ occuluiſſe. i.
occultaſſe ꝟitatē. l. ꝓceſſiſſe mēdaciū. ſz quō illō ſit ego reliq̄ tuo z ſapiēti
iudicio. ꝟitatē ār hꝰ rei ne latz poſteros. i. ſucceſſoꝛes ego ꝓmēdaui ſtilo. i.
ſcripto z mēoꝛie¶ Accuſatō boetij fuit deteſtabil. qz facta p ifames pſōas:
fuit irrōal. qz ō bono accuſabaꝫ. i. ō ſaluatōrē ſenatꝰ qō erat bonū. etiā ac
cuſatio eiꝰ fuit iiuſta qz falſa accuſabaꝫ ei ipediſſe ōlatoꝛē q̄d falſū fuit.
Iſte dꝛ eē reꝰ leſe maieſt. q ꝫ regē l. aliū p̄cipē aliq̄d malū machīaꝫ¶ In
ficioꝛ. rꝫ p. ꝓiu. depo. i. nego. vñ Hug. Inficioꝛ atꝫ ꝓrie ē ñ fateri factuz
q̄d vez ē. ſz ꝫ ꝟitatē vti mēdacio. l. ē ꝓrie ificiari ſm cū rē ōbitā ōnegare
cū a creditoꝛe ꝺpoſcit. l. ꝓtēdere l. ōnegare. In textu dꝛ. optaſſe ſalutē z c:
duplex ē salꝰ. ſp̄ualꝫ q ē aie. tpalꝫ q ē corpis. primā tenemur oib̄ velle etiā
malꝫ rōe caritatꝫ p q̄m etiā mali diligēdi ſz ñ i eo q malꝫ. ſalutē tpalē tene/
mur velle oib̄ hōis z ꝓpue aiēꝫ aico; peccātū tenemur ſalutē velle q̄ꝫ
diu ſanabiles ſt vt recuper ꝟtutē amiſſā ſz ſi ꝓpꝫ magꝫ tudiez malicie ſit i
ſanabiles diſſoluiꝫ amicicia nc ē optāda ſalꝰ. z qz malicia ſenatꝰ ro. erat ſa
nabiꝫ qz forte ſeat ꝰ ꝓpulꝰ metu regio fuit ꝓſētire i dānatōz boetij iō opta
re ſibi ſalutē ñ erat nefas. ſz boetio ſbato videreꝫ. Veritaſ ñ ē occltāda fz
ſocra. nā q tacz ꝟitatē alijs neſciētib̄ mētiꝫ rq̄ mēdacꝫ ꝓſētit ſil̄r facē. Hē
dacīū ē ꝓcedēdū. qz ſm arīſ. i. etic. i. mēdaciū p ſe ꝓuū ē z fugiēd. z. i. elen.
duo ſt opa ſapiēꝫ. ñ mētiri ō bis ō q̄b nouit. zmētiētē poſſe mātifeſtare.

¶ Hic Boetiꝰ excusat se de secūdo crimīe sibi īposito. Imponebat̄ eīm si
bi ꝙ scripsisset lr̄as ad impatorē Constantinopolitanū ꝑ liberatōe roma
noꝝ de manu regis Theodorici. vñ dicit in lr̄a. Nā de ꝯpositꝫ lr̄is falso
qꝛ false h̄ mihi īponit̄ q̄bꝫ lr̄is arguor sperasse romanā libertatez. q̄d attīet
dicere cū nō detur mihi locꝰ defensionis. quarū lr̄aꝝ fraus. i. fraudulētia
patuisset apta. i. ma-
nifesta si nob licuis-
set vti ꝯfessiōe. i. allo
cutōne ipoꝝ delatoꝝ
id ē accusatoꝝ. qd̄. s.
vti examinatōe accu
satoꝝ maxias vires
hꝫ in oībꝫ negocijs. i.
caus̄ iudiciarijs. naꝫ
q̄ reliq̄ libertas spe-
rari p̄t romāꝰ. q̄i di-
ceret nulla. Tm̄ eīm
rex theodoricꝰ inua-
luerat ꝙ nullꝰ potuit
vel audebat ꝯ ipsum
vtinā posset vlla lib-
tas sperari. vtiq̄ ita
prudēter egissem de
negocio qd̄ regi nō
īnotuissꝫ ꝛ rñdissem
v̄bo Canij q̄ cū ac-
cusaret̄ a Gaio cesa-
re filio germanici ꝙ
esset reꝰ ꝯiuratōis fa
cte ꝯ se. rñdit Gaiꝰ.
Si ego scissez tu ne
scisses. q. d. si eēm re
us ita prudēter celas
sem negociū illud ꝙ
ad tuā noticiā nūq̄

Nā de ꝯpositis falso lr̄is q̄bꝰ liber
tatē arguor sperasse romanā q̄d atti
net dicere. Quaꝝ fraus apta patu-
isset si nobis ipsoꝝ ꝯfessiōe d̄latoꝝ
q̄ in oībꝰ negocijs maxias vires hꝫ
vti licuisset. Nam q̄ spari reliqua li
bertas p̄t/atq̄ vtinā possꝫ vlla. Re
spōdissem canij verbo q̄ cū agaio ce
sare Germāici filio ꝯsciꝰ ꝯtra se fa-
cte cōiuratōis fuisse diceret Si ego
inq̄t scissem tu nescisses. Qua in re
nō ita sensus nr̄os meroꝛ hebetauit
vt īpios scelerata ꝯtra v̄tutez q̄rar
esse molitos: sed ea q̄ spauerint effe
cisse vehemēter admiroꝛ. Nā dete-
rioꝛa velle nr̄i fuerit fortasse d̄fectꝰ
Posse aūt ꝯtra īnocentiā q̄ scelera
tus q̄sq̄ ꝯcepit ī spectāte deo mon
stro sil̄e ē. Vñ haud īiuria tuoꝝ q̄dā
familiariū q̄siuit. Siq̄dē deꝰ inq̄t est
vnde mala: bona v̄o vnde si nō est

puenisset. Nota ꝙ ī caus̄ iudiciarijs testiū siue accusatorū examīatio ma
ximas hꝫ vires. qꝛ ꝑ eā deuenit̄ ad rei v̄itatē. sicut patet de daniele q̄ exa
minādo duos p̄sbros false accusantes susannā ipsos de falsitate accusa-
tiōis corā oī ppl̄o ꝯuicit. sil̄r Boe. si datꝰ fuisset sibi locꝰ examinādi suos
accusatores vtiq̄ ipos mēdaces reddidisset ¶ Nota Caniꝰ fuit q̄dā ro
manꝰ prudēs ꝛ sapiēs. accidit vt q̄dā ex romanis ꝯspirarēt ꝛ facerēt ꝯiu-
ratōez ꝯ Gaiū cesarē. et cū cesar ꝓponeret Canio ꝙ eēt reꝰ illiꝰ ꝯiuratōis

facte rñdit. si ego scissem tu nescisses. Sic boe. rñdisset regi Theoderico si sibi inproperasset de lr̃is ꝯpositis sup restituenda libertate ip̃is romanis. ¶ Qua in re ñ ita. Hic boeti⁹ ex dictis ifert q̃ndã admiratõez. Scdo inuehit ꝯ̃ senatores q̃ ꝯsenserũt in suã dãnatõem ibi. sz si fas fuerit. Dicit p̃mo ex q̃ a malis iniuste accusat⁹ sum q̃ in re. i. ꝓper qd̃ non ita. i. nõ tm̃ meror id ẽ tristicia hebetauit. i. opp̃ssit sensus nr̃os vt ego q̃rar. i. ꝯquerar ipios id est malos molitos. i. machinãtes scelarata. i. neq̃tiosa ꝯ̃ virtutẽ. i. contra virtuosos homines sed ego admiror vehementer id ẽ fortiter effecisse. i. ad effectũ ꝓduxisse sup. illa q̃ mali sp̃auerũt. i. ꝯceperũt. nã velle deteriora. i. mala fortasse fuerit nostri defect⁹. i. ex nostro defectu. sz posse sup. ꝑficere malũ ꝯ̃ innocẽtiã. i. hoies inocẽter q̃ q̃sq̃ scelerat⁹ ꝯceperit. id ẽ cogitauerit. deo hoc inspectante sup. h̃ ẽ sil̃e mõstro. i. admirabile. vñ. i. ꝓ tanto q̃dã tuoꝝ familiariũ. i. ꝑhioꝝ q̃siuit haud iniuria. i. nõ iniuste siquidẽ ꝓ certo. ds est vñ mala sup. ꝓueniũt. ꝟo ꝓ sz. vñ. i. a q̃ bona si deus nõ est. q. d. ex q̃ iniuste a mal̃ accusat⁹ sum ꝓpt̃ h̃ nõ intm̃ sum opp̃ssus dolore ꝙ ꝯquerer malos machinari mala bonis. sz admiror ꝙ illi q̃ mala ꝯcipiũt ꝯ̃ bonos pñt ꝓducere ad effectũ. nã velle malũ est forte ex nostro defectu. sz ꝙ malus possit ꝑficere malũ ꝯ̃ bonos deo hoc inspiciẽte ẽ sil̃e mõstro. Vñ quidã ꝑhs nõ iniuste q̃siuit. Si de⁹ est vñ ꝓueniũt mala. Et si ds nõ ẽ vñ ꝓueniũt bona. ¶ Nota ex q̃rto hui⁹ duo requirũt ad aliquẽ effectũ ꝓducendũ. s. volũtas ⁊ ptãs. Requirit volũtas qr nuli⁹ aggredit qd̃ ñ vult. Requirit ptãs. qr sñ ptãte voluntas frustrat. ꝙ aũt mali hñt volũtatẽ offendẽdi bonos. nõ ẽ mirandũ. sed ꝙ hñt ptãtem ꝓducendi ad effectũ suã volũtatẽ deo respiciẽte ẽ sil̃e mõstro ¶ Nota simile mõstro est qd̃ ꝯtingit p̃ter intentõez nature. Sic ḡ monstra fiũt p̃ter intẽtõez nature. sic videbat boetio ꝙ mala p̃ter ordinẽ diuine ꝓuidẽtie ꝯtingerẽt. qd̃ nõ videt rõnale cũ ds sit sũme bon⁹ ꝙ aliq̃ mõ sit causa mala fieri. ḡ mala in mdo deo inspiciente vident sil̃e mõstro. ¶ Nota ꝙ de⁹ ñ ẽ cã effectiua mali cũ sit sũme bon⁹. lz sit cã mali ꝑmissiua. qr ꝑmittit fieri malũ. Et sic exponit auctoritas ꝓphetie. ego dñs faciẽs oia. hec faciẽs bonũ ⁊ creãs malũ. sup ꝑmissiue. Alit dr duplex est malũ. s. spẽ. ⁊ malũ culpe. ds ẽ cã mali pene. qr punit. sz ñ est cã mali culpe. qr h̃ ẽ q̃ pctm̃ nõ fec̃. Sz si fas. Hic boe. inuehit ꝯ̃ senat. in

Sz si fas fuerit nefarios hoies q̃ bonoꝝ oim totiusq̃ senat⁹ sanguinem petũt. nos etiã quos ꝓpugnare bonis senatuiq̃ viderãt ꝑditũ ire voluisse. Sz num idẽ de patrib⁹ quoq̃ merebamur. Memisti vt opinor qm̃ me dictuꝝ q̃d factuꝝ ve presens semꝑ ipsa dirigebas. Memisti inq̃

qui ꝓsensit in suā ꝓdēnatōem tangēdo suā bñuolentiā quā hūit ad eos
z dicit. Si fas fuerit id est ponamus fas ēsse nefarios hoīes. i. malos
hoies ꝓsulatus. q̄ oīum bonoꝝ z totiꝰ senatus. i. romane ciuitatꝭ petīt.
id ē desiderāt. sanguinē. i. mortē nos etiā voluisse ire pditū. i. ad pdēdū
ds videri āt ꝓpugnare bonis hoīb. q̄ ꝓ z senatui. sz nū. i. nūq̄d nos idē
sz pdere mereba-
mur de patrib. id
ē de senatorib. q̄si
d. nō. sz o pbia me
misti. vt opinor q̄n
me dicturꝰ. i. vol ē
z dicere q̄d. i. ali-
q̄d ver̄ vel factuꝝ
tpa spp ñs sup. exi
stēs dirigebas. id
ē regebas q̄ nec ver
bis nec factis offē-
di senatū. memisti
nīq̄ pbia verone.
id apud veronam
ciuitatē cū rex the-
odericꝰ auidꝰ exi-
stēs cōis exitij. id ē
torm̄ti senatoꝝ. cū ipe crimē lese maiestatꝭ delatū in albinā ipe rex mo
liret. i. laboraret transferre illud crimē ad totū senatū. q̄nta securitate.
id ē tutela mei pculi defenderi. i. liberaueri inocētiā vniuersi senatus
id ē totius ꝓsulatꝰ. o pbia tu sc̄z me pferre. i. loq̄ ꝑa z nūq̄ me iactasse
in vlla mei laude. eē ꝓ qz minuit q̄dā mō secretū ꝓscie pbantꝭ. i. laudā
dū se q̄ties q̄s ostentādo. i. manifestādo factū recepit pcūi fame. i. mer
cedē laudis ab hoīb. Sz tu pbia vides q̄s cuētus excepit. i. liberaue-
rit nr̄am inocentiā nos subimꝰ. i. sustinemꝰ penas falsi sceleris. i. false
nob ipositi p pmijs vere ꝑtutis. Nota ꝑm Señ. doloꝝ duplicat cuz
ab eo a q̄ bonū merueras malū veīt. cū igit hoc oēm bñuolentiā exhi
buerit senatoꝝ bo q̄uius doluit de sua offensiōe. Nota i ciuitate verona
cū ꝓalb nº eēt accusatꝰ de q̄uī crimi e ita vt decerēt reꝰ lese maiestatis il
lud crimē rex theodericus voluit trās erre ad totū senatū z ipm dānaꝝ
Sz boetiꝰ exponēs se pculi senatū liberauit. Jtē nota q̄ secretū ꝓscien
tie ē ꝑtus q̄ minuit cū iliqs ꝑtuose opa iactādo se vt ꝓseq̄t famā z lau
dē ppū. Ūñ Señ. Conscia z potiꝰ q̄ fama arrēde. Et diō Macrobiꝰ
Sapiēs gliam suā i ꝓscia pōit. stultꝰ āt i laude būana. Ūñ dic Jsido
rus. Qui aliq̄d donū a do largitū i laudē suā querit pcul dubio ꝑtu-
tē i vicū trāsire facē Et cuiꝰ vnq̄. Dic hoc. oūdit se pturbatū ex iudi
cū securitate z istegritate. i. Cuiꝰ vnq̄ facinoꝝ. i. pcū mālefica ꝓfes

verone cū rex auidus cōis exitij ma
iestatis crimen in albinū delatū ad
cūctū senatus ordinez trāsferre mo/
liret vniuersi inocentiā senatꝰ. q̄nta
mei pculi securitate defenderi Scis
me hec et ꝟa pferre z in nulla vnq̄
mei laude iactasse. Minuit eñ quo
dāmodo se pbātis ꝓscie secretū quo
tiens ostentādo q̄s factū recipit fa/
me pciū. Sz inocentiā nr̄az q̄s exce
perit, euentꝰ vides. ꝓro ꝟe ꝟtutis
p̄mijs falsi sceleris penas subimꝰ.

sio.i.cō vnq̄ bois petīm hūit iudices ita ꝯcordes i seueritate vt si aliq̄s eoꝝ vel ipe erroꝝ igenij hūani submitteret.i flecteret ad miam vl cōdicio fortūe.i.cuētus fortuit⁹ exīs icerta cūctis mortalib⁹ sup. hoibus submitteret aliq̄s eoꝝ. Si diceremur voluisse iflāmare.i.icendere sacras edes.i.eccias.si nos diceremur struisse.i.pcurasse necē.i mortē bōis oib⁹

Et cuius vnq̄ facinoris manifesta pfessio ita iudices hūit in seueritate pcordes vt nō aliquos vl ipe igenij erroꝝ hūani vl fortūe pditio cūctis mortalib⁹ icerta submitteꝫ. Si inflā mare sacras edes voluissez. si sacerdotes ipio iugulare gladio si bonis oib⁹ necē struxisse diceremur pīsentē tñ snia pfessum. puictū me punisset. Hūc xo q̄ngētis fere passuū milib⁹ pcul moti atq̄ idefēsi ob studiū ppē/si⁹ senatū morti pscriptōiq̄ dānamur. O meritos ō silī crimie neminem posse puici. Cuius dignitatez reatus ipi etiā q̄ detulere viderunt

Et si diceremus iugulare i. punire sacerdotes ipio gladio tñ p sz snia id est iudicio damnassz me pūitem puictuz et pfessum crimine sznos pcul moti. i. absentes q̄ngentis milib⁹ passuū z indefensi ob ppensi⁹ studiū. i. ppter studiū intēsi⁹ nos damnamur. i. adiudicamur i scatū morti q̄p z pscriptiōi et hūc exclamat dī. O meritos. i. dignos vl hōs iudicio neminē posse puici de silī crimie sīc nec ego iuste puictus sū c⁹ reat⁹ .i.

cris dignitatē. i. inocētiā ipi etiā viderūt. i. cognouerūt q̄ detulere i. accusauerūt me. Nota q̄ iudices q̄nq̄ mouēt ad miaz duplici de cā. primo p/pter erroꝝ hūani igenij. qz hūanū igenij sepe fallit iudicio. qz ignorat vtq̄ aliq̄n iuste de re sentiat vl tñ z timēs deū ne iuste iudicet mouet ad miaz pcēdo reo. Scō iudices ppter euētū fortūe q̄ icert⁹ ē hoib⁹. qō ei iudex i alio dānat sibi facile p fortunā eueīt. z illō dz recordari. sz nīl illaq̄ cāz mouit iudices ad misandū boe. sz ꝯcordit ipm dānārī. Nō. q̄ nīl⁹ dz dānari etiā p crie q̄ntūcūq̄ enormi nisi sit pñs puictus crimē i iudicio pfessus. boe. āt cū dānaret ñ erat puict⁹ nec crimē cōfessus z erat absēs. qz i studio athenīs. sic g iuste erat dānat⁹. Nota q̄ boe. cū dānaret distabat a loco iudicij q̄ngēas milib⁹ passuū. z cū mille passus faciūt vnū miliare. iō bñ dicebat ad q̄ngēta miliaria. Nota beo. dānat⁹ fuit pscriptōi. bugu. dīc pscriptō ē iudicialis snia lata ō aliquē c⁹ nomē p scelere de scriptura tabule ence delebat. Cōsuetudo erat romana fuit. q̄ noīa senatoꝝ q̄p pfessio vrbs romana regebat aureis lris i tabula enea. scriberēt vñ z pres pscripte dicebāt. z dz pscript⁹ q̄si p/cul a scriptura posit⁹ z sic boe. erat pscript⁹ qz nomē iuū delerī i tabula

Quã vti alicuius sceleris. Hic boetiꝰ expurgat se de quibusdã obie/
sctis. scdo oñdit vñ sumpta sit rõ obiectiõis. Scda ibi. Sz o nephas.
Nota boetio obijciebat. q ipe vsus est arte nigromãtica sacrificaret de
monib; pro dignitat b; acq̃rendis de hoc boetiꝰ excusãs se dicit. Quaz
up. dignitatẽ vti pro vt fuscarẽt. i. denigraret admixtõe alicuius scele

ris mentiti sũt me
am posuisse ꝯscien
tiã. sacrilegio. i. de
moniũ obseq̃o ob
ambitũ. i. ꝓpter cu
piditatẽ dignitat;
acq̃rende atq̃ pro
certe tu insita. i. in/
serta nobis pelle/
bas de sede. i. d̃ lo
co oẽm cupidinez
id est oẽm cupidi/
tatẽ rerũ mortaliuz
et sub tuis oculis
nõ erat phas eẽ lo
cũ sacrilegij. i. cul/
tui demonũ q̃ ꝑet
cogitatõib; meis
illud pictagoricuz
deo nõ dijs seruiẽ/
dũ. nec ꝯueniebat
me captare. i. opta
re p̃sidia. i. auxilia
vilissimoꝝ spũum
id est demonũ quẽ
tu ꝯponebas. i. lo
cabas in hanc ex/
cellentiã vt ꝯsilem

Quã vti alicꝰ sceleris admixtõnes
fuscarẽt. ob ambitũ dignitatis sacri
legio me ꝯsciaz meã polluisse men/
titi sũt. Atq̃ ꝛ tu insita nobis oẽz re
rũ mortaliũ cupidinẽ de nr̃i animi
sede pellebas ꝛ sub tuis ocul' sacri/
legio phas locũ esse nõ erat. Instil/
labas ei aurib' cogitatõibusq̃ quo
tidie meis pitagoricũ illd̃. Enyoy
henon. i. deo nõ dijs ꝑuiẽdũ. nec cõ
ueniebat vilissimoꝝ me spirituũ p̃si
dia captare. quem tu in hãc excellẽ/
tiã cõponebas. vt cõsimilez deo fa
ceres. Preterea penetral innocens
domus. honestissimoꝝ cetus ami/
coruz. socer simachus etiã sanctus
et eq̃ actu ipso reuerendus. ab oñi
nos criminis huiꝰ suspitõe defẽdũt

deo faceres. p̃terea innocẽs penetral. i. vxor domus mee cetus. i. multi
tudo honestoꝝ amicoꝝ. Et socer simachus sanctus et eque reuerẽdus
ipso actu defendũt nos ab omni suspitõe hmõi criminis. Nota q̃ cõ
suetudo inuidoꝝ est cũ nõ p̃nt alicui suã probitatẽ auferre nitunt ipam
saltẽ aliq̃ vicio denigrare. Et sic fama boetij denigrata fuit vicio sa/
crilegij. Nota q̃ sacrilegiũ est sacre rei furtũ. ꝛ ponit sacrilegꝰ pro ho
mine scelerato etiam sacrilegium est cultura demonũ siue idolorum. iñ
sacrilegus id est idolator et sic capitur in proposito. Nota q̃ ami/
bitus media producta est cupiditas honoris. Sed ambitus media

correpta est circuit⁹ et p̄mo capit hic. Nota q̄ ph̄ia repellit oēm cupiditatē bonorū exterioꝝ qd̄ scribit in. i. li. de plātis q̄ ph̄ia tria inducit. s. mētis illustratōem. felicitatis appetitū. ⁊ mollis affluētie ꝯtēptū. Nota ph̄ia facit hoīem silēm deo nō silitudine oīmoda sꝫ ꝑticipatiua ita q̄ hō ꝑticipat aliq̄d ꝯditōis dīne. s. itelligētie. Vñ Señ. Hoc mihi ph̄ia ꝓmittit q̄ me parē deo reddit. ⁊ alibi dic̄. vir speculatiu⁹ est q̄si de⁹ in hūano corpe hospitat⁹. nota sacrilegiū nō hꝫ locū sub oculis ph̄ie q̄ ph̄ia ꝑ se oīa agenda ⁊ faciēda ordinatissime disponit ⁊ ñ ꝑmittit hominē ad vana declinare. q̄ dt tlnius in li. de fi bo. ⁊ malo ph̄ia a suꝑstitōe liberat metu moriꝫ nō ꝯturbat. et ē suꝑstitō vana religio scꝫ idoloꝝ cultura

Sed o nephas. Illi vero de te tanti criminis capiūt fidē atq̄ hoc ipso videbimur affines fuisse maleficio q̄ tuis instituti moribus ibuti disciplinis sum⁹ Ita nō est satis nihil mihi ꝓfuisse tuā reuerētiā nisi vltro tu poti⁹ mea offensione lacereris. At vero hic etiaꝫ nr̄is mal' cumul⁹ accedit q̄ estīatō pl'imoꝝ nō rerū merita sꝫ fortune spectat euentū eaq̄ tm̄ iudicat eē ꝓuisa q̄ felicitas commendauerit Quo fit vt estimatio bona p̄ma oīm deserat infelices. Qui nūc ppl'i rumores q̄dissone multiplicesq̄ sn̄ie piget remisci hoc tm̄ dixeri ego vlti/

Nota penetral ē secreta camera vel loc⁹ secretus interior in domo vel ī templo, vbi reponūt clinodia vel aliq̄ talia ⁊ ponit hic ꝑ vxore boetij ꝑ methaphorā ponēdo ꝯtinens ꝑ ꝯtēto. q̄ ipa ꝯsueuit morari ī penetrali. Nota q̄ simachus fuit q̄dā nobil' roman⁹ ⁊ socer boetij cni⁹ filiā boeti⁹ noīe elphe q̄ simach⁹ ñ fuit tm̄ scūs iteri⁹ in affectu etiā reuerendus ī exteriori actu sic dt boeti⁹. ¶ Sꝫ o nephas hic boe. oñdit vñ fuerit rō sūpta obiecti crimis q̄ ex ipa philo. cui dedit⁹ erat. vñ dt exclamādo. O nephas illi sup. mali cupiūt fidē tāti crimis de te o philo. atq̄ h̄. i ꝓpter h̄ videbimur fuisse affines maleficio sacrilegij. q̄ nos sumus ibuti i. istructi tuis disciplinis. i. docirinis. ⁊ sum⁹ istituti. i. īformati tuis moribꝫ. ita ñ ē satis tuā reuerētiā nihil mihi ꝓfuisse nisi vltro i. spōte. tu poti⁹ lacereris ab ill' mea offensiōe. h̄ dt boe. ꝑ tāto q̄ iniuriati sūt sibi ꝑpt philo. iō magis iniuriati sūt philo. q̄ sibi. ¶ Nota q̄n boeti⁹ vacabat studio fugiebat ꝯsorcia stultoꝝ ⁊ q̄rebat secreta loca ꝓpter studiū iō putabāt ipm̄ loq̄ cū demōnibꝫ et eis sacrificare. ¶ Itē q̄ boe.

ere oia q̄ volebat facere sua sapia faciebat. iō putabāt eū demonē hīe familiarē sibi obsequētē licā pulegio opinat⁹ ē de socrate q hēret familiarē deū de q̄ fec libz quē intitulauit de deo socratis. Ad po. Hic boe. oñdit se eē ꝓturbatū. ex fame suelesione di. h cumul⁹. i. augmētatō. accedit nr̄is mal' q estiatō. i. iudiciū plurimoz. i. vulgariū n̄ ispectat. i. nō respicit merita rez sic bō merek sz spectat euētū fortune i. iudicat boiez fm q fortūa se hz circa ipm z ea tm iudicat vulg⁹ eē pui sa a deo q̄ meda uerit felicitas. id ē ipa pspa fortūa q̄ fit. i. ex q̄ seq̄t vt estimatō bona desserat infelices. vñ me piget. i. tedet remi sci q̄ nūc est ꝓk de me z cā mīltiplices cā pz dissone. i. discordātes snie sint de me. nā q̄dā dicūt me rea eē q̄dā n̄ h tm dixerim. i. volui dixisse vltimaz eē sarcinā. i. gūssimū pōd⁹ aduersē fortune. cā dā aliq̄ crimē affigit. i. iponit miseris. i. infidelib⁹ ipi credūt meruisse sup illa q̄ ipi miseri pferūt. i. patiūt. z ego bonis oīb⁹ pulsus. q̄ i exiliū relegat⁹ z extr⁹ dignitatib⁹. q̄ dānatōe pscript⁹. z fedat⁹. i. maculat⁹ existimatōe ego q̄ pus ꝓtute honest⁹ reputabar. nūc scelere deformis reputor z tuli. i. recepi supplicū. i. penā ob bñficū. i. ppt bñficū. ¶ Nota q̄ vulgares n̄ iudicāt fm merita rez. vtq̄ bō mereat aliq̄d l'n. sz iudicāt fm euētū fortūe vñ boiem bñ fortūatū iudicāt felicē. male fortūatū iudicāt miseq̄. sz tale iudiciū falsū ē. Vñ dic Sen. ep'la. Nō felicē būc estimes quē vulg⁹ appellat felicē ad quē pecunia cōfluxit. sz illū cui oē bonū i alio ē erectū z extēsū. Nota bōa estiatō deserit infelices. q̄ ꝓmū malū qō infelices incurrūt ē q̄ vulg⁹ male de ipis opiat. credit ei vulg⁹ ea q̄ miseri patiūt q̄ ex merito talia patiāt. ¶ Videre āt. h boe. oñdit se ꝓturbatū ex his q̄ vidit i mōo gñalr. s. bonos deprimi z malos extolli vices. ego vidoz videre. i. cognoscēr nepharias officias. i. malas societates sceleratoz hoim fluitātes gaudio q̄ p z letitia q̄q̄ pditissimū. i. pessimū imminētē. i. instantē nouis fraudib⁹ delationū. i. accusationū. z video bonos pstratos. i. depssos. terrore n̄ri discrimis. z ita video q̄q̄ fla-

mā esse aduersē fortune sarcinā quā miseris aliqō crimē affigit q̄ pferunt meruisse credūt. Et ego siq̄dē bonis oīb⁹ pulsus dignitatib⁹ extr⁹ existimatōe fedat⁹. ob bñficiū tuli supplicū

Videre āt videoz nepharias sceleratoz officinas. gaudio letitiaq̄ fluitātes pditissimū quēq̄ nouis delationū fraudib⁹ iminentē tacere bonos n̄ri discrimis terrore pstratos. flagitiosum quēq̄ ad audiendū quidem facin⁹ impunite. Ad efficiendū vero ꝓmptis incitari. insontes autem nō modo securitate verū ipsa etiam defensione priuatos. Itaq̄ libet exclamare ad deum celi.

giciossū. i. p̄uū hoiez icitari ad audiēdū. i. ad p̄sumēdū facin⁹. i. pctm̄ ī
p̄uitate. i. sn̄ pēa ꝟo ꝑ sz icitari p̄miis ad efficiēdū. i. ad ꝑpetrādū facin⁹
id ē pctm̄ āt ꝑ sz. ego video isōtes. i. inocētes n̄ mō. i. n̄ tm̄ p̄uatos secu
ritate verū etiā defēsiōe. itaqꝫ ꝑ g̊libz. i. placz mihi exclamare ad deuz

Metrum q̄ntum primi libri
Stelliferi conditor orbis
Qui perpetuo nexus solio
Rapido celum turbine versas
Legemqꝫ pati sidera cogis
Ut nunc pleno lucida cornu
Totis fratris obuia flammis
Condat stella luna minores
Nunc obscura pallida cornu
Phebo propior lumina perdat
Et qui prime tempore noctis
Agit algentes hesperus ortus
Solitas iterum mutat habenas
Phebi pallens lucifer ortu
Tu frondiflue frigore bruine
Stringis lucem breuiore mora
Tu cum feruida venerit estas
Agiles noctis diuidis horas

celi q̄re talia ꝑmis
tat ī mōo vt mali
exaltēt ⁊ boni dep̄
mant. Nota ꝙ bo
etio q̄ erat turbate
mēt⁹ ⁊ ī statu mise
rie videbat ꝙ mali
ī h̄ mōo eēnt potē
tes ⁊ viuerēt ipuni
ti. boni āt ipotētes
⁊ viuerēt irremune
rati. sz ph̄ia ī q̄rto
h⁹ ip̄m ꝯsolādo ꝑ
bat malos sp̄ eē i
potētes. ⁊ bonos eē
potētes ⁊ mal' nū
q̄ deesse supplicia.
⁊ bonis nunq̄ sua
p̄mia. ¶ Nota ꝙ of
ficine dicūt domus
officialiū vbi repo
nūt ea q̄ ad ipsos
spectāt ⁊ ad eorum
officia sic sūt cela
ria ⁊ g̃naria ⁊ alia
hmōi. hic aūt acci
piūt officine ꝑ ꝯgregatōe maloꝝ ⁊ dicūt ab officio officis qd est noceo
noces. Metꝝ q̄ntū p̄mi libri. ¶ O stelliferi ꝯdi. Hic icipit q̄ntū me
trū h⁹ p̄mi qd dr pidaricū ab iuctore. anapesticū a pede p̄dñante. ē aūt
anapest⁹ pes ꝯri⁹ dactilo ꝯstās ex p̄mis duab⁹ b̄uib⁹ ⁊ t̄cia longa silla
ba. ⁊ ē metꝝ acathalecticū. s. sn̄ defectu. In h̄ autem metro boe. excla
mat ꝯ ꝓuidētiā dinā admirās ꝙ oia regāt a dō p̄ter act⁹ hūanos lz h̄
falsū sit tn̄ boe. videbat s̄m statū turbatū. ⁊ diuidit p̄mo ꝯmēdat dinā
ꝓuidētiā ex gubnatōe celestiū ⁊ t̄restriū. scdo tāgit act⁹ hūanos n̄ regi a
deo. t̄cio rogat deū vt regat act⁹ hoim. scda ibi. oia certo. tercia ibi q̄s
q̄s reꝝ. p̄ma diuidit p̄mo ꝯmēdat regimē dine ꝓuidētie circa celestia.
scdo mag⁹ circa t̄restria ibi. Tua vis va. p̄mo dic. o ꝯditor. i. creator or
bis stelliferi. i. ferēs stellas. q̄ nex⁹. i. adiūct⁹ ꝑpetuo solio. i. et̄ni sedi. ver
sas. i. freq̄nter ꝟtis celū rapido turbie. i. veloci motu. ⁊ cog⁹ sidera ap
ti legē. i. debitū ordinē vt ip̄a lūa nūc. i. aliqn̄ lucida plēa cornu sic ꝑ ile
nilūio. obuia. i. opposita tot⁹ flām⁹. i. lūinib⁹ fr̄is. i. sol' ip̄a lūa ꝯdat id ē
abscōdat minores stellas que in plenilunio non videnr̄ propter maius

lumē ⁊ tu cogis nūc. i. aliqñ vt ipa luna exñs pallida obscuro cornu ipa exñs ꝓpior phebo. i. soli ꝑdat. i. amittit luīa. i. lucē. q. d. tu facis vt lūa q̄ntomagis recedit a sole tātomagis illuminat ⁊ luīe suo obscurat minores stellas. ⁊ q̄ntomag' appropiq̄t soli tāto pl⁹ obscurat. ⁊ tu cogis vt hesper⁹. i. stella vesꝑtia q̄ agit algētes. i. frigidos ort⁹ tꝑe noctis id ē in crepusculo qd ē ꝑma ꝑs noctis seq̄ndo solē. iste hesꝑus de mane lucifer dictus pallens i ortu phebi iteꝝ mutat solitas habenas. i. solitos cursus. nā cū de vesꝑe seq̄t solē de mane ꝑcedit ipm. ⁊ tu strigis. i. coartas lucē. i. diē breuiore mora tꝑe bruine. i. hyemis frōdiflue. i. faciēt' frōdes fluere. ⁊ cū feruida estas venerit tūc tu diuidis. i. distiguis agiles horas. i. hues horas noctis. q. d. tu facis q̄ tꝑe hyemali noctes sūt ꝓlixiores diebꝫ i tꝑe estiuali ecōuerso. Notādū q̄ de⁹ d̄r conditor stelliferi orbis. q̄r ab ipo depēdet celū ⁊ tota natura ex. xij. metha. ⁊ d̄r residere i ꝑpetuo solio. q̄r i celo qd ē ꝑpetuū. nā celū ē loc⁹ deoꝝ ⁊ spūuꝫ ⁊ oēs barbari ⁊ greci ⁊ q̄cūq̄ putāt deos eē. eū locū q̄ sursū ē deo attribuūt ꝛ in q̄ imortale imortalitati coaptātes ꝑmo ce. ⁊ mū. ⁊ d̄r ꝟtere celū rapido turbie. mot⁹ ei firmamēti d̄r rapid⁹. q̄r suo motu rapit secū al's speras. Qñ nota ꝟso ē ꝟum freq̄ntat uū. ⁊ ꝟcat freq̄nt ꝟtere. ⁊ i h̄ inuit q̄ celū sꝑ mouet ⁊ ñ cessabit. q̄r d̄t ꝯmēta. ñ ē timēdū q̄ celū stet. Et rō q̄r mouēs celū mouet sñ fatigatōe ⁊ sñ pena. xij. metha. Itē de⁹ ē nexus ꝑpetuo solio. i. ꝯiūct⁹ ꝑpetuo celo. vñ d̄s tripl'r ē i vniuerso. s. ecntialr seu pñtialr. sacramtalr seu mysterialr. ⁊ misericordialr. Essentialr seu pñtialr i sua ꝟa claritate i q̄ ipm hō nūq̄ vidit sic d̄t ꝓphia. Deū nēo vidit vnq̄ sic ipe ē i ꝑpetuo solio. Sacramtalr seu mysterialr d̄s est in sacro eucharistie qd rata fide credim⁹. Sꝫ misericordialr d̄s est vbiq̄ ꝟm q̄ d̄t scriptura. Oia dñi plēa ē tra. ⁊ iñ ꝓueit dictū cōe ꝟmq̄ d̄t scriptura. De⁹ ē vbiq̄ Nota ꝟm hugui. soliū ē sedes regal' ex solidis lignis facta dicta a soliditate. i. a firmitate Nota q̄ deus cogit sidera pati legē ñ violēta nec coacta motōe. q̄r nl'lū violētū ꝑpetuū. sꝫ cogit ea volūtaria ordinatōe obꝟuare legē. i. determiatū motū vt tꝑe eis statuto oriāt ⁊ occidāt Nota q̄ lūa ē de se corp⁹ opacū recipiēs lumē a sole ⁊ i ea ꝑte q̄ ē ꝟsus solē illuiat. cū aūt directe opposito sit soli sic i pleni lumio tūc luīe suo obscurat minores stellas eo q̄ mai⁹ lumē obfuscat min⁹. sꝫ cū lūa ē i ista ꝑte celi i q̄ ē sol sic ꝯtigit i ꝯiūctōe tūc supior ꝑs q̄ ē ꝟsus solē. ē illumiata. ⁊ iferior ꝑs q̄ ē ꝟsus nos ē obscurata. ⁊ tūc nihil videm⁹ de lūa. sꝫ cū icipit elōgari a sole tūc ꝑs elōgata icipit modicū apparere nobis. ⁊ tūc dicim⁹ eē nouiluniū. ⁊ q̄nto pl⁹ elōgat tanto pl⁹ apparet nob illumiata Nota boe. d̄t solē eē frem lūe. q̄r ꝟm fabulas iupit' ꝯcubans cū lacona genuit ex ea duos gemellos. s. phe bū q̄ d̄r sol. ⁊ dianā q̄ d̄r lūa. ⁊ sic ꝟm fabulas sol ē fr̄ lūe Nota stella q̄ de vesꝑe seq̄t solē ⁊ de mane ꝑcedit hꝫ diuersa noia. ꝑ ꝟsuꝫ. Lucifer aurora ven⁹ vesper⁹ hesꝑus idē. Quō aūt sit possibile q̄ eadē stella de vesꝑe seq̄t solē ⁊ de made ꝑcedat. dicūt aliq̄ q̄ h̄ ñ ꝯtigit i vna ⁊ eadē ꝑte anuisꝫ i diuersis. Dicūt ei q̄ i estate seq̄t solē ⁊ i hyeme ꝑcedat. Sꝫ h̄ est ꝯ

oēs auctores dicentes ℔ eē i eodē tpe ānī. Alij dicūt q mercuri⁹ t ven⁹ sint stelle siks colorī t q̄ntitat; q̄z vna q̄q̄ sequit solē alia p̄cedit. t sic vr eē vna stella q̄ seq̄t t p̄cedit. sz ℔ nō ē Hugut. dicē q ven⁹ ē altior sole. t loq̄t sm antiq̄s astrologos q̄ locauerūt venerē sup̄ solē. cū igit̄ pti git ven⁹ t sol sit veniūt ad occasū. qz ven⁹ ē altior diuti⁹ vr. in sero q̄z sol ead̄ hōe citius videt i mane quā uis eque cito discurrāt nā citius vident ascēdentia re mota q̄z ppinq̄ z diuti⁹ videt descendētia remota q̄z p pinq̄. lz eq̄li motu incedāt Sed moderni astrologi loc̄ant venerē sub sole

Tua vis variūm temperat annum
Vt quas boree spiritus aufert
Reuehat mitis zephirus frondes
Queq̄ arcturus semina vidit
Sirius altas vrat segetes
Nihil antiqua lege solutum
Linquit proprie stationis opus

Alij dicūt q vna ē stella q̄ vno tpe sedet solē. alio tpe p̄cedit. Et dicunt sm ptolomeū q illa stella hz epiciclū in c⁹ circūferētia deferēt cozp⁹ ei⁹. Est aūt epiciclus circul⁹ puus c⁹ cētrū ē in circūferētia cozp⁹ deferentis nūc aūt est ita q epiciclus veneris sp ē cū sole. ita q si ptrahat linea a cētro terre p centū epicicli veneris ad firmamētū ea dē linea trāsibit p cētrū solis vl ñ mltū distabit ab eo. cū aūt ven⁹ ferat in circuitu epicicli aliq̄n erit i ead̄ linea cū sole. aliq̄n p̄cedit. aliq̄n sequit. Itē mora sol sup̄ oriz sontē facit diē. cū dies sit latio solis sup̄ terrā. mora aūt sol sub oriz sōte facit noctē. t qz sol lōgior ē fac̄ mora tpe estiual super oriz sontē. t breuior sub oriz sonte. lō dies estiuales lōgiores sūt noctib⁹ in hyeme aūt fit ecōuerso. ppter q̄d dies hyemales breuiores sūt noctib⁹. Tua vis va. Hic boeti⁹ ꝓmēdat regimē dīne puidētie magī circa terrestria. s. circa ptes ānī dī. O ōs tua vis i. ꝑtus rpat. i. ordiat variūz annū. i. diuersas ptes ānī vt mitis zephir⁹. i. vētus ꝓnat reuehat. i. reducat frōdes quas auferet. i. destruit spūs boree. i. flat⁹ boree. t tua vis rpat vt q̄q̄. i. q̄cunq̄ semina vidit arctur⁹. illa stella illas altas segetes. i. longas segetes vrat sirius. i. stella canicula tpe estiuali. t subdit. Nihil solitū. i. segregatū antiq̄ lege. i. eterna lege diuine puidētie linq̄t. i. derelinq̄t opus p̄prie statōis. i. ad q̄d opandā ē stantū. Nota q q̄tuor sūt ptes ānī. s. ver hyems autūnus t estas. In vere flat vēt⁹ q̄ dr zephirus q collateral q̄ fauonij t qz flatus ei⁹ est lenis. lō dr mitis t p̄ducit viridia. In hyeme t marie in p̄ncipio viget flat⁹ boree q ē vētus collateral a q̄lonis c⁹ flat⁹ ē, fortis t frigid⁹. t destruit viridia denudādo arbores. Nota q arcturus ē stella circa maiorē vrsā q̄ dr videre semia q̄z tpe sui ortꝰ q̄ oriz cū sole tūc semiat sicī autūno. Nota sirī⁹ ē stella q̄ alio noie dr canicula. t dr sirī⁹ a sirē q̄d ē tractus ppt lōgū tractū caloris. t apparet cū sole i cācro. t dr urere segetes. i. maturare. Nota de arcturo dic Isido⁹

rus i libro ethimo. arcturꝰ ē sidus post caudā maiorꝫ vrse positū. ⁊ oriꝛ tpe autūnali. sꝫ Vegetiꝰ dic̄ arcturꝫ oriri pꝰ idus septēbꝫ. xvij klas octobris. Itē dic̄ Isido. canicla ē stella ⁊ dr̄ siriꝰ q̄ estiuis mēsibꝫ i medio cētro celi ē. ⁊ iūcta cū sole duplicat̄ calor eiꝰ. ⁊ dissoluunt̄ corpa et euaporāt a q̄ stella dicūt̄ dies caniculares in qbꝫ moleste st̄ purgatōes.

¶ Oia certo fi. In ista pte boe. tangit actus hoim ñ regi a dina puidētia sꝫ derelictos regimini fortūe di. o deus tu gubnas oia certo fine. i certo ordine ad finē ⁊ respuis. i. spnis regere solos actus hoim. g̃ o rector ds tu merito cohibere. i. coercearꝫ cur lubrica fortūa. i. istabilis fortūa ꝓsat. i. ꝓtit̄ tātas vices. i. alt̄natōes. qꝛ ipa premit isontes. i. inocētes noxia pēa debita sceleri. i. homi scelerato. ⁊ puersi mores. i. hoies puersi i moribꝫ residēt i celo solio. i. alto loco ipi nocētes id ē mali calcāt̄ sācta colla. i. colla sctōꝝ hoim iiusta vice. i. iiusta alt̄natōe q̄ sci potiꝰ deberēt calcare, colla nocētū q̄ ecōuerso ⁊ clara ꝓtus. i. hō clare ꝓtutꝫ latet ꝯdita. i. abscōdita obscurꝫ tenebris. i. ab hoibꝫ vicio obscuratis ⁊ iustus hō tulit. i. sustulit crimē iniq̄ hois. ⁊ piuria nil nocēt ipis iniq̄s ne fraus cōpta. i. ornata mēdacij colore. i. falsa apparētia nocet ipis. sꝫ cuꝫ p̄uis libuit vti viribꝫ. i. exercere vires q̄s p̄uos metuūt inumeri ꝓpli. i. vlgares tūc ipi gaudēt subdere. i. supplātare sūmos reges. i. bonos ⁊ sapientes q̄ꝝ ē regere ⁊ alios gubnare. Itē ds oia gubnat certo fine. qꝛ dicit ꝯmētator. x. meta. Deꝰ ē mēsura oium ⁊ regla ⁊ ifallabilit̄ verꝫ metrū ⁊ ꝯmētator dt̄ pmo celi ⁊ mdi. Entia dina nos gubnāt ⁊ regūt in nob sūt q̄si finis. Itē illd qd ē sapiētissimū regit certo fine cū sapientis ē regere. sꝫ ds ē sapiētissimꝰ eo q̄ sapia a deo ꝓcessit. Vñ scriptura O is sapia a do. No. boe. vidit i mdo bonos depmi ⁊ malos exaltari cū tñ potius fierit ecūuerso. Jō sibi videbat̄ q̄ actꝰ ⁊ opatōes hoiꝫ ñ regerēt a do. sꝫ magis a fortūa q̄ hūc humiliat ⁊ hūc exaltat iō boe. do ꝯqrit̄. Oia misas. Hic boetiꝰ rogat, vt ds regat actus hoim. ⁊ hoies sic re-

Omnia certo fine gubernas
Hominum solos respuis actus
Merito rector cohibere modo
Nam cur tantas lubrica versat
Fortuna vices premit insontes
Debita sceleri noxia pena
At peruersi resident celso
Mores solio, sanctaq̄ calcant
Iniusta vice colla nocentes
Latet obscuris condita virtus
Clara tenebris, iustusq̄ tulit
Crimen iniqui
Nil periuria, nil nocet ipsis
Fraus mendatij compta colore
Sed cum libuit viribus vti
Quos innumeri metuūt populi
Summos gaudent subdere reges

gīt celū di. O q̄sq̄ ōs es tu q̄ nectis. i. ꝓtūgis federa. i. ꝓcordias rex respice miseras tras. i. boies i tris bitātes nos ei boies ñ sum⁹ vil⁹ ps sz vale nobil⁹ tāti ogis. i. mōi nos q̄timur. i. ꝓcutimur salo. i. mari. z amari tudie fortūe. ō tu ōs ꝓme. i. restringe rapidos fluctus id ē magnos īpetus fortūe. z eorge i. regimie q̄ regis imensū celū tu firma. id ē robora stabiles tras. i. bomies stabiles i terra ¶ Nota boe. ōr boiez ñ ee vilē prezmōi. qz scribit i. ꝓlo. lī. de pomo ari. Hōlē dignissīa creatura. silitudo oīum ad imaginē ōi fact⁹. z scdo ō aīa q̄dāmō aīa quenit cū oib⁹ creatur⁹ cū angel⁹ itelligendo. cū brutis i sentiendo. cū plātis i vegitādo. cū lapidibus i eēndo. Nota boe. ꝓpat fortunā salo. i. mari. sic ēm nauis vndis marinis iactat⁹ in altrū nūc z nūc i. pūdit sic hō ꝓ fortunam nūc ī. ꝓsperitate le

O iam miseras respice terras
Quisquis rerum federa nectis
O peris tanti pars non vilis
Homines quatimur fortune salo
Rapidos rector cōprime fluctus
Et quo celum regis immensum
Firma stabiles federe terras

Prosa q̄nta primi libri

Ec vbi ꝓtinuato dolore dela/trauī. illa vultu placido. nihil q̄ meis q̄stib⁹ mota. Ph. Cū te inq̄t mestū lacrimātēq̄ vidissez illico misez exulemq̄ cognoui Sz q̄ lōgin/quū esset exiliū. nisi tua ꝓdidissz oīo nesciebā Sz tu q̄ ꝓcul a pria ñ q̄dē pulsus es sz aberrasti At si te pulsū existiari mauis. te pot⁹ ipe pepuli/sti Nā id q̄dez de te nūq̄ cuiq̄ phas fuissz. Si em cui⁹ ozundus sis prie reminiscaris non vti athenienssium quondā multitudinis iperio regit

ratis nūc ī. ꝑsperitate leuat nūc i aduersitate depmit. Prosa q̄nta pmi libri. ¶ Hec vbi. hic icipit q̄nta prosa h⁹ pmi ī q̄ boet⁹ oñdit quō phia se habuit ad q̄rimoniā. z q̄d ex ea cognouerit. scdo phia q̄dā dicta boe. irrōnabilia quipē dix. tercō sub hūitate recolligit ea q̄ ipm boe. ꝓturbāt. q̄rto phia dat modū medēdi ipm boe. Scda ibi. Iracq̄ nō tā. Tercia ibi. Et tu q̄/dē de. Quarta ibi. Sz qm̄ in plurib⁹. Dicit⁹ primo. Postq̄ ego boetius delatraui. i. ꝛ rōem locutus sum sup. hec predicta continuato dolore. i. assidua ꝓturbatōe illa sup. phia placido vultu nihil mota. i. ira ea meis q̄stibus. i. de metis/querimoñs. inq̄t. i. dixit. Cū id est quādo

ego vidissem te boetiũ mestũ.i.tristẽ.q̃ꝫ ꝑ ⁊ lachrymantẽ.i.flentẽ.illico id ẽ stati cognoui te miserũ q̃ꝫ ꝑ ⁊ exulẽ.i.patientẽ exiliũ.sꝫ q̃ꝫ longiquũ id est remotũ eẽt illud exiliũ ego nesciebã.i.ignorabã nisi tua orõ.i.sermo mihi ꝑdidisset.i.reuelasset sꝫ tu sup. boetiꝰ q̃dẽ ꝑ certe nõ es pulsus q̃ꝫ procul..i.valde remote a patria.i.a iudicio rõnis sꝫ aberrasti.i.deuicisti. atq̃ꝫ ꝑ et si te mauis.i.magꝰ vis existimari pulsũ a patria potiꝰ supple tu ipse pepulisti te boetiũ.nã ꝑ qꝛ q̃dẽ ꝑ certe.i.sup. te repellere a p̃ria nũ q̃ꝫ fuissꝫ fas.i licitũ cuiq̃ꝫ sup homi Si em̃ remiscaris id ẽ. recorderꝫ cui patrie.i.de q̃ p̃ria sis oriũdus.i.natꝰ nõ vti ꝑ sic sup. ciuitas athenienſiũ quondã regit imꝑio.i.ex ꝑcepto mltitudinis.i.multoꝝ rectoꝝ sequit grecũ qd̃ tm̃ valet in latino.sꝫ vnus est dñs ⁊ vnus rex ⁊ vnus ꝑnceps q̃ letat.i.gaudet de freq̃ntia.i.de freq̃nti inhabitatõe ciuiũ.i.incolaꝝ.⁊ nõ de pulsione cuius regi agi.i.duci frenis.i.ꝑceptis.atq̃ꝫ ꝑ ⁊ obtꝑare.i.obedire.iusticie sũma est libertas. An ꝑ nũq̃d ignoras illã antiquissimã legẽ.i.statutũ tue ciuitatis.i.recte rõnis. q̃ sancitũ est ius nõ esse. i.ad eam nõ ꝑtinere exulare.i.exiliuꝫ pati quisquis.i.q̃cũq̃ꝫ maluerit.i optauerit fundare.i.locare in ea ciuitate sedem id est habitatõem suã nã pro qꝛ q̃ ꝯtinet.i.ꝯprehendit vallo ac munimĩe eiꝰ sup. ciuitatis nullus metꝰ.i.timor est illi vt mereat esse exul.atꝑ ⁊ q̃squis desierit.i.cessauerit velle inhabitare eã ciuitatẽ ꝑiter desinit esse mereri.i.meritũ ꝯsequi ¶ Nota q̃ delatrare ꝓprie est canuꝫ In ꝓposito aũt delatrare est vrgentẽ dolorẽ ꝯ rõem loqui.⁊ sic boetiꝰ qꝛ dixit actus hoim nõ regi a d̃o ꝯ rõeꝫ loquebat.g̃ dicit se delatrasse.

No.nõ ẽ hois sapiẽtis moueri ex his q̃ dicunt ab insipiente ꝯ rõneꝫ. sed magis debet insipientẽ instruere ⁊ ꝯsolari.g̃ ph̃ia nõ fuit mota ex q̃stibꝫ boetij sed magis ipm ꝯsolabat. Nota ph̃ia cognouit boetiũ esse miserũ et exulẽ. Miser est ille cuiꝰ animꝰ sequit mutatõeꝫ reꝝ tꝑalium

Sꝫ eius vnꝰ dñs est ⁊ vnꝰ rex vnus ⁊ princeps q̃ regit eã. Qui frequẽtia ciuiũ nõ depulsione letat. Cuiꝰ agi frenis atꝫ obtẽperare iusticie sũma libertas est. An ignoras illã tue ciuitatis antiq̃ssimã legẽ qua sancitũ est ei ius exulare nõ esse q̃sq̃s ĩ ea sedem fũdare maluerit. Nam q̃ vallo eius ac munimine ꝯtinet. At nullus metus est ne exul esse mereatur quisq̃s inhabitare eã velle desierit

ita q̄ extollit̄ in prosperis ⁊ deprimit̄ in aduersis. Exul in ꝓposito est ille nō q̄ mutat regionē. sz qui agit ꝯrōem. ¶ Nota q̄ ꝑ lachrymas p̄t cognosci q̄ ratio homīs sit turbata. sz quātū turbata sit non ꝯgnoscit̄ nisi sermone dolētis. g̊ dicit ph̄ia lachrymis cognoui te esse exulē. sz quātū esset exiliū nesciebā. nisi tua orō mihi ꝓdidisset. ¶ Nota ille pulsus est a patria q̄ oino rōez amittit. sz ille aberrat q̄ infra patriam in aliq̄ rōem retinet. Boetius aūt ñ erat pulsus a patria. qr nō totā ratōem amiserat credebat em̄ oia regi a deo. sz in hoc aberrabat qr act⁹ hominū a deo regi nō putabat. ¶ Nota de patria hominis q̄ est recta ratio loquit̄ Sen̄. in de remedijs fortuitis, dicēs. Patria est vbicūq̄ hō bñ est. illud qd̄ bñ est in hoīe nō in loco est. in hoīs, inquā ꝑtāte est si sapiens est nō peregrinat̄ si stultus exulat. ¶ Nota a patria rōnis nullus boetiū expulit nisi ip̄e seip̄m qr boetius nō ex alieno impetu sed ꝓprio defectu t̄minos ⁊ limites rōnis exiuit. No. ciuitas athenienſiū regebat̄ impio multitudinis Prio em̄ regebāt reges. postea succedēte tpe p̄ncipes. tandē ꝑ regimīe eius singl̄is ānis eligebant̄. xxx viij. sapiētes sz patria rōnis tm̄ vno p̄ncipe regit̄. s. deo q̄ est regula recte rationis. Nota q̄ hō d̄r oriūdus a patria rōnis inquātū aīa ei⁹ intellectiua q̄ vtit̄ rōne a deo orit̄. ¶ Nota intm̄ hō manet in patria rōnis inq̄tū deo subijcit̄ ⁊ legi dīne. ⁊ qr deus in subiectōe suoꝝ delectat̄. iō letat̄ in mlt̄itudine ciuium ⁊ nō in expulsione eoꝝ. Repllit̄ aūt aliq̄s a p̄ria rōnis deo rebellando et a recta rōe recedendo. ¶ Nota q̄ obtꝑat se deo ille est sūme liber. qr inq̄tū aliq̄s agit ꝑm rōem rectā intm̄ est liber. sz ꝑ obtꝑare se d̄o hō maxīe agit ꝑm rōem. g̊ tal̄ maxīe liber ē. Vñ Sen̄. lij. epl̄a dic̄. queris q̄ sit libertas. Libertas ꝟa est nl̄li rei p̄terq̄ deo ꝑuire. eq̄nimiter ꝓspera ⁊ aduersa ferre ⁊ fortunā in equū ducere. Nota q̄ a ciuitate rōnis null⁹ exulat nisi ꝑ affectionē tꝑaliū. tl̄is aūt affectio est volūtaria ⁊ iō sola volūtate aliq̄s exulat a tali ciuitate. Et qr tal̄ affectio ñ p̄t hominē occupare q̄diu ē ifra termīos recte rōnis. ⁊ iō dic̄ ph̄ia. Nā q̄ vallo ei⁹ ⁊c̄. Itaq̄ ñ tā. Hic ph̄ia q̄dā dicta irrōnabilia boetij ꝑuipendit dicēs. Exq̄ aberrasti a p̄ria rōnis. itaq̄ ꝑ g̊ ñ tā. i. ñ tm̄ facies. i. dispositio h⁹ loci. i. exilij q̄. i. q̄tū tua facies. i. iterior dispositio mentis tue mouet. i. ꝑturbat me ph̄iam q̄ delecta ē in aduersitate fortūe. Et qr supius ꝯquest⁹ fuit de carētia bibliothece libroꝝ istā carētiā ꝑuipēdes

Itaq̄ nō tā me loci hui⁹ q̄ tua facies mouet. Nec bibliothece potius cōptos ebore ac vitro ꝑietes q̄ tue mētis sedē req̄ro. In qua nō libros sed id quod libris preciū facit librorū quōdā meoꝝ sentētias collocaui

phia dicit. Ne ego phia reqro. i. iuestigo pietes bibliothece cōptos. id ē ornatos ebore. i. ossibꝫ elphantū. ac ꝑ etiā vitro. i. gēmis p̄ciositatē quā id ē inquātū sup. ego reqro sedē. i. trāqillitatē tue mētis. in qua mēte collocaui. i. nō posui libros. sꝫ id. i. illud qd̄ fac̄ p̄ciū. i. p̄ciositatē libros. i. snias meoꝝ libroꝝ. ¶ Nota ꝙ boetiꝰ sup̄ ꝯquerēdo de statu suo solum deplanxit incomoda corpalia nō curās deiectionez aī sui. Vn̄ phia ꝯ h̄ solū deplangit aī sui deiectionē et incomoda corpalia ꝑuipendit ꝛ qꝛ supius quarta ꝓsa dixit boetiꝰ. Nūqd nō mouet te facies huius loci. Iō phia h̄ sibi rn̄dens dic̄ m̄lto plus moueor ꝓpter aī tui deiectionē q̄ ꝓpter locū exilij in q̄ existis Hō em̄ fortis in aīo oī loco vtit̄ ꝑ patria. Vn̄ Ouidius i lib̄ d̄ fast̄. Oē solū forti patria est vt piscibus eq̄r. ꝛ qꝛ etiaꝫ ꝯquestꝰ fuit d̄ bibliotheca rn̄det phi

Et tu q̄dē de tuis in cōe bonū meritis vera q̄dē. sꝫ pro multitudine gestoꝝ tibi pauca dixisti. De obiectoꝝ q̄dem tibi vel honestate vl̄ falsitate cūctis nota memorasti. de sceleribꝰ fraudibusq̄ delatoꝝ recte tu q̄dem strictūq̄ attingēdū putasti ꝙ ea meliꝰ vberiusq̄ recognoscētis ora vulgore celebrent̄. Increpuisti etiā vehemēter iniusti factū senatus de nostra etiā criminatōne doluisti. Lese quoq̄ opinionis dāna fleuisti. Postremo v̄o aduersus fortunā dolor incanduit. ꝯquestusq̄ nō equa meritis p̄mia cōpēsari In extremo muse seuiētis vt vtiq̄ celū tras quoq̄

losophia ꝙ ip̄a potius deplāgat snias libroꝝ q̄s obliuionē ꝑd ditq̄ carentiā bibliothece ꝛ libroꝝ. ¶ Et tu q̄dem. Hic phia sub breuitate recolligit q̄ boetiū ꝑturbauerūt dicēs. Et tu boeti dixisti v̄a de tuis meritis. i. factis in cōe bonū ꝛ ꝓpter oīum hoīm vtilitatem sꝫ sup. dixisti pauca sup. bn̄ficia tibi euenisse ꝑ multitudīe gestoꝝ. i. factoꝝ tuoꝝ ꝛ tu memorasti. i. recitasti nota. i. manifesta cūctis hoīb. de honestate. i. de saluatione senatꝰ vel falsitate. i. ꝯpilatōe falsaꝝ litteraꝝ. obiectiorū. id est iputatoꝝ tibi. quidē ꝑ certe. tu strictū putasti. i existimasti attingendū sup. esse recte. i. rōnabilit̄. de sceleribꝫ. i. de vicijs. q̄ ꝑ et fraudibꝫ. id est deceptionibꝫ delatoꝝ. i. accusantiū ꝙ ea. i. oīa ista celebrent̄. i. memorent̄ meliꝰ q̄ ꝑ ꝛ vberiꝰ. i. copiosius. ore. i. s̄mone vulgi recognoscentis id ē memorātis. oīa etiā tu boeti increpuisti vehemēter. i. fortiter factū. i.

opus iniusti senatus sup. toti⁹. ⁊ tu etiã doluisti de nr̃a criminatõe id ẽ. vituperatõe. ⁊ etiã tu fleuisti. i. defleuisti dãna. i. crimia lese opiniõis. i. ĩmaculate fame tue. Postremo. i. vltimo. dolor incãduit aduersus fortunã. i. ꝯ fortunã q̃ ꝓ et sup. tu boeti conq̃stus es nõ cõpensari. i. tribui equa. i. digna p̃mia meritis. i. ꝓ meritis in extremo. i. in fine seuient⁹ muse. i. furientis metri tu posuisti. i. dedisti vota id ẽ p̃ces q̃ ea pax sup. dine ꝓuidẽtie regeret terras. i. hoies terre/nos vtq̃ ꝓ sic̃ regit celũ. ¶ Nota q̃ ista oĩa fuerũt causa ꝑturbati õis mẽtis boetij ⁊ pertractant̃ ea in q̃rta ꝓsa ⁊ in fine metri. Ostelliferi condi. ¶ Sz qm̃. h̃ phia dat modũ medendi ipsum boetium dicens. Sed quoniã plimus tumult⁹. i. valde magna mltitudo affectuũ id ẽ ꝑassionũ incubuit. i. institit tibi ⁊ dolor ira ⁊ meror. i. tristicia distrahũt te diuersũ. i. ad diuersa sup. iõ. vti ꝓ sic̃ nũc mẽtis es ñdũ ꝯtingũt. i. respiciũt te validiora medicamẽta. itaq̃ nos vtemur paulisp. i. modicũ leuioribꝫ supple remedijs vt ea q̃ induruer̃t. i. indurauerunt intumorẽ id ẽ inflaturã ꝑturbationibus id est tristicijs animi. influentibꝫ. i. euenientibꝫ ⁊ vt illa molescant. i. mollia fiant blandiore tactu id est leuiori medicina ad recipiendã vi acrioris. i. fortior⁹ medicamĩs. Nota q̃ boe. fuit distract⁹ multitudine affectionũ. s. ira dolore et merore. Nã ira trahit hominem ad vindictã. dolor ad desperationẽ. meror ad totius mentis aggrauatiõem. ideo dicit philosophia q̃ sua perturbatio iam nõ possit sustinere fortiora remedia. sed velit sibi adhibere leuia vt per talia preparatus et dispositus consequenter posset percipere remedia acriora

pax regeret vota posuisti. Sed qm̃ plurim⁹ tibi affectuũ tumult⁹ incubuit diuersumq̃ te dolor ira meror distrahũt. vti nũc mẽtis es. nõdũ te validiora remedia ꝯtigũt. Itaq̃ leniorib⁹ paulisp vtemur vt q̃ i tumorem ꝑturbatõib⁹ influẽtib⁹ indurue rũt at acrioris vim medicamĩs recipiendã tactu blãdiore molescant

Metrum sextũ primi libri

Um phebi radijs graue
Cancri sidus inestuat
Tum qui larga negantibus
Sulcis semina credidit

Um phebi radijs graue. Hic incipit sextum metrum hui⁹ primi quod d̃r metrũ gliconicũ ab inuentore. corianbicũ a pede p̃dñante ẽ ãt coriãbꝫ pes ꝯstãs ex p̃ma ⁊ vltia lõga ⁊ duabꝫ medijs b̃uibꝫ

Vñ p̄mus pes h⁹ metri est spondeus. scd̄s coriand⁹. tercius pirrich⁹ q̄ ē pes ꝯstās ex duab⁹ breuib⁹. ⁊ loco ei⁹ aliqñ ponit iamb⁹ q̄ ꝯstat ex p̄ma breui ⁊ vltīa lōga In h̄ g̃ metro ph̄ia ꝓbat dictū suū ꝑ exēpla. Dicit ei q̄ boetio ꝓ nūc nō ꝯuenirent remedia fortia. sz alio tp̄e. ꝓbat g̃ q̄ oīa req̄rāt tp̄s determinatū ⁊ si fiāt extra suū ñ ꝓsperāt. ⁊ h̄ ꝓbat trib⁹ exēplis. scd̄o tāgit tp̄a nō ꝑmisceri q̄ deus distinxit. ibi. Signat tp̄a. Primū exemplū est de semie. qd̄ si seminatur ñ debito tp̄e ñ ꝓfert fructū. Vt si q̄s seminaret in iulio vel in augusto. vñ dic̄ sic in littera Cū ꝓ qñ g̃ue sidus cācri illi⁹ signi. mestuat. i. īardescit radijs phebi. i. sol' tū i. in illo tp̄e q̄ credidit. i. ꝯmisit larga semīa. i. copiosa semīa. sulcis. i. cauernis terre negātib⁹ sup. spē messis tal' elusus. i. frustratus. fide. i. bñficio cereis. i. dee frugū pergat. i. accedat ad arbores quernas. i. quercuū. ⁊ vescat' fructib⁹ eoꝝ. Tūc pōit scd̄m exēplū de floribus q̄s hō frustra querit tp̄e hyemali. cū tp̄s eoꝝ sit in vere. Vñ dic̄ in lr̄a. Tu lectur⁹. i. collectur⁹ violas tales flores. nūq̄ petas. i. acerbas purpureū nem⁹. i floridā siluā. cū. i qñ cāpus stridēs i. īsonās cāp⁹ īhorruit. i. horribiliter apparuit seuis aq̄lonib⁹. i. crudelib⁹ vētis hyemalib⁹ Tūc pōit terciū exēplū. ⁊ ē de vuis q̄ mature sūt ī autūno ⁊ iō frustra querāt tp̄e ꝟnali vñ dic̄ ī lr̄a. si libeat frui vuis ñ queras auida. i. cupida manu strīgere ꝟnos palmites. i. ꝟnales vites. qꝛ bach⁹ de⁹ vini. poti⁹ ꝯtulit sua munera. i. vuas autūno. i. tp̄e autūnali. ¶ Nota q̄ sid⁹ cācri d̄r graue. qꝛ sole exñte in cācro hoīes g̃uant' nimio calore q̄ tp̄e ñ ē seminādū. qꝛ ab h̄ q̄ semē ꝯualescat req̄rit' humor q̄ calore sol' feruido tp̄e resoluit' ⁊ euaporat. Nota fm fabulas cū pluto rapuerat ꝓserpinā mater ei⁹ ceres q̄rēs ip̄am ī terris ⁊ ñ īuenīēs denegauit hoīb⁹ bñficiū frugū tc̄ hoīes ꝑgebāt ad arbores q̄rcuū ⁊ comedebāt glādes. ⁊ sic loquit' ph̄ia in lr̄a. Nota de h̄ q̄ dicit stridēs dicit hugui. q̄ strideo des. vel stridio dis. est fortiter sonare vel dentes ꝯcutere vel frendere.

Elusus cereis fide
Quernas pergat ad arbores
Nunq̄ purpureum nemus
Lecturus violas petas
Cum seuis aquilonibus
Stridens campus inhorruit
Nec queras auida manu
Vernos stringere palmites
Vuis si libeat frui
Autumno potius sua
Bachus munera contulit

Prosa sexta

Signat tpa ꝓprijs. Hic oñdit phia tpa nõ ꝑmisceri q̃ deꝰ distinxit dicens. Deꝰ signat. i. ornat tpa aptãs ea ꝓprijs officijs nec ipe deꝰ patit misceri vices. i. alternatões tpm ita ꝙ tps vni officio deputatũ ꝯuenia t alteri q̃s vices tpm ipe coercuit. i. distinxit. ⁊ addit sic̃ querẽs aliq̃ tpe ñ debito frustrat in q̃rẽdo. sic illd̃ qd̃ deserit certũ ordinẽ p̃cipiti. i. festiã via illud nõ hz letos exitus. i. ꝓspeꝝ euentuz sic a simili phia relicto debito tpe mistrassz boetio fortem medicinã. nõ fuissz ꝓsperata in medicãdo ipm. Nota ꝙ ꝑ debitũ ordinẽ res ꝯseruant in suo esse et in sui natura. et qd̃ deficit ab ordie etiã deficit abesse. Vñ boetius q̃rto huiꝰ secũda prosa. Est em̃ qd̃ retinet ordinẽ ſuatq̃ naturã. qd̃ vero ab h̃ deficit esse qd̃ i sua natura situ ẽ derelinq̃ ꝓpter qd̃ debitus ordo in om̃ibꝰ est obseruãdus. Vñ poeta. Est ordo sũma l' nes sapitis in arte. Ergo dic̃ phia qd̃ p̃cipiti via. Nota oẽ agẽs in agendo dz p̃stituere sibi bonũ finẽ qꝛ ratiõe finis agẽs meret ⁊ rõne mali finis demeret. Vñ poeta nõ dat extimplo bona post p̃mordia merces. Cõgrua sz rectꝰ p̃mia finis habet. Cũ igit inordinatio impediat bonitatẽ finis. iõ vitãda est.

Signat tempora proprijs
Aptans officijs deus
Nec quas ipse coercuit
Misceri patitur vices
Sic quod precipiti via
Certum deserit ordinem
Letus non habet exitus

Prosa sexta primi libri.

Rimũ igit pateris ne me pauculis rogatõibꝰ statũ tue mẽtis attingere atq̃ temptare. vt qui modus sit tue curationis intelligã. B. Tu vero arbitratu inquam tuo que voles vt responsurum rogato. P.

Rimũ igit pateris. Hec est sexta ⁊ Prosa sexta p̃mi libri.

vltia prosa huiꝰ p̃mi i q̃ phia inq̃rit causã radicalẽ ĩfirmitatis boetij ex q̃busdã iterrogatõibꝰ. Et p̃mo phia captat bñuolẽtiam boetij. scdo ponit suas iterrogatões ibi. Tũ illa. dic̃ p̃mo O boeti añq̃ adhibeã tibi remedia. ne ꝑ nũq̃d pateris. i. admittis me phiaz p̃mũ paucul' rogatõibꝰ i. iterrogatõibꝰ attigere ꝑ cognitõez atq̃ tẽptare. i. rimari statũ. i. dispositõem tue mẽtis. vt itelligã. i. cognoscam q̃ sit modꝰ tue curatõis. i. sanatõis ꝟo ꝑ sz. ego boetiꝰ ĩq̃. i. dixi tu philoso.

rogato .i. interrogato. tuo arbitratu .i. ſm tuā volūtatē q̄ voles vt pro
ſic rñſurum .i. volentē rñdere. ¶ Nota q̄ phia more boni medici ñ ſolū
ſcrutat cās doloris p ſigna extriſeca ſic medici p vrinā ⁊ pulſū. q̄ hec ſi
gna q̄nq̄ fallūt. ſz etiā ſcrutat cās doloris boetij p rñſionē ad q̄ſtiones
⁊ p̄mo captat ei⁹ bñuolētiā reddēdo ip̄m attētū p̄ h̄ q̄ d̄t paucul' roga
tionib⁹. ¶ Nota q̄ infirmi hñt natu/ralē ipotentiā ali/quid patiendi. g̃ ex facili ꝯtrahant. nō ſolū p̄ multas inter/rogationes. ſed ex vna ſola. Volens g̃ phia mouer̄ pau cas q̄ſtiones boe/tio ifirmo p̄mo ca/ptat ei⁹ bñuolētiā Tū illa. Hic phi/loſophia fac̄ iterro gatōes. ſcdo cās to tius ifirmitatis ex rñſionib⁹ boetij re/colligit. tertio oſtē dit ip̄m curabilem eſſe dando modū p̄cedēdi circa cura ratōem ei⁹. Secū/da ibi Quare ple/niſſime. tercia ibi. Sz ſoſpitat' acto Prio phia querit de mūdi gubernatōe. ſcdo de circūſtātijs gubernationis ibi. Sed dic mihi. Adhuc diuidit. q̄ phia q̄rit. ſcdo boe. rñdet. tercio phia eius rñ tionē approbat. dicēs g̃. O boeti putas hūc mūdū agi .i. regi temera/rijs. q̄ p ⁊ fortuitis caſib⁹ .i. euētib⁹. an .i. nū q̄d tu credis nullū regimen ratōnis .i. p̄uidentie dīne i eſſe ei mdo. Ego boe. inq̄ .i. dixi atq̄ .i. certe nō eſtimaueri .i. putaueri vllo mō vt tā certa ſup. ētia. moueant .i. regā tur fortuita temeritate .i. improuiſa ſtulticia. ſz ſcio deū conditorē. id eſt creatorē. p̄ſidere ſuo operi .i. ſue creationi. nec dies fuerit vnq̄ .i. aliq̄ tē pore q̄ dies depellat .i. remoueat me boetiū ab hac veritate ſnie iam di cte. Tunc phia approbās ei⁹ rñſionē dicēs. Phia inq̄t .i. dixit ita eſt. nā tu cecinisti .i. dixisti etiā illud pauloante .i. in q̄nto metro hui⁹ p̄mi. q̄ p ei tu deploraſti .i. deplanxiſti. tm̄ .i. ſolūmō p̄ pos hoies eſſe exortes

Tū illa hūccine inq̄t mūduz temera
rijs agi fortuitiſq̄ caſib⁹ putas An
nullū credis ei in eſſe regimē rōnis.
B. Atq̄ inquā nullo exiſtimaueriz
mō vt fortuita temeritate: tam certa
moueant Verū operi ſuo ꝯditorē p̄ſi
dere deū ſcio Nec vnquā fuerit dies
qui me ab hac ſentētie veritate d̄pel
lat. P. Ita eſt inq̄t. Nā id etiā pau
loante cecinisti: homieſq̄ tm̄ diuine
exortes cure eſſe deploraſti. Nā de
ceteris qui rōe regerent nihil moue
bare. Pape aūt vehemēter admiror
cur in tam ſalubri ſententia locatus
egrotes. Verum altius perſcrute/
mur neſcio quid abeſſe coniecto.

id est carētes vel nō ꝑticipes. dīne cureid est dīne ꝓuidentie. nāq; ꝓ qꝛ tu nihil mouebare id est dubitasti de ceteris sup. creaturis quin regerēt ratione sup. ꝓuidentie dei. aūt ꝓ sed pape est interiectio admirātis ego admiror vehemēter ꝙ tu locatus id c̄ posit⁹ in tā salubꝛi sn̄ia. i. egrotes langues verū ꝓ sed nos ꝑscrutemur alti⁹. i. ꝓfundi⁹ ego nescio q̄d id est aliq̄d sup. sit illud qd̄ ego ꝯiecto. i. opinor abesse tibi boetio. ¶ Nota ꝙ infirmitas boe. ꝑtim fuit ex inordinata affectione. in quantū em̄ boeti⁹ doluit de tꝑalium reruꝫ amissione. et ꝑtim fuit ex falsa estimatione quātū ad duo. Estimabat em̄ malos homines esse felices et potentes. secundo estimabat homines nō regi a diuina prouidentia. ergo philosophia inq̄rit causam radicalē ꝓpter quā boetius incidit in istas incomoditates. ⁊ qꝛ radix totius morbi fuit ig̃rantia diuine gubernatōnis quantū ad homines. ideo prio q̄rit de mūdi gubernatione. ¶ Nota ꝙ boetius innuit duas rationes ꝙ mundus regat̄ a deo ꝑmā ibi. Tam certa. que talis est. Ea que sunt certa et determita nō regunt̄ a casu ⁊ a fortuna. cū regimē taliū sit incertū. Sꝫ entia huius mundi sunt certa. qꝛ a certis causis producta. Secundā rationē innuit ibi. Verū operi suo. que talis ē. Causatū regit̄ a sua causa. sed deus est causa mundi cū ab ipso dependeat celū et tota natura ergo ⁊c̄ ¶ Nota ꝑhia rationabiliter mirat̄ ꝙ boetius credens mundū regi a deo putabat homines nō regi ad ip̄o: qꝛ posset philosophia sic arguere deus regit mundū ꝑm te boetiū. sed homines sunt principal' ꝑs mundi sicut prius dixisti in metro operis tanti ꝑs nō vilis. ergo homines regunt̄ a deo. ¶ Sed dic mihi. Hic philosophia querit de circumstantijs gubernationis mundi. scd̄o qꝛ res gubernate dirigunt̄ in suuꝫ finem. ideo secundo querit de fine rerū. ⁊ qꝛ gubernatio dei ꝑm dei veritatem etiam est circa homines iō tercio querit de cognitione hominis scd̄a ibi. Sed dic mihi. tercia ibi. Sꝫ h̄ quoq; Primo dicit. O boeti dic mihi philosophie quomiā nō ambigis id non dubitas mundū rehi id est gubernari a deo. Etiā nūq̄d aduertis. id est cognoscis quib⁹ gubernacul' mund⁹ regat̄. Ego boeti⁹ inq̄ꝫ. i. dixi vix nosco sn̄iam. i. intellectū tue rogatōis. i. ī rogatōis nedū. i. adhuc ñ q̄am. i. ñ possū ī ñdere

Sꝫ dic mihi qm̄ a deo regi mūdū nō ambigis q̄b⁹ etiā gubernacul' regat̄ aduertis. B. Vix inq̄ꝫ rogatōis tue sententiā nosco nedum ad inquisita respondere queam P. Num me inquit fefelli abesse aliq̄d ꝑ qd̄ velut hiante valli robore in animū tuum perturbationuꝫ morbus irrepserit

ad inq̄sita.i. ad interrogata sup. phia inq̄t i. dixit n̄ fefellit.i. decipit me sup. phiaz abesse.i. deficere tibi aliq̄d qd̄ velut hiāte.i. patēte robore.i. firmitate valli.i. monitōis moribꝫ ꝑturbationū irrepserit.i. subintrauerit in tuū aim.q.d. nūq̄d ei verū fuerit qd̄ p̄dixi tibi aliq̄d abesse ꝑ qd̄ abesse siue ꝑ quē defectū dolor intrauit te sic aptū ostiū. Nota ꝙ deꝰ nō regit mūdū alibus gubernaculꝰ extrīsecis. qꝛ sic n̄ eēt ꝑ se sufficiētissimꝰ sꝫ regit ipm̄ sua potētia q̄ attribuit̄ patri sua sapia que attribuit̄ filio. sua pietate ꝛ q̄ attribuit̄ spūsctō ꝛ de h̄ patebit in scd̄o huius ¶ Nota ꝙ illd̄ qd̄ aliq̄s hō vix itelligit aliq̄ mō itelligit lꝫ cū difficultate. ex h̄ g̊ ꝙ boetius d̄t se vix itelligere ī trogatiōez philo. i. nuit se aliq̄ mō itelligere tn̄ cū difficultate ꝓpter dolorē oꝓprimētē rōez ꝛ iō rn̄dere n̄ potuit. ¶ Nota qn̄ robur valli alicꝰ munitiōis hiat aliq̄ rupturā i eo factā tūc hostes igrediūt̄ munitōem. Sic a sili qn̄ munimē rōnis q̄ animꝰ munit̄ tanq̄ vallo hiat ꝓpt̄ defectū alicꝰ ꝯgnitōis tūc necessario ꝑturbatōes affectuū subitrāt aim. ¶ Sꝫ dic. Hic philoso. q̄rit de ꝯgnitōe finis rez di. Dic mihi ne. an memīsti. i. recordarꝫ q̄s sit finis rerū sup. oim. ve ꝓ vl̄ q̄. i. ad quē finē itētio totiꝰ nature. tendat i. laboret. ego boe. inq̄. i. dixi. audierā sup. oli. sꝫ meror. i. ꝑturbatō hebetauit. i. obscurauit memoriā. i. itellectū. Atq̄ ꝓ certo scis vn̄ cūcta. i. oia entia ꝓcesserint. i. p̄ncipiū suū habuerit ego boe. inq̄. i. dixi noui q̄ ꝓ ꝛ rn̄di deū eē sup. p̄ncipiū oim rez. Et d̄t philo. ꝛ q̄d. i. quō p̄t fieri h̄ cognito. i. noto p̄ncipio. s. oim rez ignores. i. nescias q̄s sit finis rez supple oim. verū ꝓ sꝫ hi mores ꝑturbatōnū sūt ꝛ ea valētia. i. vigor vel potestas ꝑturbationū ē vt q̄dē. i. certe possit mouere hominē loco. i. a stabilitate ꝑfecte cognitōis aūt ꝓ sꝫn̄ possit euellere sup. radicitꝰ q̄ ꝓ ꝛ extirpare. i. eradicare sibi totū. ¶ Nota philo. rōnabilr̄ q̄rit boe. an cognoscat finē oim rez. qꝛ finꝫ ē cā cāꝝ ꝛ optimū cꝰ gr̄a alia fiūt ꝓpt̄ qd̄ igrato fine nihil ꝑfcte ꝯgnoscit̄ eoꝝ q̄ st̄ ad finē. nā s̄m exigētiā finis cetera moderāt̄. Nota qn̄ p̄ncipiū ꝛ finꝫ coicidūt i vnū sic i cirllo iō ē p̄ncipium et

Sꝫ dic mihi. memīsti ne q̄s sit reruꝫ finis quo ve totiꝰ nature tendat itentio. B. Noui inq̄. sed memoriā meror hebetauit. P. Atq̄ scis vn̄ cūcta processerint. B. Noui inq̄ deumq̄ esse respondi. P. Et q̄d fieri potest vt principio cognito. q̄s sit finis rerum ignores. Verū hi ꝑturbationū mores ꝛ ea valētia est vt mouere q̄dem loco hoiez possint euellere aūt sibiq̄ totum extirpare non possint.

finis tunc videt mirabile q tūc ꝑncipiū cogscit ⁊ finis igret. cū g deus sit ꝑncipiū ⁊ finis oiuz rez cognito ipo sub rōe ꝑncipij vr etiā ꝯgnosci sub rōe finis. q āt deus sit ꝑncipiū oiuz pz. qz ab ipo deriuatū ē singlis eē ⁊ viuere. ꝑmo celi ⁊ mdi. q āt sit finis oiuz pz. qz gra ei⁹ oia fiūt ⁊ ad ipm ordināt. nā i reb⁹ ꝯstātib⁹ ex arte ⁊ natura sp vilius ē ꝓpter melius ds āt ē optimū eorū q i natura sunt Ex ꝓhēio metha. Nota lz ꝑturbati aliqlē ꝯgnitōez habeāt rez. tn ipediūtur ne ꝑfecte ꝯgnoscāt. Lz g boetius aliqliter ꝯgnouerit deū eē ꝑncipiū rez. tn qz turbatus fuit ꝑfecte naturaz h⁹ ꝑncipij n ꝯgnouit. iō igrauit ipm eē finē rez. Nota q passio ē mot⁹ ꝑticule appetitiue sub fantasia bōi vl mali sm Eustachiū. ij. ethi. Et hi sūt mores passionuz que pnt hoiez mouere a stabilitate rōnis. sz totalr ipm n pnt euellere ab oi ꝯgnitōe. Sz h q3. Hic ꝓhia fac aliā interrogatōez de ꝯgnitione hūane nature di. Sz ego etiā veli q tu rn̄deas. i. rn̄suz des h. i. ad h ne ꝓ nūqd tu memisti. i. scis te eē hoiez. ego boe. inq̄. i. dixi qd. i ꝓpter qd ni. i. nisi memineri. i. sciueri. ⁊ querit vlteri⁹ ꝓhia. Igit ne. i. nūqd poterz ꝓferre. i. qd sit hō. i. diffinitōez hois. rn̄det boe. nūqd ꝓhia tu iterrogas hoccie. i. h an. i. vtz scio me eē rōnale. atq ꝓ ⁊ mortale aial ego boeti⁹ scio ⁊ ꝯfiteor. i. fateor me eē. i. sup. aial rōnale ⁊ mortale. ⁊ illa sup. ꝓhia dixit ne ꝓ nūqd nihil nouisti te eē aliō q̄ aial rōnale mortale. dic boetius nihil sup. ꝓhia inqt. i. ⁊ dixit iā ego scio aliā cām sup. quā igrantiā diuine ꝓuidētie. vel maximā cām tui morbi. tu desisti. i. cessasti. nosse id ē noscere qd sis. Nota lz hō sit mortal sm corpus. n tn sm aiaz intellectuā q ē dignior ꝑs hois. Et qz boe dixit se eē nihil aliud q̄ aial rōnale ⁊ mortale. iō n q̄siuit nisi bona mortalia deq̄z bonoz amissiōe doluit nō curās ꝑtē imortalē. s. aiaz rōe cui⁹ debuit appetere bona imortalia. iō ꝓhia dicit q boeti⁹ se nō nouerit. Nota q cā maxia morbi hominis ē seipm ignorare. qz dic boetius scdi hui⁹ ꝑsa qnta. Q cōditio hūane nature est cū se cognoscat q ceteras res excellat. Cū aūt nosse se desierit eadē natura infra bestias redigat. nā ceteris aiantib⁹ sese igrare naturaliter est. hoib⁹ ꝟo vicio venit. Et dic Temistius sup de aina.

Sz hoc quoq rn̄deas veli hoiez ne te eē meministi. B. Quid ni inquaz meminerim. P. Quid igit homo sit poteris ne proferre. B. hoccine interrogas an esse me sciā rōnale aīal atz mortale Scio ⁊ id me eē ꝯfiteor P. ⁊ illa. Nihil ne te aliō eē nouisti. B. Nihil. P. Jam scio inqt morbi tui aliā vel maximā cām qd ipse sis nosse desisti. Quare plenissime vel

Quid turpi⁹ ē anime cū sit alioꝝ ꝯgnoscitiua ꝙ suijp̄i⁹ est ignara. aīa seip̄am ignorās quō de alijs fida putabit̄ cognoscitiua. q d. nullo mō. Quare plenissime. Hic ph̄ia ex dictis boetiū recolligit oēs cās toti⁹ infirmitatis ei⁹ dicēs. q̄re ꝑ igit̄ ego ph̄ia iueni plenissime. i. ꝑfectissime rōnē. i. cām tue egritudinis. i. ī firmitatis. vel inueni aditū. i. accessū recōciliande sospitatis i. recuperāde sanitatis tue qd̄ declarat. Nā ꝑ qꝛ qñ tu ꝯfunderis. i. ꝯfus⁹ es obliuione. id est ig̃rantia tuijp̄i⁹ tu doluisti eē exulē ꝙ ꝑ ꝛ expoliatū. i. ꝑriuatū ꝓprijs bonis id ē diuitijs. qm̄ ꝑ qꝛ tu ignoras. id ē nescis q̄s sit finꝫ rerū oīum. tu arbitraris. i. putas nequā. id ē malos atq ꝑ ꝛ nepharios. i. iniq̄s hoīes eē potētes ꝙ ꝑ ꝛ felices qm̄ ꝑ qꝛ tu oblitus es quib⁹ gubernacul̄. i. regimib⁹ ipse mōs regat̄ tu estimas id est opinaris has vices id est istas alternatōes fortunaꝝ. id ē rerū fortuitaꝝ fluitare id est diuagare sine rectore. iste sūt magne cause ñ mō. i. nō solū ad morbū verū ꝑ sed sunt ad interitū id est ad mortē vel ad ꝑditionē aīe. ¶ Nota hō seip̄m ignorās extra limites recte rōnis positus est et talis d̄r esse exul vt̄ prius visum est. ¶ Nota hō seip̄m ig̃rās tm̄ se estimando mortalē dolet de amissiōe bonoꝝ mortaliū g̃ dic̄ philosophia. qꝛ tui obliuione ꝯfūderis. exulem te ꝛ expoliatū ꝓprijs bōis doluisti. ¶ Nota ex assecutione vel ꝑditōne. vltimi finis homo d̄r potens vel impotens ex quarto huius. qꝛ ergo boetius ignorauit vltimū finē reꝝ. ideo putabat malos esse potentes. ¶ Nota boeti⁹ ignorauit quibus gubernaculis mundus regeretur. ideo ignorauit ꝙ de⁹ sua bonitate omnia disponeret ergo putabat vices fortunaꝝ esse sine rectore Sed sospitatis auctori. Hic philosophia ostendit boetiū esse curabilem dando modum ꝓcedendi circa curationē eius dicens. Tu des g̃

egritudinis tue rōnez vl̄ aditū recōciliāde sospitatis inueni. nam qm̄ tui obliuione ꝯfūderis. ꝛ exulem te ꝛ expoliatū proprijs bonis esse doluisti. qm̄ vo q̄s sit rerū finis ignoras nequā hoīes atz nepharios: potētes felicesq̄ arbitraris. Qm̄ vero q̄b⁹ gubernaculis mūd⁹ regat̄ oblit⁹ es. has fortunaꝝ vices estimas sine rectore fluitare magne nō ad morbū mō veꝝ ad interitū quoq̄ cause Sed sospitatis auctori grates. ꝙ te nōduz totū nat̄a destituit. Habem⁹ maximū tue fomitē salutis verā de

tes auctor[em] sospitatis id est sanitatis q[uo]n[on]dū id est non adhuc natura id ē vigor naturalis destituit id est deseruit. te totū id est totaliter nos phia habemus maximū fomitē id est radicem tue salutis id est sanitatis scilicet veram sententiā id est intellectū de mundi gubernatōe q[uo] tu credis eam sup. gubernatōez nō esse subditā. i. subiectam temeritati casuū sup. fortuitoz. sed diuine rationi. igit nihil ptimescas iā tibi boetio

mūdi gubernatōe sniaz q[uo] eā nō casuū temeritati sz diuine rōni subditā credis. nihil igit ptimescas. iam tibi ex hac minima scintillula vitalis caloz illuxerit. Sz qm̄ firmioribꝫ remedijs nōdū tps est vti z eā mentiū ostat esse naturā vt quotiens obiecerint mentes veras. falsis opinionibꝫ induātur qbꝫ orta pturbationū caligo verū illū ofudit intuitū hāc paulisp leibꝫ mediocribus fomētis attenuare tēptabo. vt dimotis fallatiū affectionū tenebris splendorē vere lucis possis agnoscere.

er hac minima scintillula id est parua veritate illuxerit vitalis caloz id ē ardoz mere veritatis animā viuificans Tūc dat modū procedendi circa curatōem eius dicens. Sed quoniam q quia. quia nondū id est non adhuc ē tempus firmioribꝫ remedijs vti et cōstat id est manifestum est eam ee naturam mentiū vtq̄ tiens adiecerit veras opiniones induantur id est inuoluant falsis opinionibꝫ ex quibꝫ fal

sis opinionibꝫ caligo. id est obscuritas perturbationū id est passionuz orta id est creata confundit illuz verum intuitum id est cognitōez mētis ego sup. phia temptabo attenuare id est remouere paulisper. i. modicū hāc caliginē lēibus. i. facilibꝫ pro et mediocribus fomentis id ē medicinis vt dimotis id est remotis tenebris fallaciū effectionū id est falsarum opinionum vel passionum possis agnoscere id est intelligere splendorē. i. claritatē vere lucis. i. lucide veritatis ¶ Nota sicut in morbo corporali vigente principali mēbro puta corde potest per medicinā introduci sanitas alijs mēbris. sz naturali calore destituēte ipsum cor frustrat spes sanitatis Sic in morbo spūali manente in boetio cognitōne illi⁹ pncipijq̄ ꝺs gubernet mōm pro procurari sal⁹ ꝯtū ad errorem.

in alijs. g dicit phia q̄ i ꝯgratulādo boetio debes reddere grates auctori sospitatis. Nota qñ itellectus abijcit verā opinionē stati afficitur falsa opinione. qꝛ itellect⁹ nō abijcit verā opinionē nisi ꝓpter aliq̄ꝫ ꝑsuasionē ꝑ ꝯriū. nihil aūt ꝯriat vero nisi falsū. iō itellect⁹ ñ ꝑt abijcere verū nisi accipiēdo falsū ¶ Nota tenebre affectionū impediūt rectū iudiciuꝫ. qꝛ tristicia stupefacit et corrūpit naturā ex ethicis. sꝫ amor et odium ꝑuertūt iudicium ſm ptolomeū in centilogio. ⁊ ire ⁊ ꝯcupiscētie venereoꝝ maxime trāsmutāt corpus a q̄ busdā insanias faciūt. vij. ethico. ⁊ ī pedit ira animū ne possit discernere verū ſm cato. Metrū. vij. ꝑmi libri.

Ubib⁹ atris
Condita nl.

Metrū septimū primi libri

Ubib⁹ atris
Fūdere pñt
Si mare voluēs
Misceat estum
Parq̄ꝫ serenis
Mox resoluto
Uisibus obstat
Montibus altis
Sepe resistit
Obice saxi
Condita nullū
Sidera lumen
Turbid⁹ auster
Uitrea dudum
Unda diebus
Sordida sceno
Quiq̄ꝫ vagatur
Defluēs amnis
Rupe soluti

Hic incipit septimū ⁊ vltimū metrū h⁹ ꝑmi qđ vocat metrū adonicū ab iuētore. dimetrū a numero pedū. dactilicū a pede p̄dñante. In quo metro phia ꝓbat ꝑ exēpla qđ dixit. Dixit ei phia ꝙ caligo ꝑturbationū īpedit intuitū ꝟitatis. h̄ ꝑmo ꝓbat phia trib⁹ exēplis. scđo hortat nos ad fugā ꝑturbationū ibi. Tu q̄ꝫ si. ꝑma ī tres ſm tria exempla q̄ patebūt. Dicit prīo sidera ꝯdita. i. abscōdita. atris nubib⁹. i obscuris nubib⁹ nl̄lū lumē pñt fūdere ad illūinādū terrā. Tūc pōit scđm exēplum Si turbid⁹ auster. i. obscurus vētus voluēs. i. mouens mare misceat cū sceno qđ ē i fundo. estū maris. i. feruorē tūc vnda maris dudū. i. prius vitrea i. trā parēs ad modū vitri par. i. silis serenis. i. claris dieb⁹ mox. i. stati sup. illa aq̄ facta sordida ꝑ flatū vēti reuoluto sceno. i. eleuato luto obstat. i. resistit visib⁹. i. oclis nō potētib⁹ penetrare vndā maris tūc ponit terciū exēplū. Amnis. i. fluui⁹ q̄ de altib⁹ mōtib⁹ vagat. i. discurrit ille sepe resistit. i. reflectit obice. i. obiectiōe soluti saxi. i. rupti lapidis. rupe. i. de mōte. Nota silitudo quā phia p̄tēdit est ista. Sicut sidera ꝯsueta nobis lucere ⁊ terrā illuminare cessant hoc facere propter interpositionem nubium obscuraꝝ sic intellectus et ratio que lucēt ⁊ illumināt hoīem in cognitōe ꝟitatis impediūt caligīe ꝑturbationū. Nota ꝙ similitudo scđi exēpli in hoc ꝯsistit. Sicut aqua maris manente

clara ad modū vitri visus p̄t eā penetrare ⁊ videre que sunt sub aqua. Sed si turbat illa ꝑ ventū tunc obstat visui. Sic animus hoīs quiet⁹ nō impedit iudiciū rōnis. sed si moueat ⁊ turbet affectione tpaliū stati obsistit rōni impediēs eius iudiciū. ¶ Nota ꝙ silitudo tercij exempli talis est. Sic aq̄ currēs de altis mōtib⁹ libere recto tramite ꝓcedit et ꝑ obstaculū lapidis q̄ resoluit de mōte impedit ne recte ꝓcedat. sic rō libera nō impedita recte iudicat. Si aūt rō afficit motib⁹ affectuū impedit in iudicio ⁊ veritatis cognitione. ¶ Nota ꝙ rupes est moles lapidea siue mons lapideus. sz saxū est ꝑs resoluta a rupe. i. a monte.

Tu quoq̄ si vis
Cernere verum
Carpere callem
Pelle timorem
Nec dolor assit
Vinctaq̄ frenis
Lumine claro
Tramite recto
Gaudia pelle
Spēq̄ fugato
Nubula meēs ē
Hec vbi regnāt

Tu quoq̄ si. Hic phia hortat ad fugā ꝑturbationū siue affectionum animi dicēs. Si tu vis cernere. i. videre vel iudicare verū i. ꝟitatē claro lumie. i. ꝟa ꝯgnitōe. Et si vis etiā carpere. i attigere callē. i. viā ꝟitatis recto tramite. i. ꝓcessu rōnis tūc tu pelle. i. repelle gaudia su. q̄ sūt de bonis p̄ntib⁹ ⁊ pelle. i. remoue a te timorē de futuro sup malo q̄ ꝑ ⁊ tu fugato spē sup. q̄ ē de bona fortuna. nec etiā assit dolor sup. q̄ ē de p̄nti amissiōe bonoꝝ sup q̄ ē mēs nubila. i. obscura vel opta q̄ ꝑ ⁊ victa. i. ligata frenis. i. ligamib⁹ vbi. i. l q̄ mēte hec sup. p̄dictā regnāt. i. dñant scz gaudiū de p̄ntib⁹ bonis. timor de futuro malo. spes de futuro bono dolor de p̄nti malo. ¶ Nota sic p̄us tactū est affectio ē mot⁹ ꝑticule sensitiue sub fantasia boni vel mali animū efficiēs ⁊ rectū iudiciū rōnis impediēs. Et sūt q̄tuor affectōes tales p̄ncipales ad q̄s oēs alie reducunt. s. gaudiū spes timor ⁊ dolor q̄ꝝ sufficiētia sic accipit. Omis passio l'est respectu boni vel mali. Si respectu boi. h̄ dupl'r. vel respcū boni p̄ntis sic est gaudiū qd̄ ē de p̄nti bono. Si est respectu boni absentis sic ē spes q̄ est de futuro bono. Si aūt passio ē respectu mali h̄ dupl'r vel respectu mali p̄nt; sic ē dolor q̄ ē de p̄nti malo. si ē respectu mali absentis sic ē timor q̄ ē de futuro malo. ¶ Nota ꝙ iste passiōes nō sunt pellende vt nō sint in aīo hoīs. qꝛ vix iuenit hō sn̄ ip̄is sz sic sūt pellēde vt n̄ dñent i hoīe. vn̄ sedare hmōi passiōes vt n̄ dñent ē hoīs virtuosi. qꝛ ꝟtus ꝯsistit in moderatōe passionū. Si aūt regnāt ⁊ dñant i homie tūc ipediūt iudiciū rōnis ꝓpter qd̄ dixit Eustrachi⁹ sup li. ethirorum Oportet relucrari ꝯ passiones sensitiuas q̄ si p̄ualuerit impediūt vires aīe. ¶ Nota iste passiones ⁊ affectōes si ordināt ad terrena tūc sūt nociue. attū p̄nt eē meritorie ⁊ ꝟtuose si fuerint ad debitos fines ordinate.

Vñ Richar. in li. xij. patriarcharꝝ dt. Ordinatū et verū gaudiū tunc habemꝰ qñ de veris et eternis bonis gaudemꝰ. Etiā timor est ꝟtuosꝰ si fuerit ad deū ordinatꝰ. qꝛ scriptū ē. Initiū sapie timor dñi. Et idem Richar. dt Prima ꝟtutū ꝓles sñ q̄ ceteras, hr̄e ñ potes ē timor dñi. itē spes vt dt idē Richar. efficit ordinata si de idulgētia venie generatur. Vñ dic ꝟe ꝛ sñ dubio q̄nto quis frequentiꝰ q̄ntoq̄ vehementius de suo reatu iterno dolore afficit. tanto certior tātoq̄ securior ꝑ spē de itelligētie venie efficit. Similiter dolor ē ꝟtuosus qñ fit ad deplangēdū culpam Vñ Richar. quāto q̄s vehemētius metuit penā quā meruit tanto acerbius plāgit culpā quā fecit.

Incipit prosa prima secūdi libri

Ost hec paulisꝑ obticuit atq̄ vbi attentionez meā modesta taciturnitate collegit sic exorsa est. P. Si penitꝰ egritudis tue causas habitūq̄ cognoui fortūe ꝑoris affectu desiderioq̄ tabescis ea tm̄ ai tui statū sicuti tibi fingis mutata ꝑūtit

Ost hec paulisꝑ. Hic ē scd̄s liber boe. de ꝯsolatōe phie q̄ ꝯtinuatur ad librū ꝑcedētē i hūc modū. postq̄ phia in ꝑmo li. iuestigauit cās radicales ifirmitatis boe. in h. scd̄o ꝓcedit ad eiꝰ curationez. ꝑmo adhibēdo sibi remedia leuia. scd̄o remedia validiora in libris seq̄ntibꝫ. hūc ei modū medēdi phia ꝓmisit boetio. Et diuiditur iste liber i. xvi. ꝑtes qꝛ sūt octo prose ꝛ octo metra hꝰ scd̄i. que ꝑtes patebūt. q̄d aūt i q̄libet ꝑte agat sic videbit. Pria prosa diuidit. ꝑmo ostēdit boe. quid phia egerit post ꝑdicta. ꝛ resumit vnā cām doloris boetij. scd̄o phia pōit q̄ndā effectū fortune. tercio excusat se q̄dā q̄rto tāgit opportunitatē medēdi ꝑm boetiū. q̄nto ꝓcedit ad leuia medicamēta eiꝰ. scd̄a ibi. itelligo. tercia ibi. Sꝫ vt ar. q̄rta ibi. Sꝫ tps ē. q̄nta ibi. q̄d ē Primo dt. Post hec q̄ dicta sūt phia obticuit. i. tacuit paulisꝑ. i. modicū atq̄ ꝑ ꝛ vbi. i. postq̄ collegit. i. itellexit meā attētōez. i. diligētiā modesta taciturnitate. i. tꝑato silētio exorsa ē. i. icepit loq̄ sic. i. taliter si ꝑ qꝛ ego cognoui cās. i. ratōes radicales qꝛ ꝑ ꝛ hitū. i. dispositōem tue egritudis. i. ifirmitatis tu boeti tabescis. i. tristaris affectu q̄ pro ꝛ desiderio ꝑoris fortūe q̄ fuit tibi prospera. ea fortūa mutata. i. variata apud te ꝑuertit. i. mutauit statū. i. dispositōem tui ai. i. tue mētis sicuti tu fingꝫ. ¶ Nota q̄ phia post ꝑdicta obticuit vt boe. aio deliberato ꝟba phie colligere posset ꝛ sibi rñdere. qꝛ ꝑm Señ. in ꝓuerbijs. Deliberare vtilia mora tutissima ē. Deliberandū ē diu q̄cquid faciēdū est semel discute q̄d audias proba q̄d credas. Et iō phia obticuit tāq̄ lassata ex q̄stionibꝫ ꝑijs moris. Vñ Señ. in libro de ꝟtutibꝫ cardinalibꝫ. Nō sꝑ in la-

reuelis. ſz iterū ad tuo requiē vatoz requies illa plena ſit ſapia. Nota de hoc q̄ dicit modeſta taciturnitate. duplex eſt taciturnitas. quedam moderata. alia ſuꝑflua. Moderata taciturnitas eſt q̄n tacet q̄n tacendum eſt. de qua loquit Seſ. i. puerbioꝝ dicens. Teneſemp vocis z ſilentij temperamentū. tñ in hoc libentius incumbe, vt libentius audias q̄ loqueris Qui em̄ neſcit tacere neſcit loqui. Suꝑflua taciturnitas eſt q̄n tacetur dū loquendā eſt. de qua dicit poeta. Nam nimiū tacuiſſe nocet. ¶ Nota q̄ boetius in ſtatu miſerie nō erat magnanimus. q̄ habuit animū ꝓuerſuz fortuna. Magnanimus em̄ eſt q̄ contra difformes iſultus fortune vnan

Intelligo multiformes illius ꝑdigij fucos. z eouſq; cū his quos eludere nitit blandiſſimā familiaritatē exercet. Dum intollerabili dolore ꝑfūdat eos quos inſperata reliq̄rit Cuius ſi naturā mores ac meritu reminiſcare. nec habuiſſe te ei ea pulcrū aliquid. nec amiſiſſe cognoſces

nimentis conſtantia militat ſm Albertū ſup. i. libro ethicoꝝ. z Seneca in epla ad lucilū dicit. Primū argumentū ꝓpoſite mentis exiſtimo poſſe ꝓſiſtere et ſecū morari. ¶ Nota ꝓbia dicit fortunā eſſe mutatā circa boetiū ſicut ipe fingit. hoc dic̄ ꝑ tanto. q̄ ſm rei veritatē fortuna nō erat circa ipm̄ mutata ſic̄ ꝓbia infra probabit.

Intelligo multiformes. Hic ꝓbia ponit quendā effectū fortune dicēs. ego itelligo. i. cognoſco multiformes fucos. i. deceptōes illi⁹ ꝑdigij. i. fortūe z eouſq;. i. tamdiu. ſ. ipa fortuna exercet blandiſſimā familiaritatē cū his q̄s nitit. i. laborat eludere. i. decipe dū. i. donec ꝓfundat. i. ꝑturbat. intollerabili dolore eoſ q̄s fortūa inſperata. i. ſine ſpe reliquerit. i. dimiſerit. cui⁹. ſ. fortūe ſi tu boeti remmiſcare. i. recogderis. naturā mores ac ętā meritū. i. dignitatē. nec ętā cognoſceres te boetiū in ea fortuna habuiſſe aliq̄d pulcrū nec amiſiſſe. z ꝑ conſequēs de amiſſione eius nubil eſt dolendū. ¶ Nota q̄ ꝑdigiū eſt miraculū ꝓter ſolitū curſum nature puenies. z ōr. ꝑdigiū q̄ſi ꝓrro ꝓducēs hoies in admiratōnem. vl ſm Hugut. eſt monſtrū ad vaſtandū paratū dictū a ꝑdigo gis. q̄ eſt vaſto ſtas. Fortūa aūt dici ꝓt ꝑdigiū ꝓmo q̄ ducit hoies in admiratōem eo q̄ bonis mala z malis bona tribuit. vel ōr ꝑdigiū ſcdo mō. q̄ vaſtat animū hois. Proſpera ei fortūa vaſtat animū hois ꝑ nimiam ſolicitudinē. aduerſa ꝑ nimiā deſolatōem. ¶ Nota fuc⁹ in vna ſcatōne ōr color ſuppoſit⁹ naturali coloꝝ. z ponit ꝑ deceptōe q̄ tal color decipit viſū cū fac̄ mulierē deformē apparere pulcrā. ¶ Nota q̄ fortuna ſua familiaritate decipit hoiem z ꝓfundit. q̄ ōr ſen. in li. de ꝓſolatione filij

elie. Neminē aduersa fortuna ꝯminuit nisi quē fecūda decepit. Et dic̄ in ꝓuerbijs. Fortuna quē nimiū fouet hūc stultū facit. Fortuna nulli se mel obesse ꝯtenta est. Fortuna vitriaē dū splendet frangit. Et Seneca iij. epl̄a dicit. Neminē eo fortuna ꝓuexit vt nō tm̄ illi minaret quantū ꝓmiserat. Noli huiꝰ trāq̄llitati ꝯfidere. memēto ꝙ mare euertit ꝛ eodē die vbi luserūt nauigia absorbentur

Sz vt arbitror haud multū tibi hec in memoriā reuocare laborauerim Solebas em̄ pñtez quoqꝫ blādientem viribus incessere ꝟbis. eāqꝫ de nr̄o aditu prolatis insectabare sententijs. Verꝝ oīs subita mutatio rerū non sine quodā quasi ꝯflictu cōtingit aīoꝝ. Sic factū ē vt tu quoqꝫ paulisꝑ a tua trāq̄llitate discesseris

¶ Sz vt arbitror Hic ph̄ia excusat se de q̄dam dicēs. Sz vt ego ph̄ia arbitror id est opinor haud mlt̄ū. i. ñ mlt̄ū laboraueri reuocare id est reducere tibi hec sup. predicta de moribꝫ fortune in memoriaz. eni ꝓ qꝛ tu solebas iō ꝯsuetus fuisti p̄sentē. i. astantē fortunā quoqꝫ. i. etiā blandientē incessere. i. arguere viribꝫ. i. asperis ꝟbis qꝫ ꝓ ꝛ insectabare ꝓsequebaris eā fortunā de nostro aditu. i. informatōe ꝓlatis. i. ꝓnūciatis sententijs verꝝ ꝓ et omnis subita. i. festina mutatio nō ꝯtingit. i aduenit sñ q̄dam ꝯflictu. i. turbatōe animoꝝ sic. i. taliter factū est. s. de te vt tu discesseris paulisꝑ. i. modicū a tua trāq̄llitate. i. a tua mētis quiete. ¶ Nota ꝙ sapiētis ꝛ magna nimi est ꝯ fortunā ꝯstanter militare ꝛ nō pusillo aīo succūbere. Unde Señ. in li. de clemētia dic̄. O magnos viros qui maligne fortune succūbere nesciūt. ꝛ aduersas res sue ꝟtutes exp̄imēta faciūt. Nā ſm aristotelē. i. ethi. Sapiēs scit bñ ferre fortunā. qꝛ habet se sñ vitupio sicut tetragonū. Corpus em̄ tetragonū q̄cūqꝫ ꝓijcit firmiter stat. sic animꝰ sapiētis ꝯstans ꝑmanet quacūqꝫ fortuna iminente. ¶ Nota ꝙ q̄es animi fit ꝑ sedationē passionū q̄ causat ex ordinatōe rōnis cū deliberatōe. sz subite mutatōes p̄ueniūt deliberatōem rōnis. iō mutāt ꝛ ꝑturbant animū ꝓpter qd̄ dicit ph̄ia. Oīs subita mutatio rerꝝ nō ꝯtingit sñ ꝯflictu animoꝝ. ¶ Sz tp̄s est. Hic ph̄ia tāgit oportunitatē medēdi ip̄um boetiū dicēs. Sz tp̄s est. i. instat te boetiū haurire. i. recipe ac ꝓ etiā degustare aliq̄d molle. i. facile atqꝫ ꝓ ꝛ iocundū. i. delectabile qd̄ sup. leue vel delectabile trāsmissum ad interiora. s. tui animi fecerit viā validioribꝫ haustibꝫ. i. fortioribꝫ remedijs. igit ꝓ g̃ suadela. i. ꝑsuasio rhetorice dulcedis. i. rhetorice ornatꝰ assit. i. pñs sit q̄ rhetorica ꝓcedit tm̄. i. solūmō tūc recto calle. i. recta via cū ñ deserit. i. derelinq̄t nr̄a istituta. id ē documēta cunqꝫ hac. s. rhetorica musica. i. ars metrica ꝟnacula. i. fa-

mula nostri laris. i. nr̃e domus. s. assit ⁊ succinat. i. decantet nũc. i. aliqñ leuiores modos. i. faciliores versus nũc i. aliqñ grauiores. i. difficilores. ¶ Nota q̃ ph̃ia inuitat duas scias ad caratõem boetij. rhetoricã ⁊ musicã. Rhetoricã inuitat rõne prose in q̃ vtit̃ ratõib⁹ persuasiuis rhetoricis coloribꝰ ordinatis. Musicã inuitat ꝓpter metrũ. nã sicut in musica vtit̃ arsi et thesi. i. ꝯcordi eleuatione ⁊ depressione vocis. sic similiter in metro vtimur eleuatõe quãdo ꝓducte sillabe eleuant̃. ⁊ vtimur depressione quando breues sillabe deprimunt̃ quadã ꝯcordia ꝓportionali. Nota dicit Tulius in prohemio rhetorice sue q̃ eloquentia sine sapientia plerũq̃ obesse potest nũq̃ aũ prodesse. cũ igitur rhetorica sit scientia eloquendi ornate. ip̃a nõ ꝓdest sine sapientia. iõ dicit ph̃ia q̃ rhetorica tũc procedit recto calle qñ non deserit nostra instituta cñ sint instituta ⁊ documenta sapientie.

Sz tps est haurire te aliq̃d ac degustare molle atz iocundũ. qd̃ ad interiora trãsmissũ validiorib⁹ haustib⁹ viã fecerit. Assit igit̃ rethorice suadela dulcedinis. q̃ tũc tm̃ calle recto ꝓcedit cũ nr̃a ĩstituta non deserit Cũq̃ ac musica laris nr̃i vernacl̃a nũc leuiores nũc grauiores modos succinat. Quid est igit̃ o hõ qd̃ te in mesticiã luctũq̃ deiecit. Nouũ credo aliquid inusitatũq̃ vidisti. Tu si fortunã putas erga te esse mutataz erras. Hi semꝑ eius mores sũt ista natura Seruauit circa te propriam

¶ Quid est igit̃ o hõ. Hic ph̃ia adhibet boetio leuia medicamẽta. vbi nota q̃ leuia medicamẽta siue remedia dicunt̃ rões sumpte s̃m ꝯmunẽ vsum hoĩm ꝑsuadentes nõ esse dolendũ de aduersitate fortune Remedia aũt sunt rõnes q̃ sunt ꝯ ꝯmunẽ opinionẽ hoĩm ostendentes q̃d sit sũmũ bonũ ⁊ in quo ꝯsistat ⁊ quõ ad ip̃m ꝑueniat̃. ⁊ q̃ mali sunt impotentes. boni vero potentes ⁊ sil̃ia. Primo ergo oñdit ph̃ia nõ esse dolendũ de fortuna. q̃ seruat ꝓpriã naturã circa ip̃m. ⁊ hoc oñdit quiq̃ rationib⁹ d̃suasiuis. Scd̃am ponit ibi. Si vis. Terciã ibi. An ꝟo. q̃rtam ibi. Quia si nec. Quitã ibi. Postremo eq̃ ⁊c̃. Prima rõ talis est Nullus in mesticiã et luctũ deijcit̃ nisi ꝓpter aliquid nouũ ⁊ inusitatũ ꝯtingens circa ip̃m. sed mutatio fortune nõ est aliquid nouũ vel inusitatum. ergo eius mutatio nullum debet deijcere in dolorẽ. dicit ergo ĩ littera Igit̃ o hõ. i. tu boeti. quid est illud qd̃ deiecit. i. ꝓstrauit te i me-

sticiam q̃ ꝓ et luctũ. ego phia credo q̃ tu boeti vidisti aliq̃d nouũ q̃ ꝓ ⁊ inusitatũ. i. in consuetũ sup. ꝯtingere circa te. tu boeti putas. i. estimas ip̃am fortunã esse mutatã. i. ꝑuersam a sua natura. erga. i. circa te erras id est false estimas. qr hi semꝑ sunt eius mores. ista est natura ei⁹ q̃ nũc sit aduersa nũc ꝓspera. ip̃a fortuna seruauit circa te potius ꝓpriã ꝯstantiam in ip̃a sui mutabilitate. qr putatio fortune est sua ꝯstantia. talis em̃ erat scꝫ mutabilis cũ tibi blandiebat̃ id est adulabat̃. cũ tibi alluderet illecebris. i. delectatõnib⁹ false felicitatis id est ꝓspitatis. tu

poti⁹ in ip̃a sui mutabilitate ꝯstantiã. Talis erat cũ blandiebat̃ cũ tibi false illecebris felicitatis alluderet. deꝑhendisti ceci numinis ambiguos vultus. Que sese adhuc valeat alijs tota tibi prorsus innotuit

deꝑhendisti. i. cognosti. ambiguos vultus. i. dubias facies ceci numinis. i. dee fortune que scꝫ fortuna adhuc velat. i occultat se se. i. seip̃am alijs supple hoib⁹ tñ applaudendo eis ꝓsperitate ip̃a tibi tota innotuit id est manifesta est prorsus. i. oino scꝫ prosperitate ⁊ aduersitate.

¶ Nota q̃ illecebra bre. est delectatio carnalis illicita hoiem alliciens licet inueniat̃ pro q̃cũq̃ alia delectõne. ¶ Nota sicut bestia vel auicula vel piscis delectatõis spe decipit̃ sic. hõ delectatõe prosperitatis fortune fallaciter irritet̃. Vñ Señ. viij. epl̃a. Clamo vitate quecũq̃ casus tribuit ab omne fortuitũ bonũ suspiciosi pauidiq̃ subsistite. Nam fera ⁊ piscis spe aliq̃ oblectante decipit̃. Nota delectatões fortune sũt false. nã ꝑm btm̃ Augustinuꝫ. Prospera huius mundi asperitatẽ habẽt veram iocunditatẽ falsam. certũ dolorẽ incertã voluptatẽ. ¶ Notãdũ phia appellat fortunã cecũ numẽ. Huguitio dicit q̃ numẽ est virt⁹ dei vel ip̃e deus vel dei ptãs vel maiestas. hic aũt accipit̃ pro dea. qr antiqui fortunã colebãt pro dea. ¶ Nota q̃ fortunã dicit esse cecã. dic̃ Tulius in libro de amicicia. Fortuna vt medicus ignarus mltos excecauerit. nõ q̃ ip̃a ceca sit. sed eos cecos plerũq̃ efficit quos complexa est.

¶ Nota q̃ fortuna antiquit⁹ depingebat̃ duplici fronte. calua ⁊ capillata. ꝑ caluã designãdo aduersitatẽ. ꝑ capillatã ꝓsperitatẽ ergo dicit. phia deꝑhendisti ambiguos vultus fortune. ¶ Si probas vtere moribꝫ. Hic ponit scdam rõem q̃ talis est. de illius amissione nõ est dolendũ qd̃ est ꝑniciosum. ⁊ quo habito hõ nũq̃ est securus. fortuna ẽ huius modi vt tangit in littera. g̃ ⁊c̃. dicit primo. Si probas. i. approbas fortunã vtere moribꝫ eius. ne queraris. i. ꝯqueraris s. ꝑhorrescis. i. ꝑtimescis ꝑfidiã eius sꝑne atq̃ abijce fortunã ludentẽ. i. ludentẽ inferrentẽ ti-

bi perniciosa .i. dãnosa. Nam fortuna q̃ nũc est tibi causa tanti meroris ꝑ sui absentiaꝫ. hoc debuit esse tibi cã tranquillitatis .i. securitatꝭ ꝑ sui pñtiam sed nõ fuit. em̃ pro quia fortuna reliquit te quã nõ relicturã nemo vnq̃ poterit esse securus ¶ Nota circa hoc ꝙ dicit ꝑniciosa ludẽtem dicit Señ. Ludit fortuna cũ suis moribꝫ ⁊ q̃ dedit aufert. ⁊ q̃ abstulit reddit. nec vnq̃ tutius est illã experiri q̃ cũ locũ iniurie nõ habꝫ

Si probas vtere moribꝰ ne quearis
Si ꝑfidiam ꝑhorrescis. sperne atq̃
abijce ꝑniciosa ludentẽ. Nã q̃ nunc
meroris tibi causa tãti ẽ hec eadem
trãq̃llitatis esse debuissꝫ. Reliq̃t em̃
te. quã nõ relicturã nemo vnq̃ po-
terit eẽ securꝰ. An vero tu p̃ciosam
estimas abiturã felicitatem ⁊ chara
tibi est fortuna p̃sens nec manẽdi fi
da ⁊ cũ discesserit allatura merorez

¶ Nota ꝙ securitas maxime hominẽ delectat ꝓpter qd̃ ẽ appetẽda. vñ Señ. vi. epl'a. Nec me res vlla delectabat licet sit eximia et salutaris q̃ mihi vni securꝰ sũ ¶ Nota ꝙ ꝓsperitas fortune ñ reddit hoĩem securuꝫ qꝛ dicit Señ. munera fortune amica putatis insidie sunt quisq̃ vest tũ

tutam vitã agere volet. quã plurimũ p̃t fortune bñficia deuitet in quibus miserrimi fallunt. Habere putamus honores in p̃cipitia cursus iste deducit. Nota Señ. in de remedijs fortuitoꝝ. Exonerauit te fortuna si intelligis. ⁊ tutiore loco posuit. damnũ putas remediũ est. clamas ꝙ opibꝫ expoliatꝰ es: tuo vicio tibi ista iactura tã grauis est nõ tã moleste ferres si tanq̃ ꝑditurus habuisses. ¶ An vero tu. Hic põit terciam rõem que talis est. Illud nõ est p̃ciosum putandũ ⁊ charũ qd̃ nõ est mansurum. ⁊ suo recessu est afflicturũ. sed fortuna est hmõi. ergo nõ est reputanda p̃ciosa ⁊ chara. ⁊ per ꝯsequens nõ dolendũ de eius amissione. nec gaudendũ de eius possessione. Vñ dicit in littera. Vero pro sed an tu estimas felicitatẽ abiturã .i. recessurã supple esse p̃ciosam ⁊ fortuna presens est chara tibi nec est fida manendi. ⁊ cum discesserit est allatura id est adductura merorem. quasi diceret nõ deberet estimari p̃ciosa. Nota ꝙ appellat fortunã felicitatẽ. qꝛ ꝑm Aristo. fortuna vel est felicitas vel ẽ ꝓxima felicitati. vñ in libro de bona fortuna dic̃ Aristo. ꝙ nõ contigit esse felicem sñ rebꝫ exterioribꝫ quaꝝ fortũa ẽ dña. ⁊ h̃ est intelligendũ de felicitate politica ⁊ nõ speculatiua q̃ ꝯsistit i actu sapiẽtie

¶ Nota fortuna discedēs inducit merorē. qꝛ dicit Señ in li. de tranqlitate animi. Letiores reliquit quos fortuna nūq̄ respexit q̄ quos deseruit. Et boetius postea dicet. ꝙ infelicissimū genus infortuoꝝ est felicem fuisse. Qđ si nec. Hic ponit q̄rtam rñsionē que talis est. Illđ qđ est iudiciū future miserie nec ē charū nec p̄ciosum nec ꝑ ꝯñs de ipo dolendū. fortuna est hmōi sicut tangit in littera. vñ dic̄ ꝙ fortuna nec potest retineri. i. haberi ex arbitrio. i. ꝑm voluntatē. ⁊ ipa fugiens. i. recedēs fac̄ calamitosos. i. miseros. quid aliud ē sup. fortuna q̄ q̄ddam iudiciū. i. signū future calamitatis. i. miserie em̄ ꝑ qꝛ nec ꝙ sufficit intueri. i. inspicere illud qđ situ est. i. positū ē añ oculos. i. qđ pñs est verū ꝑ sꝫ prudētia. id est hō prudēs. metit̄. i. mēsurat exitus. i. fines rer̄ q̄ ꝑ ⁊ eadē mutabilitas. i. instabilitas in alterutroe. in aduersitate ⁊ prosꝑitate nec facit minas. i. insidias fortune esse formidādas. i. timēdas nec facit blandicias esse cooptādas. i. desiderādas. ¶ Nota calamitas est miseria cū aliq̄s nihil habet nec in re nec in spe. ⁊ est dicta a calamo q̄ est vacuus ⁊ iranis. ¶ Nota ꝙ nō sufficit solū intueri pñtia. sꝫ etiā futura. qꝛ lꝫ qñq̄ ꝑma salua fiāt iudicia. vltima tñ alterius saporis inq̄namenta ꝑmanebūt. hec in fine de disciplina scolariū. Et Tullius scđo rhetorice dicit Errāt q̄ in ꝓsperis oēs fortūas patās effugisse sapiēter cogitāt in tꝑibꝫ ꝓsperis cās aduersas reformidāt. Et Señ in de ꝟtutibꝫ cardinalibus dt. Si prudēs es animꝰ tuus tribꝫ tꝑibꝫ dispenset̄. pñtia ordina. futura ꝓuide. ⁊ ꝑterita recordare. Nā q̄ nihil de ꝑterito cogitat ꝑdit vitam Qui nihil de futuro ꝑmeditat̄ ꝑ oīa incautꝰ īcedit. Pone añ animam tuā mala futura et bona vt ista possis sustinere ⁊ illa moderare. ⁊ gaufredus in poetria. Exēpla syrenes habe docearis in illis. Sub meliori statu sꝑ peiora caueto. Nulla fides rer̄ sequit̄ post mella venenū. Et claudit nox atra diem nebuleq̄ serenū. ¶ Postremo equo. Hic ponit quintā rōem que talis est Quicūq̄ alterius iugo se submittit oportꝫ ꝙ mores eius patienter sustineat. sed hō affectione tꝑaliū submittit se iugo fortune. ergo oportet ꝙ mores fortune patienter tolleret. vñ sicut in-

Qđ si nec arbitrio retineri pōt. ⁊ calamitosos fugiēs facit. Quid est aliud fugax q̄ future quoddā calamitatis indiciuꝫ. Neq̄ em̄ qđ ante oculos situ est sufficeret ītueri. Verū exitꝰ prudentia metit̄. eademq̄ in alterutro mutabilitas. nec formidādas fortune minas nec exoptādas facit eē blāditias. Postremo equo aīo toleres. opꝫ q̄cq̄d infra fortune

iuste agit q̄ vult imponere legē dñe sue. ita volēs imponere legez fortūe agit iniuste. hāc rōnem p̄tendit in litter. Scdo declarat dictū suum p quedā silia. ibi. Si vētis. Primo dr. Postremo. i. vltimo dicam q̄ oportet vt tu toleres. i. patiaris eq̄ animo. i. ꝯstanti aīo quicq̄d gerit. i. fit intra aerā fortune. i. mdm cū semel submiseris. i. subiugaueris colla

aream gerit cū semel iugo eius colla submiseris. Qd si manēdi abeundiq̄ scribere legē velis ei quā tu tibi dñaz spōte elegisti. nōne iniuriosus fueris. ꝛ ipatientiā tuā sortē exacerbabis quā pmutare non possis

Si ventis vela cōmitteres non quo volūtas peteret sz quo flat⁹ impelleret pmouereris Si aruis semina crederes feraces iter se ānos sterilesq̄ pensares fortune te regendū dedisti. dñe morib⁹ oportet obtēperes. Tu vo voluētis rote ipetū retinere conaris. ac omniū mortalium stolidissime si manere incipit sors esse desistit.

scz tua iugo fortune appetendo tpalia tanq̄ p̄mia tuoꝝ meritoꝝ. q̄ p sz si velis scribere. id est scribendo iponere legē manēdi ꝛ abeundi ei quā tu tibi dñam spōte erigisti nōne fueris iniuriosus ꝛ impatiēntia. i. p tuā impatientiā exacerbabis. i. argues sortē id est fortunā quā nō possis pmutare. ¶ Nota q̄ phia mundū appellat aream fortune. qr sicut in area in tritulando torquentur manipuli. sic fortuna in mdo torquet hoīes. nūc psperitate. nūc aduersitate rotando. ¶ Notandū circa hoc q̄ dic̄ nōne dicit iniuriosus fueris q̄ iusticia est libertas animi tribuēs vnicuiq̄ qd suū est ꝑm suā dignitatē deo amorē ꝛ obediētiā. maiori reuerentiā. pari ꝯcordiā. et minori disciplinā. Si ergo famulus velit iponere legē dñe sue cui tenet exhibere reuerentiā. oparet ꝯtra iusticiā. Nota quicūq̄ afficit bonis exterioribꝫ et mutat ꝑm mutatōem eoꝝ dr esse subiectus fortune ꝛ colla sua iugo ei⁹ submittere. qr fortuna est dñm bonoꝝ exterioꝝ. talis aūt fuit hoc. ergo iniuriabat fortune volēs sibi imponere legē manēdi ꝛ recedendi.

Si ventis. Hic probat dictū suū per quedā similia scz q̄ fortuna non sit in ptāte hpis dicit. Si ꝯmitteres vela su. nauis ventis tu pmouerelis. i. duceleris nō quo voluntas tua peteret. i desideraret sed quo flatus venti te ipelleret. Si crederes. i. ꝯmitteres semina aruis. id ē agris

tu pensares.i.iudicares annos feraces.i.fertiles q̃ ꝓ ꝛ steriles inter se
ita q̃ nõ haberet illos annos in potestate sua.a simile tu dedisti te regẽ
dũ fortune oportet q̃ obtemperes.i.obedias moribꝫ dñe.ꝟo pro sꝫ tu
conaris.id est laboras retinere impetũ.i.cursum voluentis rote.i.mo/
bilis fortune ꝛ frustra laboras.o stolidissime.i.stultissime omniũ mor
taliũ tu nescis q̃ si
sors.i.fortuna inci
pit manere.i.stabi
lis esse q̃ tunc desi
stit.i.desinit eẽ sors
Sicut em̃ nõ simꝫ
stant q̃ aliquis sit
homo ꝛ nõ sit rõ/
nalis sic nõ stant
simul q̃ sit fortũa
et nõ sit mutabilis
¶ Nota q̃ sicut cõ
mittẽs velũ vento
amplius nõ est in
potestate sua duci
quo vult.sꝫ ꝑm im
petũ venti ducitur
ꝛ sicut ꝯmittẽs se/

Metrũ primum secundi libri

Ec cũ supba ꝟterit vices dex/
tera. Et estuãtis more ferꝫ eu/
ripi Budũ tremendos seua prote/
rit reges Humilemq̃ victi suble/
uat fallax vultum Non illa mise/
ros audit haud curat fletus Ultro
q̃ gemitꝰ dura quos fecit ridet Sic
illa ludit sic suas ꝓbat vires Ma/
gnumq̃ suis mõstrat ostentum. Si
quis visaꝫ vna stratus ac felix hora

mina agro nõ est in potestate eius q̃ proueniãt anni fertiles vel steriles
Sic a simili qui ꝯmittit se fortune nõ est in potestate sua vt habeat for
tunã ꝓsperã vel aduersam. ¶ Nota circa hoc q̃ dicit voluentis rote q̃
antiquitus fortuna depingebaꝫ cũ rota hac ratione Nã in rota sunt q̃
tuor diuersitates. Vna pars est summa.alia infima.tercia qua de sũ/
mo descendiꝫ ad imũ.quarta qua de imo ascendiꝫ ad summũ. Similiꝫ
in hoibꝫ inueniunꝫ q̃tuor varietates. Quidã em̃ sunt in summa ꝓsperi
tate.tales sunt eleuati in rota fortuna. Alij sunt in summa aduersitate
tales iacent deiecti sub rota. Tercij declinant de ꝓsperitate in aduersi
tatem.tales descendũt de summitate rote. Quarti ꝓcedunt de aduersi
tate in ꝓsperitatem.tales ascendũt rotã fortune. vñ eleuatus in rota for
tune dicit. Glorior elatus.descendẽs dꝫ Descẽdo mortificatꝰ.deiectus
dic̃. Infimus axe rotor.ascendẽs dicit. Letus ad alta vehor. ¶ Nota
q̃ natura nõ assuescit in ꝯtrariũ.nã si lapis millesies ꝓijciaꝫ sursum nõ
assuescit ascendere sursum.cũ natura eius sit descẽdere. Sicut ergo eẽt
stolidissimus q̃ laboraret alicui auferre suã naturã. Sic stolidꝰ est qui
laboret fortune auferre mutabilitatẽ q̃ est eius natura.g̃ dꝫ ꝑhia at oĩuꝫ
stolidissime.

Metrum primum secundi libri.

Ec cũ supba. Hic icipit ꝑmũ metrũ huiꝰ scdi qd dꝫ hyponauti/
cũ ab inuẽtore.q̃ labor nautaꝝ cãtu hmõi metri eleuaꝫ.ꝛ dꝫ me

trū iambicū a pede p dñante. est aūt iambꝰ pes ꝟrius trocheo ꝓstās ex ꝑma breui z vltīa lōga z ōr metꝝ trimetꝝ. lz eīm ꝫ metrū habeat sexpedes. tñ ꝓputādo duos pedes p metro erit metrū trimetrū. Jn ꝫ metro phīa describit mores fortūe dī. Cū hec. s. fortūa pterit vices. i. alternatōnes p̄spitatis z aduersitatis sugba dextra. z cū ferꝫ more erupti. i. maris estuātis. i. iundātis. tūc fortuna id ē crudel' pterit. i. ꝓculcat reges dudū tremēdos. id ē metuēdos. z ipsa fallax subleuat de aduersitate humilē vultū victi. i. de-

¶Prosa secunda libri secundi

Ellem aūt pauca tecū fortūe ipsi⁹ verbis agitare Tu igitur an ius postulet aia aduerte Quid tu o homo ream me quotidianis agis

pīsi' nec ipa audit flet⁹' nec curat' miſos. i. paupes z ipa exñs dura. qz ñ flectit ad volūtatē hoīz rider. i. derider. vltro. i. spōtanee gemit⁹ supplemiſoꝝ q̄s fecīsse illa ludit sic pbat. i. expīt suas vires z ipa mōstrat suis magnū ostētū. i. miraculū si q̄s vna' hoza strat⁹. i. aduersitate depīssus. ac felix. i. p̄spitate eleuat⁹. q. d. fortūa vī exhibere suis. i. hoīb⁹ q̄ bonis ei⁹ ihīāt magnū miraclm qñ alīq̄s subito vī mutari de aduersitate i. p̄spitatē ē. Nota q fortūa ōr superba eo' q nūlū ſrēk. nec aduertit pbitatē nec malicīā alic⁹ z sc vocat more supboꝝ obaudit. ¶ No. q eurip⁹ ſm alīq̄s ē vēr⁹ turbis. z ōr eurip⁹ q̄si eur⁹ rapid⁹ z ē eur⁹ nomē vēti. ſm alios aūt z fortīā meli⁹ eurip⁹ ē brachiū ſ. līn⁹ malis c⁹ decursus ē icert⁹ z ppt icertitudinē sui cursus freq̄nt piclitāt ibi naues z ōr ab eu qō ē bonū z ripa q̄si bōa ripa p ꝟrū. sic g̃ cursus eurip⁹ estuātis ē icert⁹. sic z mutabilitas fortūe Nota q de opatōe fortūe q̄ hos eleuat z hos depmit loq̄x Alan⁹ i añclau. dī. Precipitē mouet illā rotā mot⁹ atq̄ laborū. Illa q̄es claudit nec sistit ocia motu. hos premit hos eleuat hos deiicit erigit illos. Cogit z i varios hoīes descēdēr casus. z fama. al's pauhēri. q̄cq̄d agas q̄cq̄d dicas' q̄cq̄d patiaris. ñ facis' vt retrahas q̄ mea dextra trahit. sic g̃ ꝑmatū venerādaq̄ sceptra tenebo. z p velle' meo mel tibi felq̄ dabo Prosa scda scōlli. bri. ¶ Vellē āt. ꝫ incipit. ꝑsa scda ꝫ scōi i q̄ phīa pbat boe. ñ ee ꝓgrēdū de fortūa. qz nihil sibi abstulit. z introducē fortunā alloq̄ntē boe. z diuidit. qz ꝑmo p̄suader boe. introducti onē fortūe. scdo introducē eā ibi. q̄d o tu. ꝑmo ōr. o boe. ego phīa vellē tecū pauca agitare i. discutere ꝫ ipi⁹ fortūe. tu ꝟo ſaia aduerte an ius id ē iusticia postulet ꝫ. No. q ſilitudo ozōis' q̄nq̄ generat fastidiū. ō q̄nq̄ ipaz oz mutari. vñ Tull. iij. li. rhe. ōr. ꝑmonē i dicēdo ꝟmutari oz vt facile satietaſ varietate vitet. ō phīa ꝫ variat ozōes p introductōes noue p̄sōe vrēdo p̄sopo. q̄ figura a tullio vocat ꝟformatō p̄suadz igit boe. introductōes fortūe ōr. vellē ¶ q̄d tu. ꝫ introducē fortūaz allo. boe. q oñdit q̄ rationū ipi⁹ ee iustā qz nihil abstulit. ꝑmo g̃ fortūa oñdit q nihil boe.

iniuste abstulit. scdo quandã rñsionem boetij excludit. ibi. An tu mo. Primo facit qd dictũ est. scdo respondet taciti questioni. ibi An ego. Primo dicit fortuna ad boetiũ. o tu hõ quid agis id est vexas vel facis me reã quotidianis. i. assiduis querelis. q. d facere nõ deberes quaz tibi fecimus iniuriã. q. d. nullã que tua bona tibi detraximus. q. d. nulla ꝯtende mecũ in iudicio de possessione opũ ⁊ dignitatum corã q̃cũq; iudice ⁊ sic monstraueris aliquid eẽ ꝓpriũ hoꝝ bonoruz cuiusq̃ mortaliuz ego spõte ꝯcedã tibi ea que repetis fuisse tua. q aũt non sint tua nec alicui⁹ hoĩs ꝓpria. probo tibi. qꝛ cuz natura ꝓduxit te de vtero matris ego suscepi te nudũ ⁊ inopem id ẽ carentẽ omĩb⁹ reb⁹ ⁊ foui te meis opib⁹. ⁊ ego prona id ẽ prompta educaui. i. nutriui te indulgenti⁹. i. clemẽtius fauore. i. gratia mea q̃d te nũc facit impatientem nr̃i. i. ꝯtra nos qꝛ si boe. a ꝑncipio nõ fuissz nutrit⁹ ꝓsperitate fortũe nõ fuisset impatiens de amissiõe ei⁹. ⁊ subdit. Ego circũdedi te affluẽtia ⁊ splẽdore oĩuz bonoꝝ q̃ sũt mei iuris. i. ꝑtãtis nũc ãt l. bz. i. placz mihi retrahere manum tu habes gratiam. id est mihi referre grates tanq̃ vsus alienis non habes ius querele tanq̃ tua perdideris.

querelis. Quã tibi fecim⁹ iniuriã. q̃ tibi tua detraximus bona. Quouis iudice d̃ opũ dignitatũq; mecũ possessiõe ꝯtẽde. Et si cuiusdã mortaliũ ꝓpriũ q̃d hoꝝ eẽ mõstraueris. ego ea tua fuisse q̃ repetis spõte ꝯcedã. Cũ te matris vtero natura produxit nudũ reb⁹ oĩb⁹ inopẽq; suscepi te meis opib⁹ foui: ⁊ q̃d te nũc impatientẽ nr̃i facit fauore prona ĩdulgenti⁹ educaui. ⁊ oĩm q̃ mei sunt iuris affluentia ⁊ splendore circũdedi nũc michi retrahere manũ libet: habes grãs velut vsus alienis. Nõ habes ius querele tãq̃ ꝓrsus tua ꝑdideris. Quid ergo ingemiscis nulla tibi a nobis illata est violentia. Opes honores ceteraq; taliuz mei sũt iuris. Dñam famule cognoscũt mecuz veniũt me abeũte discedunt. Audacter affirmẽ si tua forent que omissa ꝯq̃reris nullo mõ ꝑdidisses

Prosa secunda

Quid igit̃ ingemiscis q̃rulando nulla tibi a nobis illata ē violentia o⁹ pes honores ⁊c. taliũ sunt mei iuris. i. prãtis ⁊ famule mee. s. honores ⁊ prãtes ꝯgnoscũt me dñam. mecũ veniũt me abeũte discedunt. i. recedũt audacter affirmẽ si tua foret q̃ ꝯquereris amissa nullo mõ ea perdidisses. ¶ Nota ꝙ tota ratio fortune in hoc ꝯsistit. nulli manet rõnabilis

An ego sola meũ ius exercere ꝓhibeor. Licz celo ꝓferre lucidos dies eosdẽq; tenebrosis noctibus ꝯdere Licz ãno terre vultũ nũc floribusq; redimere. Nũc nimbis frigoribusq; ꝯfũdere Jus ē mari nũc strato equore blãdiri. nũc ꝓcellis ac fluctib⁹ inherescere Nos ad ꝯstantiã nr̃is morib⁹ alienã i expleta hoim cupiditas alligabit. Hec nr̃a vis est. Hũc ꝯtinuũ ludũ ludim⁹. Rotam volubili orbe versam⁹ infima sũmis sũma infimis mutare gaudẽ⁹. Ascẽdi si placet. sz ea lege ne vti cum ludicri mei rõ poscet descendere iniuriã putes

querimonia de eo qui nihil alioꝝ aufert. sed ꝓpria pro suo libito disposuit sed fortuna nihil abstulit qd̃ erat boetij. sz ꝓpria disposuit ꝓ suo libito. g̃ ⁊c̃ ¶ Nota de hoc ꝙ dic̃ que tibi tua. Señ dicit in de remedijs. Nõ est tuũ qd̃ fortuna fecit esse tuũ Alienũ om̃e quicq̃d optãdo euenit. ⁊ nihil ip̃ius ꝓpriũ putari lz qd̃ eripi p̃t ¶ Nota qz hõ ꝓducitur nud⁹ ex vtero mr̃is. ꝑ h̃ in nuit̃ magna eius miseria. Si em̃ homo nudus nascitur ⁊ nl̃lo indigeret minus esset miser. sz qz nudus nascit̃ nihil possidens ⁊ plurib⁹ indigens iõ magis miser est. Vñ pauꝑ henricus. Primitus in mdo tecũ tua quanta tulisti. Nudus eras ꝑmo ⁊ postea nudus eris. ¶ Nota ꝙ bona exteriora nõ sũt ꝓpria hois. qz dic̃ Señ. Nihil ꝓpriũ dicas qd̃ mutare p̃t fortuna. reposcit qd̃ dedit donũ qd̃ dare potuit auferri potuit ⁊ qd̃ fortũa nõ dedit eripit. ¶ An ego sola. Hic rñdet tacite q̃stioni. Diceret aliq̃s fortune. licet bona exteriora sint tua. tñ postq̃ ea hoi ꝯtulisti nõ deberes amplius auferre. Huic questioni rñdet fortuna dicẽs. ꝙ h̃ esset contra ius. ⁊ ꝯ̃ naturã suã quã nullus dz sibi auferre imo dz vti sic̃ ⁊ cetereres vtunt̃ sua natura. vñ dic̃. Nũq̃d ego sola ꝓhibeor exercere ius meum cũ oĩa alia exercẽt naturã suã qd̃ declarat. qz lz. i. licitũ ē celo ꝓferre lucidos dies ⁊ eosdẽq; ꝯdere. i. abscõdere tenebrosis noctib⁹. ⁊ lz anno redimere. i. ornare vultũ. i. supficiẽ terre nñc. i. aliq̃ñ floribꝫ sic̃ i ꝟe. nũc frugib⁹ sic̃ i estate. nũc ꝯfundere eã nimbis. i. pluuijs ⁊ frigorib⁹ sicut in

autūno ⁊ hyeme. Jus. i. natura ē mari nūc. i. aliqñ. s. tpe sereno blandi
ri. i. blandū esse eq̄re strato. i. pacificato. sz tpe tēpestatis inhorrescere. i.
horridū apparere, pcellis ac fluctib⁹. i. inundatōib⁹ nūq̄d inexpleta. i. in
satiabil' cupiditas hoim allligabit nos ad ꝯstantiā alienā nr̄is mori/
bus. q. d. nō em̄ hec ē nr̄a vis. i. naturalis ptās. hūc ludū ꝯtinuū. i. oī
tpe vel ꝯtinue ludi
mus rotā ꝑsamus
volubili orbe. id ē
veloci circulatōne
⁊ nos gaudemus
mutare ī fimaid est
aduersa sūmis id ē
ꝓsperis. ⁊ summa ī
fimis. i. ꝑspa aduer
sis. Tu boeti ascē/
de rotā nr̄az si pla
cet. sz ea lege. i. ꝯdi
tōe vti ne putes ti
bi fieri iniuriā si con
tigit te descendere
cū rō mei ludieri.
id ē ludi ioco si hoc
poscet.

¶ Nota q̄ q̄libz res
in sua naturali o/
peratōe delectatur
frustra g̊ laborat q̄
naturā rei auferre
conaur. cū natura
nō assuescat in ꝯri
um Vñ paup hen
ricus. Nōne lz sua
quiuis vtitur arte

An tu mores ignorabas meos Ne
sciebas Cresū regē lidoꝝ cyro pau
loante formidabilē, mox deinde mi
serādi rogi flāmis traditū misso ce/
lit⁹ ibre defensū. Nū te p̄terit. Pau/
lū ꝑsi regis a se capti calamitatibus
pias ipēdisse lacrimas. Quid tra/
gediaꝝ clamor aliꝺ deflet, nisi indi
screto ictu fortunā felitia regna ver
tētem. Nōne adolescētul⁹ ayn eyo
eyot. i. duo dolia vini alteꝝ q̄dē m a
lū aliꝺ āt bonuz ī iouis limie iacere
didicisti. Quid si vberi⁹ de bonorū
ꝑte sūpsisti, q̄d si a te ñ tota discessi:
Quid si hecip̄a mei mutabilitas iu
sta tibi cā est sperādi: meliora tñ ne
aīo ꝯtabescas ⁊ iter cōe oib⁹ regnuz
locat⁹ ꝓprio iure viuere desideras

Qd sibi sors dederit vtit omīs hō. Miles equis. piscator aq̄s. ⁊ cleri
cus hymnis. Nauta fretis pugiles ī arte. poete metris Rustic⁹ arua pa
rat numerat mercator auar⁹. Virgo legit flores. stultus amator amat
Seminat in spinis nature iura retractās. ¶ Nota q̄ dt cupiditatē ho
minū ēē iexpletā. qz dt aristo. ij pol'. Infinita ē ꝯcupia hoiz ad c⁹ reple
tōez mlti viuunt. ⁊ señ. xvi. epl'a Naturalia desideria finita st. ex falsa āt
op nione nascent a vbi desināt nō habent. ⁊ lxij epl'a. Oīa aliq̄s contē
n. re pōt oīa aūt habere nō p̄t. ¶ An tu mores ignorabas. Hic fortu/
na excludit quandā rñsionē boetij. Posset ei dicere boeti⁹ o fortūa ego
ꝯq̄stus sū de tua mutabilitate. qz ig̊raui mores tuos. hāc rñsiōez exclu
dit fortūa ꝑ pl'a. No. boe. ex q̄b⁹ potat ꝑpēdere mores ⁊ stabilitatē suā. d.

Prosa secunda

Nūq̄d tu ĩgrabas mores meos. q̄ d. nōne sciebas quō cresus rex lidoꝝ
q̄ p̄us erat formidabil' cyro regi ꝑsaꝝ. sꝫ postea capt⁹ fuit a cyro ⁊ tradi
tus ignib⁹ ad cremandū. sꝫ imbre misso celitus fuit defensus et euasit.
Nūq̄d etiā p̄terit te quō paul⁹ ꝯsul romanus fudit pias lacrymas su
ꝑ calamitatib⁹. i. miseriis ꝑsi regis quē captauerat. q̄d ei alid̄ deflet cla
mor tragediaꝝ. i. poetaꝝ rep̄hendētiū vicia hoīm nisi me fortunā subu
ertētē felicia regna ĩdiscreto ictu. i. ĩcerto euētu. nōne exñs adolescētu
lus didicisti iacere ĩ limīe. i. ĩ domo iouis duo dolia vini vnū bonū ali
ud malū. de q̄b⁹ oportuit vnūquēq̄ ĩtrantē gustare. q̄d ꝯq̄reris si vbe
rius de bonoꝝ ꝑte sūpsisti. q̄d ꝯq̄reris si a te n̄ tota dicessi. q̄d ꝯq̄ueris si
hec ip̄a mei mutabilitas ē tibi iusta cā sperādi meliora. i. ꝑspa tñ ne pro
nō ꝯtabescas. i. deficias aīo. ⁊ tu locat⁹ ĩtra cōe regnū oīb⁹. s. ĩ mundū.
desideras viuere ꝓprio iure q̄ h̄ eē n̄ potes vt eximaris a cōi lege hoīz
¶ Nota q̄ cū cresus rex lidoꝝ eēt pugnatur⁹ ꝯ regē ꝑsaꝝ ip̄e ꝯsuluit ap
pollinē de successu pugne q̄ rn̄dit sibi hmōi ꝟsiclo Cresus ꝑdet ali trās
gressus pl̄ima reg̃ Ali ē fluui⁹ q̄ dā quē ꝟsicl'm cresus sic ĩtellexit. q̄ cre
sus trāsgressus ali ꝑdet. i. destruet pl̄ima regna ip̄i⁹ cyri. Sed appollo
sic ĩtellexit. Cresus trāsgressus ali ꝑdet. i. amittet pl̄ima reg̃ sua. ⁊ h̄ ꝯti
git. nā ip̄e cū trāsgressus eēt ali vict⁹ ē a cyro ⁊ ĩ igne posit⁹. sꝫ tāta iun
datio pluuie facta fuit q̄ extīct⁹ fuit ignis ⁊ euasit. de q̄ cū mltū gl̄iaret
dixit filia noīe sua fama. O pr̄ expecta vltimū diē añ quē n̄ ē gl̄iandū.
Quadā ꝟo nocte vidit cresus ĩ sōno q̄ eēt sup altā arborē. vbi iupit' eū
rigabat. ⁊ phebꝰ eū siccabat. qd̄ sōnū cū retulissꝫ filie sue. rn̄dit filia. tu
eris capt⁹ a cyro ⁊ ĩ cruce suspēsus. vbi iupit'. i. pluuia te rigabit. ⁊ phe
bus. i. sol te siccabit. qd̄ ad vltimū ꝯtigit ex q̄ p̄t ꝑpēdi mutabilitas for
tūe. ¶ Nota q̄ paul⁹ ꝯsul roman⁹ missus fuit pug̃ ꝯ regē ꝑsaꝝ. q̄ erat
sup̄bissim⁹ hoīm. cū aūt ip̄m deuicissꝫ ꝯsiderās ꝑsperitatē p̄teritā ⁊ ad
uersitatē p̄ñtē ei⁹. mot⁹ pietate fleuit sup ip̄m ⁊ dimisit eū. ex q̄ sil'r ꝑpen
dit' mutabilitas fortune. ¶ Nota q̄ tragedia ē carmē rep̄hensiuū vicioꝝ
ĩcipiēs a ꝑsperitate terminās ĩ aduersitate. Et d̄r a tragos grece. qd̄ est
hirc⁹ latīe. ⁊ odos cātus. q̄ cant⁹ hmōi carmīs hirco remunerabatur
Jñ dicunt' tragedie poete q̄ antiq̄ gesta ⁊ facinora sceleratoꝝ regum lu
ctuoso carmīe ꝓpl'o spectāte. i. respiciēte ꝯcinabāt. sic d̄t Jsido. li. ethi
mol'. Nota homer⁹ volēs oñdere mutabilitatē fortūe describit ĩ do
mo Jouis iacere duo dolia vini. vnū bonū alid̄ malū. Et oēs ĩtrātes
domū de vtroq̄ oportebāt gustare. sꝫ q̄sdā pl⁹ de bono. q̄sdā ꝟo plus
de malo. Et hec descriptio publice depingebat athenis ĩ tēplo iouis.
vbi boeti⁹ studuit adolescēs exñs. sic ip̄e testat' in de scolariū disciplia.
Per domū aūt iouis homer⁹ ꝟcabat mdm. ꝑ duo dolia ꝑsperitatē et
aduersitatē. ⁊ oēs q̄ viuūt ĩ mdo de vtroq̄ gustāt q̄dā pl⁹ de ꝑspitate
q̄dā pl⁹ de aduersitate. ¶ Nota d̄t fortunā subuertētē felicia reg̃. dicit
Gāfred⁹ ĩ poetria. h̄ vnū p̄scire potes q̄ nl'la ptās Esse morosa p̄t. q̄
res fortūa fecundas. Jmpat' esse briues si vis exēpla p̄ores Respice for
tūas enarrat illa p̄oꝝ. Florida prosperitas minos subuertit athenas.

Ilion atrides magne cartagis arces. Scipio sz multi romani sūt alia fati Tpa ꝑsa breui breuis ē distātia leti. Oīs ⁊ mesti nox ē vicina diei Hec aliena docēt ⁊ te tua fata docebūt.

I q̄ntas rapidis. Istud ē scdm metrū huius scdi qd dr asclepiadiū ab inuētore. coriābicū a pede p̄dñante. q̄s sit pes coriāb ꝑus habitū est: Et cōstat illud metrū ex ꝑmo spōdeo ⁊ duobus corianbis et pirricheo vel iambo. q̄le metrū ē istius hymni. Sāctorū meritis. Secūdū metruz dr fer regratiū ab inuentore constans ex primo spondeo. scdo dactilo. tercio spōdeo vel trocheo. Inhoc ergo metro fortuna conquerit de i expleta cupiditate hoim dicens. Si copia id est fortuna quā gentiles deā copie appellabant pleno cornu fundat hominib tantas opes quantas arenas versat. id voluit pont⁹ .i. mare incit⁹. i. cōmotus rapidis flatibus. i. impetuosis ventis. ⁊ sic fūdat tātas opes q̄t sidera fulgent in celo edita id est orta stelliferis noctib ⁊ ipa copia non retrahit manū auferendo opes haud ꝑ ñ iō humanū gen⁹ cessat flere. i. flendo ꝑponere miseras q̄relas. et q̄uis deus prodigus id est diues mlte auri. i. ad modū ꝑdigi multū aurū diffundēs. ipe deus libens excipiat vota hoim ⁊ ornet auidos i. cupidos clar⁹ honoribꝫ ñ iam parta id est acq̄sita et possessa nil videntur eis. sed seua rapicitas vorans q̄sita id est acquisita pandit id est manifestat alios hiatus id est recepta.

Metrum secundū libri secundi
I quātas rapidis flatib⁹ icit⁹
Pontus versat arenas
Aut quot stelliferis edita noctib⁹
Celo sidera fulgent
Tātas fūdat opes nec r̄trahit ma/
Pleno copia cornu (num
Hūanū miseras haud ideo genus
Cessat flere querelas
Quāuis vota libens excipiat de⁹
Multi prodigus auri
Et claris auidos ornet honorib⁹
Nil iam partta videntur
Sz quesita vorās seua rapacitas
Alios pandit hiatus
Que iam p̄cipitem frena cupidinē
Certo fine retentent
Largis cū potius munerib⁹ fluens
Sitis ardescit habendi
Nūq̄ diues agit q̄ trepid⁹ gemens

tula cupiditatis. ⁊ tũc q̃rit fortuna q̃ iam frena retentẽt. i. detinebũt. cer/
to fine cupidinẽ. i. auariciã hoim. p̃cipitẽ. i. p̃cipitãtẽ hoiez cũ suis. i. desi/
deriũ hñdi fluẽs largꝫ mũeribꝫ ardescit ĩ hoĩe. ⁊ iõ ille q̃ trepidꝰ terrore ad
uersitatis ⁊ gemẽs credit sese egẽtẽ ille nũq̃ diues agit. i. vitã duc. ¶ No
ta circa h̃ q̃ dicit pleno copia cornu. q̃ cũ hercules q̃dã tpe luctaret cum
achileo. ⁊ achileꝰ mu
taret se in thauꝝ. her
cules app̃hẽdẽs ip̃m
p cornu effregit illd̃
⁊ repletũ pomis ⁊ flo
ribꝫ odoriferꝫ sacrifi/
cauit illd̃ fortune. qd̃
cornu dr̃ fortũa qui/
busdã ꝓpiare plenuꝫ
q̃busdã vacuũ. q̃bus
dã semiplenũ s̃m di/
uersũ statũ ꝓspitatis
⁊ aduersitatis hoĩm
¶ Nota q̃ fortũa iue
hit ꝯ auaritiã hoĩm

Sese credit egentem

Prosa tertia secundi libri

Is igit̃ si pro se tecũ v̄bis for
tuna loq̃ret. q̃d ꝓfecto ꝯtra hi
sceres ñ hẽres. Aut si q̃d ẽ quo q̃re/
lã tuã iure tuearis. proferas optet.
dabimꝰ tibi dicẽdi locũ. B. Tũ ego
speciosa q̃dez ista sunt inquã oblita
q̃ rhetorice ac musice melle dulce/
dinis. tuz tm̃ cũ audiunt̃ oblectant

qd̃ Tul. in li. tuscula. q̃onũ d̃t. Auaricia studiũ pecunie hz quã nẽo sapi
ens ꝯcupiuit ea em̃ q̃i mal̃ venenis ĩbuta corpꝰ aĩumq̃ virilẽ offẽdit. ip̃a
em̃ insatiabilis manẽs neq̃ copia neq̃ ĩopia minuit̃. ⁊ ĩ eodem hoc dicit
Quid ẽ q̃ multi cupiditate pecunie feriunt̃ q̃ꝝ ita ꝑturbant̃ aĩ vt ñ mltũ
absint ab insania. Et dicit Señ. lxxvi. epl̃a. Auaricia nullũ hz magꝫ ma
lũ nisi q̃ ingrata ẽ. ⁊ lxxij epl̃a auaros ꝯpat canibꝫ dicẽs. Vidisti aliquẽ
canẽ missũ a dño panis frusta aut carnis apto ore captãtẽ. q̃cq̃d arripit ꝓ
tinus integrũ deuorat ⁊ sp̃ ad spem futuri inhiat. Idez euenit nobis. q̃c
q̃d nobis fortuna expectãtibꝫ porrigit. illud sine oĩ volũtate dimittimꝰ et
statim ad rapinã alteriꝰ erigimur ¶ Nota q̃ credit se egentez nõ est diues
sed paup̃. q̃ d̃t Señ. i. epl̃a. Nõ q̃ paꝝ hz. sed q̃ plꝰ cupit paup̃ ẽ. Qui eĩ
refert q̃ntũ illi in archa quantũ in horreis iacz si aliẽo hiatu imminet.
¶ Nota q̃ diuitie ñ tollũt auariciã sed augmẽtãt Vñ Señ. xvi. epl̃a d̃t.
Cõgerat̃ in te q̃cq̃d locupletes possiderũt vltra priuatũ pecunie moduz.
Fortũa te puehat. auro tegat purpura vestiat. terrã marmoribꝫ abscõdat.
accedant statue ⁊ picture ⁊ q̃cq̃d vlla ars elaborauit maiora cupe ab his
desistes. vñ Iuuenal̃. Interea pleno dũ turget sacculꝰ ere. Crescit amor
nũmi quantũ pecunia crescit

Prosa tertia secundi libri.

Is igit̃ ꝓ se ⁊ c̃. Hic incipit ꝓsa tertia hꝰ secũdi. In q̃ ph̃ia ꝓbat
boe. nõ debere conq̃ri de fortũa. q̃ mlt̃a bõa sibi ꝯtulit. Et prio
inq̃rit ph̃ia q̃d sentiat de dictis fortũe. scdo bõa fortũe sibi collata
enũerat. ibi. Verũtñ. Prio oñdit ph̃ia q̃ boe. nihil hẽat loq̃ ꝯ fortunam

scdo boetius rñdet. tertio phia eius rñsionē approbat. sicut patebit. dicē primo Si fortūa loqret tecū his verbis p se. pfecto p certe tu nō hres qd ꝯ hisce res. i. nō hres vñ apires os ad rñdendū fortūe. aut si qd ē q tuā q̄relā iu re tuearis. optz. i. necesse ē vt pferas. dabim tibi locū dicēdi. tūc ego boetius inquā. i dixi vl rñdi. speciosa qdē sūt ista q̄ fortuna dixit. ꝛ sunt oblita. i.

Sed miseris malorꝫ altior ē sensus Itaqꝫ cū hec aurib isonare desierit insit aim meror pgrauat. P. Et illa. ita est inqt. Hec em nōdū morbi tui remedia sed adhuc ꝯtūacis aduersū curatōez doloris fomēta q̄dā sunt. Nā q̄ in profundum sese penetrent cū tēpestiuū fuerit admouebo Verūtñ ne te miserꝫ existiari velis. an nūerꝫ modūqꝫ tue felicitatis ob

delinita melle. i. delectatiōe rhetorice dulcedinis. s. q̄tū ad psā. ac p ꝛ. musice dulcedis s. q̄tum ad metrū ꝛ tm tū. i. tūc oblectāt. i. delectāt aim meū cū audiunt. sed sensus. i. pceptio malorꝫ ē altior. i. pfūdior miseris q̄ isti possint attigere. q d. q̄uis verba fortūe supficialiter me delectent tñ ad pfunditatē mei dolorꝫ ñ attigūt. Itaqꝫ. i g cū hec verba fortūe desierint. i. cessauerint. isonare auribꝫ meis meror isit. i. imissus pgrauat aim meū. Tūc phia approbat rñsionē Boe. dicēs. Ita ē. hec em verba fortune nōdū sunt remedia tui morbi. sed sunt q̄dā fomēta. i. linimēta. aduersū curationē. i. ꝯ sanatōez ꝯtūacis doloris. nā remedia q̄ penetrēt. i. imittēt sese in pfundū pturbationū expellēdo cām radicalē tui morbi. ista admouebo id ē apponā cū fuerit tēpestiuum. ¶ Nota q boe. nihil habuit loq ꝯ verba fortune. qr verꝫ dixit ꝛ ꝯ veritatē nō ē loqndū. nā vero oia ꝯsonant ꝛ veritas sibi ipsi attestat fm Arist. ¶ Nota hisco ē verbū ichoatiuū. ꝛ pfert p syncopā. qr regulariter deberet dici hiasco.. vñ hiscere est hiatū inchoare cū aliqs apit os. ¶ Nota q oblit altera pducta ē pticipiū verbi obliuiscor. Sed oblit altera correpta descēdit a verbo obliuio. Et oblit ē maculat. Unde versus. Immemor oblit notat. oblit ē maculat ¶ Nota circa h q dt isit meror animū aggrauat q qs nō doleret de ifortunio nulli ꝯtigit nisi aio mltū eleuato sup fortunā. qr dt Sen. lxv. epla. Pl eq te dolere nolo. s ut nō doleas vix exigere audeo. nulli aūt ista firmitas aī ꝯtingit nisi multuz supra fortunā eleuato. ꝛ subdit illud vt iocūda nobis fiat amissorꝫ recordatio. nemo libēter ad id redit qd nō sine tormēto cogitatur ē ¶ Nota q p rhetoricā ꝛ musicā dulcedinē fortūe boe. adhuc nō fuit restitut veritati ꝛ sapie. qd testat eius meror aggrauās aim. Nā vt ꝛ sapia dolorē ꝛ merorez oppmit. vñ Sen. lxv. epla. Quēadmodū minuta lumina claritas solis obscurat. sic dolores mesticias iurias sapia et vt sua magnitudie elidit atqꝫ opprimit. ¶ Veruntñ ne te ꝛc. Hic phia cnūerat bona fortune boe

tio collata rōne quoꝝ nō debuit se existimare miseꝝ. Et ꝑmo enūerat bona ꝑterita q̄ ipm felicē fecerūt. postea enū erat in q̄rta ꝓsa bona q̄ ipm in pñti felicē ostendunt. Prīo igit̄ ph̄ia describit felicitatē suā ꝑteritaꝫ. scdo excludit quandā obiectiōeꝫ. ibi. ꝙ si idcirco. Prīo enūerat q̄dā bona cōia. scdo magis specialia. scda ibi. Pretereo libet. Prīo dicit O boeti ne. i. nō

litus es, taceo ꝙ desolatū ꝑente sū/
moꝝ te viroꝝ cura suscepit delect⁹
q̄ꝫ in affinitatē principum ciuitatis
qd̄ preciosissimū propinq̄tatis ge/
nus est pri⁹ charus q̄ꝫ proxim⁹ esse
cepisti. Quis ñ te felicissimū cū tā/
to splēdore soceroꝝ. cū ꝯiugis pu/
dore cū masculine quoq̄ꝫ prolis op
portūitateq̄ꝫ predicabit. Pretereo
libet em̄ preterire cōia assumptas i
adolescentia negatas senib⁹ digni/
tates, ad singularem felicitatis tue
cumulum venire delectat, siq̄s reꝝ
mortalium fruct⁹ vllum beatitudi/

velis te existīari mi/
seꝝ nunq̄d oblit⁹ es
numerū q̄ꝫ ꝓ et mo/
dū felicitatis tue. ta/
ceo. i. ꝑtrāseo. ꝙ te de
solatū. i. ꝑuatū. parē
te. i. patre ⁊ mr̄e. cu/
ra sūmoꝝ viroꝝ. i. cō
sulū romanorū te su/
scepit ⁊ tu delect⁹. i.
de aliis elect⁹ in affi/
nitatē principū ciui/
tatis cepisti pri⁹ esse
char⁹ q̄ꝫ ꝓximus qd̄
est ꝑciosissimū gen⁹
ꝓpinq̄tatis q̄s nō ꝑ⁹
dicabit felicissimum
cū tāto splēdore tuo/
rū socerorū. cū tanto
pudore ꝯiugꝫ. i vxo/

ris. ⁊ cū opportunitate. i. opportuna felicitate masculine ꝓlis. q. d. null⁹ est q̄ nō iudicauerit te felicē in his. Nota ꝙ triplex ē gen⁹ ꝓpinq̄tatꝫ. Primū qd̄ ꝯhit̄ ex genealogia. ⁊ in tali ꝓpinq̄tate aliq̄s siml̄ efficit̄ ꝓxim⁹ et char⁹. nā frater fratri est charus et ꝓpinquus. Alia ē ꝓpinquitas q̄ ꝯhit̄ ex mr̄imonio. ⁊ vocatur affinitas. ⁊ in tali ꝓpinq̄tate aliq̄s prius efficit̄ ꝓpinquus q̄ꝫ charus. Tertia ꝓpinq̄tas ꝯtrahit̄ ex bonis moribꝫ ⁊ ꝟtutibus. ⁊ hoc ē ꝑciosissimū gen⁹ ꝓpinq̄tatis ⁊ in tali aliq̄s ꝑus efficit̄ char⁹ q̄ꝫ ꝓpinqu⁹. ⁊ sic boe. prius factus fuit romanis principibꝫ charus rōne ꝟtutis q̄ꝫ ꝓpinquus mr̄imoniū ꝯtrahēdo cū eis. ¶ Nota ꝙ ph̄ia d̄t boetiū fuisse felicem splēdore soceroꝝ in plurali cū tñ nō habuerit nisi vnum soceꝝ. Nam socer d̄r cuius filiam aliquis ducit. ⁊ nō legit̄ ꝙ boeti⁹ habuit duas vxores. Ad h̄ pōt dici ꝙ hic capit̄ socer large nō tm̄ ꝓ patre vxoris, sed etiā ꝓ fratre q̄ large etiā pōt dici socer. g̃ d̄t pluraliter soceroꝝ. ¶ Nota ꝙ ex tribꝫ ph̄ia d̄t boe. felicē fuisse. ex honestate soceꝝ. ex pudore ꝯiugꝫ. ex opportunitate masculine ꝓlis. i. suoꝝ filiorū. ¶ Pretereo. libet em̄ preterire cōmunia. Hic ph̄ia enumerat quedam bona spālia ex quibꝫ boeti⁹ nō debet se estimare miserum. Et dicit pretereo. id est. pertransire volo.

qꝛ mihi libet p̄terire cōia supple bona. ⁊ delectat me vēire ad singularem id ē specialē tumulū tue felicitatis. s. ad sumptas dignitates in adolescentia negatas senibus. Et subdit. Si q̄s fruct⁹ rerū mortaliū hꝫ vllum pōdus beatitudīs. i. si ꝓpter aliqđ tp̄ale bonuꝫ homo dꝫ dici felix. poterit ne memoria illi⁹ lucis. i. tue felicitatis. quā iam dicā deleri quātalibet. mole id ē q̄cūq̄ pōdere ingruētiū maloꝝ. q. d. nō p̄t deleri. ⁊ q̄ ē illa feliciias cū tu vidisti liberos tuos. i. filios tuos pariter cōsules. i. in ꝯsules electos ꝓuehi. i. duci đ domo tua sub freq̄ntia. i. diligētia patrū scꝫ senioꝝ. ⁊ sub alacritate. i. sub gaudio plebis. ⁊ cum tu eisdē filijs tuis insidētib⁹ curules. i. sedes iudiciarias. orator. i. p̄dicator regie laudis meruisti gl̄iaꝫ ingenij ⁊ facūdie cum tu medi⁹ in circo id ē in circūdatiōe duoꝝ cōsulū. s. filiorum tuoꝝ satiasti expectationē circūfuse multitudinis triūphali largitōne id ē victoriali triūphatōne. vt ego opinor tu dedisti ꝟba. i. deceptōnes fortune.

nis pōdus hꝫ. poterit ne illius memoria lucis quātalibet ingruentiū malorum mole deleri. Cum duos pariter ꝯsules liberos tuos domo prouehi sub frequentia patruꝫ: sub plebis alacritate vidisti cum eisdeꝫ in curia curules insidentibus tu regie laudis orator ingenij glōriam facundie meruisti. cū in circo duoꝝ medius cōsulū circūfuse mlt̄itudinis expectationē triumphali largitione satiasti. dedisti vt opinor verba fortune dum te illa demulcꝫ: dū te vt suas delicias fouet Mun⁹ qđ nulli vnq̄ priuato ꝯmodauerat abstulisti. Vis ne ergo cū fortuna calculū ponere. Nūc te primū liuenti oculo ꝑstrinxit. Si nūeꝝ modūq̄ letorum tristiumue consideres: adhuc te felicem negare non possis

dum te illa demulcet. dum te fouet vt suas delicias tu abstulisti munus qđ nunq̄ cōmodauerat vlli. i. alicui priuato id ē extraneo. vis ne ergo cū fortuna ponere calculū id est cōputationem nunc ipsa fortuna primum ꝑstrinxit te oculo liuēti. i. inuido si cōsideres nūeꝝ ⁊ moduꝫ letoꝝ. ve ꝓ vel tristium id ē ꝓspitatis ⁊ aduersitatis adhuc non possis te negare felicem

¶ Nota phia ꝑ hoc ꝙ dicit p̄tereo ⁊ prius dixit taceo vtitur q̄dam colore rhetorico q̄ dr̄ occupatio. ⁊ diffinit̄ sic a tullio Occupatio est cū dicim⁹ nos p̄terire aut nescire. aut nolle dicere illđ quod tamē maxime diximus

¶ Nota q̄ mos erat romanoꝝ añ. xxx. annū nulli ꝯferre aliquā dignitatē nisi ꝓpter singlarē dignitatē vl' ꝓbitatē. vel ꝓpter publice rei euidentē vtilitatē. Boe. āt in adolescētia añ. xxx. annū fuit elect⁹ in ꝯsulē. ⁊ h̄ phia vocat felicitatē cōem nō q̄ cōiter oīb⁹ h̄ ꝯcederet. sz qꝛ nō solū Boe. sz aliꝭ paucis h̄ accidit. Refert em̄ tulli⁹ in li. de amicitia q̄ Scipio añ. xxx. annū bis fact⁹ est cōsul Silr germanic⁹ iuuenis cōsul fact⁹ est añ. xxx. annos. sz singularē felicitatē boetij tāgit dicēs. Cum duos pariter ꝯsules

Qd̄ si idcirco te fortunatū eē nō est mos. qm̄ q̄ tūc leta videbant abierūt Nō est q̄ te miseꝝ putes qm̄ q̄ nunc credunt mesta p̄tereūt. An tu ī hāc vite scenā nūc primū subit⁹ hospes q̄ venisti. Ullā ne hūanis rebus ī esse ꝯstantiā reris. cū ip̄m sepe hominem velox hora dissoluat. Nā et si rata ē fortuitis manēdi fides. vltimus tñ vite dies mors q̄dā fortūe est etiaz manētis. Quid igit referre putas. Tu ne illā moriēdo deseras

¶ Nota q̄ ꝯsuetudo erat romāos ī electōne cōsulū h̄re sermonē ad pp̄lm̄ de laudib⁹ regū ⁊ electoꝝ in magistratū ⁊ sic bñ p̄dicauit. inde gl'iam cōsequebat. hmōi sermonē fecit Boe. ī electione suoꝝ filioꝝ in cōsules. ⁊ exinde sua gl'ia fuit gemīata. Et qꝛ ꝯsilis ꝑmo ꝯsueuit fieri in triūphis in laudē eoꝝ q̄ obtinuerāt victoriā. iō hmōi ꝑmonē vocat triūphalē largitionē. ¶ Nota q̄ bonū aliqd̄ ꝓmittit ⁊ nō adimplet. ille dat ꝟba ⁊ nō rē. et sic decipit. g̊ d̄t phia. dedisti fortune verba id est deceptōes ꝓmittēdo ei aliq̄d boni q̄ ip̄a te ita fouet. ¶ Nota q̄ calcul⁹ in vna significatōe est ꝑuus lapillus q̄ calcādo nō ledit. ⁊ qꝛ talibus lapillis vtebant antiq̄ in cōputādo. ideo calculare vl' calculū ponere. ponit ꝑ cōputare vel ꝑ ratōez facere. g̊ d̄t phia. vis ne cū fortūa calculū ponere. q. d. nō debes si cōputabis cū ea. ipsa īueniet te mlto feliciorē q̄ miserū. ¶ Qd̄ si idcirco te fortunatū eē. Hic phia excludit q̄ndā obiectionez. posset aliq̄s dicere. hec p̄dicta bona nō faciūt me felicem qꝛ sūt ꝑtrāsita: hanc obiectionē excludit phia dicēs. q̄ ꝑ sed. si nō estimas te fortunatum id est felicē. qm̄ illa abierūt q̄ tūc videbant leta. etiaz nō est qd̄. i. ꝓpter q̄d tu putes. i. estimes te miseꝝ qm̄ q̄ nūc credunt. i. vident mesta p̄tereunt. An nunc ꝑ nunq̄d tu venisti primū in hanc scenam. i. vmbrā vite. subit⁹ id ē improuisus. q̄ ꝑ et hospes. i. aduena tu ignoras que gerant in hac

vita. ne ꝑ nũq̃d reris. i. opinaris vllã ꝯstantiã inesse hũanis rebꝰ. cũ ipsuꝫ hoiez sepe dissoluat velox hora mortis. nã si fortuitis rebꝰ ẽ fides ꝑmanendi licz rara. tñ vltimꝰ dies vite est q̃dã mors fortune etiã manẽtis fortũe q̃d igit̃ putas referre. i. distare. ne. i. an. tu deseras illã fortunã moriendo an ꝑ vel illa te deserat fugiẽdo. q. d. nihil refert q̃ꝫtũ ad incõstãtiã fortune siue fortuna hoiez deserat siue deserat̃. manifestũ ẽ ꝙ ꝑmanere nõ põt. ¶ Notãdũ ꝙ ĩ rebꝰ hũanis ñ sit cõstantia cuiꝰ rõ ẽ. In isto qđ est genitum nulla ẽ cõstantia. qꝛ nihil ẽ genitũ qđ nõ est corruptibile ⁊ nõ ꝑmanẽs. sꝫ res hũane sunt genite ⁊ ꝓducte. g̃ ⁊c̃. ¶ Notãduꝫ ꝙ non est durabilis fortune ꝓsperitas. qꝛ ipam cito fugat aduersitas. Vñ Ganfre. in poetria Oĩbꝰ ne crede tuis si tẽpore paruo Illuxere tibi mox sũt clausura serenũ Nubila fata diem inducẽtq̃ crepuscula noctẽ. ꝓpter qđ nõ est adhibenda fides rebꝰ fortuitis. ¶ Nota ꝙ ph̃ia tãgit vnã rõnem ꝙ fortuna nõ ẽ ꝯstãs q̃ talis est Hõ nõ est ꝯstans. g̃ nec fortuna. Añcedẽs ptꝫ. qꝛ hoiez sepe dissoluit velox hora mortꝭ. ꝯña ꝓbat̃ ex h̃. ꝙ fortuna nõ hꝫ esse nisi circa hoiem cũ sit in agẽtibꝰ a ꝓposito. ij. phisicoꝝ g̃ dicit ph̃ia. nihil differt q̃ ad incõstãtiaꝫ fortune. siue fortuna derelinq̃t hoiem fugiẽdo. siue hõ derelinq̃t ipaꝫ moriẽdo. q̃cũq̃ mõ fiat sꝑ ipsa est incõstans ⁊ nõ ꝑmanẽs.

Metrũ tertiũ secũdi libri drigis
Um polo phebo roseis qua/
Lucẽ spargere ceperit
Pallet albentes hebetata vultus
Cũ flãmis stella p̃mentibus
Cũ nemus flatu zephiri tepẽtis
Vernis irrubuit rosis
Spiret insanũ nebulosus auster
Iam spinis abeat decus
Sepe tranquillo radiat sereno
Immotis mare fluctibus
Sepe feruentes aq̃lo ꝓcellas
Verso concitat equore
Rara si cõstat sua forma mundo

Metrũ tertium libri secundi

Um polo phebo roseis q̃drigis ⁊c̃. Istud ẽ metrũ tertiũ hꝰ secũdi. cuiꝰ p̃mꝰ ꝟsus d̃r saphicus ab inuẽtore. trochaicꝰ a pede predominãte. Metrũ aũt scđi ꝟsus d̃r gliconicũ ab inuẽtore. coriambicũ a pede p̃dominãte. In hoc g̃ metro ph̃ia declarat tribꝰ exẽplis mutabilitatez mũdanoꝝ. Primũ exẽplũ est de corꝑibꝰ celestibꝰ tale. Sole lucẽte in celo tũc obscurat̃ lumen aliaꝝ stellarũ. Ecce mutatio stellaꝝ q̃ ad lumẽ qđ tñ prius apparebat tꝑe noctis. Sꝫ sole nobis lucente non apparet. Vñ dic̃

Merum tertiũ

in lr̃a. Cũ phebo. i. sol cepit. i. incepit spargere. i. emittere lucẽ roseis qua
drigis. i. roseo curru. stella hebetata. i. obscurata flãmis. i. lumib⁹ sol' p̃mẽ
tib⁹. ipsa pallet. i. pallida fit s̃m albẽtes vult⁹. Scd̃m exẽplũ est in terre/
nascẽtib⁹ tale. Zephiro flãte terra ornat' floribꝫ. sed austro flãte flores de
ficiũt. Ecce mutatio in terrenascẽtib⁹. vñ d̃t in lr̃a. cum. i. qñ nem⁹ irru/
buit. ꝟnis. i. ꝟnalib⁹
rosis. flatu zephiri te
pent⁹. i. calẽtis. si au
ster nebulosus spirct
. i. flare incepit. insa/
nũ. i. insane. iã decus
rosaꝝ abeat spinis.
id ẽ recedat d̃ spinis

Si tantas variat vices
Crede fortunis hominũ caducis
Bonis crede fugacibus
Constat eterna positũq; lege est
Ut constet genitum nihil

¶ Tertiũ exemplũ ẽ
de mari tale. Qñ mare nõ agitat' vẽtis apparet trãq̃llũ. sed vẽt⁹ agitatũ
efficit' tẽpestuosũ. Ecce mutabilitas maris. vñ d̃t in lr̃a. Sepe mare radi
at. i. splẽdet. trãq̃llo sereno. i serena tranq̃llitate. ĩmot⁹. i. nõ mot⁹ fluctib⁹
sepe aq̃lo ꝯcitat. i. ꝓuocat. feruẽtes ꝓcellas. i. tẽpestates. ꝟso eq̃re. i. moto
mari. Cũc hortat' ph̃ia ne credam⁹ bonis fortũe dicẽs. Si mũdo ꝯstat
id ẽ ꝑmanet sua forma rara vt ex dict⁹ patꝫ. ⁊ si mũdus variat tãtas vices
id ẽ alternatões. tũc crede caducis. i. trãsitorijs fortunis hoĩm. i. noli cre/
dere. ⁊ loquit' ironice. debet eñ intelligi ꝑ ꝯ̃riũ. crede. i. noli credere bõis
fugacib⁹. q̃lia sũt bona fortũe. qd̃ patet ex h̃. qꝛ cõstat. i. manifestũ ẽ. ⁊ est
positum. i. stabilitũ eterna lege. i. diuĩa lege. vt nihil genitũ ꝯstet. i. ĩmu/
tabil'r ꝑmaneat. ¶ Nota q̃ poete attribuunt soli q̃drigã q̃ d̃r a nũero q̃t
tuor equoꝝ. Poete eñ fingũt currũ solis trahi q̃ttuor eq̃s ꝓpter quattuor
diuersitates solis. Nã sol cũ orit' est rubẽs. hora tertia splẽdẽs. hora me/
ridiei ẽ feruens. sed hora vesp̃tina ẽ tepens. Lune ꝟo attribuũt bigã ꝓpt'
duas ꝓprietates lune. nã luna ꝟtual'r ẽ frigida ⁊ hũida ¶ Nota circa hoc
qd̃ dicit crede fortuit⁹ bonis. Señ. d̃t in li. de ꝯsola. filij helie. Nũq̃ ego
fortune credidi. q̃ cũ mecũ videret' pacẽ agere. oĩa q̃cũq; in me indulgen
tissime cõferebat pecuniã. honores. gr̃aꝫ. eo loco posui. vñ possꝫ sine mo
tu meo repetere. Interuallũ magnũ ĩter me ⁊ ip̃am habui. ita nec illa ab
stulit nec euulsit. Neminẽ aduersa fortuna cõminuit nisi quẽ fecũda dece/
pit. Fortuna fortes metuit. ignauos expauit. opes auferre põt. aĩm autẽ
surripe nõ põt. ¶ Nota q̃ ph̃ia bona fortune appellat caduca. qꝛ dic̃ Se/
neca. lxviij. epl'a. Oĩa ista in q̃ fortuna dominiũ exercet sua sunt. sic pecu
nia honores imbecilla sunt fluida mortalia sunt ⁊ passiões incerte ¶ No
ta dicit nullũ genitũ eẽ constãs. dicit Seneca epl'a p̃allegata. Oĩa mor
talia minuunt'. cadunt deferunt' decrescũt exhauriunt'. Itaq; in illis ĩ sor
te causa incerta ineq̃litas est. Diuĩoꝝ aũt vna natura est

Sequitur ꝓsa q̃rta secundi libri

Liber secundus

Um ego Hec est qrta psa hr scdi in q phia phat boe. nō eē ꝓqrēdū de fortuna ꝓpter ꝓnīa bōa q sibi dereliq̄t. Et ꝓmo boe. ꝓfitet se fuisse felicē deplagēs pnīem infelicitatē. scdo phia oñdit ipm eē felicē in pnīti ibi. Sz q tu. dr q Boe. O phia tu nutrix oim vtutū tu ꝓmemoras ꝑa. nec possū ificiari i. negare velocissimū cursū. i. recessū mee. pspitatis. sed h est qđ coq̄t. i. anxiat vehemēter me recolentē pteritā pspitatē. Nā in oi aduersitate fortune infelicissimū g̃n̄ infortunij ē fuisse felicē z tā nō esse.

¶ Nota phia dr nutrix oim vtutū. quia oīs vt ꝓsistit in medio. medium nō attingit nisi recta rōne q recta ratō est sapie z phie. ¶ Itē cū phia diuidat in practicaz z speculatiuā. ipa includit prudentiā q ē recta rō agibilium ex vi. et hi. prudentia aūt collígata ē oib vtutib ex eodez. vi ꝓpterea phia dr nutrix oim vtutū. ¶ Nota q recordatio pterite felicitatis coq̄t hoiez. iō dr Sen lxv. epla. Illō agā vt iocūda nob fiat amissor recordatio. Hāt ꝓfigit cū aius ꝑpat ē ad amissiōez eor. ¶ Nota q duplex ē infortunīū. qđā ꝓtinuū aliud interpolatū. siue discōtinuū. ꝑmū infortunīū est infelix. scdm ē infelicissimū Infortunīū eīm cōtinuū ex cōsuetudie mi nocet qr dr Sene in li. de tranql. ai. Tollerabili ē bona nō acqrere q̄ acquisita amittere. iō q letiores videbis qs fortūa nunq̄ respexit q̄ qs deseruit. Idē dr in li. ꝓsola. filij helie. Unū hz bonū assidua infelicitas q illos idurat q̄ vexat Infortunīū aūt discōtinuū ē cū alīqs mutat de aduersitate i pspitatē. et itez de pspitate i aduersitatē. z tale ē infelicissimū gen. qz sepe deiecit hominē i desperatiōez. vñ samarien. al. paup hein. O bōa pspitas vbi nūc es nūc mea vsa ē In luctū cithara fit lacrimosa tira. O mala dulcedo subito supta venenas. Que de recōpēsas mellea felle gui. ¶ Sz q tu inqt z. Hic phia oñdit boe. in pnīti ee felicē ꝓt multa bōa q adhuc possidz. scdo phat felicitatē fortuitā nulli posse totalr euenire. tertio phat verā felicitatē i bōis fortuitis ñ cōsistere. scda ibi. Quis ē eīm. tertia ibi. Atq vt aḡscas Prio pōt phia q ñ dz q̄rulari boe. de infortunio cū abūdet adhuc plib bonis. z illa bōa phia enūerat. Secūdo ipa consolat eū ibi. Cum igitur

Prosa quarta secūdi libri.

Um ego vera inquā ꝓmemoras O vtutū oim nutrix nec ificiari possū prospitatis mee velocissimū cursū. Sz hoc est qđ recolētem vehementi coq̄t. Nā in oi aduersitate fortune infelicissimū gen est infortunij fuisse felicē. ℔. Sz tu inquit falsе opinionis supplicium luis: Id rebus iure imputare non possis. Nam si te hoc inane for-

Prosa quarta

Dicit primo O boeti q̄ tu luis .i patiaris supplicium false opinionis id id ē illud ñ possis iure iputari mouet. nā si mouet te inane nomē fortuite felicitatis. licet id ē licituz ē vt tu reputes .i. ꝯputes mecū q̄ plurimis. q̄ ꝑ et maxīs bonis abūdes. si igit̄ illud bonum seruat̄ diuinit⁹ illesū. q̄ ꝑ et inuiolatū quod tu possidebas p̄ciosissimū oī cēsu. i. thesauro tue fortūe

tuite nomē felicitatis mouet: q̄ plurimis maxīsq̄ abūdes mecū reputes licz. Igit̄ si q̄d in oī fortune tue censu p̄ciosissimū possidebas id tibi diuinit⁹ illesum adhuc īuiolatuz q̄ seruat̄. Poteris ne meliora que q̄ retinēs ne infortunio iure causari. At qui viget incolumis illud p̄ciosissimū hūani generis dec⁹. Simach⁹ socer ⁊ q̄d vite p̄cio ñ segnis emeres. vir tot⁹ ex sapia ꝟtutibusq̄ factus suaꝝ secur⁹: tuis ingemiscit iniurijs. Viuit vxor ingenio modesta: pudicicie pudore p̄cellens ⁊ vt oēs dotes eius breuiter īcludā. pr̄i silis. Viuit inquā tibi q̄ tm̄ vite huius exosa spm̄ seruat. Quo vno felicitatē minui tuā vl̄ ip̄a ꝯcesserī: tui desiderio lacris ac dolore tabescit Quid dicā liberos cōsulares quorū iam vt in id etatis pueris vl̄ pr̄ni vel auiti specimē elucet ingenij

poteris ne retinēs q̄ q̄ meliora iure causari. i. ꝯqueri de īfortunio. q. d. non. Tūc enumerat bona eius atq̄ ꝑ certe. illud p̄ciosissimum dec⁹ humani generꝫ. s. symachus socer tuus. iste viget id est floret vl̄ viuit incolumis id ē sanus. q̄d supple decus nō segnis. i. non tardus emeres p̄cio vite. q. d. tu tm̄ diligis eum q̄ vitā tuaꝫ ꝑ eo exponeres. Symach⁹ vir totus factus ex sapia ⁊ ꝟtutibus. ille secur⁹ suarū: supple iniuriaꝝ. īgemiscit de tuis iniuriis viuit vxor tua modesta ingenio. precellens pudore pudicitie. et vt includā breuiter omnes dotes i. ꝟtutes eius. ipsa est similis patri sno. scilicz symacho. ⁊ ipsa existens exosa id ē. tediosa huius vite tm̄ tibi seruat spiritum. id ē tm̄ ipsa viuit ꝓpter te. quo id est in quo vno ego concesserim tuam felicitatem minui. supple q̄ vxor tua tabescit. i. tristat̄ lachrymis ac dolore desiderio tui. quid dicam liberos tuos cōsulares. q̄rum specimen id est sil̄itudo ingenij. paterni id est tui vel auiti. aui ip̄oꝝ. s. Symachi qui fuit auus ipsorum ex parte matris elucet vt in id etatis

pueris: q. d. liberi tui sunt sil̄es patri ⁊ auo ipsoꝝ in prudentia in q̄ꝫtū etas
ꝑmittit. ¶ Notandū sicut inferi⁹ ꝓbabit. ꝙ in reb⁹ fortuitis nō pōt ꝯsiste/
re vera felicitas. Ideo illi q̄ adeptiōe taliū rerū felices se existimabāt ⁊ ex
amissiōe eaꝝ infelices falsa opiniōe decipiebant̄ ⁊ licꝫ in opinione eoꝝ sic
esset nō tñ erat in re. Ideo dicit ph̄ia ad boetiū ꝙ tu false opinionis sup
pliciū luis. i. reb⁹ im
putare non possis.
Nota suppliciū false
opinionis est in anio
non in re. vñ Señ.
xvij. epl̄a. Multis
parasse diuitias non
fuit miseriaꝝ. sꝫ mu/
tatio diuitiarū nec h̄
miror. nō em̄ in reb⁹
est vitiū sed in aīo. se
pius em̄ opiniōe q̄ꝫ
re laboram⁹. g̃ infor
tuniuꝫ boetij nō erat
imputādū reb⁹. qꝛ ñ
erat. sed īputādū fu
it sue false opinioni

Cū igit̄ precipua sit mortalib⁹ vite
cura retinēde. o te si tua bona ꝯgno
scas felicem cui suppetūt etiā nunc
q̄ vita nemo dubitat esse cariora.
Quare sicca iā lacrimas nondū est
ad vnū oīs exosa fortuna. Nec tibi
nimiū valida tēpestas incubuit qm̄
tenaces herent anchore. q̄ nec p̄sen
tis solamē nec futuri spem tꝑis ab
esse patiātur. B. Et hereāt inquaꝫ
p̄cor illi nāq̄ manētib⁹ vt cunq̄ se

¶ Nota ꝙ ph̄ia ostē
dit presentem felicitatem in trib⁹ consistere. s. in amicis: in vxore pudica:
et filioꝝ suoꝝ prudentia. Primo em̄ ad felicitatē req̄runt̄ amici. Nā ami
cus ē preciosissimū genus diuitiaꝝ ex. viij. ꝓsa huius secūdi. Et Aristo.
ix. ethicoꝝ. Nemo eligit viuere sine amicis habēs reliq̄ bona. Et ꝑm tulli
um in libro de amicicia. Qui amiciciā tollit de mūdo solē tollere videt̄.
Et Señ. in de remedijs fortuitoꝝ. nihil est peius q̄ꝫ amicos nō habere
si amicū ꝑdidisti aliū quere. ⁊ ibi eum queras vbi inuenias. quere īter ar
tes liberales. inter recta ⁊ honesta officia. quere in laborib⁹ ad mensam
ista res nō querit̄. ¶ Scd̄o req̄rit̄ ad felicitatē politicam vxor pudica que
rara est. vñ Señ. in de remedijs fort̄. Multe īter probas matronial̄ or/
dinis ceperūt eē exēpla meretriculaꝝ q̄ꝫ multas ex cōiugib⁹ optimis pessi
mas videmus ex diligentissimis dissolutissimas. ex liberalissimis rapa/
cissimas. Etiā si bonam vxorē habustii nō potes affirmare eam eē ꝑmā
surā in illo ꝓposito. nihil tā mobile. nihil tā vagum q̄ꝫ femīaꝝ voluntas.
Tertio requirit̄ ad felicitatē politicā ꝓles. qꝛ ꝑm Aristo. ꝑmo ethi. Non
omnino felix est: qui spem turpis est. aut solitarius. aut prole carens.
¶ Nota ꝑm Huguitionē Specimē est pulcritudo vel sil̄itudo vl̄ signū
vel ymago. noticia vel experimentū vel bonum opis documētū. sed in ꝓ/
posito accipit̄ ꝓ sil̄itudine. Item ꝑm eundem auitus. ta. tū. id est ab auo

habitus vel possessus vel ad ipsum ꝑtinens ⁊ poit̃ qñq̃ ꝓ antiquo
¶ Cum igit̃ p̃cipua mortalib⁹. Hic ph̃ia ex dictis cõsolat̃ boetiũ dicẽs
Ex q̃ hominib⁹ est p̃cipua cura. i. maxima cura retinẽde vite. i. saluande
vite. o te felicem si ꝯgnoscas tua bona cui etiam nũc suppetũt. i. abũdant
talia bona. quia nemo dubitat esse cariora ipsa vita. q̃re iã sicca lacrimas
et noli flere. nõdum
em̃ oĩs fortuna ẽ ti/
bi exosa. id ẽ aduersa
ad vnũ. i. oĩno. nec ti
bi incubuit. i. ĩstetit
tempestas aduersita
tis nimiũ valida. qm̃
tenaces anchore. i.
amici ĩsepabiles. he/
rẽt. i. firmiter manẽt
q̃. s. anchore nõ pati
antur tibi abesse so/
lamẽ p̃ntis tp̃is nec
spem futuri tp̃is. Et
dicit boeti⁹. p̃cor vt
hereãt. i maneãt ille
anchore. quia ipsis
manẽtib⁹ vtcũq̃ id
ẽ q̃litercũq̃ res se habeãt. nos enatabim⁹ euadendo aduersitatem fortũe
sed o ph̃ia tu vides quantũ dec⁹ nr̃is ornamẽtꝫ bonoꝝ exteriorũ q̃b⁹ orna
bamur decesserit. Subdit ph̃ia. Nos ꝓmouim⁹ aliquantulum aĩm tuuꝫ
ad ꝯsolationẽ si nõdũ piget te toti⁹ tue sortis. qꝛ maior ꝑs salua tibi mãet
sed non possum ferre duas delicias q̃ tã luctuosus. i. plen⁹ luctu atq̃ an/
xius ꝯquereris aliquid obesse tue btitudini. i. tue felicitati. ¶ Nota ꝙ sic̃
mors est oĩm amarissima. qꝛ oĩa abscindit. oĩa deuorat. et qꝛ aliq̃ iudicãt
se nõ timere mortẽ ⁊ tñ timẽt ꝑm Señ. in de re. fort. Sic vita ẽ oĩm dul
cissima. oĩa em̃ appetũt esse ⁊ viuere. ideo vnũq̃ d̃q̃ natural̃r nitit̃ ad sal
uandũ vitam q̃ nihil est chari⁹. Si g̃ boeti⁹ possedit bona q̃ cariora sũt
vita nõ debuit se estimare miseꝝ. sꝫ magis felicẽ. ¶ Nota ꝙ ph̃ia amicos
appellat anchoras. Sicut em̃ tẽpestate incũbẽte ꝑ anchorã nauis retinet̃
⁊ a ꝑiclitatõe saluat̃. sic ĩminẽte aduersitate fortune hõ fidelib⁹ amicis ne
succũbat infortunio subleuat̃. fideles em̃ amici retinent hoĩem ĩpetu for/
tune agitatũ ne total̃r deijciat̃ a sua stabilitate. ¶ Nota ꝑm Hug. sup/
petere. i. subministrare vl̃ supabũdare. sed pigere est piger esse vel penite
re vel grauare vel offendere.
¶ Quid em̃ tam cõposite felicitatis. Hic philosophia probat felicitatem
nulli posse totaliter euenire. Secundo ostendit ꝙ quãto aliq̃s est felicior

res habeant hũane enatabim⁹. Sꝫ
quantũ dec⁹ ornamẽtis nr̃is deces/
serit. vides. P. Et illa ꝓmouim⁹ ĩ
quit aliquãtulũ si te nõdñ toti⁹ tue
sortis pigꝫ Sed delicias tuas ferre
non possum q̃ abesse aliq̃d tue bea/
titudini tã luctuosus atq̃ anxi⁹ cõ/
queraris. Quis est enim tam com
posite felicitatis vt non aliqua ex
parte cum status sui qualitate rixe
tur. Anxia enim res est humanoꝝ

tanto leuiorꝰ aduersitate, ꝓsternit. tertio ꝯcludit ex his felicitatē fortuitam amarā eē ⁊ miserā. ꝯtro inuehit ꝓtra hoīes. sed a tibi. Adde q felicissimi tertia tibi. ꝯ mlīs. ꝯtra tibi. Quidigit o mortales. Prio dicit Quis ē hō tā ꝓposite felicitatis. i. tam copiose felix vt nō rixet. i. discordet ex aliq̄ pte cū q̄litate. i. cū dispositiōe sui status. i sue fortune. q. d. nullꝰ ē ita felix. q̄a cōditio. i. statꝰ humanorū bonorꝝ est āria res. i. misera res que nunq̄ hoī tota, pueniat vl nūq̄ ꝑpetua subsistat. Tūc declarat q nō tota, pueniat homini. quia huic. s. alicui hoī exurberat sensus. i. abūdat pecunia. sed aliud sibi deficit. qz ō gener sanguis. i. ignobilitas est sibi pudori. hunc supple aliū homīnē nobilitas facit notū. sed ipe iclusus angustia rei familiaris. i. pauptatis. mallet. i. magis vellet eē ignotus. Ille. i. alter ꝯ nobilitate ipse deflet celibem vitam. i. castā vitam. qz pōt forsan ducere vxorem. Ille. i. alter felix nuptijs. s. habendo vxorem. orbus. i. carens liberis. i. pueris ipse nutrit. i. congregat censum alieno heredi. Alīꝰ aūt letatus, ple ipse mestus illachrymat. i. ingemiscit delictis. i. p crimīb⁹ filij vel filie sue. Idcirco nemo facile ꝯcordat cum ꝯditiōe sue fortūe. Inest em singulis supple hoīb⁹ aliq̄d quod ipse inexpertus ignorat vl expt⁹ ipsuz erhorreat. ⁊ sic rixatur cū q̄litate sui status ¶ Nota q nō est hō tā felix q̄n inueniat aliquā cōditiōez in se quā vellet nō hre ꝓpter quod misera ē condicio humanorꝝ bonorꝝ. qz nunq̄ homini tota, pueniat. quia aliqs cōtēnere oīa potest. sed oīa hre nemo pōt. Et elicitur vna rō ex lra. Illi cōditio būanorꝝ bonorꝝ nō tota, pueniat cui suꝰ status in aliq̄ displicet. sz nullꝰ inuenit tā felix cui statꝰ suꝰ ñ displiceat in aliq̄ sicut declarat in lra. ergo ⁊c. ¶ Item sanguis seruilis conditionis dicitur degener. quia hoīes natura liter liberi sunt. sed per seruitutem degenerant a natura. ¶ Nota vita casta dicitur vita celebs q̄si celestis. quia in carne viuere ꝓter carnē est vita celestis et angelica. ¶ Nota ẽm Hug. Illachrymari est int⁹ lachrymari

cōditio bonorū. ⁊ q̄ vel nunq̄ tota
pueniat vel nūq̄ ꝑpetua subsistat:
Huic census exuberat sed ⁊ pudori degener sanguis. Hūc nobilitas
notū facit, sz angustia rei familiaris
inclusus esse mallet ignotꝰ. Ille vtroq̄ circūfluus vitā celebē deflet.
Ille nuptijs felix, orbꝰ liberis, alieno censu nutrit heredi. Alīꝰ ꝓle
letatus, filij filieve delictis mestus
illachrymat. Idcirco nemo facile
cum fortune sue cōditōe cōcordat.
Inest eñ singulis quod inexpertꝰ
ignorat, expertus erhorreat.

vel cũ dolore lachrymari. ⁊ ē deponētis generꝫ. licet fm antiq̄s inueniat̄ neutri⁹ generꝫ. ⁊ sic Boe. hic ponit ī neutro genere cũ d̄t mest⁹ illacrimat

¶ Adde ꝙ felicissimi. Hic oñdit ph̄ia ꝙ hō magis felix leuiori aduersitate ꝓsternit̄ cũ h̄ ꝯpando boetiũ ad alios ⁊ d̄t. Adde p̄dictis ꝙ sensus cuiuslibet hoīs felicissimi. i. fortunatissimi ē delicatissim⁹. i. patientissimus nisi ad nutũ suum cũcta suppetāt. i. abũdent. ipse erit insolens. i. īpatiēs oīs aduersitatis ⁊ ꝓsternit̄ a sua felicitate q̄busq̄ minimis aduersitatib⁹. adeo pexigua sunt. i. vald̄ exigua. que fortunatissimis detrahũt. i. atiferũt sũmā. i. pfectiōez btitudis O boeti q̄ multos eē ꝯiectas. i. opinaris q̄ sese arbitrent̄ ꝓxios esse celo. id ē deo. si eis ꝯtingeret minima ꝑs de reliquijs. i. de ꝑticulis tue fortune. hic loc⁹ quē tu vocas exiliuꝫ est patria incolētib⁹ id ē habitātib⁹. et ita eoruꝫ iudicio spectat ad felicitatē. Uniuersaliter g̊ de rebus fortuitis ꝯcludit. Adeo nihil ē miseꝝ nisi tu cũ putes. i. nisi ex reputatione animi tui estimes. q̄ ꝓ et. ꝯ. i. ꝑ ꝯriũ. oīs sors est btā eq̄nimitate. i. patientia animi toleratis. Quis ē ille tā felix q̄ cũ dederit manus impatiētie. i. cũ fuerit factus īpatiens q̄n ipe nō optet mutare statũ suũ. q. d. null⁹ ē tā felix. ¶ Nota ꝙ forsan aliq̄s diceret. nulli hoī placet stat⁹ suus si deest sibi magnũ fortuniuꝫ. Sed defect⁹ modici boni nō īpedit cōplacētiā stat⁹ q̄n hō totalr̄ sit felix. hoc excludit ph̄ia dicēs. Quanto aliq̄s est felicior tāto est delicatior. ⁊ q̄to ē delicatior tanto magis grauat̄ ex defectu modici boni. ⁊ sic felicissimis detrahitur cōplemētũ btitudis. ¶ Notandũ ꝙ vna ⁊ eadē res est quā vn⁹ iudicat spectare ad miseriam. alius iudicat spectare ad felicitatem. ergo d̄t philosophia locus quem tu exilium vocas incolentibus est patria ¶ Notandũ quantũcunq̄ sit homo abundans rebus fortuitis. si aliquid displicet sibi

Adde ꝙ felicissimi cuiusq̄ delicatissim⁹ sensus ē ⁊ nisi ad nutum cũcta suppetāt. oīs aduersitatis insolens minimis q̄busq̄ ꝓsternit̄: adeo pexigua sunt q̄ fortunatissimis beatitudinis sũmā detrahũt. Quā multos esse ꝯiectas q̄ sese celo proxios arbitrent̄. si de fortũe tue reliquijs ꝑs eis minima ꝯtingat. Hic ipe locus quē tu exiliũ vocas incolētib⁹ patria est. Adeo nihil est miseꝝ nisi cũ putes. Cōtraq̄ btā sors oīs ē equanimitate tolerantis. Quis est ille tā felix q̄ cũ d̄derit īpatiētie manus statum suuꝫ mutare non optet

in statu suo. ipse optat statum suum mutari cōmendando statū alterius Vñ miles emerit⁹ laudat statū mercatoris. cōꝫ mercator expt⁹ ꝑicl'a ma⁹ rina laudat miliciā. Sil'r legispiti laudāt agricolas ⁊ agricole vrbanos Sil'r exēplū patz in boetio de scholariū disciplina de filio incōstātie. qui hñs displicētiā vnt⁹ stat⁹ sꝑ aliū ⁊ aliū assūpsit ¶ Nota ꝙ dicit nihil est miseꝝ nisi cū putes. Vñ dicit Señ. ix. epl'a. Miser est q̄ se btm̄ nō iudicat. licet mūdo impet nō ē beat⁹ q̄ se btm̄ non esse putat. ¶ Quā multꝫ amaritudinib⁹. Hic ph'ia oñdit fortuitaꝫ felicitatē esse amarā ⁊ miseram dicēs q̄ multis amaritudinib⁹ dulcedo hūane felicitatꝫ est respsa. i. ꝑmixta q̄ etiā si videat iocūda hoī fruēti. tñ nō possit retineri q̄min⁹ ꝓut hō abeat eā cū velit. i. nō ꝑt retineri ad volūtatē hominis. ⁊ liq̄t. i. manifestū est. q̄ misera sit btitudo reꝝ mortaliū q̄ nec ꝑpetua ꝑdurat apud eq̄nimos. i. apud constantes vl' patiētes. nec ip̄a tota. i. simil' delectat anxios. i miseros ¶ Nota ꝙ felicitas ⁊ dulcedo hūana non est sine amaritudīe. qꝛ dic btūs Bern̄. Nunq̄ in honore sine labore. nunq̄ in ꝑlatiōe sine tribulatōe. nunq̄ in sublimitate sine vanitate q̄s esse pōt. Itez Alan⁹ in anticlaudiano dicit. Sed nihil inuenio qd̄ in oī ꝑte beate viuat q̄n multas nobis deferre q̄relas possit. si nostrā velit accusare mineruā. ¶ Quid igit̄ o mortales. Hic ph'ia inuehitur ꝯ hoīes. ⁊ dicit sic. O mortales q̄re petitis. i. queritis extra in reb⁹ extiorib⁹ felicitatē positā intra vos error ⁊ inscitia. i. ignorantia ꝯfundit vos. ostendā tibi breuiter cardinē. i. radicē sūme felicitatis est ne aliq̄d tibi ꝑciosi⁹ teipso. nihil inq̄es. si igit̄ fueris cōpos tui ꝑ tranq̄llitatē animi tu possidebis qd̄ nunq̄ amittere velis. s. delectatōez i opatiōe ꝑfecte virtutis. nec fortuna poterit tibi auferre. ¶ Nota ꝙ duplex est btitudo. ꝑfecta ⁊ imꝑfecta. Perfecta btitudo habet post hāc vitā. et ē vita eterna de q̄ loq̄tur Johes dicēs. Hec ē vita eterna vt ꝯgscant te soluꝫ

q̄ multis amaritudinib⁹ hūane felicitatis dulcedo respsa ē. q̄ si etiā fruenti esse iocūda videat. tñ quomin⁹ cū velit abeat: retineri nō possit Liquet igit̄ q̄ sit mortaliū rerū misera beatitudo q̄ nec apud equanimos ꝑpetua ꝑdurat. nec anxios tota delectat Quid igit̄ o mortales extra petitis intra vos positā felicitatez. error vos inscitiaq̄ ꝯfundit. Ostēdā breuiter tibi sūme cardinem felicitatis. est ne aliq̄d tibi teipso ꝑciosius nihil inquies. Igit̄ si tui ꝯpos fueris possidebis ꝙ nec tu vnquaꝫ

verũ deũ ⁊ quẽ misisti iesum xp̄m. Alia est btitudo impfecta q̄ potest eẽ in pñti vita quã phi posuerunt consistere in opatõe optie ꝟtutis Unde radix talis btitudis est tranq̄llitas animi ex moderatiõe ⁊ sedatiõe passionũ ꝑ habitũ ꝟtutis. ꝑ talẽ aũt tranq̄llitatẽ hõ efficit sui cõpos vt nõ deijciat passionib. ista aũt tranq̄llitas non est q̄rẽda in reb exterioribꝫ. sed solũ hꝫ esse in aĩo hominis. de q̄ btitudie ⁊ tranq̄llitate h loq̄t phia dicens. Quid igit o mortales ⁊c. Et seneca loq̄ns de eadẽ felicitate. ix. epistola dt. Sũmũ bonũ extrinsec instr̄a ñ q̄rit. domi colit ex se totũ est. incipit fortune eẽ subiectũ si quã ptẽ sui foris querit. Itẽ Señ. xxiij. epl'a dt. Felicitatis auiditas tuta ẽ q̄ si aut vñ

amittere velis nec fortũa possit auferre. Atq; vt agnoscas in his fortuitis reb btitudinẽ cõstare nõ posse sic collige Si btitudo est summũ nature bonũ rõne degẽtis nc illud est summũ bonuꝫ qd eripi. vllo mõ potest. qm̄ ꝓcellit id quod nequeat auferri: manifestum est ꝙ ad beatitudinem percipiendam fortune instabilitas aspirare non possit

ꝓueniat q̄ris ex bona ꝯscia. ex honestis ꝯsilijs. ex rectis actõib ex ꝯtẽptu fortuitoꝝ. Et. xxxi. epl'a dt. Illud bonũ est q̄rendũ qd nõ fiat de die ĩ diẽ pei. q̄d est h anim. sed hic rect. bon. magnus. q̄d aliud voces hũc animũ q̄ deum in corꝑe hũano hospitatũ. Et. xli. epl'a dicit. Lauda bonũ in hoie qd eripi nõ potest qd est ꝓpriũ hois q̄ris q̄d sit illud. anim ⁊ rõ ꝑfecta. rõnale nãq; aĩal est hõ ¶ Atq; vt ꝯgnoscas. Hic phia ꝓbat verã felicitatẽ nõ posse ꝯsistere in reb fortuitis trib rõnib. scdam põit ibi Ad hec. tertiam ibi. Et qm̄. Prima ratio talis ẽ. In illo nõ ꝯsistit felicitas hois qd põt auferri ab hoie. sed bona fortuita sunt hmõi g̃ ⁊c. maior nota. qꝛ sũmũ bonũ ẽ ꝓpriũ hois. bonũ aũt qd auferri põt ñ est sũmũ bonũ. qꝛ illud qd auferri nõ põt meli ẽ eo qd auferri põt. Minor patꝫ. bona fortuita pñt auferri cũ sint mutabilia. vñ dt in lr̄a. Ut agnoscas beatitudinẽ nõ posse ꝯstare in reb fortuitis. sic collige ꝑ tales rõnes. Si beatitudo est summũ bonũ degentis rõne. i. nature rõnalis. nec illud ẽ summũ bonum nature degẽtis rõne. i. nature rationalis. nec illud est summũ bonum quod vllo modo potest eripi. id est auferri quia illud. s. bonuꝫ qd neq̄at. i. nõ põt auferri. hoc ꝓcellit i. melius est eo qd põt auferri. s. ex q̄ manifestũ est ꝙ instabilitas fortune non possit aspirare. i. acredere ad beatitudinẽ accipiẽdã. ¶ Nota ꝙ btitudo est sũmũ bonũ. qꝛ ĩ tertio h scda ꝓsa dr ꝙ btitudo ẽ stat ꝑfect aggregatõe oĩm bonoꝝ ⁊ btitudo est summum bonum nature degentis i. viuentis ratione id est nature rationa/

lis sicut hoīs. qꝛ hoīm genꝰ viuit arte ⁊ rōne ex ꝓhemio methaphi Nullū em̄ alioꝝ aīaliū ē felix ex. x. ethico. Bruta em̄ aīantia nemo felicitabit. p̄mo ethi. ⁊ talis btitudo nō ꝯsistit in bonis exterioribꝰ ꝫ in actu sapie. qꝛ dt Aristo. in li. pol. Testis mihi ē deꝰ ꝙ in bonis exterioribꝰ nō ꝯsistit sūmū bonū. ⁊ idē in eisdē. nos sumꝰ felices ⁊ dij. dij aūt nō sunt felices bōis exterioribꝰ. ḡ nec homines. ¶ Nota ꝫ in bonis exterioribꝰ fortuitis nō ꝯsistit felicitas formalr ⁊ eēntialr. tñ felicitas ꝯsistit ī eis organice. qꝛ deseruiūt ad felicitatē verā. sine em̄ rebꝰ exterioribꝰ q̄rū fortuna dña ē nō ꝯtingit esse felicē sup. organice. ex li. d bona fortuna. ⁊ ex x. ethi. Opꝰ ē exteriori ꝓspitate oīenti. natura em̄ ꝑ se nō est sufficiēs ad speculandū. ꝫ oportet cibū potū ⁊ reliquū famulatum p̄existere ¶ Ad hec quē caduca ista felicitas vehit. Hic ꝑhia ponit secūdā rōnez q̄ tal'est. Ille q̄ felix ē fortuita felicitate aut scit eā mutabilē esse aut nescit si nescit ē ignorans. ⁊ ꝑ ꝯñs ē ifelix. si scit eā esse mutabilē. necesse ē ꝙ timeat ne eā amittat. cui aūt inest cōtinuꝰ timor felix eē nō pōt. vñ dicit in lr̄a sic. Ad hec. s. p̄dicta addā aliā rōnez. Hō quē vehit i. ducit. ista caduca. i. fortuita felicitas. vel scit eā esse mutabilē vel nescit. si nescit q̄nā sors beata i. q̄ felicitas btā pōt esse cecitati ignorātie. q. d. nulla. Si scit eā esse mutabilē necesse ē vt metuat ne amittat illud qd nō dubitat posse amitti. q̄re cōtinuꝰ timor non sinat ip̄m esse felicē. Et forsan dicere. hō nō timet amissionē fortūe. qꝛ nō curat vtruz eā amittat vel nō. hoc excludēs ꝑhia dicē si amiserit bonū fortuitū ⁊ putat illd negligendū. i. nō curandū. tunc illd bonū erit vald exile qd amissū feratur eq̄ aīo. i. eq̄li aīo sicut ꝯseruatū. ⁊ ꝑ ꝯñs illud nō est summū bonū. ¶ Nota ex tertio huiꝰ ꝓsa. ix. Vera ⁊ ꝑfecta felicitas facit homine potētem reuerēdū celebrē ⁊ letum. ḡ vera felicitas excludit timorē. ⁊ ꝑ ꝯñs cōtinuus timor q̄ excludit leticiā nō sinit esse felicem. vñ Señ. ix. epla. Ille beatissimꝰ est ⁊ securꝰ sui possessor q̄ crastinū diē sine solicitudine expectat. Itez nota exq̄ felicitas ꝯsistit in speculatōe dei ⁊ substātiaꝝ sepataꝝ. ip̄a excludit cecitatem ignorantie in q̄ ignorātia felicitas esse nō pōt. ¶ Et qm̄ tu idē es. Hic ꝑhia ponit tertiā rationē q̄ talis est. Si beatitudo consisteret in rebꝰ fortuitis

Ad hec quem caduca ista felicitas vehit. vel scit eā. vel nescit eā mutabilē. Si nescit: quenā beata sors eē potest ignorātie cecitati. Si scit metuat necesse est ne amittat qd amitti posse non dubitat. Quare continuus timor non sinit esse felicē. an vel si amiserit. negligendum putat Sic quoqꝫ ꝑexile bonum est quod equo animo feratur amissum

cum bona fortuita finiunt̃ morte hoīs. sequit̃ ꝙ oīs homo in morte fieret miser quod ñ est veꝝ. qꝛ mlti ꝑ mortē ꝯsecuti sunt felicitatē. sic martires ⁊ alij sancti q̃ ꝑpessi sunt maxīa tormēta vt seq̃rent̃ btitudinē in aīa. dicit g̃ sic in lr̃a. Qm̃ tu idē es homo cui ego scio esse ꝑsuasū ꝑmultis. i. valde multꝫ demonstrationibꝫ. mētes. i. aīas hoīm nullo modo eē mortales Et

Et qm̃ tu idem es cui ꝑsuasum est atq; insitū ꝑmultis demōstratiōibꝰ scio. mentes hominū nullo esse mō mortales. Cūq; claꝝ sit fortuitā felicitatē corꝑis morte finiri. dubitari neq̃t si hec auferre btitudinē pōt q̃n oē mortaliū genꝰ in miseriā mortis fine labat̃. Qd̃ si mltos scimꝰ ñ morte solū: verūetiā doloribꝰ supplicijsq; btitudis fructū q̃sisse quonā mō pñs vita facere btōs potest q̃ miseros transacta nō efficit.

Metꝝ quartū libri secundi

cū sit claꝝ i. manifestuꝫ fortuitā felicitatē finiri. i. terminari morte corporꝝ supple hoīs neq̃t. i ñ p̃t dubitari si hec fortuita felicitas p̃t auferre. i. dare btitudiez q̃n oē genꝰ mortalium. idē hoīm labat̃ i miseriam i fine mortꝫ. Sꝫ si scimꝰ mltos. s sanctos q̃sisse fructum btitudis ñ soluꝫ morte veꝝetiā doloribusq;. i. ⁊ supplicijs q̃nā modo i. ꝑ quem modū. pñs vita sup. bonis fortuitis ornata. p̃t facere beatos. q̃ vita trāsacta. i. termīata. non efficit miseros. q. d. nullo modo. ¶ Nota cuiꝰ pñtia ē cā felicitatis eiꝰ absentia ē cā miserie ⁊ infelicitatꝫ. Sicut em̃ nauta ꝑ sui p̃sentiā ē cā felicitatꝫ nauis. sic eiꝰ absentia ē cā ꝑiclitationis eiꝰ ex. ij. phi. Si g̃ bona fortuita ꝑ sui pñtiā eēnt cā btitudis ꝑ sui absentiā essent cā miſie. Cū aūt in morte hoīs bona fortuita relinquūt hoīez fugiēdo ⁊ hō relinq̃t ea moriēdo. oīs homo post mortē esset miser ⁊ infelix. q̃d falsum est. nam multi pꝰ mortē cōsequent̃ btitudinē. ⁊ qꝛ forsan aliq̃s diceret mortuo homīe moritur ⁊ aīa eius. ⁊ sic post mortē hō nullā ꝯsequetur btitudinē. hoc excludens phia dicens ad boetium. tu es idem ille cui ꝑsuasum est multis demonstrationibꝫ aīas hominū esse immortales ¶ Nota ꝙ oēs leges in hoc conueniunt ꝙ anima intellectiua hoīs sit immortalis. sepatur em̃ ab alijs sicut ꝑpetuum a corruptibili ex. ij. de aīa: et hoc ē rōnabile. qꝛ aīa intellectiua immaterialis non est educta de potētia materie. sed ab extra. s. a deo. Ipa em̃ ſm Aug creādo infunditur. ⁊ infūdendo creatur. ꝓpter quod cū abscisio materie sit cā ꝑpetuitatis ꝑ ꝯmentatorē p̃mo celi ⁊ mūdi. aīa intellectiua imaterial̃ exñs. ipa ē immortalis.

Metrum quartum libri secundi.

Liber secundus

Uisquis volet ꝑhēnem. Hic incipit q̄rtū metꝝ huiꝰ scdi q̄d dr metrū anacremicū ab inuētore. iābicū a pede p̄dñante. dimetruꝫ a nūero pedum. cathalecticū qꝛ deest vna sillaba ad ꝯplemētruꝫ metri. huic metro adiūgit metrū feregratiū sic dictū ab inuētore. de q̄ superiꝰ dictū est. In hoc g̃ metro phia cōmēdat vitā mediocrē ꝑ talē metaphorā. Edificiū cōstructū i loco nimis alto vrget tēpestatibus vētoꝝ. ꝛ fundatū in loco arenoso defluit. sed fūdatū i loco hūili ꝛ saxoso vtrūq; vitat incōmoduꝫ sic vita pñs nimium eleuata ꝓspitate vel nimiū depssa aduersitate freq̄nter euētu inopinato calamitatibꝰ defluit mediocrꝭ aūt secura permanet Dic g̃ in lr̄a. Quisq̄s hō cautꝰ volet ponere sedē ꝑhēnē. i. firmā mā̄sionem ꝛ ipe stabilis exñs. nec velit sterni. i. deijci. sonoris flatibꝰ euri illius venti. q̄sq̄s curat spnere pontū minātē fluctibus. i. mare fluctuās ille vitet cacumē. i. sūmitatē alti mōtis. ꝛ vitet arenas bibulas. i. siccas Tūc assignat cāꝫ q̄re debeant vitari in edificando cacumē alti montis: qꝛ illud. s. cacumē alti mōtis vrget. i. īstat auster ꝓteruꝰ. i. vētꝰ īpetuosus. Tūc assignat cām q̄re debeāt vitari arene. qꝛ he. s. arene solute. i. disiūcte ꝑ siccitatē. recusant ferre. i. nolūt portare. pēdulū pondꝰ. i. labile pōdꝰ. Tu g̃ fugiēs ꝑiculosam sortē. i. euentum amene sedis. i. amene mā̄siōis. ꝛ certus existens memēto figere. i. stabilire domū tuā in hūili saxo. i. depsso lapide. q̄uis vētus miscēs eq̄ra. i. vol

Uisquis volet ꝑhennem
Cautus ponere sedem
Stabilis nec sonori
Sterni flatibus euri
Et fluctibus minantem
Curat spernere pōtem
Montis cacumen alti
Bibulas vitet arenas
Illud proteruus auster
Totis viribus vrget
He pendulum solute
Pondus ferre recusant
Fugiēs ꝑiculosam
Sortē sedis amene
Humili domum memento
Certus figere saxo
Quāuis tonet ruinis
Miscens equora ventus
Tu conditus quieti
Felix robori valli

Prosa quinta

uens maria tonet. i. seuiat ruinis. i. fluctib⁹ ruinosis. tu felix ꝺ̄ctus robore. i. firmitate cheti valli. i. munitois ⁊ tu seren⁹. i. tranqll⁹. duces. i. ages euū. i. vitā tuā rides. i. derides ⁊ p nihilo hās. iras. i. psecutões etherz. i. aure vl vēti seuiēz. ¶ Nota q oīs pr⁹ superfluitate corrumpit cū pr⁹ pfistat in medio. est em pr⁹ bit⁹ electiu⁹ immediate cōsistens recta rōne determiat⁹

Duces serenus euum
Ridens etheris iras

Prosa quinta secūdi libri.

Ed qm̄ rationū tā in te meaꝝ fométa descēdūt: paulo validioribus vtendū puto. Age em̄ si iam caduca et momētanea fortune dona nō essent. Quid in eis est qō aut vestrū vnq̄ fieri queat aut non pspectum consideratumq̄ vilescat

Jdeo oīs superfluitas tā q̄ vitiosa vitāda ē. Phia g̃ docet vitare superfluā, pspitatē q̄m designt q̄ cacumē altimōtis q̄ pspitas pleruq̄ impugnat iuidia ⁊ potētia magnatum. q̄ p vētum impellētē designt. docet etiā vitare minimā pauptatē q̄m designat bibula arena. q̄ paupertas recusat ferre indigētiā necessariozꝝ q̄ ꝓpōd⁹ pendulū designatur. Jndigētia em̄ grauat hoīem ad modū pēduli ponderis ¶ Nota securitas fm Tullium i rhetorica sua Est pr⁹ incōmoditates imminētes ⁊ inchoate rei affines ñ formidans. q̄ securitas maxie appetenda ē. ꝓpter qō phia docet appetere vitā mediocrē q̄ reddit hoīem securuz fm illud poeticum. Medio tutissim⁹ ibis. ⁊ Cato Tuta mage puppis est modico q̄ flumie fertur. Quā vitam mediocrē designat p humilē saxum in q̄ edificium impetu ventoꝝ non deicitur nec inundatiōnib⁹ tā q̄ bibula arene dissoluitur. ¶ Nota q duplex est paupertas Uolūtaria ⁊ leta. alia inuoluntaria ⁊ tristis. Prima pauptas est appetēda, scōa fugiēda De prima loqtur Señ in epla. Honesta ē res leta pauptas. pauptas ei expedita secura ē. Et. xviij. epla O lucille incipe cum pauptate hre commertium. aude cōtemnere opes. nemo alius est deo dign⁹ q̄ opes ꝓtem pserit. ¶ Scōa pauptas. i. inuoluntaria ⁊ tristis fugiēda ē. q̄ mortalis ē ⁊ rōne tristicie stupefacit ⁊ corrumpit naturam.

Prosa quinta secundi libri

Ed qm̄ rōnuz. Hic icipit q̄nta psa h⁹ scōi in q̄ phia ponit remedia magz mouētia boetiū ad ostēdēduz q̄ bona fortune sunt ꝓtēnēda ⁊ mīe dolēdum de amissiōe eoꝝ Jsta autē remedia sunt rōnes sumpte ex cōditōe pticulariū bonoꝝ fortune. s. diuitiaꝝ bonoꝝ prātuz ⁊ gl̄ie ⁊ pmo ondit hoc de diuitijs q̄ ñ sunt magz ope appetēde ponēdo vnā rōez generalē respicietē oia bona fortūe Secūdo pōit rōes de diuitijs. ibi Diuitie

Primo intendit talē rationē. Nullus magnope dz illud appetere quod ñ pōt esse suū. et quod in se ꝯsideratū ē vile. sed oīa bona fortuita sunt hmōi. qꝛ sunt mutabilia iō ñ pñt esse ꝓpria hoīs ⁊ in se cōsiderata vilescūt. g̃ ⁊c. vñ dic̄ in lr̄a. Qm̄ fomēta. i. medicamēta meaꝝ rōnū in te descēdunt. q̄a ego video te paulatim fortunā ꝯtēnere puto eē vtēdū paulo validioribꝫ. s. rōnibꝫ. i. magis mouētibꝰ Age ē aduerbium hortādi. si em̄ bona fortune ñ essēt caduca. i. casualia et momētanea. i. transitoria ad modum momēti. q̄d est in eis qđ vnq̄ q̄at fieri vestrū aut ꝑspectū ⁊ i se cōsideratū non vilescat q. d. nihil. ¶ Nota ꝙ bona fortūe sunt caduca ⁊ transitoria. qꝛ dicit Señ. lxxvi. epistola. Oīa bona fortune nobis accidunt sed nō adherēt. ⁊ si abducant̄ sine vlla nr̄i lachrīatione discedūt. ex q̄ patz si mutabilia sūt ꝙ non sunt ꝓpa bōa hoīs qꝛ s̄m eūdē Señ. Nihil ꝓpriū dicas q̄d mutari p̄t. Nota ꝙ bona fortuita in se considerata vilescūt. qꝛ dicit. Johānes criso. Bona fortune in seipsꝭ veterascūt ⁊ cōsumunt̄ aut ab extraneis dolo vel violētia vl̄ calumnia diripiunt̄. ¶ Diuitie ne vr̄i vel sui natura Hic ph̄ia ponit rōnes de diuitijs in spāli ꝙ nō sint magnope appetēde. Scđo ꝓbat hoc generalr̄ de diuitijs ibi. Quid aūt. Prima diuidit̄ in q̄nq̄ ꝑtes s̄m ꝙ q̄nq̄ sūt genera diuitiarū q̄ ꝓbat non mltū eē appetēda. s. pecunia. gēme. possessiōes. vestes ⁊ famuli. Prīo oñdit ꝓpositū de pecunia. secūdo de gēmis. ibi. An gemmaꝝ. tertio de possessionibꝫ. ibi. An vos. q̄rto de vestibꝫ ibi. Jā ꝟo. q̄nto de famul̄. ibi. An ꝟo. Prīo duabꝰ rationibꝫ ꝓbat diuitias ñ mltum eē appetēdas. secunda ibi. At eadē. Prima rō talis ē. Illa nō sunt mltū appetēda q̄ nec ex sui nat̄a nec ex nat̄a vtētis sunt p̄ciosa diuitie sūt huiusmodi. g̃ ⁊c. maior nota. qꝛ nihil appetit̄ nisi bonū ⁊ p̄ciosum. Mīor declaratur Diuitie non sunt bone ex sui natura qꝛ non faciunt bonū eum cui adueniunt. nec sunt bone ex ꝑte vtētis. qꝛ non inq̄tum cōseruant̄. sic em̄ faciūt hoīez auaꝝ. nec inq̄tū distribuunt̄. qꝛ sic relinquūt hoīem. dic̄ em̄ in lr̄a. Diuitie vl̄ sunt p̄ciose sui nat̄a. aut natura vr̄i vtētiū eis. ⁊ q̄d eaꝝ ē potius. i. p̄ciosiꝰ. an auꝝ aut vis congeste pecunie. i. congregate. At q̄ ꝓ certe hec scilicz diuitie non sunt preciose conseruando eas quia melius nitent

Diuitie ne vel vr̄i vel sui natura p̄ciose sunt. Quid eaꝝ potius. aurū ne an vis ꝯgeste pecunie. Atq̄ hec effundēdo magisq̄ coaceruādo melius nitent. Siq̄dē auaricia sp̄ odiosos claros largitas facit. Qđ si manere apud quēq̄ nō pōt qđ trāsfertur in alterum: tunc est preciosa pecunia cum translata in alios largiendi vsu desinit possideri

sumēdo.i.distribuēdo eas q̄ coaceruādo.i.retinendo eas.siq̄dē auaricia q̄ pecuniā coaceruat sp̄ facit hoīes odiosos.⁊ largitas q̄ pecuniaz effūdit facit claros.i.honestos. Subdit.⁊ si illd̄ q̄d trāsferr̄ in alterꝝ nō p̄t manere apd̄ quenq̄z.tūc est p̄ciosa pecunia loq̄ndo ironice cū ipsa vsu largiendi trāslata in alios desinit possideri. ¶ Notandū ꝙ aliq̄d ē bonū duplicit.

At eadē si apud vnū quāta ē vbiq̄z gētiū ꝯgerat̄.ceteros sui iopes fecerit. Et vox q̄dez tota:tota p̄iter multoꝝ replet auditu. Ure vo diuitie nisi ꝯminute i plures trāsire ñ p̄nt. Qd̄ cū factū est:paupes necesse est vt faciāt quos relinquūt. O igit̄ angustas inopesq̄z diuitias quas nec hr̄e totas plib⁹ licz.⁊ ad quēlibet sine ceteroꝝ pauptate nō veniunt

vel ex natura sui. vel ex natura vtētis. Illud d̄r bonū ex natura sui qd̄ a se vel in se hz vnd̄ sit bonum. et cuicūq̄z aduenit fac̄ ip̄m bonuz.sicut ratio recta pax et sil̄ia. Sed illud d̄r bonuz ex p̄te vtentis q̄ si aliq̄s ꝯueniēter vtatur aliq̄d boni inde ꝓuenit. Vñ nota s̄m beatū Bern̄. Sol⁹ error hoīm facit ꝙ aurum ⁊ argentū reputant̄ p̄ciosa cum sint nisi terra rubea ⁊ alba. ¶ Nota ꝙ Sen̄. lxxxviij epistola ꝓbans diuitias nō esse bonas sic arguit. Qd̄ bonuz est bonos facit. diuitie nō faciūt bonos. g̊ diuitie bone nō sunt. Itē illud quod p̄t contingere cōtēptissimo ⁊ turpissimo bonum ñ est. diuitie aūt ⁊ lenoni ⁊ laniste contingunt. ergo bone nō sunt. Itē bonum ex malo nō fit. diuitie aūt fiunt ex auaricia q̄ mala est. g̊ bone non sunt. ¶ At eadem si apd̄ vnum. Hic ponit scd̄am rōnez q̄ tal̄ ē. Illa nō sunt mltum appetēda q̄ a plib⁹ nō p̄nt possideri.⁊ nō transeūt ad alium sine pauptate alioꝝ. diuitie sunt hmōi g̊ ⁊c. vñ dicit in lr̄a. Si eadē pecunia q̄nta est vbiq̄z gētium.i.apd̄ oēs gētes.si illa cōgerat̄ apud vnum hoīem ip̄a fecerit ceteros hoīes inopes sui.i.carētes.⁊ vna vox patit̄ tota.i.sil̄ replet auditū mltoꝝ. diuitie āt nō p̄nt trāsire in pl̄es nisi cōminute.i.diuise in p̄tes. qd̄ cum factū ē scz ꝙ cōminute trāseūt in alios.necesse ē vt illos faciāt paupes q̄s relinquūt Et tunc exclamat ꝯ diuitias dicēs. O igit̄ supple dico diuitias eē angustas.i.artas. q̄z ꝓ et inopes.q̄s ñ lz plib⁹ hr̄e totas.⁊ q̄ nō veniunt ad quēlibet sine alioꝝ pauptate ceteroꝝ.i.alioꝝ hoīm ¶ Nota ꝙ diuitie nō veniunt ad quemlibet sine aliorum paupertate. quia dicit Seneca in de remedijs Pecuniam perdidisti.quam vt haberes alius ante te perdidit. p̄didisti pecuniā. habes vno p̄iculo minus q̄ te felicem si cum illa auariciam p̄didisti. Et idē lxxxviij.ep̄la dicit. Diuitie aīos inflāt.sup̄biā pariūt inuidiā ꝯhnnt.mentē alienāt.timorē inducūt.insolentiam faciunt.nihil

aut aliud insolētia est q̄ spes false magnitudinis. g̃ diuitie bone nō sunt ¶ An gēmaꝝ ꝛc. Hic phia oñdit q̄ gēme nō sunt appetēde tanq̄ ꝓpriū bonū hoīs intēdēs talē rōnez. Quicq̄d bonitatis vl̄ p̄ciositatis est in gēmis h̄ ꝯsistit ī luce ꝛ splēdore gēmaꝝ. sz lux gēmaꝝ ñ ē ꝓpriū bonū hoīs. sed ē bonū ipaꝝ gēmaꝝ g̃ ꝛc. vnde dicit in lr̄a. An fulgor gēmarū trahit oc̄los hoīm sup. ad ꝯcupiscēdū eas tāq̄ ꝓpriū bonū. sed si q̄d ē p̄cipui. i. p̄ciositat̄ in hoc splendore. illa lux ē gēmaꝝ ꝛ ñ hominū q̄s q̄dē gēmas vehemēter admiror hoīes mirari. i. mirādo desiderare tanq̄ bonū suū. q̄d em̄ est carēs motu aīe atq̄ cōpage. i. cōiūctione mēbroꝝ. q. di. q̄d reperit̄ in reb̄ inaīat̄ q̄d iure videat̄. i. videri debeat eē pulcꝝ rei aīate. q̄ ꝓ ꝛ rōnabili nature. q. di. nihil q̄ gēme tametsi ꝓ q̄uis trahūt. i. recipiāt aliq̄d postreme pulcritudīs opa. i. diligētia cōditoris. q̄ ꝓ ꝛ sui distinctōe id est specifica formatione. tñ ipse collocate

An gemmaꝝ fulgor oculos trahit Sz si q̄d ē in hoc splendore p̄cipui gēmaꝝ est lux illa. nō hoīm. Quas q̄dē mirari hoīes vehemēter admiror. Quis est em̄ carēs aīe motu atq̄ mēbroꝝ ꝯpage q̄d animate rōnabiliq̄ nature pulcꝝ esse iure videat̄ Que tametsi ꝯditoris opa suiq̄ distinctiōe postreme aliq̄d pulcritudinis trahunt infra vestraz tñ excellentiā collocate admirationem ve nullo mō merebant̄. An vos agrorum pulcritudo d̄lectat. B. Quid ni. Est em̄ pulcerrimi operis pulcra portio. Sic quōdam sereni maris facie gaudemus. sic celum. sydera. solem. lunamq̄ miramur. P

infra vr̄am excellentiā. i. dignitatē nullo modo merebant̄ vr̄az admirationē. ¶ Nota q̄ non est gl̄iandum de gēmis tanq̄ de ꝓprio bono. q̄ dicit Sen. xli. epl̄a. Nemo gl̄iari dz nisi de suo. q̄d em̄ est stulti⁹ q̄ in homine aliena laudare. q̄d est eo demēti⁹ q̄ ea mirat̄ q̄ ad alium trās ferre ꝓtinus pñt. non faciūt equū meliorē aurei freni. Nota q̄ q̄druplex est pulcritudo Prima est aīaliū rationaliū. scd̄a ē brutoꝝ sensibiliū. tertia ē plātaꝝ vegetabiliū. q̄rta est reꝝ inaīataꝝ in q̄ genere gēme collocant̄. ꝓpter q̄d d̄t phia si gēme trahūt aliq̄d postreme pulcritudīs. i. vltīe pulcritudīs. ¶ An vos agroꝝ. Hic ꝓbat phia idē de possessionib̄ sicut de agris. ꝛ intendit hanc sniaz. Bonitas agroꝝ vl̄ consistit ī pulcritudīe eoꝝ q̄ delectāt aspe

etũ. ⁊ tal pulcritudo ñ magꝫ ē ipsi⁹ hois q̃ꝫ pulcritudo floꝝ vel stellaꝝ q̃ etiã delectãt aspectũ hois. ⁊ tñ nihil ad hoiem pulcritudo istoꝝ vel bonitas agroꝝ cõsistit in vtilitate eoꝝ q̃ est ad sustentationẽ hois. sed hec possessio agroꝝ nõ est mltũ appetẽda vt sit ãpla. qꝛ natura paucis ē contẽta vñ dic̃ in lr̃a. An pulcritudo agroꝝ delectat vos vt gaudeatꝫ de ea tanq̃ꝫ de bono vr̃o. ⁊ dicit Boeti⁹. q̃d ni. i. q̃re non delectaret. ē eniꝫ pulcra portio operis pulcerrimi. i. mũdi. sic nos gaudem⁹ facie. i. aspectu maris sereni. i. trãq̃lli. sic. i. eadẽ rõne miramur celũ. sidera. solẽ. q̃ꝫ ꝑ et lunã. Rñdit ph̃ia Nũ. i. nunq̃d aliq̃d hoꝝ attingit te tãq̃ꝫ ꝓpriũ. q. d. nõ. nũq̃d audes gl̃ari splendore alicui⁹ taliũ tanq̃ꝫ tuo. q. d. ñ. nũq̃d tu ipse distinguerꝫ. i. ornaris vernis floribꝫ. q. d. certe non. nũq̃d tua vbertas id ē fertilitas intumescit. i. supbit ĩ estiuos fructus. i. ꝑ estiuos fructus. q. d. non. q̃d rapis id est circũdarꝫ inanibꝫ gaudijs supple reputãdo ista esse tua bona. q̃d amplexaris externa bona pro tuis. q. d. frustra hoc facis. quia fortuna nunquã faciet esse tua q̃ natura rerũ a te fecit esse aliena. Tũc dicit ph̃ia. non nego q̃ nilla possint tibi eẽ vtilia. fructus enim terrarum ꝓculdubio debent̃ alimentis animantium id est animalibus ꝓ alimẽtis. sed si velis replere indigẽtiam nature. q̃ satis est i. ad sufficientiã nihil est. i. non oportet q̃ petas. i. desideres. affluẽtiam fortune supple ad dilatandũ ⁊ ampliandũ agros. natura em̃ paucꝫ contẽta est. cuius satietatẽ si velis vrgere i. cogere. supfluis supple cibis ⁊ potibus illud quod infuderis ventri supfluum aut fiet iniocundũ. i. triste aut fiet noxium. i. ꝑiculosum. ¶ Nota q̃ ex lr̃a potest formari talis ratio. Si illud quod magis videtur inesse non inest nec illud quod min⁹. sꝫ magis videt̃ q̃ homo dꝫ gl̃iari de pulcritudine celi ⁊ stellaꝝ ⁊ ñ dꝫ qꝛ nihil hoꝝ ē suũ g̃ min⁹ dꝫ gl̃iari de pulcritudĩe agroꝝ ⁊ alioꝝ possessionũ

Num te hoꝝ aliq̃d attingit. Nũ audes alicui⁹ talium splendore gl̃iari An vernis floribꝫ ipse distingueris aut tua inestiuos fruct⁹ intumescit vbertas. Quid inanib⁹ gaudijs raperis Quid externa bona pro tuis amplexaris. Nunq̃ꝫ tua faciet esse fortuna. q̃ a te natura reꝝ fecit aliẽa Terraꝝ q̃dez fruct⁹ aĩantiũ procul dubio debent̃ alimentis Sed si q̃d nature satis est replere indigẽtiam velis. nihil est q̃d fortũe affluentiaꝫ petas. Paucis em̃ minimisq̃ꝫ natura cõtenta est. Cui⁹ satietatem si superfluis vrgere velis aut iniocundum q̃d infuderis fiet aut noxium.

¶ Nota q̄ natura nō ē onerāda supfluis. sz ē alēda paucꝫ qꝛ paucꝫ ꝯtēta ē vñ Señ. xvi. epl'a. Si ad naturā vixeris nūq̄ eris paup. si ad opinionez nūq̄ erꝫ diues. Exiguū natura desiderat. opinio v̄o imēsū. Et btūs august. dic. Sumēda sūt alimēta tanq̄ medicamēta. Grego. Dū vēter nimia sacietate extēdit aculeꝰ libidis suscitat. ¶ Nota q̄ Arist. i q̄dā epl'a ad Alexandrū dicit. Qui transgredit debitū moduz in pleno ꝛ in vacuo nō poterit euadere furorem egritudis ꝛ molestias ifirmitatuz. Qui g̊ appetit viuere ꝛ dominari renūciet desiderio ꝓprie volūtatꝫ. nec ꝯmestionē comestiōi supaddat. qꝛ oīs incōtinēs volūtarie ē egrotās. ij. ethicoꝝ.

Jā v̄o pulcrū varijs fulgere vestibus putas: quaꝝ si grata ituitu species est aut materie naturā aut igeniū mirabor artificis. An v̄o te lōgus ordo famuloꝝ facit esse felicez Qui si viciosi moribꝰ sint ꝑniciosa domꝰ sarcina. ꝛ ipsi dño vehemēter inimica. Si vero probi sint: quonā in tuis opibus aliena probitas numerabitur. Ex quibus omnibus

Et subdit Audiui ab hypocrate q̄ ꝯseruauit dietas ꝑ q̄bꝫ debilitatē corporis sustinebat. cui dixit suꝰ discipulus. Doctor egregie si velles bñ comedere nō sustineres tātā corpis debilitatē. Cui rñdet hypocrates. Ego comedo vt viuā. nō viuo vt comedā. Vñ dicit Arist. ibidē. Alimētū ꝑpter durabilitatē est q̄rēdū. nō durabilitas ꝓpter alimentū. subdit. Multos noui q̄ diminuerūt de alimēto ꝛ comestiōe abstinētes a suis appetitibus ꝛ ꝑcētes gule viuētes tꝑate ꝑ dietas q̄ fuerūt sanissimi corpis lōgiorꝫ vite ꝛ boni appetitꝰ. ¶ Jā v̄o pulcꝝ. Hic ph̄ia oñdit q̄ nō sit gaudēdū de pulcritudie vestiū tāq̄ de ꝓprio bono. ꝛ arguit sic. De illiꝰ pulcritudine nō est gaudēdū q̄ nō est hois pulcritudo. sz pulcritudo vestiū ñ ē hois pulcritudo sz ē ipsaꝝ vestiū. g̊ ꝛc. vñ dicit in lr̄a. Jā putas pulcrum eē. i. tue pulcritudini ascribēdū fulgere varijs vestibꝫ. q. d. nō debes h̄ putare q̄ꝝ. s. vestiuz si spēs. i. pulcritudo ē g̊ta. i. delectabil' intuitu. ego mirabor naturā materie vestiū. aut mirabor ingeniū. i. subtilitatē artificis vestem formātꝫ nihil ascribēdo tibi. ¶ Nota q̄ splēdor hitꝰ exterioris nō facit homiuē meliorē nisi fulgeat habitꝰ mētꝫ interior in eo. Vñ Señ. Nullꝰ dic gladiū esse bonū si balteꝰ eiꝰ deauratꝰ ē ꝛ vagina gēmis distincta. sed gladius bonꝰ ē q̄ bñ incidit ꝛ bonū acumē hz. ꝛ mucro bonꝰ ē q̄ oē munimē rupturꝰ ē. vñ sunt v̄sus. Aurea nobilitas luteā si vestiat ollā. Nō iō si q̄tnr hāc minꝰ eē luteā. Itē poeta d̄t. Cinge caput lauro. tege corpꝰ gēmis et auro Si fueris p̄dē remanebis rusticꝰ idē. ¶ An v̄o te lōgꝰ. Hic ph̄ia oñdit ñ eē gl'iandū d̄ mlt'itudie famlꝰ tanq̄ de ꝓprio bono ꝛ arguit sic Famuli aut sunt ꝑuersi in moribꝫ. ꝛ sic sunt nociui. aut sūt bñ morigerati

tunc nihil ad te. qz hec ꝓbitas est famulorꝫ ⁊ nõ tua. vñ dt in lr̃a. An ꝟo lõgus ordo famulorꝫ facit te esse felicẽ. q̃. s. famuli si sint viciosi moribꝫ. tũc sunt ꝑniciosa sarcina. i. ꝑiculosũ põd⁹ ipsius dom⁹. ⁊ sunt vehemẽtis inimica sarcina ipsi dño. Si ꝟo sunt ꝓbi. q̃nã mõ. i. ꝑ quẽ modũ. aliena ꝓbitas nũerabit̃. i. ꝯputabitur in tuis opibus. q. d. nullo modo. ⁊ tunc cõcludit de oibꝫ p̃dictꝫ dicẽs. Ex q̃bꝫ oibꝫ p̃dictis mõstrat̃ liq̃do. i. apte nihil hoꝝ esse bonũ tuũ q̃ tu cõputas in tuis bonis. q̃bus si nihil inest appetende pulcritudinis supple q̃ tibi ascribi poterit q̃d est. i. q̃re ẽ ꝙ tñ doleas de amissis. vel leterꝫ retẽtis. ꝙ ꝓ sed si p̃dicta sunt pulcra natura. i. ꝓpt̃ naturã ꝓpriã. q̃d refert id tua. i. q̃d ꝑtiet hoc ad te. q. d. nihil: nã hec seq̃strata. id ẽ diuisa a tuis opibꝫ: ꝑ se placuissent. non em̃ idcirco sunt p̃ciosa ꝙ in tuas venere diuitias. sed qm̃ tibi videbant̃ preciosa. ideo maluisti ea annũerari tuis diuitijs. ¶ Nota ꝙ serui ꝑuersi in moribus sunt familiares inimici dñi ⁊ totius dom⁹. de q̃bus postea dicet̃ tertio hui⁹ q̃nta ꝓsa. nõ est pestis efficacior ad nocẽdũ q̃ familiarꝫ inimic⁹ et si vident̃ aliqñ amici. hoc ẽ rõne vtilitatis nõ rõne ꝟtutis. De q̃bus loquit̃ Senein de remedijs dicẽs. Vel musce sequunt̃. cadauera lupi frumenta formice. p̃dam sequit̃ ista turba. non hominem Item Señ. dicit epl̃a. xli. In hoie illud laudandũ est q̃d ipsius est. si familiã formosã hꝫ ⁊ domum pulcrã si multũ serit. si multũ fenerat̃. nihil hoꝝ in ipso ẽ. sed circa ipsum lauda in illo q̃d ꝓprium est. quod nec auferri nec eripi potest.

nihil hoꝝ q̃ tu in tuis ꝯputas bõis tuũ esse bonũ liq̃do monstrat̃. Quibus si nihil inest appetende pulcritudinis. Quid est ꝙ amissis doleas vel leteris retentis. Q̃d si natura pulcra sunt. q̃d id tua refert Nã hec ꝑ se a tuis quoqꝫ opib⁹ seq̃strata placuissent. Neqꝫ em̃ idcirco sunt p̃ciosa ꝙ in tuas venere diuitias. sꝫ qm̃ p̃ciosa videbantur. tuis ea diuitijs annumerare maluisti. Quid autez tanto fortune strepitu desideratis. Fugare credo indigentiam q̃ritis

¶ Quid aũt tanto fortune strepitu. Hic ph̃ia ostendit generalr̃ diuitias nõ esse appetẽdas magnope. Et facit h̃ tribus rõnibꝫ. secundã põit ibi. Ita ne. tertiã ibi. Ego ꝟo nego. Prima rõ est ista Illa nõ sũt multũ appetenda per que homo non ꝯsequit̃ ea ꝓpter que appetunt̃. Appetuntur em̃ diuitie ꝓpter fugam indigentie. quã fugã indigentie hõ nõ consequit̃ ꝑ diuitias sicut declarat in lr̃a dicens. Quid aũt tanto strepitu i. la

bore desideratis. i. cũ desiderio insistitis fortune. credo vos q̃ritis fugare indigẽtiã copia. i. diuitijs. q. d. ideo desideratis diuitias vt suppleatꝫ vestrã indigẽtiam sed h̃ cedit vobis in ꝯtrariũ. qꝛ pluribꝫ adminicul. i. adiutorijs. ẽ opꝰ ad tuendã varietatẽ p̃ciose suppellectilis. i. possessiõis. verũqꝫ illud ẽ ꝑmultis eos indigere q̃ ꝑmulta possident. ⁊ etiã cõtra. i. ꝑ contrariũ. illi mĩmo ĩdigẽt q̃ metiant̃. i. mẽsurãt suã abundãtiã non suꝑfluitate ãbitus. i. cupiditatis. sed necessitate nature

copia. Atqui hoc vobis in ꝯtrarium cedit Pluribus q̃ppe adminiculis opꝰ ẽ ad tuẽdã p̃ciose suppellectilis varietatẽ. Verũqꝫ illud est ꝑmultis indigere eos q̃ ꝑmlta possident. cõtraqꝫ minimo indigere q̃ abundantiã suã nature necessitate non ambitꝰ sui suꝑfluitate metiant̃. Ita ne aũt nullũ est proprium vobis atqꝫ insitũ bonuꝫ vt in eternis atqꝫ sepositis rebus bona vestra queratis. Sic rerum versa cõditio est vt diuinum merito rationis anĩal nõ aliter sibi splendere nisi inanimate

Nota ſm Señ. Per multis indigẽt q̃ ꝑmulta possidẽt. ꝓpt̃ qd̃ mlte diuitie ñ fugant indigentiaꝫ. sed magis excitãt. vnde poeta. Nulla ditari rõne potestis auari. Vos faciũt inopes q̃s cumulatis opes. ¶ Nota circa h̃ qd̃ dicit nimiũ indigent. dicit Señ. lxij. epl̃a Thaurus paucissimoꝝ iugeꝝ pascuis implet̃. et vna silua pluribꝫ elephãtibꝫ sufficit. homo terre pascit̃ ⁊ mari. quid igitur tã insatiabilẽ ventrẽ natura dedit nobis. cum tam modica corpora nobis dederit. vt fastissimoꝝ edacissimorũqꝫ aĩalium auiditatẽ vincerem⁹ q̃ntuluꝫ em̃ est qd̃ nature dat̃. paruo illa educatur. nõ fames nostri vẽtris nobis magno ꝯstat sed ambitio. ventri aũt obediẽtes loco anĩaliũ numeremur nõ hominũ ¶ Ita ne aũt. Hic ponit secundã rõnem. secũdo ꝯcludit manifestũ errorẽ hoĩm ibi Quã ꝟo late. Et rõ talis ẽ. Illa nõ sũt appetenda q̃bꝫ appetitis hõ putãs se talibus ornari. facit iniuriã suo creatori. sꝫ bona exteriora sicut diuitie sunt hmõi. vt declarat in lr̃a ergo ⁊c̃. Et dic̃. O hoĩes nunq̃d nullũ bonũ ẽ ꝓpriũ atqꝫ insitũ. i. naturale ⁊ intrinsecuꝫ vobis ita vt q̃ratis bona vestra in externis rebus. i. in extrinsecis rebus. ⁊ in rebus sepositis. i. a vobis seorsum positis. q. d. imo in vobis est bonũ si cõsiderrare vultis. sed sic ẽ versa. i. mutata conditio rerum. vt anĩal diuinũ. s. homo qui est similis deo. non aliter videatur sibi splendere nisi in possessione suppellectilis inanimate. i. bonorum exteriorum que sunt ina

nimata. ⁊ alia q̄dem ꝺb hoīe contenta sunt suis bonis. vos aūt homīes deo ꝯsil'es mente captatis. i. queritis ornamenta vestre excellentis natu/re a rebus infimis. s. īaniat', quod est erroneū nec intelligis quantā iniu riam faciatis vestro conditori supple ꝑuertendo ordinem ab eo institutū Ille em̄ conditor voluit humanū genus prestare. i. p̄cellere oībus terre/nis. sed vos detrudi tis vestram dignita tem infra queq; rer̄ infima. quod proba tur ex hoc. Nam oē bonum est p̄ciosius eo cui⁹ est bonuz. cū vos iudicatis vilissi ma rer̄ sicut esse do/na fortune sunt vr̄a bona vos submitti tis i. subijcitis vos metipsos eisdem ve stra estimatiōe. i. opi nione. ⁊ hoc n̄ īmeri to cadit. i. accidit ho/mini nam illa ē con ditio humane natu⁹ re ꝙ tū. i. tunc tm̄ ex cellat ceteris rebus cum se cognoscit. ea dē tn̄ nat'a hūana re digat' ifra bestias si desierit se nosse. naz ceteris aīantib⁹ na/tura ē ig̊rare sese. sed hoīb⁹ vēit. i. ꝓuēit ex vitio. ¶ Nota ꝙ ho/mini est insitū ꝓpriū bonū q̄dē recta rō q̄

suppellectilis possessione videat'. Et alia q̄dem suis reb⁹ ꝯtenta sunt Vos aūt deo mente consil'es ab re bus infimis excellentis nature or/namenta captatis nec intelligitis quantā conditori vr̄o faciatis iniu riā. Ille gen⁹ hūanū terrenis omni bus p̄stare voluit. Vos dignitatez vestrā infra queq; īfima detruditis Nā si omne cuiusq; bonū eo cuius est ꝯstat esse p̄ciosi⁹ cū vilissima rer̄ vestra bona esse iudicatis; eisdem vosmetipsos vr̄a existimatiōe sub/mittitis: qd̄ q̄dem haud īmerito ca dit. Hūane q̄ ppe nature ista condi tio est vt tū tm̄ ceteris reb⁹ cum se ꝯgnoscit excellat. eadem tn̄ īfra be/stias redigat' si se nosse desierit. Nā ceteris animantibus sese ignorare natura est. hominib⁹ v̄o vitio venit

semp deprecatur ad ma. in cuius actu et speculatione cōsistit felicitas. qr sapiens maxime est felix. x. ethi. ⁊ homo curans intellectum deo amātis simus videt' ibidem. iō non est querendum bonum hoīb⁹ in reb⁹ externis Nota ꝙ homo in mente ⁊ rōne ē similis deo. qr ꝑm Sen̄. ratio nihil ali ud est q̄ pars diuini spirit⁹ mersa in corp⁹ hūanū. Et dicit idē ꝙ anim⁹ re ctus ē q̄si de⁹ in humano corpe hospitat⁹. Et idē dicit Disce poti⁹ aīaz extollere in immensum. nobilis enim et generosa res est. ¶ Nota ꝙ ho/

mo seip̄m ignorans deterior est bestia. Vñ Boe. in tractatu de summo bono allegās ꝯmētatorē dicit Ve vobis hoīb; q̄ de nūero bestiaꝝ cōputati estis diuinū qđ in vobis ē nō cognoscētes ꝓpter qđ ad supiora ascēditis ⁊ deo sil̄es estis. Et subdit. Diuinū aūt in hoīe vocat intellectū ⁊ rōnem. ¶ Nota ꝙ nihil ꝓhibet vnū ⁊ idem esse nobili⁹ ⁊ ignobili⁹ qđ diuersificat̄ ꝑm cōditionē seu ꝯsideratōez. Vñ q̄uis homo ꝑm se ⁊ simpl̄r sit nobilior bestijs. tñ in q̄tū defic̄ ab aliq̄ qđ sibi debetur ꝑm naturā. s. cognoscere se qđ ñ debet̄ bestijs sic ē ignobilior bestia. ¶ Quā ꝟo late ptz. Hic philosophia ꝯcludit manifestū errorez hoīm. dicens. O hoīes q̄ late patet vr̄ error q̄ existimat; aliq̄d posse ornari ornamentis alienis. sed illud fieri neq̄t. Nā si aliq̄d luceat ex appositis sibi ⁊ nō ex pulcritudine ꝓpria. tūc apposita illa laudant̄. sed illud qđ ē velatū ⁊ tectum appositꝫ illis. illđ nihilomin⁹ ꝑdurat id est ꝑseuerat in sua feditate. i. turpitudine. ¶ Nota si aliq̄d est fetidū in se. ei⁹ fetiditas nō tollit̄ ꝑ ornatū extrinsecū. vñ dicit poeta. Aurea nobilitas luteā si vestiat ollā Non ideo sequit̄ hāc mi⁹ eē lutū Et q̄dā cleric⁹ rñdens mulieri q̄renti vtrū esset pulcra dixit. O dña pulcra sunt tibi appēsa. ¶ Ego ꝟo nego illud esse bonū. Hic ponit tertiaz rōnem q̄ talis est. Illud non est multū appetendum qđ nocet possidenti sed diuitie sepe nocuerunt possidentib;. quod declarat ex duob; ¶ Primo qꝛ diuitie faciunt possidentes de se falsa opinari vel existimare. Scđo qꝛ faciūt possidētes amissa securitate timere. vñ dicit in lr̄a. Ego phia nego illđ eē bonū qđ noceat hñti. nū id mentior inq̄es mīme. atq̄ ꝓ certe. diuitie ꝑsepe nocuerūt possidētib⁹. qꝛ q̄sq̄ hō eo ꝙ ip̄e ē auid⁹ magꝫ aliēi erꝫ. ip̄e putat illū hoīem solū dignissimū q̄ hz i. possidet q̄cq̄d vsq̄ est auri ⁊

Quā ꝟo late vr̄ hic error q̄ ornari posse aliq̄d ornamētis existimatis alienis. At id fieri neq̄t. Nā siq̄d ex appositis luceat ipsa q̄dē q̄ sūt apposita laudant̄. illud ꝟo his tectuz atq̄ velatū in sua nihilomin⁹ feditate ꝑdurat Ego ꝟo nego illud esse bonuz qđ noceat hñti. Nū id mentior mīme inquies. Atq̄ diuitie possidentib⁹ ꝑsepe nocuerūt. Cū pessimus q̄squis eris alienis magis auidus. q̄cq̄d vsq̄ auri gēmaꝝq̄ est: se solū q̄ hz dignissimū putat. Tu igit̄ q̄ nunc ꝯtum gladiumq̄ sollicitus pertimescis. si vite huius callez vacuus viator intrasses coram latro

gēmaꝝ. Tu igit̄ hō q̄ in diuitijs ꝯstitut⁹ nūc ꝑtimescis gladiū. ꝙ ꝑ et ꝯtum si intrasses callē. i semitā hui⁹ vite tāq̄ viator vacuus coram latrone secur⁹ cantares. Tūc inuehitur ꝯtra diuitias. O p̄clara beatitudo opū mortaliū. ⁊ loquitur hironice. q. d. minima p̄clara quā tu hō cū adeptus fueris secur⁹es desistis. ¶ Nota diuitie nocent hn̄ti. Vn̄ Aristo. primo ethi. dicit Talē q̄dē errorē habent dona q̄ multis ꝯtingunt detrimenta ex ipsis. multi em̄ ꝓpter diuitias ꝑierūt

ne securus cātares. O p̄clara opū mortaliū beatitudo, quā cum adeptus fueris securus esse desistis

Metrum q̄ntum libri secūdi.

Elix nimiū prior etas
Contenta fidelibus aruis
Nec inerti perdita luxu
Facili que sera solebat
Ieiuna soluere glande
Nec bachica munera norat
Liquido confundere melle
Nec lucida vellera serum
Tyrio miscere veneno
Somnos dabat herba salubres
Potum quoq̄ lubricus amnis

¶ Nota q̄ mali tm̄ diuites reputant eē dignos. vnd̄ d̄t Ambro. Ita incubuerūt mores hoīm ī admiratione diuitiarum vt nemo nisi diues putetur dign⁹. ¶ Nota diuitie non reddunt hoīem securū. Vnd̄ iuuenal' poeta. Pauca licet portes argenti vascula puri. Nocte iter ingressus cōtū gladiūq̄ timebis Et note ad limē trepidabis arūdīs vmbrā. Cātabat vacu⁹ corā latrone viator. Et Señ. xliiij. epis. di. Nondū latro trāsmittit etiaꝫ in obsessa via paupi pax ē. ⁊ Señ. lxxiiij. epl'a. dicit q̄squis se multū fortune dedit ingentē sibi viam ꝑturbationis fecit. Vna hec via est ad tuta vadendi. externa despicere. ⁊ honesto cōtentum esse

Metrum q̄ntum secundi libri.

Elix nimiū ꝑor etas ¶ Hic incipit q̄ntū metrū hui⁹ secundi qd̄ d̄r pentitacū ab inuētore. Anapesticū a pede p̄dn̄ante. ⁊ est dimetrū qr q̄ttuor pedū. nam duo pedes vnū metrū ꝯstituūt. ⁊ est catalecticū. quia in q̄rto pede vna syllaba deficit ad ꝯplemētū metri. In q̄ metro ph'ia cōmendat primā eratem q̄ erat sine cupiditate diuitiarū deplangendo presentem etatem in qua dn̄a t̄ ⁊ regnat auaricia Primo g̊ cōmēdat etatē antiquoꝝ. scd̄o nostrā etatem deplāgit ibi. Vtinā mō. Primo dicit. Prior etas nimiū felix fuit ꝯtenta fidelib⁹ aruis. i. fideli agricul/

tura nec fuit ꝓdita. i. deprauata ineꝛti luxu. i. grauí supfluitate q̃ etas solebat soluere i. remouere sera. i. tarda ieiunia facili glãde. i. vili fructu. nec illa etas norat. i nouerat ꝓfundere. i. miscere bachica mũera. i. vina. liquido melle ad faciendũ melliceratũ sicut mõ fit. nec etiã nouerat miscere. i. tingere. lucida vellera. i. albã lanã. serũ. i. illoꝛ populoꝛũ. tyrio veneno. i. sanguie cõchilioꝛ. q̃ rũ copia apud tyruꝫ inuenit ad faciẽdum purpureũ colorẽ. herba dabat eis saluꝫ bres sõnos. non eĩ dormiebãt in lectis eburneis. sed in herbis. ꝛ lubrice amnis id ẽ labilis. aq̃ dabat eis potũ et pin⁹ illa arboꝛ altissima dabat eis vmbras. id ẽ vmbrosas habitationes. nõ eĩ in domibus ꝛ in curiosis edificijs habitabant.

Umbras altissima pinus
Nondũ maris alta secabat
Nec mercibus vndiq; lectis
Noua littora viderat hospes
Tunc classica seua tacebant
Odijs neq; fusis acerbis
Cruoꝛ horrida tinxerat arma
Quid eĩ furoꝛ hosticus vlla
Vellet ꝓioꝛ arma mouere
Cum vulnera seua videret
Nec ꝑmia sanguinis vlla

Nõdũ hospes alijs exñs secabat. i. diuidebat nauigãdo. alta. i. ꝓfunda maris. q; adhuc ñ erat vsus nauiũ. nec mercib⁹ vndiq; lectis. i. collectis. viderat noua lra. i. alie/nas terras q; manebant in patria. tũc in illa etate tacebãt seua classica. i. tube vel cornua vocantia hoies ad bellũ. dicta classica a calo q̃ õ est voco neq; cruoꝛ fusus acerbis odijs tinxerat. i. maculdauerat horrida arma. q; tunc nõ erat vsus armoꝛ. q̃d eĩ. i. ꝓpter q̃d. hosticus furoꝛ vellet ꝓioꝛ arma mouere cũ videret seua vulnera. nec videret vlla ꝑmia sanguis. q; nihil erat. p̃ q̃ pugnaret. ¶ Nota circa hoc q; dicit ꝓioꝛ etas. q̃ cruoꝛ etates distinguunt ꝑm poetas. In prima fuerũt hoies boni ꝛ simplices pauci ꝓtenti q̃ comedebãt glãdes. bibebãt aquã. nõ colebãt vineas. hãc etatẽ vocabãt poete aureã. ꝛ erat sub saturno. de q̃ boe. loquit in lra. Secũda etas dicebat argẽtea q̃ erat sub ioue cũ hoies magꝭ astuti iuenerunt agriculturã. ꝛ ceperũt inhabitare domos ꝛ plãtare vineas. Tertia etatẽ vocabãt eneã in qua hoies ꝓpter ꝓpriã curã rerũ ceperũt alios depellere. et se aliq̃liter malicie dare. Quarta etatẽ vocabãt ferreã q̃n intantũ abundabat malicia ꝛ auaricia hoim q; nec fides nec iustitia mãsit in terra. in q̃ etate nos sum⁹ quã in fine boeti⁹ deplãgit. ¶ Nota circa ꝟ q; dicit inerti luxu q; inertia ꝛ ociũ sunt cã luxurie. Vñ poeta. Oeia si tollas perire cupidis artes. Itẽ Hoꝛa. Querit egist⁹ q̃re sit fact⁹ adulter. In ꝓmpto

cā est. qꝛ desidiosus erat. Est aūt triplex luxuria ex de scholariū disciplīa q̄dā ꝯsistit in coitu. q̄dā in crapula. ⁊ q̄dā ī vestitu. ⁊ q̄libet ē fugienda: Nota circa h̄ ꝙ dt. lucida vellera serū. Seres sūt q̄dā hoīes apud quos ꝯtexit̄ lana de arboribꝫ. fila g̃ q̄ a ꝟmibꝫ q̄ dicunt̄ bōbices opant̄. illa vocat hic lucida vellera. ¶ Nota ꝙ thir⁹ ē ꝟmis venenosus in cui⁹ sanguīe intingitur purpura. Alij dicunt ꝙ sit genus cōchilliorꝫ in q̄rū sanguine intingit̄ purpura. q̄rū cōchilliorum copia inuenitur apud thirū in insula. ¶ Utinam mō nostra redirent. Hic ph̄ia deplāgit p̄ntez etatē dicēs. Utinaz nr̄a tp̄a. i. ꝯditiones nr̄i tp̄is. redirēt mō. i. redigerent̄ in priscos mores. i. ī mores antiq̄s. sꝫ heu nō est ita sꝫ amor. i. desideriū h̄ndi. feruens seuior. i. p̄iculosior ignibus ethne illi⁹ mōtꝫ ardet. Heu q̄s fuit ille q̄ prim⁹ fodit. i. effodit pōdera tecti auri. i. abscōditi ⁊ effodit gēmas volētes latere q̄ sūt p̄icula. qꝛ multi ꝓpter eoꝝ p̄ciositatē p̄icula incidūt. ¶ Nota Sen̄. in libro de diuisione sciētiarū cōmēdās priorē etatē dt. O felix prior etas q̄ tot ꝑtulit sapientes q̄bꝫ velut stell̄ fulgētibꝫ mūdi tenebras irradiaret sꝫ heu nūc alij terrēis curꝫ īseruiunt alij tp̄al̄ dignitatꝫ ābitōe īardescāt oēs ꝟe circa studiū sapie elāguescunt. Nota ꝙ ethna ē mons sicilie q̄ freq̄nter ignibꝫ īardescit. ad cui⁹ sil̄itudinē hꝫ se auaricia ⁊ cupiditas hoīm q̄ insatiabilis nūq̄ penit⁹ extinguit̄. vñ tul. in li. de fi. bo. ⁊ ma. dt. Cupiditates hoīm sūt insatiabiles q̄ nō mō singulares. sꝫ vniuersas familias euertūt. Ex cupiditatibꝫ em̄ odia seditōes discordie bella nascūt̄. ex q̄bꝫ vitā amarissimā necesse ē effici Prosa. vi

Utinā modo nostra redirent
In mores tempora priscos
Sed seuior ignibus ethne
Feruēs amor ardet habendi
Heu quis primus fuit ille
Auri qui pondera tecti
Gemmasq̄ latere volentes
Preciosa p̄icula fodit

Prosa sexta libri secundi

Uid aūt de dignitatib⁹ potentiaq̄ disserā q̄sum⁹ vos ꝟe dignitatis ac ptātis īscij celo exequatis q̄ si ī īprobissimū q̄nq̄ ceciderīt q̄ incēdia flāmis ethne eructuātib⁹

Uid aūt ⁊c. Hec est sexta ꝓsa huius secundi in qua ph̄ia oñdit ꝙ dignitates ⁊ ptātes ñ sūt magnoꝑe appetēde. ⁊ primo ꝓbat intētū de dignitate ⁊ ptāte sil̄ scdo de ptāte diuisim. ibi. q̄ ꝟo. tertio iterato sil̄ d dignitate ⁊ ptāte. ibi. ad hec. Prīo intendit rōnez talē. Illa ñ sūt multū appetēda q̄ cū adueniūt malis faciunt deteriores. ⁊ bonos nō efficiūt meliores. sed dignitates ⁊ ptātes hmōi sunt sicut declarat in lr̄a. igit̄ ⁊c vñ dt sic q̄d disserā. i. dicā de dignitatibus q̄ ꝓ ⁊ potentia q̄sumus vos

inscij. i. ignari vere dignitatis ⁊ potestatis exequatis id ē assimilatis celo id ē summo bono. que si seciderint in quenq̄ improbissimū id ē viciosissimum. que incēdia ethne illius mōtis dederint tantas strages. i. pericula flāmis eructuantib⁹. i. exeuntib⁹. Et ꝙ diluuiū dederit tātas strages sic̄ illi mali quibus adueniūt dignitates. q̄si diceret. plura mala ꝓueniūt ex dignitatib⁹ ⁊ ptātib⁹ maloꝝ q̄ ex incēdio ignis vl̄ diluuio fluuij. Et subdit ph̄ia. vti ꝓ sicut arbitror te meminisse vestri veteres. i. antiq̄ores romani. cupierūt abolere. i. delere impiū cōsulare. i. dignitatem ꝯsularem ꝓpter sup̄biam cōsulū qd̄ imperiū cōsulare fuerat principiū libertatis qꝛ romani liberi⁹ viuebant sub cōsulib⁹ q̄ sub regibus q̄ romani etiā pri⁹ abstulerunt de ciuitate nomen regiū ꝓpter eandē sup̄biā. s. regum. Ex quo patet ꝙ dignitates faciunt malos deteriores. Si autē ptātes ⁊ dignitates deferantur probis quod ꝑrarū est. quid in eis aliud placet dignitatibus q̄ ꝓbitas vtentiuꝫ q. d. nihil ita fit. i. ꝓpter hoc fit vt virtutibus non accedat honor ex dignitate. sed honor accedit dignitatibus ex virtute vtentium eis. ⁊ ita dignitates nihil boni adijciunt ipsis bonis. ¶ Nota duplex est dignitas ⁊ potestas. Quedam mundana siue temporalis que consistit in bonis tēporalibus exterioribus. ⁊ in tali non consistit vera felicitas cū sit respersa multis amaritudinibus. Alia est dignitas ⁊ potestas anime siue spiritualis que consistit in scientijs ⁊ virtutibus. ⁊ illa nō potest superari vicio. nec aduersitatibus nec ꝓsperitatibus in qua consistit beatitudo ⁊ beata vita Unde Ambro. in li de officijs dic̄. Dico beatam vitam consistere in altitudine sapientie id est suauitate conscientie ⁊ in virtutis sublimitate. ¶ Nota ꝙ inscij dignitates ⁊ potestates mundanas adequant celo. quia non recte iudicant. Iudicant enim ꝑm concupiscentiam ⁊ non ꝑm rei veritatem. Imperiti enim velut a longe distantes a veritate speculantur primo elencorum ¶ Nota ꝙ mali dignitatibus et potestatibus prediti plus nocent q̄ ignis vel diluuiū aquarū. qꝛ mali dignitate sua ⁊ ptāte

quod diluuiū tantas strages dederit. Certe vti meminisse te arbitror ꝯsulare impiū quod libertatis principiū fuerat ob sup̄biā ꝯsulū vr̄i veteres abolere cupierūt. Qui ob eādem sup̄biam pri⁹ regium de ciuitate nomen abstulerant. At si quādo quod perrarum est probis honores deferantur. Quid in eis aliud q̄ ꝓbitas vtentiū placet. Ita fit vt non virtutibus ex dignitate sed ex virtute dignitatib⁹ honor accedat

Prosa sexta

extollunt in supbiã. alios iugo seruitutꝫ oppmẽdo. ꝑ q̃ exeq̃ndo mouent bella q̃bꝫ hũanum genꝰ plus offendit q̃ igne vel diluuio ¶ Nota ciuitas romana a tpe romuli sui ꝯditoris a regibꝰ erat gubernata. postea romani exigẽte malicia et supbia regũ ipos deleuerũt ⁊ cõsules instituerũt. q̃ etiaꝫ ꝓpt eoꝝ supbiã erãt abiecti. Ex q̃ patꝫ ꝙ dignitas ⁊ ptãs malorũ eos efficit peiores ¶ Nota honor nõ debet alicui rõne dignitatis sꝫ potiꝰ rõe ꝟtutis. vnde Aristo. iiij. ethi. Nõ erit vtiq̃ dignꝰ honore prauꝰ existens. ꝟtutis em̃ premiũ honor ẽ. Unde sm̃ ꝟitatẽ solus bonus est honorãdus ¶ Que ꝟo est ista. Hic phia ꝓbat specialr de ptãte ꝙ non sit multuꝫ appetẽda duabus rõnibꝰ. scda ibi. q̃d aũt ẽ. Rõ tal est. Illa potestas nõ est mltũ appetẽda q̃ non est magne ⁊ fortis reputatõis sꝫ tm̃ ẽ fragilis ⁊ imbecill. Sed ptãs tpalis est hmõi. qꝛ ꝑ eam hõ nõ pt supra aĩam sed tm̃ supra corpꝰ ⁊ sup ea bona q̃ corpis sũt hũano aũt corpe nihil est imbecilliꝰ.

Que ꝟo est ista vr̃a expetibilis ac preclara potentia: Nõne o terrena aĩalia consideratis q̃bus q̃ p̃sidere videami. Nũ si iter mures videres vnũ aliquẽ ius sibi ac ptãtem p̃ ceteris vendicantẽ quãto mouereris cachinno. Quid ꝟo si spectes corpus ibecilliꝰ hoĩe repire q̃as. quos sepe muscularũ quoq̃ vel morsus vel in secreta q̃q̃ reptantiũ necat ĩtroitus. Quo ꝟo q̃sq̃ ius aliqd̃ in quẽpiam nisi in solũ corpus ⁊ qd̃ ẽ ĩfra corpus est fortunã loquor possit exercere. Nũ q̃cq̃ libero imperabis aĩo. Num mẽtez firma sibi rõne coherẽtẽ. de statu ꝓprie q̃etis amoueb is. Cũ liberꝫ q̃ndã virũ supplicijs se tyrãnus adactuꝫ putaret. vt aduersuꝫ se facte ꝯiuratõis ꝯscios proderet: linguã ille momordit atq̃ abscidit: ⁊ in eos tyranni seuientis abiecit. Itaq̃ cruciatꝰ quos putabat tyrannus materiam crudelitatis vir sapiẽs fecit esse virtutis.

Dicit g̃ ĩ lr̃a Que est ista vr̃a expetibilis. i. desiderabilis ac p̃clara. i. nobilis potẽtia. q. d. nulla est. nonne consideratis terrena aĩalia quibꝫ videamini p̃esse. Si em̃ inter mures videres vnũ p̃ ceteris sibi vẽdicantem. i.

vsurpantē ius ac ptātē sup alios mures. o quāto cachinno. i risu tu mo/
uereris. qr derisibile esset ⁊ tal' ē ptās trena. s. derisibilis q̄ n̄ extēdit se ni
si ad corp⁹. Quid ꝟo si tu spectes. i. ꝯsideres. corp⁹ ē. imbecilli⁹. i. debili⁹
hoīe. q. d. nihil. q̄s hoīes sepe necat. i. interficit. morsus musculaꝝ. i. puo
rū ꝟmiū. vel etiā introit⁹ in secreta. i. interiora hoīs. q̄q̄ reptātiū. i. serpen
tiū. q̄ vero. i. quō q̄s/
q̄ possit exercere ius
aliqd̄ in quēpiā nisi
in solū corp⁹ ⁊ in for
tunā. i. i bona fortu/
ne q̄ sunt infra corp⁹
q. d. nullo mō nūq̄d
tu vnq̄ īpabis libe/
ro aīo. q. d. nō. nūq̄d
tua mouebis de sta/
tu ꝓprie q̄etꝫ mēte si/
bi firma rōe coherē/
tē. q. d. nō. ⁊ hoc pro
bat exēplo cuiusdaꝫ
ph̄i q̄ nullis tormen
tis ab h̄ potuit ꝯpel/
li vt illud faceret qd̄
rō naturalis iudica/
bat nō faciēdū. vñ dicit. Cū q̄dā tyrān⁹ putaret se adactuꝝ. i ꝯpulsurum
supplicijs quendā liberū viꝝ. i ph̄m. vt ipse ꝓderat ꝯscios facte ꝯiuratio
nis aduersum se. ille liber hō linguā momordit atq̄ abscidit ⁊ abiecit eā
in nos. i. in faciē seuientis tyrāni. Ita illos cruciat⁹ q̄s tyrān⁹ putabat eē
materiā. i. cām crudelitatis. vir sapiēs fecit eē materiā ꝟtutis. qr h̄ ꝑ vir
tute nō ꝑ crudelitate ei reputatū est ¶ Nota q̄ muscula est diminutiuuꝫ
hui⁹ noīs musca. ⁊ ꝑ musculā dat intelligere q̄cūq̄ anīalia venenosa vel
ꝟmes venenosos ⁊ ab isto loco recepit autor floꝝ cū dixit. debili⁹ quid sit
mare q̄s nece muscula ꝑdit. ¶ Nota q̄ anim⁹ hoīs liber ē ⁊ cogi nō pōt.
vñ Señ. Errat si q̄s seruitutē credit trāsire in totū hoīem. nō em̄ trāsit
in aīam. qr libertas ē aīa ¶ Nota q̄ hō liber ⁊ ꝯstās nullis supplicijs vi
ci pōt. qr dicit Señ. in li de clemētia. Magni animi ꝓpriū est placidum
⁊ tranq̄llū. ⁊ īiurias ⁊ offensiōes supbie despicere. ⁊. xxviij epl'a. triginta
tyrāni socratē circūsteterūt nec poterūt aīm ei⁹ fringere ¶ Quid aūt est.
Hic ph̄ia pōit scd̄aꝫ rōnem q̄ tal' ē. Illa ptās n̄ ml'tū appetēda ē ꝑ quā
nemo pōt facere qd̄ ali⁹ nō possit ī ipm qd̄ ipe pt in aliū. sꝫ ptās tpalis est
hmōi sicut in lr̄a declarat ponēs duo exēpla de Buriside ⁊ Regl'o. Pri
mū exēplū ē de Buriside. Burisides fuit fili⁹ Neptuni et mr̄e libia qui
hospites suos mactabat. Hercules aūt apd̄ ipm hospitatus ipm eꝯ ma

Quid autē est qd̄ in aliū q̄sq̄ possit facere. qd̄ sustinere ab alio ipse non possit. Busiridē accepimus necare hospites solitū ab hercule hospite fuisse mactatū. Regul⁹ plures pe/ norū bello captos in vincula cōie cerat. sed mox ipse victorū catenis manus p̄buit: Ullā ne igitur eius hominis potentiaꝫ. putas. qui qd̄ ipse in alio potest ne id i se alter va leat efficere nō possit. Ad hec si ip/

etabat. Scdm exēplū est de regulo. Regul⁹ fuit ꝯsul roman⁹ q̄ cū mlta bella ingessit cū carthaginēsib⁹ multos ex eis captiuauit. sz tādem ab eis fuit capt⁹. Ex q̄ patz q̄ q̄cq̄d pōt aliq̄s in aliū facere. pōt etiā illd ab alio pati. vñ Catho. Victorez a victo ꝛc̄ ꝛ p ꝯñs nulla ē potētia hūana q̄ h̄ intercipe nō pt. vñ da lr̄a Quid est qd q̄sq̄ possit facere i aliū qd ipse nō possit sustiere ab alio q. d. nihil. qd declarat. Nos accepi⁹ id ē cognouim⁹ Busiridē solitū. i. ꝯsuetū necare hospites ip̄m fuisse mactatum ab hercule hospite sup. suo. Aliud exēplum ponit Regul⁹ cōsul roman⁹ pl'es penoꝝ id ē carthaginēsiū captos bello ꝯiecerat. i. posuerat in vincula. sz mox ip̄e p̄buit man⁹ cathēis victoꝝ. i. carthaginēsiū. nunq̄d igit vllā putas eē hoīs potētiā q̄ ñ possit efficere ne ali⁹ valeat in se qd ip̄e pōt in alio. q. d. nulla hec reputāda est ei potētia. ¶ Ad hec si ꝛc̄. Hic pbat ph̄ia sil' de dignitatib⁹ ꝛ ptātib⁹. q̄ nō hn̄t in se aliqd naturale bonū ꝓpter qd sint appetēde. Scdo oñdit q̄ idē pōt ꝯcludi de oibus bonis fortuitis. ibi. Postremo. Primo facit qd dictū est. scdo oñdit falsam noīationē exteriorum bonoꝝ. ibi. De q̄b⁹ etiā illud. Ratio quā intēdit ē illa. Illud qd in se naturaliter ē bonū nō pōt adiūgi pessimis. sed dignitates ꝛ ptātes pessimis adueniūt. g̃ ꝛc̄. maior declarat in lr̄a. vñ dicit Si ip̄is dignitatibus ꝛ potestatib⁹ inesset aliq̄d naturalis ꝛ ꝓprij boni. nūq̄ p̄uenirēt pessimis. neq̄ em̄ aduersa. i. opposita solent sibi sociari. qꝛ natura respuit vt q̄q̄ contraria iungant. i. stent sil'. cū g̃ nō sit dubiū pessimos plerūq̄ fungi. i. vti dignitatibus. illud etiā liquet. i. manifestū est ipsa nō esse bona sui natura q̄ se pessimis patiant herere. i. cōmaner. e Qd q̄dem dictū de dignitatib⁹ ꝛ ptātib⁹ digni⁹ pōt estimari de cūct⁹ muneribꝫ fortūe q̄. s. munera vberiora. i. copiosiora p̄ueniūt ad quenq̄ ip̄robissimū. ¶ Nota q̄ duplex est bonū vnū quod cōuertitur cū ente. ꝛ sic dignitates ꝛ ptātes licz malis adueniant tñ sunt bone. Aliud est bonū qd est q̄dam q̄litas derelicta ex bonis opatōibus ꝛ vocatur bonum moris. ꝛ sic dignitates et ptātes bone nō sunt. quia vt plurimū pessimis sociantur

sis dignitatib⁹ ac ptātib⁹ inessz aliq̄d natural' ac ꝓprij boni nunq̄ pessimis p̄uenirēt: neq̄ em̄ ibi solēt aduersa sociari. Natura respuit vt cōtraria q̄q̄ iūgant. Ita cū pessimos plerūq̄ dignitatib⁹ fungi dubiū nō sit: illud etiā liq̄t: natura sui bona ñ esse q̄ se pessimis herere patiantur. Qd q̄dē de cunctis fortune mūeribus digni⁹ existimari pōt q̄ ad imꝓbissimū quenq̄ vberiora p̄ueniūt

¶ De q̃bus etiã. Hic phĩa ꝓbat ꝙ bona fortuita nõ possunt in suũ effectũ ⁊ sic ꝑ ꝯñs hñt falsam denoĩationẽ arguẽdo sic. Oẽ q̃d ẽ naturaliter bonũ efficit q̃d ẽ ꝓpriũ ⁊ expellit ꝯtrariũ. sicut fortitudo facit fortẽ. velocitas velocẽ. sed bona fortune nõ efficiũt q̃d videt̃ eẽ ꝓpriuz. qꝛ diuitie non faciũt diuitẽ cũ nõ restringãt auaritiã. nec potẽtia facit potẽtẽ. nec dignitas dignũ. ꝓpter q̃d diuitie false nominãtur. Unde dicit ĩ lr̃a De quibus bõis fortuitis illud etiaz puto considerandum ꝙ nemo dubitat illum esse fortem cui ꝯspexerit inesse fortitudinem. ⁊ illum esse velocem cuicũq̃ adest velocitas. ⁊ sic musica facit musicos. medicina facit medicos rhetorica rhetores. Natura em̃ cuiuscũq̃ reiagit quod sibi est ꝓprium. ⁊ nõ miscetur effectibus cõtraria rerum ⁊ vltro id est sponte repellit que sunt aduersa id est ꝯtraria. atq̃ ꝑ certe nec opes. i. diuitie queunt. i possunt. restringere ĩexpletã auaritiam hominũ. i. insatiabilem. nec potestas facit illũ ꝯpotem sui. i. potentem. quem vitiose libidines retinent astrictũ insolubilibus cathenis. i. passionibus ⁊ dignitas collata improbis non modo. i. non tm̃. non efficit dignos. sed prodit ⁊ ostentat indignos. cur ita ꝓuenit ꝙ bona fortune non efficiũt quod videtur eis esse ꝓprium. hoc est ideo quia vos hoĩes gaudetis res sese aliter habentes q̃ videantur cõpellare. i. denominare

De q̃bus etiam illud cõsiderandũ puto ꝙ nemo dubitat esse fortẽ cui fortitudinẽ inesse cõspexerit. Et cuicunq̃ velocitas adest manifestum est esse velocem. Sic musica quidẽ musicos. medicina medicos. rhetorica rhetores facit. Agit em̃ cuiuscũq̃ rei natura q̃d propriuz est. nec contrariaꝝ rerũ miscet̃ effectibus ⁊ vltro que sunt aduersa depellit At qui nec opes inexpletaz restringere auaritiã queũt: Nec potestas sui cõpotẽ facit quem vitiose libidies insolubilibus astrictũ retinẽt catenis Et collata improbis dignitas nõ mõ nõ efficit dignos. sz ꝓdit potiꝰ ⁊ ostentat indignos. Cur ita prouenit. Gaudetis em̃ sese res aliter habẽtes falsis ꝯpellare noibꝰ q̃ faci lereꝝ ipsaꝝ redarguũt̃ effectu; Itaq̃ nec ille diuitie. nec illa potẽtia. nec

falsis noīb⁹ q̄ noiationes false redarguunt effectu ipsaꝝ rer. Ita nec ille diuitie iure pñt appellari cū nō faciunt diuitē. nec illa potētia nec hec dignitas iure appellari p̄r. ¶ Nota q̄ diuitie nō faciūt diuitē. qz nō restringunt auariciā. nā diuitie fm Señ. xvij. epla. sunt ꝓposita pauptas in lege nature. talis aūt pauptas fm legem nature excludit auariciam q̄ insatiabilis ē. Natura ei paucis contēta est

¶ Postremo idem de tota cōcludere
fortuna licet in qua nihil expetēdū
nihil nature bonitatis ineſſe manifestum est que nec se bonis semp adiungit ⁊ bonos quibus fuerit adiūcta non efficit.

Metꝝ sextū libri secundi

Quum⁹ quātas dederit ruinas
Urbe flāmata p̄ribusq̄ cesis
Fratre q̄ quondā fer⁹ interempto
Patris effuso maduit cruore
Lorpus ⁊ visu gelidū perrans
Nec nō tinxit lachrymis, sed esse
Censor extincti potuit decoris
Hic tñ sceptro populus regebat

¶ Nota q̄ dignitas improborū ostētat ī/probos. qz ī prob⁹ tā/to a plurib⁹ ꝓgnoscitur q̄nto magis inotescit ei⁹ vitū. ⁊ q̄n/to aliq̄s in maiori dignitate ꝓstituit tanto pl⁹ cognoscit ꝓpter qđ dic̄ Señ. i. puerbijs. Loco ignominie apud indignuz ē dignitas

¶ Postremo idē ⁊c. Hic phīa oñdit idez posse cōcludi de oīb⁹ bonis fortuitz dicēs Postremo. t. finaliter licet hoc idē ꝓcludere de tota fortuna. in q̄ nihil est expetēdū. i. desiderādū. nihil in/esse sibi nature bonitatis. i. naturaliter manifestū est q̄ fortūa nō adiungit se sp bonis. ⁊ q̄b⁹ fuerit adiuncta bonos nō efficit. ¶ Nota q̄ bonū fortune nō facit illud bonū cui addit. sicut musica facit musicū. ⁊ ꝑtus facit virtuosum. Sed qz fortuna malos q̄b⁹ aduenit ñ facit bonos. patz. qz nihil nature bonitatis sibi ineſt. qualiter aūt mali malos faciunt boni bonos patebit in q̄rto huius pſa sexta.

Quum⁹ q̄ntas. Istud est sextū metrū h⁹ scōi qđ dicit saphicū ab inuētore. trochaicū a pede p̄dñante. ⁊ est vndecasyllabū. qz q̄libet ꝑsus ꝓtinet vndecim syllabas. Et est acatalecticū qz nulla syllaba deficit ad ꝑfectiōez metri. In q̄ metro phīa declarat p̄ exēplum q̄ dignitates ⁊ prātes malis aduenientes nō faciūt eos bonos. Et h̄ declarat p̄ Neronē q̄ q̄nto fuit potētior tāto fuit peior. tāgit aūt phīa q̄ttuor malitias neronis in hoc metro. Prima q̄ vrbē romanā incēdit q̄ arsit septē

diebꝫ ⁊ septē noctibꝫ vt spectaculo illiꝰ ignis ꝯgnosceret quantꝰ olim fuerat ignis qñ troya capta arserat. Scdm malū est ꝙ nero magnā ꝑtē senatꝰ sine vlla cā interfecit. Tertiū est ꝙ ꝓpriū fratrē occidit vt solꝰ securiꝰ regnaret. Quartū est ꝙ matrē suā occidi fecit vt videret locū vētris i quo iacuit. Dicit ḡ in lr̄a. Nouimꝰ q̄ntas ruinas. i. q̄nta ꝑicula dederit nero vrbe supple romana flāmata. i. icēsa. ꝙ ꝓ ⁊ cesis. i. ioccis patribus. i. senatoribꝫ qui Nero q̄ndaz ferꝰ id ē crudel. interēpto fratre. ipe etiaz maduit cruore mr̄is effuso et designās eiꝰ crudelitatē circa matrē dt et ipse nero ꝑrrās id ē trāsiens visu gelidū corpꝰ. i. infrigidatuz corpꝰ matris. nō tinxit. i madidauit. ora id ē faciē suā lachrymis. sed ipe potuit sine oībꝫ lachrymis esse cēsor. i. iudex extincti decoris. i. interfecte mr̄is q̄ decora fuit. tñ hic nero lz ita malus eēt regebat ꝓplos sceptro. i. ipiali dignitate. hos inq̄m ꝓplos rexit q̄s phebꝫ. i. sol veniēs ab ortu extremo. videt ꝯdēs. i. abscōdens radios suos sub vndas. ⁊ loq̄tur more poetaꝝ. q. d. ipse rexit oēs ppl̄os q̄ erāt ab ortu solis vsq̄ ad occasū silr̄ regebat ppl̄os septētriōes. i. septē stelle q̄ sūt in maiori vrsa q̄ dicunt̄ triōes q̄si teriones. qꝛ illā plagā terūt gelidi. i. frigidi p̄mūt. plaga em̄ septētrionalis frigida ē. q. d. regebat oēs ppl̄os aq̄lonares. ⁊ illos regebat nothꝰ. i. ille vētꝰ collateralis austro violētꝰ exñs. torret. i. cremat. sicco estu. q̄s. i calore nothꝰ. in quaz recoq̄ns ardētes arenas id ē calidas. venit em̄ ille vētꝰ a torrida zona. ⁊ iō calidꝰ ē. q. d. Nero etiaz regebat oēs ppl̄os australes. ⁊ sic ꝑ q̄ttuor plagas mūdi oñdit eiꝰ ptātez sup oēs ppl̄os. tandē celsa ptās. i. magna nō valuit ꝓterc. i. mutare rabiez id ē crudelitatē praui neronis. Et tūc deplāgit ꝯiūctōez magne ptātꝭ cū magna malicia. qꝛ multa mala ex eo ꝓueniūt dicēs. Heu supple dico eē grauē sortē. i. euentū. q̄tiēs iniquꝰ gladiꝰ. i. iniq̄ ptās addit̄ seuo veneno. id ē venenose crudelitati. ¶ Nota fm Aristo. v. ethi. ꝑncipatꝰ virū ostēdit malicia em̄ hoīs vel ꝓbitas oñdit̄ principatu. sicut patet i nerone cꝰ malicia ⁊ crudelitas in imꝑio sue dignitatis apparuit. ꝓpter q̄d dixit Arist. Seuissima ē iniusticia hoīs arma. Et. vij. ethi. dt. Sil̄e ē igit̄ ꝯparei iniusticiā hoī iniusto. est em̄ deterior bestia decies milies. plura em̄ vtiq̄ mala facit hō malꝰ q̄ꝫ bestia. ¶ Nota ꝑter hec mala Neronis q̄ tāgūt̄ in lr̄a

Quos vidz ꝯdēs radios sub vndas
Phebus extremo veniens ab ortu
Quos p̄mūt septē gelidi triones
Quos nothus sicco violētus estu
Torret, ardētes recoquens arenas
Celsa nō tandē valuit potestas
Vertere praui rabiem neronis
Heu grauē sortez, quotiēs iniquus
Additur seuo gladius veneno

multo plura ipe ꝑpetrauit. nã dicit phia tertio huiꝰ q̃nta ꝓsa. Nero senecã familiarẽ suũ ꝑceptorẽ coegit ad eligẽde mortis arbitriũ. ⁊ qꝛ nero fuit crudelissimꝰ hoim. iõ seneca scripsit q̃ndã libelluꝫ ad ipm q̃ intitulat liber de clemẽtia in q̃ hortat eũ ad fugã crudelitatis ⁊ ad vsũ clemẽtie q̃ liber sic incipit. Tibi scribere de clemẽtia Nero cesar institui.

Prosa septima libri secundi

Um ego scis inquã ipsa minimũ nobis ambitionẽ mortalium reꝝ fuisse dominatã. Sed materiam gerẽdis rebꝰ optauimꝰ quo ne ꝟtus tacita ꝯsenesceret. P. Et illa Atq̃ hoc vnũ est qd̃ ꝑstãtes q̃dẽ natura mẽtes. sed nõdũ ad extremam manũ virtutũ ꝑfectione perductas allicere possit. glorie scilicꝫ cupido Et optimorũ in rempublicã fama

Um ego scis inquã. Hic incipit septia ꝓsa huiꝰ secundi in qua ostẽdit phia ꝙ glia mundana nõ sit mltũ appetẽda. Et prio iducit boetiũ ꝯfitẽtẽ se non desiderasse multũ ꝑdicta. s. ptãtes ⁊ dignitates nisi inq̃tũ sũt materia reꝝ gerẽdaꝝ. scdo oñdit phia ꝙ glia sit ꝑexile bonũ. ⁊ sit nõ multum appetenda scda ibi. Et illa Dicit ꝑmo. Tũ ꝑ tũc. ego boetius inquã. i. dixi. o phia tui ipsa scis ambitionẽ. i. cupiditatẽ reꝝ tꝑaliũ. de q̃bꝫ dixisti minimũ nobis fuisse dominatã. sed bñ optauimꝰ materiã rebus gerẽdis q̃ ne ꝑ vt nõ cõsenesceret in nobis ꝟtꝰ tacita. i. nõ excitata.

¶ Nota ꝙ in sapiẽte nõ dñat cupiditas reꝝ tꝑaliũ. qꝛ phia iducit mobilis affluentie ꝯtẽptũ ex li. de plãtꝫ. Et Socrates cũ athenis ad studiũ ꝑgeret magnũ põdꝰ auri in mare ꝓiecit dicens. Mergã te ne mergar a te

¶ Nota ꝙ materia reꝝ gerẽdaꝝ sunt ista. sine q̃bꝫ res ꝯueniẽter geri non pñt ⁊ sunt tria sapia. autoritas ⁊ potẽtia. Sine em̃ sapia nihil ꝯueniẽter gerit vt de se patꝫ Res etiã gerẽda autoritate ornat qꝛ hõ autẽticꝰ libẽtiꝰ audit ⁊ faciliꝰ ei creditur. potẽtia ꝟo mali deprimunt ⁊ boni extollũt Hanc materiã boetiꝰ desiderãs potẽtiã ⁊ dignitates quesiuit ¶ Nota ꝙ boe. materiã dignitatꝫ ⁊ ptãtis idõ q̃siuit. ne ꝟtus sua tacita ꝯsenesceret: id ẽ nedũ ipe ad senectutẽ ꝓueniret. Uirtꝰ sua tacita eẽt dũ nullꝰ aliq̃d loq̃ret de laude sue ꝟtutis vel scriberet. Tũc em̃ virtꝰ tacita ꝯsenescit qd̃ non agit aliq̃s vt alij loq̃nt. ⁊ dũ nihil scribitur de suis bñficijs. qꝛ ꝟtꝰ habẽtẽ ꝑficit ⁊ opꝰ eius laudabile reddit.

¶ At illa atq̃ hoc vnũ est. Hic phia ostendit gloriam mũdanã non esse appetendã. ⁊ ꝑmo ꝑmittit ꝙ cupido glorie mltos allicit. scdo ꝓbat eã eẽ exilẽ ⁊ vanã. ibi. Oẽm terre ambitũ. primo dt sic. Exq̃ boetiꝰ quãdoqꝫ

q̄siuit dignitates ⁊ ptātes ne ꝟtus sua tacita ꝯsenesceret. videt̄ q̄ ista ꝓpt laudē ⁊ gl̄iaz q̄siuit. iō d̄t ph̄ia. Hoc vnū ē. s. cupido gl̄ie ⁊ fama optioꝝ meritoꝝ ī rēpublicā q̄ fama possit allicere mētes hoīm. natura p̄stātes. i. excellētes. sed nōdū. i. nō adhuc ꝑductus ad extremā manū ꝑfectōe ꝟtutū. i. ad summā ꝑfectōez. q̄ fama ⁊ gl̄ia q̄ꝫ sit exilis ⁊ vacua toti⁹ pōderis id ē ꝑciositatis. sic cōsidera ex seq̄ntibus

meritoꝝ. Que q̄ꝫ sit exilis ⁊ totius pōderis vacua sic cōsidera. Oēm terre ambitū sicuti astrologicis demonstratōib⁹ accepisti ad celi spaciū pūcti ꝯstat obtinere rōez id ē vt si ad celestis globi magnitudinē cōferat̄: nihil spacij prorsus h̄re iudicet̄. Huius igit̄ tā exigue in mūdo regionis quarta fere portio ē sicut ptolomeo probāte didicisti q̄ a nobis cognitis aīantibus incolat̄: huic quarte si quātuz maria paludesq̄ꝫ premunt quātumq̄ꝫ vasta regio distendit̄ cogitatione subtraxeris vir

¶ Nota q̄ cupido vane gl̄ie mlt̄os allicit ⁊ delectat. vñ Señ. lxi. epl̄a dic̄. Illd̄ p̄cipue nos īpedit q̄d̄ cito nobis placemus si īuenim⁹ q̄ nos bonos viros dicāt. qui prudētes. q̄ sctōs. ñ sum⁹ modica laudatione ꝯtēti. q̄cq̄d ī nos adulatio sine pudore ꝯgesserit tāq̄ꝫ debitū putam⁹. optimos nos eē sapiētissimosq̄ꝫ affirmātib⁹ assentim⁹ cū sciam⁹ nos sepe mlt̄a mētiri adeo q̄z īdulgem⁹ nob̄ vt laudari velim⁹ in id cui ꝯtriū maxime facim⁹. ¶ Nota q̄ duplex ē bonitas mētis. s. natural̄ et acq̄sita. Naturalis bonitas est ꝑm quā aliq̄ natural̄r sūt pij māsueti sobrij ⁊ casti. sed hec bonitas si nō emēdat̄ virtute ⁊ sapia cito extollit hominē ad inanē gl̄iam. Alia ē bonitas acq̄sita exercitio ꝟtutū ⁊ sciaꝝ q̄ nō ꝑmittit hoīem extolli vana gloria. qꝛ sapiēs fructū suū ponit in cōsciētia Stultus aūt in laude ꝑm Sacrobiū. Jdo dicit ph̄ia q̄ cupido gl̄ie allicit mētes natura p̄stātes nōdū adhuc ꝟtutib⁹ ꝑfectas. ¶ Nota q̄ fama ē freq̄ns laus optīoꝝ meritoꝝ in rēpublicā. Sed gl̄ia ē clara noticia cum laude. vel gloria est late patēs p̄coniū. i. annūciatio. ¶ Oēm terre ābitū. Hic ph̄ia oñdit gl̄iaz mūdanā eē exilē nec mlt̄ū appetēdā. Primo oñdit hoc ex ꝑte spacij in q̄ dilatat̄. Scd̄o oñdit hoc ex diuersitate nationuz ad q̄s nō diuulgat̄. Tertio oñdit idē ex diuersitate moꝝ ꝓpter q̄s de eodem ꝯtrie iudicat̄. Quarto oñdit idē ex breuitate duratōis. ꝓpter quā ñ ꝑpetuat̄. scd̄a ibi. Adde q̄ hoc. tertia ibi. Quid q̄ diuersaꝝ. q̄rta ibi Sz q̄ꝫ mlt̄os. Primo intēdit talē rōnem Latitudo fame ꝯsistit in latitudine terre

sup quã dilatat̃. sed terra nõ ẽ lata sup q̃m fit dilatatio fame. sicut declarat in lr̃a. g̃ fama late nõ põt diffundi. ⁊ p ꝯñs ẽ exilis ⁊ nõ mltũ appetẽda. vñ dicit in lr̃a. Tu accepisti. i. didicisti. astrologicis demõstratiõ. bus oẽm ambitũ terre. i. spatiũ terre. obtinere. i. hr̃e rõez puncti. ad spaciũ celi id ẽ ad magnitudinẽ celestis globi. ip̃a iudicet prorsus nihil spacij habere. huiꝰ igit̃ tã exigue regiõis. i. terre i mundo fere quarta portõ id ẽ q̃rta ps ẽ. q̃ incolat̃. i. ĩhabitat̃ ab animãtib⁹ nobis ꝯgnitis sicut tu didicisti a ptolomeo h̃ ꝓbãte si subtraxerꝫ cogitatiõe huic quarte pti terre quãtũ maria ⁊ paludes p̃mũt. i. occupãt. ⁊ q̃ntũ vasta. i. ãpla regio distẽdit̃ siti. i. siccitate. tũc vix relinq̃t̃ hoib⁹ angustissima area. i. artissimꝰ locꝰ inhabitãdi. in hoc g̃ q̃dam minimo pũcto. i. mĩma portiõe terre. vos homines circũsepti atq̃ ꝯclusi cogitatis de ꝑmulgãda fama. de ꝓferẽdo. i. extollẽdo noĩe. i. fama. ⁊ hoc fit inutilr̃. ꝫ q̃d habeat. i. põt hr̃e. gl̃ia amplũq̃ ꝓ ⁊ magnificũ q̃ artata ẽ tã angustꝫ ⁊ exiguis limitib⁹. i. termis. q. d. nihil hꝫ magnificũ. ¶ Nota terra respectu celi nõ ẽ alicꝰ q̃ntitatis sensibil̃ ſꝫ habet se sicut pũctꝰ. qꝛ orisson q̃ terminat visũ nr̃m diuidit celũ i duo media. qd̃ nõ eẽt si terra in ꝯpatiõe ad celũ hr̃et aliquã q̃ntitatẽ. Itẽ si terra esset alicꝰ quantitatis sensibilis respectu celi. tũc stelle nõ sp̃ apparerẽt nobis eiusdem q̃ntitatis. qd̃ patꝫ falsum. qꝛ in ea pte vbi terra esset magis gibbosa ⁊ ꝓpinquior celo apparerẽt stelle maiores. ⁊ opposita pte minores. Itẽ mĩma stella fixa visu notabil̃ est maior tota terra. si g̃ talis stella apparet nobis exñtibus in terra sicut pũctꝰ multo magis terra respectu celi erit sicut pũctꝰ. Itẽ pũctꝰ ẽ q̃ddam indiuisibile. a q̃ linea eq̃liter distãs facit circulũ. ⁊ quia celũ ex oĩ pte equalr̃ distat a terra. ideo terra respectu celi hꝫ se siẽ pũctus. ¶ Nota q̃ tres ptes terre sunt inhabitabiles. vna ꝓpter nimiũ calorẽ. due ꝓpter nimiũ frigꝰ. sed q̃rta ps q̃ ẽ tpata in caliditate ⁊ frigiditate a nobis inhabitatur. sed qꝛ adhuc nõ tota inhabitat̃ ꝓpter maria ⁊ paludes. ⁊ ꝓpter nimiã siccitatẽ. ideo dicit ph̃ia q̃ quarta ps fere ẽ inhabitabil̃. Vel dicit fere ſm alios. qꝛ estꝰ solis nõ facit torridã zonã totaliter inhabitabilẽ. cũ q̃dã ciuitas dicta Arim supra quã ptolomeus d̃r fundasse astrolabiũ directe sicut ab eq̃noctiali. d̃r inhabitabilis. qꝛ est grauis inhĩtatõis. sed vltra equinoctialẽ oĩno est ĩhabitabil̃ ꝓpter nimiũ calorẽ. Itẽ dicit quartã ptẽ terre inhĩtari ab animantib⁹ nobis incognitis. hoc forsan dicit ꝓpter antipodes si sunt q̃ nobis sunt ignoti

angustissima inhabitãdi hoib⁹ area relinquetur. In hoc minimo igitur puncti quodã puncto circumsepti atq̃ ꝯclusi de ꝑmulganda fama. de proferendo noĩe cogitatis. At q̃d hꝫ amplũ magnificũq̃ gloria tam angustis exiguisq̃ limitib⁹ artata.

¶ Adde q̃ hoc ip̃m. Hic ph̃ia oñdit gloriã nõ esse appetẽdã ex diuersita-

te nationū ad q̄s non diuulgatur intendens talē rōnem. Diuerse natōes
ꝛ diuersa idiomata non solum impediunt ꝓmulgatōem hoīm sed etiam
vrbium. sed in terra habitabili sunt diuerse natiōes diuersorum idioma/
tum. ergo ꝓmulgatio fame ꝑ talia impedit. ꝛ per consequēs non ē multū
appetenda. vnde dicit in lr̄a. Adde predicte rationi ꝙ hocip̄m septum .i.

spacium breuis ha/
bitaculi id ē ꝑui spa
cij in quo nos habi/
tamus. incolunt. i. i/
habitant. plures na
tiones. i. gētes distā
tes. i. differentes lin/
gua. id ē. idiomate ꝛ
moribꝫ. ꝛ ratione to
tius vite. id est rati/
one modi viuendi ad
quas non potest per
uenire non modo .i.
non tm̄ fama singu/
lorū hominū sꝫ etiā
nec fama vrbiū. tuꝫ
id ē tam difficultate
itinerū. i. viarum. tū
id est tam diuersita/
te loquēdi. i. idioma
tum. tum. i. tam īso
lentia. i. īconsuetudi
ne cōm ertij. quia ali
qui homines nō cō
sueuerunt cum alijs
cōmunicare in com

Adde ꝙ hocip̄m breuis habitacli
septū plures incolūt natōnes: lin/
gua moribꝰ totiꝰ vite rōne distātes
ad quas tū difficultate itinerū. tuꝫ
loquēdi diuersitate. tū ꝯmertij inso
lentia: nō mō fama hoīm singuloꝝ
sed ne vrbiū q̄dez ꝑuenire q̄at. Eta
te deniq̄ Marci Tullij sicut ipse
quodā loco significat nōdū cauca/
sum montē rōane reipublice fama
trāscēderat. ꝛ erat tūc adulta ꝑt his
etiā ceterisq̄ id locoꝝ gētibꝰ formi/
dolosa. Uides ne igit̄ q̄sit angusta
q̄ ꝯpressa gloria: quaꝫ dilatare ac
propagare laboratis. An vbi ro/
mani nois trāsire fama nequit: Ro
mani hominis gloria progredietur.

mertijs. quia etate. i. tpe Marci tullij sicut ipse Marcus tullius signifi
cat quodam loco. i. in quibusdam suis scriptis. fama romane reipublice
nondum trāscenderat caucasum montem. ꝛ tamen fama romanoꝝ erat
adulta. i. ab antiquo nota. etiam formidolosa ꝑt his talibus hominibus
ꝛ ceteris gentibꝫ. i. locorum circa caucasum montem. vides ne igitur q̄
angusta sit gloria q̄ comp̄ssa. i. in modicum redacta. quam laboratis di
latare ꝛ ꝓpagare. e. an pro nunquid gloria vnius hominis romani illuc ꝓ
gredietur. i. proueniet. vbi fama romani nominis id ē romane vrbis. ne
quit transire. q. d. non. ¶ Nota partem terre habitabilē vocat septum. qꝛ
est septa. i. circundata mari. Unde lincon iensis in tractatu suo de spera:
ꝛ etiam Macrobius dicunt ꝙ quarta portio nostra habitabilis vndiq̄

cingitur mari. ¶ Nota q insolentia fm Senecam est species falsi magnitudinis. sed fm Hugutionem insolentia est superbia vel fatuitas. in p/posito autem potest exponi pro inconsuetudine. ꝛ tunc dicitur ab in qđ est non. ꝛ soleo quod est consuesco ¶ Nota q causa sus ē mons quidaꝫ situs in parte septentrionis ad quem non quenerat fama romane vrbis licet partbis et alijs gentibus assidentibus fama romanoꝝ erat formidolosa. id est formidabilis

Quid q si diuersarum gentiū mores inter se atq; instituta discordāt vt quod apud alios laude apud alios supplicio dignum iudicetur. Quo fit vt si quem fame predicatio delectat huic in plurimos populos nomen proferre nullo modo ꝓducat. Erit igit quagata inter suos gloria quisq; ꝓtēt⁹. ꝛ intra vnius gentis terminos p̄clara illa fame immortalitatis coartabitur.

¶ Quid q diuersaꝝ hic ostendit gloriā mundanam esse exilem ex parte diuersitatis morum propter quos de eodem apō diuersos cōtrarie iudicatur. ꝛ intendit talem rationem. Contrarietas institutiōnū et legum impediunt fame dilatatiōez sed homines contra

riarum institutionum ꝛ legum terram inhabitant. ergo diuersitas institutionum ꝛ legum impediunt dilatationē fame. ꝛ per consequens nō est multum appetēda. Unde dicit in littera. Quid supple ē iudicandum q mores ꝛ instituta ꝛ leges diuersarum gentium inter se discordant vt illud quod apud alios iudicetur dignum laude. apud alios iudicetur dignum supplicio. quo fit. i. ꝓpter quod. vt si predicatio .i. dilatatio fame delectat quem. i. aliquem. nullo modo conducat. i. laboret pferre nomen. id ē famam suam in plurimos populos. quia licet ab aliquibus laudaret ab alijs tamen vituperaretur. Erit igitur quisq; cōtentus gloria quagata id est dilatata inter suos. Et ista p̄clara immortalitas fame. ꝛ loquit̄ hyronice. quia non est preclara nec immortalis illa. coartabitur. i. cōstringetur intra terminos vnius gentis. id est. vnius idiomatis ¶ Nota q tāta est diuersitas morum in gentibus. q illud quod reputatur apud alios laudabile apud alios reputatur vituperabile. Reputatur enim apud syrios laudabile comedere parentes mortuos ne comedantur a vermibus in terra quod apud alios extraneos est execrabile. Similiter apud iudeos reputatur laudabile ducere vxores con sanguinitate proximas. quod apud christianos prohibetur. Item in triuallis laudabile est occidere patrem senagenarium ꝛ cremare ipsum. quod apud alios est vituperabile.

Unde dicit poeta. Sūt loca sunt gētes quibus ⁊ mactare parētes Est fas ⁊ pietas dum longa supuenit etas.

¶ Sed q̄ꝫ mltos clarissimos. Hic phia oñdit exilitatez glie ex breuitate duratōis ꝓpter quā nō ꝑpetuat. Et diuidit in tres ꝑtes. ¶ Prio ostēdit h ex hoīm obliuiōe. scdo ex tpis breuitate ibi. vos ꝟo. tertio oñdit gliaz a viris ꝟtuosis ñ eē appetēdā. ibi. Uos autē Primo dicit q fama ⁊ glia nō sit īmortal q̄ꝫ. qr q̄ꝫ mltos viros clarissimos. i. gloriosos suis tpib⁹ dleuit īops. i. defectuosa obliuio scriptorū. q̄ꝫ q̄ꝫ etiā ipa scripta ꝓficiant qd. i. parū. q scripta lōgior. i. obscura vetustas tpis p̄mit. id ē ꝯsumit cuz suis autorib⁹ q̄ꝫ sūt scpta ¶ Nota q ꝑ scripturā fama gestoꝝ trāsmittit ad posteros. talis aūt scptura qñ q̄ꝫ deficit vel ꝓpter īopiā scriptoꝝ vel qa ipa scripta in se vetustate cosumunt. Et iō fama ⁊ gloria ī obliuionē ꝑueniūt. vñ Salusti⁹ in cathalinario ꝯqueritur res gestas romanoꝝ minus esse famosas propter inopiam scriptoꝝ: athenien sium vero maioris fame q̄ꝫ romanorum ꝓpter scriptorum copiā. ¶ Uos ergo immortalitatem vobis ⁊c. Hic philosophia ostendit famam ⁊ gloriam non esse durabilem ⁊ immortalem ex temporis breuitate dicens. Uos ergo homines videmini vobis propagare id est facere immortalitatem cum cogitatis famam futuri temporis. et in hoc frustra cogitatis. quia exilis est duratio fame per tempus quod scilicet tempus si pertractes id est compares ad infinita spacia eternitatis quid habes q leteris de tui nominis diuturnitate. id est tue fame. q. d. nihil. ē. etem̄ mora vni⁹ momenti si conferatur. id ē comparetur decē milib⁹ annis habet aliquaz

Sed q̄ꝫ multos clarissimos suis tēporib⁹ viros scriptoꝝ īops deleuit obliuio. Quāq̄ꝫ qd ipa scripta ꝓficiūt q cū suis autorib⁹ p̄mit lōgior atq̄ꝫ obscura vetustas. Uos ergo īmortalitatē vobis ꝓpagare videmī cū futuri famā tpis cogitatis. qd si ad eternitatis infinita spacia ꝑtractes qd hēs q d tui nois diuturnitate leteris. Uni⁹ em̄ hora momenti si decē milib⁹ conferat annis. qm̄ vtrūq̄ꝫ spaciū diffinitū est minimaz licet. habet tñ aliquā proportionē. At hic ipse numerus annoꝝ eiusq̄ꝫ quātūlibet multiplex ad intermiabilē diuturnitatem nec ꝯpari qdem pōt. Eteni finitis ad seinuicem fue

Prosa sexta

ꝓportionē. licz minimā. i. valde quā. qm̄ vtrūcꝫ spacium tpis ē diffinitū sed hic nūer⁹ annoꝝ. s. decē milia. vl'ei⁹ nūeri q̄ntūlibet multiplex sit ē duplū vel triplum non pōt cōpari ad interminabilem diuturnitatē q̄ ē eternitas. etenim ꝑ qz finitis ad seinuicē fuit q̄dam collatio. i. ꝓpatio. Infiniti vo z finiti nulla vnqꝫ potest esse collatio. i. ꝓpatio. Ita fit vt fama tpis q̄nticunqꝫ ꝓlixi si cogitet ꝓpando cuz exhausta. i. infinita eternitate. ipa videat nō qua sed plāe nulla eē

rit q̄dam: infiniti vo atqꝫ finiti nulla vnqꝫ poterit esse collatio. Ita fit vt quāticūqꝫ prolixi tpis fama si cū inexhausta eternitate cogitet ñ qua sed plane nulla eē videat. Vos aūt nisi ad populares aures ianesqꝫ rumores recte facere nescitis z relicta ꝓscie vtutisqꝫ pstātia: de alienis p/mia sermunculis postulatis. Accipe in hmōi arrogātie leuitate q̄ festiue aliq̄s illuserit. Mā cū q̄dā adorsus eēt boiez ptūelijs q̄ nō ad vere vtutis vsū. sed ad supbā gloriā falsum sibi philosophi nomē indue/rat adiecisseteꝫ iam se sciturum an ille philosophus esset: siq̄dem illatas iniurias leuiter patiēteꝫ tolle

¶ Nota q oē q̄ incipit in tpe necessario hz finē in tpe. cū tps sit cā corruptōis tpalium. iij. ethicoꝝ. cū igit fama sit tpal' incipiēs in tpe ipa declinet in tpe. z ꝑ ꝓs nō ē ppetua. ¶ Nota q tps q̄ntūcūqꝫ magnū ꝓpatū ad eternitatē minimū reputatur z q̄si nullius momēti. licet em̄ finitoꝝ ad seinuicē possit eē ꝓpatio vinf ipa pt esse ꝓportio. tñ finiti ad infinitū nulla pōt eē ꝓpatio. Cū igitur eternitas sit duratō infinita tota sit' exñs z tps q̄ntūcunqꝫ magnū sit finitū tps nullā hēbit ꝓportionē ad eternitatem. z ꝑ ꝓs fama q̄ntūcunqꝫ ꝓlixi tpis cōparata ad eternitatē nulla videt eē. ¶ Vos aūt nisi ad populares aures. Hic phia ostendit gliaz a vtis vtuosis non esse curandā. z hoc duabus rōnibus. scdā ibi. Quid aūt est. Prima rō est illa. Illud quod spectat ad leuitatē arrogātie a sapiētibus nō est curandū. sed gl'ia. ꝓpter quā hō recte facit. ꝓpter laudes hoim illa spectat ad leuitatem arrogantie z est digna derisione g̃ rō. q aūt talis arrogātia sit q̄dā derisio declarat in lra. z dicit. Vos hoies nescitis recte facere nisi ad populares aures. i. ad pp'oꝝ cōplacētias z ad inanes rumores z laudes. z vos postulatis. i. desideratis p̄mia de fmūculis alienis. re

ceta. i. postposita. ꝑstātia. i. dignitate vīe conscie ⁊ virtutis ꝓpter quā deberetis recte opari. accipe. i. ꝑsidera. ꝯ festiue. i. glie aliqs illuserit. i. deriserit quēdā dicētē se esse phm in leuitate hmōi arrogātie. Nā cū ḋdā tyrannꝰ esset adorsus ꝓtumelijs. i. incepisset alloq ꝓtumelioſe quēdā hoīez q̄ i duerat. i. vsurpauerat sibi falsū nomē phi nō advsū ve ꝓtuꝫ. ſz ad supbā gloriā ⁊ tyrānꝰ adiecisset. i. dixisset se taz scituꝫ an iste eēt phi losophꝰ. si ḋdē illate sibi iniurias patienter leuiterq̄ tolleraſſet. ille ḋ dixit se phi losophū paulisp patientiā assumpsit. ſ. i principio. q̄z p et acceptā ꝓtumelia a tyranno velut sibi insultans inq̄t ad tyrānū intelligis ne me esse phm. tūc ille tyrānꝰ mordaciter inq̄t. itel lexerā te phm esse si tacuisses ¶ Nota fm cōmētatorē in plogo viij. phisi. verꝰ phus dz esse pfectꝰ oibz generib⁹ ꝓtutū. ⁊ p cōſeqns dz esse magnimꝰ Sed fm Señ. in li. de clemētia. magnanimi ē iniurias ⁊ offensiones supbi despicere. ⁊ p ꝓñs verbis cōtumelioſis ꝓuocari nō dz. Itē veri phi ē nō vinci a passionibus sed potiꝰ dz moderare ⁊ refrenare passiōes cū virtꝰ cōſistat in moderatiōe passionū. vñ Arist. iij. ethi. dicit Bāsuetꝰ vult impturbat⁹ esse ⁊ nō duci ad passiōes. vñ ḋdam phs cōtumelioſe sibi insultāti dixit. Tu didiciſti maledicere. sed ego didici maledicta cōtemnere.

rasset. Ille patientiā paulisp assum psit acceptaq̄ ꝓtumelia velut insultans. tiā tandē inq̄t intelligis me eē philosophū. Tū ille nimiū mordaciter intellexerā inquit si tacuisses. Quid aūt est qđ ad p̄cipuos viros de his eñ sermo est q̄ virtute gloriam petūt. qđ inquā est qđ ad hos ꝺ fama post resolutū morte suprema corpus attineat Nā si qđ nr̄e rōnes credi vetant toti moriunt homies nulla est omnino gloria. cum is cuius ea esse dicitur non extet omnio Sin o Ꝟbñ sibi mens cōſcia terreno carcere resoluta celū libera petit nōne oē terrenū negociū spnet. q̄ se celo fruens terrenis gaudet exēptā

¶ Quid aūt ē qđ ad p̄cipuos viros. Hic phia ponit ſcōam rōnem q̄ talꝫ est. hoīes virtuoſi vel totaliter moriunt corpe ⁊ aīa. vel aīa viuit pꝰ mortē Si totaliter moriunt nihil spectat ad eos de gloria post mortē si aīa eorum viuit post mortem. illa petit celum spernens oē terrene negociū ⁊ sic nihil ad eam de terrena gloria. ergo apud virtuoſos hoīes nulla debet eē

cura de gloria. Dicit ergo in lr̄a. Quid est qđ ad precipuos. i. ad virtuosos viros attineat de fama post resolutum corpus extrema morte. q. d. nihil. de his em̄ viris ē sermo nr̄. q̄ petūt. i. querūt gloriaz virtute. i. opibus ꝟtuosis. Nā si hoies toti moriunt̄ corpe ⁊ aīa. vt q̄dā putāt. qđ tn̄ nr̄e rationes. i. ph̄ice rōnes. vetāt. i. ꝓhibēt credi. qꝛ ſm ph̄iam aīa intellectiua ē immortalis. nulla ē oīno gl̄ia post mortem. cū iste oīno non extet. i. non sit cui⁹ ea gloria eē d̄r. Sin ꝟo mēs bn̄ sibi cōscia. i. illesa. resoluta. i. liberata terrēo carcere. i. a corpe p⁹ mortem. libera petit celū nōne ip̄a aīa q̄ celo fruens gaudet se exēptā terrenis. ip̄a spnet om̄e terrenū negociū. ⁊ ꝑ cōseq̄ns terrenā gloriam. q. d. sic.

Metrū septimū secundi libri
Uicūq; solā mente p̄cipiti petit
Summūq; credit gloriam.
Late petētes etheris cernat plagas
Artumq; terrarū situm
Breuem replere n̄ valentis ābitū
Pudebit aucti nominis
Quid o supbi colla mortali iugo
Frustra leuare gestiūt
Licet remotos fama ꝑ ppl̄os meās
Diffusa. linguas explicet
Et magna titul̄ fulgeat claris dom⁹
Mors spernit altā gloriam

¶ Nota q̄ ad virtuosos nihil spectat de fama. nec ī pn̄ti vita nec in futuro. non in pn̄ti. qꝛ dicit Sen̄. in ꝓuerbijs. Quā plurimi curāt famā. pauci aūt cōsciam. ⁊ tales pauci curātes cōscientiā sunt ꝟtuosi ⁊ ph̄i. de q̄bꝫ boeti⁹ loquitur in fine tractat⁹ de sūmo bono dicēs. Pauci sunt viri honorādi sicut ph̄i q̄ cōtēnūt desideriū sensus ⁊ sequuntur desideriū intellect⁹. Plurimi aūt sūt q̄ curāt famā sicut sūt vulgares q̄ relicta ꝟtute cōscie ꝓpter laudes hoim recte faciūt. De q̄bꝫ dicit scriptura. Amē dico vobis. receperūt mercedem suam Nec etiā fama spectat ad viros ꝟtuosos in futura vita. q̄ virtuosi si totaliter moriuntur nihil ad eos de fama Si aūt anīa viuit p⁹ mortē ista euolat ad celū. ⁊ curat de fama. spnit oē terrenū negociū ⁊ poti⁹ gaudet qꝛ est exēpta a curꝫ t̄renis ⁊ gaudio celesti fruit̄ ī et̄nū. Metꝝ. vij. scđi li.

Uicūq; solā. Hic īcipit metꝝ septimū h⁹ scđi qđ d̄r archilogicuz ab īuētore. iābicū a peđ p̄dn̄ante. ⁊ ꝯstat ex p̄mo ꝟsu trimetro. scđo dimetro ī q̄ ph̄ia docz quō gl̄ia sit ꝯtēnēda ex ꝯsideratōe āplitudīs celi ⁊ strictitudīs t̄re dicēs Quicūq; petit. i. đsiderat p̄cipiti mēte solā gl̄iaz ⁊ credit ip̄az eē sūmū. i. p̄cipuū īt̄ appetēda. ista cernat. i. cōsiderat plagas etherꝫ. i. ꝑtes celi late patētes. ⁊ cernat artū situ t̄raꝝ. i. strictū spaciū t̄re ī ꝯparatōe

ad celũ. ille pudebit. i. ꝟecundabit̃ aucti noĩs. i. aucte fame sue nõ valẽtis replere breuẽ ambitũ. i. ꝑuũ spaciũ terre. ⁊ tunc exclamat dicẽs. O ꝓpter hoc miror q̃d i ꝓpter q̃d suꝑbi gestiũt. i. cupiunt. frustra leuare. i. extollere colla sua mortali iugo. i. mortali fama. licz em̃ fama diffusa meãs. i. trãsiens ꝑ remotos ꝓpl̃os explicet se linguas. i. ꝑ linguas ꝓpl̃oꝝ licz mag̃ domus tua. i. nobil̃ parẽtela vl̃ familia tua fulgeat claris titulis id ẽ laudib⁹. tñ mors sꝑnit altaz gloriã. et mors pariter. i. sil̃ inuoluit hũile caput. i. miseꝝ hoiem ⁊ celsũ id ẽ nobilẽ vel diuitẽ ⁊ mors eq̃t infima sũmis nulli ꝑcẽdo. qđ declarat dicẽs Ubi nũc manẽt ossa fidel̃ fabricij. Quid brut⁹ rigid⁹ aut catho sup. est. q. d. q̃d manet đ gl̃ia eoꝝ post mortẽ vtiq̃ modicuz s. illđ manet qđ tenuis fama. i. exilis suꝑstes. id ẽ manẽs signat ĩane nomẽ eoꝝ paucu

Inuoluit hũile ꝑiter ⁊ celsuz caput
Equatq̃ summis infima
Ubi nũc fidel̃ ossa fabricij manent
Quid brutus aut rigidus catho
Signat suꝑstes fama tenuis paucul̃
Inane nomen litteris
Sed q̃d decora nouim⁹ vocabula
Num scire cõsumptos datur
Jacetis ergo prorsus ignorabiles
Nec fama notos efficit
Qđ si putatis longi⁹ vitã trahi
Mortalis aura nominis
Cũ sera vobis rapiet hoc etiã dies
Jã vos secunda mors manet

lis l̃ris scriptis in epytaphijs eoꝝ. sed q̃d. i. ad quid nouim⁹ decora vocabula scripta. nunq̃d intelligit̃ ꝑ ea ipsos esse consũptos. i. mortuos. q. di. imo. Jacetis ergo mortui ꝓrsus ignorabiles nec fama efficit vos notos Et qꝛ aliq̃s diceret. licet ip̃i sint mortui corꝑe tñ viuũt ꝑm famã đt ph̃ia Si putatis vitã vestrã lõgi⁹ trahi. i. ꝓlõgari aura mortalis noĩs. i. splẽdore mortalis fame cũ sera. i. vltima dies vobis hoc rapiet. i. famã auferet. iam vos manet. i. expectat scđa mors. q. d. si estis pri⁹ mortui corꝑe ⁊ fama manẽs est vita vr̃a. illa cessante secũdario moriemi ¶ Notãdũ Fabrici⁹ fuit consul roman⁹ q̃ cũ mitteret̃ pugnare ꝯ pyrrhũ regẽ epyrotaꝝ rex ꝓmisit sibi ꝑtez regni sui vt transiret ad ip̃m. qđ Fabrici⁹ contempsit Seq̃nti anno pyrrh⁹ obtulit sibi magnã pecuniã auri vt traderet romanum imꝑium. cui ait Fabrici⁹ Roma nõ vult auꝝ. sed vult ĩpetrare habentibus auꝝ. ꝓpter hoc ipse dictus fuit fidelis fabricius. Dicit̃ etiaz đ Fabricio ꝙ cum quidam ad eum venisset ꝓmittens se Pyrrhũ regẽ occisurum si Fabricius sibi pecuniam aliquã dare vellet. ip̃e ꝟo Fabricius

hunc traditorē ligatū misit ad Pirrhū p tali sceler punīendū cui tūc Pirrhus virit. Possibilius est solē a suo tramite deuiare q̄ fabricius a via recte rōnis discedere. ¶ Nota q̄ Brut⁹ fuit primus ꝓsul romanus ꝯ amore libertatis et iusticie ꝓpter stupꝝ Lucretie plurima egit ⁊ multa bella ꝓ romanis iniit ꝓpter qđ etiā famosus fuit. ¶ Nota q̄ Catho dictus est rigid⁹ ꝓpter rigorē ꝯ qui ad nihil turpe flecti potuit ⁊ tāte iusticie fuit vt Lucan⁹ ipum dūs ꝓ̄ aret in iudicanda cā ꝯ̄ fuit inter iuliū cesarē ⁊ pōpeium dicens. Victrix cā dīs placuit. sed victa catoni. ⁊ de hoc magis patebit ārto hui⁹ prosa vi.

Prosa octaua libri secundi

Ed ne me ierorabile ꝓtra fortunaz gerere bellū putes. Est aliq̄ cū de hoīb⁹ illa fallax nō nihil bene mereat. tū scz cū se aperit. cum frontē detegit morescz ꝑfitet. Nondū forte q̄d loquar intelligis. Dirum est qđ dicere gestio eoꝝ sententiā verbis explicare vix queo. eteī plus hominibus reor aduersam q̄ ꝓperam prodesse fortunam.

Prosa octaua libri secundi.

Ed ne me inexorabile contra fortunam gerere bellū

¶. Jsta est octaua etvltīa prosa hui⁹ scđi. Et qz ꝓpositū oñdit bona fortune nō mīrū esse appetenda. aliqs putaret q̄ in fortūa nihil esset boni. tō tā oñdit ꝓpositū cuiusmōi bonū sit in fortuna. ⁊ ꝓbat fortunā aduersam plus esse bonā q̄ ꝓsperā. ⁊ ꝓio ꝑmittit suā intentōem. scđo ꝓbat intentū ibi. Illa em̄. Prio dic̄. Quoeti ex dictis ptz q̄ fortuna est ꝓtinēda sed ne putes me gerere. i. facere bellū inexorabile. i. implacabile q̄ fortunā supple scias qđ aliq̄ ē. i. ꝓtigit q̄ ipa fortuna fallax. nōnihil id est aliq̄d bñ mereat de hoīb⁹ eo q̄ aliqđ bonū euenit hoīb⁹ ꝓpositā. tum scz cū fortuna se aperit manifestando suā falsitatē cū detegit frontē ꝓ sui aduersitatē cū ꝑfitet mores suos ꝑ instabilitatē. ⁊ subdit ꝓpositā. Nō duz forte intelligis qđ loquar. qz mirū est q̄ ego gestio. i. cupio dicere. eoꝝ. i. tō vix q̄o explicare sniam ꝓpositā. Etem̄ ego reor. i. opinor. aduersam fortunā plus ꝓdesse hominib⁹ q̄ ꝓsperā ¶ Nota q̄cunq̄ in aliq̄ dicto videt ee repugnātia illud videt mirabile dictū. si dicere fortunā aduersam hoīb⁹ ꝓdesse videt esse qđam repugnantia in dicto. Nā esse aduersum alicui et sibi ꝓdesse ad inuicē repugnant. tō dicit ꝓpositā. Miruz est qđ gestio dicere. scz fortunam aduersam magis prodesse q̄ prosperam. ¶ Illa em̄ specie felicitatis. Hic ꝓpositā probat intentū q̄ fortuna ad ea sit melior sit q̄ prospera tribz rōnibus. scđa ibi. Postremo. tertia ibi

An hoc. Primo dicit. Illa fortuna ꝓspera semꝑ mentit̃ cum videt̃. id est apparet blanda specie felicitatis. i. prosperitatis sed hec. id ē fortūa aduersa semꝑ vera est cū demonstrat se esse instabilē sui mutatione. oñ dit eñ se esse talē qualis est. ⁊ ita ꝑ eā nō decipiunt̃ homines. sed illa. s. ꝓspera fortuna ꝯfidentes in se fallit. hec aūt fortuna aduersa hominez instruit ostendendo ꝙ nō sit ꝯfidendū ꝓspere fortune ꝓpter eius mutabilitatez illa sup. ꝓspera fortuna ligat. i. fallēdo mentes fruentiū hominū specie bonorū mendaciū. hec. s. aduersa fortuna absoluit. i. liberat. s. mentes hoim. cognitione fragilis. i. transitorie felicitatis. Et tūc recolligit effectꝰ vtriusqꝫ fortune dicens Itaqꝫ illā scilz prosperā fortunā videas vetosam. i. suꝑbam fluentē. i. prodigā et suijpiꝰ ignaram nā hoies in prosperitate ꝯtinua seipos nō cognoscūt. hanc scz diuersam fortunā tu videas sobriā. i. succinctā. i. humi ē nō suꝑbā et prudentē exercitatōe aduersitatis. ¶ Nota ꝙ ex ista littera pñt formari tres rōes ꝙ fortuna aduersa melior sit prospera. ¶ Prima ratio est ista. Bona fortuna specie vere felicitatis decipit habentem ipam. sz fortuna aduersa nō decipit. sz vera est ostendens se talē q̄lis est ḡ aduersa melior est q̄ꝫ ꝓspera. ¶ Scda rō est. Prospera fortuna ligat metes hoim mēdacibꝫ bonis. sed aduersa liberat mentes a falsa felicitate. ergo est melior. ¶ Tercia rō ē Prospera fortuna reddit homines sui ignaros. sed aduersa facit hoies sapiētes. ḡ melior est q̄ꝫ prospera. ¶ Postremo felix a vero bono. Hic ꝓhia ponit scdam rōnez q̄ talis est. Quecūqꝫ fortuna trahit ad inq̄sitōem veri boni illa melior est q̄ꝫ q̄ retrahit a vero bono. sz fortuna aduersa est hmōi. ḡ ⁊c. vñ dicit in littera. Postremo felix. i. ꝓspera fortuna cū suis blandicijs trahit deuios. i. errātes a vero bono. sed aduersa fortuna plerūqꝫ retrahit vnco id est tenaculo reducēs ad ꝟa bona. ¶ Nota ꝙ qꝛ ꝓspera fortuna vr̃ eē ꝓpinqua felicitati eo ꝙ sine bonis fortune nō ꝯtingit esse felicē ex de bo/

Illa eñ sꝑ specie felicitatis cū videt̃ blanda mentit̃. Hec sꝑ vera cuz se instabilem mutatione demōstrat Illa fallit. hec istruit Illa mēdaciū specie bonoꝝ mentes fruentiū ligat Hec cognitōe fragilis felicitatis absoluit Itaqꝫ illā videas ventosā fluentē suiqꝫ semper ignarā Hāc sobriam succinctāqꝫ ⁊ ipiꝰ aduersitatis exercitatōe prudentē Postremo felix a vero bono deuius blāditijs trahit aduersa plerūqꝫ ad vera bona edu/

na fortuna. ſō ſuis blanditijs trahit hominē ſenſualē a vero bono. qđ
conſiſtit in ſpeculatōe dei. aduerſa aūt fortuna qꝛ oñdit ꝓſperam for
tunā eſſe mutabilē. ipa reducit hoīem ad verum bonū qđ eſt imutabi
le. ¶ An hoc inter minima ꝛc. Hic phia ponit vltimā rōem q̄ tal' eſt
Illa fortuna eſt melior per quā cognoſcunt veri amici. ſed aduerſa for-
tuna eſt talis. ergo
ꝛc. vñ dicit in lit-
tera. An ꝑ nunq̄d
putas hoc eſtimā
dū inter minia bo
na ꝙ hec aſpera. i.
aduerſa fortūa. de
texit. i. monſtrauit
tibi mētes. id ē cor
da fideliū amicoꝝ
q. d. illud eſt bo-
nū de maximis bo
nis. ꝛ hec ſup. pro
ſpera fortuna. ſecre
uit. i. diſtinxit tibi
ceteros amicos et

cens velut vnco retrahit. An hoc in
ter mīma eſtimādū putas ꝙ amico-
rū tibi fideliū mentes hec aſpa. hec
horribilis fortuna detexit. Hec tibi
certos ſodaliū vult⁹ ābiguoſq̄ ſecre
uit. diſcedēs ſuos abſtulit tuos reli
q̄t. Quāti hoc iteger ꝛ vt videbaris
tibi fortunat⁹ emiſſes. Deſine nunc
amiſſas opes q̄rere qđ p̄cioſiſſimuꝫ
diuitiaꝝ genus eſt amicos inueniſti

ambiguos vultus ſodaliū. i. amicoꝝ. q. d aſpera fortuna docuit te di-
ſcernere inter veros amicos et falſos. qꝛ ꝓſpera fortuna a te diſcedens
abſtulit ſuos. i. q̄ erant amici rōe ꝓſperitatis. Et reliquit tuos amicos
q̄ te dilexerūt nō ꝓpter tua. O q̄nti. i. quanto precio. tu emiſſes h̄ iteger
id eſt in integritate fortune ꝯſtitutus. cū videbaris tibi fortunat⁹ vt po
tuiſſes cognoſcere veros amicos. nūc deſine. i. ceſſa. querere opes id eſt
diuitias amiſſas. qꝛ inueniſti veros amicos qđ eſt p̄cioſiſſimū gen⁹ di
uitiaꝝ. ¶ Nota in aduerſitate falſi amici fugiūt. Sed in tpe proſperi-
tatis manēt. Vñ Seneca in li de remedijs. Quē tu felicē credis illum
multi comitant vt mel muſce ſequunt. cadauera lupi. frumēta formice
p̄dam iſta turba ſequit nō hominē. ¶ Nota ꝙ aduerſa fortuna oſtēdit
fideles amicos Vñ Seneca. xx. epla. Turba familiaris cuꝫ a te paſci
deſierit ipa te nō paſcet. ꝛ qđ in beneficio tuo ſcire nō poteras paupta-
te ſcies. illa veros amicos retinebit. diſcedit q̄cunq̄ nō te ſed aliud ſe-
quebat. Eſt aūt ꝓpter hoc vnū amanda pauptas ꝙ a quibꝫ ameris oñ-
dit. Vñ pauper henricus. Preualet hoc ſolo mala ſors ꝙ mōſtrat a-
micos. Qui boni q̄ mali monſtrat vtrāq̄ viā. Itē poeta. Tpe felici ñ
cognoſcūt amici. Sorte patꝫ miſera q̄ ſit dilectio ꝓ a. Itē alibi. Cū fu
eris felix mltos numerabis amicos. Tpa ſi fuerit nubila ſol⁹ eris. Itē
Thobias. Fluctuat ad cenſū venalis amic⁹ egenū Sed ꝓſus romouet
vt fabricat⁹ amor. ¶ Nota ꝙ fidel' amic⁹ eſt p̄cioſiſſimū gen⁹ diuitiaꝝ
qꝛ amic⁹. ix. ethi. ē alt' ego. i. amicoꝝ ē idē velle ꝛ nolle. nēo ti eligit viuer

sine amicis, hñs reliqua bona ⁊ Seneca. ix. epl̄a dicit. Sapiens etsi cõtentus sit seip̄o. tñ amicũ habere vult. ꝓpter nihil aliud nisi vt exerceat amiciciã. ne tã magna virtus lateat. ⁊ Tulius in li. de offi. diē Honores et diuitie ⁊ dignitates nunq̄ sunt amicicie anteponẽde.

Quod mũdꝰ stabili fide. Metrum octauũ secundi libri.

Hic incipit octauũ et vltimũ metrũ huius scd̄i qd̄d̄r gliconicũ ab inuentore. amphimacruz ꝯpede p̄dñante. ⁊ ē amphimacrus pes antiquoꝝ ꝯstans ex prima et vltima lõga et duabꝫ breuibꝰ medijs dictꝰ ab amphi qd̄ est circum et macros longũ quasi hñs circũquaq̄ lõgã sillabã. In q̄ metro ph̄ia cõmendat amorez ex q̄ dixit ꝙ amici sunt p̄ciosissimũ genus diuitiaꝝ Et primo ꝯmẽdat amorẽ diuinũ. secũdo oñdit quõ hũana natura amicicia ꝯseruatur. ibi. Hic sanctos. Primo facit hoc qd̄ dictũ est. scd̄o ostendit ꝙ ablato diuino amore oĩa corrũpunt. ibi. Hic si frena. Primo dicit. Amor diuinꝰ regens terras ac pelagus. ⁊ impitans. i. frequenter ĩpans celo. ille amor ligat hanc seriẽ. id est concordiã rerũ. ꝙ mundus stabile fide variat cõcordes vices. i. alternationes tp̄m anni noctis et diei. ⁊ ꝙ semina pugnantia. i. elementa ꝯ̄ria. tenẽt ꝑpetuũ fedus. i. ꝯcordiã ne vnũ totaliter aliud corrumpat. ꝙ phebꝰ. i. sol curru aureo ꝓuehit. i. producit roseum diẽ. i. clarũ diem. idẽ amor facit vt phebe. i. luna impet. i. p̄sit noctibꝰ quas noctes hesperus. i. stella vespertina. duxerit. i. adducit ⁊ vt auidũ mare ad exeundũ coerceat fluctus suos certo fine. i. determinato fine. ne liceat sibi tendere. i. extendere latos terminos vagis terris i. amplisi terris sup. totaliter cooperiẽdo terrã. ¶ Nota ꝙ Tulius loq̄ns de amicicia dicit. Amicicia est virtus mouens superiora ad ꝓtectionẽ iferioꝝ

Metrũ octauũ secundi libri
Uod mũdus stabili fide
Concordes variat vices
Quod pugnãtia semina
Fedus perpetuum tenent
Quod phebus roseum diem
Curru prouehit aureo
Ut quas duxerit hesperus
Phebe noctibus imperet
Ut fluctus auidum mare
Certo fine coherceat.
Ne terris liceat vagis
Latos tendere terminos
Hanc rerum seriem ligat
Terras ac pelagus regens

et inferiora ad subiectōem superioꝝ. Amicicia em̄ sublata omnis in vita tollit iocunditas. ¶ Nota ꝙ elementa appellat semina. qꝛ ex ip̄is tāq̄ seminib⁹ elementata producunt. licut em̄ semē est principiū fructus sic elementa sunt principia corpoꝝ mixtoꝝ. ⁊ dic̄ elemēta pugnātia ꝓpter ip̄oꝝ ꝯrietatē. nā aliq̄ sunt calida. aliq̄ frigida q̄dā hūida q̄dā sicca Hec elemēta diuino amore ordinate tenēt ꝓpriū fedus. qꝛ grauitas īferioꝝ nō aufert leuitatē supi orū nec econuerso. ⁊ sil' totalr se nō corrūpūt ¶ Hic si frenam remiserit. Hic ostendit ꝙ amore dino subtracto oīa corrumpūt dicēs Si hic amor dinus refrena. i. legē gubernādi res quicquid nūc amat inuicem id est ꝯcordat illd ꝯtinuo gerit bellū ⁊ ip̄a elementa certant. i. litigant soluere. i. destruer̄ machinā. s. mūdanuz quā nūc socia fide id est ꝯcordi federe incitant. pulchris motib⁹. i. faciūt ordinate mouere. ¶ Nota ꝙ sublato amore ⁊ concordia omnia dissoluuntur. Vn̄ alanus in, añ claudiano de planctu nature et scientia loquēs in ꝑsona amoris et concordie dicit. Si mea iura meas leges mea federa mūdus. Olim seruasset vel adhuc seruaret amoris Vincula nō tātis demeret sub claudib⁹ orbis Hic sanctos ꝓplos quoq̄. Hic ostendit ꝑhia quō ꝑ amorē conseruat ⁊ ꝯciliat amicicia humana dicens. hic amor ꝯtinet. i. ꝯseruat sanctos. i. virtuosos et populos iunctos federe. s. amicicie. ⁊ hic amor nectit sacꝝ id est sacramentū ꝯiugij castis amorib⁹ viri et vxoris. et hic amor dictat iura sua. i. imponit legē amicicie fidis sodalib⁹. et qꝛ ista proueniunt ab amore diuino tanq̄ a suo principio. ideo subiungit. O felix genus hominū sup. dico si amor. s. diuinus quo celū regit regat animos

Et celo imperitans amor
Hic si frena remiserit
Quicquid nunc amat inuicem
Bellum continuo gerit
Et quam nunc socia fide
Pulchris motibus incitant
Certant soluere machinam
Hic sanctos populos quoq̄
Iunctos federe continet
Hic et coniugij sacrum
Castis nectit amoribus
Hic fidis etiam sua
Dictat iura sodalibus
O felix hominum genus
Si vos animos amor
Quo celum regitur regat

vestros supple causãdo in eis ꝯcordiã amicicie. ¶ Nota q̃ amor dictat iura fidis sodalib⁹ iura aũt amicoꝝ et sodaliũ innuit Señ. iij. epistola dicẽs. Diu cogita an aliq̃s in amicũ sit tibi recipiẽdus. sꝫ cũ placuerit fieri toto illũ pectore admitte tã audacter cũ illo loquere q̃ tecũ. Tu q̃ dẽ ita viue vt nihil tibi ꝯmittas nisi q̃ etiã tuo amico ꝯmittere possis. Cũ amico tuo oẽs curas. oẽs cogitatões misce si fidelẽ putaueris. Sũt eĩ q̃dam qui q̃ amicis sunt tm̃ ꝯmittẽda oĩbus narrãt. quidã charissimoruꝫ consciam reformidant nulli credituri neutrũ faciendũ est vtrũq̃ eĩm vicium est et oĩbus credere et nulli.

¶ Nota circa p̃dicta q̃ amicicia proprie dicta tantũ inueniť in reb⁹ rationalib⁹. ꝛ vt sic amicicia est par voluntas bonoꝝ inter aliquos. sꝫ large accipiẽdo amiciciã. sic ẽt ẽ i irrõnalib⁹. ꝛ vt sic amicicia ẽ ꝯcordia diuersarum rerum ad inuicem. Explicit liber secundus Incipit liber tercius

Incipit liber terti⁹. Prosa p̃ma.

Iam cantũ illa finierat cuꝫ me audiẽdi auidũ stupentẽq̃ arrectis ad hec auribus carminis mulcedo defixerat. Itaq̃ paulopost. O inq̃ sũmuꝫ lassorũq̃ solamẽ aĩoꝝ. quãtũ me vel sentẽtiarũ pondere. vel canendi etiã iocunditate refouisti. Adeo vt iã me post hac imparem fortune ictibus nõ arbitrer Itaq̃ remedia que pauloante acriora esse dicebas. Non modo non perhorresco: sed audiendi auidus vehementer efflagito.

Iam cantũ illa finierat. Iste est tercius liber Prosa prima. boetij de ꝯsolatione philosophie. Et ꝯtinuať ad libros p̃cedẽtes in hunc modũ. Postq̃ ph̃ia in primo libro scrutata est causas doloris boetij. ꝛ in scdo libro adhibuit sibi remedia facilia. In p̃senti libro. ꝛ in sequentib⁹ ph̃ia adhibet Boetio remedia grauiora. sũt aũt remedia grauiora rationes ꝯtra ꝯmunẽ opinionẽ hoim probãtes q̃ in bonis exterioribꝫ nõ ꝯsistit vera felicitas ostendendo in quo sit felicitas vera. ꝛ quõ ad ip̃am ꝑueniať. Et diuidiť iste liber in vigintiquatuor ꝑtes. q̃ huius libri sunt duodecim prose. ꝛ xij. metra. q̃ ꝑtes patebũt in processu libri. Quid aũt ꝛ de quo determineť in qualibet istaꝝ ꝑtiũ silr̃ patebit. Prima prosa huius tercij diuidiť in tres ꝑtes. p̃io ostẽdit boetius quõ post p̃dicta allocut⁹ fuerit ph̃iam. secundo põit respõsionẽ ph̃ie. tercio boetius dirigit quandã petitõem ad ip̃am. secunda

ibi. Tum illa. tercia ibi. Tū ego. Dicit primo. Jam illa phia finierat cantū. i. metrū. qd erat de ꝯmendatōe amoris diuini ⁊ amicicie. ⁊ cuꝫ ego Boetius essem allectus dulcedine metri ad audiendū cū auiditate et admiratōe verba phie auribꝫ arrectis ego dixi. O phia q̄ es summū solamē animoꝝ lassoꝝ quantū me reconciliasti tuis prosis et metris in tantū q̄ tā bñ possum resistere insultibus fortune. ⁊ iō dicit remedia que prius dixisti eē grauia nō timeo sꝫ ea audire diligēter expecto. ¶ Nota q̄ boetius metrū vocat cantū. sicut em̄ in cantu est eleuatio et depressio vocis. sic similiter ī metro rōne q̄ntitatis correpte et ꝓducte sillabaꝝ attendit quedā eleuatio et depressio. qꝛ rōne q̄ntitatis ꝓducte fit eleuatio. rōne q̄ntitatꝭ correpte fit depressio. ¶ Item qꝛ metrū est subtilius et delectabiliꝰ prosa: iō animū demulcet. Vñ autor poetrie metrū ꝯparat domicelle dicēs. Vultq̄ venire metrū tāq̄ domicella compto crine. Nitente gena. subtili corpe. egregia forma. Jō dicit boetius mulcedo carminis. i. metri. ¶ Item hō debet esse auidus ⁊ stupens circa phiam. Auidus inq̄. qꝛ dicit Señ. xvij. epla. Proijce oīa ista si sapis imo vt sapias. ⁊ ad philosophiā magno cursu totisq̄ viribꝫ tende. Etiā hō debet esse stupens i. admirās de phia. qꝛ ipa est res mirabilis ⁊ dīna scdm Aristo. in pn̄cipio libri sui de mūdo. ⁊ phia ꝯfert mirabiles delectatōes. x. ethicorū Jtē ai lassi sunt g̃ui cura vel aduersitate aliq̄ oppssi. hoꝝ phia est summū solamē. qꝛ ipa ꝑsuadet magnanimitatē q̄ ꝯtra aduersitates fortūe hō ꝯstanter debet militare. Jtē ꝑ phiam hō p̄t resistere ictibꝫ fortūe. qꝛ p̄mo ethi. dic̄ Aristo. Sapiēs bñ scit ferre fortunas ⁊ habet se in vitupio sic̄ tetraganū. vñ dic̄ in lr̄a. Jā illa sup. phia finierat cantū. i. metrū de amore dīno. ⁊ cū mulcedo. i. suauitas carminis defixerat. i. stabilierat me auidū. i. cupidū audiēdi q̄ ꝓ ⁊ stupentē. i. admirantē sup. ꝟba phie auribꝫ meis erectis. i. eleuatis ad hec. s. ꝟba. itaq̄ paulo post ego inq̄. i. dixi O sūmū solamē lassoꝝ aīoꝝ sup. ꝑ aduersitatē q̄tū me refouisti pōdere sniaꝝ sup. ꝓse. vl̄ etiā iocūditatē canēdi. i. metri. adeo id ē intm̄ vt iā pꝰ hac nō arbitrer me eē īparē. i. dissilēz in resistēdo ictibus. i. īsultibꝫ fortūe. Jtaq̄ remedia illa q̄ pauloañ dicebas eē acriora i. g̃uia. i. ñ mō. i. ñ tm̄ nō ꝑhorresco. i. ñ tieo. sꝫ ego auidꝰ audiēdi sup. ea vehem̄t efflagito. i. expostulo. Vbi sciēdū q̄ p̄m hugui. efflagitare ē valdē flagitare expostular̄ petere. cū clamore poscere. Tū illa h̄ pōit respōsiōez phie. di. ego bñ sēsi illd cū tu tacitꝰ. i. attētꝰ recepisti ꝟba nr̄a ⁊ cū ego ꝑfeci mētē tuā. talia ei sr̄ r̄media q̄ adhuc restāt vt ipa degustata

P. Tū illa. Sensi inq̄t cū ꝟba tacitus nr̄a attētusq̄ rapiebas cūq̄ tue mētis habituꝫ vel expectaui vel qd est veriꝰ ipsa ꝑfeci. Talia sunt q̄ppe q̄ restant vt degustata quidez mor/

primo sint amara sed postea dulcescāt. Sed qr tu dicis te esse cupiduz audiendi verba nostra. o quāto desiderio arderes si cognosceres quo laboramus te ducere. et dicit boeti⁹. Quo vis me ducere. Rn̄dit ph̄ia ad cognitōem vere felicitatis quā animus tuus quasi somniando adhuc vix cognoscit. qr est occupatus imagib⁹ false felicitatis. ¶ Nota q̄ boetius tacit⁹ verba ph̄ie rapiebat consilio senece dicentis. Esto verboꝝ tacitus auditor. auditoꝝ prōptus repetitor.

deāt, interi⁹ aūt recepta dulcescant. Sz q̄ tu te audiēdi cupidum dicis: quāto ardore flagrares. si quo nā te ducere aggrediamur agnosceres: B. Qm̄ inq̄z. P. ad verā inquā felicitatē quā tu⁹ quoq̄z somniat anim⁹: sed occupato ad ymagines visu. ipsam illam nō potes intueri. B. Tū

¶ Nota q̄ p̄cepta ph̄icalia prīo sunt amara. postea dulcescūt. s̄m illd̄ poete. Discere fit charū q̄uis primo sit amarū. ⁊ Custrachius primo ethicoꝝ dicit. Sciūt docti qm̄ laboriosa est possessio virtutū sed ꝓpter eius amaritudinē ph̄ia nō est abijcienda. qr nō est dign⁹ dulcoris acumine. qui amaritudinis nequit inuiscari grauamīe s̄m boetiū in de disciplina scolariū. Nota sicut somniās putat fantasmata sibi occurrentia esse veras res de q̄bus somniat. ⁊ tn̄ nō sunt ip̄e res sic boetius in istis tp̄alib⁹ putauit esse verā felicitatē q̄ tn̄ nō est. sed tm̄ sunt quedā silitudines vere felicitatis. sic fantasmata somnioꝝ sunt similitudines reꝝ. Nota q̄ bona exteriora vocat imagines vere felicitas. sicut em̄ imago est rei imitago et nō est ip̄a res. sic bona exteriora vident̄ exprimere formā vere felicitatis. sed vera felicitas nō est i ip̄is vn̄ dic̄ in lr̄a. Tū ꝑ tūc illa sup. ph̄ia inquit ego sensi. i. noui sup. intentōem tuā: cū tu tacitus q̄z ꝑ et attētus rapiebas ꝟba nr̄a q̄z pro ⁊. cum ego expectaui. alia lr̄a hz expetiui. i. reuocaui. habitū tue mentis. Vel qd̄ ē ꝟius dicere cū ego ip̄a habitū tue mēt⁹ ꝑfeci q̄ppe miꝝ talia sūt. s. remedia que restāt sup. sumēda. vt ip̄a quidē degustata prīo mordeāt id est displiceant interius aūt recepta dulcescāt. sed q̄ tu dicis te esse cupidū audiēdi sup. illa remedia. O q̄nto ardore. i. desiderio flagrares. i. arderes si cognosceres. q̄ nā. i. ad quē locū aggrediamur. i. incipim⁹ te ducere. Ego boetius inq̄z. i. dixi q̄ nā sup: vis me ducere. inq̄t sup. philosophia ad verā felicitatē quā tu⁹ anim⁹ somniat. i. imꝑfecte cognoscit. sz visu. i. ꝯgnitōe occupato ad imagies. i. ad bona tp̄alia que sunt imagies ⁊ silitudo vere felicitatis. tu nō potes itueri. i. ispicere ip̄am. s. ꝟam felicitatē. ¶ Tū ego fac. Hic boe. dirigit petitōez ph̄ie. ⁊ ponit cōsensū sue petitōis dicēs. O ph̄ia rogo vt sn̄ dilatatōe demōstres mihi

Metrum primum

q̄ sit ꝑa felicitas. ⁊ phia ꝓsentiēs dic̄. libēter faciā tui cā sz pri⁹ ego oñ/
dā tibi falsā felicitatē tibi notiozē vt illa cognita ꝑ ꝫrūz possis postea
agnoscere verā felicitatē. Nota circa ꝟ q dic̄ faciā tui cā libenter. q
phia petitōes boīm admittit. vñ Señ. Nulli ꝑclusa est virt⁹ sapiētie:
oib⁹ patet oēs inuitat oēs admittit. nō eligit donū nec̄ censū. sed nudo
hoīe ꝓtēta est. Nota innata est nobis via ꝓcedēdi ex no
bis magis not⁹ ad min⁹ nota. primo
phisicoz et secūdo
de aīa. Cū igit bo
na exteriora sit no⁹
bis magis nota in
quib⁹ aliq̄ ꝓsuert
ꝓsistere felicitatez
q̄ bona īteriora iō
phia ꝓio vult de/
terminare de falsa
felicitate nob⁹ ma/
gis nota q̄ ponit
bonis exteriozib⁹
ipam extirpando.
vt ꝑā agnoscam⁹
verā felicitatē tan
q̄ ꝑ ꝫrūm. Nota

ego fac obsecroꝛ ⁊ q̄ illa vera sit sine
cūctatōne demōstra. ꝑ. Faciā inq̄t
illa tui causa libēter. Sz q̄ tibi causa
notioꝛ est eā pri⁹ designare verbis ⁊
atq̄ informare conaboꝛ vt ea ꝑspe/
cta. cū in contrariā ptez flexeris ocu
los. vere ꝑspecimen beatitudinis po
scis agnoscere.

Metrū primū libri tertij

Vi serere ingeniū volet agrum
Liberat arua pri⁹ fructibus
Falce rubos filicemq̄ resecat
Vt noua fruge grauis ceres eat

q Señ. in de ꝑtutib⁹ cardinalib⁹ dic̄. Scire debes q q̄dam nō videnť
esse bona ⁊ sunt. q̄dā videnť bona ⁊ nō sunt. q̄cunq̄ aūt ex reb⁹ transi/
toꝛijs possides nō hec magna estimes nō mireris q caducū est Ex quo
patet q ꝑa felicitas nō ꝓ istit in bonis exteriozib⁹ q̄ videnť esse vera bo
na ⁊ tñ nō sunt. Cū dicit in lra. Tū ꝓ tūc ego supple boe. dixi o phia
obsecro. i. peto. fac. i. duc me ad illā felicitatē. ⁊ demōstra mihi sñ cun
ctatōe. i. sine mora q̄ sit illa ꝑa supple felicitas. Illa phia. inq̄t faciā li/
benter tui causa. sed ego pri⁹ conaboꝛ. i. laboꝛo tibi designare verb⁹ at/
q̄ ꝑ ⁊ informare q̄ cā. i. q̄ felicitas bñs rationē cause finalis sit tibi no
tioꝛ. i. manifestioꝛ vt ea sup. falsa felicitate. ꝑspecta. i. cognita possis a/
gnoscere specimē. i. similitudinē vere beatitudinis. cum flexeris oc̄los
sup. cognitionis in ꝫriā ptē falsē felicitatis Metrū ꝑmū tertij libri.

Vi serere ingeniū. Istud est primū metrū huius tertij qō oꝛ me
trū choriāb ab inuētoꝛe Boacilieū a pede p̄dñante. ⁊ primus ver
sus huius metri est hypercatilecticus. q̄ post primū pedē abū
dat vna sillaba. s. re. In hac dictione serer. et q̄ philisophia ꝓdixit q

prius essz ostendendū q̄ sit falsa felicitas. z postea que sit ꝥa. ī pbia m
ꝑ metro ꝓmēdat hūc ordinē ꝙ q̄tuor exēpla. Primū est q̄cūq; vult se
minare bonū agrū. oportet ꝑus extirpare nociuas herbas vrager bene
fructificet. Sic̄ alios volēs ꝯgnoscere ꝥam felicitatē oportet ꝑus ex
tirpare falsā. vñ dic̄ in lr̄a Qui volet serere agrū ingenuū. i. nobilē ꝑus
liberat arua id est agros fructib; id ē radicib; q̄ impedi
unt ne semen ere
scat z ille resecat. i.
ꝑscidit rubos. i. ꝑ
uas arbores q̄ ꝑ
filicē. i. herbā inuti
lem. falce. i. falca
stro. vt noua cres
cat. i. ꝑficiat. ḡnis
i. onusta fruge. se
cundū exēplū est si
cut ꝑgustando ali
q̄ amarū mel ap
paret dulci. sic ꝑ
pter cognitiōez fal
se felicitatis magis cognoscit vera felicitas. vñ dic̄ in lr̄a. Labor apiū
est mage dulcior. id ē mel est magis dulce. si malus sapor ꝑus edat. i.
inficiat ora. Tercīū exēplū est. Sic̄ post tps nebulosum ḡtior est sereni
tas. sic post cognitōem false felicitatis ḡtior ē cognitio vere felicitatis.
Vñ dicit in lr̄a. Vbi ꝙ post q̄ nothus. i. ventus australis. desinit. id ē
cessat dare imbriferos sonos. i. flatus ꝓducentes imbres. tūc astra ni
tent ḡtius. i. delectabili⁹. Quartū exēplū est. Sic̄ pulcra dies sequit te
nebras noctis. sic cognitio vere felicitatis sequit cognitōem false felici
tatis. vñ dic̄ in lr̄a Ut. i. post q̄ lucifer. i. stella matutina. pepulerit. id ē
fugauerit tenebras noctis. tūc pulchra dies agit. i. ducit roseos equos
solis. Tūc applicat exēpla ad ꝓpositū dicens. Tu ꝑus debes ꝯsidera
re falsa bona et extirpatis ipis debes cognoscere ꝥa bona in q̄bus con
sistit felicitas. vñ dic̄ in lr̄a. Tu quoq; ꝑus tuens. i. respicies falsa bo
na incipe retrahere colla iugo. i. iugo false felicitatis. debic. i postea ve
ra bona subierint. i. subintrabūt animū tuū. ¶ Nota q̄ sicut ꝑus extir
panda sunt vicia. z postea inserende ꝥrutes. sic ager ꝑus est purgand⁹
z postea seminādus. vñ thobias. Spinis z tribulis purgari noualia
debēt agri z semē fructificari queat. Nota q̄ frutex ꝓm Hugui. est den
sitas virgulaꝝ vel arboꝝ vel spinaꝝ. Vel ꝓm alios frutex ē arbor pua
q̄ terrā fronde regit. Nota q̄ filix est inutil herba cuꝰ folia ad modū
filoꝝ. de q̄ dic̄ plius. Nō tñ ista filix vllo mālsuescit in agro. Nota q̄

Dulcior est apium mage labor
Si malus ora prius sapor edat
Gratius astra nitent vbi nothus
Desinit imbriferos dare sonos
Lucifer vt tenebras pepulerit
Pulcra dies roseos agit equos
Tu quoq; falsa tuens bona prius
Incipe colla iugo retrahere
Vera debinc animū subierint

Prosa secūda tertij libri.

post amaritudinem dulcedo est gratior et sensibilior. vnde poe. Dulcia non meminit quod nunquam gustauit amara. Nam per oppositum nascitur omne bonum. hec paup henricus. ¶ Nota quod boetius hic dicit apium pro apum in gratio plurali quod est contra Alexan. quod dicit. Vm dat apis etc. Et quod hic dicatur apium et non apum patet per metrum quod sic constat ex tribus dactilis continuis. si autem poneretur apum non essent tres dactili continui. posset tamen dici quod cum metri ponitur apium pro apum.

Prosa secunda tertij libri.

Vm defixo paululum visu: et velut in angustam ve mentis sedem recepta: ic cepit. P. Omnis mortalium cura quam multiplicium studiorum labor exercet: diuerso quidem calle procedit. sed ad vnum tamen beatitudinis finem nititur peruenire. Id autem est bonum: quo quis adepto nihil vlterius desiderare queat Quod quidem est omnium summum bonorum cunctaque intra se continens bona. Cui si quid abforet summum bonum esse non posset: quoniam relinqueretur extrinsecus quod posset optari. Liquet igitur esse beatitudinem statum bonorum omnium congregatione perfectum.

Vm defixo paululum vi. Hec est prosa secunda tercij in qua philosophia ponit deuersas opiniones circa falsam felicitatem. et primo boeti. ostendit quomodo se philosophia habuit post predicta. secundo philosophia ostendit quod omnes homines nituntur peruenire ad beatitudinem quam ipsa diffinit. tercio ostendit quod homines sepe abducuntur a vera felicitate diuersis erroribus. quarto ponit errores siue opiniones circa felicitatem secunda ibi. Omnis mortalium. tercia ibi. hunc vti. quarta ibi. Quorum quidem. dicit primo Postquam philosophia premisit ordinem procedendi de falsa felicitate ad veram. tum pro tunc. ipsa paululum defixo visu. i. inclinatis oculis. et recepta velut in angustam. i. nobilem sedem mentis sue. sic cepit. i. incepit loqui. Nota quod capitis inclinatio est signum subtilis imaginationis propter quod subtiliter et profunde imaginantes caput inclinant. et quamquam non vident delata coram oculis. ideo philosophia volens subtiliter speculari de felicitate eius speculatio difficilis est ipsa inclinato visu contrahit se in nobilem speculationem sue mentis. Omnis in morta. Hic philosophia ostendit quod omnes homines nituntur peruenire ad vnum finem beatitudinis. quam beatitudinem ipsa etiam diffinit et dicit sic. Omnis cura. i. sollicitudo mortalium. i. hominum quam curam exercet labor multiplicium studiorum. quia aliquid studet in literatura. aliquid in mercantia. et sic de alijs. illa cura procedit diuerso calle. i. diuerso modo viuendi. sed tamen nititur peruenire ad vnum finem beatitudinis. Illud autem ad quod homines nituntur peruenire est tale bonum. quo quis adepto nihil vlterius queat desiderare. quod. s. bonum est summum omnium bonorum continens intra se cuncta bona. cui. s. bono si quid. i. aliquid abforet. i. deesset non posset esse summum bonum. quia relinqueretur aliquid

extrinsecus. i. extra aliud bonū qđ posset optari. Ex quibus dictis phia ꝯcludit diffinitōem btitudinis dicens. Liquet. i. manifestū est beatitudinē esse statū ꝑfectū ꝯgregatōe omniū bonoꝝ. ¶ Nota ꝯgnitio vltimi finis magnū incrementū confert ad vitā. primo ethicoꝝ. qꝛ ꝑm exigentiā finis cetera moderant ꝑm limcontensem prio posterioꝝ. iō phia tradit nobis ꝯgnitōem vltimi finis: scꝫ beatitudinis. ¶ Nota finis ē magis eligendus his que sunt ꝓpter finē vt patet ꝑ Aristotelem tercio topicorum. ¶ Item ibidem. Cuius finis est bonus ipsum quoqꝫ bonum. Item omnia denoianda sunt a fine. Si finis bonus est totū laudabile phas est. ¶ Nota finis in agibilibꝫ habet se sic principiū in speculabilibꝫ. Sicut ḡ intellectus noster naturaliter adheret primis principijs. sic appetitus noster naturaliter adheret vltimo fini q̄ est summū bonū. ¶ Nota q̄ duplex est finis. s. finis quo. et finis gratia cuiꝰ oīa fiūt. Ille em̄ est vnus sicut deus vel beatitudo. ⁊ iste finis appetit ab omnibꝫ sub vna ratōne inquantū est bonū satians appetitū hominis. Finis aūt q̄ est operatō q̄ hoīes nitunt adipisci finē gratia cuius. ⁊ talis finis nō est vnus sicut n̄ est vna operatio omniū. Iō dicit philosophia q̄ cura hoīm procedit diuerso calle ad ꝯsequendū vltimū finē. Nota illud ad qđ oēs hoīes nitunt ꝑuenire est bonū. qꝛ bonū est qđ oīa appetunt primo ethicorum. ¶ Nota q̄ beatitudo habet ratōem vltimi finis. ipa est tale bonū quo adepto nihil vlterius desiderat. nā de ratōne finis est esse vltimū. ⁊ vltra illud qđ est vltimū nihil est. ḡ etiā oportet illud esse summū bonuꝫ qꝛ illud quo adepto nihil vlterius desiderat est summū bonū tale autē est beatitudo. ¶ Nota q̄ beatitudo est bonū optimū pulcherrimum ⁊ delectabilissimū. iō beatitudo est status ꝑfectus cōgregatōne omnium bonoꝝ continēs in se omnia bona. si em̄ aliqđ bonū sibi deficeret. nō esset summū bonū. Hunc vti diximus. In ista ꝑte oñdit phia q̄ homines a vera felicitate diuersis erroribꝫ abducunt dicēs. Hunc. s. statū beatitudinis oēs mortales sicut diximus conāt adipisci diuerso tramite. i. diuersa via. qꝛ cupiditas id est appetitus veri boni naturaliter est inserta mentibꝫ hoīm. sed beatitudo est verū bonū qꝛ summū. sꝫ deuiꝰ error abducē hoīes ad falsa bona. Nota qꝛ btitudo aggregat i se oīa bona iō eiꝰ cupiditas naturlr ē hoībꝫ iserta. vbi tn̄ sciēdū q̄ btitudinē ꝯtinere oīa bona ꝑt intelligi duplr. Vno mō formalr sic nō cōtinet omnia bona. qꝛ felicitas formaliter et essentialr potest esse sine bonis exterioribus vt sine diuitijs et ceteris bonis. Alio modo sic intelligit

Hunc vti diximus diuerso tramite mortales om̄s conant adipisci. Est em̄ mentibꝰ hominum veri boni naturaliter inserta cupiditas: sed ad falsa deuius error abducit.

continere ea virtualiter, ita q̄ beatitudo excellat oīa bona. ⁊ sic est v̄a.
¶ Nota q̄ ph̄ia hic vtit̄ quadā figura q̄ d̄r epiteto in dicendo deui⁹ er
ror. nullus em̄ error ē q̄ nō sit deuius. Vn̄ poeta. Fiet epitheto nisi di
cas tristia bella. ¶ Nota q̄ cū mens humana naturaliter desideret ve
rū bonū nūq̄ tendit in falsum bonū nisi ī q̄ntum ip̄m estimat̄ esse verū
bonū. talis aūt esti
matio est deuius er
ror. g̊ deuius error
ad falsa adducit.

Quorū q̄dē aly sūmū bonū eē nihi
lo indigere credētes vt diuitijs afflu
āt elaborāt Alij vero bonū q̄d sit di
gnissimū veneratōe iudicantes adep
tis honorib⁹ reuerēdi ciuib⁹ suis eē
nitūtur Sūt q̄ sūmū bonū ī sūma po
tētia eē cōstituāt. hi vl̄ regnare ip̄i vo
lunt. vl̄ regnātib⁹ adherere cognan
tur At q̄bus optimū q̄dē claritas vi
det. hi vl̄ belli vl̄ pacis artib⁹ gl̄osuz
nomē ꝓpagare festināt. Pl̄imi vero
bōi fructū gaudio leticiaq̄ metiunt̄
hi felicissimū putāt voluptate d̄fluer̄

¶ Quoꝝ quidem h̄
ph̄ia ponit diuersas
opiniones circa feli
citatē ostendēs quō
homines ꝑ errorem
ad falsa bona duce
bant̄. scd̄o oñ. it q̄ ī
talib⁹ bonis posue
rūt beatitudinē. ter
cio oñdit q̄ natura
liter eoꝝ intentio tē
debat ad verā beati
tudinē. scd̄a ibi. qui
bus oīb⁹. tercia ibi.
Sed ad hominum
studia Primo ostē
dit quō hoies erra
bant circa falsa bona statuendo in eis finē. scd̄o ostendit quō q̄dam fi
nes adinuicē ꝑmutabant. tercio alia bona fortuita reducit ad p̄dicta
scd̄a ibi. Sunt etiā. tercia ibi. In his igit̄. Primo dicit. Quoꝝ sup. ho
minū q̄ ducunt̄ ad falsa bona. alij credentes summū bonū esse nihilo ī
digere. ip̄i elaborant vt affluant. i. abundēt diuitijs ponendo oēm suf
ficientiā esse in diuitijs et in hoc errabāt. Alij vero summū bonū iudi
cantes q̄d dignissimū sit veneratōe. i. honore tales adeptis honoribus
nitunt̄ esse reuerēdi suis ciuib⁹ putātes in honorib⁹ tp̄alib⁹ verā digni
tatē cōsistere. in h̄ errabāt. Sūt alij q̄ summū bonū cōstituant in sūma
potētia. hi vel ip̄i volūt regnare vel conant̄ adherere regnantib⁹ tanq̄
ꝯsiliarij vel familiares eoꝝ. ꝑ h̄ putātes se esse vere potētes in h̄ decipiū
tur. sz q̄bus claritas. i. fama videt̄ esse optimū bonū. illi festināt ꝓpa
gare. i. dilatare gloriosum nomē. i. pulchrā famā artib⁹. i. studijs belli
sic̄ viri militares. vel artib⁹ pacis. sic̄ sapiētes mōi credētes se ꝑ h̄ acq̄
rere gl̄iam imortalē ⁊ decipiūt̄ ꝑ h̄. Plurimi v̄o. i. mlti metiūt̄. i. mēs u
rāt fructū boni. gaudio. i. leticia exteriori. hi putāt. i. estimāt felicissimū

diffluere. i. abūdare. voluptate. i. delectatōe corpali estimātēs in h̄ ve
rū cōsistere gaudiū qđ ē erroneū. ¶ Nota q̄ quicq̄ sunt in q̄b̄ errātes a
ꝟo bono posuerūt cōsistere verā felicitatē. s. diuitie. honores. potestates
gl̄iam voluptates quoꝝ sufficientia sic accipit̄. Cū finis habeat rōnem
boni ſm diuersitatē boni diuersificat̄ finis. Est aūt triplex bonū. vtile
delectabile. ⁊ bo/
nū honestū ⁊ illi q̄
intendebant bo/
no vtili posuerūt
felicitatē i diuitijs
sed qui intēdebāt
bono delectabili
ponebāt volupta
tes et in illis posu
erunt finem ⁊ feli/
citatē. Qui aūt in
tendebāt bono ho
nesto illi diuersifi/
cabant̄. qꝛ bonum
honestū est bonum
ſm rōnem. Ratio

Sūt etiā q̄ hoꝝ fines causasq̄ alter/
utro permutāt. vt q̄ diuitias ob po/
tentiā voluptatesq̄ desiderāt vel q̄
potentiā. seu pecunie cā. seu proferē
di nois petunt. In his igit̄ ceterisq̄
talibus humanoꝝ actuū votorūq̄
versatur intētio. veluti nobilitas fa
uorq̄ popularis. que videntur quā
dam claritudinem cōparare. Uxor
ac liberi q̄ iocunditatis gr̄a petūtur

aūt est duplex. s. speculatiua ⁊ practica. de bono honesto qđ cōsistit in
speculatione nō loquebant̄ isti. qꝛ tale bonū est latēs ipi aūt posuerunt
felicitatē in bono honesto qđ est bonū rōnis practice. tale ergo bonum
vel ꝯsistit in opinione hoim. ⁊ sic est gl̄ia. vel ꝯsistit in exercitio actus re
alis et hoc est dupl̄r. vel em̄ existit in exercitio ꝓprij actus circa alios et
sic est ptās. vel ꝯsistit in exercitio actus alioꝝ circa se. ⁊ sic est honor.
¶ Sūt etiā qui hoꝝ fines. In ista ꝑte oñdit quō quidā istoꝝ fines iaꝫ
dictos ꝑmutabāt. ⁊ dicit. Sūt etiā aliq̄ qui fines. q̄ꝫ ꝑ et cās finales ꝑ
mutant alterutro. i. ad inuicē desiderātes vnū ꝓpter alteꝝ. nā quidaꝫ
desiderant diuitias ⁊ voluptates. ob. i. propter potentiā ⁊ sunt alij qui
potentiā petūt. i. desiderāt. cā pecunie. i. ꝓpter diuitias vel causa ꝓferē/
di nois. i. cā dilatatōis fame. ¶ Nota ſm Aristote. iij. Ethicoꝝ. Qua
lis vnus quisq̄ est talis finis videt̄ ei. ſm g̊ diuersā dispositōem hoim
diuersi fines eligunt̄. Illud aūt eligit̄ ꝓpter aliquē finē ꝑ qđ aliq̄s vide
tur posse ꝯseq̄ illū finē. cū igit̄ ponētes finē esse diuitias magis putabāt
se diuitias ꝯseq̄ ꝑ potentiā. ipi appetebāt potētiā ꝓpter diuitias ⁊ ecō
uerso quib̄ videbant̄ se posse ꝯseq̄ potentiā ꝑ diuitias. ipi appetebant
diuitias ꝓpter potentiā. ⁊ sic posuerūt ꝑmutatōem finiū istoꝝ ad inui/
cem. ¶ In his igit̄ ⁊c. Hic ꝑhia reducit oia bona fortune in q̄bus po/
nūt hoies felicitatē ad p̄dicta quinq̄ ⁊ dic̄. In his igit̄ q̄nq̄ bonis q̄ꝫ ꝑ
et. et ceteris talib̄. s. reducibilib̄ ad p̄dicta versat̄ intētio actuū huma

noꝝ ⁊ votoꝝ. i. desideriorꝝ. ⁊ manifestat exēplr̄ ꝙ alia reducātur ad. ipa dicēs. veluti nobilitas ꝙ ꝓ et fauor popularis que videnr̄ ꝯpare quādā claritudinē. i. gl̄iam iō reducunr̄ ad gl̄iam. vxor aūt ⁊ liberi. i. filij sī q̄ petunr̄ gr̄a iocūditatis. i. causa voluptatis. iō ad voluptatē reducūr̄ sed sanctissimū genꝰ amicoꝝ nō numerat̄ inter bona fortune sꝫ numeratur in virtute. reliquū vero qđ cadit sub exteriori fortuna illud assumitur vel cā potētie. sic̄ est admīstratio officioꝝ. vel assumit̄ cā delectatōis sic̄ exercitiū ludoꝝ sed bona corporis promptū est vt referant̄. i. reducātur etiā ad superiora bona. qꝛ robur. ꝙ pro et magnitudo q̄ est signū fortitudinis corpalis. videnr̄ p̄stare valentiā. i. potētiā. ⁊ sic ad potentiā reducunr̄. sic pulchritudo et velocitas videntur p̄stare celebritatē. i. gl̄iam ad quā reducunr̄ salubritas aūt. i. sanitas videt̄ ꝯferre voluptatē ad quā reducit̄. et sic oīa bona fortune reducunr̄ ad p̄dicta q̄nq̄. ¶ Nota indigentia alicuius boni auget desideriū illius boni. iō ꝑm variā indigentiā hoīm variat̄ coꝝ desideriū. Vñ Aristo. primo ethi. dicit ꝙ egrotās sanitatē medicꝰ diuitias. conscij aūt sibijp̄is ignorātie eos qui magnū aliqđ hn̄t supra se admirant̄. ꝑm g̊ diuersā dispositōem hoīm felicitas ponebatur in diuersis bonis fortune q̄ tñ sub p̄dictis bonis q̄nq̄ ꝯp̄hendunt̄. ¶ Nota licet amici afferāt iocūditatē tñ nō sunt ꝯputandi īter bona fortune. cū eīm amicicia sit virtꝰ oportet ꝙ amici virtute acq̄rant̄. qđ aūt virtute acq̄rit̄ ꝑ virtutē ꝯseruat̄. et tale nō p̄t esse bonū fortuitū. Itē amicicia fundata sup bono hōesto ē sctissima ⁊ in v̄tute numerat̄. sꝫ amicicia fūdata sup bono vtili ⁊ delectabili fortuita ē. ¶ Quibꝫ oībꝫ. In ista ꝑte ꝓbat ph̄ia ꝙ oēs p̄dicti q̄rebāt btitudinē ī his bōis ⁊ dr̄. q̄bꝫ desiderātibꝫ p̄dcā bona liq̄t. i. manifestū ē ip̄os desiderare btitudinē. nā illđ bonū qđ quisq̄

Amicoꝝ vero qđ scissimū q̄dez genꝰ est. nō in fortuna sꝫ ī virtute numerat̄. Reliquū vero vl̄ potentie cā vl̄ delectatōis assumit̄. Jā vero corporis bona prōptū est. vt ad supiora referant̄. Robur eī magnitudoq̄ videntur prestare valentiam. pulcritudo atq̄ velocitas celebritatez. salubritas voluptatum. Quibus omnibus solam beatitudinez desiderare liquet. nam qđ quisq̄ preceteris petit id summū iudicat esse bonū. sꝫ summū bonū btitudinez esse diffinimus. quare btm̄ iudicat esse statum.

petit.i. desiderat p̄ ceteris illud iudicat summū bonū. sz nos diffinim⁹ summū bonū esse beatitudinē quare statū illū quē quisq̄ desiderat p̄ ceteris iudicat esse statū btm̄.i. beatitudinē. Et tunc recolligit bona false felicitatis dicēs. Habes ante oculos tuos propositā formā humane felicitatis. fcz opes. honores. potentiā. gl̄iam. voluptates. q̄ ꝯsiderās epicurus ꝯstituit voluptatē eē summū bonuz eo ꝙ oīa cetera videant̄ afferre.i. dare aīo iocunditatem. ¶ Nota ꝙ oēs appetentes p̄dicta bona appetebāt beatitudinē. nā q̄cquid aliq̄s eligit pre alijs h̄ videt̄ esse sibi summū bonū. sz aliquis p̄ ceteris eligit diuitias. ergo diuitie videbant̄ sibi sūmū bonū. a' iq̄s honores. ⁊ sic de alijs ḡ oēs p̄dicti appetebant beatitudinem ¶ Nota ꝙ predicta bona videnť ꝯferre aliquā iocunditatē cū oīa videnť esse ordinata ad iocunditatē tanq̄ ad finē. ⁊ q̄r in voluptatib⁹ est maxima iocunditas iō epicuri posuerunt felicitatem consistere in voluptatibus.

quem p̄ ceteris q̄sq̄ desiderat. Habes igit̄ ante oculos propositā fere formā felicitatis humane. opes. honores. potentiā. gl̄iaz. voluptates.

Que q̄daz sola ꝯsiderās epicur⁹ ꝯseq̄nter sibi summū bonū voluptatē esse ꝯstituit. ꝙ cetera oīa iocūditatem aīo videant̄ afferre. Sed ad hoīm studia reuertor quoꝝ animus etsi caligante memoria. tñ bonum summū repetit. sz velut ebrius domū quo tramite reuertat̄ ignorat.

¶ Sed ad hoīm studia. Hic ph̄ia oñdit ꝙ licet homines in p̄dicto modo errent tñ eoꝝ intentio semp̄ fertur ad veram beatitudinem. Secundo ostendit vnde hoc proueniat. ibi. In quo quanta sit. Primo p̄mittit intentū suum. scd̄o declarat ibi. Nū em̄. Primo dicit. Ego reuertor ad studia.i. ad intentiones hoīm quoꝝ animus. etsi p̄ q̄uis memoria caligante. id est obscurata supple desiderio presentium bonoruz tamen semper repetit per naturalem inclinationem summum bonum sed ignorat q̄m illud repetat. vel vt ebrius qui ignorat quo tramite.i. qua via reuertatur domum. ¶ Nota sicut ebrius scit se habere domuz sed propter defectum rationis nescit quo modo ad eaz redeat. Sic homines aliquo modo in generali sciunt et cognoscunt summum bonuz et naturaliter inclinantur ad illud tanq̄ ad principium a quo processerunt. sed inebriati amore temporalium bonorum nesciunt quomodo ad id perueniant.

Prosa secunda

¶ Num em̄ videntur errare. Hic declarat intentum suū s. ꝙ oēs querē/tes p̄dicta bona querebant aliquid quod proprie conuenit summo bono.

Nū em̄ vident̄ errare hiq̄ nihilo indigere nitunt̄. Atq̄ nō est aliud qd̄ eque ꝑficere beatitudinem possit q̄ꝫ copiosus bonoꝝ oīm stat⁹ nec alieni egens. sed sibi ipse sufficiēs. Nū v̄o labūt̄ hiq̄ qd̄ sit optimū id etiaꝫ reuerētie cultu dignissimū putant. minime. Neqꝫ em̄ vile qd̄dā ꝯtēnēdūqꝫ est. qd̄ adipisci oīm fere mortalium laborat intentio. An in bonis ñ est numerāda potētia. Quid igit̄. Nū imbecilluꝫ ac sine viribus estimandū est qd̄ oībus rebus constat esse p̄stantius. An claritudo nihilipendenda est. Sed sequestrari nequit q̄n oē qd̄ excellentissimū est id etiā videat̄ esse clarissimuꝫ. Nam nō eē anxiā tristēq̄ꝫ beatitudinē nec dolorib⁹ molestijsqꝫ subiectā quid attinet dicere qñ in minimis quoqꝫ reb⁹ id appetitur qd̄ habere fruiqꝫ delectat. Atq̄ hec sunt que adipisci hoīes volūt eaqꝫ de causa diuitias dignitates. regna. gloriā. voluptatesqꝫ desiderāt ꝙ ꝑ hc sibi sufficiētiā reuerentiam. potentiā. celebritatē.

Et primo oñdit hoc d̄ diuitijs dicēs. Nū pro nunquid isti videntur errare per intentionem a summo bono qui nituntur nihilo indigere ratione cuius querebant diuitias. quasi. di. non errant a summo bono. quia nihilo indigere maxime spectat ad summuꝫ bonum. vñ dicit. Atq̄ pro certe. non ē aliud quod eque possit ꝑficere btitudinē q̄ꝫ status copiosus omniū bonorum nec alieni egēs sed ipse sibi sufficiens. Tunc ostendit idem de honoribus dicens. Nū v̄o labūtur supple ab intentione summi boni qui illud qd̄ ē optimū putat id etiam esse dignissimū cultu reuerentie id ē honoris. ⁊ rñdet. minime supple labuntur. Neqꝫ em̄ ē vile ⁊ cōtēnēduꝫ ꝙ ītētio oīm mortaliū laborat adipisci. ⁊ sic querentes honorē q̄rebant aliq̄d qd̄ ē ī summo bono. eo ꝙ summuꝫ bonū ē honorabilissimū. Tūc oñdit idez

de potētia dicēs. An ꝑ nunq̄d in bonis. i. inter bona nō est nūerāda potentia. q. d. sic. Quid igit̄ est dicēdū nisi ꝙ q̄rētes potētiā etiā tēdūt ad sūmū bonū. cū summū bonū sit potētissimū. nō em̄ istud ē estimandū imbecillū ⁊ sine viribꝫ. i. sine potētia qđ ꝯstat eē prestātiꝰ. i. potētiꝰ oibꝫ rebꝫ. Tūc oñdit idē đ gl̄ia dicēs. An claritudo. i. gloria ē nihilipēdēda ita vt q̄rētes gloriā nō tendunt ad sūmū bonū q. d. nō ē nihilipēdēdo. sed neq̄t. i. nō p̄t seq̄strari. i. negari q̄n oē qđ sit excellentissimū. illud etiā videat̄ eē clarissimū. i. gloriosissimū. Tūc oñdit idē de voluptate dicens. Quid attinet dicere q. d. de se manifestū ē btitudinē nō esse anxiā ⁊ tristē nec subiectaꝫ doloribꝫ ⁊ molestijs. sed supple magis ē plena voluptate ⁊ iocūditate. et ꝑ ꝯsequens q̄rētes voluptatē ⁊ leticiam tendunt ad summū bonum

leticiam credunt esse venturā. Bonū est igit̄ qđ tā diuersis studijs homines petūt. In quo quanta sit nature vis facile monstratur. cū licet varie dissidentesq̄ sententie: tamē in diligendo boni finem ꝯsentiunt

¶ Qđ aūt iocūditas ⁊ voluptas includat̄ in sūmo bono. ꝓbat̄ ꝑ locuꝫ a minori dicēs. Qñ in mimis rebꝫ. s. appetēdis ptꝫ ꝙ aliq̄d appetit̄ qđ delectat hr̄e ⁊ ipo frui. Hec igit̄ sunt q̄ hoies volūt adipisci. ⁊ ea de cā desiderant. i. cupiunt vel q̄runt diuitias. dignitates. regna. gloriā ⁊ voluptates. qꝛ ꝑ hec credūt sibi eē venturā sufficientiā. reuerētiā. potētiā. celebritatē ⁊ leticiā. bonū igit̄ qđ hoies petūt diuersis studijs. i. intētionibus:

¶ Nota ꝙ ex tota ista lr̄a pōt formari vna rō. s. ꝙ q̄rētes p̄dicta bona querūt btitudinē. Rō ē ista. Illi tendūt ad btitudinē q̄ tēdūt ad sufficiētiaꝫ. reuerētiam. potētiā celebritatē ⁊ leticiā. sed appetētes p̄dicta bona s. diuitias. dignitates. regna. gloriā ⁊ voluptates tendūt ad sufficiētiā. reuerētiam. ⁊ sic de alijs. g̊ tēdūt ad btitudinē. Maior ē nota. qꝛ sufficientia reuerētia sunt ꝯditōes btitudis q̄ ꝑfectissime repiunt̄ in btitudine Querentes g̊ ꝓprietates btitudis tēdunt ad btitudinē. Minor pꝫ ex lr̄a. ¶ Nota ꝙ q̄rētes diuitias ꝓpter sufficientiā ferebant̄ in summū bonū naturali appetitu. qꝛ in sūmo bono ē vera sufficiētia ⁊ in h̄ ñ errabāt. sꝫ qꝛ sufficiētiā q̄ ē nulliꝰ indigētie putabāt sibi ꝓuenire ꝑ diuitias. in h̄ errabāt. Silr̄ q̄rentes dignitates ꝓpter reuerētiā naturali intētione ferebant̄ in btitudinē eo ꝙ btitudo est reuerēdissima. sꝫ qꝛ summā reuerentiā putabant sibi subuenire ꝑ dignitates tp̄ales. ideo in h̄ errabāt. ⁊ sic intelligit̄ de alijs

¶ In quo q̄nta sit nature vis. Hic oñdit ph̄ia vnde hoc ꝓueniat ꝙ q̄ntū cūq̄ intētio hoīm sit diuersa. tñ intēdit in btitudinē. et oñdit ꝙ h̄ ꝓuēit ex vi natural̄ inclinatōis q̄ nulli auferri p̄t. ⁊ đt. In q̊. s. appetitu boni vl̄ btitudis facile mōstrat̄ q̄nta sit vis nature cū licꝫ sint varie ⁊ dissidētes.

Metrum secundum

id ē discordātes snie hoim de sūmo bono. tñ hoies ꝯsentiūt. i. ꝯcordāt in diligēdo. i. diligenter appeteudo. finē boni. i. btitudinē. ¶ Nota ꝙ fine existente vno pñt diuersificari actiōes tēdētes in illū finē. si em̄ ꝓpter diuersitatē actionū esset diuersitas finiū nō euenire ad vnū finē. sed ꝓcederet ī infinitū in finib. qđ patet falsū ex. ij. methaphisice. ⁊ hoc ē verū de fine cui⁹ gr̄a oīa fiūt ꝙ ille ē vnus ⁊ nō de fine q̄ vt prius visum ē. licet g̊ sint diuerse sententie ⁊ studia hominū. tñ ꝯueniunt ī appetēdo vnū finez. s. beatitudinē.

Metrū secundū tertij libri
Uantas rerꝝ flectat habenas
Natura poscēs q̄bus īmēsum
Legibus orbem prouida seruet
Stringatq̄ ligans irresoluto
Singula nexu placet arguto
Fidibus lentis promere cantu

Metrum secūdū tertij libri.

Uantas reruꝫ flectas habēas

Hic incipit secundū metrū huius tertij qđ dicitur pindaricū ab inuētore anapesticum a pede p̄dominante. ⁊ est dimetrū. quia constat ex quattuor pedibus quorum duo constituunt vnum metrum. in quo metro quia ph̄ia supra dixerat ꝙ vis nature repitur ꝙ intentio hominū semꝑ tendit in bonum. ideo hic commēdat vim nature ostendens ꝙ tanta est vis nature ꝙ quātūcunq̄ res abducatur assuefactione vel violentia ad aliquid qđ est sibi p̄ter naturam. tamen sibijpsa derelicta semper redit ad illđ qđ inest sibi s̄m naturā. ⁊ p̄mittit suam intentionē. secūdo manifestat ꝓpositum. ibi. Quāuis. primo dicit. Mihi ph̄ie placꝫ ꝓmere id est manifestare. cantu arguto. i. sonoro. lentis fidibus id est cordis bene sonātibus. q̄ntas habenas. i. naturales inclinationes potens natura flectat. i. regat. q̄bus legibus prouida natura seruat id est conseruat immensum orbem. et quibus legibus natura stringat ligans singula irresoluto nexu. i. coniunctione indissolubili

¶ Nota triplex ē natura. Natura naturans sicut est deus a quo dependet celum ⁊ tota terra. Alia est natura naturans ⁊ naturata simꝫ sicut celum quod dicitur natura naturata inq̄tum dependet a deo. ⁊ dicitur natura naturās inq̄tum influit naturis istorum inferiorꝝ. Alia est natura naturata tm̄. quam beatus Augustinus sic diffinit. Natura est quedam vis ⁊ potentia diuinitus insita rebus creatis que vnicuiq̄ rei suum esse tribuit. qua cum q̄sq̄ male vtitur malus esse iudicat̄. In ꝓposito dictuꝫ ph̄ie potest intelligi de natura tertio modo dicta. licet quidam exponant ꝓ natura primo modo sumpta.

¶ Item leges nature hic vocat determinationes ⁊ ꝓprietates naturales cuiuslibet rei a deo sibi constitutas

¶ Quãuis peni pulcra leones. Hic ph̄ia mãifestat ꝓpositũ ꝑ q̃ttuor exẽpla. Scdo generalr ꝯcludit silr esse in oibus alijs; ibi. Repetũt. Prima in q̃ttuor partes ſm q̃ttuor exẽpla q̃ patebũt. Primũ exẽplũ ẽ de q̃drupedib⁹ sicut de lonibus qui licet ex quadã assuefactõne domenr. ita vt timi tescãt metuẽdo suũ mgr̃m. tñ si mltũ offendanr redit eoruz crudelitas naturalis. ita vt primo lacerãt dẽtib⁹ mgr̃m suũ. Vñ dicit in lr̃a q̃uis leones peni. i. libiti gestẽt. i. portẽt pulcra vincula. i cathenas in collo. ⁊ captẽt. i. recipiãt. escas datas. i. porrectas eis manib⁹ sui mgr̃i. et q̃uis metuãt trucez id ẽ crudelem mgr̃m leones inq̃ soliti ferire. i. pati ꝟbera magistri. sed si cruor tĩxerit. i. madidauerit horrida ora. i. colla leonũ ꝑ nimia verbera tunc animi leonũ resides. i. quieti redeũt ad naturalẽ crudelitatem ⁊ leones meminere sui. i. nature. graui fremitu. i. magno rugitu. ipsi laxant. i. soluunt colla solutis nodis. i. ruptis vĩculis. ⁊ prim⁹ suus domitor. s. magister. ille imbuit id est recipit. lacer. i. lacerat⁹ rabidas iras cruento dente. s. leonis. ¶ Nota ſm Isid̄. li. ethimo. peni sunt hoĩes carthaginẽses. Est aũt carthago ciuitas libie ꝓpter quod leones libie vocat leones peni. ⁊ hmõi leones libie facilius domantur. ¶ Nota quantũcunq̃ leones domentur ⁊ assuefactione ducantur a sua crudelitate si tñ afficianr cruore vel sanguine redeũt ad naturalẽ crudelitatem.

Quãuis peni pulcra leones
Vincula gestẽt; manibusq̃ datas
Captent escas, metuãtq̃ trucem
Soliti verbera ferre magistrum
Si cruor horrida tinxerit ora
Resides olim redeunt animi
Fremituq̃ graui meminere sui
Laxãt nodis colla solutis
Primusq̃ lacer dente cruento
Domitor rabidas imbuit iras
Que canit altis garrula ramis
Ales cauee clauditur antro
Huic licz illita pocula melle
Largasq̃ dapes dulci studio
Ludens hominũ, cura ministret

¶ Que canit altis garrula ramis. Hic ponit secũdũ exemplum quod ẽ de volatilibus. ⁊ est tale. Auicula capta que preter naturam domesticat quantũcũq̃ foueat delicijs hominũ. tñ habita oportunitate redit ad siluestritatem. vnde dicit in lr̃a Ales garrula que canit altis ramis. si illa capta claudit in antro cauee. i. domuncule supple ibi maneat ad solatiuz hominum. licet ludens cura hominũ ministret huic aui pocula illita id ẽ

linita melle. q3 ꝑ ⁊ largas dapes mīstret dulci studio. si tñ illa auis saliens ex arto tecto. i. ex arta domūcula. viderit gratas vmbras nemoꝝ. ipa ꝓterit pedib⁹ suis escas sparsas. ⁊ ipsa mesta. qꝛ fuit detēta req̄rit siluas ⁊ dulci voce susurrat. i. cantat in siluis. ¶ Nota natura nō assuescit in ꝯ/riū. si em̄ lapis cēties millesies ꝓijciat̄ sursū. nō assuescit ascēdere sursū. lꝫ ḡ aliq̄ cōsuetudīe vel violentia natura possit ad tp̄s īpediri. tñ sp̄ inclinatur ad ꝓprium opus

Si tamen arto saliens tecto
Nemoꝝ gratas viderit vmbras
Sparsis pedib⁹ proterit escas
Siluasq3 tantū mesta requirit
Siluas dulci voce susurrat
Ualidis quondā virib⁹ acta
Pronum flectit virga cacumen
Hanc si curuans dextra emisit
Recto spectat vertice celum
Cadit hesperias pheb⁹ in vndas
Sed secreto tramite rursus
Currum solitos v̄tit ad ortus

¶ Ualidis q̄ndā viribꝫ acta. Hic ponit tertiū exēplū de vegetabilibꝫ sicut d̄ v̄ga crescēte qd̄ tale ē. Licet virgula erecta ꝑ violētiā incuruet̄. tñ relicta ꝓprie nature ipa sursum erigitur. vñ d̄t in lr̄a. Uirga quondam acta. i. coacta validis viribus: supple hoīs īcuruā/tis eā ipa flectit pronū cacumē. sed si dextera curuās remisit hanc. ipa spectat. i. respicit celuꝫ recto vertice. q. d. deposita violētia incuruāt̄ v̄ga redit ad naturalē rectitudinē. ¶ Nota licꝫ natura reꝝ inaiatarū nō facile assuescat in ꝯ̄riū tñ in hoīb⁹ rōnalib⁹ multū facit assuescēdo vl̄ ꝯsuescendo qꝛ licꝫ aliq̄s sit male cōplexionat⁹. tñ ꝑ vsum ⁊ ꝯsuetudinē abilitat̄ ⁊ ꝯplexio mutatur. Unde Seneca. Consuetudo est altera natura ¶ Cadit hesperias phebus in vndas. Hic ph̄ia ꝓbat intētū suū ponendo q̄rtū exemplū in corporib⁹ celestib⁹. ⁊ est tale. Sol mot⁹ ab oriēte in occidentē cadit in mare hespericū sed naturali inclinatione redit ad oriētem sub nr̄o hemisperio. vñ d̄t in lr̄a Phebus. i. sol. cadit in vndas hesperias. i. occidentales. sed secreto tramite. i. secreta via. s. sub terris. rursus. i. iteꝝ vertit currū. i. cursū suū ad solitos ort⁹. i. ad ꝑtes oriētales. ¶ Nota q̄ boeti⁹ hic loquit̄ more poetarum q̄ dicebāt solē tp̄e vesp̄tino descendere in mare occidētale vt ibi lauaretur a sordib⁹ ⁊ a puluere q̄ maculat⁹ fuit exñs in nr̄o hemisperio. sed hoc non est verꝝ. quia sic apparet ruditati hominum.

¶ Repetunt ꝓprios q̄q3 recursus. Hic ph̄ia cōcludit idem esse in oīb⁹ alijs entib⁹. videlicet q̄ oīa entia q̄cunq3 mō ꝑ violētiam seu assuefactionē a sua abducant̄ natura. tñ sibi derelicta semꝑ redeunt ad illud qd̄ inest

eis ꝑ naturã. Vñ dicit in lr̃a. Queq; id est q̃libet entia repetunt ꝓprios cursus. i. naturales motꝰ. ⁊ singula. i. oĩa entia gaudent suo reditu supple redeũdo ad illud supple qđ ꝯuenit eis ſm naturã. Nec vlli manet. i. adest traditꝰ ordo nisi qđ suo fini iũxerit ortũ. i. principiũ. ⁊ fecerit stabilẽ orbem id ẽ circulationẽ sui ꝯiũgẽdo finem principio. ¶ Nota ꝙ orbis in ꝓposito ẽ circulꝰ vel linea circũ ducta rediẽs ad idẽ punctum vñ incepit eq̃liter distans a medio. facit aũt hõ stabilẽ sui orbẽ ꝓcedẽs a deo tanq̃ a suo ꝑncipio. trãsit ꝑ tꝑalia in q̃bꝫ nõ sistit. sed redit ad deuꝫ tanq̃ ad suũ finẽ ꝑ contẽplationẽ mẽtis.

Repetũt proprios q̃q; recursus
Redituq; suo singula gaudent
Nec manet vlli traditus ordo
Nisi qđ fini iunxerit ortum
Stabilemq; sui fecerit orbem

Prosa tertia tertij libri

Os quoq; o terrena aniã/lia tenui licet imagine ve/strũ tñ principiũ somniatis verũq; illũ beatitudis finẽ licet minime ꝑspicaci qualicunq; tñ cogitatiõe ꝓspicitis eoq; vos ⁊ ad verum bonũ naturalis ducit itẽtio ⁊ ab eodẽ mltiplex error abducit. Considera nãq; an ꝑ ea q̃bꝰ se hoies adeptu

Prosa tertia tertij li:

Os q̃q; o terrena animalia.

Ista ẽ tertia ꝓsa huiꝰ tertij. in qua ⁊ in alijs sequẽtibus ostẽdit ꝙ vera felicitas nõ ꝯsistit in illis q̃ q̃dã putauerũt eẽ sũma bona. sed tñ ẽ falsa felicitas in ipſ. Et primo ꝑhia ea q̃ dicta sunt in metro adaptat spẽalr̃ ad hoies ⁊ cñ h̃ ꝓponit intentũ suũ. secundo ꝓbat intẽtũ. ibi. Primũ igitur. Dicit ꝑmo dictũ est ꝙ oĩa repetũt suũ finẽ. vos q̃q; o terrena aĩalia. i. vos hoĩes q̃ estis dediti terrenis. somniatis. i. imꝑfecte cognoscitis vestrũ principiũ. lꝫ tenui imagine. i. exili similitudine. ⁊ ꝓspicitis illum verum finẽ beatitudinis. licet cognitiõe minime ꝑspicaci. tñ q̃licũq; cogitatiõe eoq;. i. ideo. naturalis intentio ducit vos ad verum bonũ ⁊ multiplex error ab eodem vos abducit. Et tũc ꝓponit intentũ suũ dicens. Cõsidera nãq; o Boeti an hoies valeãt ꝑuenire ad destinatũ finẽ. i. ad btitudinẽ ꝑ ea q̃bꝫ putãt se adepturos btitudinẽ. Si em̃ pecunia vl̃ honores ceteraq; afferũt. q̃d. i. aliq̃d tale. cui nihil bonoꝝ videat̃ abesse. nos fateamur aliq̃s fieri felices adeptõe hoꝝ bonorũ. sed si ñ valẽt efficere. i. facere qđ ꝓmittũt. ⁊ carẽt pluribꝫ bonis. nõne liquido. i. manifesta falsa species btitudis in eis deꝑhendit̃. q. d. sic.

Prosa tertia

¶ Nota principiũ oim rer̃ qd ē deus est vera btitudo vt postea patebit: tale principiũ q̃i somniando ꝯgnoscit. ⁊ difficulter ad ip̃m deuenit. non em̃ pfecte in presenti statu ip̃m ꝯgnoscimus. quia intellectus noster habz se ad ipsum sicut oculus noctue ad lumen solis. ex ij. methaph. Etiã ad talẽ beatitudinẽ cum difficultate ꝑuenitur. vñ Alan⁹ in anticlaudiano

ros beatitudinẽ putãt ad destinatũ finem valeãt ꝑuenire. Si em̃ vl̃ pecunia vel honores ceteraq̃ tale q̃d afferant cui nihil bonoꝝ abesse videatur. Nos quoq̃ fateamur fieri aliquos hoꝝ adeptiõe felices. Qd si neq̃ id valent efficere qd promittunt bonisq̃ pluribus carent nonne liq̃do falsa in eis beatitudis species deꝑhendit. Primũ igitur te ipsum q̃ pauloante diuitijs affluebas interrogo inter illas abũdãtissimas opes nunq̃ ne animũ tuum ꝯcepta ex qualibet iniuria cõfudit anxietas. B. Atqui inquam tam libero me fuisse animo quin aliquid semper angerer reminisci nequeo. P. Nõne quia vel aberat quod abesse non velles. vel aderat quod adesse noluisses. B. Ita est inquaz

dt. Difficilis accessus ad hãc facilisq̃ recessus. Accessus paucꝫ casus patet oĩbus. In quã vix aliquis trãsire pt Valet oĩs ab illa declĩare via. Que paucis ꝑuia multis claudit arta Nimis intrãti larga ruine.

¶ Primũ igit̃ te ip̃m Hic phia ꝓbat intẽtũ suũ ꝙ ista bona ñ efficiãt qd ꝓmittũt. ⁊ ꝑ ꝯñs inest eis falsa btitudo. et primo ostẽdit h̃ de diuitijs post idẽ d̃ alijs bõis Prio g̃ ꝓbat ꝙ diuitie nõ ꝯferũt sufficiẽtiã quã vident̃ ꝓmittere ⁊ ꝓpter quã appetunt̃. Scdo ꝓbat ꝙ diuitie ꝯferũt ĩdigentiã. Tertio ꝓbat ꝙ indigẽtiã nõ auferũt. scda ibi. Atqui: tertia ibi. Quis aũt mod⁹.

Primo intendit talem rationem. In illis non consistit vera felicitas que non reddunt hominẽ sibi sufficientem. sed diuitie sunt hmõi ergo ⁊c̃ maior est nota. quia felicitas est bonum sufficientissimum nulli⁹ egens Minorem declarat in littera. ⁊ procedit philosophia more didascolico. i. interrogãdo ⁊ rñdẽdo. ⁊ dt sic Primũ igit̃ te ip̃m boetiũ interrogo q̃ pauloañ diuitijs affluebas. i. abundabas nunq̃ ne anxietas id ē tristicia concepta

ex qualibet iniuria ꝯfudit animũ tuũ inter opes abundantissimas. ⁊ respondet boeti⁹. Atq̃ ꝓ certo ego neq̃o remisci me fuisse taꝫ libero aio q̃n semp angerer. i. offenderer aliq̃. Et dt phia. Nonne tibi aliq̃d aberat qd̃ abesse nõ velles. vel tibi aliq̃d aderat qd̃ adesse noluisses. Rñdet boetius. Ita ẽ inquã. Tũc phia ꝯcludit dicẽs. Ideo illius qd̃ aberat pñtiam desiderabas. h⁹ aũt qd̃ aderat desiderabas absentiam. Dic̃ boeti⁹. Confiteor inq̃m ⁊ phia inquit Eget v̄o. i. caret qd̃ q̃sq̃ desiderat. Dicit Boe. Eget et phia. Qui v̄o eget aliq̃ nõ ẽ vsq̃quaq̃ sibi sufficiens. dt boe. Mime supple ẽ sufficiens. et phia Tu itaq̃ hãc insufficiẽtiaꝫ sustinebas plen⁹ opib⁹. Cõcludit g̃ phia ex concessis dt. igitur opes nequeũt facere nihilo indigentem ⁊ sibi sufficiẽtem. ⁊ hoc erat quod promittere videbantur.

P. Illius igit̃ pñtiam hui⁹ absentiam desiderabas. B. Cõfiteor inq̃m P. Eget v̄o inquit eo qd̃ q̃sq̃ desiderat. B. Eget inquã. P. Qui v̄o eget aliquo ñ est vsq̃quaq̃ sibi ipse sufficiẽs. B. Mime inquã. P. Tu itaq̃ hãc insufficientiã plen⁹ inquit opib⁹ sustinebas. P. Quid ni inq̃m P. Opes igitur nihil indigẽtẽ sufficientẽq̃ sibi facere neq̃unt. et hoc erat qd̃ promittere videbantur.

Atq̃ hoc quoq̃ maxie ꝯsiderãdũ puto q̃ nihil hẽat suapte natura pe

¶ Nota q̃ omnis appetitus est ratione carentie. vnde illud q̃d quis habet proprie non desiderat sed magis amat. vnde August. ix. li. de tri. dicit. Idem appetitus quo quis inhiat rei cognoscende fit amor rei cognite. Ideo dicit phia. eget v̄o q̃ quisq̃ desiderat.

¶ Nota phia dicit qui eget non est sibi sufficiens. cõtra hoc diceret aliq̃s Sapiens eget quia indiget bonis exterioribus sine quibus viuere non potest. ⁊ tamen sapiens est sibi sufficiens per Sene. ix. epistola qui dicit. Sapiens seipso contentus est. Ad hoc dicendum q̃ sapiens indiget q̃busdam ad viuendum. sed ad beate viuendum seipso contentus est. vnde dicit Seneca nona epistola. Sapiens seipso contentus est ad beate viuendum sed non ad viuenduꝫ. Ad viuendum enim mltis rebus illi op⁹ est. sed ad beate viuendum tm̃ contentus est animo sano ⁊ erecto. ⁊ despicientem fortunam.

¶ At q̃ hoc q̃ꝫ. Hic ꝓbat phia q̃ diuitie ꝯferunt indigentiam. ⁊ ꝑ ꝯñs non consistit in eis felicitas. cũ felicitas sit bonum sine omni indigentia

Prosa tertia

Probat aũt in littera ꝙ pecunia cõfert indigẽtiã ꝑ hoc. qꝛ pecunia facit vt hõ indigeat alieno p̃sidio q̃ pecuniã suã tueat̃ ne ꝑ violentiã auferatur vñ subdit in lr̃a. Atq̃ ꝓ certo ego puto hoc maxĩe ꝯsiderãdũ ꝙ pecunia nihil habeat suapte natura. i. ĩ sua nat̃a. vt neq̃at auferre his inuitꝫ. i. nolẽtibꝫ a q̃bꝫ possidet̃. Dicit boetius. Fateor inquã. Et ph̃ia. Quid ni fateare q. d. oportet vt fatearis. cũ q̃tidie aliq̃s valẽtior. i. fortior eripiat eã iuito. i. nolenti. Vñ em̃ sũt q̃rimonie forẽses. i. iudiciales nisi ꝙ pecunie erepte vi vel fraude repetunt̃ in iudicio rñdit boeti⁹ Ita ẽ inquã ⁊ ph̃ia. Egebit igit̃ q̃sq̃ presidio idẽ auxilio extrĩsec⁹ petito q̃ tueat̃ suam pecuniã quaꝫ posset amittere. Rñdit boetius. Dubitari neq̃t Tunc ph̃ia ꝯcludit ex dictis dicẽs Igit̃ res ẽ relapsa. i. mutata in ꝯ̃riũ: Nã opes q̃ putabant̃ sibi facere sufficiẽtes. faciũt poti⁹ indigẽtes aliẽo p̃sidio. ¶ Nota illud qđ ꝑ violẽtiaꝫ acq̃rit̃ ꝑ violẽtiã põt auferri. sed pecunia ꝑ violentiã acq̃rit̃. qꝛ dicit Arist. i. ethi. ꝙ oĩs pecuniosus est violent⁹. g̃ violenter aufert̃ pecunia ꝓpter quã violentiã fiũt q̃rimonie forẽses. Ubi sciendũ ꝙ forꝫ ẽ locus rerꝫ venaliũ. sed forus est loc⁹ exercẽdarũ litiũ coram iudicio. Inde forẽsis qđ idem ẽ qđ iudicialis. ¶ Quis aũt modus ẽ. Hic ph̃ia ꝓbat ꝙ diuitie nõ auferũt indigentiã. ⁊ sic ꝑ ꝯñs non consistit in eis felicitas. ⁊ dicit. q̃s est modus quo indigentia pellatur diuitijs. nunquid diuites nequeũt esurire. q. d. sic. Nunq̃d nõ possunt sitire. q. d. imo. nũquid mẽbra pecuniosorꝫ

cunia: vt his a q̃bus possidet̃ inuitis neq̃at auferri. B. Fateor inquã P. Quid ni fateare cũ eã quotidie valentior aliq̃s eripiat inuito. Vñ .n. forenses q̃rimonie nisi ꝙ vel vi vel fraude a nolẽtibus pecunie repetunt̃ erepte. B. Ita est inquã. P Egebit igitur inq̃t extrinsec⁹ petito presidio quo suã pecuniã q̃sq̃ tueat̃ B. Quis id inq̃ neget. P. Atqui nõ egeret eo nisi possideret pecuniam quã possit amittere. B. Dubitari inquã neq̃t. P. In cõtrarium igit̃ relapsa res ẽ. Nã q̃ sufficientes sibi facere putabant̃ opes: aliẽo potius p̃sidio faciũt indsgẽtes. Quis aũt mod⁹ est quo pellat̃ diuitijs ĩdigentia. Nũ eni diuites esurire neq̃unt. Nũ sitire nõ p̃nt. Num frigus

non sentiũt frig⁹ hibernũ i. hyemale. q. d. sic. Sed tu inq̃es. i. dices opulentꝫ. i. diuitibꝫ. adest aliq̃d q̃ famẽ satiẽt. sitim q̃ꝫ ꝓ ⁊ frig⁹ depellãt. Respondit ꝓhia. hoc mõ indigẽtia põt cõsolari diuitijs. sed penit⁹ auferri ñ põt. Nã si hec. s. indigẽtia sꝑ hiãs. i. desiderãs ⁊ poscens aliq̃d expletur opibꝫ. Necesse ẽ tñ vt maneat indigẽtia q̃ possit expleri. qꝛ q̃ntũcũq̃ sitꝫ diuitis vl' fames mitigetur adhuc diues post sitiet et esuriet. ⁊ qđ nat̃e nimiũ est auaritie nihil satis ẽ q̃re si opes ñ pñt ibi dẽ sũmouere. i. repellere indigẽtiã sed faciũt idigẽtiaꝫ. qđ est id ẽ quõ eẽ potest ꝙ credatꝫ eas p̃stare. i. dare sufficiẽtiã. q. d. nullo mõ debꝫ credi ¶ Nota ꝙ oĩs idigẽtia vel ẽ indigẽtia nature vel auaricie Indigentia nature paucissimis suppleri potest. eo ꝙ natura paucis minimisq̃ ꝯtẽta est. Unđ ꝓpter naturã nõ oportet multũ q̃rere diuitias. nec ꝑ diuitias idigẽtia nat̃e amoueri põt. sic̃ nec ipsa nat̃a mutari p̃t. Indigẽtia vo auaricie est. q̃ nullo mõ expleri p̃t ⁊ ita diuitie eã amouere nõ pñt. ideo pl⁹ agent. qꝛ đꝛ Auar⁹ ñ iplebit̃ pecunia. ¶ Nota ꝙ diuitie nõ solũ nõ inducũt sufficientiã sꝫ nec inducũt sapiaꝫ qꝛ đt Señ. Quid ꝓsunt stulto multe diuitie dũ ꝑ eas nõ possit fieri sapiens

hibernũ pecuniosoꝝ mẽbra nõ sentiũt. Sꝫ adest inq̃es opulentis quo famẽ satient quo sitim frigusq̃ depellãt. Sꝫ hoc mõ ꝯsolari q̃dem diuitijs indigẽtia põt sed auferri penitus nõ põt. Nã si hec hians sꝑ atq̃ aliq̃d poscens opib⁹ explet̃: maneat necesse est q̃ possit expleri. Taceo ꝙ nature minimũ: ꝙ auaritie nihil satis est. Quare si opes nec sũmouere indigentiã pñt: et ipse suaꝫ faciũt: q̃cquid est ꝙ eas sufficientiã prestare credatis

Metrũ tertiũ libri tertij te

Uãuis fluẽte diues auri gurgi/
Nõ expleturas cogat auar⁹ opes
Oneretq̃ baccis colla rubri litoris
Ruraq̃ centeno scindat opĩa boue
Nec cura mordax deserit sup̃stitem
Defunctũq̃ leues ñ comitat̃ opes

Metrũ tertiũ tertij libri.

Uãuis fluẽte ⁊c. Istđ ẽ tertiũ metrũ h⁹ tertij qđ đꝛ archiloicũ ab ĩnẽtore. iãbicũ a pede p̃dñante. cui ꝯiũgit̃ metꝝ elegyacũ. in q̃ metro ꝓhia inuehit̃ ꝯ auaros q̃s ĩ pñti vita sollicitudo diuitiaꝝ affligit ⁊ ĩ morte de-

relinq̄t ⁊ dicit. Quāuis diues supple auar⁹ fluēte. i. abūdāte auri gurgi/
te. i mltitudīe cogat. i. ꝯgreget opes. ñ expleturas suā cupiditatē. ⁊ q̄uis
diues oneret. i. p̄mat colla sua bacc̄. i. gēmis p̄cios rubri littoris. i. rubri
mar̄ qꝛ gēme colligūt in littore rubri maris. ⁊ scindat. i. diuidat arando
rura opima. i. agros fecūdos. cēteno boue. i. cū cētū bob⁹. adhuc cura mor

Prosa quarta tertij libri.

Eo satis dixit ꝙ ꝑ diuitias sufficientia adipisci non pōt. Nūc vult oñdere ꝙ dignitas ꝓ magno nō est hñda q̄ malū magis ociosum q̄ clarum efficit

Ed dignitates honorabilem reuerendūq̄ cui ꝓuenerīt reddūt. Nū vis ea est mgr̄atib⁹ vt vtentiū mentib⁹ v̄tutes inserāt vitia depellāt. Atq̄ nō fugare sꝫ illustrare poti⁹ neq̄ciā solent. Quo fit vt indignemur eas sepe neq̄ssimis hominib⁹ cōtigisse. Unde catul⁹ licet in

dax. i. sollicitudo nō deserit ip̄m sup̄stitē id ē viuentē. ⁊ leues opes q̄ leuiter transeunt. non comitantur ip̄m defūctū. i. mortuū. ¶ Nota ꝙ circa lr̄am gurges s̄m huguitionē ⁊ Isido. li. ethimol. ē loc⁹ altus id ē ꝓfund⁹ in flumine. ⁊ in ꝓposito sig̃t abūdantē affluētiaꝫ auri. Itē s̄m Hug. Bacca ꝑ duplex c. ī uenitur positū ꝓ fructu oliue vl̄ lauri. vl̄ ꝓ q̄libet fructu. Aliq̄ñ aūt īuenitur ꝓ gēma p̄ciosa. ⁊ sic sumitur hic. Item diues auarus duplici malo p̄mitur. in pñti vita sp̄ sollicitatur. ⁊ p⁹ mortē nihil ip̄m de diuitijs comitat̄. de q̄ diuite loquit̄ Alan⁹ in li. de plāctu nature dicēs Ut locul̄ varia nūmoꝝ fercula donet Imponit ꝓprio diues ieiunia vētri. Itē iocula/tur ocellis diues in argento sed venter p̄hari cogitur

Ed dignitates. Ista ē q̄rta ꝓsa h⁹ tertij ī q̄ ꝓbat p̄hia ꝙ dignitates tp̄ales ñ ꝯferūt honorē ⁊ reuerētiā quā ꝓmittere vidētur. ⁊ ꝑ ꝯñs ē ī eis vera btitudo. ⁊ p̄mo ꝓpōit ꝙ dignitates faciūt honorabilē. scd̄o ip̄ bat illd̄. ibi. Nū vis. p̄mo d̄t. Sꝫ dignitates reddūt hoīez honorabilē et reuerēdū cui ꝓuenerīt. ¶ Nota honor ē exhibitio reuerētie alicui in testimoniū v̄tut̄ sic accipitur ex. iiij. ethi. vl̄ alr̄ honor ē opiniōis bñfactiue signū. vt d̄t arist. li. rhetoricoꝝ. qñ eī opiamur nob̄ posse bñ fieri ab aliq̄ ip̄sū honorā⁹. Sꝫ reuerētia ē decēs ac matura g̃tuitas s̄m tulliū ¶ Nū vis ea. Hic p̄hia ip̄bat ꝓpositū q̄druplici via. s. ꝙ dignitates ñ ꝯferūt honorē ⁊ reuerētiā. Prīo qꝛ malis sepe eueniūt. Scd̄o quia ꝑ dignitates vitia improboꝝ innotescūt. Tertio quia opinione hominū vilescūt. Quarto

quia tēpoꝝ mutatōne splēdere desinūt. scda ibi. In q. tertia ibi. Atq; vt agnoscas. cīrca ibi. Sz hoc apud. Primo dicit. Nū p nūqd. ea vis. i. talis virt⁹ est magistratib⁹. i. dignitatib⁹. vt inserāt ꝟtutes mētib⁹ vtentiū eis vt depellāt vicia. q. d. nō. vñ subdit. Atq; p certe. dignitates non solēt fugare neqtiam. sed poti⁹ illustrare. i. mānifestare. q̄ fit. i. ꝓpter qō fit. vt nos idignemur eas sepe ꝓtigisse hoib⁹ neq̄ssimis. vñ Catulus q̄ erat vir sapiēs z ꝟtuosus Nonium q̄ erat hō vitiosus appellat strumā. lz viderit ipsum sedentē in curuli. i. in sede dignitat⁹ iudiciaria. vides igitur quātū dedec⁹ dignitates adjiciāt hominib⁹ mal⁹ z manifestāt eos eē ꝓceptibiles a bonis. Atq; p certe. indignitas id ē malicia eoꝝ min⁹ patebit si nullis honoribus inclarescant. i. splendeant. O boeti num. i. nunqd tu potuisti tot piculis adduci. i. affligi vt cuz decorato. i. tali viro mgratū gereres. cuz in eo respiceres mentē neqssimi scurre z delatoris. q. di. non. Nunqd possum⁹ iudicare dignos reuerētia. ob honores. i. ꝓpter dignitates. q̄s iudicamus indignos ipsis honoribus. i. dignitatib⁹ q. d. non. At si quē videres preditū sapia. licet nō haberet dignitatē nunquid posses eū nō putare dignum reuerentia. vel sapientia qua preditus est. q. d. non posses eum iudicare indignum sapientia z virtute sua. q. p. pria dignitas inest. virtuti quā virt⁹ trāsfundit in eos quibus fuerit adiūcta. z quia populares honores hoc facere nequeunt. liquet. i. manifestum

curuli Monīū sedentē strumā tñ appellat. Vides ne quantū malis dedec⁹ adjiciāt dignitates. Atq; min⁹ eoꝝ patebit idignitas si nullis honorib⁹ inclarescāt. Tu quoq; nū tā dē tot piculis adduci potuisti vt cū decorato gerere mgratū putares cū in eo mentē neqssimi scurre delatoris q; respiceres. Nō eī possum⁹ ob honores reuerentia dignos iudicare quos ipsis honorib⁹ iudicam⁹ indignos. At si quez sapia p̄ditū videres. nū posses euz vel reuerentia vel ea qua est p̄dit⁹ sapia nō dignū putare. B. minime. P. Inest enim dignitas propria ꝟtuti quaz ptin⁹ in eos q̄bus fuerit adiūcta trāsfundit. Nō qz populares facere neq̄unt honores liquet eos propriam dignitatis pulcritudinem non hr̄e.

est eos ꝓpriã pulcritudinẽ dignitatis nõ hr̃e. Nota ex lr̃a p̃t formari talis rõ. Illud qđ aduenies alicui nõ ꝯfert ⁊ nõ aduenies nõ aufert honorem illud nõ facit vere honorabilẽ. sed dignitates nõ ꝯferũt honorẽ cui adue/niũt nec tollũt si ñ aduenĩũt. g̃ ⁊ c̃. minor ꝓbat̃. qꝛ honor sequit̃ v̄tutem ex iiij. ethicoꝝ. vñ vitiosũ nullo honore dignũ reputam⁹ in q̃cũq; dignitate fuerit. sed solũ v̄tuo/sum etiã si non sit in dignitate. cũ igit̃ dignitates tp̃ales non ꝯferãt virtutem nec tollãt vitia. manifestũ est ꝙ honorabilẽ nõ faciũt.

In quo illud ẽ aniaduertendũ magis. Nã si eo abiectior ẽ quo magis a plurib⁹ quisq; ꝯtemnit̃ cũ reuerẽ/dos facere neq̃at quos pl̃ib⁹ ostẽtat despectiores poti⁹ iprobos digni/tas facit. Ueꝝ nõ impune. Reddũt nanq; improbi parẽ dignitatib⁹ vicem quas sua ꝯtagione ꝯmaculãt

¶ Nota Catull⁹ erat vir sapiẽs ⁊ v̄tuosus q̃ Noniũ sedentez in curuli ex aĩ indigna/tiõe vocabat strumã eo ꝙ viro tã malicioso collata fuit dignitas Est aũt struma ꝯgeries humoꝝ ĩ collo. sub hac aũt sil̃itudĩe ip̃m appellabat strumã. qꝛ in pectore habuit cõgeriẽ vitioꝝ. ¶ Nota ꝙ rex Theodoric⁹ voluit q̃ndã noĩe Decoratũ violẽter ĩtrudere in mg̃ratũ vt vna cũ boetio rẽpublicã regeret. cui⁹ neq̃tiã boeti⁹ detestatus recusauit sibi associari. ꝓpter qđ Boe. multꝫ iiurijs afflict⁹ fuit a rege theodorico. ¶ Nota ꝙ scurra s̃m Hug. idẽ est qđ lec/cator vel vaniloqu⁹. ꝓprie aũt đꝛ q̃ sequit̃ curiã g̃ra cibi. ¶ Nota ꝙ v̄tus facit hoĩem reuerẽdũ ⁊ nobilẽ. nõ dignitas qꝛ đt Señ. xliiij. epl̃a. Uir/tus nõ accepit platonẽ nobilẽ ⁊ reuerẽdũ s̃ fecit. q̃s em̃ ẽ generosus vir/tuosus ⁊ dign⁹ nisi q̃ ad v̄tutẽ est bñ disposit⁹. Nõ facit hoĩem nobilem atriũ plenũ famosis imaginib⁹ ⁊ nũmis. sed anim⁹ ⁊ v̄t⁹ supra fortunam surgẽs. ¶ In q̃ illud ẽ. Hic ph̃ia ꝓbat scđa via ꝙ dignitates nõ faci/unt hoĩem nobilẽ ⁊ honorabilẽ. qꝛ vitia ĩiproboꝝ manifestãt. dicẽs. In q̃. s. dignitas aduenit mal̃. illud ẽ magis aniaduertẽdũ ꝙ si aliq̃s eo ẽ abiectior. i. vilior. q̃. i. q̃ꝫto magis ꝯtẽnit̃ a pl̃ib⁹. cũ dignitas neq̃at facere ĩ/probos reuerẽdos. ip̃os facit despectiores quos pl̃ib⁹ ostẽtat. veꝝ ꝓ sed. h̃ nõ est ĩpune i. dignitas nõ facit h̃ ĩpunita. nãq; ꝓ qꝛ ĩprobi parẽ vicẽ reddũt dignitatib⁹. q̃s ip̃i cõmaculãt sua ꝯtagiõe. q. d. sicut dignitas maculat ĩprobos qꝛ eoꝝ malicĩã manifestat. sic eꝯ ĩprobi cõmaculãt dignitates ¶ Nota ꝙ ꝑ dignitates vitia ĩproboꝝ ĩnotescũt. qꝛ principat⁹ virũ osten/dit. Cũ igit̃ vitiũ faciat hoĩem ꝯtẽptibilẽ tp̃alis dignitas aduenies ĩpro/bis facit eos đspectiores. Uñ Iuuenalis poeta: O ẽ animi vitiũ tãto de/specti⁹ in se crimẽ hꝫ q̃ꝫto q̃ peccat maior habetur. Et Señ. Loco igno/minie apud indignum est dignitas

¶ Atq; vt agnoscas. Hic phia ꝓbat tertia via q; dignitates nō faciunt reuerēdū. q; opiniōe hoīm vilescūt. q̄ eīm dignitatib; funguntꝝ ꝯuis a suis honorentꝝ. tñ apud extraneos hoīes nō curantꝝ vt ab illis q̄ sūt alterī⁹ dioc̄esis. Vñ ōt Atq; ꝓ certo. vt tu agnoscas verā reuerētiā q̄ est brīuido nō posse ꝓtingere alicui hoī p has dignitates vmbratiles. i. trāsitorias ad modū vmbre sic collige. si q̄s hō functꝰ. i. vsus multiplici cōsulatu. id ē dignitate deuenerit forte i barbaras natiōes. i. extraneas gētes. faciet ne honor ꝓsulat⁹ ipz venerandū barbaris q. d. nō. Atq; ꝓ certe si h̄. s. facere reuerendū barbarꝭ. foret naturale mun⁹ dignitatib. nullo mō cessarēt ab officio suo. q̄ q̄. i. q̄cunq; loco gētiū Sicut ignis vbiq; terraꝝ nūq; desistit calere. i. cremare. sz q̄nīā id. s. reuerēdū facere. eis annectit falsa opinio hoīm ⁊ ñ ꝓpria vis. ītico. i. statim vanescūt. cū ad eos venerint q̄ ñ estimāt eas esse dignitates sicut sūt natiōes barbarice. id ē. extranee. ¶ Nota q; res ñ destituīt a sua ꝓpria opatōe. cū eīm opatō sit finis hñtis opatōez. ij. ce. ⁊ mun. res destituta a sua opatōe destituerē a suo fine. sic eēt frustra. Si q̄ facere reuerēdū eēt naturalis opatō dignitatū vbiq; gentium facerent hoīem reuerendū. sed videm⁹ q; dignitates q̄ faciunt aliquē reuerendū apud suos. apud extraneos nō faciūt ipm reuerendum. ¶ Sed hoc apud exteras. Hic phia ꝓbat q̄rta via q̄ sumit ex hoc q; dignitates tpm mutatiōe sordescūt. q̄ eīm magna olim fuit di-

Atq; vt ignoscas verā illam reuerentiam p has vmbratiles dignitates ñ posse ꝓtingere. sic collige. Si q̄s multiplici ꝓsulatu funct⁹ i barbaras natiōes forte ꝺuenerit. venerandum ne barbaris honor faciet. Atq̄ si hoc naturale mun⁹ dignitatibus foret. ab officio suo quoquo gentium nullo mō cessarent. Sicut ignis vbiq; terraꝝ nunq; tñ calere desistit. sed qm̄ id eis ñ ꝓpria vis sed hoīm fallax adnectit opinio. vanescūt ilico cū ad eos venerint q̄ dignitates eas esse ñ estimāt. Sz hoc apud exteras nationes. Inter eos ꝟo apud quos orte sūt Mū ꝓpetuo ꝑdurāt. Atq̄ ꝓfectura magna olim ptās. nūc inane nomen ⁊ senatorij census grauis sarcina. Siq̄s quondā ppli curassent ānonā. magn⁹ ba-

gnitas moderno tpe ꝓ nihilo repuatur. vñ dt. Sz hoc qđ dixi verꝝ ē apđ exteras natões. i. extraneas. sed inter eos apud q̃s dignitates orte sũt ñ ꝑ petuo durãt. Atq̃ ꝑ certe. nam p̃fectura oli erat mag̃ ptãs apđ romãos. sed nũc ē inane nomẽ. ⁊ cẽsus. i. p̃ciositas senatorij nũc ē grauis sarcina q̃ olim erat magna dignitas. ⁊ si q̃s q̃ndam curasset annonã ppli q̃ dicebat p̃fect⁹ annone. ille magn⁹ habebatur nũc ea p̃fecrura q̃d ē abiectius. q. d. nihil Ut em̃ pauloañ diximꝰ. nihil hz ꝓprij dcorꝫ qđ opĩone vtẽtiũ nũc accipit splendorẽ nũc amittit Et epilogat dicẽs Igit si dignitates neque/unt facere reuerẽdos vt patz ex p̃ma via. si sordescũt ꝯtagione id ē vitio iproborum vt patz ex scđa via si desinũt splẽdere mutatõe tẽporꝫ. vt docet q̃rta via si vilescunt estiatõe gentium vt ptz ex tertia via. q̃d ē qđ habeãt i se expetẽde. i. desiderãde pulcritudinis. nedũ alijs p̃stent. q. d. nihil habent in se pulcritudis. ⁊ iõ nec ea alijs p̃stare pñt. ¶ Nota ꝙ p̃fectura q̃ndã erat magna dignitas apud romanos. ⁊ dr ille p̃fect⁹ q̃ ceteris magistratib⁹ p̃fuit. ⁊ oẽs dignitates in ciuitate romana añcellebat. sed postq̃ Juli⁹ cesar impiũ inuaserat talis dignitas ad impatorẽ trãsferebat ⁊ diminuebat ei⁹ ptãs ita ꝙ nomen illi⁹ dignitatis mansit sine re ¶ Item senatoria dignitas magna fuit apđ romanos. qr officiũ senatorꝫ pri⁹ fuit honestum s. vtiliter cõsulere reipublice. sed postea ꝯpulsi fuerũt senatores ad seruiendũ volũtati principis in damnũ reipublice

bebat. Nũc ea p̃fectura q̃d abiecti⁹
Ut em̃ pauloante dixim⁹ qđ nihil
hz proprij decoris opĩone vtentiũ
nũc splendorez accipit. nũc amittit
Si igit reuerendos facere neq̃ũt di
gnitates. si vltro iproborꝫ ꝯtagiõe
sordescũt. si mutatiõe tpm splende
re đsinũt. si gentiũ estiatõe vilescũt
q̃d est qđ in se expetende pulcritu/
dinis habeant nedũ alijs p̃stent

Metrum quartũ libri tertij.

Uãuis se tyrio supb⁹ ostro
Comeret. ⁊ niueis lapillis
Inuisus tñ oibus vigebat
Luxurie Nero seuientis
Sz quõdã dabat iprob⁹ verendis

Metrum quartum tertij libri

Uãuis si tyro ⁊c. Hic icipit q̃rtũ metꝝ h⁹ tertij q̃d dr̃ metꝝ valẽticũ ab iuẽtore. dactilicũ a pede p̃dñante. tetrametꝝ a nũero peduz. i q̃ metro phia ꝯfirmat ꝑ exẽplũ ꝙ dignitates ñ faciũt ve reuerẽdũ. ⁊ ꝑ ꝯñs

nõ est btitudo querẽda in eis qꝛ dignitates aduenie bãt neroni q̃ pessim⁹ erat ⁊ ab eo alijs ꝯferebant. vñ dt in lr̃a. Quãuis supb⁹ nero seuientis luxurie comeret. i. ornaret se ostro tyrio. i. purpura tincta in sanguĩe tyri. ⁊ q̃uis comeret se niueis lapillis. i. albis margarit⁹. tñ ip̃e vigebat. oib⁹ inuisus. i. odiosus. Nã ĩprob⁹ nero dabat verẽdis p̃rib⁹. i. reuerẽdis senatorib⁹ curules. i. tales dignitates ꝓpter q̃s sedebant in curulib⁹ ĩdecores. qꝛ ab indigno dabãt. Quis igitur putet. i. reputet illos honores btõs q̃s miseri. i. ĩprobi ⁊ vitiosi tribuũt. q. d. null⁹.

¶ Nota dt Neronẽ seuiẽt⁹ luxurie. qꝛ episcop⁹ linconiẽs. noĩe Preculsus narrat q̃ Nero oĩa theatra italis ⁊ grecie ꝑlustrãs assũpto vario decore vestitus cytharistas tragidas et aurigas sepe supasse visus est

patricus indecores curules.
Quis illos igitur putat beatos
Quos miseri tribuunt honores

Prosa quinta tertij libri.

N vo regna regũq̃ familiaritas efficere potentem valent. Quid ni? q̃n eoꝝ felicitas ꝑpetuo ꝑdurat. Atq̃ plena est exẽploꝝ vetustas. plena etiã p̃ns etas qui reges felicitatẽ calamitate mutauerit. O p̃clara potentia q̃ nec ad ꝯseruationem quidẽ sui satis efficax inuenit

tãtis libidinib⁹ exagitat⁹. vt nec a mr̃e nec a sorore abstinuisse videbat reuerẽtia ꝯsãguinitat⁹. Uiꝝ in vxorẽ duxerat ⁊ ip̃e a viro in vxorẽ recept⁹ ẽ ⁊ fuit luxurie tã ieffrenate vt retib⁹ aureis piscaret q̃ purpureis funib⁹ extrahebant ⁊ lauabãt ea frigidis ⁊ calidis vngẽt⁹ q̃ nunq̃ minusq̃ mille talẽt⁹ ꝯfecit. ⁊ nihilomin⁹ ip̃e nero tã viciosus dignitatẽ ĩpialẽ adept⁹ est. imo etiã alijs dignitates largit⁹ est.

Prosa q̃nta tertij libri.

N vo reg̃. Hec ẽ q̃nta ꝓsa h⁹ tertij in q̃ oñdit ph̃ia q̃ regnuꝫ ⁊ regni familiares ñ ꝯferãt verã potẽtiã quã ꝓmittunt ⁊ ꝓpt quã appetunt Et prĩo oñdit verã potẽtiã nõ eẽ in regnãtib⁹. scdo q̃ nõ ĩ regũ familiaribus. ibi. Nã q̃d ego. Qd aũt ĩ regnãtib⁹ nõ sit vera potẽtia. ⁊ ꝑ ꝯñs nec btitudo ꝓbat q̃ttuor vijs. Prima sumit ex ꝑuitate duratiõis regnantiuꝫ. Scda sumit ex ꝑuitate extẽsiõis. Tertia ex ãnexiõe tiorꝫ. Quarta ex defectu securitat⁹. scda ibi. Qd si hec. Tertia ibi. Expt⁹ sort⁹. Quarta ibi. Atq̃ vellẽt. Prĩo ꝓponit intẽtũ ꝑ modũ q̃õnis dicẽs. An regna ⁊ regũ familiaritas valẽt efficere potẽtẽ. ⁊ rñdet yronice. q̃d ni. i. q̃re nõ efficerẽt potentẽ q̃n eoꝝ felicitas. i. ptãs ꝑpetuo ꝑdurat q̃d sup. nunq̃ ꝯtigit. vñ subdit. Atq̃ ꝓ certe. vetustas plẽa ẽ exẽploꝝ. ⁊ etiã ⁊ p̃ns etas q̃ reges mutauerint suã felicitatẽ calamitate. Et subdit. O p̃clara est potentia loquendo

hyonice q̃ nec inuenit satis efficax ad ꝯseruatio nẽ sui. ¶ Nota nulla felicitas ꝑpetuo ꝑdurat saltẽ tꝑalis. hoc patuit pri⁹ exẽplo vetustatis posito decreso rege lidoꝝ. hoc etiã patz exẽplis eoꝝ q̃ erãt tꝑe boetij. sicut de ĩpatoribꝰ romãis q̃ crebro circa tꝑa sua mutabant. nũc bellis. nũc insidijs oppssi. vel alio mõ obiecti. Et idẽ testat Ganfred⁹ in poetria dicens. Hoc vnũ prescire potes ꝙ nulla ptãs Esse morosa põt si vis exẽpla priores Respice fortunas. emicuit illa ꝓorũ. Florida ꝓsperitas minos subuertit athenas.

Qd̃ si hec regnoꝝ ptãs beatitudis autor est. Nonne si qua ꝑte defuerit felicitatẽ minuat: miseriã importet Sed q̃uis late hũana tẽdant impe ria: ꝑles necesse est gẽtes relinq̃ q̃b⁹ regũ q̃sq̃ nõ impet. Qua v̄o ꝑte beatos faciens desinit ptãs. hac ĩpotentia subitrat q̃ miseros facit. hoc igit mõ maiorẽ regib⁹ inesse necesse est miserie portionem. Expt⁹ sortis sue periculorũ. tyrãnus. regni metus. pẽdẽtis supra v̄ticẽ gladij terrore simlauit. Que est igit hec ptãs q̃ sollicitudinuz morsus expellere. q̃ formidinũ aculeos vitare nequit

¶ Qd̃ si hec regnoꝝ ptãs. Hic oñdit ꝙ ptãs regia nõ ẽ vera ptãs nec beatifica ꝓpter ꝑuitatẽ extẽsionis ei⁹ dicẽs. Qd̃ si hec ptãs regnoꝝ est autor. i. cã btitudis nõne si q̃ ꝑte defuerit regia ptãs ĩpa minuat felicitatẽ ⁊ importet. i. inducat miseriam. q. d. sic. sed q̃uis hũana impia late tendant. tñ necesse ẽ plures gẽtes relinqui q̃b⁹ q̃sq̃ regum non imperet. nõ em̃ põt eẽ ꝙ vn⁹ oib⁹ impet. q̃ v̄o ꝑte desinit ptãs faciens beatos. hac ꝑte subintrat impotẽtia q̃ facit miseros. Hoc g̃ mõ necesse est in regib⁹ eẽ maiorẽ portionẽ miserie q̃ felicitatis cũ in maiori ꝑte sint impotentes. ¶ Nota si ptãs regia efficit beatum. g̃ vbi ẽ defect⁹ ptãtis regie. ibi erit defectus btitudinis. cum igitur plures sint gẽtes sup q̃s nõ est ptãs vni⁹ regis q̃ q̃ subiaceãt sue ptãti sequit ꝙ rex in maiori parte erit miser ⁊ nõ btũs. igitur in ptãte regia nõ consistit vera btitudo. ¶ Expt⁹ sortis Hic oñdit ꝙ in regnãtib⁹ nõ sit vera ptãs ꝓpter annexionẽ timoris ꝑ exemplũ dicẽs. q̃dã tyrãn⁹ scz dyonisius exptus sue sortis. i. fortune quantũ eẽt anxia ꝑiculũ met⁹. i timoris sui ĩpe similauit. i silitudinem demonstrauit terrore gladij supra v̄ticem pẽdentis. Que est igitur hec ptãs que neq̃t expellere morsus. i. corrosiones sollicitudinũ. nec põt vitare aculeos. i. stimulos. formidinũ. i timoꝝ. q. d.

exilis. i. pua ē talis ptās ¶ Nota q̄ dyonisi⁹ fuit q̄dā rex qui cū requireret a q̄dā suo familiari q̄re sp̄ tristaret cū tñ sp̄ hr̄et btām vitā. iste Dionisi⁹ volēs sibi desig̃re cām sue tristicie iussit eum poni inter epulas lautas. et sibi supra verticē iussit suspēdi gladiū acutū tenui filo. Iste viso gladio pterrit⁹ epl̄ari nec leta ipotuit. Cui dixit Dionisi⁹. talis em̄ ē vita mea quā tu btām putabas. sp̄ em̄ mortē mihi iminentē p̄uideo. Cōsidera g̃ quō felix esse poterit q̄ tiere nō desinit. Atq̄ vellent ipsi. Hic ph̄ia oñdit idē q̄rta ratōe q̄ sumit ex d̄fectu securitatis. dicēs. Atq̄ p̄ certe. ipsi reges vellent vixisse securi sed nequeūt. i. ñ pñt. de hinc. i. exq̄ sequit q̄ securi eē nō pñt quō gloriant d̄ sua ptāte qd̄ nō ē faciendum. q̄d. pbat dicēs. An id ē nunq̄d tu potentē censes. i. iudicas illū quē videas efficere. i. pficere velle quod nō pōt. q. d. non ē potēs. An. i. nunq̄d cēses illū potētē q̄ ābit id ē circūdat lat⁹ suū satellite. i. multitudine. q̄ plus metuit illos q̄s ipse terret. q̄ vt videat potēs sit⁹. i. locat⁹ est in manu seruientiū. q. d. nō ē potens. ¶ Nota ex b̄a pōt formari talis rō. illud qd̄ nō facit hoīem securuz hoc nō facit ṽe btm̄. sed potētia tp̄alis ē hmōi. igit ⁊c. Cōsequētia ē nota. qz q̄nto maior potētia tanto minor securitas. ¶ Nota reges securi esse nō pñt. qz incōmoditates iminētes non pñt nō formidare. Narrat em̄ valeri⁹ de dyonisio supradicto q̄ intantum timuit tōsores barbaꝝ q̄ filias suas docuit detōdere barbas. ipsis autē senescētib⁹ p̄cepit vt barbam et capillos sibi abraderēt. ⁊ lectū cubicularē in lata fossa fecit in quem seligneo ponte recepit. qz satellites ⁊ barbaros timuit. ¶ Nā q̄d ego d̄ regū. Hic ph̄ia oñdit q̄ in familiarib⁹ nō ꝯsistit vera potētia. scd̄o excludit q̄ndā obiectionē ibi An p̄sidio. Probat g̃ q̄ familiaritas regū ñ facit eē vere potentē. cū hmōi familiaritas non possit retineri ad nutū. ⁊ ipa retenta freq̄nter vergit in nocumentū. dic̄ g̃. Nā q̄d ego disserā i. dicā de familiarib⁹ regū. cū ipsa regna demōstrē eē tante imbecillitatis. q̄s. s. familiares regū regia ptās icolumis. i sana sepe p̄sternit. ⁊ ipa regia ptās lapsa etiā p̄sternit ipos. quō aūt regia ptās incolumis destruat suos familiares do

Atq̄ vellent ipsi vixisse securi: sed nequeūt De hinc de ptāte gloriant An tu potentē cēses quem videas velle qd̄ nō possit efficere. Potētez censes q̄ satellite latus ambit: qui quos terret ipse plus metuit. Qui vt potens esse videat in ꝟuiētiū manu sit⁹ ē. Nā q̄d ego de regū familiarib⁹ disserā: cū regna ipa tāte ibecillitatis plena demōstrē: quos q̄dez regia ptās: sepe icolumis. sepe aūt

cet p exẽpla dicẽs. Nero coegit Senecã familiarẽ suũ p̃ceptorẽ. i. mgr̃m ad arbitriũ eligẽde mortis. Anthoni⁹ imp̃ator obiecit gladijs militũ Papinianũ suũ familiarẽ diu potẽtẽ inter aulicos. Atq̃ ꝓ certe. vterq̃ Seneca ⁊ papinian⁹ voluerũt renunciare sue potẽtie ꝓpter crudelitatẽ pr̃cipum voluerũt se subtrahere ab eis. q̃ꝝ duoꝝ seneca conat⁹ ẽ opes suas

lapsa ꝓsternit. Nero Senecã familiarẽ p̃ceptoremq̃ suũ ad eligende mortis coegit arbitrium. Papinianũ diu inter aulicos potẽtem militũq̃ gladijs Antoni⁹ obiecit. Atq̃ vterq̃ potentie sue renũciare voluerũt quoꝝ seneca opes etiam suas tradere Neroni: seq̃ in ociũ cõferre conat⁹ est. sed dum ruituros moles ipsa trahit. neuter qd̃ voluit effecit. Que est igit̃ ista potẽtia quã ꝑtimescũt hñtes. quã nec cũ hr̃e velis tutus sis. ⁊ cũ deponere cupias vitare nõ possis. An p̃sidio sunt amici quos nõ v̄tus sed fortuna cõciliatur. Sed quem felicitas amicum fecit infortunium faciet inimicum.

tradere neroni vt ip̃z placaret et voluit se ꝯferre in ociũ. i. i vitã solitariã sed dum ip̃a moles. i. magnitudo potẽtie trahit ipsos ruituros. i. casuros. neuter effecit qd̃ voluit. q̃ ẽ g̃ ista potẽtia quã hñtes ꝑtimescũt quã cũ hr̃e velis ñ sis tut⁹. ⁊ cũ deponere cupias vitare ñ possis. vt patuit de Seneca ⁊ papiniano. ¶ Nota nero fingebat se magistrũ suũ Senecã timere. postq̃ imp̃ator fact⁹ ẽ sicut i puericia. Uñ mãdauit sibi vt gen⁹ mortis eligeret qꝛ viuere nõ posset. Seneca cibo ⁊ potu satiat⁹ aperire fecit venã ⁊ bibẽs d̃ annulo venenoso interijt. Antiq̃ em̃ potẽtes ⁊ nobiles sub gẽma annuli venenũ potabãt. vt si quid aduersi eis ꝯtigisset ad mortẽ ꝯfugerent.

¶ Item Antonius existens imperator in suos tyrannizauit. qui Papinianum suum familiarem diu inter aulicos potentem gladijs militum occidi fecit. Ex quibus patet quomodo regia potestas incolumis sepe suos familiares ꝓsternit. Quõ aũt regia ptãs lapsa ꝓsternat suos familiares ex h̃ patet. Cum em̃ familiares imitant̃ regiã ptãtez necesse ẽ vt ip̃a deficiẽte etiam ipsi familiares deficiant

¶ An presidio sunt amici. quod non virt⁹. Hic ph̃ia excludit obiectionez Posset enim aliquis dicere ꝙ homo potest conseruari in sua potentia per amicos. Unde ꝙ aliqui perdunt potestatem propter defectum

amicoꝝ. h̄ excludit ph̄ia dicens ꝙ hoc nō pōt eē verꝝ d̄ amicis q̄ fortūa cō ciliant̄. de amicis aūt q̄ ꝟtuti ꝯciliant̄ nō ē hic loq̄ndū cū non cōputent̄ inter bona fortūe de q̄bꝫ hic loq̄mur. vñ dicit in lr̄a. An p̄sidio. i. auxilio sunt amici q̄s nō virt⁹ sed fortuna ꝯciliat. q. d. nō. h̄ ꝓbat ꝑ locū ab oppo sitis sic. Quē felicitas. i. fortuna fecit amicū. illū infortuniū faciet inimi cū. q̄ ꝟo pestꝫ ē effica cior ad nocēdū q̄ꝫ fa miliarꝫ inimic⁹. q. d. nulla qꝛ inimiciciaꝫ illi⁹ cauere nō possu mus cū ei ꝯstēt secre ta nr̄a ꝓpter familia ritatē. ¶ Nota de amicis sophisticꝫ lo quit̄ Sene. ix. epl̄a. Qui vtilitatis cau sa assūpt⁹ fuerit tam diu placebit q̄mdiu vtilis fuerit. Amico rū turba florētes cir cūsedit. sꝫ circa euer sos solitudo ē. vñ po eta. Nā p̄cio q̄situs amor cum mūere ce dit. In q̄ꝫ tum durat largitio durat amic⁹

Que ꝟo pestis efficacior ad nocen dū q̄ꝫ familiaris inimic⁹

Metrum q̄ntum tertij libri

Ui se volet esse potentem
Anios domet ille feroces
Nec victa libidie colla
Fedis submittat habenis
Etenim licet indica longe
Tellus tua iura tremiscat
Et seruiat vltima tile
Tamen atras pellere curas
Miserasq̄ꝫ fugare querelas
Non posse: potentia nō est

Alter poeta. Dum fortuna tonat fugiētes terret amicos. Nā q̄s amet q̄s nō vera ꝓcella docet. Et alter poeta. Dū zephir⁹ flabat multꝫ comitabat amicis. Ast oīs aq̄lo turbine flāte fugat. ꝛ Oraci⁹. Horrea formice nū q̄ꝫ ad inania tendūt. Null⁹ ad amissas ibit amic⁹ opes. Qd̄ aūt familia ris inimic⁹ mlt̄ū noceat dicit poeta. Pl⁹ nocet vt nostꝫ ad cūcta domesti cus hostꝫ. Et res ip̄a docꝫ q̄l̄r ip̄e nocet

Metꝝ. v. libri tertij.

Ui se volet. Hic incipit metꝝ q̄ntū h⁹ tertij q̄d dr̄ ꝑamāciū ab in uētore. anapesticū a pede p̄dñante. cathalecticū. qꝛ vna sillaba defi cit ad metri ꝑfectiōeꝫ in q̄ metro ph̄ia oñdit quō ꝟa potētia sit acq̄renda dicēs. ꝙ ꝟa potētia ꝯsistit in rep̄mēdo viciosos mot⁹ vel ꝯcupiscētias ior dinatas. qꝛ sine hoc null⁹ ē vere potēs q̄ntūcūq̄ꝫ dñet̄. dicit g̊. Ille q̄ vo let se eē potētem domet aīos feroces. i. crudeles. q̄ crudelitate hō assimila tur ferꝫ. nec submittat colla victa libidie. i. ꝯcupie. fedis habenis. i. vitio sis motibꝫ. licꝫ em̄ tell⁹ indica. i. terra indie. tremiscat tua iura. lōge. i. licet ptās tua extēdat se ad indiā. ꝛ lꝫ tibi fuiat vltia thyle. q̄ ē insula vltra bri taniā vbi sol facit solstitiū estiuñ ꝛ vltra nō ꝓgreditur tñ non posse pelle

re atras curas .i. obscuras solicitudnies ⁊ fugare miseras ꝙrelas ꝓuenientes ex aduersitate fortũe nulla ẽ potẽtia. ¶ Nota ꝙ vere potẽs ẽ ꝙ sensualitatẽ subiicit rõni. vñ Señ. Si vis oĩa tibi subiicere. subiice te rõni. multos em̃ rexerũt si rõ te rexerit. Et Arist. iij. etbi. Quẽadmodũ puer optet viuere fm̃ ꝓcepta pedagogi ita oportz ꝓcupiscabile ꝓsonare rõni Itẽ Seneca Magnũ ipiuz regit ꝙ sibiipsi dñat Fortior ẽ ꝙ cupiditatem vicit ꝙ hostez subiicit. Est em̃ difficillimũ vincere seipsum. Et Salomon Fortior est expugnator animi expugnatore vrbiũ.

Prosa sexta tertij libri.

Gloria ꝯo ꝙ fallax sepe ꝙ turpis ẽ. Vñ nõ iniuria tragicus exclamat. O gloria gloria i milibꝰ mortaliũ nihil aliud facta nisi aurium iflatio magna ¶Plures em̃ magnũ sepe nomen falsis vulgi opinionibꝰ abstulerũt quo ꝙd turpiꝰ excogitari põt. Nã ꝙ falso ꝓdicant: suis ipsi necesse est laudibus erubescãt Que si etiaz meritis ꝓcurite sint. ꝙd tñ sapientis abiecerint conscientie

Prosa sexta. li. tertij.

Gloria vero ꝙ fallax. Ista ẽ sexta ꝓsa libꝰ tertij in q̃ philia ostendit ꝙ gl'ia mũdana nõ spectat ad verã bitudinem nec facit ꝑfectã bitudinẽ Et primo oñdit hꝫ ō gloria ꝓprie ꝓtutis. scõdo de gloria q̃ puenit ex nobilitate sanguis. ibi. Jam ꝯo. Prio ostendit intentũ de gloria q̃ puenit ex laude falsa ꝓtutis. Scõdo de illa gl'ia q̃ ex veris meritis ꝓcedit. ibi. Que si etiã. Prio ostendit talẽ rõnem. Illud qō ẽ fallax ñ spectat ad bitudinẽ. nec facit bñ. sed gl'ia falsa acq̃sita ẽ fallax. igit ⁊c. Vñ dicit in lra. Gl'ia ꝙa ꝙ fallax et ꝙ turpis sup. satis patet. ꝙ aũtsit fallax ꝓbat auctoritate cuiusdaz poete q̃ tragedias ꝓposuit dicẽs. vñ tragicꝰ ꝙdã exclamat ⁊ ponit auctoritatẽ eiꝰ in greco qō tantũ sonat in latino O gl'ia gl'ia i milibꝰ mortaliũ nihil aliud facta es ꝙ magna aurũ iflatio. qō manifestat dicẽs. Plures em̃ magnũ nomẽ .i. gloriã abstulerũt .i. falsi receperunt. falsis opinionibus vulgi. Et ostendit ꝙ hmõi gl'ia sit turpis dicẽs. Quo. s. iã dicto. s. hñe gl'iam falsis opinionibꝰ ꝙd turpiꝰ excogitari põt. q. d. nihil Nam qui falso predicãtur. id est laudãtur. necesse est vt ipsi erubescant suis laudibus ¶ Nota ꝙ fm̃ Tullium gloria est frequens fama cum laude. Et est duplex vana et vera. vana gloria est que nullo conficiente procedit in esse. Vera est que nullo conficiente non procedit in esse. Fama autem est cognitio alicuius non solum in ꝓpinq̃ sed etiã in remoto. ¶ Nota ꝙ fama inducit gloriã falsã. gloria falsa erubescentiã, Nã erubescentia ẽ crimen in gloriatõis causatum ex aliquo

turpi ꝑpetrato. Cũ aũt aliq̃s se ꝯgnoscat false acq̃sisse gl̃iaz: tũc h̃ timet manifestari. ex cui⁹ manifestatiõe incidit gloriationẽ ⁊ verecundiã ¶ Que si etiã ⁊c. Hic ph̃ia ꝓbat ꝙ gl̃ia meritꝫ acq̃sita nõ spectat ad btitudinẽ. intẽdens talẽ rõnem. Illud nõ spectat ad btitudinẽ de q̃ nulla ẽ cura sapiẽti. sꝫ de gl̃ia etiã meritꝫ acq̃sita nulla ẽ cura sapiẽti. g̃ ⁊c. Maior est nota.

Nã sapiẽs maxie curat btitudinẽ cum fit maxie felix. x. ethico. minorẽ ponit i lr̃a dicẽs. Que scꝫ laudes spectãtes ad gloriaz licet sint ꝯq̃site meritis q̃d tñ adiecerint ꝯscie sapiẽtꝫ. q̃ bonũ suũ metit̃ non rũore ꝓpl̃ari. sed ꝟitate cõscie. q. di. nihil. Secũdo ꝓbati dẽ ꝑ locũ ab oppositꝫ dicens. Qd̃ si pulcꝫ ẽ ꝓpagasse nomẽ. g̃ miseꝫ ẽ nomẽ nõ ꝓpagasse. sed cuꝫ ꝓ magna ꝑte terraꝫ necesse sit nomẽ nõ esse ꝓpagatũ necesse ẽ ꝓ maiori ꝑte miserũ esse. dicit g̃. Qd̃ si hoc ip̃m pulcrũ videt̃ scꝫ ꝓpagasse i. diuulgasse nomẽ. i. gl̃iam. ꝯseq̃ns est vt iudicet̃ fedũ nõ extẽdisse nomẽ. sed sicut pauloañ disserui necesse sit eẽ plures gẽtes ad q̃s fama vni⁹ hoĩs nequeat ꝑuenire. fit i ꝯtigit vt ꝓ maxima ꝑte terraꝫ ille videat̃ inglori⁹ quẽ tu estimas gloriosũ Et qꝛ aliq̃s dicerꝫ sufficit ad btitudinẽ ꝙ hõ sit gl̃iosus in ppl̃o suo hñdo fauorẽ ppl̃i. Dic̃ ph̃ia inter hec bona q̃ sunt in opatione ꝟtuosa nõ puto gr̃aꝫ popularẽ dignã ꝯmemoratiõe q̃ nec iudicio recte rõnis ꝓuenit nec vnq̃ firma ꝑdurat. ¶ Nota ꝙ sapiẽti nõ ẽ cura de gl̃ia. qꝛ d̃t Macrobi⁹. Sapiẽs fructũ in ꝯscia ponit. stult⁹ aũt in gl̃ia. ⁊ Señ. Cõsciaz poti⁹ q̃ famã attende sed ꝓleriq̃ famã pauci ꝯsciam verent̃ ¶ Nota ꝙ fama ppl̃aris nõ ꝓuenit ex recto iudicio rõis. pl⁹ em̃ ppl̃s sequit̃ inclinatõeꝫ sensus q̃ iudiciũ rationis. Nec etiã fama eoꝝ ꝑpetue durat. qꝛ s̃m diuersas passiões vulgi variatur fama ppl̃i. vñ vulgares iudicãt s̃m ꝯcupiaz nõ s̃m rei ꝟitatẽ. ꝓ tãto sil̃es sũt auib⁹ q̃ꝝ ĩtuitũ nox illũinat ⁊ dies cecat. ex q̃rto ei⁹ ꝓsa q̃tta ¶ Jã ꝟo q̃ sit ĩane q̃ futile. Hic ꝓbat ꝙ gl̃ia ꝓueniẽs ex nobilitate sanguinis. etiã nõ spectat ad verã btitudinẽ Et primo oñdit vanitatẽ hmõi gl̃ie. Scd̃o oñdit q̃d boni sit in nobilitate. ibi. ꝙ si q̃d. d̃t ꝑmo Jã ꝟo q̃s

q̃ bonũ suũ nõ populari rũore sꝫ cõscie ꝟieate metit̃. Qd̃ si hoc ip̃m ꝓpagasse nomẽ Nomẽ pulcꝫ vr̃ ꝯñs est vt fedũ nõ extẽdisse iudice. Sed cũ vti pauloañ disserui pl̃es gẽtes necesse sit eẽ ad quas vni⁹ fama hoĩs neq̃at ꝑuenire fit vt quẽ tu estias eẽ gl̃iosũ eẽ ꝓ maxĩa ꝑte t̃raꝫ videat̃ in glori⁹ Inter hec ꝟo popularẽ gr̃aꝫ nc ꝯmẽoratõe q̃dẽ dignã puto q̃ nc iudicio ꝟo ꝓuẽit. nec vnq̃ firma ꝑdurat. Jã ꝟo q̃ sit ĩane q̃ futile no

nõ videat q̃ inane q̃ futile. i. labile sit nomẽ nobiliatatis. q. d. manifestũ est. q̃. s. nobilitas. si referr̃ ad claritudinẽ. i. ad gl̃iam aliena ẽ ab illis q̃ se nobiles esse gloriant̃. qd̃ ꝓbat ꝑ diffinitionẽ nobilitatis dicẽs. Nanq̃ nobilitas videt̃ esse q̃dã laus veniẽs de merit̃ ꝑentũ. ꝙ si p̃dicatio id ẽ laus facit claritudinẽ. necesse est vt illi sint clari q̃ p̃dicant̃. i. laudant̃ hmõi autẽ sunt parentes non nõ. q̃re si nõ habes tuã claritatẽ q̃ ex laude tua ꝓueniat. aliẽa claritudo non efficit te splendidũ. i. gl̃iosũ

bilitatis nomen: q̃s nõ videat: q̃ si ad claritudinẽ referr̃: aliena est. Videt̃ nãq̃ esse nobilitas q̃dã de meritis veniẽs laus parẽtũ. Qd̃ si claritudinem p̃dicatio facit illi sint clari necesse est q̃ p̃dicant̃. Quare splẽdidũ te si tuã nõ habes aliena claritudo nõ efficit. Qd̃ si q̃d est ĩ nobilitate bonũ, id eẽ arbitror solũ, vt ĩposita nobilitas necessitudo videatur, ne a maioꝝ ꝟtute degenerent

Metrum sextũ libri tertij.

Mne hũanũ gen⁹ in terris
Simili surgit ab ortu

¶ Notandũ ꝙ nobilitas sanguis est inane et futile nomẽ. qꝛ nihil vere nobilitat hoĩem nisi ꝟtus. vñ Alan⁹ i li. de plãctu nat̃e. Quid tibi nobilitas. quid clarum nomen auorum Si seruus vitijs fact⁹ ẽ ipse tuis. Itẽ nobil̃ est em̃ si quis virtute refulget Degener est sol⁹ cui mala vita placꝫ. Et pauꝑ heinric⁹. Non p̃signe genus non preclarũ nomen auoꝝ. Sed probitas vera nobilitate viget Et Señ. Nemo ẽ melior altero nisi q̃ rectius ingeniũ habet altero. ⁊ ad bonas artes aptius. ¶ Qd̃ si q̃d est ⁊c̃. Hic ostendit cuiusmodi bonũ sit in nobilitate dicens. Si quid bonum est in nobilitate illud solum esse arbitror vt nobili⁹ videatur imposita necessitudo ne a virtute maiorũ id ẽ ꝓgenitoꝝ degenerent supple ꝑ mores vitiosos. Meli⁹ est enim a p̃re ignobili descẽdere ⁊ morigeratũ eẽ q̃ a nobili ⁊ ꝑ vitia degenerare.

¶ Notandũ ꝙ gloriandũ non est de nobilitate. qꝛ dicit Sene. Si pulcer est lauda naturã. si nobilis lauda parẽtes. si virtuosus ⁊ sapiens lauda te ipsum. si diues lauda fortunam. si potens expecta paulisꝑ ⁊ nihil eris

¶ Notandũ ſm Tulliũ optima hereditas a p̃ribus tradit̃ liberis om̃i patrimonio p̃stantior. scꝫ gloria virtutũ ⁊ decor reꝝ gestaꝝ

Metrum sextũ tertij libri.

Mne hũanũ gen⁹ in terris. Istud est sextum metꝝ huius tertij qd̃ dicit̃ alemanicũ ab inuẽtore. dactilicũ a pede p̃dominãte. trimetrũ a

numero pedũ. hypcatalecticũ. qꝛ vna syllaba supabundat. In q̃ metro phia, pbat oẽs hoies eẽ nobiles p̃ter vitiosos dicẽs. O ẽ genꝰ hoim i terrꝫ cuiuscũqꝫ sit ꝯditõis surgit ab ortu sil̃i. qꝛ ꝑm aiam oẽs sunt ab vno creatore. Unꝰ em̃ ẽ pater rerꝫ. i. vnꝰ creator. s. nobil̃ q̃ cũcta mĩstrat supple gubnando. ille vnꝰ pr̃ dedit phebo radios suos. dedit lune cornua. dedit hoies terris. i. hitare i terrꝫ dedit celo sydera ꝓpt ornatũ eius. Hic pater clausit aĩos membris supple corpeis. aĩos inq̃m petitos. i. acceptos celsa sede. i. in celo. Igit̃ nobile germẽ. i. nobile principiũ. edit. i. ꝓducit cũctos mortales id ẽ hoies. O hoies. q̃d. i. ad q̃d strepitis. i. cuꝫ strepitu iactatꝫ genꝰ vestꝝ ꝛ ꝓauos vr̃os si em̃ tu spectes. i. desideres auctorẽ deuꝫ ꝛ ꝑmordia vr̃a nullus extat. i. ẽ degener id ẽ ignobilis. nisi fouẽs. i. opans peiora vitijs suis deserat ꝓpriũ ortũ. i. deuꝫ a q̃ ꝓcessit.

Unus em̃ rerum pater est
Unus q̃ cuncta ministrat
Ille dedit phebo radios
Dedit ꝛ cornua lune
Ille homines etiam terris
Dedit. ꝛ sidera celo
Hic clausit membris animos
Celsa sede petitos
Mortales igitur cunctos
Edit nobile germen
Quid genus ꝛ proauus strepitis
Si primordia vestra
Auctoremqꝫ deum spectes
Nullus degener extat
Ni vicijs peiora fouens
Proprũ deserat ortum

¶ Nota q̃ omnes homies ex ea parte qua sunt homines sunt eque nobiles. cum enim nobilitas sit quedam excellẽtia contracta ab origine. nobilitas hominis precipue debet attendi ex ea parte qua est homo scilicet ex parte anime. Cum igitur in omnibus hominibus sit eadem origo anime quia omnes anime sunt a deo. om̃es homines sunt eque nobiles. solum autem illi sunt ignobiles qui degenerant a sua origine. anima autem a sua origine producta est a deo ꝛ similis est deo. ideo illi soli a nobilitate degenerant q̃ vitiosis moribꝫ sil̃itudinez dei deturpant quã ex origine ꝯtraxerunt

¶ Nota dt. aĩos celso sede petitos. hoc loquit̃ more platonico q̃ voluit oẽs aĩas siml̃ eẽ creatas in celo ꝛ postea mitterent̃ in corpora quod nõ ẽ verũ

sed aīe creant in corpib⁹. g̃ loquitur more platonico q̃ de⁹ aīas receptas in celo clausit mēbr⁹ corpeis. ⁊ de hoc mag⁹ videbit. ix. metro h⁹ tertij ¶ Nota q̃ oīm hoīm ē vna origo. qr a deo sūt quē patrez oēs vocam⁹. et oēs aīe sūt a deo. g̃ null⁹ ē nobilior alio ſm creatōez. lz ſm igenium bñ. qr soli illi sunt ignobiles q̃ degenerāt suā genealogiā cū discedūt a ꝟtutib⁹ ⁊ adherēt vitijs.

Prosa septima libri tertij.

Uid aūt de corpis voluptatibus loquar quaꝝ appetētia q̃dē plena ē anxietatis, satietas vero pnie. Quātos ille morbos q̃ꝫ itolerabiles dolores quasi q̃ndā fructū neq̃tie fruentiū solēt referre corpib⁹ quaꝝ mot⁹ q̃d habeat iocunditatis ignoro. Tristes ꝟo esse voluptatū exit⁹ q̃squis reminisci libidinū suaꝝ

Prosa septīa tertij li.

Uid aūt ꝺ corpor⁹ voluptatibus. Ista ē ꝓsa septima h⁹ tertij i q̃ ꝑhia oñdit btitndinez ēē i voluptate. Et ꝑmo oñdit hoc ꝺ voluptate generalr. scdo de q̃dā voluptate spālr scda ibi. Honestissima q̃dē. Primū probat duplr ſm q̃ pōit duas rōnes. scda ibi Que si btōs. Prio ītēdit talē rationē In illis nō ꝯsistit btitudo ad q̃ sequūtur mlre īcōmoditates. sed ad voluptates sequūtur multe īcōmoditates. sicut declarat i lr̄a. ⁊ ꝺt. Quid loq̃r de voluptatib⁹ corpis. i. delectatōib⁹ corpalib⁹ q̃ꝫ appetētia. i. cupiditas plena ē anxietatis. qr hō anxiat cū caret eo qꝺ cupit. satietas ꝟo. i. plenitudo voluptatū plena ē pnie. i. pene. cū igit voluptatib⁹ sit cōiūcta anxietas et pnīa in eis nō ꝯsistit btitudo. ⁊ addit quātos morbos ille voluptates ⁊ q̃ꝫ intolerabiles dolores solēt referre corpib⁹ fruētiū eis quasi q̃ndam fructū neq̃tie supple satis patet quaꝝ voluptatū mot⁹. i. affect⁹. q̃d habeat iocunditatis. i. voluptatis ignoro. q̃squis aūt volet remisci suaꝝ libidinū i. voluptatū ipe intelliget. i. ꝯgscet exit⁹. i. fines voluptatuz eē tristes. ¶ Nota q̃ duplex ē voluptas. s. intellectualis ⁊ corpalis. prima ē ꝓseq̃nda. s. intellectualis. qr consistit in speculatiōe aīam beatificans. Scda ē fugienda. qr consistit i delectatōe sensuali corp⁹ mortificās. Vñ Señ. iij epla dicit Voluptates p̄cipue extirpa q̃ latronū more nos amplectunt vt strangulent. ⁊ Tulli⁹ Voluptas īpedit oē cōsiliū atq̃ vt sic dicā oculos ꝑstrigit mētiū ⁊ inimica ē rōni. nullū vult cū ꝟtute hr̄e cōmertiū. ¶ Nota q̃ voluptas plena ē pnīa. Narrat em̄ valeri⁹ q̃ cū Demosthenes ph̄s q̃reret amorē Thaidis meretricis vt ꝯsensum ferret ei. cētū talēta petēs. demosthenes respiciēs i celū rñdit. ꝑ tāto p̄cio nō emā tātū pnie. sciebat em̄ q̃ voluptatē insepabilr sequit pnīa. ¶ Nota q̃ voluptates multos morbos

afferūt. qz ōr Sen. q̄dā epla Multos morbos mlta fercula fecerunt. Et vult Arist. in ethi. q̄ laborantes in passionib⁹ veneris z crapule maxime trāsmutant fm corpus. crapula em̄ plures occidit q̄ gladius.

¶ Que si btōs. Hic phia, phat ꝯclusionē pus positū alio mō deducendo ad iēuentēs. z ē rō ista. Si in voluptatib⁹ cōsistentes btitudo seq̄rē q

pecudes ēnt btē. qđ ē falsū. pecudes enīz laborāt ad explēdaz corp⁹is voluptatē. vñ ōr. Que voluptates si pñt explicare btōs nihil cause ē. i. nihil īpedit q̄n pecudes iudicent eē beate. q̄rū ois intētio festinat ad explēdā corpalē lasciuiā ¶ Norādū q̄ cuz felicitas sit bonū nature rōnalis. null⁹ bestias felicitabit. quia tm̄ gen⁹ hūanū viuit arte z rōne. ¶ Notandū q̄ ad fugā bestialiū voluptatū hortat

Que si beatos explicare pñt, nihil cause est q̄n pecudes quoq̄ btē esse dicant quaz ois ad explēdam corpalē lasciuiā laborat intentio

Honestissima q̄dē cōiugis forez liberoz̄q̄ iocūditas, sed nimis ena tura dictū ē. nescio quē filios inuenisse tortores, quorū q̄ sit mordax q̄cūq̄ ꝯditio neq̄ alias exptū te, neq̄ nūc anxiū necesse ē admonere Jn quo Euripidis mei sniaz pbo q̄ cs/

clina a conatibus bestialiū voluptatū hortat Arist. Alexandrū q̄dā epla dicēs. O alexander delectabilia q̄ corruptibiles sunt. carnal⁹ em̄ appetit⁹ inclinat ad corpales voluptates q̄ cōtristāt intellectuz. Et subdit. Conat⁹ voluptatū generat carnalē amorē. hic generat auariciā. hec generat desiderū diuitiarū q̄ generat inuerecundiā. inuerecundia p̄lūptiōez. p/ sumptio infidelitatē. infidelitas latrocinīū. ꝓpter q̄ mala vitāda ē voluptas

¶ Honestissima q̄dē ꝯiugis forez. Hic phia oñdit q̄ btitudo non ꝓsistit in q̄dā speciali voluptate. s. i. mr̄imonio q̄ licita ē ꝓpter generatōz. ꝓlis intēdens talē rōnez. Jn illa voluptate nō cōsistit felicitas q̄ hz anxietatē sibi annexā sed voluptas mr̄imonij ē hm̄oi sicut tāgit i lra. vñ ōr. Jocunditas cōiugis z liberoz̄ forez honestissima sed nimis ē extra naturam dictū. q̄ natura abhorret qđ volo dicere. q̄ nescio. i. taceo. quē. i. aliquē inuenisse i. habuisse filios tortores q̄rū filioz̄ q̄cūq̄ sit mordax. i. anxia q̄cūq̄ cōditio siue bona siue mala. neq̄ necesse ē te admonere alias exptū ē neq̄ necesse ē admonere te nūc anxiū. i. q̄ ego, pbo sniam Euripedis mei p̄hi q̄ dixit. carentē liberis infortunio felicē eē. ¶ Notandū q̄ anxietas iest p̄hib ꝓpter malitiā filioz̄. Narrat em̄ euripides tropi⁹ i hist⁹ romanoz̄ q̄ dey mentides in suos seuiēs filios. duos ex eis interfecit z cū p̄sequetur tertiū ille cōgregato exercitu obsedit patrē. Pater aūt videns se non posse euadere

seipsum interfecit. Etiā pater anxiat̄ de bonis filijs ꝓpter incēsam dilectionē coꝝ ⁊ ꝓmotionē. q̄b⁹ si aliq̄d aduersi cōtigerit pr̄ reputat se infelicem Ex quo patet ꝙ voluptas cōiugalis habet anxietatem sibi annexam

Abet hoc voluptas oīs. Istō ē metrū septimū huius tertij qd̄ dr̄ anacroanticū ab iuētore. Iabicū vel anapesticū a pede p̄dominātē qꝛ hꝫ primū pedē anapestuꝫ. ⁊ reliq̄s iābos ⁊ est dimetꝝ. i. q̄ttuor pedū catalecticū qꝛ deficit syllaba. nam post tres pedes remanet vna syllaba d̄ q̄rto pede. i quo metro ph̄ia ostēdit q̄d mali cōsequat̄ oēꝫ voluptatem. oīs em̄ voluptas p̄ter anxietatē sibi annexā est transitoria qd̄ ꝯfirmat per quoddā exēplū dicēs Oīs voluptas habet hoc qd̄ dicā. q̄a voluptas agit i vexat fruentes stimulis. i. punitionibus. ⁊ est par. i. simil̄ stimulis apiū volantuꝫ. vbi ꝓ postq̄ apis fudit grata mella. fugit ⁊ ferit corda icta. i. ꝑcussa anxietate. nimis tenaci morsu. q d. iocūditas voluptatis nimis ē trāsitoria. sed anxietas quā affert nimis ē ꝑmāsura ¶ Notandū lꝫ oīs voluptas corpal̄ p̄rio delectet ⁊ postea pūgat ad modū apū. cū hoc maxīe iuenit̄ in voluptate venerea ad cui⁹ fugā Aristoteles hortat̄ Alexandrū dicēs. O clemens īpator noli te multū inclinare ad coitū. qꝛ coitus ē q̄dā ꝓprietas porcoꝝ. q̄ igit̄ tibi gl̄ia si exerceas vitiū bestiarū et actus brutoꝝ. Crede mihi indubitanter ꝙ coit⁹ est destructio corpis. abbreuiatio vite. corruptio ꝟtutū legis trāsgressio. ⁊ generat femineos mores. Qualiter aūt sit fugiēda delectatio venerea docet alan⁹ in de planctu nature di Si venerē fugare velis loca. tpa. vita Nā loc⁹ ⁊ tp̄us pabula donāt ei. Et paup Hein loq̄ns d̄ amore d̄t. Proscribas igit̄ gladijs ip̄m Et fugiēdo fuga quē sola fuga fugat.

Metꝝ septimū tertij libri.

rentem liberis infortunio dixit esse felicem.

Metrū septimū libri tertij.

Abet hoc voluptas omnis
Stimulis agit fruentes
Apiumq̄ par volantum
Ubi grata mella fudit
Fugit. ⁊ nimis tenaci
Ferit ictu corda morsu.

Prosa octaua libri tertij

Ihil igit̄ dubiū ē q̄n he ad beatitudinez vie deuia quedam

Prosa octaua hui⁹ libri.

Ihil igit̄ dubiū est. Ista ē octaua ꝑsa hui⁹ tertij in q̄ ph̄ia oñdit quantis malis sint implicata predicta bona in q̄b⁹ aliq̄ posuerūt felicitatē. Scdo oñdit q̄ exilia sunt corpis bona. ibi. Iam vero

¶ Prio dicit. Nulli dubiū ē pdicta pſiderāti quin hec vicīb⁹ nitūtur hoīes ad brūtudinē puenire ſint q̄dā deuia. nec valeant quenq̄ pducere .eo .i. illuc ad qđ promittūt ſe eē pducturas .quātis ẏo malis ſint implicate breuiſſime mōſtrabo. Quid em̄ ſup. iſtoꝝ ē ſine malo q. d. nihil. vñ ſubdit. Pecuniā congregare ne conaberis .i. laborabis. ſed eripies .i. recipies habēti. et ita implicaberis malo violentie. velis fulgere dignitatib⁹ dāti ſupplicab. ⁊ qui cupis ceteros p̄ire honore. tu vileſces hūilitate poſcēdi potentiā ne deſideras ſubiacebis p̄iculis ſubiectoꝝ gliam peris. ſed paſpſa detract⁹ ſecurus eē deſiſtis. Voluptariā vitā degas ſed q̄s nō ſpernat atq̄ abiiciat tāq̄ ptēs pribilē ſeruū viliſſime. q̄ p ⁊ fragiliſſime rei. ſ. corpis. Notādū q̄ hō q̄rens pecuniā incidit in malū violētie. q⁹ oīs pecuniosus ē violētus i. etbi. Sz q̄rens dignitates ⁊ honores hūiliādo ſe alīs ſupplicabit. Sz ōt Sene. in li. de bñficijs.

ſint: nec pducere quēq̄ eo valeant ad qđ ſe pducturas eſſe promittunt Quātis ẏo iplicate malis ſint breuiſſime mōſtrabo. Quid em̄ pecuniā ne congregare conaberis ſed eripies hñti dignitatib⁹ fulgere velis danti ſupplicabis. Et q̄ preire ceteros honore cupis: poſcēdi hūilitate vileſces. Potentiā ne deſideras ſubiectoꝝ iſidijs obnoxi⁹: piculis ſubiacebis. Gloriā petis: ſed paſpera q̄q̄ diſtractus: ſecur⁹ eſſe deſiſtis. Voluptariā vitā degas: ſed q̄s nō ſpernat atq̄ abiiciat viliſſime fragiliſſime q̄ rei corporis ſeruū. Qui vero qui bona pre ſe corporis ferūt q̄ exigua q̄ fragili poſſeſſiōe nitun

Moleſtū eſt ẏbū ⁊ oneroſū dimiſſo vultu dicere rogo. q̄rēs aūt potētiā ⁊ gloriā optet q̄ ppter potentiam ⁊ gloriam defendendā pſecutionibus improboꝝ ſe obiciat. ⁊ ſic ſecurus eē deſiſtit. Querēs aūt vitā voluptuoſam optz q̄ corpi fuiat. Sz dicit Sen. Maioꝝ ſū ⁊ ad maiora genit⁹ ſum q̄ ſim mācipiū .i. ſeruus mei corpis qđ non aliter aſpiciam q̄ aliquod vinculū mee libertati circundatum

¶ Jā ẏo. Hic pbia. pbat in ſpāli q̄ vilia ſunt bona corpis q̄ aliq̄ reputant: exilia bona. ſcđo breuiter recolligit ſupradicta. ibi Et q̄bꝰ oib⁹. Primo oñdit intētum de magnitudie. fortitudine. ⁊ corpis agilitate. ſcđo de pulcritudine. ibi. Forme ẏo. Primo oſtendit q̄ homo ñ dz mirari ꝺ

gnitudine fortitudine ⁊ agilitate corpis. qꝛ illa excellēti⁹ inueniunt̄ i bru tis q̄ in hoib⁹ dicēs. Jā ꝟo q̄ fecerūt. i. cupiūt bona corpis p̄ se. i. gr̄a sui tanq̄ sint optima q̄ exigua. i. valde vilia. q̄ fragili possessione nitunt̄. i. laborāt. Nū em̄ elephantes mole. i. magnitudine. supare. i. excedere poteritis nec thauros robore id ē fortitudine. Nū tigres p̄ibitis velocitate. Respice spacium. i. magnitudiez celi. firmitudiuē. i. fortitudiez celi. celeritatem. i. velocitatem eius. ⁊ aliquādo desinite. i. cessate. mirari vilia. i. inferiora bona. qd̄ quidem celum non his p̄dictis potius imo mltomin⁹ miranduz est q̄ sua rōne. i. itelligētia q̄ regitur. sic silr̄ in hoīe multomagis laudāda sunt bona rōis q̄ bona corporis. ¶ Nota ꝙ bona corpis sicut magnitudo. fortitudo. agilitas non multū sunt mirāda. quia dicit Seneca. Nō magnitudine et corpis velocitate magne res gerunt̄. sed virtute Unde Catho. Consilio pollet cui vim natura negauit. Jtē Seneca. Excellētia ingenij pōt latere sub q̄cūq̄ pelle. ¶ Nota ꝑm Jsidoꝝ in li. ethimologiaꝝ Elephātē greci a magnitudine corpis putāt dictū eo ꝙ formā montis p̄ferat. Apud indos ꝟo d̄r barro eoꝙ vox eius barritus d̄r. dentes eius ebur. rostꝝ ei⁹ p̄mosade d̄r. ¶ Nota ꝑm Jsidoꝝ. Tigris ē bestia varijs coloribus distincta mirabilis velocitatis. ex cui⁹ noīe q̄dā fluui⁹ tigris appellat̄ q̄ rapacissimus ē oīm fluuioꝝ. Et sciēdum ꝙ p̄ bestia d̄r hec tigris in gtō tigris vl̄ dis. sed p̄ fluuio d̄r tm̄ hic tigris ⁊ in gtō hui⁹ tigris

tur. Nū em̄ elephātes mole. thauros robore supare poteritis. Num tigres velocitate p̄ibitis. Respice celi spaciū. firmitudinē. celeritatez Et aliqñ desinite vilia mirari. qd̄ q̄dē celū nō his potius est q̄ sua qua regitur ratiōe mirandū. Forme ꝟo nitor vt rapidus est vt velox ⁊ vernaliū florū mutabilitate fugacior. Qd̄ si vt aristoteles ait. liceis ocul̄ hoīes vterent̄ vt eoꝝ visus obstantia penetraret. Nōne itrospectis vi

¶ Forme ꝟo nitor. Hic p̄hia oñdit intētū de pulcritudie forme suple ꝙ sit exile bonū. qꝛ est trāsitoria. ⁊ qꝛ est tm̄ supficialis ⁊ d̄r. Vero p̄ sed. nitor. i. pulcritudo forme. vt. i. q̄ rapidus ē. vt. i. q̄ velox. i. velociter ē trāsiens. et est fugacior. i. mutabilior mutabilitate florum vernaliuz. quasi dicat. satis est euidens. Unde si hoīes vterentur linceis oculis vt ait Aristoteles ita vt eorum visus penetraret obstātia. s. corpa. nonne illd̄ corp⁹ alcibiadis superficie pulcerrimum introspectis visceribus turpissimuz videretur. quasi dicat. sic. Ex quo concludit p̄hia Jgitur te pulcrum videri

non reddit. i. facit tua natura. sed ifirmitas oculorum spectātiū. ꝛ subdit. Sed estimare ꝯ nimio vultus bona corpis. dū sciatis hoc quodcūꝙ fuerit de bonis corpis posse dissolui igniculo. i. caloꝛe febꝛis triduane. Febꝛis em̄ acuta fm̄ medicos qñꝙ tertia die perimit. ꝛ tunc bꝛeuiter recolligit supꝛadicta dicens. Ex quibus oib̄ licet redigere in summaꝫ. ꝙ hec. s. pdicta bona. nō pñt pstare ea q̄ pollicent id est pmittūt. nec pfecta sunt cōgregatōne omniū bonoꝝ nec ad btitudinez ferunt q̄i q̄dam calles id est vie. nec ipa pficiunt btōs.

¶ Notādū ꝙ pulcritudo coꝛpoꝛis nō est durabilis. quia dicit Virgili⁹. O formose puer nimiū ne crede colori. Alba ligustra cadunt vaccinia nigra leguṅ.

¶ Notandū ꝙ cōiter dicitur ꝙ visus linceus obstantia coꝛpoꝛa penetrat. sed illud nec ab Aristotele nec ab aliquo autentico inuenitur. Unde Isidoꝛus in libꝛo ethimologiaꝝ loquēs de lince dicit ꝙ linx dictus est quia in lupoꝝ genere numeratur. bestia maculis distincta. tergo vt pardus. sed similis lupo cuius vrinam conuerti in duriciem pꝛecioſi lapidis dicunt qui ligurius appellatur. Nihil autem dicit Isidoꝛus de penetratione visus.

¶ Nota ꝙ alcibiades mulier fuit pulcerrima quam videntes quidam discipuli Aristotelis duxerunt eam ad Aristotelem vt ipsam videret. q̄ visa dixit. Si boies linceos oculos hꝛent vt q̄cūꝙ obstantia penetrarent. introspectis visceribus coꝛpus quod appꝛaret pulcerrimū. turpissimum videretur.

sceribus illud Alcibiadis supficie pulcerrimū coꝛpus turpissimū videretur. Igit̄ te pulcrū videri non tua natura, sed oculoꝝ spectantiuꝫ reddit infirmitas. Sed estimate ꝯ vultus nimio coꝛpis bona, dū sciatis hoc quodcūꝙ miramini, triduane febꝛis igniculo posse dissolui. Ex quibus omnibus illud etiā redigere in summā licꝫ ꝙ hec q̄ nec pstare q̄ pollicent bona pñt, nec oim bonoꝝ congꝛegatione pfecta sūt ea nec ad beatitudinem quasi q̄daꝫ calles ferunt, nec beatos ipsa pficiunt.

Metrum octauum libꝛi tertij

Metrum octauum tertij libꝛi.

Metrum octauum

Eu heu q̄ miseros tramite deuio. Istud est octauū metꝝ huius tertij cuius prim⁹ ꝟsus dr metrū asclepiodiacū ab inuētore. coriā bicū a pede p̄dñante. Scd̄s ꝟsus dr metꝝ archilogicū ab inuentore. iā bicū a pede p̄dñante. In q̄ metro ph̄ia deplāgit errorē hoim q̄n q̄ rēdo mīma bona sunt prudentes. sed in q̄rēdo sūmū bonū abducūt̄ ig̃rātia. p̄mo facit h̄. scd̄o p̄cat̄ vt hoīes tediati falsis bonis redeant ad verū bonum. secūda ibi. Quid dignū. Dicit g̃. Heu est interiectio dolētꝫ. et est dissyllabū ꝓpter metrū. q̄ ignorantia abducit miseros deuio tramite. i. transuersa via supple a vero bono. vos hoīes ñ q̄ritꝫ aurū in viridi arbore nec carpitꝫ gēmas in vite. vos nō abditis id est nō abscōditis laqueos ꝑ captura piscium in altꝫ mōtib⁹ vt ditetis. dapes pisce. et si vobis liq̄at seq̄ capreas ñ captatis. i. nō acceditis vada tyrrhena. i. mare thyrrenū q̄d est ī italia. q̄netiā ꝑ certe homines norūt. inouerūt. ipos recessus abditos. i. absconditos fluctib⁹ equoris. etiā hoīes norūt q̄ vnda sit feracior. i. abundantior niueis gēmis. i. margaritis. vl' que vnda sit feracior rubentis purpure. i. conchiliorum q̄rum sanguīe fit purpura. ⁊ homīes norunt que littora prestent i. abundent. tenero pisce vel asperis echinis. id ē talib⁹ piscib⁹. sed q̄nā. i. vbi lateat bonū. s. btīficū. q̄d cupiunt nescire sustinent ceci exñtes. ⁊ sup. illud bonū q̄d abijt trās polū stelliferū. illud hoīes demersi cecitate ig̃rantie petūt tellure. i. q̄runt in terra. ¶ Notandū s̄m Isido. li. ethimo. caprea ē agrestis capra. q̄ qꝛ acutissime videt greci eam midercuscepon. i. dorcas appellauerant

Eu heu q̄ miſ̄os tramite d̄uio
Abducit ignorātia
Non aurꝫ in viridi queritis arbore
Nec vite gemmas carpitis
Nō altis laq̄os mōtibus abditis
Ut pisce ditetis dapes
Ne vobis capreas si libeat sequi
Tyrrhena captatis vada
Ipsos q̄netiam fluctibus abditos
Norunt recessus equoris
Que gemmis niueis vnda feracior
Vel que rubentis purpure
Necnō q̄ tenero pisce vel asperis
Prestent echinis littora
Sed quonā lateat qd̄ cupiūt bonū
Nescire ceci sustinent
Et qd̄ stelliferū trans abijt polum
Tellure demersi petunt

¶ Notandū ſm Iſidoꝝ ꝙ echin⁹ eſt piſcis paruus ſemipedalis q̄ adherē do videt retinere nauē. ⁊ ē piſcis aſprim⁹ ad modū ericij ad edēdū ſat⁊ ſua uis. ¶ Quid dignū ſtolidis. Hic p̄cat ph̄ia poſt tediū falſoꝝ bonoꝝ hoīes redeant ad verū bonū. ⁊ dt. Quid dignū ego imp̄cer ſtolidis mē tib⁹ hoīm q. d. nihil aliud niſi h̄ ꝙ hoīes ambiāt ipſos honores ⁊ opes. ⁊

Quid dignū ſtolidis mētib⁹ imp̄cer
Opes. honores. ambiant
Et cū falſa graui mole ꝑauerint
Tum vero cognoſcant bona

Proſa nona libri tertij

Actenus mendacis formam felicitatis oſtēdiſſe ſuffecerit. quā ſi ꝑſpicaciter intueris. ordo eſt deinceps q̄ ſit vera monſtrare. B. Atqui video inquā nec opib⁹ ſuffi cientiam. nec regnis potentiā. nec reuerentiam dignitatibus. nec cele britatem gloria. nec leticiam volu ptatibus poſſe contingere. P. An etiā cauſas cur id ita ſit deprehen/ diſti. B. Tenui quidez veluti rimu la mihi videor intueri. ſed ex te co/ gnoſcere apertius malim. P. At qui pro mptiſſima ratio eſt

ꝯꝑauerint. i. acq̄ſiue rint ſibi falſa bona. g̃ui mole. id ē tedio/ ſa ſollicitudie. tādez tedio ducti cog̃ſcant vera bona. ¶ Notan dū ꝙ iſta deprecatio ph̄ie non eſt ex mali uolētia. ſz ex benigni tate. ⁊ ideo nō optat ꝙ hoīes ꝑmaneant i deſiderio bonorū tꝑa lium. ſed vt illud de/ ſideriū magis ſit eis mediū ꝓducendi ad verꝝ bonū. nec ip̄a i⁹ p̄cat cupiditatē vel ābitionē honor⁊ adeſ ſe ſed vt q̄bus adeſt ꝑ h̄ ad verum bonū deducantur

Proſa nona tertij libri

Acten⁹ menda cis. Iſta eſt no na ꝓſa h⁹ tertij in q̄ ph̄ia vult oſtēdere q̄ ſit vera btitudo. ⁊ p̄mo ꝯtinuat dicta di cendis. ſecundo aſſignat cauſam falſe felicitatis. tertio oſtendit que ſit vera felicitas. ſecunda ibi. Quod em̄. tertia ibi. Habes igitur inquit ⁊ formā Primo dicit Hactenus id eſt hucuſq; ſuffecerit oſtendiſſe formam men dacis felicitatis. id eſt falſe. quam ſi perſpicaciter intueris. id eſt conſide res. ordo eſt id eſt reſtat monſtrare deinceps id eſt poſtea que ſit vera feli citas. Et dicit Boetius. Ego video nec opibus ſufficientiā poſſe ꝯtin gere. nec regnis potētiā. nec dignitatib⁹ reuerētiā. nec celebritatē gl̄a. n⁹ le

ticiã voluptatib⁹ q̃ tñ vident̃ ꝓmittere. Et sic falsa felicitas ē in eis. Et dt phia. Nunq̃d tu deꝑhendisti cãs cur illud ita sit. ⁊ dicit Boeti⁹ Ego videor intueri. i. cog̃scere tenui rimula. q. d. non plene sz ꝑfecte video illas cãs sed apti⁹ cognoscere malim. i magis velim ex te. ⁊ dt phia. Atq̃ ꝓ certe. ratio. i. cã false felicitatis ꝑmptissima ē ¶ Nota ꝙ falsa felicitas dr mẽdat. eo ꝙ ñ adimplet qd̃ ꝓmittit. diuitie em̃ ꝓmittũt sufficientiam dignitates reuerentiam. quã nõ ꝯferũt sic̃ patz ex predictis ¶ Nota cognitio false felicitatꝫ vtilis ē. qꝛ cognitio mali expediẽs est ad cautelã fm Alanũ in d̃ plãctu nature. qꝛ malum nõ vitat̃ nisi cognitũ. ⁊ quia noticia mali ducit in cognitionẽ boni ꝑ appositũ igit̃ vult phia primo assignare causas false felicitatꝫ ⁊ tunc oñdere q̃ sit vera felicitas.

Quod em̃ simplex est indiuisumq̃ natura id error hũan⁹ sepat. ⁊ a vero atq̃ ꝑfecto: ad falsuz imꝑfectũq̃ traducit. An tu arbitraris hoc qd̃ nihilo indigeat egere potentia. B. Minime inquã. P. Recte tu q̃dez. Nã si q̃d est ꝙ in vllare imbecillioris valẽtie sit in hac ꝑsidio necesse est egeat alieno. B. Ita est inquam P. Igitur sufficiẽtie potẽtieq̃ vna eademq̃ ē natura. B. Sic videtur P. Qd̃ v̄o hmõi sit spernendũ ne esse censes. An ꝯtra rer̃ oim veneratõne dignissimũ. B. At hoc inq̃ nec dubitari quidez põt. P. Addamus igit̃ sufficiẽtie potentieq̃ reuerentiam. vt hec tria vnum esse iudicemus. B. Addam⁹ siquidez vera volum⁹ ꝯfiteri: P. Quid v̄o inq̃t

¶ Qd̃ em̃ simplex ē Hic phia assig̃t cãz false felicitatis ⁊ declarãs eã oñdit ꝙ sufficiẽtia. potentia ⁊ reuerẽtia. gloria ⁊ leticia sint vnũ in re. secundo ostendit quõ homines ista sepant ab inuicem. secunda ibi. Hoc igitur quod est vnuz. Primo dicit ꝙ causa false felicitatis est. ꝙ error humanus id quod ē simplex ⁊ indiuisiuum natura separat. i. diuidit. et error humanus traducit a vero bono ⁊ perfecto ad falsum ⁊ ad imꝑfectum bonum. Et tunc declarat istam causam oñdens qd̃ reuerentia. potentia. ⁊ omnia talia sunt vnũ ⁊ idem in re. ⁊ primo ostendit potentiam idẽ esse cum sufficientia. ⁊ dicit An tu arbitraris illd̃ qd̃ nihilo indigeat illud egere potẽtia Et rñdet boetius. Mime inq̃. Phia approbat dicẽs. Recte tu quidem respondes

Nā si q̄d est qđ sit valētie ībecillioris. i. potētie debil'. in vlla. i. in aliq̄ re necesse ē ꝙ hoc egeat alieno p̄sidio Et dicit Boeti⁹. ita ē inquā. ꝯcludit ḡ ph̄ia dicēs. Igit̄ vna ⁊ eadē ē natura sufficiētie ⁊ potētie. ⁊ dicit boetius Sic videt̄. Tūc ph̄ia oñdit dignitatē eē eadē cū p̄dict⁹ dicēs. Quia v̄o hmōi sit. s. sufficiēs ⁊ potēs. ne. i. nūq̄dillđ cēses. iudices spernēdū tanq̄ īdignū. an ꝯ ñ sper/nēdū sz dignissimū veneratiōe oīm rerū. Rñdit Boeti⁹. Nō pōt dubitari quin h̄ sit dignissimū oī ve/neratione. ⁊ ph̄ia ad dam⁹ ḡ sufficientie ⁊ potētie reuerentiā ꝙ hec tria vnū iudice/mus. ⁊ dicit Boeti us. addam⁹ ḡ si volu mus vera confiteri.

¶ Notādū ꝙ potētia idē est sufficientie ꝙ em̄ aliq̄d oīno sit suf ficiēs. ita ꝙ nullius egeat ⁊ cū careat po tētia. ꝯdictionē īclu/dit si careret potētia respectu alicui⁹ pos/sibilis nō eēt oīno si bi sufficiens.

¶ Notandū cuicūq̄ inest sūma sufficien tia ⁊ summa potētia eidē inest ⁊ sūma reuerētia. inq̄ntū em̄ aliq̄d hz rōez principij intantū est dignū reuerētia. vñ filij reuerent̄ p̄res. qꝛ sūt p̄ncipiū esse eoꝝ. ⁊ serui dños. qꝛ sunt principia seruoꝝ in mandādo mouentia eos per impiū. ⁊ reueremur viros virtuosos. qꝛ sunt p̄ncipia gubernātia vitā pollitica. Potētia aūt dicit rōem p̄ncipij. vñ illud est maxime p̄ncipiū qđ est potētissimū. ⁊ ideo tale reuerendissimū

obscurū ne hoc atq̄ ignobile cēses esse an oī celebritate clarissimū Cō sidera v̄o ne qđ nihilo indigere: qđ potētissimū: qđ honore dignissimū esse ꝯcessū est egere claritudine quā sibi p̄stare ñ possit atq̄ ob id aliqua ex p̄te videat̄ abiecti⁹. B. Nō possū inquā q̄n hoc vti est: ita etiā celeber rimū esse ꝯfitear. P. Cōseq̄ns igit̄ est vt claritudinez supioribꝰ tribus nihil differre fateamur. B. Conse/quitur inquaz. P. Qđ igit̄ nullius egeat alieni. qđ suis cuncta viribus possit. qđ sit clarum atq̄ reuerēdū nonne hoc etiam cōstat esse letissi/mū. B. Sz vñ huic inq̄ tali meror

¶ Quid v̄o inq̄t Hic oñdit p̄dict⁹ eē annexā gloriā ⁊ leticiā dicēs Quid v̄o cēses. i. iudices. Illud quod ē sufficiētissimū potētissimū. reuerēdissi/mū est ne hoc obscuꝝ ⁊ ignobile. vel ē clarissimū oī celebritate. i. glia. Re spondet boeti⁹. Ego ꝯfiteor illud eē celeberrimū i. gloriosissimū sicut est Tūc ph̄ia ꝯcludit dicēs. Cōseq̄ns igit̄ ē vt fateamur claritudinē. i. glo riā. nihil differre tribꝰ supioribꝰ. ⁊ dicit boeti⁹. Cōsequit̄ inq̄. Tūc ph̄ia

oñdit idē de leticia dicēs. Illud q̄d nulli⁹ alieni egeat ⁊ q̄d cūcta suis vi
rib⁹ possit q̄d sit reuerēdū ⁊ clar. nōne h̄ ē letissimū. Rñdet boe. nō pos/
sum cogitare vñ tali vll⁹ meror obrepat. i. intret. Tūc ꝯcludit phia dicēs
Si supiora manebūt v̄a necesse ē illud plenū esse leticie. ⁊ ꝑ eadez ꝯcessa
necesse ē esse noia diuersa sufficiētie. potētie claritudis. reuerētie ⁊ iocun
ditatꝫ sed subaꝫ eoꝝ nullo mō discrepare q̄d ꝯcedēs boe. dicit necesse ē inq̄m.

vllus obrepat: nec cogitare q̄dem possū. Quare plenū eē leticie siquidem supiora manebūt necesse est cōfiteri. P. Atq̄ illud quoq̄ ꝑ eadem necessariū est sufficientie potentie. claritudis. reuerentie. iocūditatis. noia q̄dē esse diuersa. nullo v̄o mō discrepare substātiā. B. Necesse est inq̄. P. Hoc igit̄ q̄d est vnum simplexq̄. nat̄a prauitas hūana disꝑtit ⁊ dū rei q̄ ꝑtib⁹ caret ꝑtē conat̄ adipisci. nec portiōez q̄ nulla est nec ipsam quā mīme affectat assequit̄. B Quonā mō inq̄. P Qui diuitias i q̄t petit penurie fuga d̄ potentia nihil laborat vil̄ obscur⁹ q̄ eē mauult

¶ Notādum q̄ oēs creature ꝯpantur ad deum sicut effect⁹ ad suā cām. ⁊ q̄ noticia cuiuslibet cause relucet in suo effectu. necesse ē ipsi⁹ dei habere noticiā ꝑ effectū ⁊ noticiā cū laude. q̄a effect⁹ dei repñtant ip̄m sub rōne bonitatꝫ ⁊ ꝑfectōis q̄ i materia laudis. cū autez gl̄ia sit clara cū laude noticia necesse est ꝑncipiū oim rer. q̄d ē sufficiētissimū. potentissimū ⁊ reuerendissimū. etiā esse gloriosissimū. Notāduz q̄ sufficiētissimo nullū bonū deest. ⁊ tale hz appetitū q̄etatū i bono adepto. q̄es aūt appetit⁹ i bono adepto ē leticia. g̊ bonū sufficiētissimū etiā est letissimū. Notādū q̄ oia ista sufficiētia potētia. reuerētia. gl̄ia ⁊ leticia sūt vnū i suba. nō autez sunt vnū i suba sic aggregatū ex diuersis reb⁹. tūc em̄ eēt ibi ꝯpositio q̄d repugnat potentissimo ⁊ dignissimo. eo q̄ simpliciora digniora sūt compositis sed de hoc postea melius patebit.

¶ Hoc igitur quod ē vnum. Hic phia ostendit qualiter homines illud quod est vnū re diuidunt. Secundo mouet dubitationē ibi. Quid igitur inquā. Primo ostendit quomodo homines diuidunt illud quod ē vnū ⁊ dicit Illud quod est vnū ⁊ simplex natura illud dispartit. i. diuidit prauitas hūana. id est prauus error hominū querendo vnum sine alio et dū homines conātur id est laborant adipisci partem rei. q̄ ꝑtib⁹ caret hō

non assequitur vllã portionẽ. i. ptẽ. nec ipsam integrã rẽ affectat. ⁊ q̃rit bo eti⁹. Quo nã mõ diuidũt hoies ista. dicit phia. q̃ petit diuitias ꝓpter fugã penurie. i. cause sufficientie nihil laborat de potẽtia. sed mauult. i. magis vult eẽ vilis. i. indign⁹. ⁊ obscur⁹. i. ingloriosus. ⁊ ita nihil curat ꝺ dignitate ⁊ gl̃ia. talis etiam subtrahit sibi multas voluptates naturales ne amittat pecuniã q̃m parauit. i. lucrat⁹ ẽ Sz hoc modo ne sufficientia ꝯtingat ei quẽ valẽtia. i. potẽtia deserit. quẽ molestia pũgit. quẽ vilitas. i. reuerentia abijcit. quẽ obscuritas. i. infamia recondit q. di. non.

Tunc ostendit idez de potentia dicens. Qui vo solum desiderat posse. i. potentiam ille ꝓfligat id est dispergit opes. despicit voluptates ⁊ honorem carentẽ potẽtia ⁊ nihilipẽdit gloriam. sed vides hunc supple potẽtẽ q̃m multa deficiãt. fit em̃ aliquando vt talis egeat necessarijs vt mordeatur anxietatibus Et cuz nequeat ista depellere etiã illꝺ q̃d maxime petebat desistat eẽ potẽs. Silr lz rõcinari ꝺ alijs tribus. s. de honoribus de gloria. ꝺ voluptatibus. sicut de predictis duobus. nã cum vnũquodq̃ hoꝝ ꝑfecte acceptum sit, idem quod cetera vt declaratum est. quisquis petit aliquid horum sine ceteris non apprehendit illud quod desiderat. ¶ Notandum q̃ querit partem rei indiui-

Multas etiam sibi naturales quoq̃ subtrahit voluptates ne pecuniam quaz parauit amittat. Sed hoc modo nec sufficientia q̃dem cõtingit ei quem valentia deserit. quem molestia pungit. quem vilitas abijcit. quẽ recondit obscuritas. Qui vero solum posse desiderat. profligat opes. despicit voluptates honoremq̃ potentia carentem. gloriam quoq̃ nihilipendit. Sed hunc quoq̃ q̃m multa deficiãt vides. Fit enim vt aliquando necessarijs egeat vt anxietatib⁹ mordeatur. Cũq̃ hec depellere nequeat etiam id qꝺ maxime petebat potens esse desistat. Similiter ratiocinari de honoribus. gloria. voluptatibus licet. Nam cum vnumquodq̃ horũ idez quod cetera sit. quisq̃ hoꝝ aliquid sine ceteris petit nec illud quidem quod desiderat apprehendit

sibilis ptē nō inueniet nec ipam rē cui⁹ ptē q̄rit. qꝛ in reꝝ natura indiuisibile ptē nō hꝫ. cū igit̄ p̄dicta q̄nq̄ꝫ. s. sufficiētia. reuerētia ⁊ c̄. ex pte rei sūt vnū ⁊ indiuisibilia. lꝫ differāt no bꝫ. q̄ q̄rit vnū sine alio nō inueniet.

¶ Notandū ꝙ ista q̄nq̄ꝫ ꝓut iueniunt̄ in rebꝫ sensibilibꝫ in q̄bꝫ hn̄t eē mō impfecto ⁊ diminuto. sic vnū inuenit̄ sine alio. Inq̄ꝫtū aūt accipiunt̄ ſm eē pfectū ⁊ ſm eē sūmū ꝓut inueniunt̄ i btitudine sic sūt idez indiuisibil̄r ⁊ vnū n̄ inuenit̄ sine alio. q̄a sūma sufficiētia ē beatitudo. sūma reuerētia est btitudo. sūma potētia ē beatitudo. ⁊ sic de alijs.

B. Quid igitur inquā. Si q̄s cūcta simł cupiat adipisci: summā quidē btitudinis velit. Sed nū in his eaꝫ reperiet que demōstrauimus id qd̄ pollicentur non posse conferre. B. Minime inquam. P. His igitur q̄ singula quedam expetendoꝝ p̄stare credūtur beatitudo nullo modo inuestiganda est. B Fateor inquaꝫ et hoc nihil dici verius potest

¶ Notandū ꝙ qꝛ hō natural̄r d̄siderat beatitudinē tūc vnum q̄dq̄ꝫ p̄dictorū q̄nq̄ꝫ desiderat ſm ꝙ spectat ad btitudinez. h̄ aūt est ſm eē pfectū inq̄ꝫtū eadē sunt btitudini. ⁊ qꝛ btitudo cū sit deus est indiuisibilis. oīa q̄nq̄ꝫ p̄dicta sunt vnū indiuisibiliter. Ex q̄ patet ꝙ qꝛ hoīes q̄rūt ista ſm ꝙ impfecta inquantū sunt in sensibilibꝫ. ⁊ tn̄ desiderant ea ſm pfectionez ideo hoīes non assequuntur p ea quod desiderant.

¶ Quid igit̄ inquā. Hic ph̄ia mouet dubitatiōez. qꝛ dictū est iā ꝙ hō q̄rendo singulū hoꝝ diuisim ipe frustrat̄ btitudine. pōt g̃ dubitari vtꝝ q̄rēdo oīa sil̄ q̄rat̄ btitudo. Dicit g̃ boe. i lr̄a. Quid igit̄ inq̄ꝫ. q. d lꝫ n̄ q̄rat̄ btitudo querendo vnūquodq̄ꝫ diuisim. q̄d igitur erit si quis cuncta simł cupiat adipisci. nunq̄d ille sic velit summā btitudinis. nunq̄d btitudinē reperiet in his bonis q̄ demōstrauimus nō posse cōferre qd̄ pollicentur. i. ꝓmittūt. Et rn̄dit Boeti⁹. Minime inquā. Concludit g̃ ph̄ia dicens. In his g̃ nullo mō est inuestigāda btitudo q̄ credunt̄ prestare singl̄a expetendoꝝ. i desiderandoꝝ. qd̄ Boe. ꝯcedit dicēs. Quod fateor i. affirmo inquā ita eē. ⁊ hoc nihil veri⁹ dici pōt ¶ Notandū aliq̄s querit oīa q̄nq̄ꝫ ille q̄rit btitudinē in vniuersali. sed errat in pticulari q̄rendo eam in istꝫ tēporalibus bonis in quibus non inuenit̄. nō em̄ summa sufficiētia nec potentia inuenitur in eis. Et sic patet ꝙ querēs vnum illoꝝ vel omnia simł ſm ꝙ inueniuntur in rebus sensibilibus cū habeant esse in eis mō impfecto nō ꝯsequit̄ btitudinē. q̄rens aūt vnū istoꝝ ſm esse pfectū cū oīa sint vnum indiuisibil̄r omnia q̄rit. ⁊ q̄rit btitudinē.

¶ Habes igitur inquit. Postq̄ ph̄ia assignauit cām false felicitatis: Hic ostendit que sit vera felicitas. Scdo ostendit in quo sit constituta.

ibi qm̄ igit̄ agnouisti. Primo ph̄ia dic̄ Habes igitur iam cās ⁊ formā false felicitatis. nūc deflecte intuitū mētis tue in aduersum. i. in ꝯtriuz false falicitatꝫ. hoc ē ad veram felicitatez. ibi statiz videbis verā felicitatē quā promisimus. Et dt boetiꝰ. Atq̄ ꝑ certe vera btitudo ꝑspicua ē id ē manifesta ex dictis etiam hoi ceco. q. d. tā manifesta est ꝟa btitudo ex dictꝫ ec̄ ceco si aliq̄d possꝫ videre pateret. ⁊ tu pauloañ mōstrasti eam. supple veram felicitatē. dum conabarꝫ apire. i. dclarare cās false felicitatis. ⁊ dicit Boetiꝰ Nisi ego fallor ea est vera ⁊ ꝑfecta felicitas q̄ ꝑficiat suꝑficientē potētem ⁊ reuerendū. celebrē ⁊ letū. vt etiaz cuz ph̄ia cognoscas me boetiū iteriꝰ id ē pleniꝰ aīaduertisse q̄ sit ꝟa felicitas. ego sine ābiguitate ꝯgnosco hāc eē plenā btitudinē q̄ vnū hoꝝ. s. ꝑdictoꝝ ꝟaciter. pōt

P. Habes igitur inq̄t ⁊ formaz false felicitatis et causas. Deflecte nunc in aduersum mentis intuituz Ibi eñ veram quā ꝓmisimus stati videbis. B Atqui hec inquā vl̄ ceco perspicua est eāq̄ tu pauloante mōstrasti dum false causas aperire conabaris. Nā nisi fallor ea vera ē ⁊ ꝑfecta felicitas que sufficientē, potentem, reuerendum, celebrez, letūq̄ ꝑficiat. Atq̄ vt me interiꝰ aniaduertisse cognoscas que vnum hoꝝ quoniam idem cuncta sunt veraciter prestare potest hanc esse plenam beatitudinem sine ambiguitate cognosco. P O te alumne hac opinione felicem censeo siquidē hoc inq̄t adieceris. B. Quidnā inquaz. P. Esse ne aliq̄d in his mortalibꝰ caducisq̄ rebꝰ putas qd̄ hmōi statuz possit afferre. B Mime inq̄ puto Atq̄ a te nihil vt ampliꝰ desideret̄ oñsuz ē. P. Hec igit̄ vl̄ imagies ꝟi boni vl̄ ipfecta q̄dā dare bona mortalibꝰ vident̄. Ueꝝ aūt atq̄ ꝑfectū bonū ꝯferre nō pñt. B. Assētior in

ꝑstare. qm̃ idē cūcta sunt. ꝛ ōt pbia q̃si ꝓgtulādo boe. O alūne hac opīnione te felicē supple dico. si idē hoc adieceris qō mō dicā. ꝛ ōt boe. Quid nā inquā. i. dicā. ōt pbia. Putas ne aliq̃d eē in his rebꝫ mortalibꝫ ꝛ caduci. t. trāsitorijs. qō possit afferre. i. dare hmōi statū. rīdet boe. Minime puto ꝛ illud oīsuz ē a te vt nihil amplius desiderē a btitudie. Cōcludit q̃

quā. ꝓ. Qm̃ igit agnouisti q̃ vera illa sit. q̃ aūt btitudinē mentiantur nūc supest vt vñ verā hāc petere poscis agnoscas. B. Jd q̃dem inquā ādubiū vehemēter expecto. ꝓ. Sz cum vti i thimeo platoni inq̃t nr̄o placet. In minimis quoq; rebꝰ diuinum p̄sidiū debeat iplorari. Quid nūc faciendū cēses vt illiꝰ sūmi boni sedē repire mereamur. B. Jnuocandū inquā rex oīm p̄rem. quo p̄termisso nullꝫ rite fūdat exordium ꝓ. Recte inq̃t ac sit ita modulata ē

pbia dī. hec igit. scz. sufficiētia. reuerētia. ꝛc. q̃ in rebꝫ caducis i ueniunt vt sunt ymagines. i. similitudies veri boni ꝛ vident dare mortalibꝫ ipfecta bona. vez aūt ꝛ pfectū bonū ꝓferre non pñt. ꝛ ōt boe. assētior inq̃ ¶ Nota sufficientia ipfecta q̃ ꝓsiderat i rebꝫ tpalibꝫ ñ ē ꝑa sufficientia sz tm̄ similitudiaria Sufficientia aūt pfecta ꝛcludit oīa alia q̃ttuor et singulū aliorꝫ q̃tuor pfecte alia ꝛcludit. et ō illō q̃d dat vnū ꝑfectū dat oīa. sz illud

q̃d dat oīa facit ꝑ se pfectuz. g̃ ōt boe. illud q̃d p̄t ꝑfacit vnū ꝓferre illō cognosco eē btitudinē. Jtē assentior ē ꝑbū depo. ꝛ idē fcat cū ꝑbo neutralt q̃d ē assentio. ¶ Qm̃ igit ꝛc. Hic oñdit pbia in q̃ ꝑa felicitas sit ꝓstituta. ꝛ primo tangit ordinem huius ptis ad p̄cedēria ꝛ docet diuinum auxilium esse implorandū vt cognoscatur in quo sit vera beatitudo. secundo inuocat diuinum auxilium. tertio ostendit intentum in q̃ sit vera btitudo. scda ibi O q̃ ppetua. tertia ibi. Qm̃ igit. Prio ōt pbia O boeti q̃m agnouisti que sit vera beatitudo. ꝛ agnouisti que mentiantur beatitudinem. Hinc superest vt agnoscas vnde illam veram beatitudinem petere possis. Et dicit Boetius Illud ādubium a te vehementer expecto. ꝛ dicit pbia. Cum diuinū p̄sidium. i. auxiliū in minimis rebus debeat implorari. sicut placet platoni nostro in thimeo. q̃d nunc cēses faciendū supple in tam arduo negocio. Rīdet boe. Jnuocandū supple censeo patrem oīm rex. s. deum. sine quo nullum exordiuz rite fundat. q̃d approbat pbia dicēs. recte tu inq̃t censes. ꝛ sim̄ sine interuallo pbia ita modulata ē. i. posuit ꝓuocationē dei metrica modulatōe ¶ Nota q̃ in omnibus diuinū

auxiliū est implorandū. quia deus est qui diuitias sue sapientie influit in aīas sapientū ⁊ tribuit studētib⁹ gr̄am cognoscēdi cui nihil ē difficile. et sine quo nihil possibile est possideri. ita scribitur in ꝓlogo de regimie p̄n/cipū. ⁊ omne datū optimū ⁊ oē donū ꝑfectum desursum ē descēdēs a patre luminū. vt dicit alia scriptura. Et dicit btūs Aug⁹. Nemo tā eruditus. nemo tā doctus q̄ sup̄na illustratōne nō indigeat. Ei beatus Greg. Nisi int⁹ sit q̄ doceat inuanuz lingua doctoris laborat. Jdo ph̄ia volens ostēdere in q̄ sit vera btitudo īuocat diuinū auxiliū. q̄ pretermisso nullū rite fūdatur exordiū

Metrū nonum libri tertij.

Ui ꝑpetua mdz rōe gubernas
Terrarū celiq; sator: q̄ tp̄s ab euo
Jre iubes: stabilisq; manēs das cūcta moueri

Metr̄ nonum tertij libri.

Ui ꝑpetua mdm rōne gubernas. Illud ē metr̄ nonū h⁹ tertij quod dr̄ omericū ab inuētore. qr̄ omer⁹ ip̄m adinuenit. ⁊ dr̄ eroicum a materia. qr̄ gesta heroū. .i. viroꝝ illustriū h̄ metro describebantur. ⁊ dr̄ dactilicum a pede p̄dominante. Exametr̄ a nūero pedū. qr̄ ꝯstat ex sex pedib⁹ Jnq̄ metro ph̄ia inuocat diuinū auxilium ad oñdendum in q̄ sit v̄a btitudo. ⁊ quō ad ip̄am ꝑueniat̄ Prīo g̃ ph̄ia captādo beniuolētiā dei ipsum multipl̄r ꝯmēdat. scdo petitōez suā exp̄mit. ibi. Da pr̄. Circa primum sciendū ꝙ tria req̄runt̄ ad petitionē exaudiendā. Prīo req̄rit̄ potētia exaudiendi. secundo voluntas. tertio scīa. De primis duob⁹ dicitur in q̄rto h⁹ ꝓsa. ij. duo sunt in q̄b⁹ oīs hūanoꝝ actuū effectus cōstat volūtas ⁊ ptās. q̄ꝝ si alter̄ desit nihil ē qd̄ explicari q̄at. De scīa patet. qr̄ sine ea nihil rōnabil̄r geritur. Volēs g̃ ph̄ia oñdere ꝙ de⁹ possit. velit. sciat exaudire suam petitōem. oñdit ip̄m eē potētē ex mundi gubernatōe. ex celi ⁊ terre creatiōe. ex tp̄is ꝓductōe. Scdo oñdit ip̄m volentē siue beniuoluz ex sui bonitate ⁊ clemētia q̄ ꝓduxit cuncta. tertio oñdit ip̄m esse sapientē ex q̄rundā affectuum spāliū ꝓductōe. scda ibi. Quē nō externe. tertia ibi. Tu numeris. Prīo dt̄ O pr̄ q̄ gubernas mdm ꝑpetua rōne .i. ꝑpetua ꝓuidētia tua. q̄ es sator. i creator terraꝝ ⁊ celi. q̄ iubes tp̄s ire. i. ꝓcedere ab euo. i a ꝑpetua tua duratōe tu manēs stabilis. i. īmutabil̄ das. i. facis cuncta moueri. ¶ Notāduz ꝙ tota ista lr̄a Qui ꝑpetua. vsq; ad illam ꝑtē. da pater dz legi suspēsiue. ⁊ p̄to hic teneri vocatiue. admiratiue vel dep̄catiue ¶ Notādum ꝙ gub̄nare ē res ī debituz sui finē ordīare qd̄ spectat ad diuinā bonitatē. regit autē p̄ma cā oēs res p̄ter h̄ qd̄ ꝯmisceatur cum eis īfluendo sup̄ eas virtutē vite ⁊ bonitat⁹. s̄m autorē li. de caus. ¶ Notādū ꝙ mds s̄m Arist. i li. de mun. ē ꝯstitutio ex celo ⁊ terra ⁊ natur⁹ que ī eis

sunt quē mundū de⁹ gubernat ꝑpetua rōe.i.sua ꝓuidētia ꝑpetua q̄ nō est trāsitoria sic̄ ꝓuidētia hūana. sz ꝑmanet duratōe ifinita. ¶ Notādū sicut aliq̄s d̄r sator q̄ semīa plātaꝝ ⁊ arboꝝ ꝓijcit. sic de⁹ d̄r sator in q̄ntū celū ⁊ terrū creauit ⁊ ꝓduxit. ꝑ celū āt ⁊ terrā etiā intelligunt̄ elemēta q̄ sūt ī medio. dicit aūt terraꝝ ponēdo nūeꝝ pluralē ꝑ singl̄a ꝑ antitesim.

Quē ñ externe pepulerūt fingere cāe
Materie fluētis op⁹ veꝝ īsita sūmi
forma bōi liuore carēs tu cūcta sr̄no
Ducis ab exēplo pulcꝝ pl̄cerri⁹ ipē
mdz mēte gerēs sil̄iq̄z imagīe formās
p̄fectasq̄z iubes ꝑfectū absoluer̄ ꝑtes

¶ Notādū q̄ tp̄s duratio ē successiua. cū sit nūer⁹ mot⁹ s̄m pri⁹ ⁊ posteri⁹ ex. iiij phisicoꝝ. q̄ duratio ꝓcedit ab euo. Ubi notandū q̄ euū ē duratio ꝑmanēs tota simul. nullā hn̄s successionē vel mutabilitatē annexā. ⁊ ē idē qd̄ eternitas q̄ est ꝓpria duratio dei s̄m quā de⁹ ē cā tp̄is. sicut em̄ de⁹ ꝑ suū esse ē cā cuiuslibet esse. ⁊ ꝑ suā bonitatē ē cā cuiuslibet boni. ita ꝑ suā duratōez ē cā cuiuslibet duratōis. ¶ Notādū q̄ de⁹ ē stabilis. i. imutabil̄ qꝛ nulla specie mot⁹ mouet̄. nō generatōe ⁊ corruptōe cū sit īgenerabilis incorruptibil̄ nec augmētatōe ⁊ diminutōe cū nō sit q̄nt⁹. nō alteratiōe nec loci mutatōe. cū sit imꝑtibil̄. Et ꝓbat Arist. viij. phisi. ex ordie mouētiū ⁊ mobiliū necesse ē deuenire ad aliqd̄ p̄mū oīno imobile ⁊ ꝑ se ⁊ ꝑ accidens. ¶ Notandū q̄ oīa a p̄mo sunt mutabilia. vel s̄m esse. vl̄ s̄m opationē. Si s̄m esse h̄ est dupl̄r. Vel s̄m esse sub̄ale sicut entia generabilia et corruptibilia. vel s̄m esse accidētale. sicut corpa celestia. q̄ lz nō mutētur generatōe ⁊ corruptōe. tn̄ mutāt̄ s̄m eē locale. Si aūt ē mutatio s̄m opationē. sic intelligētie sūt mutabiles. qꝛ in ips̄ ē successio intellectionū. licet g̃ nō mutent̄ q̄ ad esse. tn̄ q̄ ad opatōez. Aliter exponitur Stabilisq̄z manens das cūcta moueri. vl̄ oīb⁹ spēb⁹ motuū. vel aliq̄b⁹ spēb⁹ mot⁹ accipiēdo motū stricte vel large. Aliter exponit̄. Stabilisq̄z manēs das cuncta moueri. nō q̄ oīa moueant̄. sz q̄cq̄d mouet̄ te dāte mouet̄. ⁊ sil̄e gen⁹ locutionis hr̄ Joh. i. Illūinat oēm hoīem veniētē in hūc mdm. nō q̄ oēs sil̄ illūinent̄. sed oēs q̄ illuminant̄ a deo illuminant̄. ¶ Quē nō externe Hic ph̄ia ostendit deum esse beniuolū ex bonitate clemētie q̄ oīa ꝓduxit ⁊ dicit. quē. s. deū externe. i. extrinsece cause nō pepulerūt. i. nō coegerunt fingere. i. ꝯponere. op⁹. i. creaturā fluitātis materie q̄ fluit de esse ad ñ esse ⁊ ecōuerso de nō esse ad esse forme. Veꝝ ꝑ sed insita. i. intrinseca forma sūmi boni. i. sūme tue bonitatꝭ. s. sup pepulit te fingere op⁹ fluitātꝭ materie O pr̄ tu ducis. i. ꝓducis cūcta ab exēplo supno. i. ab exēplari ꝑpetuo. tu ipē pulcerrim⁹ ab oī deformitate elōgat⁹ gerēs mēte. i. mēoria. plenū mūdū seu pulcrū mdm. s. architicū formās. i. ꝓducēs ip̄m mūduz sensibilez

simili imagine sicut p̄fuit in mēte tua. ⁊ tu iubes mdm pfectū. i. pfecte p ductū. absoluere. i. absolutū tenere sine defectu alicui⁹. pfectas ptes. i. ele menta ⁊ elementata q̄ spectāt ad integritatē mdi ¶ Notandū q̄ oē qd ne cessitat a cā extrinseca necessitat ab efficiēte vl' a fine. qr nō sūt plēs cau se extrinsece. efficiēs aūt necessitat dupl'r. Vel violentiā inferēdo. vt pyci ens lapidē sursū. vel aliqd ɔferendo q̄ na turaliter moueat. sic generās formā dās leuitatis mouet ignē sursum de necessita te nature de⁹ aūt nō necessitat ab efficiēte primo mō scz necessitate vio lētie cū nihil sit potēti⁹ eo. nec necessitate scdo mō. cū nihil ab alio recipi at nec etiā necessitat necessitate finis. qr qd necessitatur ab alio tanq̄ a fi ne ɔpatur ad ipm sicut impfectū ad pfectū. eo q̄ finis est bonū et pfectō illi⁹ qd est ad finē. deus aūt a nullo extrinseco pficit. ¶ Notanduz q̄ sola bonitas diuīa coegit ipm ad pducēdū opus fluitātis materie. nō aūt co egit ipm necessitādo sed libere mouēdo. ¶ Notādū q̄ inuidia facit q̄ ali qs bonū alteri nō cōicat. qr inuidia ē tristicia de bono alteri⁹. ⁊ qr talis i uidia in deo nō est iō summā bonitutē p creatōez aliis cōicauit. Vñ dic Plato in thimeo Ab optimo inuidia lōge relegata ē. ⁊ p ɔñs sibi dissi milis put naturalr cuiusq̄ capax btitudis eē poterat. efficiq̄ voluerit ¶ Notandū sicut in agētib⁹ p naturā forma rei fiende p̄existit fm eē rea le sic in agētibus fm intellectū forma rei pducēde p̄existit fm esse intelle ctuale. sicut artifex volēs pducere domū. oportē formā dom⁹ prio in mēte p̄existere tanq̄ exēplar ad cui⁹ imitatōez faciat domū in materia. cū igit deus sit agēs p intellectū pducēs mdm. ipe p̄habuit in mēte sua exēplar mūdi ⁊ o'm ptiū ei⁹. ad cui⁹ imitatōez pduxit mūdum. extra sup. q̄ mun dus in mēte diuina p̄existens dr architypus ab archos qd ē pnceps ⁊ ty pos silitudo. q̄si principalis silitudo. cui⁹ imago dr iste mūdus sensibil'.

¶ Tu nūeris elemēta ligas. Hic phia ɔmēdat deū ex pte sapie q̄ ad spālem effectuū pductionē. Et prio ex pductione elemētoꝝ. Scdo ex p ductione aīe mundi. Tertio ex pductiōe nr̄aꝝ aīaꝝ. scda ibi Tu triplicꝫ. tertia ibi. Tu casus. ¶ Primo dicit. O pr̄ tu ligas elemēta nūeris. i. pro portionib⁹ nūerabilib⁹ vt elemēta frigida cōueniant. i. cōcordāt flāmis. i. calidis elemētis. ⁊ vt arida. i. sicca elemēta ɔueniāt liq̄dis. i. humidis ele mentis. nec ignis purior inter elemēta euolet. i. exeat sperā suā magꝫ ascē dendo. ⁊ ne pōdera. i. grauitates. deducant. i. magis deorsum ducāt. ter ras mersas. i. depssas. ¶ Notandū q̄ elemēta hñt ꝓportionē nūeralē inter se. sic em̄ duo nūeri q̄drati ɔueniūt in vno nūero medio ꝓportionali. Sic duo elemēta ɔ̄ria in duab⁹ q̄litatibus ɔueniūt in vno elemento medio p portionali vtriq̄ Verbi gr̄a. Nūer⁹ q̄drat⁹ ē q̄ cōstat ex ductu suijpsi⁹ in

Tu nūeris elemēta ligas vt frigo ra flāmis Arida ɔueniāt liquidis ne purior ignis Euolet. aut mer sas deducant pōdera terras

seipm. dicēdo bis duo ter tria. bis duo in q̄ternariū. ⁊ ter tria ī nouena/
riū. ⁊ accipe vnū numerū mediū ꝓportionabilē: s. senariū. q̄ ſm eandē ꝓ/
portionē excedit q̄tuor in q̄ excedit a nouē. sicut em̄ nouē ꝯtinēt sex. ita sex
ꝯtinent q̄ttuor ⁊ mediā ptē q̄ttuor. Sic silr ē ī elemētis. Nā ignis ⁊ aq̄ ī
duabꝫ q̄litatibꝫ ꝯriant. ignis em̄ ē calidꝰ ⁊ siccꝰ. aq̄ frigida ⁊ q̄ colligan
tur vno medio sup.

Tu triplicis mediam nature cūcta mouentē Cōnectēs aīam ꝑ conso/na mēbra resoluis Que cum secta duos motū glomerauit in orbes. In semet reditura meat mentēq; ꝓfundā Circuit. ⁊ simili ꝯuertit imagine mentem.

aere q̄ cōuenit cum igne in caliditate. et cū aq̄ ī hūiditate. si/milr est de aere ⁊ terra respectu aque. ſm hāc sniam lr̄a sic ex/ponit. Tu ligas ele/mēta nūeris. i. ꝓporti onibꝫ numeralibꝫ. vt frigora. i. aq̄ que fri/gide sunt cōueniant flāmis. i. ignibꝫ q̄ calidi sunt ꝑ vnū elemētū mediū qd̄ ē aer. ⁊ arida. i. ter/re q̄ aride sunt cōueniāt liq̄dis. i. ptibꝰ aeris q̄ hūide sūt ꝑ elemētū mediū qd̄ ē aq̄. ¶ Tu triplicis mediā nature cūcta mouentē. Hic phia ostē/dit sapiam ex aīe mdi ꝓductōe. vbi sciēdū q̄ ista lr̄a cōiter exponit ad in/tētiōez platonis ī thimeo. sz qz ista expositio ē difficillima ⁊ modice vtili tatis ego eā ptrāseo. ⁊ ponā facilē dispositionē q̄ ē de mente Aristotelis. Ad cuiꝰ euidētiā est notādū q̄ ꝑ aīam mdi hic intelligit intelligētia mo uēs orbē. q̄ ꝑ motū ꝟtutē suā īfluit inferioribus. ⁊ hec intelligētia dr̄ me dia inter deū ⁊ aīam hūanā. Sic em̄ ī dignitate ⁊ ꝑfectōe excedit a deo. sic ipsa excedit aīam nr̄am. ¶ Notādū q̄ intelligētia hmōi dr̄ eē triplicis nat̄e ꝓpt tres opatōes q̄s hz. s mouere orbē. intelligere deū. ⁊ itelligere se ipam. ¶ Notādū q̄ orbes celestes dicūt ꝯsona mēbra itelligētie. qz ꝑ ips/sos tāq̄ ꝑ organa ⁊ īstrumta itelligētia īfluit īferioribꝰ. Licz enī intelli/gētia prima intētōe moueat ꝓpt se. tn̄ scda itētōe mouet ꝓpt īferiora. His p̄missis lr̄a plana erit. vn̄ dr̄ sic. Tu deꝰ aīam sup. mūdi q̄ ē intelligētia. mediā sup. īter deū ⁊ aīaz hūanā triplicꝫ nature. i. triplicꝫ opatōnis. mo uētē cūcta s. īferiora ꝑ īfluxū illū. tu ꝯnectēs. resoluis. i. distiguis eā ꝑ cō sona mēbra. i ꝑ ꝯueniētes orbes q̄ aīa ꝯsecta. i. diuisa q̄tū ad opatōnes glomerauit. i. īmp̄ssit motū in duos orbes s. ī orbē primi mobil ⁊ ī orbez planetaꝝ. ipa reditura. i. reflexa. meat i. ꝓcedit ī semetipaz sup. itelligēdo q̄d ē vna opatō ⁊ ipa circuit mētē ꝓfūdā. i. mētē diuinā deū itelligēdo q̄ ē alia opatio. ⁊ ipa ꝯuertit i. mouet celū sili imagīe. i. itellectōe qd̄ ē tertia opatio eiꝰ Nota lz corpa celestia sint diuersa tn̄ rōe vnitatꝫ ordīs pn̄t di ci vnū corpꝰ. Silr itelligētie lz sint diuerse tn̄ pn̄t dici vna itelligentia ꝓpter vnitatē ordinis ī opatōe mouēdi. g̊ dicit in singlari aīaz ⁊ nō aīas

¶ Tu causis aīas. Hic phia ꝯmēdat sapiaz dī ex aīaꝝ nr̄aꝝ creatiōe. dī. O pr̄ tu ꝓuehis. i. ꝓducꝫ aīas hoīm ⁊ mīores vitas. i. aīas brutoꝝ ⁊ plātarū paribꝫ causꝫ q̄bꝫ aīaz mdī ꝓduxisti. s. tu aptās sublimes. i. anias rōnales hoīm leuibꝫ curribꝫ i celestibꝫ stell. tu seris eas in celū ⁊ terrā. i. in corpora t̄rena. q̄s aīas ꝯuersas reduci igne. i. caritate reducente. facꝫ reuerti ad te benigna lege. i. ordinatōe tua. ¶ Nota ꝙ anie bestiaꝝ et plātaꝝ dicunt̄ mīorꝫ vite respectu aīe hoīs eoꝙ ñ hn̄t tot nec ita ꝑfectas opatiōes vite sicut aīe hoīm.

Tu causis anias paribꝰ vitasq̄ minores Prouehis, et leuibus sublimes curribꝰ aptās. In celuz terrāq̄ seris quas lege benigna Ad te ꝯuersas reduci, facis igne reuerti Da pr̄ angustā mēti ꝯscēdere sedez Da fontē lustrare boni, da luce repta In te ꝯspicuos anī defigere visus. Dissice terrene nebulas ⁊ pondera molis. Atq̄ tuo splēdore mica, tu nanq̄ serenū. Tu req̄es tranq̄lla pijs te cernere finis. Principiū vector, dux semita t̄minꝰ, idem

¶ Nota ꝙ ꝑ leues curr⁹ ꝑm itētionē platonicoꝝ itelligit stellas ꝯpes curribꝫ. dixerūt eī platonici ꝙ deus oēs anias sil̄ creauerit ⁊ semiauerit eas i celo dlegēdo eas stellis ꝯpibꝫ. a q̄bus postea dilabāt̄ i corpora sed hec opinio nō valet. s. ꝙ oēs aīe sil̄ sint create. oī die de nouo creant̄ ⁊ create corpibꝫ infunduntur. Dicunt̄ aūt aīe seri in celū ꝓpter virtutē celestē ex q̄ vnio anie ad corpꝰ ꝯtrahit suā ꝑyodū. lz aīa a deo ꝓducat̄ in corpe. tn̄ vnio ex ꝑte dispositionū corpaliuz depēdet a v̄tute celesti. iō dt eas seri in celū ⁊ terrā. qz aīe ñ coaptant̄ corporibꝫ nisi mediāte v̄tute celesti. Vñ. ij. phisi. Hō em̄ hoīem generat et sol. ¶ Nota ꝙ deus aīas creatas aptat leuibus curribꝫ. i. stellis ꝯparibꝫ qd̄ sic pōt intelligi. qz aīa creata ꝯparitatē ⁊ sil̄itudinē hz cū stella. Sic em̄ stella est nobilior ꝑs sui orbis ⁊ ē ꝑpetua sic ania rōnalis ꝑpetua existens ē nobilior ꝑs hoīs. Vel sic pōt intelligi. ꝙ deus aīas creatas aptat leuibus curribꝰ. i. rōni ⁊ intellectui. q̄ dicuntur curr⁹ aīe q̄ ducunt hoīem in cognitiōez reꝝ. q̄s aīas serit in celū ⁊ terrā. qz anima rōne ⁊ intellectu hz cognitionez celestiū ⁊ terrestriū ¶ Nota ꝙ ꝑ ignem reducere intelligit ardorē caritatis q̄ hominē auersum a deo vitijs facit ip̄m redire v̄tutibꝫ nisi em̄ hō deū amet ip̄m ñ q̄rit. nisi q̄rat nō īueniet. nisi īueniat ad ip̄m ñ reuertet. ¶ Da pr̄. Postq̄ phia captauit bēuolētiā dī ip̄z m̄ltipl̄r ꝯmēdādo. h̄ exp̄mit suā petitōz dī. O pr̄ q̄ facꝫ oīa ꝓdicta da. i. ꝯcede mēti sup̄hūane ꝯscendere angustā sedē. i. nobilē sedē summi boni, da lustrare. i. in

uestigãdo iuenire. fontẽ boni. i. deum q̃ ẽ fons oĩs boni. de luce reperta. i. cognitõe p̃habita in te defigere. s. ꝑ amorẽ ꝯspicuos visus. i. claros intuitꝰ ani. i. rõis ⁊ intellectꝰ. O pr̃ tu dissice. i. dispꝛge nebulas. i. obscuritates ⁊ põdera. i. ꝯguitates terrene molis. i. dilectõis terrene. atq; mica. i. resplende tuo splẽdore. tu nãq; es serenum q̃ supple oĩa illustrant. Tu es trãq̃lla reqes. pijs sup. mẽtib; te cernere. i. videre ẽ finis sup. oĩum. tu idẽ exñs es p̃nci/piuz. qꝛ origo oĩm rerum. tu es vector. qꝛ vehis nos ꝑ grãz q̃ ꝑuenire ñ possumꝰ ꝑ naturã. tu es dux ducẽs ab errore ig̃rãtie ad ꝟitatẽ sapie. tu es semita cum sis via et veritas ⁊ ꝑ te ad te/ ip̃m ꝑuenitur. tu es terminꝰ vltra quem nihil queritur cum sis summũ ⁊ ꝑfectũ bonum.

Prosa decima libri tertij.

Uoniã igitur q̃ sit impfecti q̃ etiã ꝑfecti boni forma vidisti Nunc demonstranduz reor quonã hec felicitatis perfectio constituta sit. In quo illud primum arbitror inquirendum. an aliquod hmõi bonum quale pauloañ diffinisti ĩ rer̃

¶ Nota ꝙ sedes summi boni dr̃ ãgusta. i. subtil. qꝛ vix magno labore ad ip̃am ꝑuenitur. vel dicitur angusta. i. nobil. qꝛ nihil sibi ꝯpari p̃t. ¶ Item deũ vocat fontẽ summi bõi. sic ẽm riuuli hñt existere ⁊ fluere a fõte ⁊ ip̃e a nullo. sic a deo oẽ bonum hz eẽ. ip̃e autẽ a nullo. ¶ Nota ad hoc ꝙ sedes summi boni ꝯscẽdat̃ optet ꝙ inuestigetur. ⁊ qꝛ ñ sufficit inuestigare si ñ inueniatur. nec inuenire si nõ diligat̃. iõ ph̃ia petit ꝑ amorẽ defigi visum animi. s. rõnem ⁊ intellectum ĩ summum bonum ¶ Nota ꝙ qꝛ ĩtellectus ⁊ rõ ĩpediuntur ⁊ obscurãtur ꝑ affectionẽ ⁊ desiderium terrenoꝝ. qꝛ corpꝰ q̃d corrumpitur agg̃uat aĩaz qñ corpi ẽ subiecta. iõ ph̃ia petit fugari nebulas terreni molis. ⁊ qꝛ ñ sufficit fuga tenebraꝝ nisi assit lux illuminãs. iõ petit illumĩatõez dicẽs. Atq; tuo splẽdore mica. Itẽ dissico. cꝫ. i. dispꝛgo vl̃ remoueo. ⁊ dr̃ a dis p̃positõe ĩsepabili. ⁊ a ꝟbo. ico icꝫ.

Uoniã igitur q̃ sit ĩpfecti. Ista ẽ decia ꝓsa hꝰ Prosa. x. li tertij.

tertij in q̃ ph̃ia oñdit vbi ꝟa btitudo sit ꝯstituta ⁊ primo ꝯtinuãdo se ꝓbat btitudinẽ ꝑfectã eẽ in rer̃ natura. secũdo oñdit in q̃ sit ꝟa btitudo ibi. Quo ꝟo. Prĩo dicit. O boeti qm̃ vidisti in p̃cedẽtib; q̃ sit forma imꝑfecti boni. ⁊ q̃ sit forma ꝑfecti bõi. nũc reor. i. opinor eẽ demõstrãdum. q̃nã. i. vbi hec ꝑfectio felicitatis. i. ꝑfecta felicitas sit ꝯstituta. in q̃. s. inuestigãdo. illud ego arbitror primum eẽ inq̃rẽdum. an aliq̃d hmõi bonum ꝑfectum q̃le pauloañ. s. octaua ꝓsa diffinisti. possit existere ĩ rer̃ natura ue cassa. i. vana imago i. spẽs cogitatõnis nos decipiat p̃ter ꝟitatẽ subiecte rei. i. exñtꝫ rei. sed neq̃t negari q̃n existet in rer̃ natura ꝑfectum bonum et

pfecta felicitas. ⁊ ꝫ bonū sit veluti fons oīm bonoꝝ. ⁊ tūc pbat ip̄m eē tali rōne. In q̄cūq; genere ē repīre impfectū in eodē est repire pfectū. sed in genere rer̄ ē repire impfectū bonū ⁊ ipfectā felicitatē. vt patz ex p̄cedētibus. g̃ in rerū natura erit dare pfectū bonū ⁊ pfectā felicitatē. hāc rōnez ptractat in lr̄a ⁊ dicit. Oē q̄ dicit esse ipfectū illud, phibet impfectū diminutōne. i. ex defectu pfecti q̄ fit vt si in quolibet genere videatur ee quid. i. aliq̄d impfectū in eo genere necesse sit aliq̄d eē pfectū. eteī sublata id ē circūscripta pfectione nec fingi pōt vñ extiterit. i. esse habeat quod phibet ipfectum. necꝫ eī natura cepit exordium a diminutꝫ ⁊ inconsūmatis. i. ab impfectis sed nata, pcedēs ab integris ⁊ absolutꝫ id ē pfectis dilabit i hec extrema. i. iferiora atq; effeta. i. infructuosa. ex hoc g̃ accipit maior rōnis. i. q̄cunq; reperitur aliq̄d impfectū in eodē repiet impfectū Tūc sublungit maiorem dicēs: Sicut paulo ante mōstrauim⁹ q̄ fragil' boni ⁊ impfecta felicitas. Et ponit conclusionem dicens. Ergo dubitari non potest esse aliquam solidam ⁊ pfectam felicitatem quod ꝓcedens B. dicit verissime ⁊ firmissime cōclusum est ¶ Notā dum q; in tpalib⁹ ⁊ sensibilib⁹ nō potest eē summū ⁊ pfectū bonū. ⁊ quia multi sunt qui non putant esse alia bona ꝓter sensibilia. ideo ne aliquis putet nullum esse pfectum bonum in rerū natura. phia ꝓpo anteꝫ ostēdat vbi sit sitū pfectū bonum, pbat ipsum esse. ¶ Notādū q; res subie-

natura possit existere, ne nos ꝓter rei subiecte veritatem cassa cogitationis imago decipiat. Sed q̄n existat: sitq; hoc veluti q̄dem omnium fons bonoꝝ negari neq̄t. Q̄ñe eī quod imperfectū dr̄ esse, id diminutione pfecti impfectum q; esse phibetur. Quo fit vt si in quolibet genere imperfectū quid esse videatur, in eo perfectum quoq; aliquid esse necesse sit. Etenim perfectione sublata vnde illud quod imperfectum pbibetur extiterit ne fingi quidez potest. Necꝫ enim ab diminutis incōsummatisq; natura rerum cepit exordium sed ab integris absolutisq; procedens in hec extrema atq; effeta dilabitur. Quod si vti pauloañ monstrauimus, est q̄dam boni fragilis impfecta felicitas: esse aliquā

cta est de qua habetur sermo ⁊ cognitio. sed dum cogitamus de re que ñ est tunc est cogitatio crassa p̄ter veritatem subiecte decipiēs nos. ne autē talis cognitio videatur esse summi boni. iō primo ꝓbat ip̄m esse in rerū natura ¶ Notandū ꝙ imꝑfectū non p̄t esse principiū rerū. qꝛ ꝑfectum p̄ us ē imꝑfecto. principio aūt non est aliquid prius. ex quo sequitur ꝙ vbi est imꝑfectū ibi ē reperire ꝑfectum

solidam ꝑfectāqꝫ non pōt dubitari B. Firmissime iquā verissimeqꝫ cōclusum est. P. Quo v̄o inq̄t habitet ita ꝯsidera. deū reꝝ oīm principem bonū esse. cōis humanoꝝ conceptio ꝓbat anioꝝ. Nā cū nihil deo melius excogitari q̄at id quo meli⁹ nihil est bonuꝫ esse q̄s dubitat. Ita v̄o bonū eē deū rō demōstrat: vt ꝑfectum quoqꝫ bonum in eo esse cōi

¶ Notādū ꝙ est deuenire ad aliqd̄ ꝑfectum a quo natura īcipiens ꝓgredit̄ ad posteriora imꝑfecta. cuiusmodi sunt hec inferiora que dicunt̄ extrema et effeta. q̄a sunt vltima causatorū nō cā aliꝫ inferioribꝫ. ¶ Quo v̄o. Hic ꝑhia ostendit ī quo ꝑfectū bonū siue felicitas sit sita secundo ꝯcludit q̄ddam correlariū. tertio mouet dubitatiōem. secunda ibi. Super hec. tertia ibi Atq̄ hoc q̄qꝫ. Primo dicit vel ostendit ꝑfectā felicitatem esse in deo constitutā. Secundo ostendit per quem modū sit in deo. ibi. Sꝫ q̄so. Primo ponit vnam ꝓpositionem notam. secundo ex ea ꝓbat intentum. ibi Ita vero. Primo dicit Iam probatum est ꝙ est dare perfectum bonum. quo v̄o i. in quo habitet illud perfectum bonū. ita considera. Et tunc subiungit ꝓpositionem Omnis conceptio cōis humanorum animoꝝ ꝓbat. i. concedit deum esse bonum principiū omniuꝫ rerum. ⁊ ꝙ deus sit quoddam bonum ꝓbat per hoc. quia deo nihil melius excogitari potest et quis dubitat illud esse bonum quo melius nihil est. q. d. nullus. ¶ Notandum ꝙ deum esse principem oīm rerū oēs concedunt. sed quia pictagorici posuerunt duo esse principia rerum. vnum bonum. aliud malum. ne ergo aliquis occasione huius negaret deum eē bonum. ideo hoc ꝓbat ex eo ꝙ nihil potest melius excogitari deo. Unde d̄t Aug⁹. in li. de doctrina christiana Omnes latine lingue scientes cū aures eorum sonus tetigerit quo ꝓfertur deus monentur ad cogitādū excellentissimā quandam īmortalem naturā. ita autem cogitatur deus vt aliquid quo nihil sit melius.

¶ Ita v̄o bonū esse deum ratio demōstrat. Hic ꝓbat intentum ꝙ beatitudo siue ꝑfectū bonū sit sitū in deo tali ratione. Perfectū bonū ē v̄a btitudo. sed in deo est ꝑfectū bonū. ḡ in deo ē v̄a btitudo. vñ d̄t in lr̄a Ratō

ista demõstrat deũ esse bonũ vt ꝯuincat. i. ĩfallibilr ꝯcludat ĩ eo eẽ ꝑfectũ bonũ nã ni. i. nisi deꝰ sit tale. s. ꝑfectũ bonũ. ñ poterit eẽ priceps oĩm rerũ si em̃ nõ sit ꝑfectũ bonũ erit aliq̃d ꝑstãtiꝰ eo possidẽs sũmũ bonũ qꝛ oĩa ꝑfecta claruerũt. i. manifesta eẽ sũt priora. minꝰ integ. i. ꝑfectꝫ. q̃re ne rõ ꝓdeat in ĩfinitũ ꝯfitẽdũ est sũmũ deũ esse plenissimũ sũmi ⁊ ꝑfecti boni. et sic patꝫ mĩor rõnis. scꝫ ꝙ in deo ẽ ꝑfectũ bonum. Tũc ꝓbat maiorẽ dicẽs. Sed ꝯstituimus. i. ꝓbauimus nona ꝓsa perfectũ bonũ eẽ verã beatitudinez. igit̃ restat cõcludere ꝙ necesse ẽ verã btĩtudinẽ sitam eẽ in sũmo deo. Cui Boetiꝰ ꝯsentiẽs dt. Accipio. i. ꝯcedo inquã. nec est qd̃ vllo mõ q̃at ꝯdici.

¶ Nora ꝙ si deꝰ non esset ꝑfectũ bonũ sed imꝑfectũ ꝓcederet ĩ infinitũ sic arguẽdo. Deꝰ vel est ꝑfectuz bonũ vel imꝑfectuz Si ꝑfectũ habet ꝓpositũ Si ĩꝑfectum erit aliq̃d priꝰ eo. cuz ꝑfectũ sit prius imꝑfecto. Illud g̃ prius vel ẽ ꝑfectũ bonũ vl̃ ĩꝑfectũ Si ꝑfectuz illud erit deus. ⁊ hr̃ ꝓpositũ. si imꝑfectum erit aliq̃d priꝰ eo. cum ꝑfectum sit prius imꝑfecto. ¶ Iterũ querit̃ de illo priori. vel est ꝑfectũ bonũ vl̃ imꝑfectũ. ⁊ sic ꝓcederet̃ in infinitũ. vel dabitur deum esse ꝑfectum bonum. ⁊ hoc innuit in lr̃a cum dicit. Quare ne in infinitum ꝓdeat

cat Nã ni tale sit rex oĩm princeps esse nõ poterit. Erit em̃ eo ꝑstãtius aliq̃d ꝑfectũ possidens bonũ ꝙ hoc priꝰ atq̃ antiquiꝰ esse videat̃. Oĩa nanq̃ ꝑfecta nimis integris priora esse claruerũt. Quare ne in infinitũ prodeat rõ ꝯfitendũ est summũ deum sũmi ꝑfectiq̃ bõi eẽ plenissimũ Sꝫ ꝑfectũ bonũ verã esse btĩtudinẽ ꝯstituimꝰ. Verã igit̃ btĩtudinẽ in sũmo deo sitã esse necesse est. B. Accipio inquã Nec ẽ qd̃ ꝯtradici vllo mõ queat. P. Sed q̃so inq̃t te vide q̃ꝫ id sancte atꝫ ĩuiolabilr probes ꝙ boni summi summũ deuꝫ diximꝰ eẽ plenissimũ. B. Quonã inq̃ꝫ mõ Ne hũc rex oĩm p̃rem illd̃ sũmũ bonum quo plenꝰ eẽ ꝑhibet̃ vel extrin

¶ Sed q̃so inq̃t te. Hic ꝑhĩa oñdit ꝑ quẽ modũ vera btĩtudo sit ĩ deo qꝛ nõ est in deo tanq̃ꝫ aliq̃d distinctũ ab ipso sicut accidẽs a subiecto. sed ẽ idẽ cũ ipo. qd̃ ꝓbat q̃ttuor rõnib. scd̃a ibi Postremo. tertia ibi Oĩno em̃ quarta ibi. Respice inquit. Primo premittit intentũ suum cum quadam diuisione cuiꝰ mẽbra improbat dicens. O boeti queso te vide q̃ꝫ id sancte

id ē firmiter ⁊ inuiolabiliter ꝓbes ꝙ diximꝰ sūmū deū esse plenissimū sūmi boni. ⁊ dt Boetiꝰ. Quonā mō sup. h ꝓbat. Tūc pōit ph̄ia diuisionem dicēs. p̄sumas. i. putas ne hūc patrez oīm rez accepisse extrinsecus illud summū bonū. quo ꝑhibet esse plenꝰ. vel p̄sumas ita naturaliter ore a se illud bonū q̄si cogites diuersam eē subam dei hn̄tis ⁊ btitudis habite. Et tūc improbat mēbra. primo ꝙ deꝰ nō accepit sūmū bonū ab extrinseco dicēs. nam si putes bonū qd in deo ē extrinsecꝰ acceptū. tunc tu possis. i. potes existimare esse p̄stantiꝰ. i. meliꝰ illd bonū quo dederit eo qd accepit s. deo qd est falsū. q̄a ꝯfitemur hūc p̄cellētissimū oīm rerum: Tūc ꝓbat ꝙ ꝑfectū bonuz in deo nō ē in ipso naturaliter tanq̄ differēs a substātia sua dicēs. ꝙ si natura. i. ꝑ naturā iest deo sūmū bonū sed ē diuersum ab ipso rōne q̄dditatiua fingat q̄ pōt q̄s hec diuersa

secus accepisse. vel ita naturaliter habere p̄sumas quasi habentis dei habiteq̄ btitudinis diuersam cogites esse substātiā. Nā si extrinsecus acceptū putes p̄stantiꝰ id qd dederit eo. qd accepit existimare possis. Sz hūc esse rerū oīm p̄cellētissimuz dignissime ꝯfitemur. Qd si natura quidē inest Sz rōne diuersū cū d rerū principe loquamur deo fingat q̄ pōt. q̄s hec diuersa cōiunxerit. Postremo qd a qualibet re diuersū ē id ñ est illd a quo ītelligit esse diuersū Quare qd a sūmo bono diuersū est sui nata id sūmū bonū non est. Qd

ꝯiunxerit. supple deum summū bonū. q. d. non est dare aliquē priorē ista diuersa coniungentē ¶ Notandum ꝙ ratio quam ph̄ia pretendit ē ista Summū bonū quod est in deo vel est acceptū ab extrinseco. vel inest sibi naturalr. si ab extrinseco aliq̄d erit prestantius et nobilius deo. qr dās summum bonum prestantius est recipiente ipsum. Si autem inest deo naturaliter. vel tanq̄ idem sibi. vel tanq̄ diuersuz ab ipso. Si tanq̄ idē sibi habetur ꝓpositum. si tanq̄ diuersum ab ipso erit aliquid prius quod inter diuersa coniunxerit. talia autem fingere est difficile.

¶ Postremo quod a qualibet. Hic ph̄ia ponit secundā rationē ꝙ summum bonum in deo nō differt ab ipso. ⁊ est ratio talis. Illud qd ē diuersum ab alio non est illud a quo est diuersum. Si g̊ sūmū bonū est diuersum a deo deus non esset summū bonum qd nefas est dicere. vnde dt in lr̄a. Postremo illud qd ē diuersū a q̄libet re illud nō est illud a q̄ intelligit

id est videtur eē diuersū quare qđ sui nata diuersū est a sūmo bono illud nō est summū bonū. si igit sūmū bonū ita sit in deo ꝙ fm naturā est diuersū ab eo. sequit ꝙ deꝰ nō sit sūmū bonū. qđ nefas est cogitare de deo. q̄ nihil ꝯstat eē p̄stātiꝰ. ¶ Nota si aliq̄d eēt in deo diuersū ab ipo. deꝰ esset ꝯpositus. ⁊ nō essentie simplicis qđ est falsum. ¶ Itē qđ ē in deo diuersū ab ipo. vel ē accidēs vel ps eiꝰ. Non accidens. qꝛ deꝰ non est subiectū alicꝰ accidētis. si ē ps eiꝰ cū ps p̄cedat totum aliq̄d erit prius đo. qđ falsum est

nefas est đ eo cogitare quo nihil cōstat p̄stātiꝰ Oino em̄ nulliꝰ rei natura suo prīcipio melior poterit existere quare qđ oīm principiū sit. id etiā sui substātiā sūmū esse bonū verissima rōne ꝯcluserim. B. Rectissime inquā. P. Sz sūmū bonū btitudinem esse ꝯcessū est. B. Ita est inquā. P. igit inq̄t deū esse ipaz btitudinez necesse est ꝯfiteri B. Nec propositis inq̄ꝫ prioribꝰ refragari q̄o et ab illis hoc illatū ꝯñs esse ꝑspicio. P. Respice inq̄t an hic quoqꝫ idez firmius approbetur ꝙ duo summa

¶ Oino em̄ nullius rei natura Hic ph̄ia ponit tertiā rōnez q̄ talis est. Illud qđ ē prīcipiū oīm formaliter est summuz bonū. qꝛ summū bonū nō p̄t eē principiatū sed deꝰ ē principium oīm. g̊ formalr ē sūmū bonū. sūmū aūt bonū ē btitudo. g̊ deus formalr est sūma btitudo. vnde dicit in lr̄a. Oino i. generalr. nulliꝰ rei natura poterit existere. i. eē melior suo prīcipio. q̄re qđ oīm sit principiū sicut deꝰ illud etiaz ꝯcluserim verissima rōne summū esse bonū suba. i. ꝑ sui substantiaz. cui assentiēs boe. đt. Rectissime inq̄ꝫ ꝯclusū est. sz sūmū bonū eē btitudinez cōcessū ē. dicit boe. ita ē inquā. Cōcludit g̊ ph̄ia Igit necesse ē deū ꝯfiteri ipam btitudinē. đt boe. nec q̄o refragari. i. resistere prioribꝰ ꝓpositꝰ. i. p̄missis. ⁊ ego ꝑspicio h̄ illatū eē ꝯñs illis. i. ad illa. ¶ Nota ꝙ principiuz oīm rerꝫ oꝑtz eē sūmū bonū substātialr. qꝛ si aliq̄d aliud a principio esset sūmū bonū substātialr sicut aliq̄d principiatū sequit ꝙ prīcipiatū sit nobiliꝰ suo principio. nā bonū sustātialr nobiliꝰ ē bono accidētaliter.

¶ Itē si principiū nō ē bonū substātialr sed accidētalr. cuz oē qđ ē tale ꝑ accñs reducat ad aliq̄d tale ꝑ se. iūc principium reduceretur ad aliquid. ⁊ ꝑ ꝯñs nō eēt principiū. ¶ Respice inq̄t an hinc. Hic ponit q̄rtā rōnez ꝙ btitudo in deo nō differt ab ipo. Si btitudo differret a deo cū vtrūqꝫ tā deꝰ q̄ꝫ btitudo sit sūmū bonū. essent duo summa bona. q̄ꝫ vnū nō esset alterꝫ. ⁊ cū vnuz desit alteri neutꝫ erit

pfectũ ⁊ summũ bonũ qꝛ pfectũ ē cui nihil deest. ḡ necesse ē btitudinem esse idē cũ deo. vñ dicit in lr̃a. O boeti respice an hinc quod mõ dicaꝫ illud q̃d pbatũ est firmi⁹ approbet. duo sũma bona eē nõ pñt. q̃ sint a se diuersa. etem̃ liq̃t. i. mãifestũ ē ꝙ bona q̃ discrepãt nõ eē alteꝝ sup. eoꝝ bonoꝝ qd̃ sit alteꝝ. q̃re cum alteꝝ deest alterutri. i. alteri. neutꝝ poterit eē pfectuꝫ. cũ pfcm̃ sit cui nihil deest. Sꝫ manifestum ē illud. nõ eē summũ bonũ q̃d ñ ē pfectũ. igit̃ nullo mõ pñt eē diuersa ea q̃ sunt summa bona. Atq̃ p certe deum ⁊ btitudinē collegim⁹ eē summuꝫ bonum. q̃re necē ē ipaꝫ naturã q̃ sit diuitas. i. naturã dei eē summaꝫ btitudiꝫ. q̃d hoc approbãs dicit. Nihil veri⁹ ē ipa re. nc rõcinatõe firmi⁹. nc deo digni⁹ ꝯcludi pt̃.

bona q̃ a se diuersa sint esse nõ pñt. Etem̃ q̃ discrepãt bona ñ esse alteꝝ qd̃ sit alteꝝ liq̃t Quare neutꝝ poterit esse pfectũ cũ alterutri alterutrũ deest. Sed qd̃ pfectũ nõ sit id sũmũ nõ esse manifestũ est. Nullo mõ igitur q̃ sũma sunt bona ea pñt esse diuersa. Atq̃ ⁊ btitudinez ⁊ deũ summũ bonũ esse collegim⁹. Quare ipsam necesse est sũmã esse btitudinez q̃ sit sũma diuitas. Nihil inq̃ꝫ nc re ipa veri⁹ nec rõcinatõe firmi⁹. nc deo digni⁹ ꝯcludi põt P. Sup hec inq̃t igit̃ veluti geometre solent demonstratis propositis aliq̃d inferre que porismata ipi vocãt. ita ego quoqꝫ tibi veluti corolariũ dago. Nã qm̃ beatitudinis adoptiõe fiunt homines beati. beatitudo vero est ipsa diuinitas. diuinitatis adeptione beatos fieri manifestum est.

¶ Notãdum ex q̃rto topicoꝝ. q̃d p supabundãtiã dr̃ vni soli ꝯuẽit. cum igit̃ summum bonuꝫ dicat̃ p supabundantiã non erunt duo sũma bõa. Itẽ si eẽnt duo summa bõa. vel eẽnt eiusdẽ spẽi. vl̃ differrent spẽ. si eiusdez speciei. erunt eq̃lr pfecta. et vnum erit supfluuꝫ. si differunt spẽ. vnũ erit pfecti⁹ alt̃o. qꝛ ipossibile ē duas spẽs eẽ eq̃lr pfectas sꝫ q̃d ē ipfecti⁹ ñ ē sũmũ bonũ. ḡ ñ sũt pl̃a sũma bõa. ¶ Sup hc. Hic ph̃ia ꝯcludit ex dictꝫ q̃ndã ꝯclusiõez corolariã dicẽs Sup hec. s. pdcã. ego tibi dabo corolarium. i. ꝯclusiõez corolariã. ita. s. sic geometre aliq̃d solẽt demõstratꝫ suis ꝓpositis iferre q̃ illata ipi vocãt porismata. i apitões, ⁊ tunc põit corolariuꝫ

q̄ omnis btūs est deus q̄d sic infert q̄ adeptōe btitudis fiunt hoīes bti btitudo ꝟo est ipa diuitas vt ꝓbatū ē. manifestū ē homies btōs fieri adeptione diuinitatꝭ. sed sicut adeptōe iusticie fiūt hoīes iusti. ⁊ adeptōne sapiētie sapiētes. ita necesse ē adeptōe diuitatꝭ eē btōs siue deos. igit̄ omis btūs ē deꝰ. sed natura q̄dē vnꝰ deꝰ ē ⁊ nō plures. ꝑticipatōe ꝟo nihil ꝓhibet ⁊ plꝰ deos esse hāc ꝯclusionē ꝯmendans B. dicit. Et pulcrum in q̄ hoc. s. q̄d mō cōclusisti. atꝫ ꝑciosuꝫ siue porisma siue corolariū mauis id ē magis velis ipm vocari. ¶ Notanduꝫ q̄ oīs btūs est deus hoc ꝓbatur ex lr̄a sic Hoīes fiūt bti adeptione btitudis. sꝫ beatitudo est diuinitas. g̊ hoīes fiūt beati adeptione diuinitatis sed adeptione diuinitatis aliq̄s efficit̄ deus. ergo oīs btūs est deꝰ. vel pōt sic argui. Adeptōe diuitatis aliq̄s efficit̄ deꝰ. adeptiōe diuitatis aliq̄s efficit̄ btūs cū diuinitas sit idē cū btitudine. g̊ oīs btūs est deꝰ. ¶ Nota fm Hugui. q̄ porus pori. ē subtile foramē i corpe ꝑ q̄d sudor emanat. ide porisma. atꝫ id ē aptio vl̄ illūinatio sensus. Dicunt̄ etiā porismata regule q̄s geometre ꝓponūt ad aliq̄d ostēdēdū. eo q̄ apient ⁊ illuminēt mētē lectoris ⁊ ipse allegat boetiū in hoc libro de hoc noīe porisma. Notandū fm eundem Hugui. a corona venit coronariū q̄d ē p̄miū victorie vel p̄mium belli vel certamis. s. corona vel aliq̄d aliud vel coronarium ē vñ aliq̄s meret̄ honorem vl̄ adipiscit̄ coronā. Et etiā allegat Boetiū in h̄ loco de h̄ noīe coronariū. sed cōiter ipm noiamꝰ corolariū. ⁊ ē corolariū ꝯclusio sequens ex p̄missis. ¶ Nota aliq̄s diceret Si oīs btūs est deꝰ cū plꝰ sint bti. plures erunt dij. Rn̄dit boe. q̄ vnꝰ ē deꝰ naturalr̄ ⁊ essentialr̄. sed ꝑticipatiue scꝫ ꝑticipatōe ꝟtutis ⁊ imortalitatis pn̄t eē plures dij. vñ psal. Ego dixi dij estis ⁊ filij excelsi oēs. Itē innuit phs. xij. methaphi. vbi sic ꝯcludit. Nō valet pluralitas pricipū. sit g̊ vnꝰ princeps. s. fm naturā ⁊ essentiā. g̊ dicit Sene. Vir speculatiuꝰ ē q̄si deꝰ in hūano corpe hospitatꝰ. Pro q̄ vlteriꝰ notandū q̄ deus ē q̄druplex. aliq̄s ē deꝰ nūcupatiue. vt idolum. aliꝰ vsurpatiue vt demōes cultuꝫ dei sibi vsurpātes. vt dicit scp̄tura. Oēs dij gētium demonia. Tertiꝰ ꝑticipatiue. vt hoies btitudinē participātes ¶ Quartꝰ ē deꝰ nata hn̄s essentie eternitatē imutabilitatē. ⁊ cōicabilitate p̄mis tribꝰ modis pn̄t bn̄ esse plꝰ dij. sꝫ n̄ q̄rto mō ¶ Vltio nota deitatē siue diuinitatē ꝑticipare. non est nisi imortalitatē ipossibilitatē subti

Sed vti iusticie adeptōe iusti. sapie sapientes fiūt. ita diuinitatem adeptos deos fieri simili rōne necesse est. Oīs igit̄ btūs deus. sed natura q̄dē vnꝰ: participatōe ꝟo nihil prohibet esse q̄ plurimos. B. Et pulcꝝ inquam hoc atq̄ p̄ciosū siue porisma siue corolarium vocari mauis.

litatē ⁊ agilitatē adipisci Nam mortale aditum nobis separat nos a dijs vt dicit Porphiri⁹. g̊ adeptione imortalitatis erimus dij.

P. Atqui hoc quoq; pulcri⁹ nihil est quod his annectēdū esse ratio ꝑ suadet. B. Quid inquaz. P. Cum multa inquit beatitudo cōtinere videatur vtrum ne hec omnia vnum veluti corpus beatitudinis quadā partium varietate coniungant an sit eorum aliquid quod beatitudis substantiam compleat, ad hoc vero cetera referantur. B. Vellem inq̄ id ipsarum rerum commemoratione patefaceres. P. Nōne inquit beatitudinem bonum esse censemus. B. Ac summum quidem inquam. P. Addas inquit hoc omnibus licet. Nam eadem sufficiētia summa est, eadem summa potentia, reuerētia quoq; claritas ⁊ voluptas beatitudo esse iudicatur. B. Quid igit̄ P. Heccine omnia bona sufficientia, potentia ceteraq; veluti quedā beatitudinis mēbra sint an ad bonum veluti ad verticem cuncta referuntur. B. Intelligo inquam q̄d inuestigandum proponas, sed q̄d cōstituas, audire desidero. P. Cu

¶ Atq̄ hoc q̄q̄ pulcrius nihil est. Hic ph̄ia mouet circa p̄dicta q̄ndā dubitationē. scd̄o soluit eam. ibi. Cuius discretōnē. Prīo d̄t. Exq̄ dicꝫ h̄ corolariū eē pulcrū. Atq̄ ꝑ certe hoc qd̄ iā dicā nihil est pulcrius qd̄ rō ꝑsuadet esse annectendū his. s. supradictꝫ. Et d̄t boeti⁹. q̄d est pulcrū illud. Dic̄ ph̄ia. Cū btitudo videat̄ multa ꝯtinere. videatur vtꝝ hec oīa coniungant. i. ꝯstituant veluti vnū corp⁹ btitudis. q̄dā varietate partiuz. an sit aliq̄d eoꝝ qd̄ ꝯpleat sub̄az btitudinis. ad hoc cetera referātur. Tūc boeti⁹ petit hāc q̄stionē magis elucidari dicēs. Vellē inq̄ vt patefaceres illud qd̄ queris cōmemoratione ipsaꝝ rerum supple exēplificando ⁊ ph̄ia ꝯdescēdēs boetio q̄rit. Nōne censem⁹ btitudinē eē bonū. d̄t B. certe sūmū bonū. cui ph̄ia. licet. id ē licituz ē addas h̄ sup. sūmū bonū oīb⁹

his. Nã btitudo ẽ summa sufficiẽtia. eadẽ est summa potẽtia. ⁊ iudicatur esse sũma reuerẽtia. claritas ⁊ voluptas. Quid igitur estimas dicendum heccine. i. nunq̃d hec oĩa. s. sufficiẽtia potẽtia cetera q̃ sunt veluti q̃dam mẽbra btitudis an cũcta referunt̃ ad bonũ veluti ad ꝟticẽ. i. tanq̃ ad sũmã rõnez appetẽdi oĩa alia. Tũc boeti⁹ fatet̃ se intelligere q̃stionẽ ⁊ p̃stolari eius solutionem dicẽs. Intelligo q̃d ꝓponas inuestigandũ sed desidero audire q̃d constituas. i. diffinias q̃stiõez dissoluẽdo. ¶ Notãdũz q̃ q̃stio quam ph̃ia mouet est ista. Utrũ p̃dicta q̃nq̃. s. sufficientia. reuerentia ⁊c. cõstituãt btitudinez sicut diuersa mẽbra vnũ corpus. vl̃ vtrũ oĩa sũt eadẽ ⁊ referãtur ad aliquod vnuz scz ad bonũ q̃d sit ratio appetẽdi oĩa ista.

ius discretionem rei sic accipe. Si hec oĩa beatitudinis membra forent a se quoq̃ inuicem discreparẽt Hec est eñ partiũ natura vt vnum corp⁹ diuersa cõponant. B. Atqui hec oĩa idem esse monstrata sunt P. Minime igitur membra sunt. Alioquin ex vno membro beatitudo videbit̃ esse coniũcta q̃d fieri nequit. B. Id quidem inquã dubiuz non est sed id quod restat expecto.

¶ Notandũ q̃r in btitudine ẽ sũmũ bonũ. ⁊ in beatitudine ẽ sufficiẽtia. reuerẽtia potẽtia. gloria. ⁊ iocũditas. ideo q̃ritur an ista sint in btitudĩe tã q̃ diuersa aut ad vnũ relata. s. ad bonũ rõne cui⁹ appetunt̃. ¶ Nota ad primã partẽ q̃stiõis dz rñderi q̃ non. q̃r mẽbra vnũ corp⁹ ꝯstituẽtia debent eẽ inter se diuersa vt statim ꝓbabitur in lr̃a sequenti. sed illa quinq̃ sunt vnũ vt ꝓbatum est. ergo nõ possunt esse partes btitudis ꝯstituẽtes ip̃am sicut mẽbra vnũ corpus. Etiã si sic sequeret̃ q̃ btitudo seu de⁹ non esset oĩno simplex. quod est impossibile.

¶ Cui⁹ rei discretõez. Hic ph̃ia soluit q̃stionẽ. Et p̃rio oñdit q̃ ista q̃nq̃ nõ sunt ꝑtes ⁊ mẽbra btitudis. scdo oñdit q̃ oĩa referantur ad bonuz ibi. Ad bonũ ꝟo ¶ Primo intẽdit talẽ rõnem. Mẽbra cõstituẽtia aliq̃d vnũ ad inuicem debent esse diuersa. sed ista oĩa quinq̃ sunt idem. ergo ñ sunt mẽbra ⁊ partes btitudinis. vñ dicit in lr̃a. Cuius rei supple posite ĩ questione sic accipe discretionẽ. i. discretã solutionẽ. Si hec oĩa mẽbra forent mẽbra btitudis tũc discreparẽt inuicẽ. Hec eñ est natura ꝑtiũ vt diuersa ꝯponant vnũ. atq̃ ꝓ certe hec oĩa q̃nq̃ mõstrata sunt idẽ. ꝯsse supple in nona ꝑsa igit̃ minime sunt membra btitudinis. Sed si in eis saluet̃ rõ mẽbri omnia erũt vnũ mẽbrũ. ⁊ tunc sequitur beatitudinem componi ex vno mẽbro. q̃d est impossibile. ⁊ hoc est q̃d dicit Alioq̃n. i. si aliter

dicat̃ ꝙ nõ sũt mẽbra. sed vnũ mẽbꝝ. videbit̃ bt̃itudo esse ꝯiuncta ex vno mẽbro qđ fieri neqt. Et dicit Boe. Id q̃dẽ qđ mõ ꝯclusum ẽ nõ est dubiũ. sed illđ qđ restat de veritate alteri⁹ ꝑtis q̃stiõis expecto. ¶ Notanduz ꝙ bt̃itudo ẽ diuinitas vt pri⁹ visum ẽ. ⁊ qꝛ diuitas est oĩno simplex ⁊ indiuisibilis ex nullo põt eẽ ꝯstituta. cũ eĩm ꝯstituẽs prius sit ꝯstituto. eẽt aliq̃d pri⁹ deitate qđ absurdũ ẽ. ꝗ bt̃itudo ñ p̃t eẽ ꝯstituta ex pluribꝰ membris vel ex vno membro.

P. Ad bonũ ꝟo cetera r̃ferri palã est. Idcirco eĩm sufficientia petitur qm̃ bonũ esse iudicat̃. Idcirco potẽtia qm̃ id quoqꝫ esse creditur bonũ. Idem de reuerentia. claritudine iocũditate ꝯiectare licet. Omniũ igit̃ expetendoꝝ sũma atqꝫ causa bonũ est. Qđ eĩm neqꝫ re neqꝫ sil̃itudĩc vllũ in se retinet bonũ id expeti nullo mõ potest. Contraqꝫ etiã q̃ natura bona nõ sunt tamen si esse videant̃ quasi vera bona sint appetũt̃. Quo fit vti summa cardo atꝫ causa expetendoꝝ omniũ bonitas esse iure credatur Cuius vero causa q̃d expetit̃

¶ Ad bonum ꝟo Hic ph̃ia ostẽdit ꝙ oĩa referant̃ ad bonũ tãqꝫ ad cãz ꝓpt̃ quã appetunt̃. scđo ex dictis deducit q̃sdam ꝯclusiões supi⁹ ꝓbatas vt meli⁹ ĩtelligãtur. scđa ibi. Cuius ꝟo cã. Prĩo đt Palã est cetera. s. q̃nqꝫ supradicta ad q̃ oĩa appetẽda reducunt̃ ĩpa referri ad bonũ idcirco eĩm petit̃. i. appetitur sufficiẽtia. qꝛ bonũ esse iudicat̃. idcirco potẽtia desiderat̃. qꝛ id etiã creditur eẽ bonũ. idem licꝫ ꝯiectare. i. iudicare de reuerẽtia. claritudĩe. i. claritate ⁊ iocunditate ⁊ sic vl̃r ꝯcludere ꝙ bonũ ẽ summa. i ꝑfectio. ⁊ cã oĩm expetendoꝝ. i. desiderandoꝝ. quod declarat ꝑ signũ dĩ. Illud eĩm quod neqꝫ in re neqꝫ in similitudine. i. apparentia vllũ bonuz retinet in se illud nullo mõ põt expeti. i. desiderari. ⁊ ꝯ. i. ꝑ ꝯrium illa que nõ sunt bona natura. i. ex natura. tñ si videantur. i. appareãt eẽ q̃si vera bona sint appetuntur. q̃ fit vt bonitas iure credatur eẽ sũma atqꝫ cã oĩm expetẽdoꝝ.

¶ Notandũ ꝙ bonũ est cã oĩm desiderãdoꝝ. qꝛ deficiente rõne boni in aliq̃ siue sit bonũ ſm apparẽtiã siue existentiã tollitur rõ appetibilis. posita ꝟo rõne boni in aliquo siue ſm rẽ siue ſm apparentiã ex q̃ ĩpm est appetibile ꝓpter quod đt Arist. iij. de aĩa. Moeut eĩm appetibile h̃ q̃dẽ bonum. hoc aũt apparẽs bonum.

¶ Cui⁹ ꝟo causa. Hic ex dictis ph̃ia deducit quosdã cõclusiões prius

ꝓbatas vt melꝰ intelligant ⁊ sūt due. ¶ Prima est ꝑ bonū ⁊ btitudo sunt idē. Secūda ꝙ deꝰ ⁊ bonū idē sunt. deducēs ḡ primo ꝯclusionē dic̄. Illud maxīe videtur optari. cuiꝰ cā q̄d i. aliq̄d expedit̄. i. desiderat̄. vt si cā salutis. i. sanitatis. q̄spiā. i. aliq̄s velit eq̄tare. nō tā. i. nō tm̄ desiderat motū eq̄tādi. q̄ꝫ. i. in q̄ꝫ tū desiderat effectū salutis. i. sanitatis. cū igit̄ oīa petantur. i. appetantur gr̄a boni illa nō potiꝰ desiderant̄ ab oibus q̄ꝫ ip̄m bonū. sz nos cōcessimꝰ btitudinē eē ꝓpter q̄d cetera optātur. q̄re sola btitudo tanq̄ꝫ finis oīm aliorū q̄rit̄. i. desideratur ex q̄ liq̄do. i. manifeste apparet eē eandē substātiā ipsiꝰ boni ⁊ btitudis. Boe. em̄ assentiēs huic deductioni dicit. nihil video cur q̄spiaz possit dissentire. ¶ Notādū q̄rūcūq̄ꝫ ꝓprietas ꝑ se ē eadē necesse est illa esse eadē. cuz igit̄ bonum ⁊ btitudo habeant vnā ⁊ eandem ꝑ se ꝓprietatē erūt eadē. Nā ꝑ se ꝓprium est btitudini ꝙ oīa ꝓp t̄ eā desiderant̄ similr̄ illa ꝓprietas ē boni ꝙ oīa appetuntur. qꝛ bona. g bonū ⁊ btitudo sunt idem. ¶ Notādum ꝙ illud magis appetit̄ cuiꝰ cā aliq̄d appetitur. qꝛ illud ꝓpter q̄d aliq̄d appetit̄ priꝰ est in causando motum desiderij q̄ꝫ illud q̄d appetit̄ ꝓpter aliud. qꝛ cā ꝑmaria prius influit q̄ꝫ secundaria. ⁊ iō illud ꝓpter quod aliq̄d appetit̄ plus īfluit desiderio q̄ꝫ illud q̄d appetitur ꝓpter aliud sicut finis plus influit q̄ꝫ ordinata in finē. ⁊ hoc declarat ꝑ exemplū in lr̄a de sanitate. q̄ plus appetitur q̄ꝫ actꝰ eq̄tādi factꝰ ꝓpter sanitatem. ¶ Sed deū. Hic ꝑhia ex cōclusione prius ꝓbata deducit secundā scz deū ⁊ bonum eē idez ꝑm substātiam ⁊ dicit. Sed demōstrauimꝰ deum ⁊ verā btitudinē eē idē ⁊ vnum dicit Boe. ita ē inquā. Ex q̄ cōcludit ꝑhia dicens. igit̄ secure lz concludere substantiā dei sitā esse in ipso bono nec vsq̄z alio. i. alibi. ¶ Nota ꝙ ex prima cōclusiōe infertur scd̄a accipiendo primā cōclusionē ꝑ maiori

id maxime videtur optari. Veluti si salutis cā q̄spiā velit eq̄tare: ñ tā eq̄tādi motū desiderat q̄ꝫ salutis effectuz. Cū igit̄ oīa boni gr̄a petant̄ nō illa potiꝰ q̄ꝫ bonū ip̄m desiderāt̄ ab oibus. Sz propter qd̄ cetera optantur beatitudinē eē ꝯcessimꝰ: quare sic quoq̄ꝫ sola q̄ritur beatitudo. Ex quo liquido apparet ipsiꝰ boni ⁊ beatitudinis vnā atq̄ꝫ eandem eē substātiā. B. Nihil video cur dissētire q̄spiā possit. P. Sz deū verāq̄ꝫ btitudinē vnū atq̄ꝫ idez esse mōstrauimus. B. Ita inq̄ꝫ P. Secure igitur ꝯcludere licet: dei quoq̄ꝫ in ip/

argu ēdo sic. Bonū ꝛ btitudo sunt idē ꝑm subam. sed deꝰ ē vera btitudo ḡ deꝰ ꝛ bonū sunt idē ꝑm substātiā. Metrum. x. tertij libri.

Uc oēs ꝑiter venite capti. Istud ē metꝝ. x. hꝰ tertij q̄d dr̄ valēticū ab inuētore. ꝛ est vndecasyllabum cōstās ex spōdeo ꝛ dactilo. ꝛ duobꝫ vl' tribꝫ trocheis. qꝛ vltio loco p̄t pōi spōdeus vl' trocheꝰ

so bono nec vsq̄ alio sitam esse substantiam.

Metrum decimū libri tertij

Uc oēs ꝑiter venite capti
Quos fallax ligat ĩprobis catenis.
Terrenas habitās libido mentes
Hic erit vobis requies laborum
Hic portꝰ placida manēs quiete
Hoc patens vnū miseris asilum
Non quicq̄d tagꝰ aureis arenis
Donat: aut hermꝰ rutilāte ripa
Aut indus calido propinquꝰ orbi
Cādidis miscēs virides lapillos
Illustrāt aciem magisq̄ cecos
In suas cōdunt animos tenebras
Hoc quicq̄d placꝫ excitatq̄ mētes
Infimis tellus aluit cauernis
Splendor quo regit̄ vigetq̄ celum
Uitat obscuras aīe ruinas
Hanc q̄squis poterit notare lucem
Cādidos phebi radios negabit

In quo metro phia postq̄ꝫ oñdit in q̄ sit summa btitudo hortatur ad istā btitudinem ꝑuenire dicens Oēs capti quos fallax libido. i. fallax delectatio habitans. i. possidēs t̄renas mētes ligat ĩprobis catenis. i. vitiosis cupiditatibꝫ. venite ꝑiter huc. i. ad summū bonum q̄d ē situꝫ ĩ deo Tunc oñdit vtilitatē veniendi ad illud bonuꝫ dicēs. Hic. i. in isto bono q̄d ē deꝰ erit vobis req̄es laborū. cum ip̄e sit p̄mium in hac vita laborantium. hic ē portꝰ. i. securitas manens placida q̄ete. h̄ est asilum. i. domum refugij. vnum. i. solum. qꝛ tm̄ ad deum ē tutum refugium patēs id ē aptum miseris. Tunc compat istud bonum ad bona tpalia oñdens bona tēporalia eē damnosa: qꝛ sui cupiditate obtenebrant aiam di. Quicq̄d donat tagus fluuius iste aureis suis arenis. Quicq̄d donat hermꝰ fluuiꝰ rutilāte. i. splendente sua ripa. [illegible] indus fluuiꝰ a q̄ dicitur india ꝓpinquus calido orbi. qꝛ vicinꝰ tor[illegible]

inquã ꝯmiscẽs lapillos virides.i.smaragdos.cãdidis.i.margaritis sup
ple oĩa illa nõ illustrãt aciẽ sup. mẽtis. sed magis cõdunt.i.iuoluũt cecos
aĩos in suas tenebras.i.ignorãtias veri boni.hoc.s.bonum tpale q̃cq̃d.i.
quodcũq; placet.i.excitat mẽtes ad cupiditatẽ.illud tell⁹ aluit infimis ca
uernis.i.pfũdis.q; in pfundo terre gignunt metalla ⁊ gẽme. Tũc ostẽ/
dit vtilitatẽ boni q̃d
est de⁹ in q̃ ẽ ꝟa bti
tudo dicẽs. Splen/
dor.i.btitudo splen/
dens.q̃ splẽdore regi
tur celũ ille vitat ob
scuras ruinas aĩe.q;
splẽdor ⁊ obscuritas
se nõ ꝯpatiunt in eo/
dez.q̃squis q̃ poterit
notare.i.notã habe/
re hãc lucem.ipse ne
gabit.i.non curabit
cãdidos radios phe/
bi.i.solis

Prosa vndecima h⁹ tertij libri.
Ssentior inq̃ cũcta eĩn fir/
missimis nexa rõnib⁹ ꝯstãt.
P. Tũ illa quãti inq̃t esti/
mabis si bonũ ip̃z q̃d sit agnoueris
B. Infiniti inq̃z: siq̃dem mihi pari
ter deũ quoq; q̃ bonũ est ꝯtinget ag
noscere. P. Atq̃ hoc verissima inq̃t
rõe patefaciãt. Maneãt mõ q̃ pau/
loãte ꝯclusa sũt. B. Manebũt inq̃

¶ Notandũ ꝓpter li
terã q̃ asilũ ꝑm Hug. d̃r dom⁹ refugij quã romulus fecit.ab a q̃d ẽ sine.
⁊ silon q̃d est tact⁹. q̃si sine tactu.q; nõ erat fas aliquẽ ibi tãgere vel offen
dere. ¶ Notandũ ꝑm Isid. li.et himol. Tag⁹ ẽ fluui⁹ quẽ cartago hispa
nie sic nũcupauit.ex q̃ pcedit copiositas arenis auriferis.⁊ ab hoc ceteris
fluuijs hyspanie est p̃latus. ¶ Notãdũ ꝑm Hug. q̃ herm⁹ ẽ fluuius asie
q̃ cãpos smirneos secat fluctib⁹.⁊ ẽ plenus aureis arenis. Indus aũt ꝑm
Isido.ẽ fluui⁹ oriẽtis q̃ rubeo mari excipit.a q̃ india nũcupat abũdans
margaritis ⁊ smaragdis. Prosa.xi.tertij libri

Sẽstior inq̃ Ista est vndecima psa hui⁹ tertij in q̃ ph̃ia inducit
Boetiũ in cognitionẽ q̃rũdã q̃ pri⁹ fassus fuit ignorare.s.q̃s sit
finis oĩm rez.⁊ q̃bus gubernaculis mũd⁹ regat. Prio duc̃ ip̃m
in cognitõez primi.scdo scdi in sequenti psa. Prio ph̃ia inuestigat diffi/
nitionẽ boni.scdo ex h̃ oñdit q̃s sit finis oĩm rez ibi. Et illa nimiũ p̃mo
p̃mittunt quedã. Scdo ph̃ia aggredit ꝓpositũ.ibi Nonne inq̃t. Prio bo
etius assentiẽs p̃dictis dicit Assentior inquã.s.iã dictis. cũcta eĩn ꝯstãt
nexa firmissimis rõnib⁹.q; demõstratiuis. Et ph̃ia inq̃t. Quãti.s.p̃cij
estimabis si agnoueris q̃d sit ip̃m bonũ. Rñdit boe. Infiniti scz p̃cij in/
quam estimabo.siq̃dem mihi pariter ꝯtingat agnoscere deũ q̃ bonuz est
dicit ph̃ia. Atq̃ p certe.hoc patefaciam verissima ratõe maneant.i. conce
[illegible]ma cõclu.tãtũmodo q̃ conclusa sunt pauloante. Et dicit Boe. ma
[illegible]i contractione in sui veritate.

Prosa vndecima

¶ Notandū q ad pbādā aliquā cōclusionē oportet principia manere in sui veritate z ea concedi. si enim negarentur non posset ex eis conclusio deduci. volens ergo pbia ex his que cōclusa sunt tangz ex principijs cōcludere quid sit bonum. dicit hoc velle facere manētibus his que proba ta sunt z dicit boetius q manebunt in sui veritate. ¶ Nonne inqt monstra. ¶ Hic pbia aggredit intentū ostendo quid sit bonum. z intendit probare istā cōclusionem. bonum est illud quod oīa appetunt. quaz pbat tali ratione. Vnum z bonum sunt idem sed omnia appetunt esse vnum. ergo oīa appetunt bonū. Circa istaz rationē sic p cedit. Primo probat maiorem. secūdo minorē. tertio resumpta maiore infert cōclusionem. sēda ibi. Nostine igitur. tertia ibi. Est ne igitur. pbat ergo maiorem q vnū z bonum sunt idem p moduz questiōis. z primo qrit dicēs. Nōne supra monstrauī? i. ix. psa ea q appetūtur a plibz. s. sufficiētia reuerētia. potētia. idcirco ñ eē vera bōa z pfecta. qm discrepāt a se inicē. s. eo mō q appetūt a plibz et cū alterz abesz alteri ñ posse afferre plenū et absolutum bonuz quod nullo indigeat Tunc autem supple

B. Nonne inquit mōstrauim⁹ ea q appetunt a pluribus Idcirco vera pfectaqz bona nō esse: qm a seinuicē discreparent. cūqz alteri abesset. altez plenū absolutūqz bonū auferre non posse. Tum aūt verum bonum fieri cū in vnam veluti formaz atqz efficientiā colliguntur vt q sufficientia est eadez sit potentia: reuerentia claritas atqz iocunditas. Misi vero vnū atqz idem oīa sint nihil habere quo inter expectāda numerentur B. Demonstratū est inqz nec dubitari vllo modo potest. P. Que igit cum discrepant: minime bona sunt cū vero vnū esse ceperint bona fiūt Mōne hec vt bona sint: vnitatis fieri adeptione contingit. B. Ita inqz videtur. P. Sed omne quod bonū est: boni participatione bonum esse ꝓcedis. an minime. B. Ita est. P. Oportet igit idē esse vnū atz bonū sili rōe ꝓcedas Eadē nāqz substātia

mõstrauim⁹ vnũ vez bonũ fieri cũ colligunt̃ in vnã formã btitudis atq̃ efficiẽtiã. i. in vnã cãm efficiẽtẽ. s. deũ vt q̃ sit sufficiẽtia. eadẽ sit potentia ⁊ reuerẽtia. claritas ⁊ iocũditas. nisi ꝟo oĩa sint vnũ ⁊ idẽ mõstratũ ẽ. ea nihil hr̃e q̃ nũerent̃. i. ꝯputent̃ iter expetẽda. i. desiderãda. Et dt̃ boeti⁹. demõstratũ ẽ inquã nec vllo mõ dubitari p̃t. Ulteri⁹ q̃rit phia. Illa q̃ cũ discrepãt mĩme sũt bona. ⁊ cũ cepint esse vnũ sunt bona. Non ne hec cõtingũt fieri bona adeptõe vnitatis. dt̃ boe. Ita videt̃ inq̃ Et subdit phia sz oẽ q̃d ẽ bonũ ꝑticipatõe boni ꝯcedis eẽ bonũ an mĩme. Et dt̃ Boe. ita ẽ. Tunc phia ex ꝯcessis ꝯcludit maiorẽ dicẽs. igitur sili rõne optet vt cõcedas vnũ ⁊ bonũ eẽ idẽ. Et ꝯfirmat illã ꝯclusionẽ ꝑ locum ab effcũ dicẽs. nãq̃ eadẽ ẽ suba eoꝝ q̃rũ ñ ẽ nat̃alr diuersus effect⁹. qꝛ idẽ inq̃tũ idẽ natũ ẽ facere idẽ. Boeti⁹ ꝯcedẽs dt̃. negare inq̃ neq̃o. ¶ Nota ex lr̃a sic ꝓbat̃ q̃ vnũ ⁊ bonũ sint idẽ. Quecũq̃ nõ sũt bona nisi qꝛ sũt vnũ illa nõ sũt bona nisi adeptiõe vnitatis. sed oĩa sunt bona adeptõe vnitatis. g̃ vnũ ⁊ bonũ sũt idẽ. vel aliter arguit̃ sic. Oĩa sunt bona adeptõe bonitatis oĩa sunt bona adeptõe vnitatis. g̃ bonũ ⁊ vnũ sũt idẽ. Aliã rõez inuit in lr̃a di. Illa sunt vnum q̃ꝝ ñ est diuersus effect⁹. qꝛ idẽ inq̃tũ idẽ nõ facit nisi idẽ. ex. ij. de generatõe. sed vnius ⁊ boni non est diuersus effect⁹. q̃a effectus vtriusq̃ est bonum. g̃ sunt idem. ⁊ hec ꝯclo patet ex. iiij. methaphi. vbi Arist. vult q̃ bonum ⁊ vnũ ꝯuertant̃. ¶ Nosti ne igit̃ ⁊c̃. Hic phia ꝓbat minorẽ. s. q̃ oĩa appetunt esse vnũ ꝑ talem rationem. Unum q̃dq̃ tãdiu manet atq̃ subsistit q̃diu est vnũ. sed omnia nat̃aliter appetunt manere ⁊ subsistere. g̃ omnia appetunt esse vnum. Illius rationis p̃mo declarat maiorẽ. secundo minorez ibi. Est ne igitur. tertio resũpta maiore cõcludit intentum ibi. Si q̃d aũt inq̃t. Primo ergo declarãs maiorẽ q̃ vnumquodq̃ tamdiu manet quãdiu est vnum. dicit. Nosti o Boeti oẽ quod est tãdiu manere atq̃ subsistere q̃diu sit vnuz ⁊ cũ destiterit. i.

ẽ eoꝝ quoꝝ nat̃alr nõ ẽ diuersus effect⁹. B. Negare inq̃ neq̃o. P. Nosti ne igit̃ inq̃t oẽ q̃d ẽ. tãdiu manere atq̃ subsistere q̃diu sit vnũ. sed iterire atq̃ dissolui pariter atq̃ vnuz. esse destiterit. B. Quonaz mõ. P. Ut in aĩalib⁹ inq̃t cũ in vnũ coeunt ac ꝑmanẽt aĩa corpusq̃. id aĩal vocat̃. Cũ ꝟo hec vnitas vtriusq̃ separatiõe dissoluit̃. iterire nec iã eẽ animal liquet. Ip̃m quoq̃ corp⁹ cũ in vna forma mẽbroꝝ cõiũctiõe ꝑmanet humana visitur species. At si distribute segregateq̃ partes cor/

desinit esse vnũ pariter ꝯtingit dissolui atq; interire. q̃rit boe. Quonam mõ ph̃ia declarat i exẽplo dicẽs. In aialib. h̃ ptz cum aia ⁊ corp⁹ i vnuz coeunt atq; ꝑmanẽt vnum. illud vnũ vocat̃ aial. cũ ꝟo hec vnitas dissoluitur sepatõe vtriusq; sup. aie ⁊ corpis. liq̃t. i. manifestũ ẽ. aial interire et nõ iã eẽ aial Ponit aliud exẽpluz ip̃m etiã corpus humanuz cum ꝑmãet

poris distraxerint vnitatẽ, desini eẽ qd̃ fuerat. Eoq; mõ ꝑcurrẽti cetera ꝑculdubio patebit subsistere vnum qd̃q; dũ vnũ est. Cũ deo vnum esse desinit esse interire. B. Cõsiderãti inq̃ mihi plura mime aliud videt̃. P. Est ne igit̃ inq̃t qd̃ inquãtũ naturaliter agat relicta subsistendi appetẽtia venire ad interitũ corruptionemq; desiderent. B. Si aialia inquã ꝯsiderẽ, q̃ hñt aliquã volẽdi nolẽdiq; naturã. Nihil iuenio qd̃ nullis extra cogẽtib⁹ abijciãt manendi intẽtionẽ ⁊ ad iteritũ spõte festinẽt. Oẽ nãq; aial tueri salutem laborat mortem. vero perniciemq; deuitat. Sed q̃d de herbis arboribusq; : q̃d

in vna forma ꝯiũctõne mẽbroꝝ. tũc visit̃ id ẽ videtur humana spẽs. sz si ꝑtes corꝑis distribute ⁊ segregate. i. septe ab inuicem distraxerint vnitatẽ corpus desinit eẽ q̃d fuerat eodẽ mõ ꝑcurrenti cetera ꝑculdubio patebit vnũq̃dq; subsistere. i. ꝑmanere dum ẽ vnuz. cũ ꝟo desinit esse vnuz interire videt̃. Et dicit Boeti⁹ mime inquã videt̃ mihi aliud ꝯsiderãti plura.

¶ Nota q̃ aliq̃s diceret nõ videt̃ q̃ esse ⁊ esse vnum sint eadez qz mali sunt ⁊ tñ nõ sunt vnum. ꝓbatio. vnum ⁊ bonuz sunt idem vt iam probatum ẽ. sed mali non sunt boni. ergo non suut vnum. Ista rõ soluitur ex quarto hui⁹ negãdo maiorẽ. quia ph̃ia quarto hui⁹ probat malos non solum non esse potẽtes sed simpl̃r non esse. Unde mali bene sunt mali. sed q̃ simpl̃r dicant̃ esse non est verum. sicut homo mortuus simpliciter non est homo. ⁊ de hoc videbitur in quarto.

¶ Est ne igitur inq̃t. Hic ph̃ia ꝓbat seu declarat minorẽ. s. q̃ oĩa appetant esse ⁊ ꝑmanere ⁊ primo oñdit hoc. secundo ꝓbat q̃ talis appetitus ẽ natura is. secunda ibi. neq; nunc nos. Primo ostendit intentum in aialibus. Secundo in vegetabilibus. Tertio in rebus inaiatis. secunda ibi. Atq̃ non est tertia ibi. Ea etiam. Primo dicit ph̃ia. Est ne aliq̃d q̃ inq̃tum natural̃r agat desider et venire ad interitum. i. ad mortẽ ⁊ ad cor/

ruptionē relicta appetēda subsistēdi Rñdet Boe. Si cōsiderē aīalia que hñt naturā i. appetitū volēdi. i. psequēdi ⁊ nolēdi. i. fugiēdi aliq̄d. nihil inuenio qd̄ abijciāt intētionē manēdi sup. ī rez natura. ⁊ festinēt spōte. i. volūtarie ad interitū nullis caus extra cogētib. qr oē aīal laborat tueri salutē ⁊ deuitat mortē ⁊ pniciē. sed ego prorsus dubito q̄d d̄ herbis ⁊ arboribus. ⁊ q̄d de reb in aīat oīno. ꝯsentiam sup. an talia appetāt esse ⁊ pmanere.

¶ Nota Boe. ñ dubitat q̄n aīalia appetant ⁊ pmanere. cui⁹ rōez innuit. Illd̄ q̄d laborat tueri salutez ⁊ vitare mortē h̄ appetit esse ⁊ pmanere sed oē aīal est hmōi. g̃ ⁊c. Sz vtz ita sit ī vegetabilib ⁊ in rebus inaīatis. de hoc dubitat. ⁊ pōt esse rō dubitatōis. qr. in talib nō sūt opatōnes ita manifeste subseruientes appetitui naturali pmanēdi sic̄ in aīalib. q̄ mouent ad pcipiendū nutrimētū ⁊ ad alia q̄ ptinēt ad ꝯseruationē vite. ¶ Atq̄ nō est q̄ de h̄. Hic phia pbat q̄ vegetabilia sicut herbe ⁊ arbores appetāt eē ⁊ pmāere. ⁊ h̄ pbat q̄ttuor modis. sicut ptēbit. pmo ex locoꝝ q̄litate. qr in talib locis nascunt vbi diuti⁹ pñt ꝯseruari in esse. Vñ d̄r. Atq̄ p certe. O Boeti nō est q̄ possis ambigere. i. dubitare de hoc vtrū inaīata ⁊ vegetabilia appetāt eē primū. i. pmo signo. Cū tu intuearis herbas atq̄ arbores īnasci locis sibi ꝯueniētib. vbi q̄ntū eaꝝ natura i. vigor nature q̄at nō pñt cito exarescere ⁊ interire. Nā alie campis oriunt sicut oliue. alie mōtib⁹ sicut cipssi alias ferūt paludes sicut alnos ⁊ salices. Alie herēt saxis sicut herbe q̄ dicunt capilli veneris ⁊ barba iouis. Aliaꝝ herbaꝝ sunt fecūde. i. abūdātes steriles alie vt illius herbe q̄ d̄r merica. q̄s si q̄spiā. i. aliq̄s conetur trāsferre in alia loca arescāt. sz natura dat vnicuiq̄ qd̄ sibi cōuenit ⁊ elaborat ne intereāt q̄ndiu manere pñt.

¶ Nota loc⁹ est principiū generatōis. qr saluat ⁊ ꝯseruat locatū ⁊ ipo mediante virt⁹ celestis īfluit ipsi locato. Cū igit vegetabilia sicut herbe ⁊ plāte req̄rant determīata loca in q̄b saluant ⁊ in alijs arescāt pz q̄ ipa appe-

de īanimatis oīno ꝯsentiā: reb⁹ prsus dubito P. Atq̄ nō est q̄ de hoc possit ambigere: cū herbas atq̄ arbores intuearis. primū sibi ꝯueniētib⁹ innasci locis. Vbi quantū earū natura q̄at cito exarescere atq̄ interire non pñt Nā alie q̄dē cāpis alie mōtib⁹ oriunt alias ferūt paludes alie saxis herent aliarū fecūde sunt steriles arene. quas si in alia q̄spiaz loca trāsferre conet: arescāt. Sz dat cuiq̄ natura qd̄ conuenit: ⁊ nedum manere possunt intereāt, elaborat

tant esse ⁊ ꝑmanere ¶ Quid dicā ꝙ oēs velut in terras. Hic ph̄ia ꝓ/
bat idē alio sig̃ qd̄ sumit̄ ex mō situatōis partiū s̄m ꝯueniētiā ad at. ractio
nē alimēti q̄ ꝯseruat̄ esse eoꝝ. Et dicit q̄d dicā ex hoc ꝙ oēs. s. herbe ⁊ ar⁹
bores trahūt alimēta radicib⁹ velut ore demerso in terras. ⁊ diffundūt si
bi alimētū ꝑ medullas ꝑ robur ⁊ ꝑ corticē qd̄ nō est nisi ꝓptera ꝓpetitum
ꝑmanēdi. Tūc pōit
aliud signū qd̄ sumi
tur de dispōne ꝑtiuꝫ
ad ꝓhibēdū nocum̄
tū extrinsecum dicēs:
q̄d dicā ex hoc ꝙ mo
lissimū qd̄ꝫ sicut ē
medulla sꝑ recondit̄
id ē locat in interiori
sede. i. in medio plā⁹
te extra v̄o tuet̄ qua/
dam ligni firmitate
vltī⁹ aūt. i. exterior cor
tex arboris q̄i patiēs
mali. i. potens sustie
re mala opponit̄ de⁹
fensor v̄sus intēperiē
celi. i aeris. Tūc po
nit aliud signū qd̄ su⁹
mit̄ ex ꝓpagatione se
minis q̄ ordinat̄ ad
ꝯseruationeꝫ nature

Quid dicam: ꝙ oēs velut in terras
ore demerso trahūt alimēta radici/
bus ac ꝑ medullas robur corticem
ꝙ diffundūt. Quid ꝙ nobilissimuꝫ
qd̄ꝫ sicuti medulla est in interiore
sꝑ sede recondit̄. extra v̄o quadā li/
gni firmitate. Vltim⁹ aūt cortex ad
uersū celi intēperieꝫ quasi mali pa/
tiens defensor opponit̄. Jā v̄o quā
ta est nature diligentia. vt cūcta se/
mīe mltiplicato ꝓpagent̄ q̄ oīa non
mō ad tp̄s manēdi veꝝ generatim
quoꝫ quasi ipꝑetuū ꝑmanendi ve
luti quasdā machias esse q̄s nesciat

in alio sil̄i inspecie cum nō possit manere idē numero. Et d̄t. iam v̄o quā
ta ē diligētia nature vt cūcta ꝓpagent̄ semīe multiplicato sup. ꝯsidera q̄
omnia semīa q̄s nesciat eē tanq̄ꝫ q̄sdā machias. i. instrumēta manēdi nō
mō. i. nō tm̄ ad tēpus. verūetiam manendi in ꝑpetuum generatim. id ē.
successiua generatione. q. d. nullus est cui hec non pateant.

¶ Notandū ꝙ radices plātarum ori sil̄es sunt cum habeant eandem
opationem scꝫ trahere alimentum. Habent aūt plante radices īfixas ter
re. quia ex terra humorem trahunt ⁊ alimentum ꝙ primo diffunditur in
medullam. deinde in robur. deinde in corticeꝫ. Est aūt medulla mollissi
mū quod est in medio plāte vl̄ arboris non potens pati intemperiem ca/
loris ⁊ frigoris. ideo natura ip̄aꝫ locauit in medio quā circūdat robur qd̄
est lignū arboris. robur aūt circūdatur cortice exteriori tanq̄ꝫ defēsore ab
intēperie aeris. ¶ Notandū ꝙ qꝛ vegetabilia nō pn̄t idem nūero manere
iō natura ꝓducit in eis semīa. ꝑ quoꝝ ꝓpagationem idē ꝑmaneant in spe⁹
cie scilicet in suo simili

¶ Ea etiã q̃ inaĩata. Hic ph̃ia ꝓbat ꝙ etiã inaĩata appetant esse duobus signis. Prĩo ex inclinatõe naturali eoꝝ ad locum. ⁊ dt. Ea etiã q̃ credunt̃ eẽ inaĩata. vt lapis. aer. ignis. nonne desiderãt. i. appetũt queq̃. id ẽ oĩa inaĩata qd̃ suũ est. i. sue nature cõsonũ ẽ. sil̃i rõne ꝓpter ꝯseruatiõez sui esse. q. d. sic. Cur em̃ leuitas vehit. i. mouet flãmas sursum. ⁊ põd⁹. i. grauitas deꝑmit terras deorsum nõ ꝓpt̃ aliã cãm nisi ꝙ hec loca ⁊ motiões cõueniũt singulis sup. ꝑ salutatione eoꝝ esse. Et subdit Porro illd̃ q̃d est cõsentaneũ. i. conueniẽs cuiq̃ illd̃ supple ꝯseruat in eẽ vnũ quodq̃ sicut ea que sũt ĩimica. i. ꝯ̃ria corrumpunt. secundo ꝑbat idẽ per aliud signum sumptũ ex cõseruatione naturalis ꝓprietatꝭ. hmõi ẽ cõtinuitas quã quelibꝫ res naturalis nititur ꝯseruare. Unde dic̃ Jam supple ista v̄o que dura sunt vt lapides adherent tenacissime. i. firmissime suis partibus. ⁊ resistunt ꝑ suã duriciẽ ne facile dissoluant̃. Que vero sunt liq̃ntia id ẽ mollia sicut aer ⁊ aqua ne facile cedunt diuidentibus. sed cito relabunt̃ id ẽ redeunt in ea a quibus sunt abscisa. sed ignis refugit omnem sectionẽ

Ea etiã q̃ inaniata esse credunt̃ nonne qd̃ suũ est queq̃ simili rõne desiderant. Cur em̃ flammas q̃dẽ sursum leuitas vehit. terras v̄o deorsum pond⁹ deprimit nisi ꝙ hec singulis loco motionesq̃ conueniunt Porro aũt qd̃cũq̃ consentaneũ est id vnũqd̃q̃ ꝯseruat. sicuti ea q̃ sunt inimica corrumpũt. Jam vero que dura sunt vt lapides adherẽt tenacissime partibus suis. ⁊ ne facile dissoluant̃ resistũt. Que vero liquentia vt aer atq̃ aqua facile quidez diuidentibus cedunt. sed cito in sua rursus a quib⁹ sunt abscisa relabũt̃. Ignis v̄o omnem refugit sectionẽ

¶ Nota ꝙ hoc vltimum quod dicit ignẽ fugere oẽm sectionẽ dupliciter exponitur. ¶ Primo sic. Aliquid secatur cum partes eius ab inuicem separantur. ita vt in nullo conueniant. sed partes ignis sic non possunt secacari. ¶ Alio modo exponitur sic ꝙ ignis refugit omnẽ sectionẽ. qꝛ ꝓpter vehementiam sue actionis corrumpit ipsum quod debet secare. ⁊ igniendo ipsum in sui naturam conuertit.

¶ Neq̃ nunc nos. Hic ph̃ia ponit ꝙ desiderium essendi non est appetitus voluntarius sed naturalis. Et dicit. Neq̃ nos tractamus nũc de motibus voluntarijs anime cognoscentis. sed de naturali intentione. sicut

ti naturale ē qđ trāsigimus. i. digerimus. acceptas escas sine cogitatōne ⁊ quod in summo nescientes ducimus spm̄. i. respiramus. Nam amor. i. appetitus manendi. i. subsistendi in animalibus. i. non ꝓuenit ex volūtatib⁹ supple sic̄ tu estimas. qꝛ supi⁹ posuisti solum in animalibus esse appetitum manendi. sed venit ex pricipijs nature. q̄a natura reperitur taꝫ in animatis q̄ꝫ in in animatis. Q, autē appetit⁹ manendi n̄ sit ex voluntate ꝓbat dupl̄r. ¶ Primo probat hoc. quia voluntas sepe amplectitur mortem que tollit eē indiuidui. vnde dicit. Voluntas sepe amplectitur mortez quam natura reformidat. id ē abhorret cogētibus causis. s. extrinsecis. sicut patet de martirib⁹.

Neqꝫ nunc nos de voluntarijs anime cognoscentis motibus; sed de naturali intentione tractamus. sicuti est quod acceptas escas sine cogitatione transigimus, ꝙ in somno spiritum ducimus nescientes. Nam ne in animalibus quidez manendi amor ex anime voluntatibus verum ex nature principijs venit. Nam sepe mortem cogentibus causis quā natura reformidat volūtas amplectitur; contraqꝫ illud quo solo mortalium rerum durat diuturnitas gignendi opus quod natura semper appetit interdū coercet voluntas. Adeo hec sui charitas non ex animali motione: sed ex naturali intentione procedit. Dedit eñ prouidentia creatis a se rebus hāc maximam manendi causam vt quoad possunt naturaliter manere desiderent. Quare nihil est ꝙ vllo modo queas dubitare cuncta que sunt appetere naturaliter constantiam per

¶ Scđo ꝓbat idem ex hoc ꝙ volūtas qñ qꝫ cohibet opatiōez conseruatiuā esse specifici dicēs. Contraqꝫ. i. ꝑ ꝯriuz illđ op⁹ gignēdi quo solo durat diuturnitas. i. ꝑmanētia rerum mortalium. quod natura appetit interdum coercet voluntas. sic̄ ptz i cōtinētib⁹. adeo hec caritas. i. appetit⁹ sui sup. manēdi. nō ꝓcedit ex aīali motōe sed ex nat̄ali itētōe quā de⁹ in

didit nature. Dedit em̄ ꝓuidētia diuīa rebꝫ creatis a se hāc maximā cām manēdi vt desiderēt ꝑmanere naturalr̄ q̄dīu pñt q̄re nihil ē ꝙ vllo mō q̄as. i. possis dubitare. cūcta q̄ sūt naturalr̄ appetere ꝯstātiā ꝑmanēdi. et deuitare ꝑniciē. qđ Boe. ꝯcedēs đt. Cōfiteor inquā. nūc me cernere idubitato. i. sine dubitatōe. q̄ dudū incerta videbant̄ supple ꝙ vegetabilia ⁊ inaiato naturalr̄ appetūt ꝑmanētiā essēdi. ¶ Notādū ꝙ duplex ē appetit⁹. naturalis ⁊ aialis. Naturalis est q̄ ꝯsequitur formā naturalē. ⁊ qꝛ prima ꝑfectō illi⁹ qđ hꝫ formā naturalem ē esse. iō appetit⁹ cuiuslibꝫ rei naturalis ē ad suū esse habendū si careat vel ad cōseruandū si habeat. Appetit⁹ aīalis est q̄ ꝯsequit̄ formā app̄hensam. ⁊ si est forma app̄hensa ꝑ sensus sic est appetitus sensitiu⁹ q̄ sꝑ tēdit in ꝯueniētia nat̄e. Si aūt ē forma app̄hensa ꝑ intellectū tūc sꝑ inclinatio ꝓueniens est appetit⁹ rōnalis q̄ ē voluntas. ⁊ qꝛ illud qđ ſm se est discōueniēs nature sibi ē mors. illud hō app̄hēdit qñ q̄ tanq̄ ꝯueniēs ꝓpter aliud annexum. s. ꝓpter p̄miū eterne vite. iō volūtas sepe amplectit̄ mortē quā natura reformidat. ex quo patet ꝙ appetitus cēndi nō ē p̄mo ⁊ principalit̄ ex appetitu intellectiuo. sꝫ appetitu naturali. nā appetit⁹ intellectiu⁹ nō īuenitur in oībꝫ in q̄bꝫ inuenit̄ appetit⁹ nat̄alis. ¶ Qđ aūt inq̄t subsistere: Hic ph̄ia resūpta maiore ꝯcludit intētū dicēs. Qđ aūt appetit subsistere ⁊ ꝑmanere illud desiderat esse vnū. hoc em̄ supple vno sublato nō ꝑmanebit cuiq̄ rei suū eē. đt boe. verū est. ꝯcludit g̊ ph̄ia. Oīa igit̄ vnū eē desiderat. Et h̄ ꝯsentiēs đt ꝯsensi. ⁊ tūc maiorē p̄ncipal̄ sylogismi resumit vt ꝯcludat diffinitōez di. Sed nos mōstrauim⁹ vnū eē idip̄m qđ bonū ē đt boeti⁹. ita q̄dē. Tūc ph̄ia ꝯcludit intētū formādo diffinitōez boni dicēs. Igit̄ cūcta bonū petūt. qđ bonū licꝫ. i. licitū ē. vt ita describas. bonū

manēdi deuitare ꝑniciē. B. Cōfiteor inq̄ nūc me idubitato cernere q̄ dudū icerta videbāt. P. Qđ aūt inq̄t subsistere ac ꝑmanere petit. id vnū eē desiderat. hoc ei sublato nec esse q̄dē cuiq̄ ꝑmanebit. B. Verū ē inq̄. P. Omīa igit̄ inq̄t vnū desiderāt. B. Cōsensi. P. Sꝫ vnū idip̄m mōstrauim⁹ eē qđ bonū ē. B. Ita q̄dē. P. cūcta igit̄ bonū petūt. Qđ q̄dē ita đscribas lꝫ ip̄ꝫ bonū eē qđ desideret̄ ab oīb⁹. B. Nihil inq̄ veri⁹ excogitari p̄t. nā vel ad nihilū cūcta referūt̄ ⁊ vno veluti vertice destituta sine rectore fluitabūt. aut si q̄d ē ad

est qđ desideret ab oib. Et đt boe. Nihil veri⁹ excogitari p̄t. qꝛ vel ad nihilū cūcta referunt ⁊ destituta vno ꝟtice. i. principio cūcta fluitabūt sine rectore. Aut si q̄d ē ad qđ vniuersa festinēt. illud erit sūmū oīm bonorū. ¶ Notandū ꝙ oē qđ ē. vel appetit ꝑfici. vel in sua ꝑfectōe saluari. cū igit ꝑfici ⁊ ī ꝑfectiōe saluari sit bonū. oīa appetūt bonū. ¶ Notāduz cū đꝛ oīa

qđ vniuersa sustinent: id erit omniū summū bonoꝝ. P. Et illa minimū inq̄t O alumne lector. ip̄az em̄ medie ꝟitatis notā mente fixisti. Sz in hoc patuit tibi qđ ignorare te pauloante dicebas. B. Quid inq̄z. P. Quis esset inq̄t rerū oīm finis. Is em̄ ꝓfecto qđ desiderat ab oib⁹: qđ qꝛ bonū esse collegim⁹. oportet reꝝ oīm finem bonū esse fateamur.

Metrū vndecimū h⁹ tertij libri.

uisq̄s ꝓfūda mēte vestigat veꝝ
Cupitq̄ null' ille deuijs falli
In se reuoluat intimi lucem visus
Lōgosq̄ ī orbē cogat īflectēs mot⁹

appetūt bonū. ibi nō accipit bonū p̄cise ꝓ bono morali. nec p̄cise ꝓ bono naturali. sz ꝓ bono cōit accepto qđ bonū cōiter acceptū est esse essentiale vel accn̄tale ꝯueniēs rei vt ꝑficiat. vl' ī sua ꝑfectiōe saluat. ¶ Et illa nimiū inq̄t. Hic ꝑhia reducit ex dictꝭ boe. in ꝯgnitionē cuiusdā q̄d supra se ignorare ꝯfessus est. s. q̄s sit finis oīm rerū ⁊ primo ꝯmendat dictū boetij di. O alūne nimiū letor. qꝛ tu fixisti i. attigisti. notam. i. ꝯgnitōez. mēte medie ꝟitatꝭ. i. ꝑfecte ꝟitatꝭ q̄ ē ī medio

sed hoc patuit ibi q̄d dicebas te ignorare pauloañ sup. in p̄mo libro. ꝓsa. vi. Et q̄rit boe. q̄d inquā supple ē illud. đt ꝑhia. q̄s esset finis oīm rerum Et subdit. Is em̄ est finis oīm reꝝ q̄d desiderat ab oib. q̄d qꝛ bonū esse collegim⁹. vt patet ex diffinitione boni. oportet vt fateamur bonū esse finē oīm reꝝ ¶ Nota ꝙ ꝑ notā medie veritatis intelligit noticiā diuinaz sic̄ punctū ē mediū circuli a q̄ oēs linee ducunt. sic de⁹ ē mediuz veritatis a q̄ oīs ꝟitas ꝓcedit. ¶ Notādū ꝙ oīa appetūt sui finē. cū finis sit ꝑfectio rei ⁊ res destituta suo fine frustrat. Cū igit de rōne finis sit eē bonū. qꝛ auferētes finē auferūt naturā ex. ij metaphi. iō finis oīm reꝝ est bonum

Metrum vndecimū tertij libri.

Uuisq̄s ꝓfunda. Istud ē. xi. metrū h⁹ tertij q̄d đr̄ gliconicū ab inuētore. iābicū a pede p̄dn̄ante. In quo metro philosophia ostēdit quomodo possumus cognoscere bonum et veꝝ ⁊ ꝑuenire ī cognitionem reꝝ. ex q̄ boe. prius fassus est se mō scire quod prius ignorabat.

Primo g̃ondit modũ q̃ possum⁹ deuenire in cognitiõez veritatis. Secundo assignat cãz ei⁹. ibi. Nõ oẽ. Dicit primo. Quisq̃s vestigat. i. inuestigare vult verꝝ pfunda mẽte. i subtili. q̃ ꝓ et cupit valli nullis deuijs. idẽ falsis opinionib⁹ q̃ faciũt a vero deuiare. ille reuoluat ĩ se. i. exercitat intra se lucẽ i. speculatõez intimi visus. i. rõnis ⁊ intellect⁹ ĩterioris. ⁊ ipe cogat. i. reducat longos mot⁹. i. opatiões aĩe ꝓcedẽtes ab ania inflectẽs eos mot⁹ ĩ orbẽ. i. in circulũ redeũdo ad aniam. ⁊ q̃cq̃d aĩm doceat molitur idẽ laborat. speculãdo extra. i. circa res exteriores. ille doceat animũ retrusũ id est ad se ꝯuersum possidere suis thezauris. idẽ potẽtijs que sũt memoria ⁊ intellect⁹ ⁊ tũc illd̃ q̃d atra nubes. i. obscuritas ignorantie. dudũ texit. i. occultauit. illd̃ lucebit. i apparebit ꝑspicaci⁹. i. euidentius ipo phebo. q. d. q̃d longo tꝑe fuit obscurꝝ lucidũ apparebit intellectui. ¶ Notãdũ ꝙ q̃ vult cognoscere verũ dirigat rõnez ⁊ intellectũ ad ipam rẽ extra ⁊ ad reꝝ ꝓprietates. ⁊ si aliq̃d cognoscit ex his nõ statim iudicet. sed in se reuertat̃ deliberãdo an ita sit vel nõ sit. q̃ sepe videt̃ bonũ eẽ q̃d nõ ẽ. ⁊ nõ esse q̃d ẽ. sine em̃ deliberatione nõ est iudicandũ. q̃d nõ est lõga deliberatõne ꝓbatũ. iõ dicit ph̃ia. reuoluat ĩ se lucẽ ĩtimi visus. ¶ Notãdũ ꝙ orbis ẽ linea circũducta rediẽs ad idẽ. ĩflectere g̃ lõgos mot⁹ ĩ orbẽ ẽ cũ vt⁹ aĩe ab aĩa vsq̃ ad ipaz rẽ diuertit̃. ⁊ ad aĩaz reuertit̃ deliberãdo an ita sit vel nõ sit s̃m ꝙ cognouit ¶ Nõ omne nãq̃ mẽte. Hic ph̃ia assignat cãm ei⁹ q̃d dictũ ẽ. s. q̃re possum⁹ cognoscere verꝝ dicẽs. Nã corp⁹ inuehẽs. i. inducẽs obliuiosaz molẽ. i. g̃uitatẽ q̃ homo fit obliuiosus. nõ depulit oẽ lumẽ. i. ꝯgnitionẽ veritatis. mente i. de mẽte. q̃ hit⁹ principioꝝ manet in mẽte. ⁊ subdit ꝓfecto. i. ꝓ certo. semẽ. i. principiũ. veri. i. veritatis. heret. i. manet introrsum. i. ĩtrinsecus in aĩa q̃d excitat̃. vẽtilãte. i. exercẽte doctria. ꝙ aũt semẽ veri sit ĩ aĩa ꝓbat̃ ꝑ h̃ ꝙ puer ignar⁹ q̃n recte rñdit ad interrogata vt vtrũ dualitas sit nũer⁹ par vl̃ ĩpar. vñ dic̃. Nã cur rogati. i. interrogati. cẽsetꝫ. i. iudicetꝫ vl̃ rñdetꝫ recta spõte. i. volũtarie. nisi fomes. i. radix veritatis. mersus. i. latẽs

Animũq̃ doceat q̃cq̃d extra molit̃
Suis retrusuz possidere thesauris.
Dudũ q̃d atra texit terroris nubes
Lucebit ipso perspicatius phebo
Nõ om̃e nãq̃ mente d̃pulit lumen
Obliuiosã corp⁹ inuehens molem
Heret ꝓfecto semen intrusum veri.
Quod excitat̃ ventilante doctrina
Nã cur rogati spõte recta censetis
Ni mers⁹ alto viueret fomes corde
Q̃d si platonis musa ꝑsonat verũ
Q̃d quisq̃ dicit ĩmemor recordat̃.

viueret alto corde. i. ꝓfunda mēte. Et subdit si musa. i. sapīa platonis ꝑsonat verū illud qđ q̄sq̄ discit recordat̄ īmemor. i. oblit⁹. ¶ Notādū ꝙ platoni īponit̄ ꝙ voluerit aīas oīa sciuisse anteq̄ ꝯiūgerent̄ corpib⁹. sed adiūcte corpib⁹ oīa tradidisse obliuioni. sed ꝑ studiū ⁊ exercitiū sapīam recuꝑasse. ḡ voluit ꝙ scire nō est aliud nisi q̄ddā antiq̄ꝝ reminisci. ad quā intentionē videtur hic loq̄ phia. sed nō ē dicenduz ꝙ scire fiat ꝑ reminiscentiā. sz scientia de nouo acquirit̄ ꝑ inuentionē vel doctrinā. verꝝ ē ꝙ intellectus nr̄ naturalr̄ hz se in cognitōe ꝑncipioꝝ ꝑ q̄ ꝟtute itellectus agētis ⁊ ꝑ doctrinā deuenit in cognitionē ꝑncipiatorū. Vn̄ Linconiensis ꝑmo posterioꝝ dicit. Nō solū vox doctoris exteri⁹ sonans nec litera visa docet sed hec duo mouent ⁊ excitant. Ver⁹ aūt doctor est q̄ mentem vlteri⁹ illuminat ⁊ veritatem oñdit ¶ Notandū ꝙ sicut sanitas qñq̄ causat̄ a principio intrīseco. s. a corde. qñq̄ a principio interiori ⁊ exteriori puta a medico ⁊ corđ sed nunq̄ causat̄ a prīcipio exteriori siue interiori. puta a medico ⁊ corpe sed nunq̄ causat̄ a principio exteriori sine interiori. sic scīa qñq̄ acquirit̄ a principio interiori puta ab intellectu agēte sicut patet in habentib⁹ sciētiā ꝑ inuētōez. qñq̄ acquirit̄ a principio interiori ⁊ exteriori sil̄ sicut a doctore ⁊ intellectu agente. nunq̄ aūt acq̄rit̄ a principio exteriori sine interiori.

Prosa duodecima libri tertij.

Um ego platoni inquā vehemēter assentior. nā me horū iā scđo cōmemoras Primū ꝙ memoriā corporea ꝯtagiōe. dehinc cū meroris mole pressus amisi. P. Tum illa. Si priora inq̄t ꝯcessa r̄spicias ne illud q̄dē lōgius aberit q̄n recorderis. qđ te dudū nescire ꝯfessus est B. Quid inq̄. P. Quibus ait illa gubernaculis mūd⁹ regat̄ B. Memini inq̄ me inscitiam meam fuisse confessum. Sed quid asseras. licet iā ꝓspiciā. plani⁹ tñ ex te audire de/

Prosa. xij. tertij libri

Um ego platoni inquā. Ista ē. xij. ꝓsa ⁊ vltima h⁹ tertij i q̄ phia reducit in cognitōez boetiū alteri⁹ cui⁹ ignorantiā prius ꝯfessus est. s. quib⁹ gubernaculis mūdus regat̄. Prīo facit h̄ scđo boeti⁹ mouet q̄ndam questionē phie. scđa ibi Ludis ne me. Primo oñdit ꝙ deus oīa gubernat sua bonitate. scđo ostēdit modū q̄ omnia gubernat. ibi. Sed qđ dicam. tertio ex his ꝯcludit malū nihil eē. ibi. Sed vis ne. Primo boe. assentit dictis Platonis in metro. Et ostendit phia ipsum posse

reduci in cognitionē cuiusdā cui⁹ ignorātiā ꝯfessus ē. scdo phia reducit ipm in ꝯgnitōez illi⁹. scda ibi. Mūdū hūc. Prio dt. Tū ꝑ tūc. ego boeti⁹ inq̄ vehementer assentior. i. ꝯsentio. Platoni nā me o phia hoꝝ. s. q̄ de⁹ sit finis oīm reꝝ ⁊ sūmū bonū. scdo cōmemoras. i. recordari facis. primū q̄ amisi memoriā. i. qd erat ī memoria. corpea ꝯtagione. i. corpis graue. ⁊ me. dehinc. i. secūdo ꝯmemoror bonū cū amisi memoriam. p̄ssus mole. i. pōdere meroris. Tunc phia oñdit q̄ nō tm̄ hoꝝ recordabit ꝓpter dicta. sed cuiusdā alteri⁹ q̄ ignorare se dicebat di. si illa priora ꝯcessa respicias non aberit lōgi⁹. s a memoria tua. q̄n facile recorderis qd duduz ꝯfessus es te nescire. id ē ignorare ī. i. li. et q̄rit boe. q̄d inq̄ dic phia q̄bꝫ gubernacul' mūd⁹ regat. ⁊ dt boe. Memini inq̄ me fuisse ꝯfessum in scitiā. i. ig̊rantiā meam. ⁊ lz iā ꝓspiciā. i. agnoscā. tn̄ desidero planius audire ex te q̄d asseras. i. q̄d dicas. ¶ Notandū q̄ boe. dt se scdo cōmemoratū p̄dictoꝝ de⁹ sit finis q̄ reꝝ. ⁊ q̄d sit sūmū bonū. ¶ Prio postq̄ mole corpis opp̄ssus ē amisit memoriā eoꝝ. ⁊ postea ꝑ studiū recordatus est secūdo qꝛ merore ⁊ tristicia affect⁹ in ignorātiā eoꝝ lapsus ē. sed postea ꝑ istructiōez phie ad memoriā reduxit. ¶ Mūdū hūc inq̄t. Hic phia vult ostendere itētū. ⁊ primo admonet boe. de q̄dā pri⁹ ꝯcesso. ⁊ boe. illd fatet ⁊ rōne ꝯfirmat. scdo phia oñdit q̄bꝫ gubernacul' regat mūd⁹. ibi. Tūc illa inq̄t. primo dic. O boeti tu pauloañ s. i prio li. putabas mīme dubitādū hūc mdm regi a deo. dt Boeti⁹ Minime arbitror dubitādū. nec vnq̄ putabo. ⁊ ego breuiter exponā q̄bꝫ rōnibꝫ accedā ad h̄ ꝓbādū. Et inu

sidero. P. Mūdū inq̄t hūc a deo regi pauloante mīme dubitādū putabas. B. Ne nunc q̄dē arbitror inq̄ nec vnq̄ dubitādū putabo Quibusq̄ ad hoc rōib⁹ accedā breuit exponā. Mūd⁹ hic ex tā diuersis ꝯtrarijsq̄ ꝑtib⁹ ī vnā formā mīme ꝯuenissz nisi vn⁹ eēt q̄ tā diuersa ꝯiūgeret. cōiūcta v̄o naturaꝝ ip̄a diuersitas inuicē discors dissociaret atq̄ diuelleret. nisi vn⁹ esset qd nexuit ꝯtineret. Nō tā v̄o cert⁹ nat̄e ordo ꝓcederet. nec tā dispositos mot⁹. locis. tꝑib⁹ efficiētia. spacijs. qualitatib⁹ explicaret. nisi vn⁹ eēt q̄ has mutationū varietates manens ip̄e disponeret hoc q̄cq̄d ē quo ꝯdita manēt atz agitāt. vsitato cūctis vocabulo deum

it Boe. rōnes suas di. Hiem ūd⁹ mīme ꝯuenisset i vnā formā ex tam di
uersis ⁊ ꝯrijs ꝑtib⁹. nisi eēt vn⁹ q̄ tā diuersa ꝯiūgeret supple q̄ ē de⁹. ⁊ ipsa
diuersitas naturaꝝ hui⁹ m̄di discors īuicē dissociaret atq̄ diuelleret ꝯiū
cta. nisi eēt q̄ ꝯtineret. i. cōseruaret. qđ nexuit. i. ꝯiūxit. qđ sup. ē de⁹. ordo
ꝟo nature cert⁹ ñ ꝓcederet nec explicaret tā dispositos mot⁹. i. ordina/
tos mot⁹ locꝫ. tꝑib⁹.

noīmo. P. Tū illa. Tū hec inq̄t ita
sentias ꝑuā mihi restare opaꝫ puto
vt felicitatis cōpos patriaꝫ sospes
reuisas. sꝫ q̄ proposuim⁹ ītueamur.
Nōne i btitudīe sufficiētiā nūeraui
m⁹ deūq̄ btitudinē ipaꝫ ꝯcessimus
B. Ita q̄dē. P. ⁊ ad mūdū igit̄ inq̄t
regēdū nll̄is extrinsecis admīculis
īdigebit. alioq̄n si quo egeat plenā
sufficientiaꝫ hēbit. B. id inq̄ꝫ ita est
nccāriū. P. Per se igit̄ solū cuncta

efficiētia. spacijs. q̄/
litatib⁹. nisi eēt vnus
q̄ ipe manēs. s. imo⁹
bilit̄ disponeret has
varietates mutatio/
nū. q̄cq̄d aūt h̄ est q̄
condita. i. creata ma
nent ⁊ agitant̄. i. mo
uent̄ illđ vsitato cū⁹
ctis vocabl̄o nomīo
deū. ¶ Notandū q̄
boe. innuit tres rōes
q̄ mūd⁹ regat̄ a deo.
¶ Prīa sumit̄ ex di⁹
uersaꝝ rerū ꝯiūctiōe
q̄ tal̄ ē. Diuersa ⁊ ꝯ̄
ria ñ vniunt̄ inuicēꝫ
ꝑ se. cū igit̄ mūd⁹ vnit⁹ sit ex ꝑtib⁹ ꝯ̄rijs vt ex elem̄tꝫ oꝑtꝫ vt aliq̄d sit vni
ens eas. ⁊ h̄ ē de⁹. g̊ mūd⁹ regit̄ a deo. Hāc rōnēꝫ tāgit ibi. Mund⁹ hic
¶ Scđa rō sumit̄ ex ꝯ̄rioꝝ sil̄ ꝯiūctoꝝ ꝯseruatōne q̄ tal̄ ē. Diuersa ⁊ ꝯ̄ria
ex ꝓprietate sue nat̄e dissociētur ab īuicē. nisi ab aliq̄ cōs̄uēt̄. sꝫ ꝑtes m̄di
sūt diuerse ⁊ ꝯ̄rie. g̊ ⁊c̄. Hāc rōnēꝫ tāgit ibi. Cōiuncta ꝟo. ¶ Tertia rō
sumit̄ ex ordiata motuū dispōne q̄ tal̄ ē. Nihil certitudinal̄r ⁊ regl̄ariter
mouet̄ s̄m dispōēꝫ loci. tꝑis efficiētie. spacij ⁊ q̄litatꝫ nisi sit vnum rectifi
ficās ⁊ regulās. sed mot⁹ eoꝝ q̄ fiūt i m̄do fiūt regl̄ariter s̄m p̄dicta q̄nq̄
g̊ necesse ē ponere rectificātē ⁊ regulātē q̄d ē de⁹. g̊ mūd⁹ regit̄ a đo. Hāc
rōnēꝫ tāgit ibi. Nō tā ꝟo cert⁹. ¶ Notādū q̄ regl̄ares mot⁹ fiūt i mūdo lo
cis q̄ꝫtū ad ꝓxīatōēꝫ ⁊ elōgatōēꝫ sol̄ in oliq̄ circulo. Fiūt aūt tꝑib⁹ q̄ꝫtum
ad variatōēꝫ diei ⁊ noctꝫ. Fiūt efficiētia qꝛ luna efficit augmētatione ⁊ di
minutōēꝫ h̄ūidoꝝ s̄m sui crescētiā ⁊ decrescētiā. ⁊ efficit fluxū ⁊ vt reflu
xum marꝫ. Fiūt etiā ordinati mot⁹ spacijs. qꝛ luna ⁊ alij planete maiori ⁊
mīori spacio q̄nq̄ distēta sole ⁊ ab inuicē etiā fiant q̄litatib⁹ qꝛ in estate
causat̄ calor. i hieme frig⁹. ¶ Tū illa cū. Hic ꝑhia supposito q̄ m̄ds re
gatur a deo ꝓbat q̄ ab ipo regat̄ ꝑ suā bōitatē. ⁊ đt. o boeti cū hec ita sen
tias q̄ mūd⁹ regit̄ a deo puta mihi restare ꝑuā opaꝫ. i. ꝑuū laborē vt tu
cōpos. i. potēs felicitatꝫ. sospes. i. san⁹. reuisas patriā. i. coḡscas btitudinē

Tūc ꝓbat ꝙ deus regat mdm sua bonitate dicēs. Intueamur q̄ ꝓposuimus nōne nūerauim supra i. ix. ꝓsa ī btītudie eē sufficiētiā ⁊ ꝯcessim⁹ deum eē ipam btītudinē. dt boe. Ita ē inq̄. ex h̄ ꝯcludit ph̄ia deū nullo īdigere ad regēdū mdm. dt g̊ ad mundū regendū de⁹ nullis extrinsecis adminicul' īdigebat. alioq̄n si ita eēt ꝙ aliq̊ egeat. nō habebit plenā sufficientiā. Et dt Boe illud inquā ē necessariū. ido ꝯcludit ph̄ia deus cūcta disponit id ē regit ꝑ se solum dic̄ boeti⁹. negari neq̄t. sed de⁹ mōstrat⁹ ē eē ipm bonū. memini inq̄ dicit Boe. g̊ ꝑ bonū de⁹ cuncta disponit. siq̄dez ꝑ se regit oīa. q̄ ꝯsensim⁹ esse bonū. ⁊ hic de⁹ ē veluti q̄dā clauus atq̄ gubernaculum. q̊ machīa mūdana seruat' stabilis ⁊ īcorrupta. dicit boe. vehemēter. i. valde assentior. ⁊ illud te dicturā pauloañ ꝓspexi. licet tenui suspitōe. dt ph̄ia. Credo inq̄t ꝙ hec ꝓuidisti. iā eniz vt arbitror vigilāti⁹ q̄ prius deduc' oculos ad vera cernēda

disponit. B. Negari inq̄ neq̄t. P. Atqui de⁹ ipm bonū esse mōstrat⁹ ē B. Memini inq̄. P. Per bonum igit' cuncta disponit. siq̄dē ꝑ se regit oīa quē bonū esse ꝯsensim⁹. Et hic ē veluti q̄dā clau⁹ atq̄ gubernaculuz quo mūdana machina stabilis atq̄ incorrupta ꝯuat'. B. Vehemēter assētior inq̄ ⁊ id te pauloante dicturā tenui lz suspitōe ꝓspexi. P. Credo inq̄t. Jā em̄ vt arbitror vigilāti⁹ ad cernenda vera oculos deducis. Sz qd dicā nō min⁹ ad ꝯtuendū patet. B. Quid inq̄. P. Cū de⁹ inq̄t oīa bonitatis clauo gubernare iure credat' eademq̄ oīa sicuti docui ad bonū naturali intentiōe festinent. Nū

¶ Notandū ꝙ ex lr̄a accipiunt' due rōnes ad ꝓbandū intentū. ¶ Pr̄ia rō ꝓbat ꝙ de⁹ ꝑ se regit oīa ⁊ taliter in btītudine ē sūma sufficiētia. sed deus ē btītudo. g̊ in deo ē sūma sufficiētia. tale aūt nō indiget extrīsecis gubernaculis. g̊ ꝑ se deus regit oīa ¶ Scd̄a rō ꝓbat ꝙ de⁹ ꝑ suā bonitatē q̄ nō distinguit' a deo regit oīa sicut de⁹ ꝑ se regit oīa vt visū ē. sed de⁹ ē ipsum bonū. g̊ ꝑ bonū regit oīa. vt patz de se. qꝛ sua bonitate ⁊ clementia. ¶ Sz q̊d dicā. Hic ponit ꝑ quē modū de⁹ oīa gubernat. ⁊ pr̄io oñdit ꝙ oīa gubernat suauiter. qꝛ oīa sibi obediūt. scd̄o ꝙ gubernat oīa fortiter qꝛ nihil sibi resistere p̄t. secūda ibi. si conet'. p̄mo dicit. Illud q̊d dicā nō mi⁹ patz

ad cõtuendũ i. desiderãdũ. ⁊ dicit Boe. q̃d inquã. Et dicit ph̃ia. cũ deꝰ iure credat̃ oĩa gubernare clauo bonitatis sue ⁊ oĩa festinẽt naturali intẽtione ad bonũ. sicuti docui priꝰ in ꝓsa decima. nõ ꝓ nũq̃d p̃t dubitari. q̃n volũtarie regant̃ spõte ⁊ ꝯuertant se ad nutũ disponẽtis veluti ꝯuenientia. i. obediẽtia ⁊ ꝯtꝑata. i. coaptata suo rectori. dicit Boe. Ita inq̃ necesse ẽ q̃ nõ videret̃ beatũ eẽ regimẽ dei si foret iugũ detrectantiũ. i. recusãtiũ. sicut bos lasciuus recusat iugũ. ⁊ si nõ eẽt salꝰ obtempantiũ. i. obediẽtiũ. g̃ d̃t ph̃ia nihil ẽ q̃d naturã seruãs conet̃. i. laborat ꝯ̃ire deo. Dic̃ Boe. Nihil inquã. ¶ Nota q̃ cũ gubernare nihil aliud sit nisi in finẽ ordinare. nec aliđ est deũ ꝑ bonitatem gubernare q̃ ꝑ bonitatẽ in finẽ dirigere. ⁊ cũ oĩa natura lit̃ tendãt ad bonũ tãq̃ in finẽ. manifestum ẽ q̃ oĩa spõte in finẽ dirigunt̃. ⁊ ita naturaliter oĩa sponte obediunt gubernanti. et ꝑ ꝯñs deus regit oĩa suauiter. ¶ Nota q̃ voluntariũ ꝑm ꝑfectã sui rõnem tm̃ inuenit̃ in hñtibꝫ volũtatẽ. sed extendendo volũtariũ ad oẽm appetitũ nõ coactũ. sicut põt repiri in oibꝫ. et sic accipit̃ hic ¶ Nota q̃ nihil seruãs naturã repugnat deo. licꝫ em̃ pctõr videatur deo repugnare ip̃e nõ seruat naturã. q̃ pctm̃ diminuit et depravat naturã. Etiã Boe. loquit̃ hic de appetitu nature vt patet ex supioribus. ¶ Quid si conet̃. Hic oñdit ph̃ia q̃ deꝰ regit oĩa fortiter. q̃ nihil est q̃d possit sibi resistere. Scđo ꝯfirmat h̃ ꝑ quãdã fabulã. ibi. accepisti. Primo dicit. Si q̃d conet̃ resistere deo. nunq̃d aliquid ꝓficiet aduersus eũ quẽ ꝯcessimus eẽ potẽtissimũ iure btitudis. i. ex eo q̃ ẽ btitudo. Dicit Boetiꝰ. Prorsus nihil valeret sup. resistere. Igit̃ d̃t ph̃ia. nõ ẽ aliq̃d q̃d

dubitari p̃t q̃n volũtarie regãt̃: seq̃ ad disponẽtis nutũ veluti ꝯuenientia ꝯtꝑataq̃ rectori spõte ꝯuertãt. B. Ita inq̃ ncẽe ẽ nc btm̃ r̃gimẽ eẽ videret̃: siq̃dẽ detrectãtiũ iugũ foret nõ obtꝑantiũ salꝰ. P. Nihil est igit̃ q̃d nat̃aꝫ ꝟuãs đo ꝯtraire conet̃. B. Nichil inq̃. P. Quid si conet̃: ait. nũ tãdẽ ꝓficiet q̃cq̃d aduersus eum quẽ iure potẽtissimũ btitudis eẽ cõcessimꝰ. B. Prorsus inq̃ nihil valeret. P. Nõ est igit̃ aliq̃d q̃d sũmo huic bono vl̃ velit vel possit obsistere. B. Nõ inq̃ arbitror. P. Est igit̃ sũmuꝫ inq̃t q̃d regit cuncta fortiter suauiterq̃ disponit. B. Tum ego inq̃ me nõ modo ea q̃ ꝯclusa sũma

huic summo bono vel velit vel possit obsistere. Dicit Boe. Nõ arbitror Ideo dicit phia. summũ bonum est quod regit cuncta fortiter suauiterq; disponit. dicit Boeti⁹. q̃ꝫ i. quantum. me ea summa rationũ que mõ cõclusa est. nõ modo. i. nõ tm̃ modo me delectat. verꝫ ꝓ sed. hec ip̃a verba q̃/bus vteris multo magis delectãt me. ita vt stulticiã. i. me stultũ laceran

tem. i. mala reprehẽdentem. magna. s. q̃ tangunt diuinaꝫ gubernationem pudedeat sui. Tũc confirmat per fabulã ꝙ nihil põt resistere deo. que talis est. Gigantes volentes expellere deos de celo. posuerunt montem super montem vt ascenderent. quod videns iupiter ipsos fulmĩe deiecit ⁊ montibus depressit. ⁊ hec in scdo metamorphoseos. Unde dicit. O boeti accepisti. i. didicisti in fabulis gigantes lacessẽtes. i. lacerare volentes celum sed fortitudo bẽigna. s. dei illos disposuit ⁊ disposuit vti cõdignum fuit.

rationũ: verũ multo magis hec ip̃a q̃b⁹ vteris verba delectãt: vt tãdeꝫ aliquãdo stulticiã magna lacerantez sui pudeat. P. Accepisti inq̃t in fabulis lacessantes celũ gigantes: Sed illos quoq; vti ꝯdignum fuit benigna fortitudo disposuit. Sed visne rõnes ip̃as inuicem collidã⁹ forsitan ex huiusmodi conflictatiõe pulchra q̃dã veritatis scintilla dissiliat. B. Tuo inq̃ꝫ arbitratu. P. Deum inq̃t esse om̃ipotentez nemo dubitauerit. B. Qui q̃dem inq̃ꝫ mẽte ꝯsistat: nullus prorsus ambigat P. Qui ꝟo est inq̃t oĩpotens: nihil est qd̃ ille non possit. B. Nihil inq̃ꝫ

¶ Nota phia hic alludit verbis sacre scripture que dicit. Attingit g̃ a fine vsq; ad finem fortiter ⁊ disposuit oĩa suauiter. ideo dicit Boeti⁹ se non tantũ delectari in istis rationib; quantum in suis verbis

¶ Sed visne rationes ipsas inuicem. Hic phia concludit ex dictis ꝙ malum nihil sit. Et primo petit assensum Boetij dicẽs. Visne istas rationes id est propositões ratione probatas inuicem collidamus id est cõponam⁹ forsitan ex conflictione huius dissiliat. i. procedet quedam pulcra scintilla veritatis. Et dicit boeti⁹. fiat inquam tuo arbitratu. i. tua voluntate. Tunc ponit ꝓpositionẽ manifestaꝫ dicẽs. Nemo dubitauerit deum esse omnipotentem. Dicit Boe. Nullus ꝓrsus ambigat qui mente consistat. i. q̃ sane mentis est. tunc assumit aliam ꝓpositionẽ dicẽs. Qui

ꝑo est oīpotens nihil est quod ille non possit. Dicit Boe. nihil inquam. Tūc ponit aliā ꝓpositionē. Deꝰ nō potest facere malū. Dicit Boe. Minime. Igit̄ ꝯcludit ph̄ia malū nihil est cum illud facere non possit. ille q̄ nihil non potest facere. i. oīa facere. ¶ Nota sicut deus est cā efficiens oīum. ita est finis oīm. Unde q̄cquid fit ab eo ordinat̄ ad ip̄m tanq̄ ad finē. si ergo deus faceret malū ordinaretur ad ip̄m tāq̄ ad finē. ⁊ cū ipse sit bonum. malū ordiaret̄ ad bonum ḡ deus nō pōt facere malū tāq̄ aliq̄d ꝑ se intentū. Est ḡ ꝯclusio quaz ph̄ia infert ꝙ maluz nihil est. Ratio ꝯclusiōis est. Deꝰ pōt facere oē q̄d ē cū sit oīpotens sed deus nō pōt facere malū. ergo maluz nihil est. Et si diceres Si malū nihil ē cū hō dānet̄ ꝑ malo dānabitur ꝑ nihilo. Dicendū ꝙ malum dicit defectum boni non negatiue sz priuatiue. ⁊ iō malum ē defectꝰ boni q̄d debet haberi. ⁊ qꝛ in ptāte hoīs est illud h̄re ⁊ si non habet illud bonū cum deberet h̄re. ideo damnatur. ⁊ ponitur exēplum. Aliquis tenetur soluere centum libras ⁊ si non soluat incarcerabitur. certum est ꝙ non soluere nō est aliquid sed nihil nō tn̄ simpl̄r dicitur incarcerari ꝑ nihilo. sed ideo q̄a nihil erat q̄d debuit aliquid esse.

P. Nū igit̄ deꝰ facere malū pōt. B. Mīme inq̄z P. Malū igit̄ nihil est inq̄t cū id facere ille ñ possit q̄ nihil nō p̄t. B. Ludis ne inq̄z me inextricabilē laborintū rōnibꝰ texēs. Que nūc q̄dem qua egrediaris introeas nūc vero quo introieris egrediare. an mirabilem quendā diuīe simplicitatis orbē ꝯplicas. Etem̄ paulo ante a btitudīe īcipiens. eā summū bonuz esse dicebas. quā ī sūmo deo sitā loq̄bare. Ip̄m quoq̄z deū sūmū esse bonū plenāq̄z beatitudinē disserebas. Exquo neminem beatum fore nisi qui pariter deus esset. quasi

¶ Ludis ne inq̄m me. Hic Boetiꝰ mouet questionē philosophie. secundo ph̄ia soluit. ibi. Tum illa. primo boetiꝰ admirās de connexione et cōuolutione rationum q̄bus ph̄ia vsa est querit vtrum ista connexio rationum sit ex delusione philosophie. vel proueniat ex natura rei. ⁊ breuit̄ illas rationes recolligit. et dicit. O philosophia ludis. i. deludis ne me texens. i formās laborintum. i. laborem difficilem rationibus faciēdo rōnes circulares. quo sc̄z laborinto egrediaris ea ꝑ te q̄ introeas. ⁊ egrediare eo loco q̄ introieris. quo complicas quendā orbem admirabilē diuine/

simplicitas. i. satis mirabilē circulationē rōnis i diuia simplicitatē. Tūc breuiter recolligit rōnes dicēs. tu pauloañ incipiēs a btitudie dicebas eā esse sūmū bonū. quā btitudinē tu loquebare esse sitā in summo deo. et diserebas deū esse summū bonū. et plenā btitudinem. exquo dabas. i. inferebas q̄si munusculū. i. corolariū neminē eē btm̄ nisi eēt de⁹. Rursū tu loq̄baris formā boni eē substātiā dei. et btitudinis. et dicebas ipz vnum eē. idipsuz qō bonū et illud bonuz dicebas esse qō appeteret a natura oium rez. et tu disputabas id est disputādo probabas deum regere vniuersitatem gubernaculis bonitatis et cūcta volētia parere. id ē obedire deo. nec vllā esse naturā mali. et hec oia explicabas nullis rōnib⁹ sūptis extrinsecus. id ē nō accipiēdo principia extrinseca sed insitis. i. intrinsecis et domesticis. i. ppriis et cōueniētib⁹ pbatōnib⁹ rei de q̄ agebat altero assumpto trahente fidē. i. certitudinē ex altero.

munusculū dabas. Rursus ipsā boni formā dei ac beatitudinis loquebaris esse substātiā. Ipsūq̄ vnū id ipsum esse bonuz dicebas quod ab oīm rerū natura peteret. Deū quoq̄ bonitatis gubernaculis vniuersitatez regere disputabas volentiaq̄ cūcta parere illi. Nec vllā mali esse naturaz. Atq̄ hec nullis extrinsec⁹ sumptis. sed altero ex altero fidem trahente insitis domesticisq̄ probationib⁹ explicabas. ℔. Tū illa minime inq̄t ludim⁹. remq̄ oim maximā dei munere quē dudū deprecabamur exigi⁹. Ea ē ei diuie forma substantie vt neq̄ i externa dilabat nec

¶ Nota laborintus dicebat dom⁹ dedali quam cū aliquis intendebat intrare exiuit et exeūdo intrauit. et psuevit depingi circularib⁹ ptractionib⁹. et trāssumit hic ad designādū circulatōes et reuolutōes rōnum. ¶ Nota q̄ circūuolutio et connexio rationuz q̄b⁹ phia vsa est. nō est sic circularis q̄ vna et cadē ppositio sit principiū et cōclusio respectu eiusdem. quia sic non contingit demonstrare circulo. vt patet primo posteriorū. sed ōr cōnexio circularis. qz rōnes ex inuicem dependent ita q̄ ppositio conclusa in vna sit principium alteri⁹ conclusionis est aliqua diuersitas in deo. sed oia sunt idem simplr.

¶ Tū illa. Hic phia rūdet boe. ad q̄stionē et ōr. Minime ludim⁹. sed nos exegim⁹. i. ppecim⁹ mūcre dei quē dudū deprecabamur rē maximā oim rerum. ea enī. i. talis est forma. i. dispositio diuine substātie. vt neq̄ in exter

na.i. in exteriora dilabat.i. cadat. ne suscipiat aliqd extrinsecū in se. Qd pbat autoritate parmenidis quā primo ponit in greco. deinde sensū eius subiungit in latino dicens. Sed sicuti parmenides ait de ea. s. substantia diuina q diuina substātia rerū orbē mobilē rotat. i. mutat res circulatōne generationis ⁊ corruptionis. ⁊ mutando res ipsa nō mutatur. sed se īmobilē cōseruat. O boeti si nos agitauimus id est cognouimus rationes. non extra. i. nō ab extrinseco. petitas id ē sumptas. sed collocatas intra rei ambitum quā rem tractabamus. Nihil est q de hoc admirere. i. admireris. cū. i. ex q̄ tu didiceris platone sanciente. i. confirmāte sermones. oportere esse cognatos id ē ꝓprios ꝯueniētes rebus de quibus supple rebus loquunt.

in se externum aliqd ipsa suscipiat. Sz sicut d ea parmenides ait. Omnem tu circulo adducis spōte multitudinem id est rerū orbem mobilē rotat dū se immobilez ipa cōseruat Qd si rōnes quoqz non extra petitas sz intra rei quā tractabamus ambitū collocatas agitauimus nihil est qd admirere cuz platone sanciente didiceris. cognatos de quibus loquunt rebus oportere esse sermones.

Metrū duodecimū tertij libri.

Elix qui potuit boni
Fontem visere lucidum
Felix qui potuit grauis
Terre soluere vincula

¶ Nota q sermones accipiēdi sūt sm materiā subiectā. qa certitudo nō est simpliciter querēda rōnibus: ex primo ethicorum vbi dr q disciplinati est tm̄ inquirere certitudinē sm vnumqdqz genus q̄ntuz natura rei patitur. Cum igitur deus sic regat omnia p̄ter hoc q cōmisceatur cum eis ex li. de causis. sermones de diuina substantia accipiendi sunt sm intranea diuine substantie. ⁊ non sm extranea cū non commisceatur cū eis.

Metrū duodecimū tertij libri.

Elix q potuit ⁊c. Istud ē. xij metrū ⁊ vltimum huius tertij qd dr gliconicū ab inuentore. coriābicū a pede p̄dñante. Primo em̄ ponit spōdeus dicendo felix. coriambus dicendo q potuit. tertio pirriche⁹ vel trocheus. in quo metro phia postqz ostendit que sit vera beatitudo. ⁊ vbi sit sita. nunc ad pseuerandū in ꝯtemplatione illius beatitudinis. ⁊ primo ponit illū esse felicē q relictis terrenis vacat diuine ꝯtēplationi. scdo oñdit qd hmōi ꝯtēplatōez impediat. tertio illud īpedimentū vi

tare docet. scda ibi. Quondā tertia ibi Vos hec fabula. primo dr Felix supple ē q̄ potuit visere. i. desiderabilr videre. lucidū fontē boni. i. deū qui est fons oīs boni. ⁊ felix ē q̄ potuit soluere vincula. i. affectōes. g̃uis terre. i. terrenoꝝ q̄ sua grauitate trahūt hoīem deorsum ¶ Notandū ꝙ felix est q̄ speculatur fontē boni ⁊ qui ꝯtemnit delectationes terrenas. Unde i li. de pomo ⁊ mor. Aristo. scribit. Beata ē aīa q̄ nō ē ifecta prauis opib⁹ huius mūdi. ⁊ itellexit suū creatorē. ipsa est q̄ reuertetur in locum suum in delicijs magnis ve aūt aīe q̄ ñ habet posse redeūdi ad patriā suā. turpia enim opa et delectationes corpales impediunt ascensum eius sursū ¶ Quondaz funera con. Hic ostēdit q̄d impediat ꝯtēplatiōnē diuīoꝝ q̄ est affectus terrenoꝝ qđ declarat ꝑ q̄ndā fabulā que talis est. Orphe⁹ fili⁹ caliope fuit cytarista qui tanta dulcedine cythare resonabat ꝙ nō tm̄ homines sed etiā bruta allexit.. ⁊ intātuz ea demulsit ꝙ impetus suos naturales dimittebant siluas currere. flumina stare fecit. hic habuit vxorē dictā euridicē quā cū pastor aristeus adamare vellet ipsa fugiēs ꝑ prata calcato q̄dā serpente interijt ⁊ ad īferos descēdit. quā orpheus volens ab inferis reducere deos supnos sua cythara placare cepit. sed cū nō ꝓficeret ad infernū descēdit. ⁊ intantum deos infernales deliniuit. ꝙ cōcessa est ei vxor tali conditōe anteq̄ exiret infernū non flecteret retro aspectum vxorem respiciēdo. Cū aūt iam ꝓpe exiuisset orpheus amore allectus retrospexit ⁊ sic vxorē ꝑdidit. ¶ Circa

Quondam funera coniugis
Vates thraicius gemens
Postq̄ flebilibus modis
Siluas currere, mobiles
Amnes stare coegerat
Junxitq̄ intrepidum latus
Seuis cerua leonibus
Nec visum timuit lepus
Jam cantu placidum canem
Cum flagrantior intima
Feruor pectoris vreret
Nec qui cuncta subegerant
Mulcerent dominum modi
Immites superos querens
Infernas adijt domos
Illic blanda sonantibus
Cordis carmia temperans
Quicquid precipuis dee
Matris fontibus hauserat

istã fabulã sic ꝓcedit. Dño quõ orphe⁹ ad inferos descẽdes ꝑ vroze roga uit. Scõo quo mõstra infernalia placauit. Tertio oñdit quõ vroz ei con cessa fuit z eã ꝓdidit. scõa ibi. Stupet. tertia ibi. Tandez. Dicit primo. Vates thraticius. i. orpheus de thracia ꝓuincia oriũd⁹. dict⁹ vates. i. sa piens a mlꝯ. ille ꝗndã gemẽs .i. deplorãs funera. i. mortẽ ꝓlugis. postꝙ cogeret amnes. i. fluuios stare. siluas currere mobiles p⁹ ipm flebilib⁹ modis. id ẽ modulatõib⁹ cithare ꝗs flendo formauit, z postꝙ cerua tũrit intrepiduz lat⁹ seuis leõib⁹. qz cerua cũ leonib⁹ icedebat seqndo modulatõez orphei. nec lep⁹ timuit

Quod luctus dabat impotens
Quod luctum geminans amor
Beficiet. trenara commouens
Et dulci veniam prece
Umbrarum dominos rogat
Stupet tergeminus nouo
Captus carmine ianitor

canẽ visũ tã placitũ i. placatũ cantu. i. sono cithare. qz lep⁹ z canis sit seq̃ bant ipm. Cũ aũt feruor. i. amor flagrãtior. i. ardẽtior. vreret intima. i. ite rioza pectoris orphei. z cũ modi. i. modulatões. ꝺ cũ cta subegerãt. i. subie cerãt. ñ mulcerẽt i. ñ placarẽt dñm. s. orpheũ. ipe ꝗrens supos. i. deos imi tes. qz placati nõ potrerat. adiit dom os ifernas. i. ifernales. illic tempans blãda carmia sonãt. b⁹ cordis. ipe deflet. i. flebiliť decãtat in cythara ꝺ ꝺd hauserat ꝑcipuis fontib⁹ mꝛis. s. dee caliope. z ipe deflet ꝙ luctꝫ impo tens ꝺ facit hoiez ipotẽtẽ. sibi dabat. i. ꝓcessit. z deflet illõ ꝺd dabat sibi amor geminãs luctũ cõmouẽs trenera. i. inferna. z rogat dños vmbrarũ id ẽ infernales. dulci ꝑce venĩã. i. relatiõe sue vroris. ¶ Nota ꝝm Ari sto. ij. methaph⁹. z cõmẽtatorẽ. ij celi z mõi. nõ oẽs accipiũt ꝓtatẽ ꝑ eun dẽ modũ. tũ ꝓpter diuersam ꝓsuetudinẽ. tũ ꝓpter diuersã naturã. tũ ꝓpter paucitatẽ instructõis i logica. vñ ꝺd recipiũt ꝓtatẽ ꝑ modũ demonstra tiõis. ꝺd ꝑ modũ auctoritatũ. ꝺd ꝑ modũ fabulaꝝ. Ut ꝙ ꝓbia talib⁹ sa tisfaciat aliqñ demõstratõib⁹. aliqñ auctoritatib⁹ vtiť. aliqñ fabulas inter serit sicut in ꝓposito. ¶ Notãdũ ꝙ Orphe⁹ ⁊ vates. qz carmina ꝓposuit. ⁊ aũt vates a vi mẽꝫ. vel a video. ¶ Notãdũ ꝙ trenara dicunť ꝙsi lamẽ tabilia a tren⁹. ni. ꝺd ẽ lamẽtatio. Et trenar⁹ in singlari ẽ nomẽ cuiusdaz mõtis in ꝙ ⁊ eẽ via ad ifernũ. Jn plurali trenara significat loca inferna lia. sic ⁊ Hugui. cõiter aũt inueniť ꝺ nomẽ scriptũ sine r. in prima sylla ba apud scolidos. z ⁊ trenara vl trenar⁹ sicut ꝺdam vitiose scribunt in do ctrinali. Tenar⁹ infern⁹. Nã Hug. scribit p r. vt trenar⁹ z trenara. Vnõ forsan ex vitio scriptoꝝ z idiotaꝝ quãdoꝙ subtrahitur nec retinet esed a i secunda sylaba. ¶ Stupet tergeminus nouo. Hic ostendit quõ Or pheus mõstra inferni placauit dicens. Janitor inferni qui dicit cerber⁹

quasi vorator carniũ. ille tergeminus. i. habẽs tria capita canina. captus fuit nouo carmine. i. melodia prius inaudita. ⁊ stupet id est admirat. tũc ostendit quõ alia mõstra placauerit dicẽs. ꝙ tres furie infernales Thesiphone. Alecto. Megera q̃ sunt vltrices scelerꝝ inferẽtes metũ peccatoribus iste lachrymabant ꝓpter dulcedinem cithare. Vñ dicit dee. i. furie tres. vltrices scelerũ id ẽ pctõrꝝ q̃ dee agitant. i. vexant sontes. i. pctõres. metu. i. timore. iste iam meste madent. i. fluunt lachrymis Tũc tãgit remissionem pene q̃ rũdam in inferno. et primo Ixionis.

Que sontes agitant metu
Vltrices celerum dee
Jam meste lachrymis madent
Non ixionium caput
Velox precipitat rota
Et longa siti perditus
Spernit flumina tantalus
Vultur dum satis est modis
Non traxit Ticij iecur
Tandem vincimur arbiter
Umbrarum miserans ait
Donamus comitem viro
Emptam carmine coniugem
Sed lex dona coerceat
Nedum tartara liquerit

¶ Vbi sciẽdũ ꝙ ixion voluit concubere cum Junone. cũ autẽ Juno iterponeret nubẽ ixion ꝓiecit semen in nubẽ. ex quo nati sunt cẽtauri. ipe aũt adiudicat⁹ inferno continue voluit ĩ rota q̃ rota stetit orpheo modulãte. vñ dicit. Velox rota nõ ꝑcipitat. i. non deijcit caput ixioniuꝫ. i. ixionis. sup. orpheo canẽte. Tũc tangit remissionẽ pene tãtali. Vbi sciẽdum ꝙ tantalus ꝺr lacerasse ꝓprium filium. dans eum dijs ad comedendũ ꝑ q̃ damnat⁹ fuit. Dicitur aũt in inferno habere aquam vsq̃ ad mentum. ⁊ poma pendentia ante os ⁊ tamẽ deficere siti ⁊ fame. cum cm̃ vult sumere aquã vel pomũ fugiũt ab eo. iste tantalus spreuit flumina orpheo canente. vnde dicit tantal⁹ ꝑditus. i. consũptus lõga. i. longa siti spreuit flumina. Tunc ostendit remissionẽ pene Ticij. ¶ Vñ sciendũ ꝙ Tici⁹ voluit ꝯcubere cũ lacona matre appollinis. quẽ appollo interfecit ⁊ in infernũ relegauit. cui⁹ iecur vultur deuorat. Orpheo aũt canente vultur cessauit laniare iecur eius. vñ dicit. dũ vultur ẽ satur. modis id ẽ modulationibꝫ orphei. non traxit. i. nõ laniauit iecur ticij. ¶ Tandem vincimur. Hic oñdit quõ orpheo vxor sua ꝯcessa fuit ⁊ quõ eã ꝑdidit dicẽs. Tãdẽ arbiter. i. iudex vmbraꝝ. iste miserãs. i. miaꝫ hñs ait. nos vincimur dona

mus. i. restituam⁹ viro. s. orpheo. comitem ꝯiugem emptam. i. compara/
tam carmīe suo. sed lex. i. conditio. coerceat ista dona nefas sit sibi deducē
ti vxorem flectere lumīa. i. oculos respiciēdo vxorē duz liquerit. i. reliq̄rit
tartara. Et tūc exclamat dicēs. Quis det. i. īponit legez amantibus. q.
d. amor nō debet coerceri lege. quia amor maior lex est sibi. i. amor maior
est lege. Et subdit.

Phas est lumina flectere
Quis legem det amantibus
Maior lex amor est sibi
Heu noctis prope terminos
Orpheus Euridicem suam
Vidit: perdidit: occidit.
Vos hec fabula respicit
Quicunq; in superum diem
Mentem ducere queritis
Nam qui tartareum in specus
Victus lumina flexerit
Quicquid precipuum trahit
Perdit: dum vidit inferos

Finis libri tertij

Heu ꝓpe terminos noctis. i. inferni. Orpheus erudicez vxorem suā vidit respiciendo a tergo eā ꝑdidit ab inferis nō deducendo. occidit ī inferno eaz relinq̄ndo.

¶ Notandū q̄ apud inferos arbiter. i. iudex vmbraꝝ dicitur adamant⁹ qui cogit animas ad fatenduz peccata cōmissa vt vnicuiq; ſm merita sua penā distribuit. Iste adamant⁹ dixit donem⁹ viro ꝯiugez

¶ Notandū q̄ amor nō pōt lege coerceri. nā ex incenso amore homo sepi⁹ transgreditur legem ⁊ amor fortior est ad aliquid implendum q̄ lex ad coercendū. ideo dicit. quis legem det amantib⁹. maior lex est sibi. q. d. ꝓpter quid lex datur amantibus cum per se dura lex sit amare.

¶ Vos hec fabula respicit. Hic phia applicando fabulā ad ꝓpositū hortatur nos vitare impedimentū ꝯtemplatōis summi boni. ⁊ dicit O homines q̄cunq; q̄ritis. i. vultis. ducere mentem. i. mentis ꝯtemplationez in superū diē. i. in supnam claritatē. hec fabula iam dicta respicit vos. q̄a ad vestram informatōez inducta. Nam qui victus affectu terrenoꝝ flexerit lumina id est oculos rationis ⁊ intellectus in tartareū specus. i. in terrena que ducunt ad terrenā ꝓfunditatem. Quicq̄d precipuū. i. bonū. trahit. laborando. illud perdit dū vidit inferos. i. dum intendit terrenis. i. tēporalibus que sunt infima. ¶ Nota q̄ concupiscētia ⁊ effect⁹ terrenoꝝ impediunt ꝯtēplationē summi boni. vñ hoc. i tractatu de sūmo bono dic̄ Inordinata cōcupiscētia mltos īpedit sūmo bono. q̄sdā em̄ pigriciaz seqū videm⁹. Quosdā em̄ delectatōes sensuales. Quosdā em̄ desideria auri

ꝛ argēti. exceptis pauc̄ viris honorādis phis q̄ cōtēnūt sensus desideria ꝛ sequuntur desideria intellect⁹. ꝛ ꝓpe finē eiusdē tractat⁹ dt. Phus maxīe delectatur in prīo principio in cōtēplatōe sue bonitatis ꝛ hec sola ē recta delectatio. hec em̄ ē vita phoꝝ sine q̄ nēo viuit vita recta. Et subdit Philosophū aūt voco oēm hoiem venientē ordīe nature tēdēs in alta ꝛ finiēs vitā acq̄rit vltimū finē ꝛ optimū vite humane q̄ ē deus gl̄iosus bn̄pict⁹ in secula seculoꝝ.

Explicit liber terti⁹

Incipit liber quart⁹

Ec cū phia digni. Hic incipit q̄rt⁹ lib de cōsolatione phie. cui⁹ hec ē ꝓsa prima in q̄ libro phia assignat cās q̄re mala cōcedātur in regno dicū oīm rex rector bonus existat. s. de⁹ ꝛ ꝓbat bonos sp eē potētes ꝛ malos impotētes. ꝛ sic̄ vitia nunq̄ sunt sine pena. ita ꝟtutes nunq̄ sine p̄mio. Probat etiā q̄ oīs fortūa taꝫ ꝓspera q̄ aduersa bonis ē ad ꝓfectū. malis aūt ad interitū. Etiā ꝓbat q̄ oīa q̄ fiūt a deo recte fiūt ꝛ alia plura sic̄ ptēbit. Et diuiditur ille liber ī. xiiij. ptes. qꝛ septē sunt ꝓse ꝛ septē metra hui⁹ q̄rti de quib⁹ patebit in ꝓcessu. Primo g̊ ostēdit Boeti⁹ quō intētōeꝫ phie adhuc pantꝫ plura dicere interrupit ꝓponēdo cās sui doloꝝ. Secūdo phia ꝓmittit sibi ꝓfectā curā. Tertio dat modū curādi ip̄m. secūda ibi. Tū illa ꝛ esset. tertia ibi. Et qm̄. Et q̄rto ꝓsequitur intentionē ip̄m curādo in seq̄nti ꝓsa. ibi. Tū ego. Primo oñdit q̊modo interrupit intētionē phie volentꝫ pl̄a loq̄. Secūdo ꝓbat cās sui doloris. secūda ibi. Sed ea ip̄a ē. Prīo dicit. Cū phia cecinisset. i. decātassꝫ hec. s. p̄dicta ꝟuata leuiter. i delectabil̄r. ꝛ suauiter. i. dulcit. seruata dignitate. i. reuerētia. vult⁹. s sui ꝛ g̊uitate oris i. sermonis supple sui. Tū. i. p⁹ hoc. ego. s. Boeti⁹. nōdū i. nō adhuc. oblit⁹. i. īmemor. penit⁹. i. oīno. insiti meroris. i. intrinseci doloris. Ego boeti⁹ abrupi. i. interrupi. mētionem idē ꝓpositū phie parātis. i. intēdētis dicere adhuc aliq̄d Et inq̄. i. dixi O preuia. i. p̄ambula. veri lumīs. i. ꝓfecte cognitōis. s. illa q̄ tua orō. i. tu

Incipit liber quart⁹. Prosa prīa

Ec cū philosophia dignitate vult⁹ ꝛ oris grauitate ꝟuata leuiter suauiterq̄ cecinisset. Tū ego nōdū penit⁹ insiti meroris oblit⁹ intentiōem dicere adhuc aliq̄d parantis abrupi. Et o inq̄ veri p̄uia luminis q̄ vsq̄ adhuc tua fudit oratio. tū sui speculatōe diuina. tū tuis rōib⁹ inuicta patuerūt. Eaq̄ mihi. ꝛ si ob iniurie dolorem nuper oblita: non tamen ante ac prorsus ignorata di

us sermo. fudit. i. locutus est. hucusq; i. ad istũ librũ quartũ patuerunt. i. manifesta fuerunt. inuicta. i. insolubilia. Tũ. i. aliqñ diuĩa speculatione. i. sancta contemplatõe. tũ. i. aliqñ sui. i. ipsius. tum. i. aliqñ tuis rõnib9. i. demonstrationib9. Et ea. i. illa p̃dicta. etsi p̃ q̃uis. oblita mihi nup. i. aliqñ determiatõez ob dolorẽ iniurie supple quã ꝑpessus sũ a theodorico rege

xisti. Sed ea ipsa est vel maxĩa nostri causa meroris, ꝙ cũ rex bon⁹ rector existat: vel esse omino mala possint vl' impunita p̃tereãt. Qd̃ solũ quãta dignũ sit admiratiõe profecto cõsidera: at ad huic aliud mai⁹ adiungitur. Nam imperãte florenteq; neq̃cia: virt⁹ nõ solũ p̃mijs caret verũ etiã sceleratoꝝ pedib⁹ subiecta calcat. ⁊ in locũ facinoꝝ supplicia luit

gottoꝝ. nõ tñ dixisti p̃rsus. i. oĩno. hec scz p̃dicta. ignorata id ẽ ignota. añ hac id est hucusq;. ¶ Nota ꝙ dignitas est honesta ⁊ impiosa autoritas Dr̃ aũt ph̃ia hr̃e dignitatẽ vult⁹ ꝓpt̃ sui honestatẽ. qꝛ ꝑm tulliũ sola sapia ẽ q̃ meret̃ honores. et ꝓpter sui autoritatẽ que digna est imitatione. Etiã ph̃ia dr̃ eẽ grauis ore. i. stabili sermone. quia sermones ꝑhici firmitate rationũ insunt stabilitati.

¶ Nota cũ ph̃ia ostendisset quid sit summum bonum ⁊ in quo situm sit ⁊ fecisset exhortationem ad illud querendum intendebat ostendere modũ quo ad illud peruenitur. sed anteq̃ expleret illam intentionem Boetius velut auidus ad sciendum quedam quorum ignorantia detinebat ipsum in merore. interrupit intentionem ph̃ie volentis plura dicere

¶ Nota ꝙ philosophia dicitur preuia veri lumĩs. quia ipsa clarificat animam ⁊ trahit eam ab obscuritate ignorantie ad lucem sapientie ⁊ ad claritatem intellectus ex li. de pomo Aristo. Vel ideo dicitur preuia veri luminis. quia per ipsam tanq̃z per viam homo peruenit ad cognitionem veri luminis quod est deus. quia dicitur in li. de pomo ꝙ per ph̃iam homo cognoscit suum creatorem qui de nihilo fecit omnia qui est inceptor omnium inceptorum ⁊ omnium principiorum principium. Et ibidem scribitur. oportuit vt philosophia mitteretur ad instruendum ignorantes et eos qui non cognouerunt suum creatorem.

¶ Sed ea ipa Hic Boe. ponit cãs sui meroris dicens. Sz ea ipsa est causa nostri meroris ⁊ maxima causa. ꝙ cum rector rerum scz deus bon⁹ existat vel esse mala omnino possint vel pretereant impunita quod saltez si nullum aliud incõueniẽs seq̃retur. considera quanta sit dignũ admiratiõe at pro sed. huic adiungitur id est additur aliud maius supple admirandum. Nam pro quia imperante id est precipiente. ⁊ florente i. vrgẽte

nequitia. i. neq̄tiosis hoibus. virtus. i. hō ꝟtuosus. nō solum. i. non tm̄ caret p̄mijs. verūetiā ipsa virt⁹ subiecta. i. subdita calcat̄ pedib⁹. i potētijs sceleratoꝝ. i. maloꝝ. ⁊ ipa ꝟt⁹ luit. i. patit̄ supplicia. i. penas ī locū facinoꝝ id ē vitiosoꝝ loco q̄. s. p̄dicta fieri. i. p̄mitti ī regno. i. ī mūdo sciētꝫ oīa. s. dei ⁊ potētis oīa sed volētis. i. intēdētis. tm̄mō bona. nemo satis vl̄ admirari nec conq̄ri pōt. i. q̄rimoniā facere

Que fieri ī regno scietis oīa: potentis oīa: sꝫ bona tantūmodo volētis dei nemo satis potest. nec admirari nec ꝯqueri. P. Tum illa ⁊ esset inq̄t infiniti stuporis oībusq̄ horribili⁹ mōstris: sicuti tu estimas in tanti velut patrisfamilias dispositissima domo: vilia vasa colerēt̄. p̄ciosa sordescerent. Sed nō ita est. Nā si ea q̄ pauloante ꝯclusa sunt inconuulsa ꝟuant̄ ipo de cui⁹ nūc regno loq̄mur autore cognosces semp̄ quidem potentes esse bonos malos ꝟo abieiectos semp̄ atq̄ ībecilles, nec sine pēa vnq̄ esse vicia, nec sine p̄mio vir

¶ Nota q̄ mala fiūt in mūdo. p tꝫ qꝛ ratō sp̄ dep̄cat̄ ad bonum Cū ḡ mali nō regātur iudicio recte ratōnis sed vincant̄ passionib⁹ ire ⁊ ꝯcupiscētie. iō deficiunt a bono. Itē sup̄abūdantia ⁊ defect⁹ sunt de genere maloꝝ cū virtus ꝯsistat in medio cū igit̄ in plurib⁹ sit sup̄abundātia ⁊ defect⁹ patet q̄ mala fiunt in mūdo. Cum aūt oīa dependeāt a deo celū ⁊ tota natura ⁊ deus essentialit̄ sit bonus. mirabile ē quō mala eē p̄nt. vl̄ saltē p̄maneāt impunita. ¶ Notandū q̄ qꝛ boni attingunt finē oīm rerum. s. summū bonum. iō sunt potētes. mali aūt qꝛ h̄ ip̄m attingere nō p̄nt sūt ipotētes. Et quia Boe. in .i. li. vi. p̄sa dixit se ignorare q̄s sit finis omnium reꝝ. iō putabat bonos esse impotentes. malos autē potentes. ⁊ de hoc boeti⁹ admirat̄. vt patet in lr̄a. ⁊ ista est vna causa sui doloris.

¶ Tum illa ⁊ esset inquit. Hic philosophia promittit Boetio perfectam curam que consistit in pertractione huius materie dicens. O Boeti et esset infiniti stuporis id est ammirationis et esse horribilius omnibus monstris id est deformitatibus si in dispositissima id est ordinatissima domo scilicet in mundo tanti patrisfamilias scilicet dei si ibi colerentur id est honorarentur vilia vasa. id est mali homines ⁊ si preciosa vasa. id ē boni homies sordescerent. i. vilescerent sicut tu estimas. sꝫ nō ē ita. nā si ea que pauloante conclusa sunt seruantur incōuulsa id est integra in sui

Metrum primū

veritate. tu autore i. doctore ipso deo. de cui⁹ regno nunc loq̄mur cognosces semꝑ bonos esse potentes. malos ꝟo impotentes. nec vn. ꝑ̄ vitia esse sine pena. nec sine premio esse virtutes. ⁊ cognosces bonis semꝑ ꝯtingere felicia. ⁊ malis infortunata. ⁊ cognosces multa id genus. i. huius generis. q̄ corroborēt te firma soliditate. s. ꝯtra aduersitatē fortune. querelis tuis sopitis. i. remotis

tutes. bonis felicia: malis semꝑ infortunata ꝯtigere Multaq̄ id gen⁹ q̄ sopitis q̄relis firma te soliditate corroborent. Et qm̄ vere formā btitudinis me dudū mōstrante vidisti quo etiā sita sit agnouisti. decursis om̄ib⁹ q̄ ꝑtermittere necessariū puto. viā tibi q̄ te domū reuehat ostendam. Pennas etiā tue menti quib⁹ se in altū tollere possit affigā. vt ꝑturbatiōe depulsa sospes in patriā meo ductu. mea semita: meis etiaꝫ vehiculis reuertaris.

Metrum primum quarti libri

Unt etem̄ pēne volucres mihi
Que celsa ꝯscendant poli
Quas sibi cū velox mens induit
Terras perosa despicit

¶ Notandū sicut postea patebit om̄ia q̄ fiunt recte a deo siunt. Cum igitur ordo iusticie req̄rit vitia puniri. ꝟtutes remūerari. si mali manerēt impuniti. et boni irremunerati. ⁊ sic peruersus esset ordo in domo dei. s. i mūdo quodē horribili⁹ omnib⁹ mōstris

¶ Et qm̄ ꝟe formā

Hic ꝑhia dat modū curandi ip̄m boetiū dicens. Qm̄ dudū. s. i tertio libro vidisti formam vere beatitudis me mōstrāte. i. docente. oib⁹ decursis. i. ꝑtransitis. q̄ puto necessariū pretermittere om̄dam tibi viam. q̄ te reuehat id ē reducat. domuꝫ. id ē ad cognitionem ꝟe btitudinis. ⁊ ego affigam. i. apponam tue menti pennas. i. rōnes quibus mens possit se tollere in altū vt depulsa perturbatione ꝯtingente tibi ex affectu bonoꝝ tpaliū. reuertaris sospes in patriam meo ductu. mea semita. meis vehiculis. ¶ Nota q̄ ꝑ pennas q̄s ꝑhia ꝓmittit affigere menti boetij intelligit̄ speculatio rōis ⁊ intellectus. ꝟtus ⁊ sapia. Sicut em̄ auis volando in altum deducit̄ auxilio pennaꝝ. sic mēs hūana speculatione rōis ⁊ itellect⁹ ꝟtute ⁊ sapia erigit̄ in ꝯtēplationē summi boni.

Unt etem̄ penne. Istud est primum metrum hui⁹ quarti cuius primus ꝟsus dr̄ metrū alema-

Metꝝ primū quarti libri

nicū ab inuentore. dactilicū a pede p̄dñante. secundus versus dr̄ metr̄ ar
chilogicū ab inuētore. iambicū a pede p̄dñante. In quo metro ph̄ia ostē
dit viam ꝑ quā ꝑuenitur ad ꝯgnitiōez sūmi boni. ⁊ ē ꝑ ꝯsiderationē crea
turaꝝ. q̄ ḡ latim sunt transcēdende. q̄usq̄ inueniat̄ aliq̄d q̄d p̄emineat oī
creature. ⁊ istā viā tradit sub sil̄itudie auis volātis. Primo ḡ tradit viā q̄

mens ꝑueniat ad co/
gnitionez sūmi boni
secundo ostēdit quid
mēs iudicabit cū il/
lic ꝑuenerit. scd̄a ibi.
Huc te. Primo dic̄
dixi ꝙ affigā pennas
mēti tue. Sūt etem̄
mihi penne volucres
id ē veloces. s. virtus
⁊ sapia q̄ cōscēdāt. i.
penetrāt. celsa. i. alta
poli. q̄s pēnas cum
mens velox sibi īdu
it. i. assumit. ipsa ꝑo/
sa i odio hñs terras
despicit eas q̄rendo
vlteri⁹ creatorē. ⁊ mēs
suꝑat globū. i. speri/
cum corp⁹ īmēsi ae/
ris ꝯgnoscēdo ꝙ vl/
tra aerem est creator
Nubes videt p⁹ ter
gum qr vltra nubes
q̄rit cognitōez sum/
mi boni ⁊ transcēdit
v̄ticē. i. summitatem
ignis qui ignis calet
agili id ē veloci motu

Aeris immensi superat globum
Nubesq̄ post tergum videt
Quisq̄ motu agili caret etheris
Transcendit ignis verticem
Donec in astriferas surgat domos
Phebo q̄ coniungat vias
Aut comitetur iter gelidi senis
Miles choruscisyderis
Vel quocūq̄ micans nox pingitur
Recurrat astri circulum
Atq̄ vbi iam exhaustū fuerit satis
Polum relinquat extimum
Borsaq̄ velocis premat etheris
Compos verendi luminis
Hic regum sceptrum dñs tenet
Orbisq̄ habenas temperat
Et volucrem currum stabilis regit
Rerum choruscus arbiter

etheris. i. celi. ⁊ vlteri⁹ ꝓcedit mens inuestigando donec surgat. i. eleuetur
in domos astriferas. i. in orbem planetaꝝ. ⁊ cōiungat vias suas phebo. i.
soli inuestigando ꝙ sol nō est de⁹ donec comitet̄ iter gelidi senis. i. satur
ni q̄ supra solē mēs in q̄ exñs miles chorusci sideris. i. dei q̄ est splendidū
sydus. ⁊ vlteri⁹ ascēdit supra orbes planetaꝝ donec recurrat. i. ꝑtrāscat cir
culū astri. i. celū stellatū q̄. s. astro pingitur. i. ornatur nox micās. qr nox
stellis firmamenti illuminatur. vbi. id est. postquam satis fuerit exhau
stū. i. speculatōe euacuatū ꝙ nulla stellaꝝ ē de⁹ mēs vlteri⁹ trāscēdit do/

Prosa secunda

nec relinq̃t extimũ polũ i. vltimũ celũ. ⁊ p̃mat dorsa velocis etheris. id ẽ firmamẽti. s. ꝯpos. i. potẽs verẽdi lumis i. dei supra vltimũ polũ. dñs regũ tz sceptr̃. i. ip̃ium. ⁊ tẽpat. i. moderat̃ habenas. i. regimia orbis. ⁊ manẽs stabil' i sẽ regit volucrẽ. i. velocẽ currũ. i. circularẽ motũ corporũ celestiũ. de⁹ exñs chorusc⁹ arbiter. i. splẽdid⁹ iudex rer̃. ¶ Notãdũ q̃ d̃t ignez calere motu celi. ex q̃ videt̃ q̃ calor ñ sit ꝓpria ⁊ p̃ se qualitas ignis cũ sibi debeat̃ p̃ motũ celi sed dicendũ q̃ loc⁹ nõ solũ est cã ꝯseruatiua locati sz oim accidentiũ naturaliter ꝯsequentium Vñ q̃ celum ẽ loc⁹ ignis nõ solũ ẽ cã ipsi⁹ ignis. sz etiã ipsi⁹ caloris ignẽ ꝯsequentis. ⁊ q̃ ꝓpria dispositio celi s̃m quã hz caliditatẽ sup̃ oĩa est mot⁹ ei⁹. iõ dic̃ ignẽ calere motu celi non excludẽs p̃ h̃ q̃n calor sit p̃ se q̃litas ignis. ¶ Notãdũ q̃ saturnũ vocat gelidũ senẽ. nõ q̃ sit gelidus formal'r sed effectiue. est em̃ effectiu⁹ gelu ⁊ frigoris. ⁊ d̃r senex. q̃ mot⁹ ei⁹ tardus ẽ ad modũ senis. Nã cursũ suũ ꝯplet pluri tp̃e q̃ sol vel luna. ¶ Huc te si reducem. Hic oñdit ph̃ia q̃d mẽs iudicabit cũ trãscendit creaturas ⁊ p̃uenit in cognitionez dei dicens. O mens si via ducat te reducẽ. i. reuertẽtẽ a tp̃alib⁹. huc. i. vsq̃ ad cognitionem dei quã viã nũc ĩmemor req̃ris. Tũc dices. E go memi q̃ obnubilata fui affectu tp̃aliũ. hic. s. in ꝯtẽplatõe dei ẽ mihi p̃ria. hinc scz a deo ẽ me⁹ ort⁹. q̃ ad ei⁹ imaginẽ creata. hic. s. in ꝯtẽplatõe dei sistã. i. figã. gradũ. i. ponã finalẽ q̃etẽ. Qd̃ si placeat tibi exñti in cognitiõez d̃i visere. i. cũ desideris videre noctẽ terrar̃ relictã. tu cernes. i. videbis. toruos tyrannos. i. crudeles principes. q̃s miseri ꝓpl'i timẽt. illos toruos exules a vera p̃ria sua. ¶ Notãdũ s̃m ap̃l'm Nõ hẽm⁹ h̃ manẽtẽ p̃riaz. sz futurã inq̃rim⁹. hec em̃ ẽ ꝟa p̃ria a q̃ aĩa rõnalis p̃ creatõez a deo exiuit ad quaz nisi reuertat̃ esse qd̃ a deo accepit affectõe terrenor̃ deturpata p̃rsus amittit. ꝓpter qd̃ dic̃ i scd̃o metro tertij libri. Repetũt ꝓprios q̃q̃ recursus. Reditu q̃ suo singl'a gaudent. Nec manet vlli tradit⁹ ordo. Nisi q̃d fini iũxerit ortũ. Stabilẽq̃ sui fecerit orbem.

Huc si te reducem referat via
Quam nunc requiris immemor
Hec dices memini patria est mihi
Hinc ortus: hic sistam gradum
Quod si terrarum placeat tibi
Noctem relictam visere
Quos miseri toruos populi timẽt
Cernes tyrannos exules

Prosa secunda quarti libri

Um ergo pape inq̃ vt magna ꝓmittis: nec dubito quin

Prosa scd̃a quarti libri

Um g̃ pape inquã vt magna ꝓmittis Hic incipit scd̃a ꝓsa h⁹ q̃rti

Circa quam est sciendū ꝙ philosophia in primo libro sexta prosa inuesti
gando cām ⁊ radicem infirmitatis Boetij. cognouit ꝙ Boetiꝰ ex igno
rantia finis rerum malos homies potentes bonos ṽo impotentes puta
bat Itē qꝛ ignorabat q̄bꝫ gubernaculis mundus regat̄. fortuitaꝝ vices
estimabat fluitare sine rectore. qꝛ vero ph̄ia iā oñdit q̄s sit finis reruz a q̄
bus gubernacul̄ mū
dus regat̄. Nūc phi
losophia debet adhi
bere boetio ꝑfectam
curā remouendo do
lores in quos boetiꝰ
incidit ex ignorantia
p̄missarū. Et primo
hoc ph̄ia petit. ⁊ phi
losophia scd̄o ill̄d ꝓ
sequit̄ ibi. Primum
igit̄. dicit p̄mo Tū
igit̄. s. finito sermone
ph̄ie. ego Boetiꝰ in
quā. pape est interie
ctio admirantis. O
ph̄ia tu magna pro
mittis. nec dubito q̄n
efficere possis id est
ad effectuz ꝓducere.
Tu mō ne moreris

possis efficere. Tu mō quem excita
ueris ne moreris. P. Primum
igit̄ inq̄t bonis semꝑ adesse potētiā.
malos cūctis viribus esse desertos
agnoscas licebit. quoꝝ quidem al
teꝝ demōstrat̄ ex altero. Nam cum
bonum malūq̄ cōtraria sint: si bo
num potens esse constiterit. liquet
imbecillitas mali. At si fragilitas
clarescat mali: boni firmitas nota
est. Sed vti nr̄e sententie fides abū
dātior sit alterutro calle ꝓcedā. nūc
hinc. nūc inde ꝓposita ꝯfirmans.

id est non ꝓtrahas me quē excitaueris. s. ad audiēndum ¶ Notādū ꝙ sa
piens nihil ꝓmittit quod adimplere non possit qꝛ opus sapientis est nō
mētiri. Ergo d̄t boetiꝰ ph̄ie. Sicut magna ꝓmittis nō dubito q̄n effice
re possis. ¶ Primū igitur inq̄t. Hic ph̄ia ꝓsequitur intentū. ⁊ primo ꝓ
bat bonos esse potentes. ⁊ malos impotentes. cuius oppositum putabat
boetius. ⁊ tangit primo modum per quem vult hoc ostendere. secūdo ostē
dit ⁊ ꝓbat intentum suum rationibꝫ. ibi. Duo sunt. Primo dicit O boeti
primū licebit vt agnoscas bonis sꝑ adesse potentiā. ⁊ malos esse desertos
id est priuatos cunctis viribus. quorū alterum. s. bonis sꝑ adesse poten
tiam demonstrat̄ ex altero. s. ex hoc ꝙ mali sunt viribꝫ deserti. ⁊ huiꝰ cām
subdit dicens. Nam cū bonum ⁊ malū sint contraria. si bonū esse potēs
constiterit. liquet. i. manifestū fuerit imbecillitas. i. impotentia mali et si
fragilitas clarescat mali. firmitas boni nota est. Sed vt ꝓ sicut. abundan
tior sit fides nostre sententie. alterutro calle. i. vtraq̄ procedam cōfirmās
ꝓposita nunc. s. ex firmitate boni. nunc inde ex fragilitate mali.
¶ Notandū ꝙ ph̄ia dictum suum ꝙ si boni sunt potentes. mali sūt im

potētes. fundat sup̄ ꝯsideratōez topicā. si ꝓpositū in ꝓposito. ⁊ oppositū ī in opposito. vt si sanitas ē bona egritudo ē mala. dr̄ q̄ velit ꝓcedere vtraq̄ via ex potētia bonoꝝ ꝓbādo īpotētiā maloꝝ. ⁊ ex īpotētia maloꝝ potētiā bonoꝝ. q̄r si tm̄ vnū istoꝝ ꝓbaret. ⁊ ex hoc reliquū ꝯcluderet ꝑ locuz a ꝯtrijs esset argumētū ꝟisimile ⁊ nō necessariū. ⁊ id vtrāq̄ ꝑtē vult ꝓbare ⁊ ex vtroq̄ reliquū concludere.

Duo sunt q̄b⁹ om̄is hūanoꝝ actuū ꝯstat effectus. volūtas scz ac ptās. Quoꝝ si alteꝝ desit nihil est q̄d explicari q̄at. Deficiente etem̄ volūtatate nec aggredit̄ q̄dem q̄sq̄ q̄d non vult. At si ptās absit voluntas frustra sit. Quo fit vt si quem videas adipisci velle q̄d mime adipiscatur huic obtinendi q̄d voluerit defuisse valētiā dubitare nō possis B. Perspicuū ē inq̄ nec vllo mō negari p̄t P. Quē ꝟo effecisse q̄d voluerit videas nō etiā potuisse dubitabis. B Mime. P. Q̄d ꝟo q̄sq̄ p̄t in eo valid⁹. q̄d ꝟo nō pōt ī hoc imbecillis esse censend⁹ est. B. Fateor inq̄. P

¶ Duo sunt quib⁹ oīs. Hic ꝓhia ꝓbat intentū rōnib⁹. scdo excludit q̄ndā dubitationē. ibi. Sz p̄nt Tertio ꝯfirmat p̄ncipale intentū autoritate platōis ibi Ex q̄b⁹ oīb⁹. Prīo ꝓbat bonos semp̄ esse potentes ⁊ malos īpotentes duab⁹ rōnib⁹ scdo ad idē ostendendū coaceruat breues rōnes. ibi. Sed q̄m̄te. Prima ī duo s̄m duas rōnes. secūda ibi. Rursus inquit. Primo p̄mittit duo necessaria ad primā rōnez. scdo ex his arguit ibi Oēs igitur hoīes Prīo p̄mittit vnū necessariū. scdo aliud ibi. Meministi ne. primo dr̄. Duo sunt p̄ncipia q̄b⁹ constat. i. ꝑmanet omnis effect⁹ humanoꝝ actuū. s. volūtas ⁊ potestas. quorum si alterum desit nihil est quod queat effectus explicari. id est fieri. Q̄d declarat. Deficiente em̄ voluntate nullus effectus ꝓducit̄. quia nullus aggredit̄ quod non vult. ⁊ si potestas absit. voluntas frustra sit. quo fit. i. ex quo sequit̄. vt si videas aliquem velle adipisci q̄d minime adipiscatur. non potes dubitare huic defuisse valentiam. i. potentiam obtinendi q̄d voluerit. Et ideo dicit Boeti⁹. Perspicuū est nec vllo modo negari potest Et subdit ꝓhia. Quē ꝟo videas effecisse q̄d voluerit non dubitabis eum licet potuisse nō habuisse potentiā. Et dicit Boe. Minime. Tunc ꝓhia concludit tanq̄ manifestū ex dictis dicens. Illud q̄d q̄sq̄ pōt in eo est validus. i. potens. q̄d ꝟo non potest in eo est cēsendus. i.

tudicandus imbecillis. i. impotēs. ⁊ dt Boe Fateor in q̄. ¶ Notandum q̄ phia dt nullꝰ aggredit q̄d nō vult. Contra aliq̄s nolēs interficit hoīez vel ledit hoīem. g̊ aliq̄s aggredit q̄d nō vult. Itē aliq̄s cogit facere aliq̄d ꝯ volūtatē suā. ⁊ sic aggreditur q̄d nō vult. Dicendū q̄ phia loquit hic de effectu spontaneo q̄ ex intentione ꝓcedit nō de eo q̄ casu ꝯtingit. Unde dicēdū ad primū q̄ volūtas p̄t compari vel ad ipsam actiōez quā aliq̄s primo aggredit. et sic ñ deficit volūtas. vel pōt cōparari ad ꝯñs illaz actionē. ⁊ sic pōt deficere voluntas. vt si aliq̄s nolēs homīez interfecit. ¶ Ad secūdū dicēdū. Illud q̄d q̄s coactꝰ facit ē voluntariū. mixtum tñ simplr est inuolūtariū. Aliq̄s em̄ coactꝰ magis vult hoc facere q̄ sustinere penaz vel ꝑdere vitā. ⁊ ita respectu talis effectꝰ non deest voluntas. sed q̄tum ad actū interiorē voluntas semꝑ libera est ⁊ cogi non potest.

Meministi ne igit inq̄t supiorib⁹ rōnib⁹ esse collectū intentionē oēz volūtariā humane: q̄ diuersis studijs agit ad beatitudinē festīare B. Memini inquā id quoq̄ esse demōstratū. P. Nū recordaris beatitudinez ip̄m esse bonū eoq̄ modo cū beatitudo petitur ab oib⁹ desiderari bonū. B. Minime inq̄ recordor qm̄ id memorie fixuz teneo. P. Om̄es igit homīes boni pariter ac mali indiscreta intentōne ad bonū ꝑuenire

¶ Memiui me inq̄t. Hic phia p̄mittit scdm vtile ad rōnem. ⁊ est resumptio q̄rundā pri⁹ dictoꝝ dicēs. Meministi ne eē collectū. i. ꝯclusum supiorib⁹ rōnib⁹ oēm intentionē hūane voluntatis. festinare. i tendere ad btitudinē q̄ volūtas agit. i. ducitur diuersis studijs. Rñdet boeti⁹ Memini inq̄ illud esse demonstratū. ¶ Itē q̄rit phia. nunq̄d recordarꝫ btitudinē esse ip̄m bonuz. ⁊ eo modo desiderari bonum ab oib⁹ cum beatitudo petit. i. desiderat. rñdit Boe. mīme recordor qm̄ ꝓ q̄ illud teneo fixum. id ē stabilitū memorie ¶ Notādū q̄ recordari ē aliq̄d reducere ad memoriā q̄d ꝑ obliuionē est lapsum a memoria. Et q̄ btitudinē esse ip̄m summū bonū nō exciderat a mēte boetij. sed sꝑ remanebat in habitu. iō dicit se nō recordari de hoc. sed in memoria tanq̄ fixū tenere.

¶ Oēs igit hoīes. Hic phia arguit ex dictis ꝓbans bonos eē potentes ⁊ malos impotētes tali rōne. Quicūq̄ adipiscunt q̄d volūt sunt potētes. et qui non adipiscuntur q̄d volūt impotētes. ex primo p̄ambulo. sꝫ boni adipiscunt q̄d volunt. s. summū bonū. mali licet velint nō adipiscūtur ip̄m. q̄ si mali adipiscerentur summū bonum nō essent mali. g̊ boni sunt

potentes mali impotētes vnde dicit in littera. Oēs homines boni ⁊ mali nituntur ꝑuenire ad bonū indiscreta intentiōe. i. indiuisa intētōne. dicit Boetiꝰ. Ita ꝯñs est ad dicta. Subdit phia certū est bonos fieri adeptōne boni. certū est dicit boetiꝰ. Igitur ꝯcludit phia. boni adipiscunt qd appetunt. i. volunt. dicit boetiꝰ. sic videt. si mali adipiscerent bonū q̄d appetunt non possent esse mali Ita ē dicit boetius. Igitur cōcludit phia. Cum vtriq; petant bonuz. sed hi scz boni illud adipiscantur. Illi vero mali minime. Non est dubiū bonos esse potentes. q̄ vero mali sunt imbecilles id est impotētes. respōdit Boetius. Quisq̄s id ē quicunq; dubitat de hoc non potest considerare naturam rerum nec cōsequentiam rationum

nitunt. B. Ita inq̄ ꝯñs est. P. Sz certū est adeptōe boni bonos fieri. B. Certuz. P. Adipiscūt igit boni qd appetūt. B. Sic videt. P. Mali vero si adipiscerent qd appetunt bonū. mali esse nō possent. B. Ita est. P. Cū igit vtriq; bonū petant. sz hi q̄dez adipiscāt. illi vero minime Nō dubiū est bonos q̄dē potentes esse. q̄ vero mali sunt imbecilles. B. Quisq̄s inquā dubitat. nec rerū naturā. nec ꝯseq̄ntiaz p̄t ꝯsiderare rōnū. P. Rursus inq̄t. Si duo sint q̄bꝰ idem ꝑm natāz ꝓpositū sit eorūq; vnꝰ natāli officio idip̄m agat atz ꝑficiat. alter vero natāle illud officiū minime admīstrare q̄at alio vero mō q̄

¶ Notādum q̄ q̄a veritas ꝓpositionum fundatur super naturam rerum. qui negat veritatez propositionum non potest ꝯsiderare naturaz reruz. similiter negās veritatem propositionum non potest cōsiderare consequentiam rationum. quia consequentia rationum supra veritatem propositionum fundatur. ideo dicit Boetius. Qui dubitat de p̄missis non potest considerare naturam rerum nec consequentiam rationum.

¶ Rursus inquit Si duo sint quibus idem ꝑm ꝓpositū ⁊c. Hic philosophia ponit secundam rationem dicens. Si sint duo quibus sit idem ꝓpositum. i. eadem intentio faciendi aliquid ꝑm naturam. ⁊ vnꝰ eoꝝ agat idipsum ⁊ perficiat ipsum naturali officio id est naturali organo. Alter

vero minime queat admīstrare .i. adimplere illud officium. sed alio modo q̄z nature q̄uenit. non ipleat ꝓpositum sed imitetur implentem. quē horū duorum decernis .i. iudicas eē valētiorē id ē potētiorē. dic̄ boeti⁹ Et si ꝓ q̄zuis cō iecto .i. cōsiderem q̄d velis .tū ego desidero planius audire.

Tunc phīa declarat sibi in exēplū dicēs. Nō negabis motuz ambulādi hoib⁹ inesse ꝑm naturā. dicit boe. mime nego. Et phīa. etiā num dubitas ei⁹ rei .i. act⁹ ābulādi eē officiuz naturale pedum. dic̄ boe. nec h̄ dubito. ꝛ phīa Si q̄s igit ambulet valēs icedere pedib⁹ Ali⁹ āt cui h̄ officiū desit. māib⁹ nitēs .i. laborās ābulare conetur. q̄s horꝫ ꝑt existiari valētior. dicit boe. Cōtexe cet̄a. q. d. ꝓcedē i rōe tua. q̄ nul⁹ ābigit q̄n potens natural⁹ officij sit valētior eo q̄ neq̄at .i. ñ ꝑt in idem officium.

Tūc phīa. Ista ꝓpositioni p̄misse tanq̄z maiori adiūgit vnā minorē dicens Sed summuz bonum q̄d eq̄ bōis ꝛ mal⁹ ē ꝓpositum bōi q̄dē petūt id ē adipiscunt. officio naturali. sc̄z ꝑtute

nature conuenit: nō q̄dem impleat propositū suū sz imitet implentem: quem nam horꝫ valentiorem esse decernis. B. Et si cōiecto inq̄z q̄d velis planius tamen audire desidero ꝓ. Ambulandi inquit motum ꝑm naturam esse hominib⁹ nū negabis B. Minime inq̄z ꝓ. Eiusq̄ rei pedū officiū esse naturale nū dubitas B. Nec hoc q̄dē inq̄z. ꝓ. Si q̄s igitur pedib⁹ incedere valens ābulet: aliusq̄ cui hoc naturale pedū desit officiū manib⁹ nitēs ābulare conet. q̄s iure horꝫ valētior existiari ꝑt. B Cōtexe inq̄z cetera: nā q̄n naturalis officium potens eo q̄ idez nequeat valentior sit null⁹ ambigit. ꝓ. Sz summū bonū q̄dem eque malis bonisq̄ ꝓposituz boni q̄dem naturali officio virtutū petunt. mali vo valiā per cupiditatez q̄ adipiscendi boni naturali officiū non est. idip̄m conant adipisci an tu aliter existias B. Minime inq̄z. nam etiam quod est ꝓnis patet. Ex his eñ q̄ concesserim bonos q̄dem potentes malos vo esse necesse ē imbecilles. ꝓ. Re

mali ꝙo conant adipisci idipm. p varia cupiditate rep. tpaliu qd no e offi-
cium naturale adipiscedi boni. An tuo o Boeti estimas aliter. Cui boeti⁹
Hime inq. Et boe. qsi pcurredo ꝙcludit principale intetu dicet. Nam
etia illud qo e ꝙns pz mihi. Ex his em q ꝙcesserim necesse e bonos ee po
tetes. malos ꝙo ihecilles. z phia applaudes boetio dicenti. Recte inqt pcur-
ris. z illud e signu sicut medici solet spe
cte inqt pcurris. idq; vti medici spe rare iudiciu. i. signu erecte nature. z natu
rare solent: iudiciu est erecte tam re reresistetis supp. ipti
sistentisq; nature Sz qm te ad in morbo.
telligendu pmptissimu esse ꝙspicio ¶ Notadu et ira for
crebras coacerbabo roes. Vide mak talis ro. qu duo
em quata vicioso; hoim pateat in intendunt aliqo ꝙpo
firmitas q nec ad hoc qdez puenire sitz naturaliter qo
queut ad qo eos naturalis ducit ac id ꝙpositu ꝙsequitur
pene copellit intentio Et qd si hoc officio naturali e po
tam magno ac pene inuicto peutis tens. z qd n ꝙsequit
nature desererentur auxilio. Con illud ꝙpositu natura
sidera vero quata sceleratos homi li officio e impotens
nes habeat unpotentia. Necz enun sz ta boni q mali te
dunt naturaliter ad be
atitudine. et boni ip⁹
sam ꝙsequunt natu
rali officio. s. virtute.
mali aute no. g boni
sunt potetes. mali ꝙo ipotetes. ¶ Nota circa vltimu q medici solent acci
pere signa pnostica sanitatis ex egro. quado paties erigit se. z p se nititur
fortiori remedio. Sic in boe. signu erat qualescetie z sanitat; q ipe roez
phie remediantem qsi pcurrens p se compleuit.

¶ Sed qm te. Hic phia coaceruat qsda alias roes breues ad ꝙpositu
ostendedu. z sut q̄tuor roes. seda ibi. Cosidera ꝙo. tertia ibi. In q re.
q̄rta ibi. Cur em. Prio ot. Sz qm te ꝙspicio pmptissimu ad itelligedu
ego coaceruabo. i. ꝙponā. crebras roes. vide em q̄nta pateat infirmitas
vicioso; hoim. q nec ad hoc queut puenire. ad qo dic z copellit eos natu
ralis intetio. z qd e de istis malis celenduz si desererent h auxilio nature
peunt; ta mag ac pene iuicto. q. d. nihil aliud celendu est nisi q ipotentie
eo; h ascribere. ¶ Notadu q ta boni q mali vlr tedut ad bonu. et mali
deficiut ab eo qo ꝙpetit eis fm naturā. Ex h arguit sic. maxia ipotetia e
deficere ab eo qd nata itedit. sz h faciut mali. g mali sut ipotetes. ¶ Nos
tadu q ot pene iuicto q appetit⁹ nalis boni no hz ztiu repugnas q vin
cat. sz tm p ig̃ratia z etroz vitioz quertit z ita aliq mo vicit sz n directe

¶ Considera ꝟo quanta. Hic ph̄ia ponit scd̄am rationē. ⁊ d̄t. Cōside ra ex his q̄ dicā quāta impotētia hēat sceleratos hoīes. neq̄ em̄ petūt i. appetūt p̄mia leuia ⁊ ludicra. i. iocosa. sed ipsi deficiūt circa ip̄am summā supple ꝑfectōez rez atq̄ ꝟticē. Nec ꝯtingit ipsis miseris effect⁹ boni. i eo id ē ꝓpter h̄ q̄ ipsi moliunt̄. i. laborāt acq̄rere dies ⁊ noctes. i. trāsitoria et tpalia bona.

¶ Nota ex lr̄a formatur talis rō. Quāto magꝫ ē illd̄ a q̄ aliq̄s deficit. tāto maior ē su⁹ defect⁹ ⁊ ī maiorē īpotentiā cadit sed illud a q̄ mali deficiunt non est q̄d vile ⁊ modicū. sꝫ ē summū bonū ḡ maloꝝ maxima est impotentia.

¶ In q̄ re bonoꝝ Hic ph̄ia ponit tertiā rationez ꝓbando bonos maxīe eē potētes ꝑtractando exē plū suprapositū. ⁊ ex h̄ ꝯcludit malos maxime eē impotentes. Et d̄t. In q̄ re. s. assuetudini boni d̄siderati eminēt vires bonorū supple ⁊ vires maloꝝ Sicut em̄ cēseres. i. iudicares esse ambulādi potētissimū q̄ pedibus īcedēs potuisset ꝑuenire vsq̄ ad eū locū q̄ vlteri⁹ nihil ꝑuiū. i. manifestū iaceret incessui. ita necesse ē q̄ eū iudices potētissimū q̄ app̄hendit finē expetendoꝝ q̄ nihil est. vltra. tales aūt sunt boni. Ex q̄ fit. i. sequit̄ q̄d huic obiacet. i. ꝯtrariū est. vt idē scelesti. i. mali videant̄ deserti omnib⁹ viribus. ¶ Notādū q̄ sicut viator aliq̄s d̄r potens cū ambulat ad eum locum vbi nihil ampli⁹ restat de via. Sic boni q̄n ꝑueniūt ad finē ⁊ ad bonum q̄d trāscendi non pōt. ideo dicunt̄ potētes. mali aūt q̄r ip̄m attingere nō p̄nt dicunt̄ impotētes. ¶ Cur em̄ relicta. Hic ph̄ia ponit q̄rtā rōnem. scd̄o excludit quandam dubitationem. ibi. Quod quidez. Rō quam intendit in summa est ista. Mali q̄n relicta virtute declināt ad vitia. aut sciunt bonū esse adherere virtuti. aut nesciunt. Si nesciūt peccāt ꝑ ignorantiā. nihil aūt est īpotētius igr̄ātia. ḡ mali peccātes igr̄ātia sūt ī

leuia aut ludicra p̄mia petūt q̄ ꝯseq̄ atq̄ obtinere nō possunt. sed circa ipsam rerum summam verticemq̄ deficiunt. Nec in eo miseris cōtingit effectus q̄ solum dies noctesq̄ moliuntur. In qua re bonoꝝ vires eminent. Sicut em̄ eum q̄ pedibus incedens ad eū locum vsq̄ ꝑuenire potuisset. quo nihil vlteri⁹ ꝑuiū iaceret incessui. ambulandi potentissimū esse censeris. ita eū q̄ expetēdoꝝ finē quo nihil vltra ē app̄hēdit. potētissimuz necesse est iudices ex quo fit q̄d huic obiacet vt idē scelesti viribus oib⁹ videant̄ esse deserti. Cur

potētes. Si aūt sciūt bonū esse adherere ꝟtuti. ⁊ declinant ad vicia. aut volentes derelinquūt bonū. aut nō. Si nō volētes sed attracti libidie passionū cōuertunt ad vitia. sequit ꝙ sunt ipotētes. qꝛ maxima impotētia est non posse resistere passiōib⁹. Si aūt sciētes ⁊ volētes relinquūt bonū sequtur ꝙ ñ tm̄ fiūt ipotētes. sꝫ etiā ꝙ oino ñ sunt. Cū em̄ oīs natura inq̄ntū hm̄ōi hēat ordinē ad finē. inq̄ntū aliq̄d desistit ab ordie ad finē intantū deficit a natura. ⁊ ꝑ ꝯñs ab esse ipsi⁹ nature. Istā rōnē ꝑtēdit ī lr̄a dicēs. Cur em̄ relicta ꝟtute mali sectant vitia ne ꝓ nūq̄d h̄ est ex īscitia. i. ex ignorantia bonoꝝ. Sed q̄d est eneruati⁹. i. debilius cecitate ignorātie. q. d. nihil. an ipsi nouerūt sectāda bōa. Sꝫ ipsos trāsuersos libido. i. ꝯcupiscētia ꝑcipitat ī vitia. ⁊ sic ipi fragiles intꝑantia. i. ꝓpter intꝑantiam libidinis. neq̄unt vitio obluctari. i. resistere. An scientes ⁊ volētes deserūt bonū. ⁊ deflectūt ad vitia volūtate ⁊ scia sed h̄ mō nō solū potētes esse desinūt. sꝫ oino desinūt eē. Cui⁹ assigt rōnez. nā q̄ relinquūt cōez finē oim q̄ sunt. s. deū q̄ est ipm̄ esse. pariter eē desistūt ¶ Notandū ꝙ primū ens verissime hꝫ eē ipm̄ ē cā esse oib⁹ vt sint. vt patet ꝑ cōmentatorē. ij methaph. ⁊ ꝓmo ce. ⁊ mū. Ab hoc ente deriuatū est singul' eē ⁊ viuere. q̄nto g̊ mag⁹ ꝑ vicia recedit a prio eē. tāto magis desinit eē. Vñ btūs Grego. in li. mora. loquens de diabolo dicit ꝙ diabol⁹ bñ dꝛ non esse qꝛ a sūma essentia recessit ⁊ ꝑ hoc q̊tidie excrescente defectu tendit ad nō esse. q̊nā ab eo q̄ verū est eē cecidit. ¶ Notādū ꝙ ꝑhia tres assignat cās ex q̄b⁹ oē pctm̄ ꝓcedit. oīs ei peccās vel peccat ex ignorantia. ⁊ hūc modū prio tāgit. vel peccat ex impotentia resistendi. ⁊ istum scdo tangit. vel ex voluntate ⁊ malicia. ⁊ illum moduꝫ qꝛ grauior est vltimo ponit

em̄ relicta ꝟtute vicia sectāt. īscitia ne bonoꝝ. sꝫ q̄d eneruati⁹ ignorātie cecitate. An sectāda nouerūt. sꝫ trāsuersos eos libido ꝑcipitat. sic quoq̄ intꝑantia fragiles q̄ obluctari vicio nequeūt. An sciētes volentesq̄ bonū deserūt ad vicia deflectūt. Sed hoc mō nō solū potētes esse. sꝫ oino eē desinūt. Nāq̄ cōez oim q̄ sūt finē reliquūt: ꝑiter quoq̄ esse desistunt. Qd q̄dē cuipiā miꝝ forte videatur vt malos q̄ plures hoim sūt eosdē nō esse dicam⁹. Sꝫ ita sese res habꝫ Nā q̄ mali sunt eos malos esse non

¶ Qd q̄dē cuipiā. Hic ꝑhia excludit dubitatōez. aliq̄s em̄ dubitaret q̊mō aliq̄s possit eē mal⁹ ⁊ tñ dici nō esse. hoc excludit ꝑhia dicēs Miruꝫ

forte videat cuspiã. i. alicui. vt malos q̃ plres sunt hoim dicam⁹ eosdẽ non esse. Sz ita res sese hz q̃uis mirꝝ videat Nã q̃ sunt mali eos eẽ malos ñ abnuo. i. nego. sed ipsos simplr ꝛ pure esse nego. Nã sicut cadauer hoiem mortuũ dixerꝭ. simplr aũt hoiez appellare nõ possis. Ita vitiosos malos esse ꝯcesserim. sed nequeã ꝯfiteri ipos absolute eẽ sine determiatõe distrahẽte. ꝛ replicat cãz ꝑ ũs dictã dicẽs. solũ em̃ illud ẽ qđ ordinẽ recte ꝑuat i nata. q̃d aũt ab hac natura et ab ordie deficit. etiaz q̃d in sui natura sitũ est derelinq̃t. ¶ Notandũ ꝙ malũ est determiatio distrahẽs sicut ꝛ mortuũ. Vñ sic ꝯcedẽdũ est cadauer hois eẽ hominẽ mortuũ. tñ ñ simplr ꝯcedẽdũ est cadauer eẽ hoiez. sic quẽcũq̃ malũ ꝯcedẽdũ ẽ esse malũ. nõ tñ simplr ẽ cõcedẽdũ ipm eẽ. vñ sicut patebit tertia ꝑ sa hoies cõuersi i maliciã hũanã amiserẽt naturã. g̃ ꝑ maliciaz hoies desinũt eẽ q̃d fuerant.

abnuo. sz eosdem esse pure atq̃ simpliciter nego. Nã vti cadauer hoiez mortuũ dixeris. simpliciter aũt hominem appellare nõ possis. ita viciosos malos q̃dem esse ꝯcesserim. sz esse absolute neq̃az ꝯfiteri Est em̃ qđ ordinem retinet ꝑuatq̃ naturaz. Qđ vero ab hac deficit: esse etiã qđ i sui nata sitũ ẽ dereliq̃t Sz pñt inq̃es mali. Ne ego q̃dẽ negauerim. sz hec q̃dẽ eoꝝ potẽtia nõ a virib⁹. sz ab ibecillitate descẽdit. Pñt etiã mala q̃ mime valerẽt si i bonoꝝ efficiẽtia manere potuissẽt Que possibilitas eos euidẽti⁹ nihil posse demõstrat

¶ Sed pñt inq̃es mali. Hic phia excludit dubitatõez contingentem circa principale ꝓpositum. Ostensum em̃ est ꝙ mali sunt impotentes. aliq̃s dubitaret quomodo hoc verum sit. cum tñ consuetum sit dicere ꝙ mali possunt. hoc soluit phia. scđo oñdit ꝙ potẽtia maloꝝ nulla sit. ibi. Nã si vti. Dicit primo. O boeti tu inq̃es obijciẽdo ꝯ predicta ꝙ mali pñt ꝑm cõsuetũ modũ loq̃ndi. Rñdet phia. Ego non q̃dem negaueri q̃n mali pñt. sed hec potẽtia ipoꝝ ñ descẽdit a virib⁹. sed ab ibecillitate. i. a fragilitate. qđ declarat. qꝛ mali possunt quidẽ mala q̃ mime valerẽt. i. possent. si potuissent manere in efficientia eorum bonorũ. id est in efficientia malorum esset talis qualis illa quam habent boni q ue potissima ẽ ꝛt ptz ex dictis. q̃ possibilitas maloꝝ q̃ pñt mala demõstrat eos euidenti⁹ nihil posse. ¶ Notandũ ꝙ dicit malos mime posse mala si ꝑmaneãt in efficiẽtia bonoꝝ. Ex quo videt ꝙ boni nõ pñt facere malum. nec per cõsequẽs

peccare q̄d falsum ē. cū iust⁹ septies in die cadat ⁊ fortior resurgit ſm scri
pturā. ¶ Ad h̄ dicendū ꝙ boni nō pñt facere malū ex electōe recte rōnis
q̄ sp̄ depcat ad optima. licz de potētia absoluta possint facere malū in q̄/
tū tñ potentia eorū ꝯiungitur voluntati ⁊ electōi qua eligunt bonū ⁊ nō
malū. sic dr̄ ñ posse facere malū. ¶ Nā sicuti pauloañ. Hic ꝓbat ꝙ potē/
tia maloꝝ nulla sit
triplr̄. scda ibi Atq̄
vt intelligas. tertia
ibi. huc accedit. prio
dicit. Sicut collegi/
mus ante. maluz ni/
hil ē. ⁊ mali tm̄ pos/
sint mala. ex h̄ liq̄t
īprobos nihil posse.
Et dr̄ Boe. ꝑspicu/
um ē. ¶ Notāduz ꝙ
ratō sic format̄. posse
malū est posse nihil.
cū malū nihil sit. sed
mali tm̄ pñt mala. ḡ
pñt nihil. ⁊ per ꝯñs
nulla est eoꝝ potētia
¶ Notandū de hoc
ꝙ malū nihil sit visū
est pri⁹. Et dr̄ btūs
Aug. Cū vniuerse
nature ꝑ ꝟbū dei fa
cte sint iniq̄tas ꝑ ip̄m facta nō est. qꝛ iniq̄tas nulla substantia ē. ⁊ pctm̄ ñ
est natura sz vitiū nature appetētis illud qd̄ nō est sui ordīs ¶ Atq̄ vt
intelligas. Hic ꝓbat idē alio mō dicēs. O boeti q̄ nā sit vis hui⁹ poten/
tie q̄ mali dicunt̄ posse. sic ꝯsidera ex dicēdis. Nos pauloañ diffiniuimus
nihil ē potēti⁹ sūmo bono. s. dō. Ita ē dic̄ boeti⁹. ⁊ ph̄ia. Sz idē. s. summū
bonū. neq̄t i. nō pōt facere malū. Mime dic̄ Boe. Et ph̄ia. Est igit̄ ali
q̄s q̄ putet hoīes oīa posse Nemo dic̄ boe. nisi q̄s īsaniat. ⁊ idē hoīes pñt
mala facere. vtinā nō possent dic̄ boe. Igit̄ ph̄ia arguit. Cū igit̄ tm̄mō
potēs bonoꝝ possit oīa. nō aūt q̄ant. i. pñt oīa potētes maloꝝ manifestuz
est eosdē min⁹ posse q̄ mala pñt. ¶ Notandū ꝙ posse malū magꝫ arguit i/
potentiā q̄ potentiā. qꝛ si argueret potentiā. tūc deberet̄ oīpotentissimo
scz deo q̄d falsum ē. Vñ pōt argui ex lr̄a sic. Deus pōt oīa ⁊ nō pōt ma/
lū. mali nō pñt oīa. ⁊ pñt malū ḡ posse malū magis arguit īpotentiā q̄
potētiam. ¶ Huc accedit. Hic ꝓbat idē tertio mō dicens. huc accedit
ꝙ oēm potētiā eē nūerandā iter expetēda. q̄ ꝓ ⁊ oīa expetēda. i. desideran

Nā sicuti pauloāte collegi⁹: maluz
nihil ē: cū mala tantūmodo possint
nihil esse īprobos liq̄t. B. Perspi/
cuū est. P. Atq̄ vt itelligas q̄nā sit
h⁹ potētie vis sūmo bono nihil po/
tenti⁹ esse pauloāte diffiniuim⁹. B.
Ita est inq̄z. P. Sz idez inq̄t facere
malū neq̄t. B. Mime. P. Est igit̄
inq̄t aliq̄s q̄ oīa posse hoīes putet.
B. nisi q̄s insaniat nemo. P. Atq̄
idez pñt mala. B. Vtinā q̄dez inq̄z
nō possent. P. Cū igit̄ bonoꝝ tātū
modo potens possit oīa. Non ꝟo
q̄ant oīa potētes. ēt maloꝝ eosdē

da referri ad bonũ velut ad q̊ddam cacumen. i. ad pfectionem sue nature sed possibilitas. i. potentia patrãdi sceleris. i. faciendi malum nõ pt referri ad bonũ igit̃ expetẽda nõ est oĩs aũt potẽtia expetẽda ẽ. liq̃t igit̃ possibilitatẽ. i. valentiã siue potentiam malorum non esse potentiam ¶ Notandũ rõ sic põt formari ex lr̃a. Oĩs potẽtia q̃ ẽ potẽtia natura ẽ appetenda. ⁊ referr̃ ad bonũ. g̃ potẽtia mali ñ ẽ potẽtia.

¶ Ex quib⁹ oĩbus bonoꝝ Hic ex dict⁹ ꝯcludit conclusionez principalẽ confirmãdo eã autoritate platonis dicẽs. Ex q̃b⁹ iam declarat⁹ apparet minime dubitabilis potẽtia bonorũ ⁊ infirmitas maloꝝ ⁊ liq̃t verã esse illam sniaz platonis. Solos sapiẽtes posse facere q̊d desiderãt im ꝓbos v̄o explere posse qd̄ libeat. i. qd̄ libidini placeat. q̊d v̄o desiderent rõnali appetitu malos explere non posse. faciũt em̃ sup. mali. q̃. scz libido libet. i. expetit. dũ putant se adepturos bonũ q̊d desiderẽt ꝑ ea q̃b⁹ delectant̃ sed minime adipiscunt̃ qm̃ ꝓbra. i. vitia vel hoĩes vitiosi non veniunt ad btitudinez.

q̃ mala pñt min⁹ posse manifestũ est Huc accedit q̃ oẽz potẽtiã iter expetẽda nũerandã, oĩaq̃ expetẽda referri ad bonũ velut ad quoddã nature cacumẽ oñdi⁹. Sz patrãdi sceleris possibilitas r̃ferri ad bonũ ñ pt. Expetẽda igit̃ nõ est Atq̃ oĩs potentia expetẽda est: liq̃t igit̃ maloꝝ possibilitatẽ nõ esse potentiã. Ex q̃b⁹ oĩb⁹ bonoꝝ q̊dem potẽtia: maloꝝ mime dubitabil̃ apparet ĩfirmitas, verãq̃ illã platonis eẽ sniaz liq̃t, solos qd̄ desiderarẽt facere posse sapiẽtes, im probos v̄o exercere q̊dẽ qd̄ iubeat: qd̄ v̄o desiderẽt explere nõ posse: faciũt em̃ q̃libet: dũ ꝑ ea q̃b⁹ delectant̃ id bonũ qd̄ desiderãt se adepturos putãt: sz mime adipiscuntur qm̃ ad ad beatitudinem probra nõ veniũt

Metrũ secundũ libri quarti

¶ Notandũ q̃ desideriũ est appetit⁹ rõnalis. libitũ aũt spectat ad appetituz sensualẽ. licet g̃ mali affectẽt btitudinẽ appetitu rõnali. tñ qz faciũt qd̄ libet seq̃ntes appetitũ sensitiuũ. iõ ad btitudinẽ ñ ꝑueniũt. Sapiẽtes aũt q̃ ꝯtẽnunt delectatiões sensuales. ⁊ innitunt̃ intellectualib⁹ ipi sũt q̃ ꝑficiũt aĩam suã scia sui creatoris q̃ d̄ nihilo fecit ens, vt scribit̃ in li. de pomo. Aĩa non trista

bit neq; ꝯtrabit cū recedit a corpe. vt scribitur in eodē. Metr. ij. li. q̄rti
Vos vides. Istd ē metr. scdm h⁹ q̄rti. ⁊ ē metrū mixtū. Primū dr
alemanicū ab iuētore. trochaicū a pede p̄dñante. scdm dr feregraciū
ab iuētore. spōdaicū a pede p̄dñante. In q̄ metro phia oñdit quō potētia
maloꝝ sit ꝯsiderāda i q̄b⁹ maxie videt eē sic sūt reges ⁊ p̄ncipes. ⁊ dt inci

Vos vides sedere celso
Solij culmine reges
Purpura claros nitente
Septos tristibus armis
Ore toruo cōminantes
Rabie cordis anhelos
Detrahit siquis superbis
Vani tegmina cultus
Iam videbit intus artas
Dominos terre cathenas
Hinc em̄ libido versat
Auidis corda venenis
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens
Meror aut captos fatigat
Aut sepes lubrica torquet
Ergo cum caput tot vnum
Cernas ferre tyrannos
Non facit quod optat ipse
Dominis pressus iniquis

piēdo ꝯstructionē in
septio ꝟsu. Si q̄s de
trahat. i. remoueat p
ꝯsideratione ⁊ itelle⁹
ctū. tegmīa vani cul
t⁹. i. tegimīa exteriori
b⁹ supbis regib⁹ q̄s
reges vides sedere cel
sos culmīe. i. altitu/
dine solij. i. cathedre
q̄s vides claros pur
pura nitēte septos. i.
circūdatos armis tri
stib⁹. i. cōtristātibus
Reges inq̄ ꝯminā
tes. i. minas iponen
tes mis̄is toruo ore.
. i. crudeli aspectu an
helos. i. cupidos vel
festiuos rabie cordis
id ē crudelitate mor
tis. iā videbit dños
tales ferre it⁹. i. i anio
artas catenas. i. vin⁹
cula vitioꝝ. Qd ma
nifestat subdēs hic
em̄. i. ex vna pte libi
do. i. ꝯcupia ꝟsat. i p̄
cipitat corda taliū ti
rānoꝝ auidis vene/
nis. Hinc. i. ex alia
pte ira turbida flagellat. i. pūit mētē ipsorum. ira inq̄ tollens. i. excitans
fluctus. i. disturbia aut captos īfortunio aliquo meroꝛe ipsos fatigat. aut
spes lubrica. i. vana torq̄t. Cū g̊ cernas vnū caput. i. vnū p̄ncipez ferre
id ē sustinere tot tyrānos. i. passiōes tyrannizātes ipse pressus iniq̄s dñis
id est vitijs dñantibus nō facit qd optat. ¶ Nota q̄ intētio phie ē docere.
si q̄s visu poss; penetrar̄ corda p̄ncipū q̄s videt seder̄ i alt; solijs ornatos

indumentis. hñtes arma terrētia. i. toruo vultu. respiciētes miseros. stati visu cognosceret ipsos ligatos multis cathenis insolubilib. s. passionib ire. spei. tioris. ꝛ sic ligati passionib nō faciūt q̄d optāt. ꝛ ꝑ ꝯñs sunt impotētes. ¶ Notādū ꝙ dicit hō ꝑssus iniq̄s dñis. i. vitijs dñantib nō fac q̄d optat. dicit btūs Aug⁹. in li. de ciuitate dei. Bon⁹ etiā si seruiat liber est. mal⁹ āt si regnat seru⁹ ē. nec vni⁹ hoīs sed q̄d g̃ui⁹ ē tot dominoꝝ seru⁹ ē quot vitioꝝ.

¶ Prosa tertia libri quarti.

Ides ne igitur. Ista ē ꝓsa tertia h⁹ quarti in q̄ ostendit ꝑhia malis nūq̄ deesse supplicia et bonis nunq̄ deesse ꝑmia Et primo ꝑhia ꝯtinuando sead ꝑcedentia primo ꝑmittit intentū suū. secundo ꝓsequitur intentū ibi Reꝝ etenim. Prīo dicit sic Uides ne igit o boeti ī q̄nto sceno. i. ī q̄nta vilitate ipotētie voluant ꝓbra. i. hoīes ꝓbrosi ꝛ vitiosi. vides etiā qua luce. i. qua claritate potētie resplēdeat ꝓbitas ꝟtuosorū hoīm. In q̄ sicut in suo añcedēte ꝑspicuū est hoc ꝯñs. s. nunq̄ bonis premia. nunq̄ sceleribꝫ. i. hoībꝫ scelerat⁹ deesse sua supplicia. ¶ Notandū ꝙ mali dicunt volui in sceno. qꝛ mali ꝛ maxīe libidinosi suibꝫ assimilātur sicut postea patebit q̄ voluūtur in sceno: ꝑm illud Sus mag⁹ in sceno gaudet q̄z in fonte sereno. de q̄b⁹ dicit scriptura Perierūt iumta ī stercore suo ꝓbi aūt luce resplendent. qꝛ virt⁹ ē ꝓbitas vltra hūanā naturā hoīem ꝓuehit ꝛ dijs assimilat. ¶ Reꝝ etem q̄. Hic ꝑhia ꝓsequitur intentū. ꝛ primo ꝓbat ꝙ bonis nunq̄z desunt ꝑmia secūdo ꝙ mal nunq̄z desunt supplicia ibi. Que cum ita. Prīo ostendit ꝙ bonis nunq̄z desunt ꝑmia. secūdo ostendit q̄d sit illud ꝑmiū ibi At cui⁹ ꝑmij. Primū ꝓbat duabꝫ rōnib⁹. secūdā ponit ibi. Postremo. Prima rō talis ē. Oīs res ꝓpter quā aliud gerit est ꝑmiū illi⁹ rei q̄ gerit. sed ꝓpter bonū oīa fiūt ꝛ geruūt. g̃ bonum ē ꝑmiū oīm q̄ gerunt. sed bonū a bonis separi nō ꝑt g̃ bonis nunq̄z desunt sua ꝑmia. Uñ dicit ī lr̄a. Reꝝ q̄ gerunt id ē fiunt illud ꝓpter q̄d vnaq̄q res geritur. i. fit illud videri nō ꝑt iniuria ee ꝑmium illi⁹. Hoc declaratur exēplariter vti currēti in stadio id ē in aliq̄ spacio corona ē ꝑmium ꝓpter

Prosa tertia libri quarti

Ides ne igit quāto in sceno ꝓbra voluant. qua ꝓbitas luce splendeat. In quo ꝑspicuū est nūq̄ bonis ꝑmia. nūq̄ sua scelerib⁹ deesse supplicia Reꝝ etem q̄ gerūt. illd ꝓpter qd vnaq̄q res gerit. eiusdez rei ꝑmiū esse nō iniuria videri ꝑt. vti currēti in stadio ꝓpt quā currit iacet ꝑmiū corona. Sz beatitudinē esse id ipm bonū propter qd om̄ia gerunt

quã currit. Sed ostendim⁹ pri⁹ btitudinẽ esse idipm bonũ ꝓpter q̃d oia gerunt. g̃ ipm bonum ẽ veluti q̃ddã cõe p̃miũ actib⁹ hũanis ꝓpositũ. sed hoc bonũ nõ põt separi a bonis. Non em̃ bon⁹ iure vocabit q̃ careat bono q̃re ꝓbos mores. i. hoies bñ morigeratos. nõ relinquunt sua p̃mia. q̃ntũcũq; g̃ seuiãt mali ꝯ bonos. tñ sapiẽti nõ decidet corona. i. p̃miũ nec arescet. i. minuit. qꝛ aliena improbitas nõ decerpit. i. nõ aufert ꝓpriũ decus ꝓbis animis. ꝙ si boni accepto p̃mio extrinsecus letaretur poterat hoc aliq̃s auferre ab eis. vel saltem ille q̃ ꝯtulisset. sed qꝛ illud premiũ sua ꝓbitas vnicuiq; confert. tũc q̃libet carebit suo p̃mio cũ desierit esse ꝓbus

ostendim⁹. est igit hũanis actib⁹ ip̃z bonũ veluti p̃miũ cõmune propositũ. atq̃ hoc a bonis nõ põt separari Neq; em̃ bon⁹ vltra iure vocabit q̃ careat bono. quare probos mores sua p̃mia nõ relinquũt. Quãtũlib; igit seuiãt mali: sapienti tñ corona nõ decidet. nõ arescet Neq; em̃ probis animis propriũ dec⁹ aliena decerpit ĩprobitas. Qd̃ si extrĩsec⁹ accepto letaret poterat hoc vl' ali⁹ q̃spiã vl' ip̃e etiã q̃ ꝯtulissz auferre. Sz qm̃ id sua cuiq; probitas cõfert. tũ suo p̃mio carebit cũ prob⁹ eẽ d̃sierit

¶ Notandũ ꝙ cõsuetudo fuerat apud romanos currere in stadio. i. ĩ aliq̃ spacio quod vocabãt stadium. ꝛ q̃ citi⁹ venit ad metã sustulit p̃miũ. scz coronaz vel aliq̃d aliud. sicut d̃t apl'us Nescitis ꝙ hi q̃ in stadio currũt. oẽs q̃dem currũt sed vn⁹ accipit brauiuz sic currite vt apprehendatis. g̃ id propter quod curritur est p̃mium currẽtium. ¶ Notandum ꝙ Boeti⁹ non põt carere premio. quia illud a q̃ homo denominat bonus est ꝟtus vel opatio virtuosa. qꝛ ꝟm Aristo. ij ethi. Omnis virtus erit vtiq; habitus ex quo homo fit bon⁹ ꝓpter qd̃ dignitas virtutis est premium virtuose opantium. sed opans virtuose non p̃t priuari virtute. ergo bonus non potest carere suo premio ¶ Notandum quantumcunq; mali seuiant. tamen sapienti non decidet corona. qꝛ ꝟm Senecã. Nunq̃ intantũ vitium contraibit nec malicia inualescet contra virtutes quin nomen philosophie sacruz ꝛ venerabile ꝑmaneat. Sic sil'r est de malis ꝛ stultis respectu bonorum ꝛ sapientum.

¶ Postremo cum omne p̃mium. Hic ponit secundã rõnem que talis est Premium non habet rõnem p̃mij nisi inq̃ntum bonũ. qui igitur est compos boni est compos premij. dicit ergo in littera. Postremo cum om̃e p̃/

mium idcirco appetat qz credit esse bonum. qs iudicet cōpotem boni ex
ptum esse pmij. q. d. nullus. ¶ Notādū q argumentū phie sic̄ est isti. ac
si arguat. hō nō hz rōnez hois. nisi qz rōnalis. q cūq; igit est rōnalis ē hō
sic sīr pmiū nō appetit nisi qz bonū. q ergo est cōpos boni ē cōpos pmij:
sed bon⁹ ē cpos boni. g nō deest sibi pmiū. ¶ At cui⁹. Hic oñdit q
sit illud pmiū qd bo
ni assequunt. s. maxi
mū z optimū qd ēfi
ri deos. vñ dic̄. At
cui⁹ pmij. s. boni non
sunt exptes. i. carētes
Kūdet phia. omino
pulcerrimi z mximi
pmij qd. pbat ex q/
dam cozolario supza
declarato dicens.
Demento cozolarij
illi⁹ qō pcipuū ante
dedi. z sic collige. i. ex
illo cozolario cōclude
Cū ipm bonū sit be
atitudo liqt oēs bo/
nos eo q boni sunt
fieri btōs. sed q bea/
ti sunt cos cuenit eē
deos. igitur premiū
bonozum ē fieri deos
qd pmium bonozuz
null⁹ dies deterat. i.
csumit. nullius pote
stas minuat. nullius pbitas fuscet i. obscurat. ¶ Notandū q in ista dedu
ctione phia non accipit btitudinem. p statu quem boni habituri sūt post
hanc vitā. sed p statu btitudis. qualis in hac vita haberi pōt quē hō con/
sequitur p vtutes. Vñ q ēntialr ē bon⁹. essentialr ē btūs z de⁹. z q non
est essentialiter bonus sed participatiue. hic etiam est pticipatione beatus
z deus.

¶ Postremo cū oñe pmiū idcirco ap
petatur. qñ bonū esse credat. qs bo
ni cōpotem pmij iudicet expertem
At cui⁹ pmij olim pulcherrimi ma/
ximiq;. Demento eñ cozolarij illi
us qō pauloante pcipuum dedi. ac
sic collige. Cū ipm bonū beatitudo
sit. bonos oñes eoipso q boni sint
fieri beatos liquet. Sz q beati sunt:
deos esse cuenit. est igitur pmiū bo
nozum q nullus deterat dies. nul/
lius minuat potestas. nulli⁹ fuscet
improbitas deos fieri. Que cū ita
sint. de malozū quoq; inseparabili
pena dubitare sapiens neqat Nam
cū bonū malūq; item pena atq; pre

¶ Que cum ita sint. Hic ostendit phia q malis nunq; desunt sua sup
plicia. secundo ostendit quale sit illud supplicū ibi. Vide aūt. Prima i du
as pm duas rōnes. secda ibi. Jam vo. ¶ Primo dicit. Que cū ita sint. s. q
boni nunq; carent pmijs. sequitur q null⁹ sapiēs possit dubitare de inse/
parabili pena malozū. Nā cum bonū z malū pena z pmiū aduersa frōte dis
sideant. i. opponant ab inuicē. necesse est q in boni premio videmus accis

dere eadem necesse est q respondeant cõtraria parte in pena mali. sic igit probis. i. bonis ipsa probitas sit premium. ita nequitia ipsa est improbis supplicium. ¶ Nota qñcunq subiectis contrarijs insunt cõtrarie passiones. si vni subiecto ostenditur inesse sua passio. tunc q locũ a contrarijs reliquo subiecto assignatur inesse sitr sua passio. Cum igit bonum z malum sint diuersa subtecta. pmium z supplicium sicut diuerse passiones. si ostenditur bonis non deesse pmia ostensũ ẽ malis nõ deesse supplicia:

mium aduersa fronte dissideãt. q in boni premio videmus accidere: eadem necesse est in mali pena: contraria parte respõdeant. Sicut igitur probis. probitas ipa sit pmiũ. ita improbis nequitia ipa supplicium est. Jam vero quisquis afficitur pena. malo se affectũ esse non dubitat. Si igitur sese ipi existimare velint. possunt ne sibi supplicij expertes videri. quos omniũ malox extrema nequitia afficit modo. verũ etiam vehementer inficit. Vide aũt ex diuersa parte bonox. que improbos pena comitetur. Dñe nãq quod sit vnũ esse. ipsum vnum bonum esse

¶ Jam ꝓ q̃squis. Hic ponit secundaz rationẽ que talis est. Pena nõ habet ratõnez pene. nisi ex hoc q malum est quoddam. g̃ q est affectus malo. ipse est affect⁹ pena. sed mali sũt affecti imo infecti malo. ergo sũt affecti pena. z per consequẽs supplicio. Unde dicit in littera. Jaz ꝓ quisquis afficit pena. malo nõ dubitat se esse affectum. cuz

supple pena non habeat rationem pene. nisi quia mala. Igitur si ipsi mali seipsos existimare velint. possũt ne sibi videri expertes supplicij. quos malos omnium malorum extrema nequitia. i. maxima i genere mali. nõ modo id est tantũmodo afficit. verum ꝓ sed. vehemẽter inficit. quasi diceret non. ¶ Notandum q sicut argumẽtum tenet sub hac forma. homo non est homo nisi quia est rationalis. ergo qui est rationalis ẽ homo. sic arguitur in proposito. pena non habet rationem pene nisi qz malũ est q̃dam. ergo qui est affectus mali est affectus pena. sed mali sũt affecti malo. ergo malum non deest malis. z per ꝓsequens supplicium.

¶ Vide autem ex diuersa pte bonox. Hic phia oñdit q̃le sit pmiũ malox. s. trãsformatio i beatitatẽ. secõ ostẽdit quõ q diuersa vitia homies

transformanť in diuersas bestias.ibi. Auaricia.Prio ōt. Vide o Boeti q̄ pena comitet̄ ip̄obos ex aduersa ꝓte bonoꝝ.i. p ꝓtū ad bonos.didici/sti eī pauloañ.s.in tertio li. Oē q̄d ē eē vnū. ꝛ didicisti vnū eē bonū cui ꝓñs ē.vt oē q̄ sit videatur esse bonū. Igit̄ q̄cq̄d deficit a bono desistit eē q̄ fit.vt mali desinant esse q̄ fuerant.sed ipsa reliq̄ species humani corporis adhuc manēs in eis ostētat malos fuisse homies. Quare ꝯsi in malicia amisere hūanam naturam sed cum sola ꝑbitas possit quēquē hoiez ꝓuehere vltra hoies scz in naturā diuinā necesse est vt q̄s ip̄obitas ab hūana conditiōe deiecit.ipa detrudat hoiez infra meritū.i.dignitatē hoīs in naturā bestialitatis.igit̄ euenit vt nō possis estiare hoiem sed bestiā quē videas vitijs trāsformatum

pauloāte didicisti,Cui ꝓñs ē.vt oē q̄ sit id etiaz bonū esse videat,hoc igit̄ mō q̄cq̄d a bono deficit esse desistit;quo fit vt mali desināt esse q̄ fuerāt,Sz fuisse homies adhuc ipa hūani corpis reliqua spēs ostentat Quare ꝯsi i malicia hūanaz quoq; amisere naturaz,Sz cū vltra hoies quēquez ꝓuehere sola ꝑbitas possit necesse est vt quos ab hūana ꝓditione deiecit;infra hominis meritū detrudat improbitas. Euenit igit̄ vt quem transformatū vicijs videas; hominez estimare nō possis Auaricia feruet alienarum opum violentus ereptor, lupi similem dixeris; Feroxatq; inq̄etꝰ linguā litigijs ex

¶ Notandū q̄ ḡdus entiuz distinguūtur fm nobilitatē ꝛ ignobilitatē.q; nō ē accipere duas spēs eq̄ p fectas.sed vna est dignior alia.ideo oportet q̄ oē ens q̄d non ē hō sit supra hoiem vel infra hoiem.mali aūt vt p̄batū ēp malicīam desinūt eē hoies.ḡ necesse est malos esse supra hoies vel infra.cū aūt sola ꝑbitas vehat hoiem supra humanā naturam.s.ad naturā deoz sequitur q̄ malicia deijciat malos infra naturā humanam. scz ad naturā bestialitatis. ¶ Auaricia feruet. Hic p̄bia oñdit q̄lr homines p diuersa vitia trāsformātur in diuersas bestias dicēs. Aliq̄s hō feruet auaricia.s.violēꝰ ereptor.i.ablator vl raptor alienaz opū.talē dixeris silez lupi.sed hō ferox ꝛ iq̄etus q̄ exercet linguā litigijs talꝰ ꝓbabilis ē cani. Hō occultꝰ insidiatur q̄ gaudet surripuisse aliena fraudib talis exequetur.i.ꝓparetur vulpeculis.sed hō intēpans.i.intēpatꝰ.s.ire fremit.talis

Metrum tertium

fugax q̄ formidat habeatur silis ceruis. hō aūt segnis ⁊ stupidus. ille torpet. i. tardꝰ ē. ⁊ talis viuit asinū. i asinine. Homo aūt leuis ⁊ incōstās q̄ p̄mutat studia sua. i. opa. nihil differt ab auibꝫ. sed hō q̄ imergit̄ fedis et i/mundis libidinibꝫ ille detinet̄ voluptate sordide suis. i. ꝯpatur suibꝫ. ⁊ sic de ceteris vitijs contingit loq̄. vñ cōcludit phia dicēs. Ita fit vt q̄ deserta p̄bitate d̄sierit eē hō cū nō possit transire in conditionē diuiaz vertat̄ in beluaz. i. in bestiam

ercet cani cōparabil̄. Insidiator occultꝰ surripuisse fraudibus gaudet vulpecul̄ exequet̄. Ire intemperās fremit leonis animū gestare credat̄ pauidꝰ ac fugax nō metuēda formidat. ceruis silis habeat̄. Segnis ac stupidis torpet asinū viuit. leuis ac incōstās studia p̄mutat nil ab auibꝰ differt. Fedis imūdisq̄ libidinibꝰ i/mergit̄ sordide suis voluptate detinetur. Ita fit vt qui p̄bitate deserta hō esse desierit cū in diuinā ꝯditiōz trāsire nō possit vertat̄ in beluā.

Metrum tertiū quarti libri

Ela naricij ducis
Et vagas pelago rates
Eurus appulit insule

¶ Notādū q̄ i nobis ē duplex ṽtꝰ cognoscitiua. scz. intellectꝰ ⁊ sensus. Intellectꝰ ē q̄d diuinū in nobis p̄ quem ad superiora ascēdimꝰ. ⁊ deo sil̄es sumꝰ. Sēsus aūt in q̄tū nō obedit rationi ē q̄d brutale in nobis p̄ quē infra naturā humanam redigimur ⁊ bestijs sil̄es efficimur. Ideo d̄t boetiꝰ in tractatu d̄ sūmo bono. Ue vobis hoībꝫ q̄ de nūero bestiarū estis cōputati diuinū qd̄ in vobis ē nō cognoscentes per qd̄ ad supiora ascēditis ⁊ d̄o sil̄es estꝫ diuinū aūt i hoīe vocat intellectū.

Metrū. iij quarti libri.

Ela naricij ducis. Istud ē metrū tertiū huiꝰ q̄rti qd̄ dicit̄ glicōnicum ab inuentore. coriambicum a pede p̄dñante. In quo phia ostendit transformatoinem hoīm in bestias per quandam fabulam. secundo ostendit trāsformationē mentis per vitia esse peiorem transformatione corporis. ibi. O leuem Fabula quam intendit est de trāsformatione socioꝝ vlixis ⁊ est talis. Vlixes post bellum troianum. cum redeūdo ad p̄pria diu errasset in mari p̄uenit ad quandā insulā quā ihabitabat q̄dā dea noīe Circe. filia sol̄. q̄ p̄ g̃mia ⁊ potōes cōsueuit hospites suos mutare i diuersas bestias. q̄ etiā socios vlixis q̄ ad ip̄az p̄uenerāt p̄

suas potiones mutauit. sed mercurius dedit Vlixi album florem p q̄m mutauit transformationē ⁊ potionem veneficaz. q̄uis aūt socij sui essent mutati in bestias q̄tum ad figuram corpis. tamē remāsit in eis mens integra exclusa omni bestiali senicia. Unde dr in lr̄a. Eurus ventus talis. appulit vela ducis Naricij. i. Vlixis qui denominatur naritius a loco vt a regione de qua ori und⁹ erat. et appulit vagas rates. i. naues pelago. i. mari cuidā insule. qua. i. in qua insula residēs pulcra dea Circe edita. id ē genita ex semīe solis illa miscet nouis hospitibus. i. socijs vlixis. pocula tacta carmine. i. incantatione q̄s. s. hospites. vt. i. postq̄. man⁹ Circe herbipotēs. i. potens herbaꝝ. vertit. i. mutauit socios vlixis ī varios modos. i. ī varias figuras bestiaꝝ. Hunc. i. vnum illoruz tegit facies apri. ille. i. alius marmaricus leo. i. affricanus leo factus. crescit dēte ⁊ vnguib⁹. Hic. i. alius nup lupis additus. i. cōiunct⁹ duz parat flere ꝓpter suā transformationē ipe vlulat. Ille id est alius obambulat id est circūit tecta. domus mitis vt indica tigris id est tigris indie. Sed licet numen id est deitas archadis id est mercurij. qui colitur in archadia qui dicitur ales. eo q̄ fingitur habere alas in pedibus ad designanduz velocitatem sui motus. Ille mercur⁹ miserās ducē. i. vlixē. obsitū. i. circūdatuz varijs malis ipse soluerit. i. liberauerit eum a peste hospitis. s. circe tñ remiges. i. socij vlixis iam traxerant. i. liberant. mala pocula ore. ⁊ iam sues

Pulchra qua residens dea
Solis edita semine
Miscet hospitibus nouis
Tacta carmine pocula
Quos vt in varios modos
Vertit herbipotens manus
Hunc apri facies tegit
Ille marmaricus leo
Dente crescit ⁊ vnguibus
Hic lupis nuper additus
Flere dum parat vlulat
Ille tigris vt indica
Tecta mitis obambulat
Sed licet varijs malis
Numen arcadis alitis
Obsitum miserans ducem
Peste soluerit hospitis
Jam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant
Jam sues cerealia

effecti verterant. t. mutauerant. pabula. t. cerealia. nutrimenta panis. qui panis est cibus hominū. glande id est in glādes q̄ est cibus suis. et nihil manet integrū. s. de figura humana ipsis peditis id est mutatis voce et corpore. sola aūt mens stabilis manens gemit supra monstra id est supra transformationē corporis quam patitur. ¶ Notandum q̄ transformatio hois in' bestiam. remanente anima rationali nō est possibil' fm rem. qz si eēt possibilis vel esset possibilis fm trāsmutationē substātialē vl' accidentalem. non fm substantialē. quia q̄ talem introducit' noua forma substantialis. et sic due forme substātiales specifice differentes vt forma lupi z hois simul' informarēt idē corp' qđ falsum est. nec est possibilis fm accidētia. ꝓpria q̄ disponunt materiā ad determinatam formā quia impossibile est materiam fm vnā z eandem dispositionē ꝓportionari diuersis formis vnde omnino est impossibile animam intellectiuam viri materie disposite ad formam lupi. ergo transmutatio de qua hic loquitur si est possibilis erit solum fm accidentia individui prouenientia ab exterioribus causis quemadmodū videtur ꝓtigisse de rege Nabuchodonosor de quo legitur in Daniele. q̄ er hominibus electus est z fenum comedit vt bos. z rore celi corpus eius infectum est donec capilli eius crescerent in similitudinem aquilarum. z vngues eius quasi vngues auium. z quia transmutatio fm talia accidentia ducit ab expressa representatione speciei humāe. ꝓpter deformitatem figure. Ideo vt sic potest dici transmutationem eē factam in bestiam anima remanente. Alij dicunt q̄ hmōi transmutatio nō sit possibilis fm rem sed fm quandam apparitionem fantasticam. vnde non videt rationabile q̄ Nabuchodonosor transtulerit se ad iumenta comedens fenum nisi q̄ quadam inania z apparitione fantastica agitatus seipsum reputabat iumentum aut bestiam ꝓpter quod a consortio hominum electus est z cum feris habitabat ¶ O leuem. Hic ostendit trāsformationem mentis per vitia esse deteriorem trāsformatione corpis eo q̄ mens nobiliorē toto corpe. z vt. Ego dico manū circe. i. ptātem esse ni

Blande pabula verterant
Et nihil manet integrum
Voce corpore peditis
Sola mens stabilis. super
Monstra que patitur gemit
O leuem nimium manum
Nec potentia gramina
Membra que valeant licet
Corda vertere non valent
Intus est hominum vigor
Arce conditus abdita

miũ leuẽ. i. ĩbecillẽ. nec dico gramia ei⁹ esse potẽtia q̃ licet valeãt ꝟtere mẽbra. s. corpis. nõ tñ valẽt ꝟtere corda qꝛ int⁹ ẽ vigor hoim cõdit⁹. i. absconditus. arce abdita. i. ĩ mẽte abscõdita sed hec dira venena. i. vitia potẽtius detrahũt hoiez sibi. q̃ venena siue vitia penit⁹ meãt. i. ꝑtrãseũt. ⁊ nõ nocẽ ita corpi seuiũt. i. seuire faciũt hoiem vulnere mẽtꝭ. ¶ Notãdũ ꝙ qꝛ ania nobilior ⁊ excellẽtior est corpe trãsmutatõ facta ĩ ania de ꝟtutib⁹ ad vitia stãte corpore hũano. ipa ẽ deterior q̃ facta transmutatõe corpis hũani in spẽm bestie aia remanẽte intrãsmutata. quia anima intransmutata dato ꝙ corpus trãsmutetur adhuc hõ dꝛ homo. rõne anie. sed remanente corpe hũano ⁊ aia trãsmutata. iam hõ nõ dꝛ hõ nisi equiuoce ḡ transmutatio aie peior est trãsmutatione corpis aia remanẽte ĩtrãsmutata

Hec venena potentius
Detrahunt hominem sibi
Diraq̃ penitus meant
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere seuiunt

Prosa quarta libri quarti

Um ego fateor inq̃ nec iniuria dici video viciosos tãetsi humani corpis spẽm ꝟuent. in beluas tñ aiorꝫ qualitate mutari. Sꝫ quorꝫ atrox scelerataq̃ mens bonorꝫ ꝑnicie seuit. idip̃m eis licere noluissem P. Nec licet inq̃t vti ꝯuenienti mõstrabit loco. Sed tñ si idip̃m qd̃ eis licere credit auferat. magna ex parte sceleratorꝫ hoim pena releuatur

Prosa. iiij. q̃rti libri.

Um ego fateor inquã.

Ista ẽ q̃rta ꝓsa huius quarti in q̃ principaliter tria ꝓbat. Primo ꝓbat malos esse miseriores q̃ cupita ꝑficiunt q̃ si ea non ꝑficerent. Scdo probat malos esse miseriores si sint impuniti q̃ si sint puniti. Tertio ostendit illos esse miseriores qui faciunt iniuriam q̃ illi qui patiuntur. secunda ibi. Nam hoc quoq̃. tertia ibi. Nam ne illud. Primo Boeti⁹ consentiens predictꝭ. facit quoddam notum. ⁊ philosophia sibi responder. Secundo philosophia prosequitur principale intentum. ibi. Etenim. ¶ Primo dicit. Tum ego Boetius finito carmine inquam id est dixi. ego fateor. i. cõcedo verum eẽ quod dictum est. nec iniuria. i. non iniuste vide dici vitiosos mutari ĩ beluas. i. in bestias qualitate. i. vitio aniorꝫ. tametsi pro q̃uis seruent speciem humani corporis. Tunc Boetius facit notum dicens. Sꝫ eis quorꝫ

mens atrox. i. crudelis seuit pnicie bonoꝝ. idipm noluissem eis licere. s. vt seuiāt mali in bonos. Rñdet phia. nec lz inqt vti mōstrabit ꝯueniēti loco tñ si idipm qd credit eis licere. si h auferat a malis. releuat pena scelerato rū hoim ex magna pte. ¶ Notādū licz credat malis licere q seuiāt ꝯ bonos nō tñ in rei vitate lz. qz in sexta psa hꝰ qrti oñdit phia q nihil lz mal ꝯ bonos nisi qntum pmittitur ex ordiatione diuie puidētie ad vtilitatē bonoꝝ.

Etem̄ qd incredibile forte cuiq̄ videatur infeliciores esse necesse ē malos: cū cupita pfecerint: q̄ si ea que cupiūt implere nō possint. Nam si miseruz est voluisse praua. potuisse miseriꝰ est sine quo volūtatis misere lāgueret effectꝰ. Itaq̄ cū sua singulis miseria sit triplici infortunio necesse est vt vrgeant quos videas scelꝰ velle ⁊ posse pficere. B. Accedo inq̄ Sz vti hoc īfortunio cito careāt patrandi sceleris possibilitate deſti vehemēt exopto. P. Carebūt inqt ocius: q̄ vel tu forsitan velis: vel illi sese estimant esse carituros.

¶ Etem̄ qd. Hic phia psequit principale itētuz pbādo q improbi sūt miseriores q̄ cupita pficiūt q̄ q̄ pficere non possint. Scdo oñdit q in hac vita nihil est diuturnū in ꝯparatione ad vitā eternam Tertio ponit admirationē boetij sup q̄dā. scda ibi. Neq̄ ei. tertia ibi. Tuz ego. Primo dt. Necesse ē malos esse infeliciores. i. miseriores. cū pfecerit cupita q̄ si nō possint iplere q̄d forte videat cuiq̄. i. alicui incredibile. cuius pbatio est. Nā si miserū est voluisse praua miserius est potuisse sine q̄. s. posse langueret. i. deficeret. effectꝰ misere volūtatis. Itaq̄ cū singulis trib. s. volūtati. potētie ⁊ effectui sit sua miseria necesse ē vt illi vrgeant triplici infortunio. i. malo q̄s videas scelus velle. scelus posse. scelꝰ pficere. dicit boetiꝰ. accedo inq̄. i. ꝯsentio. sed ego vehemēter exopto. vt mali deserti possibilitate patrādi sceleris cito careāt h infortunio. ⁊ dt phia. Carebūt inqt ociꝰ. i. citiꝰ q̄ si tu forsitan velis. i. velle doleas. vel q̄ illi estimēt sese. i. seipos carituros. ¶ Notādū q phia dt q posse malū sit peiꝰ q̄ velle malū. hoc videt falsum. qz posse peccare nō ē malū. sz velle peccare. Vñ ſm Señ. Oē pctm̄ i actōe ē. ⁊ oīs actio ē volūtaria. g̊ oē pctm̄ est volūtariū. p tāto etiā dicit Aug. Tolle volūtatē ⁊ īfernꝰ nō erit. g̊ peiꝰ ē velle malū q̄ posse malum. cꝰ ꝯriū h dt. Ad h dicēduz q si posse ⁊ velle ſm se ⁊ absolute ꝯsiderēt. tūc peiꝰ est velle malū q̄ posse

malū. Si aūt accipit̄ posse vt sequēs malā voluntatē et subseruiēs eidez vt volūtas mala ꝑficiat̄ i exteriori opē sic pei⁹ ē posse q̄ꝫ velle. qꝛ sine tali posse langueret volūtat̄ effect⁹. iō nō ꝑficeret̄ op⁹ ei⁹ extra. sic autē dicto mō pei⁹ ē posse malū q̄ꝫ velle. sic pei⁹ ē ꝑficere malū q̄ꝫ posse. ita qd̄ vnū q̄dq̄ꝫ istoꝝ triū velle posse ꝑficere aliq̄d mali addit supra p̄cedens

¶ Neq̄ꝫ em̄ Hic phia qꝛ Boe. optauit malos citius carere potentia patrādi sceleris ꝓbat ꝙ i hac vita nihil ē diurnuz vel duratiuuz in cōparatiōe ad ꝑpetuaz vitā dicēs Neq̄ꝫ em̄ ē aliq̄d serū. i. tarduz vel durabile in tam breuib⁹ metis. i. t̄minis p̄nt̄ vite q̄d immortal̄ anim⁹ putet ꝑ longū tp̄s expectare. i. manere. q̄ꝝ maloꝝ mag̃ spes quam hn̄t de longanimitate vite ꝛ excelsa machina. i. mag̃ potētia facinoꝝ sepe destruitur. fine. i morte. fine in q̄ꝫ isperato ꝛ repētino. Quod. s. finiri morte statuit ipsis malis modū. i. t̄minū sue miſie. q̄d ꝓbat ꝑ hoc. Nā si neq̄tia facit miseros vt patet ex dict̄ necesse est vt diuturnior nequaz sit miserior. q̄s malos iudicarē infelicissimos. si nō extrema mors eoꝝ maliciā finiret. Si em̄ ꝯclusim⁹ ꝟa de infortunio prauitat̄ qd̄ infortuniū. i. malū tāto ē mai⁹ q̄nto ē diuturni⁹ liq̄t miseriam eoꝝ eē infinitā quā ꝯstat eē eternā. Esset aūt miseria maloꝝ eterna si morte nō finiret̄. ¶ Notādū ꝙ de opposit̄ opposito mō iudicādū ē. cū oppositoꝝ opposite sint cause. Sic ḡ in bonis illd̄ qd̄ ē diuturni⁹ ē meli⁹ sic i malis qd̄ ē diuturni⁹ ē pei⁹. Cū igit̄ malicia facit miſos malos. ifinita

Neq̄ꝫ em̄ ē aliq̄d i tābreuib⁹ vite mētis ita serū qd̄ expectare lōgū imortalis p̄sertim anim⁹ putet quoꝝ magna spes ꝛ excelsa facinoꝝ machia repentino atq̄ꝫ insepato sepe fine destruit. qd̄ q̄dē ill̄ miſie modum statuit. Nā si neq̄cia miſos facit. miserior sit necesse ē diuturnior nequaz. Quos ifelicissimos esse iudicarē si nō eoꝝ malciā saltē mors extrema finiret Etem̄ si de prauitatis infortunio ꝟa ꝯclusim⁹ ifinitā liq̄t eē miseriā: quā eē ꝯstat eternaz. B. Tum ego mira q̄dem inquā ꝛ cōcessu difficilis illatio: sed his eam q̄ pri⁹ cōcessa sunt nimiū ꝯuenire cognosco. P. Recte inquit estimas: sed qui conclusioni accedere durum putat equū est: vel falsū aliq̄d p̄cessisse de

esset eoꝝ miseria si ꝑpetuo ꝑdurarēt in vita. sꝫ qꝛ mors termīat eoꝝ. malici
am. iō eoꝝ miseriā ꝛ ifelicitatē diminuit. ¶ Tū ego. Hic ph̄ia pōit admi
rationē boetij sup deductiōe ph̄it dicēs. O ph̄ia mira ē illatio tua. ꝛ ꝯces
su. i. ad ꝯcedendū difficil' q̄ ꝓbat' miseriā maloꝝ diminui ꝑ mortē. sed co
gnosco eā nimiū ꝯuenire his q̄ ꝯcessa sunt pri⁹ d̄t ph̄ia. Recte inq̄m esti
mas. s. q̄ ꝑdicte illa/
tioni difficile credit'.
sed q̄ duꝝ. i. difficile
putat accedere ꝯclu
sioni ipam ꝯcedēdo
equū ē vt ipe demon
straret aliq̄d falsuꝫ ꝑ
cessisse i ꝑmissis. vel
oñdat collatōeꝫ ꝓpo
sitionū necessarie cō
clusionis. nō eē effi/
cacē. alioq̄n cōcessis
ꝑcedentibus nihil ē
qd̄ causet'. i. ꝯq̄ratur
de illatōe Vñ neces
sariū est eaꝫ cōcedere
q̄ntū cūq̄ videat' du
rū ¶ Notādū q̄ si nō
ꝯsentit' cōclusioni. h̄
est vel ꝓpter pctm̄ in
materia. vl' ꝓpt' ꝓec/
catū in forma. ꝓpter
pctm̄ in materia. vt
si aliq̄ premissaꝝ sit
falsa ꝓpt' pctm̄ in for
ma. vt si ñ sit debita
ꝯnexio ꝓpositionum
respectu cōclusionis
incidēte aliq̄ fallacia. Si aūt nihil istoꝝ accidit necessario sequit' cōclusio
ex ꝑmissis. ¶ Nā hoc quoq̄ dicā. Hic ph̄ia ꝓbat malos eē miseriores
si non puniantur q̄ꝫ si puniant'. Scd̄o soluit q̄ddā dubiū. Tertio ponit
q̄ndā epilogū ꝑdictoꝝ. scd̄a ibi. Sꝫ q̄so. Tertia ibi. Id ꝟo hacten⁹. Pri
mo ꝑmittit ꝯclusionē quā ꝓbare intēdit excludēdo q̄sdā modos ꝓbatōis
q̄bꝫ ꝯclusio ꝓbari posset. ¶ Scd̄o ponit alium modū ꝓbationis ab istis.
ibi. Et illa. ¶ Primo dicit Hoc quoq̄ dicam non minus videatur mi/
rum. sed eque necessarium videatur concludi ex his que sumpta sunt. et
querit Boetius. Quidnam est hoc. Dicit Philosophia. Ego dico im/

mōstret: vel collationem ꝓpositio/
num nō esse efficacem necessarie cō
clusionis ostendat alioq̄n cōcessis
ꝑcedētib⁹ nihil ꝓrsus est qd̄ de illa/
tiōe causetur. nā hoc quoq̄ qd̄ dicā
nō min⁹ miꝝ videat': sꝫ ex his q̄ sum
pta sunt eq̄ est necessariū. B. Quid
nā inq̄. P. Feliciores inq̄t esse im/
probos supplicia luentes q̄ si eos
nll'a iusticie pena coerceat. Neq̄ id
nūc molior qd̄ cuiuis veniat i men
tem corrigi vltiōe prauos mores ꝛ
ad rectum supplicij terrore deduci
Ceteris quoq̄ exēplū esse fugiendi
culpāda. sꝫ alio quodā mō infelicio
res esse iprobos arbitror ipunitos
tā etsi nll'a rō correctōis: nullus re
spect⁹ habeat' exempli. B. Et quis
erit inquā ꝑter hos alius modus.

improbos esse feliciores luētes supplicia. q̄ si nulla pena iusticie eos coerceat. i. puniat. sed ego nō molior i. nō intēdo nūc q̄ alicui veniat ī mentez prauos mores. i. hoīes praue morigeratos corrigi vltiōe. i. pena et terrore supplicij. ipsos deduci ad rectū. ⁊ nō intēdo ceteris hoīb⁹ penā malorum esse exēplū fugiēdi culpāda. i. mala. Sed p̄ter istas duas cās est alia a p̄dict⁹ q̄ arbitror improbos eē feliciores punitos. tāetsi p q̄uis. nulla rō correctionis ⁊ null⁹ respect⁹ exēplū habeatur. ⁊ q̄rit Boeti⁹. Quis erit preter hos alius modus: ¶ Nota q̄ due sunt cause ꝓpter q̄s videtur meli⁹ malos esse punitos q̄ ī punitos Una est q̄ p penas mali corriguntur ⁊ resipiscūt a malo. Scd̄a causa est. q̄ alij tiore pene malorꝫ d̄clināt a malo. ⁊ sic pena malorū est exēplū alijs fugiēdi malū. licet iste due cause sint vere. tamē ph̄ia de eis non intēdit. sed vult assignare aliam causam preter istas.

Et illa bonos inq̄t esse felices. malos v̄o miseros nōne ꝯcessim⁹. B. Ita est inq̄. P. Si igit̄ inq̄t miserie cuiuspiā bonū aliq̄d addat̄. nōne felicior est eo c⁹ pura ac solitaria sine cuiusq̄ boni admixtiōe miseria est. B. Sic inq̄ videt̄. P. Quid si eidē misero q̄ cūctis careat bonis p̄ter ea q̄b⁹ miser est malū alid̄ fuerit ānexū nōne multū infelicior eo cēsend⁹ est cui⁹ īfortuniū boni ꝑticipatōe releuat̄. B. Quidni inq̄. P. Hn̄t igit̄ ī ꝓbi cū puniūt̄ q̄dē boni aliq̄d ānexū penā ip̄az. s. q̄ rōne iusticie bona ē. idēq̄ cū supplicio carēt inest eis aliq̄d alteri⁹ mali ip̄a īpunitas quā iniq̄tatis merito malū eē ꝯfess⁹ es. B. Negare nō possū. P. Mlto igit̄ īfeliciores īprobi sūt iniusta īpunitate

¶ Et illa. Hic ph̄ia ponit aliū modū preter p̄dictos ꝓbādos malos impunitos esse miseriores q̄ punitos. Secūdo declarat q̄ddā assumptū in ꝓbatiōe ibi. Sed puniri. Primo resumit q̄d supra ꝓbatū ē tertia prosa dicens. Nonne concessimus bonos esse felices. malos v̄o miseros dicit Boe. Ita est inquā. ⁊ philosophia. Si miserie alicuius addit̄ aliquod bonum nonne ipse est felicior eo cuius miseria est pura ⁊ solitaria sine admixtione alicuius boni. dicit boe. Sic inquam videtur. ¶ Ulterius querit ph̄ia. si eidē misero q̄ cunctis careat bonis. aliud malum fuerit

annexũ. nõne censendus est infelicior eo cui⁹ infortuniũ. i. malũ releuat. i. tpat̃ pticipatõe boni. dt boe. Quidni inquã. i. q̃re nõ igit̃ dt phia. improbi. i. mali cũ puniunt̃ hñt aliq̃d boni annexũ. s. penã. q̃ rõne iusticie bona est. ⁊ cũ idẽ improbi carent supplicio. i. pena. inest eis aliquid alteri⁹ mali. s. ipa ipunitas. quã merito. i. iure iniq̃tatis ꝯfessus ẽ esse malã. dt Boe: negare nõ possũ. igitur cõcludit phia q̃ improbi mlto sũt ĩfeliciores donati. i. additi iniusta ĩpunitate. i. mala ĩpunitate. q̃ puniti iusta vltõne. i. pena.

donati q̃ iusta vltõe puniti. Sz puniri improbos iustũ. impunitos vero elabi iniquũ esse manifestum est. B. Quis id neget. P. Sz ne illud q̃dem ait q̃sq̃ negabit. bonũ eẽ om̃e qd iustum est. cõtraq̃ qd iniustũ est malum liquet esse. B. Respõdi tũ ego. Ista q̃dem ꝯsequentia sunt eis que pauloante conclusa sunt. Sed queso inquã te. Nulla ne animaruz supplicia post defunctũ morte corpus relinquis. P. Et magna quidem inquit. quorũ alia penali acerbitate. alia vero purgatoria clemẽtia exerceri puto. Sed nunc de his disserere consilium non est Id vero

¶ Notandũ q̃ ratio quã phia intẽdit est ista. Cuiuscũq̃ hominis malicie addit̃ aliq̃d boni. ipe felicior est eo cui⁹ malicie nihil boni addit̃. sed cũ malus hõ punit̃ sue malicie addit̃ aliq̃d boni. s. pena q̃ rõne iusticie bona est: cũ aũt nõ punit̃ eius malicie addit̃ aliq̃d malũ. s. ĩpunitas que mala ẽ. g̃ mal⁹ punitus felicior ẽ malo ĩpunito

¶ Sed puniri improbos iustũ. Hic phia declarat q̃ddã assũptũ in ꝓbatione. s. q̃ pena maloꝝ sit bona. ⁊ q̃ ipunitas sit mala dicẽs. Manifestũ ẽ q̃ puniri improbos ẽ iustũ. ⁊ iniq̃s elabi. i. euadere ĩpunitos est iniquũ. i. iniustũ. dt boe. Quis neget illud. subiũgit phia. Nunq̃d illd aliq̃s negabit. O ẽ qd est iustũ ẽ bonũ ⁊ eꝯ. i. ꝑ ꝯriũ q̃d iniustũ est liq̃t. i. manifestũ est ipm eẽ malũ. Ego boe. dixi ista iã dicta ꝯñtia sũt eis q̃ pauloañ ꝯclusa sunt. ¶ Notandũ q̃ phia innuit duplicẽ rõnez. Prima tal̃ ẽ pena maloꝝ ẽ iusta. sed iustũ ẽ bonũ. g̃ pena maloꝝ ẽ bona. Scda rõ ẽ Impunitas maloꝝ ẽ iniusta. sed iniustũ est malũ. g̃ ĩpunitas maloꝝ ẽ mala.

¶ Sed q̃so inq̃. Hic boe. soluit dubiũ. q̃rit em̃ boe. o phia q̃so te inq̃ nũq̃d nulla aĩaꝝ supplicia post mortẽ q̃ꝝ maloꝝ alia ego puto exerceri. id ẽ puniri penali acerbitate sic̃ mala dãnatoꝝ. Alia v̄o puniri purgatoria cle

mētia. i. igne purgatorio. sed dissererei. i. disputare de his penis q̄ debētur aīabus p⁹ mortē nūc nō est cōsiliū. ¶ Notandū q̄ pctm̄ qñq̄ ē tale q̄ p ip sum habituatur volūtas ad malū cuiusmodi ē mortale pctm̄ peccātes g̃ mortalr ⁊ in tali pctō discedētes puniuntur eterna pena p⁹ mortē. Nā ꝑm btm̄ Grego. ad magnā iusticiā iudicātis dei ꝑtiet vt nunq̄z careant supplicio q̄ nunq̄z carere volunt pctō. Qñq̄ aūt pctm̄ ē tale q̄ constat cū voluntate habituata ad bonuz sicut ē pctm̄ veniale. tale nō punitur eternaliter post mortem sed quia ad iusticiaz dei ꝑtinet vt nulluz pctm̄ maneat īpunitum. iō oportz vt hō puniat̄ ad tp̄s p pctō veniali. ⁊ qr p talem penā aīa purgat̄ ad receptionē pleni premij. ideo illa pena dicitur pena purgatoria. ¶ Id ꝟo hactenus egi⁹. Hic ph̄ia ponit q̄ndā epilogū supra dictoꝝ. secūdo oñdit boe. opinionez vulgi eē ꝯriam opinioni ph̄ie ibi Tū ego. Primo dicit. Id egim⁹. i. ꝑtractauim⁹. hacten⁹ id ē hucusq̄ vt ptās maloꝝ q̄ tibi videbatur indignissima nullā eam esse cognosceres. sicut ostendim⁹ in scd̄a ꝓsa. ⁊ illos malos q̄s tu q̄rebare īpunitos tu nunq̄ videres carere supplicijs sue īprobitatis. sicut ostensum est tertia ꝓsa. Et nos etiā egim⁹ vt licentiā seuiēdi ꝯ bonos q̄m tu cito p̄cabaris finiri. disceres eā nō esse lōgā ⁊ infeliciorē eē potentiā ad malum si esset diuturnior. ⁊ infelicissimā esse si esset eterna. sicut in ista prosa ostensum ē. Post hec ꝓbatū ē eadē ꝓsa īprobos esse miseriores. dimissos. i. relictos. iniusta īpunitate q̄ punitos iusta vltiōe. Cui ꝯñs ē cum creduntur esse īpuniti. vrgeātur grauib⁹ supplicijs. ¶ Notādū circa p̄dicta cum dicitur illū eē miseriorē q̄ peccat īpune q̄z q̄ punitur p pctō. h̄ ē intelligēdū de miseria pñtis vite vtrobiq̄ vt sit ꝯformis ꝯparatio. Accipiēdo em̄ miseriaz p̄sentis vite ex vna ꝑte. ⁊ ex alia ꝑte miseriā q̄ ē post mortē eēt difformis cō

hactenus egimus vt q̄ īdignissima tibi videbat̄ maloꝝ ptās eā nullaz esse cognosceres. quousq̄ īpunitos querebare videres nūq̄ improbitatis sue carere supplicijs. Licentiaz q̄cito finiri p̄cabaris. nec longam esse disceres infeliciorēq̄ fore si diuturnior. infelicissimam vero si essz eterna. Post hec miseros esse improbos. iniusta impunitate dimissos. q̄ iusta vltione punitos. Cui sententie ꝯñs est vt tum demū grauiorib⁹ supplicijs vrgeant̄ cū impuniti esse credunt̄. B. Tum ego cum tuas inq̄ rōes ꝯsidero nihil dici ve

paratio ⁊ extra ꝓpositū. qꝛ h̄ nō loquitur de miseria q̄ est post mortem.
¶ Tū ego. Hic boe. oñdit opinionē vulgi eē ꝯriā opinioni ph̄ie. secūdo oñdit ph̄ia nō eē ꝯsentiēdū opinioni vulgari scd̄a ibi. Quid igitur. Prīo dicit O ph̄ia cū ego ꝯsidero tuas rōnes. i. inq̄sitōes. puto nil verius dici. supple ill'. Sꝫ si reuertar ad iudicia hoīm vulgariū supple aliter videtur.

rius puto. At si ad hoīm iudicia reuertar. q̄s ille est cui hec nō credenda mō sed saltem audienda videāt̄ P. Ita est inq̄t illa. Nequeunt eñ oculos tenebris assuetos ad lucez perspicue veritatis attollere. similesq̄ auib⁹ sunt quaꝝ intuitū nox illuminat dies cecat. Dum eñ nō rerum ordinem sꝫ suos intuent̄ affectus vel licentiā vel impunitatē scelerum putāt esse felicem. Uide aūt q̄d eterna lex sanciat. Melioribus animū si ꝯformaueris nihil op⁹ est iudice p̄miū deferente tu te ipse excellentiorib⁹ addidisti. Si studium ad peiora deflexeris extra ne quesieris vltorez tu teipse in deteriora detrusisti veluti si vicibus sordidā humuz celūq̄ respicias cunctis extra cessantibus ipsa cernendi ratione nūc sceno nunc sideribus interesse videaris. At vulg⁹ ista nō respicit

Quis eñ ē ille cui hec sup. dicta tua. ñ mō. i. nō tm̄. videantur credēda. sꝫ etiā ñ audiēda. dicit ph̄ia. Ita ē q̄ vulgares neq̄unt oc'los rōis ⁊ intellect⁹. assuetos. i. assuefactos tenebrꝫ passionū attollere. i. erigere ad lucē ꝑspicue ꝟitatꝫ sup. vt veꝝ videāt recte rōnis. ⁊ sꝫ sil'es auib⁹. s. noctuis ⁊ bubonib⁹ q̄ꝝ intuitū. i. visū nox illuminat et dies cecat. dū eñ vulgares nō ītuent̄ ordiez reꝝ q̄ h̄nt se ad modū lucꝫ sꝫ ītuentur suos effect⁹. i. desideria q̄ h̄nt se ad modū tenebrarū ipi putāt felicē eē impunitatē sceleꝝ. i. maloꝝ. vl' licētiā sup. seuiēdi ꝯ bonos. q̄d tm̄ nō ē. Uide āt q̄d sanciat. i. statuat eterna lex. i. diuīa ꝓuidētia. si ꝯformauerꝫ aīm tuum melioribꝰ. i. virtutibus. nihil ē tibi op⁹ iudice exteriori deferente premiū. qꝛ tu teipse addidisti excellētiorib⁹ ⁊ ꝑ ꝯñs fact⁹ ē de⁹. Si aūt studiū deflexeris ad peiora. i ad vitia ne ꝑ ñ quesieris extra vltorem. i. vindicem. qꝛ tu teip̄e detrusisti te in deteriora. ⁊ ꝑ ꝯseq̄ns factus es belua. hoc declarat in sil̄i veluti si respicias humū ⁊

celū vicib⁹. i. vicissim. nūc celū nūc terrā cunctis supple iudicijs extra cessantib⁹ ip̄a sola rōe cernēdi videar⁹ nē iteresse sceno. i. terre nunc syderib⁹. i. celo sup. eodē mō. cūctis extra cessantib⁹ ip̄a sola rōne opandi bñ vl̄ male asseq̄ris p̄miū vl̄ suppliciū diuīa iusticia h̄ ordināte. sed vulg⁹ ista non respicit ꝓpter p̄dictā cām. ¶ Nota q̄ qꝛ natura visus req̄rit mediū illūinatū iō ſm cōem naturaꝫ visus noctue ꝛ bubones meli⁹ deberēt videre in die q̄ꝫ ī nocte cui⁹ tñ ꝯriuꝫ accidit eis. vl̄ ꝓpter debilitatē naturalē visus. sic̄ in noctuis. de q̄b⁹ d̄t Isidor⁹ q̄ ortu splendore sol̄ visus noctue ebetat̄. vl̄ ꝓpter consuetudinem ad tenebras sic̄ credit̄ esse d̄ bubone. Cū em̄ bubo habeat alias aues sibi inimicas. ideo de die ī cauernis latitat ꝛ alijs auib⁹ q̄escentibus ꝓpter necessitatē vict⁹ de nocte volat. ¶ Notandū q̄ d̄t. Vide q̄d eterna lex sanciat. d̄t btūs Aug⁹. in li. de libero arbitrio. Lex eterna ē qua iustū est vt oīa sint ordiata. ꝛ iō ſm ordinē ei⁹ nunq̄ꝫ iust⁹ destituit̄ p̄mijs nec malus suppliciis. ¶ Quid igit̄ his ne accedam⁹ Hic oñdit ph̄ia ñ esse ꝯsentiendū opinioni vulgari dicēs. O boeti. q̄d igit̄ dicis. nunq̄d debem⁹ accedere ꝑ ꝯsensum his vulgarib⁹ q̄s mōstrauim⁹ sil̄es esse bestijs q. d. nō. ꝛ h̄ manifestat ꝑ exēplū dicēs. q̄d dicis. si q̄s hō amisso penit⁹ visu obliuisceret̄ etiā seip̄m habuisse visū ꝛ arbitraret̄ nihil deesse sibi ad ꝑfectionem hūanam. nunq̄d hoīes videntes. i. iudicantes eadē cū ceco putaremus eē cecos. q. d. imo sup. sil̄ si vulgares dicerēt se recte iudicare ꝛ se ñ esse beluas. adhuc nō esset eis ꝯsentiendū. ¶ Notandū q̄ vulgares ꝛ ip̄iti iudicāt tanq̄ꝫ longe distātes a v̄itate. qꝛ iudicāt ſm ꝯcupiscētiā non ſm rei v̄itatē. ꝓpter qd̄ nō est astandū eorū iudicio. Vñ Sen̄. in de remedijs fortuitoꝝ dic̄. Male opinant̄ hoīes de te. sed mali mouerer aūt si sapientes hoc loquerent̄. nūc aūt mal̄ displicere ē laudari. male de te loquuntur mouerer si h̄ iudicio facerēt. nūc aūt morbo ig̃rātie faciūt. male de loquūt̄ qꝛ bñ nesciūt loq̄. ¶ Nā ne illud q̄dē. Hic ph̄ia ꝓbat illos eē miseros q̄ faciūt iniuriam q̄ꝫ q̄ patiunt̄. scd̄o ex hoc ꝯcludit q̄ iniuria ñ est ipsi⁹ patientis sꝫ inferētis. tertio iuehit̄ ꝯ oratores. scd̄a ibi. Hac igitur. tertia ibi.

Quid igit̄. His ne accedam⁹ quos beluis sil̄es esse mōstrauim⁹. Quid si q̄s amisso penit⁹ visu ip̄m etiaꝫ se habuisse obliuisceret̄ intuituꝫ. nihil q̄ꝫ sibi ad humanam ꝑfectōeꝫ deesse arbitraretur. nū videntes eadeꝫ cecos putarem⁹. Nam ne illud q̄dem acq̄escent: qd̄ eque validis rationū nitit̄ firmamentis: infeliciores eos esse q̄ faciāt q̄ꝫ qui patiātur iniuriā. B. Vellem inq̄ꝫ has ipsas audire

Prosa quarta

Ad q̄ nūc. Primo dt. nūq̄d vulgares nō acq̄escēt. i. p̄cedēt. illd q̄d nititur eq̄ validis firmamētis rōnū. s. ifeliciores eē eos q̄ faciūt iiuriā q̄z q̄ patiantur. Dicit Boe. Uellē audire has ip̄as rōnes. tūc ph̄ia ostēdit duos syllogismos ad p̄bandū intētū. q̄z prim⁹ est. Oīs ip̄rob⁹ ē miser. sed oīs dign⁹ supplicio ē improb⁹. g̊ oīs dign⁹ supplicio ē miser. ꝛ p̄ ꝯñs q̄nto dignior ē supplicio tāto est miserior. Secūd⁹ syllogism⁹ est. quāto aliq̄s ē dignior supplicio tāto ē miserior. sz faciēs iniuriā dignior ē supplicio q̄z patiens. g̊ faciēs iniuriam miserior ē q̄z iiuriā patiēs Primo innuit primū syllogismū dicēs. Nūq̄d negas oēm ip̄robū esse dignū supplicio. boeti⁹ dt. mīme nego. et mltiplr liq̄t eos esse infelices q̄ sunt ip̄robi. ita ē dt boe. Igit dt ph̄ia. q̄ digni sūt supplicio nō dubitas eos esse miseros. dic̄ Boe. Conuenit in q̄z supple p̄dictꝫ. tūc innuit scdm syllogismū p̄ modū interrogationis dicens. O boeti si tu resideres ꝯgnitor. i. iudex causaꝝ cui putares inferendū suppliciū. vel ei q̄ fecisset iniuriā vel ei q̄ ptulisset iniuriam dt Boe. Nō ambigo. i. ñ dubito. q̄n ego satisfacerē ppesso iiuriaz dolore id ē cū supplicio faciētꝫ iiuriā. Igit dt ph̄ia illator iniurie videt tibi eē miserior q̄z acceptor iniurie. dt Boeti⁹. ꝯsequitur inquā supple p̄dicta

rationes. P. Om̄ez inq̄t improbū num supplicio dignum negas. B. Minime. P. Infelices vero esse q̄ sunt improbi multipliciter liquet. B. Ita est inq̄z. P. Qui igitur supplicio digni sunt miseros esse non dubitas. B. Conuenit inquaz. P. Si igitur cognitor ait. resideres cui suppliciū inferenduz putares ei ne q̄ fecisset. an q̄ ptulisset iniuriaz. B. Nec ambigo inquā q̄n ppesso satisfacerē dolore faciētis P. Misereor igit tibi iniurie illator q̄z acceptor esse videret. B. Consequit inquaz. Hac igit alijsq̄z de causis ea radice nitētib⁹ q̄ turpitudo suapte natura

¶ Notādū q̄ ad eandē ꝯclusionē sic posset argui. Quicūq̄z opatur malū ex p̄posito magis peccat ꝛ miserior ē q̄z ip̄m sustinēs sine p̄posito ꝛ volūtate. sed inferēs iniuriā peccat ex p̄posito ꝛ ex volūtate. sustinens aūt sustinet ꝯ voluntatē. g̊ inferēs iniuriā peior est ꝛ miserior patiente iniuriā.

¶ Hac igit alijsq̄z. Hic ꝯcludit ex dictis q̄ q̄libet iiuria nō ē miseria patientis sed inferētis dicens. Hac igit de cā q̄z inferēs iniuriā miserior est patiente ꝛ ex alijs causis ea radice. i. fundamēto nitentib⁹ hoc. s. fundamē

to ꝙ turpitudo facit hoīes miseros suapte natura. i. sua ꝓpria natura Ex hoc apparet iniuriam cuilibet illatam non esse miseriam accipientis. i. patientis eam sed inferentis. ¶ Notandū ꝙ ex lr̄a sic potest argui. turpitudo ꝓpria natura sua facit hominem miseꝝ. sed turpitudo est in inferēte iniuriam ⁊ nō in patiente. ḡ inferēs iniuriam est turpis ⁊ miser. ⁊ ꝑ ꝯñs iniuria nō est miseria patientis. sed eā inferentis.

¶ Atqui nūc ait. Hic ph̄ia inuehit ꝯ oratores. secūdo concludit ex dictꝫ ꝙ odium non hꝫ locū apd̄ sapientes. ibi. Quo fit. Primo inuehit ꝯ oratores. q̄ inducunt iudices ad miserādū patienti iniuriā. cuꝫ tñ potius miserāduꝫ sit facienti iniuriam. ⁊ oratores. i. causidici q̄ꝝ officiū est ꝑsuadere iudici. Isti faciunt nunc contrariuꝫ quia ipsi conantur excitare miserationē iudicū ꝓ eis qui ꝑpessi sunt graue ⁊ acerbū q̄d cū magis iustior miseratio debeat̄ admittentibus. i. faciētibꝫ malum q̄s iniuriātes oportebat duci ad iudiciū velut egros ad medicuꝫ nō ab iratꝫ accusatoribꝫ sed a ꝓpicijs ⁊ miserātibꝰ vt resecarēt morbos culpe supplicio. i. pena. Quo supple ordine pacto si homines mouerent̄ misericordia erga faciētes iniuriā. opa. i. diligentia defensoꝝ. i. defendere volentium ipsos illa tota frigeret id est cessaret vl̄ si mallet ꝓdesse hoībꝫ iniuriātibꝫ. tūc de

miseros faciat apparet illatā cuilibet iniuriā nō accipientis sed inferētis esse miseriā. P. Atq̄ nunc ait cōtra faciunt oratores Pro his eñ q̄ graue q̄d acerbūq̄ ꝑpessi sunt miserationem iudicum excitare conāt̄ cum magis admittentibꝰ iustior miseratio debeatur. Quos nō ab iratis sed a proprijs potius miserantibusq̄ accusatoribus ad iudiciū veluti egros ad medicū duci oportebat vt culpe morbos supplicio resecarent. Quo pacto defensoꝝ opera vl̄ tota frigeret vel si prodesse hominibus mallet in accusatiōis habitum verteretur. Ipsi quoq̄ improbi si eis aliqua rimula virtutez relictam fas esset aspicere. viciorūq̄ sordes penarum cruciatibus se depositurōs viderent compēsatione adipiscende probitatis nec hoc cruciatꝰ esse dicerent. defensorumq̄

fensio eoꝝ ꝟteret̃ in habitũ accusationis. ita ꝙ ille q̃ fuit defensor fieret accusator. Ipsi q̃z ĩprobi si esset eis fas aspicere ꝟtutẽ relictã aliq̃ rimula. i. cognitõe. ipsi viderẽt se depositurõs sordes vitioꝝ cruciatibus penaꝝ. cõpensatione. i causa adipiscẽde ꝓbitatꝭ. nec ipi dicerẽt. i reputarẽt cruciatꝰ sed ipsi repudiarẽt. i. spnerẽt opam. i. diligẽtiã defensoꝝ. ⁊ se totos ꝑmitterent accusatoribꝫ ⁊ iudicibꝫ. ¶ Nota ꝙ misericordia ⁊ miseratõ est ꝟtꝰ ꝑm q̃m aliq̃s ꝯpatitur aliene miserie. Cui g̃ ĩest maior miseria ei debet̃ maior misedia. sed ꝺclaratũ ẽ maiorẽ esse miseriã inferẽtꝭ iniuriaꝫ q̃ꝫ patiẽtis. g̃ ad miserãdũ eis maxie debent iduci iudices cꝰ ꝯtrariũ faciũt oratores. qꝛ inducunt iudices ad miserandũ patientibꝫ iniuriam

operã repudiarent: ac se totos accusatoribꝰ iudicibusq̃ permitterent. Quo fit vt apud sapientes nullus ꝓrsus odio locꝰ relinquat̃. Nam bonos q̃s nisi stultissimus oderit. malos vero odisse ratione caret. Nam sicuti corporũ languor: ita viciositas est quasi morbꝰ animoꝝ. Cum egros corpe minime dignos odio sꝫ potiꝰ miseratione iudicemꝰ. multomagis nõ insequẽdi sed miserandi sunt quoꝝ mẽtes omni languore atrocior vrget improbitas.

¶ Notãdũ ꝙ facientes ĩiuriaꝫ accusandi sunt non ex ira sed ex cõpassiõe et miscdia ⁊ penali remedio morbꝫ culpe eoꝝ auferatur. sicut em̃ egris nõ ẽ insultandũ sed potiꝰ condolendum sic ⁊ istꝭ q̃ morbo vitioꝝ affecti sunt. ⁊ potius sunt accusandi q̃ꝫ ꝺfendẽdi vt penali acerbitate eoꝝ malicia minuat̃ etiã si mali ꝑpẽderẽt sordes vitioꝝ ⁊ dignitates ꝟtutũ nõ reputarẽt cruciatus sed se accusatoribꝫ ⁊ iudicibꝰ volũtarie offerrent puniẽdos.

¶ Quo fit. Hic phia ex dictis ꝯcludit ꝙ odiũ nõ hꝫ locũ apud sapientes. ⁊ dicit. Quo fit. i. ex dictis sequitur vt apud sapiẽtes nullꝰ locꝰ relinq̃tur odio. nam quis oderit bonos nisi stultissimꝰ. malos ꝟo odisse caret rõne. i. ẽ irrationabile. nã sicut lãguor ẽ morbꝫ corpoꝝ. ita vitiositas ẽ morbus aĩoꝝ. Cũ g̃ egros corpe mime iudicemꝰ dignos odio sed potiꝰ miseratione. multomagis non inseq̃ndi sunt odio sꝫ potiꝰ miserãdi. q̃ꝝ mẽtes vrget ĩprobitas. i. mala existens atrocior. i. crudelior oĩ lãguore corpali

¶ Nota ꝙ sapientes nõ debent odire malos. qꝛ dicit Señ. ad Lucillum Hunc affectũ sapientes habeant aduersus malos. quẽ hꝫ medicꝰ aduersus egros suos q̃ eos nõ odio sed remedio studet cõtrectare. q̃ nec reliq̃as egroꝝ nec effusa dedignatur intueri.

Uid tãtos iuuat. Hic incipit quartũ metꝝ huiꝰ quarti qđ dicitur valenticũ ab inuẽtore. scđm dicit̃ penthametꝝ siue elegyacuz in q̊ phia exclamat ꝯ hoies q̊ bellicꝫ motibꝫ ex odio semetipsos ad mortẽ đducũt dicẽs. Quid iuuat. i. q̃ vtilitas ẽ excitare tãtos motꝰ. s. odij ⁊ q̊d iuuat sollicitare. i. sollicite exq̊rere fatũ. i. mortẽ ꝓpria manu. q. d. nulla ẽ vtilitas. Est aũt rõ hec. qꝛ si mortem petitis. i. desideratis siue vr̃az siue alioruz ꝓpinq̃t spõte sua. nec remorat̃ id ẽ retardat volucres id ẽ veloces equos. Mirandũ ẽ etiã q̃ hoies q̊s leo serpens. tigris. vrsus aper. dente petunt. i. inuadũt q̃ idẽ hoies petunt idẽ inuadunt se ense vt se mutuo ĩterficiãt. ⁊ q̃rit phia. Nunq̊d homies mouent iniustas acies ⁊ fera bella. ⁊ volũt perire alt̃nis telis. i mutuis sagittis. iõ quia mores eorũ distãt et dissidẽt. i. discordant

Metrũ quartũ quarti libri:
Uid tãtos iuuat excitare motꝰ
Et ꝓpa fatũ sollicitare manu
Si mortez petitis propinquat ipsa
Sponte sua: volucres nec remorat̃
equos Quos serpens: leo: tigris:
vrsus: aper: Dẽte petũt: idem se tũ
ense petunt An distant: qꝛ dissidẽt/
q̃ mores Iniustas acies ⁊ fera bel/
la mouent Alternisq̃ volũt perire
telis Nõ est iusta satis seuitie ratio
Uis aptam meritis vicem referre
Dilige iure bonos ⁊ miseresce mal̃
Prosa quita quarti libri

Certe ista rõ seuitie nõ est satis infra. vis g̊ referre. i. reportare aptã vicez id ẽ vicissitudinẽ meritis tam boni q̃ mali. dilige bonos ⁊ miseresce malis. ¶ Notandũ q̃ dicit morte nõ retardare suos eq̊s mortis intelligũtur ꝑtiales dispositiones periodi per quas hõ ad mortẽ tẽdũt. Quilibet em̃ hõ hz certã ⁊ determinatã ꝑiodũ sue vite. eo q̃ forme oĩm rerũ sunt in terminis. i. in corꝑibꝫ celestibꝫ ꝟtual̃r. vt patz. ij. de generatõe. ¶ Notãduz q̃ phia h̃ nõ excludit licentiã gerẽdi iustũ bellũ sz iniustũ. quia đt iniustas acies. bellũ em̃ iustũ ꝯcedit̃. ⁊ iõ geritur vt aliq̊s nitẽs ꝯ iusticiã ad iusticiam reducatur.

Sequitur prosa quinta.

Inc ego video. Ista ẽ q̃nta ꝓsa huiꝰ q̃rti. qꝛ boe. priꝰ ꝯq̃rebat̃ bonis mala ⁊ malis bona ꝯtingere, ꝓpter q̊d etiã reputabat istaruz fortunaꝝ vires ñ ex ordĩe diuĩe ꝓuidẽtie. sed ex casu ꝓuenire. ideo phia sup h̃ ꝯsolatur boetũ assig̃ndo cãs quare bonis mala et malis bona ꝯtingant. Et prĩo boe. exprimit suũ dolorẽ in h̃ q̃ vices fortunaꝝ vident̃ ꝯfuse ⁊ inordinate disponi. scđo assignat phia cãm huiꝰ apparentie, tertio

Prosa quinta

ipm ꝯsolatur assignādo cās p̄dictoꝝ. scda ibi Nec mirū. tertia ibi. Ita est inq̄t ¶ Prio Boe. p̄mittit q̄dā. scdo exprimit cām sui doloris. ibi. Cū p̄sertim. Prio dt. Ego video hic i. ex dictis q̄ felicitas sit ꝯstituta ī meritis ꝓboꝝ. s. deꝰ fieri. ⁊ q̄ sit miseria ꝯstituta ī meritis īproboꝝ. s. trāsformari ī beluas. sed ego ꝑpēdo. i. iudico. non nihil. i aliq̄d boni vel mali esse in hac forma ppl'ari. i. ī prosperitate fortuita qd̄ ꝓbat. Neq̄ em̄ q̄sq̄ sapientū. malit. i. magis vult esse exul. in ops. ignominiosus. i. infamis potiꝰ q̄ pollens opibꝫ q̄ reuerēdus honore validus potētiꝰ. ⁊ in sua vrbe ꝑmanēs florere. sicut em̄ ꝑ hmōi bōa fortune officiū sapie. id est sapiētis tractatur claria. ⁊ testatiꝰ. i. cū maiori testimōio. qꝛ talibus plꝰ credit̄. cū btitudo regētiū trāsfunditur. i. dilatat̄ ī ppl'os ꝯtingentes. i. vicinos. Notādū q̄ ī bonis fortuitꝫ ē aliq̄d boni. qꝛ ꝑ ipa sapiēs expeditiꝰ tractat officiuꝫ gubernandi subditos. Qui eniꝫ diuitijs. potētia ⁊ fama p̄cellūt alios aptiores sūt ad regēdā rēpublicam. qꝛ aptiores sunt ad subueniēdū opp̄ssis ⁊ ad deprimēdū malos. ad ꝓtegēdū bonos. ad expg̃ndū inimicos. ⁊ ita sapiēti q̄ tractat negociū reipublice necessaria ē potetia ⁊ diuitiarū abundantia. Sed sapienti qui vacat contemplationi diuitie sunt onerose. quia nimiam inde gerit sollicitudinem.

Inc ego video inq̄ꝫ q̄ sit vl' felicitas vel miseria in ip̄is ꝓborū atq̄ īproboꝝ meritis constituta Si in hac ip̄a fortuna populari nō nihil boni maliue inesse perpendo. Neq̄ em̄ sapientū q̄squā exul īops ignominiosusq̄ esse malit potiusq̄ pollēs opibꝰ honore reuerendꝰ potentia validus in sua ꝑmanens vrbe florere. Sic em̄ clarius testatiusq̄ sapie tractat̄ officiū sapientis cū incōtingētes populos regentium quodāmō btitudo transfundit̄. Cū p̄sertim carcer lex ceteraq̄ legaliuꝫ tormenta penarū ꝑniciosis potius ciuibus propter quos etiam constituta sunt debeātur. Cur hec igitur versa vice mutentur scelerūq̄ supplicia bonos premant p̄mia virtutū mali rapiāt vehemēter admiror

¶ Cū presertiꝫ carcer lex. Hic Boe. exprimit cām sui doloris ⁊ admirationis dicēs. Cū lex ⁊ carcer ⁊ cetera tormēta legaliū penaꝝ potiꝰ debe/

antur pniciosis. i. malis ciuib⁹ ꝓpter ꝙs ꝓstituta sunt. Ego vehementer admiror cū hec tormēta viccuersa. i. ꝛ̄rio mō mutent. ira vt supplicia sceler̄ū. i. malor̄ pmāt bonos. ⁊ mali rapiāt pmia ꝯtutū. i. ꝯtuosor̄. ⁊ ego desidero o phīa scire ex te q̄ videat eē rō. i. cā tā iniuste ꝓfusiōis. mi⁹ em̄ mirarer si crederē oia miscerī fortuitis casib⁹. Nūc aūt de⁹ rector oim exaggerat ⁊ augm̄tat stupor̄ meū. q̄ de⁹ cū sepe bonis iocūda malis aspa tribuat. ⁊ ꝛ̄ idē ꝓ ꝛ̄riū bōis dura tribuat. malā optata cōcedat. nisi deph̄endat id ē cognoscat causa h⁹. q̄d ē h̄ gō videat differre a fortuitis casib⁹. q. d. nihil. ¶ Notandū q⁹ tormēta legalia sicut carcer membror̄. mutilatio. flagellatio ⁊ hmōi sunt inuenta ꝓpter malos ⁊ ista sept⁹ vident infligi bonis malā euadentib⁹. sup h̄ admiratur boe. cū tū de⁹ debeat punire malos ⁊ remūerare bonos. et nisi h⁹ rō ꝓgscat q̄re h̄ ꝓtingat nihil ē q̄d talia videant ꝓtingere a casu et a fortūa ⁊ nō subiacere regimini ꝓuidētie diuīe q̄d absurdū ē.

> Quecq̄ tā iniuste ꝓfusiōis rō videatur ex te scire desidero. Mi⁹ eteī mirarer si misceri oia fortuitis casibus crederē. Nūc stupor̄ meū de⁹ rector exaggerat: q̄ cū sepe bonis iocūda malis aspa ꝓtraq̄ bonis dura tribuat. malis optata ꝓcedat: nisi causa deph̄endat. Quid est quod a fortuitis casib⁹ deflere videat. ℔. Nec mirū inq̄t siq̄d ordis ignorata rōne temerariū ꝓfusūq̄ credat. Sz tu q̄uis cām tante dispōnis ignores tñ qñ bon⁹ mundū rector tēperat recte fieri cūcta ne dubites.

¶ Nec mir. Hic phīa assig̃t cās apparētie tal⁹ ꝓfusiōis. q⁹ sic videt eē. p⁹pter ig̃rantiā cāe. ⁊ ōr. Nec mir. si q̄d credat ꝓfusū ⁊ temerariū. i. casuale in ist⁹ inferioribus ignorata rōne ordis. s. diuīe. puidētie. sed q̄uis tu ignores cām tante dispositōis diuīe tanq̄ bon⁹ rector. s. de⁹ tpat mūdū sua bonitate. tō ñ dubites cūcta recte fieri. ¶ Notādū q⁹ mirū ē cui⁹cā nesciturꝓ tāto em̄ m⁹ti mirant de eclipsi sol. q⁹ cās ig̃rāt. Et q⁹ Boe. ignorabat cām hui⁹ ꝓfusionis ꝛ̄re bonis mala ⁊ malis bona ꝓtingāt. tō h̄ admirabat ⁊ cā admiratōis eius fuit ig̃rātia dispositōis diuīe. puidentie.

Metrū quintū quarti libri.

Quis arcturi sydera nescit ¶ Istud est q̄ntū metrū hui⁹ quarti quod dicitur alemanicū ab inuētore. dactilicū a pede dñante. tetrametrū. i. q̄ttuor pedū. ypcathalecticū. i. abūdās i una sillaba. in q̄ metro phīa declarat quō ea q̄ cause ū apparēt vident mira. Sedō ostē

dit quõ cognita cã cessat admiratio. ibi. Nemo mirat̃ flamĩa. ¶ Prĩo ostẽdit ꝙ ꝓpter latentiã cãꝝ hoĩes mirant̃. ⁊ inducit de hoc duo exempla. Primũ est de eo qđ accidit i stellis iuxta polũ septẽtrionalẽ. qꝛ ille stelle ceteris stellis remotioribꝫ tardiꝰ mouent̃. ⁊ tñ velociꝰ oriunt̃. q̃ autẽ ignorat cãm hꝰ illi videt̃ h̃ miꝝ vñ đt. Si q̃s nescit sydera arcturi. i. maioris vrse labi. i. volui. ꝓpinq̃ sũmo cardĩe. i. cardini. ponẽdo abltm̃ ꝑ datiuo cã metri. i. polo septẽtrionali ille stupebit. i. admirabitur legẽ alti etheris. id ẽ firmamẽti. Cur boetes. i. stella tarda. legat. i. ꝑtrãseat. plaustra. i. stellas plaustri scꝫ maioꝛꝫ vrse. ⁊ mergat seras flãmas eq̃re loquẽs more poetico q̃ sequẽtes iudicium vulgi dicũt stellas tingi in mari qñ occidũt. et đꝛ boetes mergere seras flammas. i. lumĩa sua tarda. qꝛ nunq̃ ea mergit ⁊ est modus loquendi id quod nunq̃ fit tarde fit. cũ tamen boetes explicet ortus nimis celeres eo ꝙ in principio noctis nobis statim apparet. Secundum exemplum est de eclipsi lune quam nescientes causam adeo aliqui admirantur ꝙ putant eius eclypsim contingere per incantationeꝫ ⁊ volentes auxiliari lune ⁊ impedire ne audiat incantationem concutiant omnia vasa erea et sonora tempore eclypsis. Unde dicit in littera. Cornua plene lune palleant. quia incipiente eclypsi luna incipit apparere corniculata cornua infecta metis id est terminis opace noctis id est vmbre terre. Et phebe id est luna confusa priuatione luminis detegat id est apparere faciat astra minora que texerat id est latere fecerat fulgenti ore id est abundantia sui fulgoris. Tunc publicus error quo putatur luna incantari. i. cõmouet gentes et lassant. i fatigant era id est vasa erea vel cãpanas crebris pulsibus.

Metrum quintũ quarti libri.
I q̃s acturi sydera nescit
Propinquã sũmo cardĩe labi
Cur legat tardus plaustra boetes
Mergatq̃ seras equore flãmas
Cum nimis sceleres explicet ortꝰ
Legem stupebit etheris alti
Palleant plene cornua lune
Infecta metis noctis opace
Queq̃ fulgenti texerat ore
Confusa phebe detegat astra
Cõmouet gentes publicus error
Lassantq̃ crebris pulsibus era

¶ Nota ꝙ arcturꝰ đꝛ ab arctos qđ ẽ vrsa q̃ ẽ q̃ddã signũ iuxta polũ septẽtrionalẽ qđ nos vulgariter plaustꝝ noĩamꝰ. ⁊ sic accipit btũs Gregorius sup̃ Job dicẽs. Arcturꝰ septẽ stellis marĩe lucet. semp̃ mouetur et nunq̃

mergit. ¶ Notandū ꝙ stelle circa polū arcticū mote sicut arctur⁹ alie stel/le mouent tardi⁹ alijs stellis remotioribꝫ a polo arctico. qꝛ minorē circulū suo motu describūt ⁊ stelle remotiores maiorē. Vñ cū stelle remotiores ī eq̄li ꝑte ꝑtranseant maiorem circulū in q̄ stelle ꝓpinquiores miorē. qꝛ ambo circūuoluunt semel in die naturali. patꝫ ꝑ diffinitionē velocitatꝫ ⁊ tarditatis ꝙ stelle ꝓpinquiores polo tardi⁹ mouent et remotiores veloci⁹. Illd̄ em̄ mouet tarde qd̄ ī eq̄li tꝑe ꝑtrāsit minus spaciū. ⁊ illud mouetur velociter qd̄ ī eq̄li tꝑe pertransit maius spacium. ¶ Notandū ꝙ luna recipit lumē suuꝫ a sole. si g̊ corpus opacū interponitur impediēs ne lumen solis ꝑueniat ad lunā vl̄ in toto vl̄ in ꝑte necesse ē lumē lune desicere vel ī toto vel in parte. ⁊ hoc est lunā eclypsari. ¶ Nemo mirat flamina chori. Hic oñdit ph̄ia ꝙ cognita cā cessat admiratio dicēs. Nemo mirat flamina chori talis vēti tundere. i. ꝑcutere litt⁹ fremēti fluctu. s. maris. ⁊ hoc d̄t ꝑ tāto qꝛ vēto flāte aq̄ marꝫ cedit. ⁊ ad litt⁹ resistēs repcutit. nec etiaꝫ aliq̄s mirat molē. i. magnitudinē niuis frigore. durā. i. ꝯgelatā soluier. i. solui. Et hic ē ꝑagoge. i. additio sillabe ad finē dictōis ꝓpter necessitatem metri. g̊ ponit soluier ꝓ solui. feruēte estu phebi. i. solis. hic em̄. i. in istis exēplis ꝓmptū est cernere cās q̄re vēt⁹ ipellit mare. q̄re sol liq̄facit niuem sed illic. i. prioribꝫ exēplis latētes cause turbāt pectora sup. ꝑ admiratōeꝫ ⁊ mobile vulg⁹ stupet. i. mirat. subditꝫ. i. d̄ subitaneis euētibꝫ. ⁊ stupet cūcta q̄ ꝓuehit i. ꝓducit rara etas. i. q̄ raro eueniunt. sed si vis cassare admirationē nubilus error inscitie id ē ignorantie causaꝝ cedat. i. recedat ⁊ accedat noticia causarum ꝓfecto. id est pro certo tunc cessant videri mira que prius stante ignorantia videbantur mira. ¶ Notādū ꝙ sacerdotes in egypto ꝓpter admirari inceperunt philosophari. videntes em̄ eclypses solis ⁊ lune ⁊ ignorantes cās mirabantur. causas eaꝝ inq̄rētes. q̄bꝫ inuētis habuerūt sciētiā eaꝝ eclypsiū. eo ꝙ scire est cām rei cognoscere. cognita g̊ cā cognoscitur res ⁊ ꝑ cōsequens cessat admiratio

Nemo miratur flamina chori
Littus frementi tundere fluctu
Nec niuis duram frigore molem
Feruenti phebi soluier estu
Hic em̄ causas cernere ꝓmptū est
Illic latentes pectora turbant
Cunctaq̄ rara prouehit etas
Stupetq̄ subitis mobile vulg⁹
Cedat inscicie nubilus error
Cessent profecto mira videri.

Prosa sexta libri quarti.

Prosa sexta

Ta ē inq̄. Hic incipit sexta ꝓsa huiꝰ quarti. in q̄ ꝓsa ph̄ia ꝯsolā do boetiū assignat cās p̄dictoꝝ q̄ videntur mira in diuīa guber- natione ꝓpter ignorātiā cause. ⁊ prīo boe. petit sibi explicari istas cās. ⁊ ph̄ia tāgit difficultatē explicatōis eaꝝ. scd̄o ꝓmittit se velle assigna re cās. ⁊ tertio eas assignat. scd̄a ibi. Sz qm̄. tertia ibi. Oīm generatio

Ta est inq̄: Sz cū tui memine ris sit latentiū reꝝ cās euolue re velatasq̄ caligīe explicare rōnes q̄so vti hinc decernas. ⁊ qm̄ hoc me miraculū maxīe ꝑturbat edisseras. P Tū illa paulisꝑ arridēs ad rem me inq̄t oīm q̄situ maximam vocas cui vix exhausti q̄cq̄ satis sit Talis nāq̄ materia est vt vna dubitatiōe succisa innumerabiles alie velut hy dre capita succrescant: nec vllꝰ fue- rit modus: nisi quis eas viuacissi- mo mētis igne coerceat. In hac em̄ de prouidentia simplicitate de fati serie. de repentinis casibus: de cog nitione ac predestinatione diuina: de arbitrij libertate q̄ri soset. Que quanti oneris sit ipse perpendis.

Prīo boe. cōcedit qd̄ dictū est de admira- tione hoīm ꝓpt̄ igno rātiā cāꝝ dicēs. Ita est inq̄. tūc petit ex- plicari causas admi- ratōis eoꝝ q̄ ꝯtingūt in diuina ꝓuidētia ⁊ dispositione. dicens. O ph̄ia cū euoluere id ē elucidare cās la tētiū rerū sit tui mu- nerꝫ. i. tue gr̄e ⁊ expli care rōnes velatas ca ligine. i. rōnes obscu ras et difficiles q̄so vt h̄. i. d̄ ista difficul tate discernas. i. iudi ces ⁊ edisseras. i. di- putes. qm̄ hoc mira culū maxīe me ꝑtur- bat. s. quare malis bo na ⁊ bonis mala eue niāt. et ph̄ia paulisꝑ arridens boetio inq̄t Ad rē maximā oīm q̄situ. i. ad maximaꝫ q̄stionē vocas. i. inci tas me. cui vix q̄cq̄ exhausti satis sit ei ad quā exhauriendā ⁊ soluendaꝫ vix aliq̄d sufficit. talis nanq̄ est materia quā petis declarari vt vna dubi tatione succisa. i. soluta innūerabiles alie succrescant. velut capita hydre q̄ rum vno ablato tria succrescebant. nec fuerit modus. i. terminꝰ dubitati onum. nisi q̄s eas coerceat viuacissimo igne. i. ardente inuestigatiōe men tis. In hoc em̄ materia q̄ri solet de ꝓuidētie simplicitate. de serie fati. de repētinis casibꝫ. de p̄destinatione diuina. de libertate arbitrij. que oīa quā ti oneris. i. difficultatis sint ad determinandū tuipse ꝑpendis.

¶ Notandū ꝙ sapiētis ē scire oīa. vt ꝯtingit ex ꝓhemio metaphisice. ⁊ cū

scire sit p cām p̄mo posteriorꝫ. Sapiētꝫ ē euoluere cās rerꝫ latētiū. iō dicit boe. ad ph̄iam. Tui mūeris ē euoluere cās. ¶ Notādū q̄ dt ph̄iam paulisp sibi arrisisse. p hoc ph̄ia innuit morē ⁊ hītū sapientū. q̄ audita simplicitate impitorꝫ arridēt eis ꝯgratulādo q̄ ipsi cū auiditate sapiaꝫ q̄rūt ¶ Notādū ſm fabulas hydra fuit serpēs i lerna palude hn̄s plura capita q̄ꝝ vno succiso tria excrescebant quē cū hercules cū sagittis interficere nō posset. greco igne ip̄m consumpsit.

Sꝫ qm̄ hec quoqꝫ te nosse q̄dā medicine tue portio est. quāq̄ꝫ angusto limite tp̄is septi. tn̄ aliq̄d deliberare conabimur. Qd̄ si te musci carmis oblectamenta delectāt. hāc oportꝫ paulisper differas voluptatez. Dū nexas sibi ordine ꝯtexo rōnes. B. Ut libet inq̄ꝫ. P. Tū velut ab alio orsa p̄ricipio ita deseruit Oīm gn̄atio rerū cūctosqꝫ mutabiliū naturarū ꝓgressus. ⁊ q̄cq̄d aliquo mouetur mō cās ordinē formas ex diuīe mē/

¶ Sꝫ qm̄ hec. Hic ph̄ia ꝓmittit velle assignare cās di Qm̄ hec nosse te ē q̄dam portio. i. ꝑs tue medicīe. q̄ꝫq̄ꝫ sim⁹ septi i. cōclusi āgusto. i. breui limite tp̄is. tamē aliq̄d d̄liberare conabimur. sed si te delectāt oblectamenta. i. suauitates musici carminis. i. metri oportꝫ q̄ differas paulisp. i. modicū hāc voluptatē. donec cōtexo. i. formabo rōnes sibi nexas. i. ꝯiunctas ordīe. dicit Boeti⁹ vt libet inq̄ꝫ. i. vti tibi placet. tūc ipsa ph̄ia orsa. i. incipiens loqui velut ab aliquo p̄rincipio. ita disseruit. i. disputauit. ¶ Notandū p hoc q̄ dicit. Nos septi angusto limite tp̄is īnuit ph̄ia p̄ntē materiā adeo eē difficilē q̄ totū tp̄s p̄ntis vite q̄d breue ē vix sufficit ad p̄dicta plenarie declarāda ¶ Notādū q̄ dicit ph̄iam orsam fuisse ab alio p̄ricipio. nā illa q̄ ph̄ia p̄ri⁹ ꝓbauit deducunt̄ ex h̄ principio q̄ de⁹ ē ꝑfectum bonū ⁊ vltim⁹ finis oīm. q̄ aūt nūc vult demōstrare deducunt̄ ex h̄ principio q̄ de⁹ ē principiū effectuū oīm vt ptēbit. ¶ Oīm generatio. Hic ph̄ia ꝓsequit̄ intētū volēs assig̃re cās q̄rebonis mala ⁊ malis bona ꝯtingant. ⁊ p̄rio declarat q̄dā ad suā determinatiōez necessaria. scd̄o ponit suā determinatōez. scd̄a ibi. Que ꝟo inq̄es. P̄rio ph̄ia determīat de ꝓuidētia diuīa ⁊ de fato. scd̄o oñdit q̄ sint ea q̄ fato disponunt̄ scd̄a ibi. Ea series. P̄rimo oñdit q̄d noīet̄ diuīa ꝓuidētia ⁊ q̄d fatū. scd̄o tāgit differētiā int̄ ea assignādo diffinitōes vtriusqꝫ. Tertio ponit diuersas opiniōes circa fatū. Quarto īfert q̄ndā ꝯclusionē circa fatū ⁊ ꝓuidētiā. scd̄a ibi. Que licet diuersa. tertia ibi. Siue igit̄. q̄rta ibi. Quo fit. P̄rio dt Generatō oīm

rer. cūctosq; ꝓgressus naturaꝝ mutabiliū. ⁊ q̄cq̄d alio mō mouet illd̄ sortit̄ cās generatōis ⁊ mutatōis ⁊ ordinē generatōis ⁊ mutatōis. ⁊ formas q̄bꝫ generat̄ vl̄ mouet̄ substātiales vel accn̄tales. oīa ista sortit̄ ex diuine mētꝫ stabilitate. Hec em̄ mēs diuīa ꝯposita. i. stabilita. ī arce. i. ī altitudine sue simplicitatꝫ statuit rebꝫ gerēdis. i. fiēdis multiplicē modū q̄ modꝰ cū ꝯspicit̄. i. ꝯsiderat̄ in ipsa puritate diuīe intelligētie. i. ꝑm esse q̄d hꝫ in itellectu diuino noīat̄ ꝓuidētia cū ꝟo iste modꝰ refertur ad ea mouet ⁊ disponit a veteribꝫ idē ab antiq̄s fatum appellatū est. ¶ Notandū q̄ oīa a prīo sunt mutabilia. aliq̄ mouent̄ ꝑm substātiam vt generabilia ⁊ corruptibilia q̄ntū ad illa dicit Oīm generatio rer. Alia aūt sūt mutabilia ꝑm locuꝫ ⁊ nō ꝑm subaꝫ. vt corpa celestia. q̄ntū ad illa d̄t. Cūctosq; mutabiliū naturaꝝ ꝓgressus. Alia sūt mutabilia solū ꝑm opatōeꝫ. s. ꝑm itelligere ñ ꝑm subaꝫ nec ꝑm vbi ꝓprie sic̄ itelligētie. q̄ntū ad illas d̄t. Et q̄cq̄d aliq̄ mouetur mō. Alit̄ exponit̄ q̄ ī rebꝫ mutabilibꝫ triplex ē dispositio. vna ē q̄ trāseūt de nō esse ad eē ꝑ generatōeꝫ. q̄ntū ad hoc dicit. Oīm generatio rer. Aut res ꝑmanēt in existētia ꝑ aliq̄d tp̄s postq̄ generate sunt q̄ntū ad illas dicit. Cūctosq; mutabiliū naturaꝝ ꝓgressus. Aut res ꝓcedūt de eē ad nō esse ꝑ corruptionē q̄ntū ad illas dicit. Et q̄cq̄d aliq̄ mouetur mō ¶ Notandū q̄ q̄dā dicūt fatū esse q̄ndā dispōeꝫ derelictā in rebꝰ iferioribꝫ ex actōe corpoꝝ celestiū ꝑm q̄m inferiora necessitantur ⁊ cōstringuntur ad īmobiles effectꝰ. ⁊ sic btūs Grego. in omel. epiphanie īprobat fatū dicēs Absit a fideliū cordibꝫ vt fatū esse aliq̄d dicamꝰ. s. necessitans inferiora qr sic oīa venirēt ex necessitate. Alio mō accipitur fatū ꝓ dispositione rer. ꝑm q̄m res depēdēt ex diuīa volūtate ⁊ ptāte. ⁊ sic fatuꝫ cōceditur aliq̄d eē. Est g̊ ꝓuidētia diuīa ordīatio siue dispō exn̄s in mēte diuīa q̄ cūcta īferiora sūt ꝓuisa ꝑm statū sue nature. Fatū aūt est dispō diuīa exn̄s ī rebꝰ mobilibus q̄ singula suis annectūtur ordibus vt magꝫ ptēbit. ¶ Que diuersa eē. Hic pōit dr̄aꝫ iter ꝓuidētiā ⁊ fatū assīg̃ndo diffinitōes vtriusq; Scd̄o oñdit q̄ vnū eoꝝ depēdet ex altero. ibi. Que lꝫ diuersa. Prīo dic̄

tis stabilitate sortit̄. Hoc in sue simplicitatis arce ꝯposita. mltiplicem rebꝰ gerendis modū statuit. q̄ modꝰ cū in ipa diuīe intelligētie puritate ꝯspicit̄ ꝓuidentia noīat̄. Cū ꝟo ad q̄ mouet atq; disponit refert̄ fatum a veteribꝰ appellatum est. Que diuersa eē facile liquebit siq̄s vtriusq; vim mēte ꝯspexerit Nā ꝓuidētia est ipa illa diuīa rō in sūmo oīm principe ꝯstituta q̄ cūcta disponit. Fatū

Que duo. s. fatū ⁊ ꝓuidētiā diuinā liq̄bit. i. patebit esse diuersa. si q̄s mē te ꝯspexerit. i. ꝯsiderauerit. vtriusq̄ vim. i. naturā ⁊ essentiā ⁊ diffiniens ꝓuidētiā d̄t. Prouidētia ē ipsa diuīa rō q̄ est in sūmo p̄ncipe oīm rerū cō stituta. q̄. s. rō cuncta disponit. Tūc diffiniēs fatū d̄t. Fatū ē dispositio in herēs rebꝫ mobilibꝫ. i. tp̄alibꝫ ꝑ quā dispositionē ꝓuidentia nectit q̄q̄ suis ordibꝫ. tē declarat istas diffinitōnes ex ꝓprietatibꝫ vtriusq̄ intēdens q̄ ꝓuidentia ꝯplectit̄ oīa simil̄. sed mā̄ifestū ē q̄ oīa nusq̄ sunt sil̄ nisi in mēte diuina. g̊ oportet q̄ ꝓuidētia sit rō exn̄s in mēte diuina. Ad fatuꝫ v̄o spectat vt ea q̄ fato subdunt̄ distribuant̄ ꝑ loca ⁊ tp̄a. ita q̄ ordo fatal̄ q̄ndā successionez tē poralē importat. tal̄ aūt successio nō ē nisi in ipsis rebꝫ mobilibꝫ. q̄re oportet q̄ fatū sit in rebꝫ mobilibus. vn̄ d̄t ī lr̄a. Prouidentia nanq̄ cuncta cōplectitur pariter. q̄uis diuersa ⁊ ī finita. Fatū v̄o digerit. i. diuidit singula distributa in motū locis formis tp̄ibꝫ. ita. s. vt hec tp̄alis explicatio q̄ ad fatum ꝑtinet adunata in ꝓspectu diuine mētꝭ sit ꝓuidentia. Eadē v̄o adunatio digesta id ē diuisa ⁊ explicata tp̄ibꝫ q̄ successionē important vocet̄ fatū. ¶ Notandū q̄ q̄r pri⁹ dixit q̄ diffinitio rer̄ faciendar̄ vt ē in intellectu diuīo d̄r ꝓuidentia. vt autem refert̄ ad res mobiles d̄r fatum. Posset alicui videri q̄ fatum ⁊ ꝓuidentia significarēt eandē rē sub diuersis rōnibꝫ. iō ph̄ia hoc excludēs ostendit ea realiter distingui ponens vtriusq̄ diffinitionem. ¶ Notandum q̄ cognitio dei hꝫ se ad res sicut cognitio artificis ad artificiata. Sicut g̊ omnia artificiata subduntur ordini ⁊ rationi artis. sic necesse est omnes res subdi rationi ⁊ ordini diuine ꝓuidentie ꝓpter q̄d ostenditur q̄ ꝓuidentia ē diuīa rō q̄ cuncta disponit. ¶ Notandū q̄ dispositio q̄ ponit̄ in diffinitōne fati accipit̄ ꝑ ordine. ⁊ d̄r ille ordo inherēs rebꝫ mobilibꝫ ad differētiam ordi-

vero inherens rebus mobilibus dispositio ꝑ quam prouidentia suis queq̄ nectit ordinibus. Prouidentia nāq̄ cūcta pariter q̄uis diuersa q̄uis infinita cōplectit̄. Fatum v̄o singula digerit in motum. locis formis ac temporib⁹ distributa. ut hoc tempalis ordinis explicatio. in diuine mentis adunata ꝓspectu prouidentia sit. Eadez v̄o adunatio digesta atq̄ explicata tempib⁹ fatū vocetur. Que licet diuersa sint. alterū tamen pendet ex altero. Ordo nāq̄ fatalis. ex ꝓuidentie simplicitate ꝓcedit. Sicut eīm artifex faciende

nis q̄ est in ipsa rōne diuina. quē iā vocam⁹ ꝓuidentiā. fm quē ordinē ꝓuidentia diuina annectit queq̄ suis ordinib⁹. s. vt illa eueniāt illo tpe. alia alio tpe. hec prius. illa posterius. ¶ Que licet diuersa sint. Hic oñdit q̄ licet fatū ⁊ ꝓuidētia differāt. tñ vnū depēdet ex altero dicens. Que licet sint diuersa. tñ alterū depēdet ex altero. s. fatū depēdet ex ꝓuidentia. nā ordo fatalis ꝓcedit ex simplicitate ꝓuidentie. sicut declarat in simili dicēs. Sicut em̄ artifex puto edificator formā faciende rei sicut dom⁹ mēte ꝑcipiēs. i. ꝓspiciens mouet. i. ꝓducit effectū opis. ⁊ q̄d simpliciter ⁊ p̄sentarie prospexerat mente. s. formā dom⁹ cū suis ꝑtib⁹ simul ducit ꝑ tēporales ordines supple ad effectū primo fundamentū. postea parietes. vltio tectū. Ita de⁹ ꝓuidētia sua singl'ariter. i. simpl'r ⁊ stabiliter disponit oīa facienda. sed fato id ē ꝑ fatuz ea disponit tpal'r admīstrat ¶ Notandū q̄ ꝓuidētia diuina hz esse in prima cā. fatū v̄o. in rebus causatis. Item ꝓuidentia diuina habet motū vnitū. quia ē ī vno simplici. s. in mente diuina. fatū aūt hz motū pluralitatis. qz in pl'ib⁹ causatiuis habet esse. Item fatum dependet a ꝓuidentia diuina sicut effect⁹ a sua causa. sed nō ecōuerso. sicut em̄ forma rei artificialis depēdet a forma p̄existente in mēte artificis ⁊ nō ecōuerso. sic fatū dependet a ꝓuidētia diuina. non aūt ecōuerso. ¶ Siue igitur famulātib⁹. Hic ponit diuersas opiniones circa fatum. ⁊ dicit. Siue fatum exerceatur q̄busdaz diuinis spiritib⁹ famulātib⁹ diuine ꝓuidentie. siue exerceatur anima siue tota natura inseruiente. siue exerceat motib⁹ corpoꝝ sydeꝝ. i. celestiū. siue angelica v̄tute siue demonū solertia. siue aliq̄b⁹ hoꝝ. vl' oīb⁹ h̄ ē incertū. tñ ist d̄ est

rei formā mēte ꝑcipiēs. mouet operis effectū. ⁊ q̄d simpliciter p̄sentarieq̄ ꝓspexerat ꝑ tpales ordies ducit. ita deus ꝓuidentia q̄dē singulariter stabiliterq̄ facienda disponit. Fato v̄o hec ipa q̄ disponit mltipliciter ac tpaliter admīstrat. Siue igit̄ famulātib⁹ q̄busdā ꝓuidentie diuinis spiritib⁹ fatū exerceat̄ seu aīa seu tota inseruiēte natura seu celestibus sideꝝ motib⁹. seu āgelica v̄tute seu demonū varia solertia: seu aliq̄bus horuz. seu oīs fatalis series texitur. illud certe manifestum est. immobilem simplicemq̄ gerendarum formā rerum esse prouidentiā. Fatū vero eoꝝ q̄ diuia simplicitas

certũ ꝓuidentiã diuinã eẽ immobile ⁊ simplicẽ formã reꝝ gerẽdaꝝ i. fiendaꝝ. sed fatũ eẽ mobilẽ nexũ i. dispõez. ⁊ ordinẽ tꝑalẽ eoꝝ q̃ diuĩa simplicitas disposuit gerẽda. i. ꝓducẽda. ¶ Notandũ ꝙ fatũ est tꝑalis dispõ rerũ in cõtũ ea q̃ ꝓuisa sũt a deo ꝓducunt ad effectũ mediãtibꝫ causꝭ secũdis administrãtibꝫ. de q̃bꝫ causis diuerse fuerũt opiniões. q̃s boe. tãgit in lr̃a. sed nullam eaꝝ affirmat. Nã q̃dam antiquoꝝ dicebãt fatuz exerceri mediantibꝫ diuinis spiritibꝫ. deo famulãtibꝫ. Alij dicebant ipsuz exerceri ab aĩa mũdana sicut platonici. qđ alij exponũt de aĩa hũana qꝛ ꝑ ipam tãq̃ ꝑ cãz secũdã exarcent actꝰ liberi arbitrij q̃ sub ꝓuidẽtia cadunt. Alij dixerũt fatũ exerceri tota natura ĩseruiẽte intelligẽtes ꝑ totam naturã ꝯplexionẽ oĩum elementoꝝ. Alij dicũt fatum exerceri motibꝫ corpoꝝ celestiũ sicut astrologi Alij ꝙ ꝑ variã solertiã demonũ. et dicunt demones in ꝓposito ipũs habitãtes circa humectã ꝑtẽ aeris. ſm doctrinã q̃rundã platonicoꝝ q̃ dicunt cacodemões. i. malũ sciẽtes. Alij dicũt fatũ exerceri angelica ꝟtute. ¶ Ubi notandũ ꝙ ĩ prima opiniõe fatũ đr exerceri mediãtibꝫ spiritibꝫ deo famulãtibꝫ. qđ ẽ intelligẽdũ de spiritibus oĩa disponẽtibꝰ. sed ĩmobiliter ꝑmanẽtibꝫ. Qđ aũt đr in quinta opiniõe fatũ exerceri ꝟtute ãgelica. intelligẽdũ est de angelis siue spiritibꝫ applicantibꝫ se diuersis locis missis ĩ mĩsteriũ. Angelꝰ em̃ nũciꝰ interp̃tatur. ⁊ est nomẽ officij nõ nature ſm b. Grego. ¶ Quo fit vt oĩa. Hic infert q̃ndã cõclusionẽ circa fatũ ⁊ ꝓuidentiã. scđo declarat eaz in exẽplo ibi. Nã vt orbiũ. Primo đr. Exq̃ dictũ ẽ fatũ depẽdere a ꝓuidẽtia diuĩa Quo fit. i. ex q̃ sequit. vt oĩa q̃ subsunt fato etiam ꝓuidẽtie sint subiecta. Cui etiã ꝓuidentie ipm fatũ subiacet. sed nõ ecõuerso. qꝛ q̃dam q̃ locata sunt sub ꝓuidẽtia sup̃ent seriẽ fati. s. ea q̃ mediate ꝑ deũ admĩstrant sic̃ creatio reꝝ. ⁊ glĩficatio creaturaꝝ rõnaliũ. Ea ꝟo q̃ sũt ꝓpinq̃ ꝑme diuĩtati stabilr̃ fixa. i. ĩmobilia. Hec excedũt ordinẽ fatal̃ mobilitatꝭ. i. mutabilitatis. ¶ Notãdũ ꝙ fatũ depẽdet a ꝓuidentia sic̃ effectꝰ a sua cã. necesse ẽ illa

gerẽda esse disposuit mobilẽ nexum atq̃ ordinẽ tꝑalẽ quo fit vt oĩa q̃ fato subsũt ꝓuidentie quoq̃ subiecta sint cui ipm etiã subiacet fatũ. q̃daz vero q̃ sub prouidentia locata sunt fati seriem superent Ea vero q̃ sunt prime propinqua diuinitati stabiliter fixa. fatalis ordinez mobilitatis excedũt. Nam vt orbium circa eundez cardinẽ sese vertentiũ q̃ ẽ intimꝰ ad simplicitatẽ medietates accedit ceterorũq̃ extra locatoꝝ veluti car

q̃ depẽdent a fato etiã a ꝓuidẽtia depẽdere. nõ aũt ecõuerso: qꝛ effectꝰ nõ adeq̃tur sue cãe, ꝓuidẽtia aũt ad diuinũ ĩtellectũ spectat. fatũ ꝟo ad ea q̃ in creaturꝫ gerunt. ¶ Nã vt orbiũ. Hic declarat illã ꝯilusiõez ꝑ exẽpluz oñdens quõ q̃dã subiacẽt fato magꝫ. q̃dã minꝰ. ⁊ q̃dã totalr excedunt fatũ. scdo ex dictꝫ ꝯcludit hitudinẽ fati ad ꝓuidẽtiã ꝑ q̃dã silia ibi. Igit vti ẽ. dt prio. Nã sic orbiũ i. circuloꝝ ꝟtentiũ. i. mouentiũ se circa eũdẽ cardinem. i. axẽ. ille q̃ ẽ intimꝰ. i. vicinior siue ꝓximior axi accedit ad simplicitatẽ medietatis. i. axis vl cẽtri. qꝛ tardiori motu mouet. ⁊ iõ magis accedit ad ĩmobilitatem axis. ⁊ iste circulus respectu exterioꝝ hz se ad modũ cẽtri circa q̃d exterior ꝟsat. vñ subdit. ꝙ ẽ veluti q̃dã cardo. i. cẽtrũ ceteroꝝ orbiũ extra locatoruz circa quẽ ꝟsent. sicut mediolꝰ in rota adheret axi. ⁊ ẽ sicut cardo q̃dã circa quẽ voluunt canti ⁊ radij. Extimꝰ ꝟo. i. vltimꝰ orbis exterior. rotatus. i. motꝰ maiore ãbitu tãto explicat ãplioribꝫ spacijs q̃nto discedit ita media indiuiduitate. pũcti. i. cẽtri. siq̃d ꝟo illi medio se ꝯnectat illꝫ cogit idẽ ꝯpellit ĩ simplicitatẽ ĩmobilitatẽ axis ⁊ cessat diffundi ⁊ diffluere per magnũ spaciũ. ¶ Silr illꝫ q̃d lõgiꝰ a prima mẽte discedit. sicut creature corruptibiles maioribꝰ nexibꝰ fati ĩplicat. ⁊ tãto magꝫ aliq̃dẽ libeꝝ a fato q̃to vicinꝰ petit. i accedit illũ cardinẽ reꝝ. s. deum. ꝙ si firmitate supne mẽtꝫ heserit supgredit necẽitatẽ fati. Nota q̃to magꝫ entia sũt ꝓpinq̃ prio causato minꝰ sꝫ mutabilia. ⁊ q̃to r̃motiora tãto magꝫ mutabilia. qꝫ dclarat phia exẽplo diuersoꝝ circloꝝ ab eoꝫ cẽtro ductoꝝ ĩ q̃bꝰ circulꝰ r̃motior a cẽtro mior ẽ ⁊ velociꝰ mouet. qꝛ maiꝰ spaciũ ꝑtrãsit ĩ eq̃li tpe. q̃ ãt ẽ vicinior cẽtro tardiꝰ mouet minꝰ spaciũ ꝑtrãseũdo. circuli ꝟo medij medio mõ se hñt. ⁊ ẽ optia ꝯpatio cẽtri circuli ad creatorẽ. Sic ẽm cẽtꝝ ẽ idiuisibile ⁊ ab ipo possẽt plres circuli ꝓcedere. ita creator vnꝰ ⁊ idiuisibil exñs ĩfinita creat ⁊ gubnat ¶ Igit. h p. ꝯcludit hitudiez fati ad ꝓuidẽtiã dinã ꝑ q̃dã

do q̃dã circa quẽ ꝟsent existit. Extimus ꝟo maiore ãbita rotatꝰ quãto a pũcti media ĩdiuiduitate discedit tanto ãplioribꝰ spacijs explicat. Si q̃d ꝟo illi se medio ꝯnectat ⁊ societ ĩ simplicitatẽ cogit. diffũdiq̃z ac diffluere cessat. Silr rõne qꝫ lõgius a prima mente discedit. maioribꝰ fati nexibꝰ implicat. Ac tãto aliq̃d fato libeꝝ est quãto illũ reꝝ cardinẽ vicinius petit qꝫ si supne mẽtis heserit firmitati. motu carẽs fato quoq̃z supergredit necessitatẽ. Igit vti est ad intellectũ rõcinatio. ad id qꝫ est. id qꝫ gignit. Ad eternitatem tempus

similia. ⁊ dicit. Series fati ita ē. i. ita se hz ad stabilē simplicitatē diuine ꝓuidētie sicut rōcinatio se hz ad intellectū ¶ Ubi sciendū ꝙ illd q̄d intellect⁹ simplici ꝟitate intelligit rōcinatio ꝑ modū discursus ⁊ successiue apꝑhēdit. Etiā fatū se hz ad ꝓuidentiā sicut illd q̄d gignit hz se ad illud q̄d est. ¶ Ubi sciēdū ꝙ illud qd gignit ē in q̄dā fluxibilitate ⁊ motu. qd ꝟo actū est genitū ē i q̄dā ꝑmanētia. etiā habet se fatū ad ꝓuidētiam sicut temp⁹ ad eternitatem. Ubi sciendū ꝙ in tpe est successio ꝑtiū tpis pñtꝫ preteriti ⁊ futuri. eternitas aūt est sine successione tota simul ex istēs Itē fatū habet se ad ꝓuidentiā sicut circulus ad medium punctū. Ubi sciēduz ꝙ circulus distendit ⁊ ꝑ ptes diuidit mobilis exñs. pūctū āt est īmobile ⁊ indiuisibile. qꝛ ex primo eucludis punctū est cuius ꝑs non est

ad punctū mediū circul⁹: ita est fati series mobilis. ad prouidētie stabilē simplicitatē. Ea series celū ac sydera mouet elementa in seinuicem tpat: ⁊ alterna cōmutatōe transformat. Eadez nascentia occidentiaqꝫ oīa ꝑ sil'es fetuuz seminūqꝫ renouat progressus. Hec act⁹ etiā fortūasqꝫ hoīm indissolubili causaꝝ ꝯnexiōe ꝯstringit. q̄ cū ab īmobil' ꝓuidentie proficiscant exordijs: ipas quoqꝫ īmutabiles necesse est eē. Ita em̄ res optīe regūt si manēs in diuīa mēte simplicitas indeclinabilē causarū ordinē ꝓmat. Hic ꝟo ordo res mutabiles: et alioq̄n temere fluituras propria incōmutabilitate coerceat

¶ Ea series celuz ⁊c. Hic ph̄ia oñdit que sint illa q̄ fato disponunt. scdo cōcludit ꝙ illa q̄ ītellectui cōfusa vident in diuīa gubernatōe sunt rōnabiliter ordinata. ibi. Quo fit. Primo dt. ea series fati de q̄ dictū est. mouet celū ⁊ sydera. tpat elemēta in seinuicē ne total'r se corrūpant. ⁊ trāsformat ipa alterna ꝯmutatione ita ꝙ ex aq̄ fiat aer. ⁊ ecōuerso. ⁊ eadē series fati renouat oīa nascētia ⁊ occidētia idē mouētia ꝑ sil'es ꝓgressus fetuū q̄ ad aīalia. ⁊ seminū q̄ ad vegetabilia. ⁊ fatū etiā ꝯstringit indissolubili ꝯnexione cāꝝ act⁹. i. opatōes ⁊ fortunas hoīm. q̄ oēs res cū ꝓficiscant. i. ꝓcedāt ab exordijs diuīe ꝓuidētie necesse ē eas eē īmutabiles. ita em̄ res optīe regunt si simplicitas manens ī diuina mēte ꝓmat. i. explicet. indeclinabilē. i. īmutabilē ordinez cāꝝ. Hic aūt ordo diuīe ꝓuidētie coerceat ꝓpria incōmutabilitate res mutabiles et alioq̄n temere. i. casualiter fluituras. ¶ Notandū ꝙ fatū ꝯsiderat dupl'r.

vno mō vt est in cauſ scōis q̄z ordo z diſpō ōr fatū. z sic fatū est mobile. z res fato subiacētes sunt mobiles. Alio mō ꝓsiderat fatū fm q̄ depēdz a puidētia diuia q̄ oīno imobilē. z sic fatū sortit imutabilitatē. z sic etiaz res fatales vt sic fm subaz sūt imobiles ¶ Notādū q̄ si aliq̄d possit ōclinare ab ordine puidētie. tūc puidētia dīna deficeret a suo effectu. z ꝰ redd̄ daret ī ipotētiā regētis. Et si dicis si oīa subiacēt puidētie diuine. q̄ oīa eueniunt ex necessitate. Dicendū q̄ ñ. q̄ deꝰ puidet res sicut sunt future. q̄dā preuidet necessario euenire. z q̄dā cōtingenter. z ō ꝰ magis ī q̄nto huiꝰ.

Quo fit vt tāetsi vobis hūc ordinē mīme ꝓsiderare valētibꝰ. ꝓfusa oīa pturbataq̄ videāt. nihilominus tñ suus modꝰ ad bonū dirigens cūcta disponit. Nihil est eñ qđ mali causa nec ab ipīs q̄dem improbis fiat. quos vt vberrime demonstratū est. bonū q̄rentes prauus error auertit nedū ordo de summi boni cardine ꝓficiscens a suo quēquem deflectat exordio. Que vero inquies pōt vlla iniquior esse cōfusio q̄z vt bonis tum aduersa : tum prospera. malis etiā tum optata tum odiosa contingant Num igitur ea mentis integritate hoies degūt. vt quos probos

¶ Quo fit. hic pbia oñdit q̄ ea que apparent ī reb ꝓfusa ī diuina gubernatōe sūt ordinata. dicēs. Quo fit. i. ex ꝰ q̄ dīna puidentia ineuitabilē ordinē reb ꝓstituit sequitur vt z si vobis minime valētibꝰ ꝓsiderare hūc ordinez rerū videant vobis oīa cōfusa z pturbata. nihilominꝰ tñ modꝰ suꝰ. idē ordo ppriꝰ diuīe puidētie. disponit cūcta dirigēs ea ad bonū. nihil eñ est qđ cā mali fiat. nec etiā ab ipsis iprobis q̄s bonū querētes prauꝰ erroꝛ auertit. vt priꝰ demōstratū ē. nedū. i. multo minꝰ. ordo fatalis ꝓficiscēs de cardie sūmi boni. i. ab ipo deo. deflectat a suo exordio. i. a deo q̄ est finis z ꝓncipiū oim. ¶ Notādū q̄ ōt malos nihil facere cā mali. cuiꝰ oppositū ptz multi eñ mali seipos interimūt. Dicēdū q̄ nullꝰ opaꝛ respiciēs ad malū qđ oīa bonū appetūt. Si aūt q̄s malū opaꝛ ꝰ ꝓtingit sub fantasia mali. Aliq̄s in magꝝ anxietate existēs. estimat esse bonū fugere anxietatez. z nihil aliud ipse ꝓsiderans sequit hāc estimatōez seipm interficiēs. z talis priuans se bono ducitur fantasia boni. q̄ tunc putat bonum esse effugere anxietatē priuatione vite. ¶ Que ꝓ inquies. Hic pbia soluit q̄stiōez q̄re bona malis z mala bonis contingāt. z primo ostendit hoc in generali. se

cundo magis in speciali ibi. Sed si aliq̄s. Primo assig̃t cām p̄dicti acci dentis ex defectuoso iudicio hoīm scd̄o ex ꝯtrario iudicio dei ⁊ hoīm. ibi Ni vt pauca. Primo facit qd̄ dictū est. scd̄o declarat ꝑ se sil̄e. ibi. Nō em̄ dissil̄e. Prīo d̄t. O boeti tu inq̄es q̄ pōt esse vlla iniq̄or ꝯfusio q̄ vt bōis aliqñ ꝓspa. aliqñ aduersa ꝯtingāt i eueniāt. cū sp̄ bonis deberēt ꝓspa eue nire. ⁊ malis ꝑ ꝯtriū aliqñ ꝯtingant optata aliqñ odiosa cum sp̄ malis deberēt odiosa euenire dic̄ ph̄ia. Nunq̄d homīes degunt. i. viuūt ea integritate. i. integro iudicio mentꝭ. vt necesse sit eos eē ꝓbos q̄s ipsi censuerint. i. iudicant esse tales. Atq̄ ꝓ certe in hoc depugnāt. i. ꝯtrariant̄ iudicio hoīm. vt quos alij premio. alij arbitrant̄ dignos supplicio. sed cōcedam⁹ vt aliq̄s possit discernere bonos et malos. Nunq̄d ip̄e poterit ītueri illam intimam tēperiē. i. interiorem cōditionē ⁊ q̄litatem anīoꝝ velut solet dici in corpib⁹. q. d. Ego

improbosve cēsuerit. eos quoq̄ vti existimāt eē necesse sit. Atq̄ ī hoc hominum iudicia depugnāt vt quos alij p̄mio: alij supplicio dignos arbitrant̄. Sz ꝯcedam⁹ vt aliq̄s possit bonos malosq̄ discernere. Nū igit̄ poterit ītueri illā intimā tēperiē (velut ī corpib⁹ dici solet) aīoꝝ. Nō em̄ dissil̄e ē miraculū nesciēti cur sanis corpib⁹ his q̄dē dulcia. ill̄ v̄o amara ꝯueniāt Cur egri etiā leuib⁹. q̄dā v̄o acrib⁹ adiuuant̄. At hoc medic⁹ q̄ sanitatis ip̄i⁹ atq̄ egritudinis modū tp̄amentūq̄ dinscit mīme mirat̄ Quid v̄o aliud aīoꝝ sal⁹ videt̄ esse q̄ probitas. Quid egritudo q̄ vicia. q̄s aūt ali⁹ vel seruator bonorū

loquor de animis s̄m q̄ hoīes cōsueuerunt loq̄ de corpib⁹. ¶ Notandū q̄ ꝓpter defectuosum iudiciū hoīm ꝯtingit q̄ iudicāt eos esse bonos q̄ mali sunt ⁊ ecōuerso. Si g̃ iudicant malos esse bonos. ⁊ si illis eueniant mala putant bonis euenire malā. ⁊ si bonis quos iudicant malos eueniant bōa putant malis euenire bona. Et ideo sepe putant bonos deprimi cum mali deprimuntur iudicātes malos eē bonos. ⁊ putant malos extolli cū boni extolluntur. q̄r iudicant bonos esse malos. ¶ Nō em̄ dissil̄e est miraculū Hic ph̄ia declarat hoc ꝑ sil̄e di. Istd̄ miraculū nō ē dissil̄e. imo valde simile ad ꝓpositum nesciēti alicui cur sanis corpib⁹ his conueniant dulcia his amara. etiam nesciēti alicui cur quidā egri adiuuant̄ leuib⁹. q̄dā acer his. lz hoc videat̄ mir̄ nesciēti. tamen medic⁹ de hoc non mirat̄ q̄ cogno

scit modū ⁊ tp̄amētū sanitatis ⁊ egritudis. sicut silr̄lz hō ignoret q̄d ꝯueniat malis ⁊ bonis. tñ deꝰ q̄ ē scrutator cordiū ista ꝯgnoscit videns ꝙ bonis aliqñ ꝯueniūt aduersa. malis qñq; ꝓspa. ideo sic eis distribuit. ⁊ hoc est quod subdit applicādo silitudinē ad animū dicēs Quid em̄ aliō videtur. i. apparet esse salꝰ aīoꝝ q̄ꝫ ꝓbitas. q̄d aliud est egritudo aīoꝝ q̄ꝫ vitia.

vel malorum depulsor q̄ꝫ rector ac medicator mentiū deꝰ q̄ cū ex alta ꝓuidētie specula r̄spicit. q̄d vnicuiq; ꝯueniat agnoscit. ⁊ qd̄ ꝯuenire nouit accōmodat. Hinc iā fit illud fatalis ordis insigne miraculū cuz a sciēte gerit̄ qd̄ stupeāt ignorantes. Nam vt pauca q̄ rō valet humana de diuina ꝓfunditate ꝑstringaz. De hoc quē tu iustissimū ⁊ eq̄ seruantissimū putas om̄ia sciēti prouidētie diuersū videt̄. Et victricē q̄dē causam dijs. victaz vero cathoni placuisse.

⁊ q̄s aliꝰ ꝯseruator ē bonoruz et depulsor maloꝝ q̄ꝫ deꝰ rector ⁊ medicator mentiū. Qui cum respicit ex alta specula ꝓuidentie ip̄e agnoscit quid vnicuiq; cōueniat ⁊ q̄d nouit conuenire. hoc accōmodat. hic id ē ex hoc qd̄ dictuz ē. Fit insigne miraculū ordis fatalis. i. fit illud qd̄ admirātur homines in ordie fatali cū sciente. i. a deo illud geritur. i. fit qd̄ ignorantes stupeant id ē admirantur.

¶ Notandū ꝙ est bona cōparatio sanitatis ⁊ egritudis corporalis ad medicū ⁊ ꝓbitatis ⁊ vitij aliorꝝ ad deū. Sicut em̄ medicꝰ cognoscēs cās sanitatis ⁊ egritudinis. scit q̄d cōueniat sano ⁊ egro alijs ignorātib; ⁊ mirātib;. sic deꝰ cognoscēs q̄litatē aniorꝝ scit q̄d bonis cōueniat ⁊ q̄d malis ⁊ vnicuiq; sibi ꝯueniēs tribuit qñq; malis ꝓspa. bonis aduersa de q̄ stupēt ignorātes. ¶ Notandū ꝙ specula d̄r locus altus aptus ad circūspiciendum. ⁊ quia deꝰ ꝑ ꝓuidentiā oīa circūspicit. iō silitudiarie ip̄a ꝓuidētia d̄r specula. ¶ Notādū ꝙ qr hoīes ignorant q̄ sunt boni ⁊ mali ignorāt etiā q̄d vnicuiq; ꝯueniat. iō aliq̄ credūt̄ cōuenire bonis. q̄ tñ s̄m iudiciū dei eis ñ cōueniūt. ⁊ iō hoīes mirātur q̄re deꝰ eis nō attribuat q̄ videntur eis attribuenda. Ideo d̄t ph̄ia ex dictꝫ ꝯtingit hoc miraculū ꝙ ignorātes stupēt q̄ fiūt a deo sciente.

¶ Nam vt pauca. Hic ph̄ia oñdit ꝙ bonis mala ⁊ malis bona ꝯtingūt ex ꝯ̄rio iudicio dei ⁊ hoīm dicēs. Vt ego pauca ꝑstringā q̄ hūana rō valet. s. accipere de diuina ꝓfunditate. illud supple declarabo. O Boeti de hoc supple homine. quem tu putas esse iustissimū ⁊ seruātissimuz eq̄ id ē eq̄tatꝫ diuersū videt̄. i. aliter videt̄ ꝓuidētie sciēti oīa. i. deo. quod con/

firmat autoritate lucani. q̄ describēs bellū inter pōpeiū ⁊ iuliū cesarē cum q̄rere ꝛ ab eo cui⁹ cā essz iustior. dixit. Victrix cā dijs placuit. sed victa cathoni. Vñ dt victricē cām. s. iulij cesaris placuisse dijs. victā ꝟo cām. scz pōpeij placuisse cathoni. admonuit lucan⁹ noster familiaris. ex q̄ ꝯcludit ea q̄ ꝯ spem hoīm veniūt eē ꝯfusionē ī opiniōe hoīm. nō tñ ī re di. Quicq̄d igit videas geri. id ē fieri vl' euenire ꝯ spem hoīs cāz ignorātis id in rebus ē rectus ordo. sed opinioni tue ē ꝑuersa confusio. ¶ Nota ꝙ catho vticēsis ꝓpter suā sapientiā ⁊ ꝟtutē maxime autoritatis fuerat in populo. Cuz aūt iulius pugnaret ꝯ pōpeiū. catho iudicauit pōpeiū eē iustū attribuit sibi cāz victricē. Alij aūt iudicabāt iulium eē iustū attribuentes sibi cām victricez. Ex q̄ patet ꝙ de eodē contrario mō iudicabāt dij ⁊ hoīes sapientes qui cathonē sequebantur.

familiaris nr̄ lucanus admonuit. Hec igit quicq̄d circa spem videas geri. reb⁹ q̄dē rect⁹ ordo est. opiniōi ꝟo tue ꝑuersa ꝯfusio. Sed sit aliq̄s ita bene morat⁹ vt de eo diuinū iudiciū pariter humanūq̄ ꝯsentiat. sz est animi virib⁹ infirm⁹ Cui si quid eueniat aduersi. desinet colere forsitan innocentiā per quā non potuit retinere fortunam. Parcit itaq̄ sapiens dispensatio ei quem deteriorem facere possit aduersitas. ne cui non conuenit laborare patiatur.

¶ Sed sit aliq̄s. Hic ph̄ia assigt cās spāles q̄re bonis ⁊ malis indifferēter eueniūt nūc ꝓspa nē aduersa. Scdo excusat se d̄ āpliori ꝑtractōe hui⁹ modi cāz. scda ibi. Neq̄ eīfas. Prīo declarat ītētū suū de bōis. scdo d̄ malis. ibi. Nā id q̄z. Prīo assigt cām q̄re aliq̄b⁹ bonis nō eueniūt mala. scdo q̄re aliq̄n eis ꝯtingūt mala. ibi. Alijs mixta. Prīo oñdit q̄re bonis ñ contingant mala. secūdo quare contingāt eis q̄nq̄ bona. ibi. Fit aūt. Primo assigt duas cās q̄re bonis nō eueniāt mala. secūda ibi. Est alius. Prima cā est īfirmitas animi alic⁹ boni. cui si aduenirет aduersitas ip̄e deterioret Vñ dt ī lr̄a. Sz sit. i. ponam⁹ ꝙ aliq̄s sit ita bñ moratus. i. morigerat⁹ ꝙ diuinū ⁊ hūanū iudiciū ꝯsentiat de eo. forsan ip̄e ē infirm⁹ virib⁹ anī ñ potēs resistere aduersitatib⁹. cui si eueniat q̄d. i. aliq̄d auersi. forsā desinet colere īnocētiā. i. exercere ꝟtutē ꝑ q̄m ñ potuit retīere fortūaz. qz īputabit sue īnocētie ꝙ ꝓspitas sua recessit. quēadmodū legit d̄ iob. cui vxor sua īppabat di. Adhuc ꝑmanēs ī siplicitate tua bñdic d̄o ⁊ morere. ꝑcit itaq̄ illi sapiēs dispēsatō. i. ꝓuidētia dei q̄ aduesitas possit facere deteriorē ne patiat eū

Prosa sexta

laborare aduersitate cui nō ꝓuenit. ¶ Notandū ꝙ q̄dā boni sunt ita imbecilles animi ꝙ ex modica tētatōe aduersitatis murarent. q̄d videl ōt pcipsis ne eos aduersitate deiciat. Ūñ apls Fidel de q̄ nō patit vos tentari ;ultra id q̄d potestis. ¶ Est ali cunctis. Hic assignat aliā cām quare q̄busdā bonis nō aduenīāt mala dicēs. Est ali hō absolut. i. pfect cunctis ꝟtutib et sanct z ꝓxi deo hūc hoiez ꝓtingi. i. tāgi aliq̄b aduersis, puidētia diuina iudicat nephas adeo. i. intantū vt nō sinat ipz agitari morbis corporeis. qō cōfirmat autoritate cuiusdā phi dicēs. Nā vt ait q̄dā phs excellentior me. cui autoritatem ponit in greco q̄ tantū sonat i latino corp viri sacri edificauerūt ꝟtutes. s. pseuādo ipm ab aduersis. ¶ Nota ꝙ secūda cā q̄re aliq̄b ñ aduenīūt aduersa est excellēs scitias ipsoz sicut em de excellenter malos nō tm punit in futuro. sz etiaz in p̄senti. sic aliq̄s excellenter bonos nō tm p̄miat in futuro sed i p̄senti ab aduersitate custodit. ¶ Notādū q̄re phia dicat q̄dā excellētior me dixit. cū nulli sit excellētior phia. ¶ Dicēdū ꝙ lra sic dz exponi. Nā q̄dā phs excellētior aliis phi losophis me. i. p me phiam dixit. ¶ Fit aūt sepe. Hic oñdit q̄re bonis sepe ꝓtingāt bona dicēs. Fit aūt. i. ꝓtingit sepe vt sūma rex regēda. i. prīcipat regēdi res deferatur. i. ꝓcedatur bonis. i. phis. nō tm, ꝓpter vtilitatē bonoz hoīm. sz vt iprobitas exuberās. i. abūdās maloz. retundat. i. ꝓpescat vt reprimat. Tūc assignat cām q̄re bonis q̄nq̄ ꝓtingāt mala dicēs Aliis. i. bonis de distribuit q̄dā mixta. i. nūc bona nunc mala, ꝓ q̄litate aniox. q̄sdā em bonos deus remordet aduersitatib ne luxurīet. i. supbiāt lōga felicitate. i. pspitate. Alios bonos patit agitari. i. vexari duris. i. aduersitatibus. vt ꝟtutes aniī ipoz ꝓfirmēt vsu z exercitatiōe patie. vt ptz in

Est ali cūctis ℣tutib absolut sanctusq̄ ac deo proxim; hūc ꝓtigi q̄buslibet aduersis nefas prouidētia iudicat a bo vt ne corpeis q̄dez morbis agitari sinat. Nā vt q̄dā me quo q̄ excellētior ait. Viri scti corp edificauerūt ℣tutes. Fit āt sepe vti bonis sūma rerū regēda deferat; vt exuberās retūdat ip̄probitas. Alijs mixta q̄dā pro aioz qualitate distribuit. Quosdā remordet ne lōga felicitate luxurient. Alios duris agitari vt virtutes animi patiētie vsu atq̄ exercitatiōe ꝓfirment. Alij pl equo metuunt quod ferre possunt. Alij pl equo despiciūt qō ferre nō

Job. Alij pl⁹ eq̄ metuūt qd̄ bñ ferre pñt. sicut Thomas formidauit in-
gressum in die dicēs. Dñe mitte me q̄ vis p̄ter q̄ ad indos. Alij pl⁹ eq̄
despiciūt qd̄ ferre nō pñt. qr q̄i p̄sumēdo despiciūt tētatōes. q̄s tñ ferre nō
pñt. Ut sctūs petr⁹ q̄ dixit. Et si oportuerit me mori tecum nō te negabo
q̄ ad tētationē ⁊ accusationē ācille xp̄m negauit. hos virosq̄ de⁹ ducit. i.
tētat tristib⁹. i. aduer
sitatib⁹. in exp̄imētū
sui. i. in recognitiōez
sui. vt sciāt quid pos
sint et q̄d nō possint
⁊ nōnulli. i. aliq̄ eme
runt p̄cio mortis ve
nerādū nomē seculi
sicut martires. Qui
dā inexpugnabiles sup
plicijs p̄tulerūt cete
ris exēplū. v̄tutē esse
inuictam a malis q̄
oīa q̄ recte ⁊ disposi
te fiāt ex eoꝝ bono q̄
bus accidere vident̄
nulla ē dubitatio.
¶ Notādū q̄ q̄dam
pl⁹ timēt q̄ tiere de
berent aliq̄m aduersi
tatē de q̄b⁹ d̄r ī psal.
Trepidauerūt timo
re vbi nō erat timor.
Talib⁹ de⁹ immittit
aduersitates q̄b⁹ resi-

pñt: hos ī exp̄imentū sui tristib⁹ du
cit. Nōnulli venerādū secl̄i nomen
gl̄iose p̄cio mortis emerūt. Quidā
supplicijs inexpugnabiles exēplū
ceteris p̄tulerūt. inuictā malis esse
virtutez. Que q̄ recte atz disposite
⁊ ex eoꝝ bono q̄b⁹ accedere vident̄
fiāt nll̄a dubitatio est. Nā illd̄ quo-
q̄ qd̄ improbis nūc tristia nūc op-
tata proueniūt. ex eisdez ducit̄ caus̄
ac de tristib⁹ q̄dem nemo mirat̄: q̄
eos malo merito oīes existimant:
quoꝝ q̄pez supplicia: tū ceteros ab
sceleribus deterrent. tū ip̄os q̄b⁹ in
uehunt̄ emendāt. Leta v̄o magnū
bonis argumentū loquunt̄. Quid

stunt vt ꝯgscant se gr̄a dei posse resistere ei qd̄ timebāt. Alij aūt p̄sumen
tes de ꝓprijs virib⁹ despiciunt tētationes q̄si potētes resistere eis. illis de
us tētatiōes īmittit ⁊ p̄mittit eos succūbere vt ꝯgnoscāt q̄ fragil̄ sit hu
mana natura siue diuīa gr̄a. ¶ Nā illud q̄q̄. Hic assig̃t cās quare
malis qñq̄ bona qñq̄ mala cōtingant. Et p̄rio oñdit q̄re mal̄ ꝯtingant
mala. scd̄o quare bōa ibi. Leta v̄o. ¶ P̄rio d̄t Ex eisdē caus̄ ducit̄. i. pro-
bat̄ q̄ ī probis nūc proueniūt tristia. nūc optata. s̄z de tristib⁹ q̄ mal̄ eueni
unt nēo mirat̄. qr oēs estimāt eos s. malos eē meritos. i. dignos malo. q̄
rū maloꝝ supplicia ceteros deterrēt. i. terrore retrahūt a sceleribus. ⁊ ipsos
malos emēdāt q̄b⁹ inuehunt̄ supplicia ¶ Notādū q̄ p̄hia innuit tres cās
quare malis eueniūt mala. Prima est qr oēs hoīes estimant eos dignos
malo. Scd̄o. qr p̄ supplicia maloꝝ alij a malo retrahunt̄. Tertia cā quia

mali supplicijs emendātur ¶ Leta ꝟo magnū bonis argumentum loquuntur. Hic assignat causas quare malis bona eueniant. Secundo soluit tacitam questionem siue obiectionem. ibi. Nam vt probis Primo dicē Leta ꝟo. i. prospa que malis eueniunt loquuntur id ē iudicant bōis magnum argumentū quid iudicare debeant de hmōi felicitate. quam sepe cernant famulari improbis. Habent em̄ probi ex hoc certissimū argumētū. ꝙ illa non est vera felicitas que malis aduenit. sed falsa deceptō Tunc assignat primā cām quare deus malis cōcedit bona ⁊ prospa ꝙ q̄dē mali ꝑ prospa p̄seruātur a peioribus scelerib⁹ ne fiant fures vel raptores ⁊ dt. In quare ꝙ malis eueniant prospa illd credo dispensari i. dispēsatione ordinari ꝙ forsitā natura alicuius mali est tā preceps ad malum ⁊ importuna vt inopia reifamiliaris id ē paupertas possit eū exacerbare. i. prouocare in scelera. scilicet ad furtum vel ad rapinam hui⁹ morbo diuina prouidentia medetur remedio collate pecunie. Tunc assignat secundam causam talem ꝙ ideo mal' eueniunt prospera vt prosperitate emendent vitam quasi timentes ne ꝓpter maliciam amittant prosperitatem. Unde dicit hic id est aliquis malus spectans. i. considerans consciam suā fedatā probris. i. maculatā vitijs. et ipse ꝯparans secū fortunā. i. prosperitatē suam forsitan ꝑtimescit vt cui⁹ rei scz prosperitatis iocundus est ei vsus illius fiat tristis amissio. ⁊ dum

de hmōi felicitate debeāt iudicare ꝙ famulari sepe improbis cernant In qua re illud etiā dispensari credo ꝙ forsitan alic⁹ tam preceps atz importuna natura est: vt eū in scelera potius exacerbare possit reifamiliaris inopia. hui⁹ morbo prouidētia collate pecunie remedio medet Hic fedatā probris ꝯscientiā spectans ⁊ secū fortunā suā ꝯpans forsitan ꝑtimescit: ne cuius ei iocūdus vsus est sit tristis amissio. Mutabit igitur mores: ac dum fortunā metuit amittere nequitiam derelinq̄t. Alios in cladē meritam p̄cipitauit indigne acta felicitas. Quibusdaz permissū puniendi ius: vt exercitiū bonis ⁊ malis essz causa supplicij.

metuit amittere fortunā derelinq̄t neq̄tiā. Tūc ponit tertiā cāz di. Alijs malis aduenit, ꝓspitas vt incidāt maiorē miseriā aduersitatis. qꝛ sic̄ dictū fuit. ij. li. ꝓsa. iiij. In oī aduersitate fortune infelicissimū genꝰ infortunij est fuisse felicē. Vñ dt in lr̄a. q̄ felicitas indigne aucta. Alia lr̄a hz acta. i. iducta. alios malos p̄cipitauit in meritā cladē. i. i miseriā. Et addit q̄ q̄busdā mal' ꝑmissum est id ē ꝯcessū. ius puniendi. i. ꝑtās. vt sit bonis cā exercitij i ꝟtutibꝰ ⁊ patiētia ⁊ malis sit cā supplicij.

¶ Nota q̄ felicitas q̄sdā p̄cipitat in cladē aduersitatis. Vñ Samariensis Promouet iniustos fortuna volubiles. vt q̄s Scādere precipites fec̄ ad ima roter. Nā g̃uiore ruit turrꝫ tumefacta ruina. Et g̃uis pulsat alta cip̄ssꝰ humū ¶ Et notādū q̄ boni ꝑ aduersitates in ꝟtutibꝰ ⁊ patiētia exercētur. vñ idē pauꝑ Hein. Aspa ferre decet maturāt aspa mentē. Et bñ matura plenius vua sapit. Per nimios estus gelidas trāsit ad vndas. Sicq̄ ꝑ oppositū, dulcia q̄rit homo.

Nā vt ꝓbis atq̄ ĩprobis nullū fedꝰ est ita ipsi inter se improbi nequeūt ꝯuenire. Quidni, cū a semetip̄is discerpentibꝰ ꝯscientiam vicijs quiq̄ dissentiāt, faciātq̄ sepe q̄ cū gesserit non fuisse gerenda decernant. Ex quo sepe summa illa prouidentia protulit insigne miraculū vt malos mali bonos facerent. nā dū iniqua sibi a pessimis q̄dez ꝑpeti vidēt̄ noxioꝝ odio flagrātes, ad ꝟtutis fru/

¶ Nā vt ꝓbis. Hic soluit q̄ndā obiectionē. scdo infert q̄ndā ꝯclusionem ibi. Ex q̄ sepe. Primo dt. Aliq̄s diceret. dixisti q̄ malis ē ꝯcessū ius puniēdi vt sint cā supplicij alijs malis. hoc non videtur veꝝ. qꝛ malus ñ punit malum cū sint sil'es. hoc soluit ꝓhia dicens. Sicut probis et ĩprobis nullū est fedus. i. ꝯcordia. qꝛ sꝑ inuicē ꝯriant. ita ipsi improbi neq̄unt ĩter se ꝯuenire. q̄dni. i. quare nō esset ita. cum q̄q̄. i. q̄libet mali dissentiāt a semetipsis vicijs discerpētibꝰ. i. distrahētibꝰ cōsciam ip̄oꝝ. ⁊ sepe mali faciant. q̄ cū gesserint. i. fecerint. decernāt. i. iudicēt. nō fuisse gerēda. i. facienda. Notandū q̄ intantū aliq̄s est bonus inq̄ntū seruat ordinē in vltimū finē q̄ finis ē summū bonū. ⁊ qꝛ illū finē ⁊ ordinē oēs boni seruant. iō oēs boni in eo q̄ boni sunt inuicē ꝯcordāt. mali aūt qꝛ hunc ordinem non obseruant et a semetipsis discordāt. mutuo sibi cōcordare non pñt

Ex q̄ sepe summa illa. Hic infert q̄ndā cōclusionē dicens. Ex q̄ mali puniunt malos ex hoc diuina prouidētia protulit insigne miraculuz. s. vt mali facerent malos bonos. quod declarat. Nā dū q̄dā mali vident̄ ꝑpeti

inq̃ a pessimis. ip̃i flagrãtes. i. ardẽtes. odio noxiorũ. i. dãnoꝝ suoꝝ. ip̃i rediere ad frugẽ ꝟtutis. i. ad vtilitatẽ. dũ tales studẽt se esse dissiles illis malis q̃s oderãt. ⁊ addit ꝙ sola diuia vis tal' ẽ cui mala sint bona. i. cedũt i bonũ. sic cũ mal⁹ facit malũ bonũ. vñ subdit. Cũ de⁹ vtẽdo ꝯpetẽter magis elicit effectũ alic⁹ boni. ordo eñ fatalis cuncta ꝯplectit' vt q̃d decesserit ab insignata rõne ordis. s. mali relabat' in aliũ ordinẽ. s. bonine in regno ꝓuidentie dei liceat q̃d. i. aliq̃d temeritati. i. iordinatõi. ⁊ ponit autoritatẽ in greco q̃ tm̃ sonat. fortissim⁹ i mundo de⁹ oia regit.

gem rediere dũ se eis dissiles studẽt esse quos oderãt. Sola est eñ diuia vis cui mala quoq̃ bona sint cũ eis cõpetenter vtendo alic⁹ boni elicit effectũ. Ordo eñ q̃dã cũcta ꝯplectit' vt q̃d ab assignata ordis rõne discesserit. hoc lz in aliũ tñ ordinẽ relabat' ne q̃d in regno ꝓuidentie liceat temeritati (Fortissim⁹ i mũdo deus cũcta regit cũ oia scl'a p̃uidet ac prospicit) Neq̃ eñ fas est hõi cũctas diuine ope machinas vl' ingenio cõp̃hẽdere vl' explicare ꝟmõe Hoc tm̃ ꝓspexisse sufficiat ꝙ naturaz oim ꝓditor de⁹ idẽ ad bonũ dirigens cũcta disponat. Dũq̃ ea q̃ ꝓtulit i sui sili

¶ Notandũ ꝙ bonũ ꝓueniens ex malicia iproboꝝ nõ ẽ iputãdũ ipsis iprobis. sed tm̃ diuie ꝟtuti q̃ nouit ex malis efficere bona. ⁊ lz de⁹ maluz dirigat ad bonũ sua intẽtõe ⁊ ptãte. non tñ hõ ido ẽ extra culpã q̃ illud malũ agit mala intẽtiõe

¶ Notandũ ꝙ alius est ordo natural' ali⁹ ordo a deo prouisus

Ordo naturalis est vt deũ ⁊ ꝓximũ diligam⁹. Ordo ꝓuisus ẽ tpal' rerũ dispositio q̃ vatũ vocat'. ⁊ lz ordinẽ naturalẽ sepe dimittam⁹ aliq̃d pl⁹ do diligẽdo ⁊ ꝓximũ odiẽdo. tñ ordinẽ ꝓuisum a deo nunq̃ effugim⁹. quia nunq̃ aliter ꝓuenit q̃ de⁹ ꝓuidet. ⁊ si aliq̃d recedit ab ordie naturali relabit' in aliũ. vt si aliq̃d ẽ malũ q̃ ad miaz ip̃m ẽ bonũ in ꝯpatiõe ad iusticiã ita ꝙ in regno diuine ꝓuidẽtie nihil relinq̃tur temeritati i. ordinatõi

¶ Neq̃ eñ est fas homi. Hic ph'ia excusat se de ampliori indagatõe cãꝝ dicẽs. Neq̃ eñ ẽ fas homini vl' ingenio ꝯprehẽdere vl' ꝟmone explicare cũctas machinas. i. cãs vel dispõnes ope diuie. i. diuini opis. h̃ tm̃ sufficiat ꝓspexisse. q̃d de⁹ ꝓditor. i. ꝓductor oim naturaꝝ disponat cũcta dirigẽs ad bonũ. Et dũ ea q̃ ꝓtulit. i. p̃dixit festinat retinere i sil'itudie sui. i. i bono. ip̃e elimiat. i. excludit. ꝑ seriẽ. i. ꝑ ordinẽ fatal' necessitatis. oẽ malũ d̃ ter-

minis sue publice rei. i. mūdi. q̊ fit vt mala q̄ credunt abūdare in terris. si spectes ꝓuidētiā disponētē nihil ꝑpēdas vsq̄ eē mali. Tūc iuocat Boe. ad ꝯsolatōcz metricā dicēs Video te eē oneratū pōdere qōnis q̄ difficilis ē. ⁊ fatigatū ꝓlixitate orōis expectare aliquā dulcedinē carmis. Igit accipe haustū dulcedis metrice. q̊ refect⁹. i. recreat⁹ firmior ꝯtēdas. i. pergas i vlteriora ¶ Notādū q̄ dt malū nusq̄ eē i ꝯparatōe ad diuinā ꝓuidētiā. quia malū nō ē aliq̄ nata neq̄ aliq̄ res. ois em̄ natura et res appetit suā ꝑfectionē. cū autē aptibile hēat ratōnē boni si malū esset natura ⁊ res appetēs ꝑfectionē malū esset bonū ¶ Notandū q̄ nullū ē malū simplr ⁊ totalr i mdo q̄n in ꝯparatiōe ad diuinā ꝓuidētiā hēat rōez boni. vñ expedit multos dfect⁹ ꝯtingere i vniuerso ne multa bona tollunt. Si em̄ non corrūpet aer ignis ñ ꝯseruaret. nec vita leonis ꝯseruaret nisi occideret agn⁹ vl asin⁹. neq̄ laudaret iusticia nec patiā si nō esset iniq̄tas. Ex q̊ patz q̄ mlta in ꝯparatōe ad nos sunt mala q̄ in cōparatiōe ad diuinā ꝓuidētiā oia disponētē fm q̄ meli⁹ cōpetūt vniuerso bona sūt.

tudine retinere festinat. Malū om̄e d̄ reipublice sue termis ꝑ fatalis seriē necessitatis eliminat. Quo fit vt q̄ in terris abūdare credūt. si disponentē ꝓuidentiā spectes nihil vsq̄ mali esse ꝑpendas. Sed video iam dudū te ⁊ pōdere q̄stiōis oneratū. ⁊ rōnis ꝓlixitate fatigatū aliquā carminis expectare dulcedinem. Accipe igitur haustū quo refect⁹. firmior in vlteriora contendas.

Metrum sextū quarti libri.

I vis celsi iura tonantis
Pura solers cernere mēte
Aspice sūmi culmina celi
Illic iusto federe rerum

Metr. vi. q̄rti libri.

I vis celsi iura tonātis. Istd̄ ē sextū metr. h⁹ q̄rti. qd̄ fm q̊sdaz d̄ adonicū. fm q̊sdā archiloycū. ab inuēntore tetrametr. dactilicū a pede p̄dñante. in q̊ metro phia ꝯmēdat diuinā ꝓuidētiā i dispōne rerū ⁊ prio ex ꝑte rer. q̊ diuīa dispōne regūt. scdo ex ꝑte dei regētis. ibi. Sedet iterea. Prio ꝯmēdat diuinā ꝓuidētiā in regie corpor. celestiū. scdo i regimie elemētor. tertio i regie tēpor. q̄rto i regie generabiliū ⁊ corruptibiliū. scda ibi Hec cōcordia. tertia ibi. his de caus. q̄rta ibi. hec tēpies. Prio dt. Si tu solers. i. sapiēs vis pura mēte cernere iura. i. regimia q̄b⁹ mds regit. celsi tonātis. i. di. aspice culmia. i. altitudies sūmi celi. Illic sydera fuāt veterē pacē. i. antiq̄m cōcordiā quā eis diuīa ꝓuidētia ididit iusto fe

dere. qz sol cõcit⁹. i. cõmot⁹. rutilo igne. i calore nõ ꝑpedit gelidũ axem phebes. i. lune. nec vrsa q̃ flectit rapidos meat⁹. i. mot⁹ circa polũ septẽtriona lẽ. nũq̃ lota occiduo pfũdo. i. mari occidẽtali cupit tigere. i. mergere flamas oceano. i. mari. cernẽs ceta sidera mergi ī mare. z loq̃t more vulgari. credit ei vulg⁹ stellas qñ occidũt descẽdere in mare. z vesp⁹. i. ven⁹ sp eẽs vicib⁹ tpis nũciat seras vmbras noctis z eadez ven⁹ exñs lucifer reuehit dẽ almũ. .i. clarꝫ. sic alterꝰ amor. puenies ex diuina puidẽtia. refẽ eẽnos cursus sidez. sic id ẽ p talẽ mutuã cõcordiã. bellũ discors exulat. i. expellit. ab oris astrigeris. i. a regiõib⁹ celestib⁹ q̃ gerũt astra. Notãdũ ꝺ hac dic̃one solers q̃ fm Jsiꝺ. iterp̃tat q̃t sollicit⁹ ī arte vl vtil z sic ꝺz scribi per duplex l. Sz fm huguꝯ ꝺz a solꝰ q̃ ꝺ totũ vl mltã z ars tis. q̃ tot⁹ vl mlt⁹ ī arte. z sic ꝺz scribi p simplex l ¶ Notãdũ q ꝺe⁹ magꝫ ꝺnoiat tonãs a tẽpestate tonãdi q̃ ab alia tẽpestate qz maioꝛ terroꝛ p eã icutit mẽtib⁹ hoim q̃ p alia vñ p tẽpestatez tonãdi hoies magꝫ iducũt ad recogitãdã dĩnã potentiã ¶ Notãdũ q vrsa hñs. vij stellas circa polũ septrionalẽ mota nũq̃ occidit sz sp nob apparet lz alie stelle nobis oriãtur z occidãt. de venere aũt q̃ de nocte sequit solẽ. z de mane lucifer dicta p̃cedit solẽ. visũ fuit ī. i. li. metro. ij. ¶ Hec cõcordia rẽ. hic p̃bia cõmẽdat regimẽ dine puidẽtie ī elemtis ꝺ. hec cõcordia prouenies ex diuina prouidentiã tpat elemta eẽs modis vt hũida elemta pugntia. i. ꝺuia cedãt sicez vicib⁹. i. vicuersa ita q̃ qñq̃ pualeãt hũida z qñq̃ sicca. z q̃ frigora. i. elemta frigida iũgãt fidẽ. i. cõcordiã flãmis. i. calidis elemtis ne vnũ totaliter aliꝺ corrũpat. z hec concordia faẽ vt pẽdul⁹ ignis surgat ī altũ. i. moueat sursũ. z re ḡues põdere sidãt. i. deorsũ ꝛ ideaẽ. rẽ ꝺmdat regimẽ ꝺi circa tpa ꝺ. hisdez cãis. i. silib⁹ cãis p dĩnã puidẽtiã ordiatꝫ ãn⁹ floriferꝰ. i. i q̃ abũdãt flozes spirat odores ꝑ ꝺe. i. tpe vil. tepente. i. incalescente estate feruida siccat cererez. i. fruges

Autūn⁹ remeat. i. reuertit̄ ḡuis i onerosis pomis imber defluus irrigat hiemē. Tūc ꝯmēdat regimē dei circa generabilia ⁊ corruptibilia dicens Hec tēperies. i. tp̄ata dispō ꝓuidētie diuīe alit ⁊ ꝓfert q̄cq̄d i orbe spirat vitā. i. q̄cq̄d viuit. ⁊ eadē tēperies rapiēs ea q̄ fecit. ꝯdit. i. abscondit ⁊ aufert. s. ab esse mergēs. orta. i. ꝓducta sup̄mo obitu. vltīa morte. ¶ Notādū s̄m ꝯmētatorem. viij phi. Primū antiquū nihil facit sine scd̄o antiq̄ i. celo. ḡ prima causa generatōnez et corruptionē elemētorū ⁊ oīm in mūdo et tēporū distinctionez opat̄ mediantib⁹ corporibus celestib⁹. vñ in li. de pomo aresto. scribit̄ q̄ creator oīm sua sapia preparauit speras. ⁊ i q̄libet spera stellas lucidas. et dedit ipsis ꝟtutē dominādi in h̄ mundo faciēdi bonū ⁊ malū mortē ⁊ vitā. ⁊ incedunt stelle s̄m ꝟtutē ipsis a creatore datā s̄m desideriū ⁊ volūtatē eius in ascendēdo et descēdēdo. nūc de oriēte ad occidentē. nūc de occidēte ad oriētē sine ꝯdictione et oēs stelle sunt sicut s̄ui dn̄o obediētes ⁊ decursus ⁊ mot⁹ eaꝝ nō ē a seipsis nec ꝟtute eaꝝ. sed ē creator q̄ facit eas moueri. ¶ Sedet interea. Hic ꝯmēdat ꝓuidentiā diuinā ex ꝑte dei regētis dicēs. Interea dū res sic gerunt̄. alt⁹ cōditor. i. sūm⁹ creator rex de⁹. sedet. i. in se imutabiliter manet regēs oīa flectit. i. moderat̄ habenas reꝝ. i. frena exñs rex ꝑ sapiaꝫ gubernatōis. dn̄s ꝑ potētiā creatōis. Fōs oīs bonitatis ⁊ origo oīm ⁊ ipē a nullo. lex oīa ligans ⁊ sapiēs arbiter. i. iudex eq̄. i. equitatis oībus tribuens s̄m iusticiaꝫ q̄ scꝫ lex oīa regēs. ꝯcitat. i. excitat. entia ire. i. ꝓcedere ad esse. motu. i. ꝑ motū. ⁊ sistit. i. ꝑmanere facit ad tēpus in esse retrahēs oīa ad nō eē. ⁊ ipē firmat ꝑ gratiā vaga. i. instabilia ꝑ naturā. Nā nisi de⁹ reuocās rectos it⁹. i. rectum ꝓgressum qui est ab esse ad non esse. cogitat. i. reducat entia in flexos orbes id est in quasdam circulationes ea que stabilis ordo diuine ꝓui

Elementa modis. vt pugnantia
Vicibus cedant humida siccis
Jungantq̄ fidem frigora flamis
Pendulus ignis surgat in altum
Terreq̄ graues pondere sidant
Hisdem causis vere tepenti
Spirat florifer annus odores
Estas terrerem feruida siccat
Remeat pomis grauis autūnus
Hyemem defluus irrigat imber
Hec temperies alit ac profert
Quicquid vitam spirat in orbe
Eadem rapiens condit et aufert
Obitu mergens orta supremo
Sedet interea conditor altus

Prosa septima

dentie cõtinet. ista dissepta. i. separata a suo fonte. i a suo principio q̃d ē de⁹ fatiscãt. i. deficiant z ad nihilum deuenient. Hic fons est ꝓmunis amor cunctis entibus. z cuncta repetunt id est appetunt. teneri. i. ꝓseruari. fine boni. i. finem boni. quia res aliter non queant durare id est in esse perpetuari. nisi conuerso amore refluant id est redeant causse id est ad primã causam que dedit eis ē ꝑ creationem.

¶ Notandũ q̃ entia reguntur a deo ꝑ quandã circulationẽ fm q̃m q̃dammodo perpetuantur in esse. verbi gratia. De⁹ sic disposuit res vt ex semine prouenīat herba. z ecõuerso ex herba ꝓducatur semen sic in generatione elemẽtorum fit quidaz circulus dum ex aere generat ignis. et iterum ex igne aer

¶ Item in creaturis rõnabilibꝫ que ꝓgrediunt a deo ꝓductione nature. fit iterũ reflexio ad ipm deum per reductõez gratie. vt sic nihil permaneat in rebus ens z ꝓfectum nisi per quãdam circulationem.

Rerumq; regens flectit habenas
Rex et dominus fons et origo
Lex z sapiens arbiter equi
Et q̃ cum motu concitat ire
Sistit retrahens ac vaga firmat
Nam nisi rectos reuocans itus
Flexos itex cogat in orbes
Que nunc stabilis cõtinet ordo
Dissepta suo fonte fatiscant
Hic est cũctis cõmunis amor
Repetuntq; boni fine teneri
Quia non aliter durare queant.
Nisi conuerso rursus amore
Refluant cause que dedit esse

Prosa septima libri quarti

Am ne igit vides q̃d hec oia q̃ dixim⁹ cõsequat. B. Quid/

et hoc innuit phia in lra. ¶ Notandum q̃ finis adquem oia naturali appetitu tendunt est ipm summũ bonum q̃d ē de⁹. Hũc finẽ ꝓsequunt rõnales creature ꝑ operationem intellectus z voluntat̃. Sed irrõnales creature ꝓsequunt ipm solũ ꝑ hoc q̃ ipm reperiunt ꝑ q̃ndã ꝓticipatõez essendi. z ideo eodem appetitu naturali q̃ aliquid appetit suũ esse. eodem appetitu tendit in suũ vltimum finem. z hoc innuit in littera cum dicit. Hic cuncti cõmunis amor.

Prosa septima quarti libri

Am ne igitur vides. Ista est septima z vltima prosa huius quarti in qua phia deducit quandam cõclusionem ex ꝓmissis. ¶ Et primo

facit hoc. secundo subiungit quandã exhortationẽ. secunda ibi. Quare inquit. Primo ponit conclusionem intentã. secundo cõparat eam ad opinionem vulgi. Secunda ibi. Sed eam. Primo dicit. Uides ne iam o boeti q̃d consequatur hec omnia que diximus. Dicit Boeti⁹. Quid inquã ⁊ ph̃ia. Omnem fortunã prorsus esse bonã dicit Boeti⁹. ⁊ qui inquaz id est quo mõ hoc p̃t fieri. Cui ph̃ia Attẽde inquit. Cum oĩs fortuna siue iocunda siue aspera d̃ferat̃ cã remunerãdi vel exercẽdi bonos vl̃ causa puniendi vel corrigẽdi improbos. patz ꝙ omnis fortuna ẽ bona. quam vel cõstat esse iustam sicut illa que punit malos. ⁊ p̃miat bonos. vel constat esse vtilem. sicut que exercet bonos ⁊ corrigit malos dicit Boeti⁹. nimis id est valde vera est ratio. ⁊ si prouidentiã quã pauloante docuisti ⁊ fatum considerẽ. tũc sententia ẽ nixa id est firmata firmis viribus. i. rationibus ¶ Notandũ ꝙ ex quo fm diuinam ꝓuidentiam bonis ⁊ malis nunc prospera nunc aduersa eueniunt. bonis propter remunerationem prospera. ⁊ propter exercitationẽ in virtutib⁹ aduersa. patet ꝙ prospera fortuna remũerans ⁊ aduersa exercitãs est bona. Item cum prospera fortuna malos emendet vt visum est prius ⁊ aduersa ipsos corrigat ⁊ iuste puniat patet ipsam etiam esse bonam.

nam inquã. P. Om̃ez inq̃t bonam prorsus esse fortunã. B. Et q̃ inq̃z fieri põt. P. Attende inq̃t ꝙ om̃is fortuna vel iocũda vel aspera. tum remunerãdi exercendiue bonos. tũ puniendi corrigendiq̃z improbos causa deferat̃. Om̃is bona quã vel iustã ꝯstat esse vel vtilez. B. Nimis q̃dez inq̃z v̄a ratio. Et si quã paulo ante docuisti prouidentiam fatũue ꝯsiderem. firmis virib⁹ nixa sententia Sz eã si placet inter eas quas ĩopinabiles pauloante posuisti numeremus. P. Et quid inquit. B.

¶ Sed eam si placet. Hic comparat hanc conclusionẽ ad opinionem vulgi ostendens eam vulgo esse inopinabilẽ. ⁊ inquirit quid vulgus sentiat de qualibet fortuna scd̃o ex opinione vulgi concludit quoddã cõtrarium ipsi vulgo ibi. Uide igitur. dicit ergo. O ph̃ia si placz eam opinionẽ ꝙ omnis fortuna sit bona. numerem⁹ inter eas opiniões q̃s pauloañ posuisti inopinabiles. d̃t ph̃ia. q̃d id est propter q̃d Boetius dicit ꝙ cõmu/

Prosa septima

nis sermo hominum vsurpat istud id est in vsum capit quorundam fortunam esse malā quorundā bonā. ⁊ dicit philosophia. Vis ne o Boeti accedamus paulisper sermonibus vulgi. ne nimium videamur recessisse a communi vsu hoim ōr Boetius vt placet. ⁊ phia. nonne censes bonum quod prodest. ōr boetius Ita est. ⁊ philosophia. Fortuna q̄ aut exercet aut corrigit prodest. Dic̄ boetius fateor inquam Ideo cōcludit phia. Omnis fortuna bona est que exercet et corrigit. dicit Boetius. Quid id est q̄re non. ⁊ addit philosophia Hec fortūa q̄ exercet est eor hoim. qui positi in virtute gerunt bellum contra aspera. Sed fortuna que corrigit est eorum hominum q̄ declinantes a vitijs arripiunt iter virtutis. Dicit Boetius Negare nequeo.

Quia id hominū sermo cōmunis vsurpat, et quidem crebro quorundaz malam esse fortunam. ℣. Vis ne inquit igitur paulisper vulgi sermonibus accedamus. ne nimium velut ab humanitatis vsu recessisse videamur. ℣. Vt placet inquaz Nōne igitur bonum censes esse qō prodest. B. Ita est inquā. ℣. Que vo aut exercet aut corriget ⁊ pdest. B. Fateor inquā. ℣. Bona igitur B. Quidni. ℣. Sed hec eoruz est qui vel in virtute positi contra aspera bellum gerunt vel a vicijs declinantes virtutis iter arripiunt. B. Negare inquam nequeo. ℣. Quid vero iocunda que in premium tribuitur bonis, num vulgus malam esse decernit. ℣. nequaquaz. Verū vti est ita quoq; esse optimā censet. ℣. Quid reliqua que cum sit aspera ⁊ iusto supplicio malos coherez

Querit philosophia. Quid est de fortuna iocunda que retribuitur bonis in premium. nunquid vulgus ōcernit id est iudicat eam esse malā. Dicit Boetius. Nequaquam. sed censet id est iudicat eam es optimam sicut est.

Querit vlterius phia.

Quid est de reliq̄ fortuna que punit q̄ cum sit aspera ⁊ coerceat malos

iusto supplicio nunq̄d vulg⁹ putat eū esse bonam. dicit Boeti⁹ Imo iudicat eam esse miserrimā oīm que excogitari possunt. ¶ Nota q̄ oīs fortuna vel est ad exercendū bonos ⁊ corrigendū malos. vel ad remunerādū bonos ⁊ puniendū malos. Fortuna que est ad exercenduz bonos ⁊ ad corrigendū malos hoīes vtraq̄ est bona. etiam ſm opinionez vulgi quod ꝓbat phia Illud q̄d ꝓdest ē bonū. sed fortuna q̄ exercet bonos hoīes prodest bonis ⁊ que corrigit malos prodest malis. g̊ vtraq̄ est bona. Fortūa aūt que exercet ē bonoꝝ q̄ gerunt belluz ꝯ vitia Fortuna que corrigit est maloꝝ q̄ declinant ad v̄tutes Fortūa aūt q̄ remunerat bonos bona ē. etiam ſm vulgares. sed que punit malos oīum pessima est ſm vulgares. ⁊ hāc opinionē vulgi de vtraq̄ fortuna philosophia tangit in lr̄a.

Nū bonā popul⁹ putat. B. Immo oīm inq̄ q̄ excogitari possunt iudicat esse miserrimā. P. Uide igit̄ ne opinionē populi seq̄ntes quoddaz valde inopinabile ꝯfecerimus. B. Quid inq̄. P. Ex his eīm ait q̄ concessa sunt. euenit. eoꝝ q̄dē q̄ sūt vl̄ in possessione vl̄ in ꝓfectu vl̄ in adeptione v̄tutis: omnē q̄cūq̄ sit bonaz in īprobitate v̄o manentib⁹ omnez pessimā esse fortunaz. B. Hoc inq̄ verū est. tāetsi nemo audeat ꝯfiteri

¶ Uide igitur. Hic philosophia ex concessis a vulgo concludit quoddam inopinabile ⁊ cōtrarium vulgo. scz malam esse fortunā tantum maloruz. cum tamen opinetur vulgus vt plurimum malam fortunam euenire bonis. ⁊ dicit. Uide ne nos sequentes opinionem populi id est vulgi confecerimus id est concluserimus quoddam valde inopinabile apud vulgum. Quid inquam dicit Boetius et philosophia. Ex his eniz que concessa sunt ſm opinionem vulgarem euenit q̄ eorum que sunt in perfecta possessione virtutis vel in profectu vel in adeptione virtutis omnē fortunam esse bonam siue sit prospera siue aduersa. manentibus autē in improbitate omnem fortunam esse pessimam. Et dicit Boetius. hoc verū est ſm vulgares. quamuis nemo audeat confiteri ſm veritatez. quia ī rei ueritate omnis fortuna bona est tam bonoꝝ q̄ maloꝝ. vt ꝓbasti.

¶ Notandum autem q̄ omnis fortuna bona Uel est remunerans. vel exercens. vel corrigens. Fortuna remunerans est eorum qui sunt in possessione virtutis Fortuna vero exercens est eorum qui sunt in ꝓfectu virtutis. Fortuna corrigēs est eorum q̄ incipiūt eē virtuosi. Ex quo relin

Prosa septima

ḡtur ꝙ eoꝝ q̄ pmanēt in malicia sit forma pessima. sed h̄ vez est ſm opi/
nionē vulgarē ¶ Nota ꝙ q̄libet forma pōt dupl̄r ꝓsiderari. vno mō in cō
paratiōe ad cām vniuersalē q̄ oia regit ⁊ disponit ordinādo singula i fines
eis ꝙuenientē. sic ois fortuna bona est vt ꝓbatuz est. vel pōt ꝓpari fortu na
ad istuz cui euenit. ⁊ sic solum illa ꝺr bona q̄ alīq̄d bonū cōfert illi cui ad
uenit. et illa mala q̄
nihil boni cōfert.

℣. Quare inq̄t ita vir sapiens mo
leste ferre nō debet quotiens in cer
tamen fortune adducitur. Ut virū
fortem nō decet indignari quotiēs
increpuit bellicus tumultus. Utri
ꝙ eiñ huic q̄dem glorie propagāde
illi vero confirmande sapientie dif
ficultas ipsa materia ē. Exquo ete/
nim virtus vocatur ꝙ suis viribus
nitens nō superetur aduersis. Ne/
ꝙ eiñ vos in prouectu positi virtu
tis. defluere delicijs et emarcescere
voluptate venistis. Prelium cum
omni fortuna nimis acre censeritis
ne vos aut tristis opprimat. aut io
cunda corrumpat. firmis medium
virib⁹ occupate. Quicquid aut in/
fra subsistit. aut vltra progreditur
habet ⁊ contemptum felicitatis nō
habet premium laboris. In vestra
enim situm manu. qualem vobis
fortunam formare malitis Omnis

¶ Quare inq̄t. Hic phia facit q̄ndam ex
hortatōez dicēs Ex
q̄ ois fortuna ē bona
sapiēs vir non debet
molestē ferre q̄tiens
adducitur i certamē
fortune. i. cū fortuna
vt nō decet fortē vi/
rū indignari i. turba
ri q̄tiēs increpuit. i.
insonuit. bellicus tu
mult⁹. i. strepit⁹. naz
ipsa difficultas bellā
di ⁊ resistēdi fortune
est vnicuiq̄ viro for
ti et ꝓtuoso materia
id ē cā glie ꝓpagāde
Excitiū eiñ bellicuz
ē cā glorie viro forti.
Illi ꝓ. s. viro ꝓtuo/
so resistētia fortune ē
materia. i. cā ꝓfirmā
de sapie. i. ꝓtuz. Ex
q̄. i. ex q̄ victoria talis
difficultas ꝓt⁹ voca
tur. dicit eiñ ꝓtus eo
ꝙ suis viribus nitēs
non superetur aduer
sis. ⁊ subdit. Neq̄ ei
vos positi in ꝓuectu
id est in via virtutis

venistis in mundum diffluere delicijs ⁊ emarcescere voluptate preliū ni
mis acre. censeritis id est iudicabitis fieri cum omni fortuna. Ne tristes
fortuna vos opprimat eiciendo in desperatōez aut iocunda corrumpit alli

ciẽdo ad voluptatẽ occupare. i. tenere ergo mediũ virtutis firmis viribꝫ. qꝛ q̃cq̃d infra subsistit a medio ꝑtutꝫ deficiendo aut vltra ꝓgredit̃ medium ꝑtutꝫ excedẽdo illud hꝫ ꝯtẽptũ felicitatis. i. ꝑtutis. et non hꝫ p̃miũ laboris. ⁊ in vestra manu. i. ptãte situ ẽ. qualẽ ꝑtutẽ vobis malitis. i. magis velitis formare. s. bonã vel malã. Oĩs em̃ fortuna q̃ videt̃ aspa aut exercet bonos ⁊ pũit malos. ⁊ sic bona ẽ.

enim que videtur aspera: nisi aut exercet: aut corrigit punit.

Metrũ septimũ quarti libri.

Ella bis quinis opat⁹ annis
Vltor atrides, frigie ruinis
Fratris amissos thalamos piauit
Ille dum graie dare vela classi

¶ Notãdũ q̃ ph̃ia hortat̃ sapientem ad magnanimitatẽ cuꝫ dt. Sapiens nõ debet moleste ferre fortunã. Nã s̃m Arest. in ethicis. Sapiẽs bñ scit ferre fortũas. qꝛ hꝫ se sine vitupio sic tetragonũ. Corpus em̃ tetragonũ q̃cũq̃ ꝓijcit̃ firmiter stat ⁊ magnanim⁹ ẽ q̃ ꝯ diffor/mes insult⁹ fortune vnanimi mẽtis ꝯstantia militat. ¶ Notãdũ q̃ ꝑtus ꝯsistit in medio inter duo vitia extrema ad q̃ꝝ vnũ impellit, ꝓspa fortuna ad alid̃ aduersa. ꝑbi gr̃a. Aduersitas ĩpellit ad desꝑationẽ ⁊ timiditatẽ. ꝓsperitas aũt ad p̃sumptionẽ ⁊ audaciã. inter q̃ ꝯsistit mediũ virtutꝫ. cui⁹ excessus vl̃ defect⁹ ẽ vitiosus. ⁊ h̃ inuit ph̃ia in lr̃a. ¶ Nota q̃ ĩ ptãte hominis est facere fortunã sibi qualẽ vult. scꝫ bonã vl̃ malã. qd̃ d̃clarat philosophia in aduersa fortũa. qꝛ si eã accipim⁹ bono aĩo ꝓ exercitio ⁊ correctione ipsa est bona. Si aũt eã toleram⁹ malo aĩo etiã ꝓ pena ĩꝑ a mala ẽ

Metrũ septimũ quarti libri.

Ella bis q̃nis. Hic incipit q̃ntũ ⁊ vltimũ metrũ hui⁹ q̃rti. q̃d d̃r saphicũ ab inuẽtore. trochaicũ a pede p̃dñante ĩ q̃ ph̃ia cõfirmat suã exhortatõeꝫ exẽplo viroꝝ fortiũ q̃ spretꝫ voluptatibꝫ magnos subierũt labores spe laudis ⁊ gl̃ie. ⁊ p̃rio ponit plura exẽpla. scd̃o hortat̃ nos ad imitatõeꝫ eoꝝ. ibi. Ite nunc sortes. Prima ꝑs posset diuidi in tot ꝑtes q̃t exẽpla ponit q̃ patebũt. Primũ exẽplũ ẽ tale. Paris fili⁹ p̃ami regꝫ troyanoꝝ in greciã ꝓfect⁹ rapuit vxorẽ helenã Menelai ⁊ duxit eã in frigiã regionẽ. Menelaus ãt ꝯq̃st⁹ fratri suo agamẽnoni hoc factũ. Menelaon cõuocatis principibꝫ grecoꝝ. trãsfretauit in frigiã ⁊ obsedit troyã decẽ annis. q̃ tãdẽ destruxit. ⁊ maioribꝫ interfectis ꝑplm captiuauit. Cũ aũt agamẽnõ ꝑficisceret̃ versus troyã deuenit in q̃ndã insulã. vbi fact⁹ ẽ ei vẽt⁹ cõtrari⁹ ⁊ req̃siuit vates q̃d esset faciẽdũ. q̃ dixerũt q̃ non haberet ventũ prosperũ nisi placaret dianam sacrificando ei suam filiã. Cui licet hoc videret̃ durũ ꝓpter pietatẽ paternã. tamẽ suadente vlixe spe laudis et glorie sup̃ victoria obtinenda. consensit vt eam ĩmolaret. quo facto obti

nuit ventum prosperum ad voluntatem. dicit ḡ in littera. Atrides. i. agamēnon atride filius existens. vltor operatus bella bis quinis. id est decez annis. piauit. i. purgauit vlciscēdo amissos thalamos. i. vxorem contentā in thalamo fratris Menelai ruinis id est destructōnib; frigie id ē troye q̄ sita fuit in frigia. dum ille agamennon optat dare id est exponere vela graie classi id ē naui grecali. ⁊ dū redemit vētos cruore filie sue ipse exiuit id est ꝺpo su it partē. i. pietatez paternaz. ⁊ sacerdos trist; existēs federat ī federe sacrificat. miserū iugulū. i. colluz vl' guttur. nate id ē filie agamēnonis. ſm em̄ Huguitionē iugulū idez est; q̄d guttur vel gutturis incisio.

Optat ⁊ ventos redemit cruore
Exuit patrem miserumq; tristis
Federat nate iugulum sacerdos
Fleuit amissos ithacus sodales
Quos ferus vasto recubās ī antro
Mersit īmani poliphemus aluo
Sed tamen ceco furibundus ore
Gaudiū mestis lachrymis repēdit
Herculem duri celebrant labores
Ille centhauros domuit supbos

¶ Fleuit amissos ithac⁹ sodales. Hic philosophia pōit secundum exēmplum in quo declarat fortia acta ipsius Ulixis. intendens talem fabulam. Ulixes rediens de bello troyano. decem annis errauit in mari sustinens multa aduersa. tandem casualiter venit ad antrum poliphemi qui erat maximus gigas habens vnicum oculum in fronte. qui socios Ulixis occidit ⁊ vorauit. super quo Ulixes contristatus sustinuit vsq; predictus gigas cibo repletus obdormiret. quo dormiente oculum quem in fronte habuit eruit. qui euigilans furibundus quesiuit vlixem ſz excecatus eum inuenire non potuit. Dicit ergo in littera. Ithacus id est vlixes ab ithaca regione. vel ab auo suo ithaco sic dictus. ille fleuit. id est defleuit amissos sodales quos ferus Poliphemus recubans id est morans in vasto antro id est magno. mersit immani aluo. id est magno ventre. sed tamen Ulixes furibundus rependit id est restituit. gaudium mestis lachrymis id est. suis tristicijs ore id est facie poliphemo ceco id ē excecato.

¶ Herculē duri celebrant labores. Hic ponit aliud exemplum in quo describit acta herculis ⁊ labores eius quibus fingitur meruisse celuz dicens. Duri labores assumpti celebrant id est celebrem reddūt herculem. Cuius ponit primū laborem. scilicet donationem centhaurorum dicens Iste hercules domuit centauros supbos qui eum contempserunt

¶ Ubi notandū ꝙ cēthauri monstra q̄dā dicta sunt ex medietate hoīes. ⁊ ex medietate thauri q̄s poete fingūt genitos ex semine Ixionis. qd̄ ꝓiecit in nubē q̄ Juno circūdederat se fugiēs a facie ei⁹ volētis cū ea ꝯburere. hos centhauros hercules domuit. Cū em̄ ꝯuenissent ad ludū palestine ī monte folor Hercules ꝯgressus cū eis ip̄os vsq̄ ad effusionē sanguis ꝓstrauit.

Abstulit seuo spolium leoni
Fixit ⁊ certis volucres sagittis
Poma cernenti rapuit draconi
Aureo leua grauior metallo
Cerberū traxit triplici catena
Victor immitem̄ posuisse fertur
Pabulū seuis dn̄m quadrigis
Hydra cōbusto petijt veneno

¶ Abstulit seuo spoliū. Hic ponit scd̄m laborē hercul' dicēs. Hercules abstulit spoliū. i. pellē seuo leoni. ¶ Ubi notādū ꝙ in silua Nenica fuit q̄dā leo crudelissimus q̄ hoīes totius regiōis īuasit. quem aggressus Hercules ꝓ liberatiōe patrie ipsum īteremit. et excorians ip̄m pellē ꝓ spolio abstulit. ¶ Fixit ⁊ certis volucres sagittis. Hic ponit tertiū laborē. dicēs. Hercules fixit volucres. i. arpias certis sagittis. ¶ Ubi notandū ꝙ rex Fini⁹ filios suos excecauit q̄ nouercā suaz de stupro accusauerāt ꝓpter q̄d īuidia deoꝝ ip̄e est excecat⁹. ⁊ apposite sunt ei arpie. i. volucres virginei vult⁹ rapiētes cibū de mēsa ei⁹ q̄s hercules sagittis suis fixit ⁊ fugauit. ¶ Poma cernēti rapuit draconi. Hic tangit quartū laborē dicēs. Hercules rapuit poma draconi cernēti. i. custodienti illa rapuit aureo metallo. i. cū claua aurea. hercules in q̄ factus g̃uior. i. fortior leua. i. manu. ¶ Ubi notandū ꝙ septē fuerūt filie athlantis hn̄tes ortū aureū cū pomis aureis q̄ draco custodiebat. hercules aūt supueniēs draconi poma aurea abstulit. ¶ Cerberꝝ traxit triplici cathena. hic ponit q̄ntū laborē dicēs. hercules cerberꝝ. i. canē infernalē traxit ab īferis triplici cathena ¶ Ubi notādū ꝙ pyrritane⁹ volēs sibi despōsare reginā inferni. herculē ⁊ theseū ⁊ alios viros fortes assūpsit. q̄b⁹ venientib⁹ ad īfernū cerber⁹ ianitor īferni ipsos latratu suo īpediuit. hercules aūt ip̄m trib⁹ catenis vinxit. vel s̄m alios ip̄m traxit de inferno triplici catena. q̄r d̄r habere tria capita canina triplici catena vincta. ¶ Victor īmitē. hic pōit sextū laborē dicēs. Victor. i. hercules ferꝝ posuisse īmitē dn̄m. s. diomedē ī pabulū seuis q̄drigis. i. eq̄s q̄drigā trahētib⁹. Ubi notādū ꝙ diomedes fuit rex Tracie q̄ eq̄s suos pauit hūana carne quē hercules interfectū dedit suis ꝓprijs eq̄s deuorandū ¶ Hydra cōbusto ꝑijt. hic ponit septimū laborē di. hydra. i. serpēs ꝑijt cōbusto veneno suo. ¶ Ubi notādū ꝙ in lerna palude fuit q̄dā s̄pēs hn̄s pl'a capita q̄ꝝ vno p̄ciso succrescebant tria.

quem hercules aggressus sagittãdo cum non videret se ꝓficere collecta congerie lignoꝝ ipm combussit.

¶ Fronte turbat⁹. Hic ponit octauũ laborẽ herculis. Ubi sciẽdum ꝙ cũ hercules vellet deducere filiã cuiusdã regꝫ q̃ dicebat deiamira fluuius achelo⁹ quẽ debebat trãsire mutauit se ĩ diuersas formas pugn̄do ꝯ herculẽ. cũ aũt vltio mutasset se ĩ spẽm thauri Hercules ipo deiecto abstulit sibi vnũ cornu. qđ sacrificauit copie. i. dee fortune ꝓpter. q̃d achelous ꝟecundia ꝯfusus fugit ⁊ in aq̃s latuit Vñ đt ĩ lr̃a. achelo⁹ amnis. i. ille fluuius fronte turbat⁹ ꝓpter ablatiõez cornu. ipse demersit in ripis ora pudibũda. qꝛ latuit p̃ pudore ĩ ripis. ¶ Strauit antheũ libicis arenis. Hic ponit nonũ laborẽ dicẽs. Hercules strauit. i. occidit antheũ illũ gigantẽ arenis libicꝫ. i. arenis libie regionis. ¶ Ubi notãduꝫ ꝙ anthe⁹ erat gigas de terra ꝓgenit⁹ cui⁹ erat talis ꝟt⁹. ꝙ si aliqñ ex fatigatõe debilitaretur tactu terre statiꝫ recuꝑabat vires. Qui cũ exerceret magnã tyrãnidẽ in libia aduenit hercules. ⁊ ꝯgressus cũ eo diu sil̃ luctabant̃.. Cũ aũt anthe⁹ sentiret se debilitari spõte cecidit in terrã ⁊ sic resũpsit vires. q̃d hercules ꝯgnoscẽs ipm a terra eleuauit ⁊ supra pect⁹ suũ tenẽdo oppssit q̃usqꝫ spũꝫ exalaret. ¶ Cac⁹ euãdri satiauit iras. Hic ponit decimũ laborez ei⁹. Ubi notãdũ ꝙ cac⁹ fuit mõstꝝ euomẽs ignẽ ꝑ os. cui⁹ pr̃ fuit Fulcanus. manebat aũt Cac⁹ in mõte auẽtino spoliãs ⁊ occidẽs hoĩes ⁊ furto plurimũ ĩsistẽs. Cũ aũt hercules veniret de hispania ducẽs secũ multos boues. Cac⁹ q̃sdã boues herculis furabat̃. ⁊ traxit eos ĩ antrũ suũ retrorsum ꝑ caudas ne furtũ pateret. Cũ aũt hercules q̃reret boues ꝑ mugituꝫ vni⁹ bouis ꝑuenit ad antrũ caci. q̃ extracto ipm interfecit cui⁹ morte placata est ira euandri quẽ idẽ cac⁹ multũ offenderat. vñ đt. Cac⁹ supple morte sua quã passus ẽ ab hercule. satiauit. i. ꝯpescuit iras euãdri quẽ cac⁹ multũ offenderat. ¶ Quosqꝫ p̃ssur⁹. Hic ponit vndecimũ laborẽ herculis Ubi notãdũ ꝙ ĩ archadia erat q̃dã aper deuastãs totã regionẽ. quẽ cum hercules agitaret aper sibi insultans hũeros herculis spuma maculauit. quẽ aprũ tandẽ interfecit. Vñ đt Setiger. i. aꝑ gerẽs setas. notauit. i. maculauit hũeros herculis. s. spuma vl̃ saliua. q̃s humeros alt⁹ orbis foret. i. erat pressur⁹. qꝛ vt statim patebit. hercules hũeris suis celũ sustulit

Fronte turbatus achelous amnis
Ora demersit pudibunda ripis
Strauit antheum libicis harenis
Cacus euandri satiauit iras
Quosqꝫ pressur⁹ foret altus orbis
Setiger spumis humeros notauit
Ultimus celum labor irreflexo
Sustulit collo, p̃ciumqꝫ rursus

¶ Ultim⁹ celũ. Hic ponit duodecimũ ⁊ vltimũ laborẽ ei⁹. Ubi nota ꝙ athlas fingit̃ fuisse q̃dã gigas supportans celũ hũeris suis. hic fatigatus rogauit herculẽ vt celũ supportaret quousq; ipse respiraret. qđ ⁊ hercules fecit. ⁊ ꝑ hoc celũ meruit. Uñ đt. Ultĩ⁹ labor hercul̃ fuit ꝙ sustulit. i. supportauit celũ collo irreflexo. i. incliato. ⁊ rursus meruit celũ tãq̃ p̃ciũ vltimi sui laboris

Ultimi celum meruit laboris
Ite nunc fortes vbi celsa magni
Ducit exempla via. cur inertes
Terga nudatis. superata tellus
Sidera donat.

Finit liber quartus
Incipit liber quintus.
Prosa prima

Ixerat orationisq; cursum
ad alia quedã tractanda et

¶ Ite nũc fortes vbi celsa magni. Hic hortat̃ ph̃ia ad imitationẽ p̃dictoꝝ fortiũ viroꝝ dicẽs. Ite nũc fortes resistẽtes aduersitatib⁹. ite illuc vbi ducit via celsa. id ẽ ardua magni herculis que est via virtutũ ⁊ via magni exẽpli ad aggrediendũ fortia. ⁊ tũc ĩuehitur ꝯ tardos ⁊ vitiosos dicens. Cur uos inertes. i. hoĩes sine arte sicut hoĩes desidiosi. cur nudatis terga. i. dorsa vr̃a fugiendo labores ⁊ aduersa nã tell⁹. i. terrena ꝯcupĩa supata donat hoĩ sidera. i. celũ. qꝛ supata terrena ꝯcupĩa efficit̃ hõ dign⁹ celo qđ ẽ loc⁹ deoꝝ ⁊ spirituuz. nã ꝑm Aristo. p̃rio celi ⁊ mũdi. Oẽs eũ locũ q̃ sursum est deo attribuunt ⁊ barbari ⁊ greci q̃cũq; putãt deos esse. de quo loco đt plato in phedrone Uiri speculatiui viuẽtes ꝑm vitã ꝯtẽplatiuã. celestes sedes recipiũt. in q̃b⁹ felicitate deoꝝ potiunt̃. q̃ felicitate nos faciat ꝑticeps iesus xp̃s. q̃ ẽ de⁹ sup oĩa bñdict⁹ in secula seculorum Amen.

Explicit liber quartus.
Incipit quintus.

Ixerat orõnisq; cursũ. hic incipit q̃ntus liber Boetij de consolatiõe ph̃ie. cui⁹ hec ẽ prima ꝓsa. in q̃ ph̃ia vult soluere q̃dã dubia suã determĩationẽ cõseq̃ntia de fato ⁊ ꝓuidẽtia. Uidet̃ em̃ ex dictis ꝙ casus nõ sit. quia si oĩa sunt ꝓuisa ita ꝙ nihil eueniat p̃ter ordinez ꝓuidẽtie diuine. videtur ꝙ nihil casualiter eueniat. qꝛ casus ĩportat euentum ĩopinatũ. ¶ Itẽ videt̃ ex dictis ꝙ liberum arbitriuz ñ sit. qꝛ oĩa disponuntur ꝑm ordinẽ fatal̃ necessitatis. liberꝝ autẽ arbitriuz necessitatẽ excludit. videt̃ g̃ si ponit̃ ꝓuidẽtia ⁊ fatum ꝙ oĩno excludatur liberꝝ arbitrium. Ph̃ia g̃ in p̃nti libro inq̃rit vtꝝ casus sit. ⁊ q̃d sit ⁊ inq̃rit vtꝝ liberuz arbitriũ sit ponendo argumenta. q̃b⁹ liberum arbitrium cuz ꝓuidẽtia diuina ñ

videtur posse stare. post h̄ ponit falsam solutionē q̄rundā q̄m īprobat. ⁊ ponit ꝓpriā q̄m rōnib⁹ confirmat ⁊ de eternitate determinat. ⁊ alia plura sic̄ patebit. Et diuiditur iste liber in vndecim ꝑtes. q̄ sex sunt ꝓse ⁊ q̄nq̄ metra ei⁹. q̄ ꝑtes ⁊ q̄ in ipsis determinantur patebunt ī ꝓcessu libri. In p̄ma ꝓsa determinat de casu. ⁊ p̄rio Boeti⁹ tāgit acta ph̄ie cōmēdans eius exhortationē factaz. et mouet q̄stionē de casu. Scd̄o ph̄ia excusat se ab ei⁹ determinatōe ⁊ Boeti⁹ illā excusationē remouet Tertio ph̄ia determinat de casu. secunda ibi. Tum illa festino Tertia ibi. Tum illa morē. Primo dicit ph̄ia dixerat hec p̄dicta. ⁊ ꝟtebat cursum oratōnis. i. sermonis ad tractāda q̄dā alia atq̄ expedienda.

expedienda vertebat. B. Tum ego Recta q̄dez inquā exhortatio tuaq̄ prorsus autoritate dignissima. Sz q̄ tu dudum de prouidentia que/stionem pluribus alijs implicitaz esse dixisti. re experior. Quero eniz an esse aliquid omnino. et quid nā esse casum arbitrere. P. Tum illa. Festino inquit debitum promissio/nis absoluere viamq̄ tibi qua pa/

Tunc ego Boetius inquam. O philosophia recta est tua exhortatio facta. ⁊ prorsus est dignissima autoritate. Sed q̄ tu dudum dixisti sexta ꝓsa quarti libri questionem de prouidentia implicitam. id est implicatam esse pluribus alijs. s. questionibus ego experior te. i. realiter Quero em̄ an arbitreris casum oīno aliq̄d esse supple in rer̄ natura. ⁊ q̄dnā arbitreris eē casum supple in rer̄ natura

¶ Notandum per hoc q̄ dicit Boetius dixerat innuit philosophiam iam expediuisse que ad sui speculationem spectabant. et ita determinasse principalem huius libri intentionem. ⁊ philosophia vertebat cursum orationis id est orationem currentem. quia oratio philosophie non impediebatur ignorantia docentis nec tarditate dicentis. hanc orationem vertebat ad quedam alia tractanda. Que autem fuerunt illa Boetius non exprimit. quia forsitan sua opinione minus erant desiderāda. vel forsan q̄ntum ad propositum extranea.

¶ Notandum q̄ d̄t exhortationē ph̄ie fuisse rectaz. q̄ ph̄ia hortabatur ad virtutes ⁊ ad contemptum fortuitorum. Talis autem exhortatio que fit ad bonum prosequendum ⁊ malum fugiendum recta est. Et dicit exhortationem philosophie esse dignissimā autoritate. q̄ q̄d a sapientibus d̄r autoritate sapiētis dignū reputatur. ¶ Tum illa festino inq̄t. hic ph̄ia excusat se de huius opiniōis vel q̄stiōis determiatōe. ⁊ boe. illā excu

sationē remouet dicēs Phia inqt ego festino absoluere. i. pficere debitū p missiōis ⁊ apire tibi viā q̄ reueharis ad pr̄iaz. Hec aūt q̄ tu q̄rs de casu. et si p q̄uis sūt putilia cognitu. i. ꝯgnitiōe. tñ paulisp auersa sūt a tramite. i. via nr̄i ꝓpositi ⁊ dt paulisp qr nō sunt totaliter auersa. sz aliq̄ntulū elucidant p̄missa. ⁊ ē verendū. i. timendū ne tu fatigat⁹ deuijs. i. q̄stionib⁹ extraneis nō possis sufficere ad emetiendū. i. trāseundū rectū iter. dt boe. O phia ne illd vereare. i. non timeas. qr h̄ fuit mihi loco q̄ets agnoscere ea q̄b⁹ maxīe delector. ⁊ cū oē lat⁹ id ē circumstātia tue disputatōis mihi cōstiterit fide indubitata nihil est q̄d ambigat de seq̄ntib⁹

triā reueharis aperire. Hec aūt et si putilia cognitu. tñ a ꝓpositi nr̄i tramite paulisp auersa sūt Verendūqz est ne deuijs fatigat⁹ ad emetienduz rectū iter sufficere nō possis. B. Ne id inq̄z ꝓrsus vereare. Nā quietis nihil loco fuerit ea q̄b⁹ maxīe delector agnoscere. simul cū om̄e disputatōis tue latus indubitata fide cōstiterit. nihil de seq̄ntib⁹ ambigatur P. Tū illa. Morem inq̄t gerā tibi simulqz sic exorsa est. Siquidē inq̄t aliq̄s euētū temerario motu nullaqz causaꝝ ꝯnexiōe productū casuz esse definiat: nihil om̄ino casū eē cōfirmo. ⁊ p̄ter subiecte rei significationē inanez ꝓrsus vocem esse decerno

¶ Notādum q̄ dicit q̄ via reueharis p̄riaz hic patriā vocat btītudinē. quā pri⁹ inuenire docuit. Illa aūt p q̄ hō puenit ad ipsam sunt ꝟtutes. de quib⁹ boeti⁹ intendebat agere nō ī hoc libro sz ī vltimis libris musice sue agēdo de musica hūana. intētionē aūt suā non cōpleuit qr a rege theodorico morte p̄uent⁹ fuit. ¶ Tū illa morem inquit. Hic phia determiat de casu soluēdo p̄missas cās ⁊ q̄stiōes. ¶ Prio soluit primā an casus sit. secūdo secūdā q̄d sit casus. ibi. licz igitur. Primo ostendit q̄d significet p nomen casus. ponēdo opinionē q̄rundā. Secundo improbat illā opinionē ibi. Quis em̄. Primo dicit. O boeti ego gerā tibi morē. i. cōfirmabo me volūtati tue. ⁊ sil' sic ē exorsa. sic incepit. si aliq̄s definiat q̄ ad nomen dicēs casum esse euentum ꝓductū motu temerario. id est improuiso. ⁊ nulla connexione causaꝝ Ego phia affirmo casuz sic omnino nihil est. ⁊ decerno. i. iudico vocem casus prosus esse inanem. p̄ter significationem rei subiecte. sicut hec vox chimera inanis est

Prosa prima

¶ Notandū ꝙ q̄ꝫuis q̄stio si est p̄cedit q̄stiōez q̄dē. s̄m ꝙ q̄stio q̄d ē q̄rit de q̄dditate rei. qꝛ q̄d est rei nulli debet̄ nisi enti. tñ q̄stio q̄d est q̄rens de q̄ q̄d ē nois est prima cognitio. ⁊ iō ex quo q̄d ē nois. oportet scire de aliq̄ si ē. ꝓpter hoc ph̄ia ad querendū de casu vtꝝ sit vel nō accipit qd̄ q̄d est ꝙ significat̄ ꝑ nomē. ⁊ d̄t. Si aliq̄ dicūt casuz esse euētū temerariū sine oī cā ꝓductum ego video vocē casus esse inanē tanq̄ꝫ sibi nihil correspōdeat in re

Quis em̄ (coercente i ordinē cūcta deo) loc⁹ esse vllus temeritati reliqu⁹ potest. Nā nihil ex nihilo existere v̄a snia est. Cui nemo vnq̄ꝫ veterꝝ refragatus est. quāq̄ꝫ id illi non de opante principio. sꝫ de materiali subiecto (hoc est oīm de natura rationū) quasi quoddā iecerint fundamentū. At si nullis ex causis aliq̄d oriat̄. id de nihilo ortū esse videt̄. ꝙ si hoc fieri neq̄t nec casū q̄dez hmōi esse possibile est qualē pauloañ diffiniuim⁹ B. Quid igit̄ inq̄ꝫ. Nihil ne est qd̄ vl̄ casus: vel fortuitū iure appellari q̄at. An ē aliq̄d (tāetsi vulg⁹ lateat) cui vocabula ista ꝯueniant.

¶ Quis em̄ coercente. Hic ph̄ia improbat opinionē istā oñdens casum nihil esse s̄m eam. scd̄o soluit q̄stionē s̄m rei veritatē. ibi. Aristoteles meus. Prio pōit vnā rōnez. scd̄o aliā. ibi. Nā nihil. Antiq̄ dicebant ꝙ casus est euēt⁹ temerari⁹. i. improuisus. Contra h̄ arguit ph̄ia sic Ubicunq̄ꝫ oīa sunt ꝓuisa ibi nihil ē temerariū sed oīa q̄ sunt ꝓuisa sūt a deo. ḡ inter ea q̄ sunt nihil est temerariū. Hāc rōez breuiter innuit ī lr̄a di:

Quis em̄ loc⁹ vllus pōt esse reliqu⁹. i. relict⁹. temeritati. i. īprouisiōi. deo coercēte cūcta ī ordinē. s. ꝓuisū. q̄i dicat null⁹. ¶ Notādū ꝙ oīa a deo sūt ꝓuisa. cui⁹ rō est. Quorūcūq̄ꝫ de⁹ ē cā oīa talia ꝓuisa sunt a deo. sed de⁹ ē cā oīs entis. ḡ oīa entia a deo sunt ꝓuisa. ꝙ aūt de⁹ sit cā oīs entis. patz. qꝛ ab ipso dependet celum ⁊ tota natura. vt patz xij. metaphisice

¶ Nā nihil ex nihilo existere. Hic ponit aliā rōnez ꝓbantē ꝙ casus nō pōt esse sine oī cā ꝓduct⁹ sicut dicebant antiq̄. ⁊ arguit sic. Qd̄ ē ex nihilo nihil ē. sed quod est ex nulla causa ex nihilo est. ergo q̄d ex nulla causa est nihil est. Sed s̄m antiquos casus est ex nulla causa. qꝛ ē ꝓduct⁹ sine om̄i connexione causaꝝ. ḡ casus nihil est. Vñ dicit in lr̄a. Vera snia ē cui nemo vnq̄ꝫ veterē refragat⁹ ē. i. ꝯdixit. s. ex nihilo nihil existere. q̄ꝫq̄ꝫ illi antiqui illam ꝓpositionem ex nihilo nihil existere iecerint. i. posuerint quasi

q̊ddã fundamentũ nõ de opante principio. s. de deo creatore. qꝛ ille ex nihilo aliq̊d fecit. sed intellexerũt hoc de materiali subiecto. i. de tota natura fundata in materia ⁊ exponit seip̃m di. Hoc ẽ de natura oim rationuꝫ id ẽ de materia q̃ est subiectũ formaꝝ naturaliũ Sed si aliquid oriatur ex nullis causis id videtur esse ortum ex nihilo. sed hoc fieri neq̊t vt aliquid oriat̃ ex nihilo ḡ nõ est possibile casuꝫ eẽ hꝰ modi i. talẽ q̃lem pauloante diffiniuimꝰ s̃m antiq̊s ꝙ sit euentꝰ temerariꝰ sine cõnexiõe cãꝝ Quid ḡ dicẽdũ est de casu q̃rit boe. Est ne nihil in reꝝ natura q̊d iure q̃at. i. possit appellari casus vel fortuitũ vel ẽ aliq̊d. tãet si ꝑ q̃uis lateat vulgus cui ista vocabula ꝯueniãt ¶ Notandũ ꝙ hꝰ ꝓpõ ex nihilo nihil existere. vera ẽ in cõparatiõe ad cãꝫ ꝑticularez que in sua actiõe p̃supponit materiã. tñ in cõpatione ad cãm vl̃ez que est cã totius entis nõ ẽ vera. vnde dicimꝰ deũ oĩa creasse ex nihilo. ⁊ fide tenemꝰ. sed antiq̊ d̃ isto modo ꝑductiõis ꝑ creationẽ nõ loquebant̃. sed primo mõ. Vñ Aristoteles prĩo phisicorum. Impossibile ẽ aliq̊d fieri ex his q̃ nõ sunt. de hac enĩ opinione ꝯueniũt oẽs q̊ de natura sunt.

P. Aristoteles meꝰ id inq̊t in phisicis ⁊ breui. ⁊ veri ꝓpinqua rõe definiuit B. Quonã inq̃ mõ P. Quotiens ait aliq̊d cuiuspiã rei gr̃a gerit̃ aliudq̃ q̊busdã de causis q̃ q̊d intendebat̃ obtingit casus vocat̃. Vt si q̊s colendi agri causa fodiens humũ. defossum auri põdus inueniat Hoc igitur fortuito credit̃ accidisse verũ nõ de nihilo est. Nã proprias cãs hꝫ quaꝝ ĩprouisus ĩopinatusq̃ ꝯcursus casũ videt̃ opatꝰ. Nam nisi cultor agri humũ foderet. nisi eo loci pecuniã suã depositor obruisset. aurum nõ esset inuentum. He sunt

¶ Aristoteles meꝰ id inq̊t in phisicis. Hic ph̃ia soluit q̃stionẽ d̃ casu Et prĩo ostẽdit eã esse solutã ab aristotele. ⁊ oñdit modũ eiꝰ. scd̃o d̃clarat ꝙ licet casus nõ habeat cãs ꝑ se. hꝫ tñ cãs ꝑ accñs. ibi. He sunt igit̃. Primo d̃t. Aristoteles meꝰ. i. doctrina mea nutritꝰ ⁊ deditꝰ diffiniuit casũ in phisicꝫ. i. i. ij. phisicoꝝ breui rõne. i. ꝓpinq̃ veri. ⁊ v̄itati. ⁊ q̃rit Boe. Quonã inquã mõ d̃t ph̃ia. Quotiẽs aliq̊d gerit̃. i. fit. gr̃a cuiuspiã rei. i. alicuius rei. ⁊ aliud obtingit q̊busdã de causis q̃ q̊d intẽdebat̃ illud vocat̃ casus. vt si aliq̊s cã colẽdi agri fodiẽs humũ ĩueniat põdꝰ auri defossũ. hec i nuẽtio auri credit̃ fortuitu. i. a casu accidisse. veꝝ ꝑ sed. tal̃ euẽtꝰ casualis

nō ē de nihilo. i de nulla cā sicut dicebat diffinitio antiq̄. nā cuēt casu/
alis hz ꝓprias cās. q̄z ꝓcursus iopinat⁹ z ip⁹ouisus supple ab eo q̄ aliq̄d
fecit cā alteri⁹ rei. videl opat⁹ eē casuz. nisi em̄ cultor agri foderet humum
q̄ sup. fossio ē vna cā inuētois auri. z nisi eo loci. i. loco depositor obruisset
. i. absc̄disset pecuniā suā q̄ ē alia cā inuētois auri. auz nō eēt inuētū
igit fortuiti causē ꝓpēdij. qđ ex obui
is sibi z ꝓfluentib⁹ causis nō ex ge/
rentis intentōe. puenit. Nec enī vl
q̄ auz obruit. vl q̄ agz exercuit vt ea
pecunia reperet intendit. sz (vti dixi)
quo ille obruit. nūc fodisse cōuenit
atz ꝓcurrit. Licet igitur definire
casū esse inopinatū vt ex ꝓfluentib⁹
causis in his que ob aliquid gerū/
tur euentum. Concurrere vero at/
q̄ confluere causas. facit ordo ille
ineuitabili cōnexione procedēs. q̄
de prouidentia fōte descendēs cun
cta suis locis tēporibusq̄ disponit.

Notādū q̄ casus fm Aristo. est qñ aliq̄d fit ꝓter aliquē finez vt fossio agri ꝓter semīationē si aliq̄d aliō euēit ex q̄busdaz cauſ ꝓter h̄ q̄d intē/debat hoc est casus. vt inuētio thesauri ca/sualis est q̄ nō itēde/batur a fossore agri. Ex q̄ ptz q̄ inuentio thesauri est casualis nō ideo q̄ nō ē. puisa a deo. sz q̄ nō ē. puisa ab homīe. z ita ca/sus nihil ē q̄ ad deū. sed est aliq̄d q̄ ad ho/minē ꝓter cui⁹ itētio/nē z puisionē euenit.

¶ He sunt igit. Hic oñdit phia q̄liez casus hēat cās nō tñ habeat cās p se. sed p accñs. di. He igit sūt cāe fortuiti cōpēdij. i. fortuiti euēt⁹ q̄d fortuitū ꝓpēdiū. puenit ex cauſ obuijs z ꝓfluētib⁹. ñ ex intētione geret. ñ em̄ ille q̄ auz obruit vl q̄ auz exercuit. i. fodit itēdit vt ea pecūia reperet. sz vt dixi ꝓter geret. itētōez euēit hūc fodere q̄ ille obruit pecuniā. z ꝓcurrit sup. inuētio pecūie. ¶ Notādū q̄ cā efficiēs ñ agit nisi moueat a fine. finis āt ñ mouet nisi fm q̄ ē in itētōe z nō respectu illi⁹ effect⁹ q̄ ē intētōe agēs est cā p se. sz si aliq̄d ꝓtigat i actiōe ꝓter intētōez agent. illi⁹ agēs ē cā p accñs. z sic casus q̄ ꝓtigit ꝓter itētōz agent. ñ hz cām agētē p se sz p accñs. ¶ Lz igit diffinire. h̄ phia soluit sc̄dam q̄onez. oñdēdo q̄d sit casus. ꝓcludit g̃ diffinitōez ei⁹ ex iā dictis di. Lz igit diffinire casū ēē euētū inopiatuz ex cauſ ꝓfluētib⁹ i his q̄ gerūt ob aliq̄d aliō. Tūc oñdit quō effect⁹ casualis cadit sub ordīe. puidētie. di. crū ē em̄ q̄ casus puenit ex causis ꝓfluentib⁹ q̄ nūt cāe ꝓfluāt h̄ puenit ex ordīe. puidētie. vñ ōr. Cās ꝓ ꝓcurrere z con fluere facit iste ordo supple fatalis. ꝓcedēs ineuitabili ꝓnexiōe. s. cāz. q̄ descen dens supple ordo de fonte. puidētie cūcta disp̄it suis tp̄ib⁹ z locis.

¶ Notandū q̄ diffinitio casus ē bona. q̄z p eā casus distinguit ab alijs

p hoc qđ ꝺr casus est euẽt⁹ inopinat⁹, excludit effect⁹ necessario eueniens: vel vt frequenter sicut solẽ oriri vel hoiem nasci cũ ꝺnq; digitis in vna manu. Talia enĩ nõ euenunt casualr & inopinate, p hoc qđ ꝺr ex ꝺfluentib⁹ causis excludit casus ꝓmo modo dict⁹ qui fm antiquos ponebat produci ex nulla ꝺnexiõe cãe.

Per ħ autẽ qđ ꝺr in his q̃ gerunt ob aliqđ aliud, p hoc excludit a casu casualitas p se. casus enĩ est fortuita sunt cause p accidens. & fiũt preter intentionẽ agentis.

Metrum primum ẽnti libri.

Ꝑpis achemenie scopul⁹, vbi versa sequentũ ꝑectoribus figit spicula pugna fugax Tigris & eufrates vno sese fonte resoluũt Et mox abiũctis dissociãt aq̃s Si coeant cursũq; itex reuocent, in vnum Confluat alterni qđ trahit vnda vadi Cõueniãt pupes & vulsi flumine trunci Mixtaq; fortuitos implicet vnda modos Quos tñ ipsa vagos terre decliuia casus Burgitis & lapsi defluus ordo regit Sicq; ꝓmissis fluitare videtur habenis Fors, patitur frenos, ipsaq; lege meat

Metrum primum. v. li.

Ꝑpis achemenie scopulis. Istud ẽ primũ metrũ illi⁹ ẽnti qđ ꝺr elegiacum. Et primum metr⁹ ẽ dactilicũ exametruz scõm est trochaicum pẽtametrũ vl dactilicũ penthametr⁹ in q̃ phĩa oñdit quõ euẽtus casualis se hz ad ꝓuidentiã diuinam est aũt materia exempli q tigris & eufrates sunt duo fluuij ab eodez fonte ꝓcedentes, q̃ postea ab inuicẽ diuidunt. & si itex ꝺcurrãt necesse ẽ naues & alia q̃ p ista flumina deferunt ꝺcurrere. q̃ qđẽ ꝺcursus ꝓuenit inq̃tũ regunt decursu istoꝝ fluuioꝝ. & tñ ẽ ꝓter intentionẽ istoꝝ q̃ regũt naues. eodẽ mõ ꝺcursus cãe casual⁹ q̃uis sit ꝓter itẽtiõez ipsoꝝ agẽtiũ. tñ ꝺcurrũt fm defluxũ ordis fatal⁹ ex regimine diuine ꝓuidẽtie. & q̃uis nobis igrãtib⁹ ordinẽ diuine ꝓuidẽtie videat aliqđ casuale & fortuitũ. tñ in ꝓpatiõe ad deũ oia sũt ordiata & ꝓuisa vñ ꝺr in lra. Tigris & eufrates resoluũt se vno fonte scopulis. i. ex ꝺcauitatib⁹ rupis achemẽie i. mõt⁹ ꝑthie. vbi. s. i ꝑthia fugax pug⁹ vsa spicula. i. sagittas figit p ꝑtoribꝫ sequentum. est enim consuetudo parthoꝝ q̃ fugiendo pugnãt sagittãdo a tergo ꝫ insequentes. & mox. i paruũ post spaciũ tigris & eufrates dissociant abiũctis aq̃s supple alijs. & si dicti fluuij trexeãt. i. ꝺcũeãt. & reuocẽt in vnũ cursũ, ꝺfluat. i. optz ꝺfluere. illõ qđ vnda alterni vadi. i. vtriusq; fluis, trahit. i. secũ duc. & ꝺcũeãt pupes & trũci, vulsi

id ē eradicati. flumīe. i. ꝑ flumē. ⁊ vnda mixta. i. ꝯfluens. implicet. i. impli
cabit fortuitos modos. qꝛ vnda faciet ꝯcurrere fortuitu naues et truncos
q̄s tñ vagos casus. i. casuales euēt⁹. regit ipsa decliuia terre. i. depssio terre
dās viā fluuio. ⁊ deflu⁹ ordo lapsi gurgitis. i currētꝫ aq̄ regit illos vagos
cursus. ⁊ ita ē de euētu causuali respectu ꝓuidētie. vñ dt. Fors. i. casus vel
fortuna q̄ videt̄ flui-
tare ꝑmissis habenis
id est sine regimīe. il-
la patit̄ frenos. i. re-
gimīa. ⁊ meat. i. tran
sit ipsa lege. i. ꝑ ipam
legē diuīe ꝓuidentie

¶ Nota ꝙ scribitur
in Genesi. Tigris et
eufrates sunt flumīa
q̄ꝝ ort⁹ ē in paradiso
Sed Hiero. autori
tate Salustij dic̄ ꝙ
ortus tigris ⁊ eufra-
tes dmōstrat̄ ī arme
nia. i. in ꝑthia. cui vi
detur boeti⁹ ꝯsenti-
re. btūs aūt Augu.
sup genesim ad lr̄az
istā ꝯrietatē ꝯcordat
dicēs. Illud ꝯtingit
in istis fluminib⁹ q̄d in alijs exꝑimur. s. ꝙ aliqñ absorbentur a terra ⁊ ite
rū oriunt̄. ⁊ qꝛ h̄ sepe pōt ꝯtingere. iō d ortu ipsoꝝ fluuioꝝ diuersa pñt di
ci qñ em̄ moyses dt in genesi ꝙ oriant̄ in ꝑadiso p̄t intelligi de prima ori-
gine eoꝝ. sed qd dicit̄ ab alijs ꝙ alias oriant̄ p̄t intelligi d ortu eoꝝ secū-
dario. ¶ Notandū ꝙ parthia est q̄dā regio q̄ alio noīe dr achemenia. vnd
dicunt̄ hoīes parthi q̄ vincunt hostes suos fugiēdo. sagittas a tergo mit
tendo. ⁊ sic amor vincēdus est fugiēdo. Vñ poeta dixit. Qua spine mar
tis cedit victoria ꝑthis Cipris ea parte sili q̄z vincit̄ arte. Cipris. i. ven⁹
q̄ colebat̄ in cipro. Et paup Heinric⁹ Proscribas igit̄ gladijs et fustib⁹
ip̄m supple amorē. Et fugiēdo fuga quē fuga sola fugat.

Prosa secūda libri quinti.

Nimaduerto inq̄ꝫ. Hic incipit ꝓsa scda hui⁹ q̄nti. in q̄ incipit deter
minare de ꝯueniētia liberi arbitrij ad ꝓuidentiā diuinā. ⁊ p̄mo q̄rit
an liberꝫ arbitriū possit stare cū ꝓuidētia diuīa ⁊ ꝑhia ꝓbat diuinuꝫ arbi-
trium eē. scdo oñdit quō diuersificat̄ in diuers. ⁊ tertio oñdit act⁹ liberi ar
bitrij cadere sub prouidentia diuīa. scda ibi. Sed hāc. tertia ibi. Que tñ.

Prosa secūda libri quinti.

Nimaduerto inq̄ꝫ. idq̄ꝫ vti tu
dicis ita esse ꝯsentio. Sꝫ ī hac
herentiū sibi serie causaꝝ: est ne vlla
nr̄i arbitrij libertas: an ip̄os quoq̄ꝫ
humanoꝝ mot⁹ animoꝝ fatalis ca
thena cōstringit. P. Est inq̄t. Neq̄ꝫ
em̄ fuerit vlla rōnalis natura. quin
eidem libertas assit arbitrij. Nā qd
rōne vti naturaliter pōt. id habꝫ iu
dicium quo discernat. Per se igitur
fugienda optandaue dinoscit. Qd
vero quis optādū esse iudicat petit

Liber quintus

Primo ꝺt Anſelmꝰ uerto in cꝫ. i. cognoſco. quō caſus ſtat cū puidētia. ⁊ ita ꝓſentio ſicut diſſi. ⁊ q̄rit boetꝰ. Eſt ne vlla libertas arbitrij in hac ſerie cauſarꝫ ſibi herētiū an fatalis catena. i. fatalis neceſſitas ꝓſtringit motus .i. affectꝰ hūanorꝫ aiorꝫ. Tūc phīa. pbat libeꝫ arbitriū eſſe dicens. Libertas arbitrij eſt nō obſtāte p̄dicta ꝓnexione cāꝫ necꝫ eī fuerit. i. eſſe potuerit vlla rōnalis natura. q̄n libertas arbitrij edē affert. et accipit hic rōnal' natura large. p oī eo q̄ hz cognitionē intellectiuā. ꝑbat aūt q̄ oī nature rōnali inſit liberū arbitriū dicēs. Illud q̄d p̄t natural' vti rōne. id hz iudiciū q̄ diſcernat vnū q̄dq̄ ꝑ ſe. igit ꝑ ſe dinoſcit. id ē diſcernit fugiendā ⁊ optāda. q̄d aūt q̄s iudicat optandū id petit. i. ꝓſequit. et refugit illō q̄d eſtiat fugiendū. Quare q̄bus ineſt rō illis ineſt libertas volēdi et nolendi. p̄t g̃ ſic rō formari. Oē q̄d p̄t vti rōne hz iudiciū cognoſcendi fugiēda ⁊ optāda. ſed q̄ō q̄ſq̄ iudicat optādū ꝓſequit. ⁊ q̄ō iudicat fugiendū hoc refugit. g̃ oē q̄d p̄t vti rōne hz libtatē volēdi ⁊ nolēdi. ¶ Notandū q̄ dicit illō q̄d vtit rōne hz iudiciuz q̄ diſcernat vnū q̄dq̄. h̄ dicit ad differētiā iudicij naturalis. q̄d ē in bruto. q̄ nō iudicat vnū q̄dq̄ agendus ſed aliq̄d ꝑticulare. ſic ouis nō iudicat de q̄libet fugiēdo ſed tm̄ de lupo. ⁊ apes ñ hñt iduſtriā ad faciēdū aliq̄d op. niſi ad fauos mellis. ſed iudicium rōnis ē de q̄lib q̄ agunt. ¶ Notandū q̄ ꝺt q̄ hñs rōnis iudiciū ꝑ ſe iudicat ꝓſeq̄ndū vel fugiēdū. licz eī bruta q̄dāmō cognaſcāt fugiēda vl ꝓſeq̄nda nō tn̄ ꝑ ſe. q̄ nō ſūt cā iudicij. Hō aūt nō ſolū cognoſcit ſinem ⁊ ordinata i finē. ſz cogſcit ea vlr ꝑ modū collatiōis ⁊ ꝑ modū ſyllogiſticuz etiā hō ſuū iudiciū iudicat ⁊ diſcernit. q̄ intellect ē virt ꝙuerſa ſupra ſe

¶ Sz hāc nō in oib. Hic oñdit phīa quō libeꝫ arbitriū diuerſificat i diuerſis. ſ. in angelis ⁊ hoīb dicēs. Hāc. ſ. libertatē arbitrij ñ ꝓſtituo eē equā. i. eq̄lē in oīb. q̄ maior eſt in ſubſtātijs diuis q̄ in hoīb. Nā ſupernis ⁊ diuinis ſubſtātijs ineſt ꝑſpicax iudiciū. i. infallibile iudiciū. ⁊ ineſt

Refugit ꝺo qō eſtimat eſſe fugiēdū Quare q̄b ineſt rōtipis etiam ineſt volendi nolendiq̄ libertas Sz hāc nō in oib equā eſſe ꝓſtituo Nā ſupnis diuinisq̄ ſubſtātijs ⁊ ꝑſpicax iudiciū ⁊ incorrupta voluntas ⁊ efficax optatoꝫ p̄ſto eſt poteſtas. Humanas ꝺo animas liberiores q̄dez eſſe neceſſe eſt. cū ſe in mentis diuie ſpeculatōne conſeruant. minꝰ vero cum dilabuntur ad corpora. minuſq̄ etiam cum terrenis artubus colligantur ⁊ extrema vero eſt ſeruitus

eis incorrupta volũtas. i. inflexibilis ad malũ. ⁊ in eis est p̃sto. i. ꝑata effi
cax ptãte optatoꝝ. qꝛ ñ ē ĩ eis ĩpedimẽtũ executõis. Aĩas ꝟo hũanas ne
cesse ē esse liberiores qñ ꝯsuãt se ĩ speculatõe diuĩe mentꝫ. minꝰ ꝟo libere
sũt cũ dilabunt̃ ad corpa. i ad curã reꝝ corpaliũ. ⁊ adhuc mĩꝰ libere sũt cũ
colligant̃ terrenis artubꝫ. i. affectibꝫ. q̃bꝫ minꝰ resiste e pñt passiõibꝫ insur
gẽtibꝫ. Extrema ꝟo
.i. maxĩa ē ꝑuitꝰ aĩaꝝ
qñ dedite vitijs ceci/
derint a possessiõe ꝓ
prie rõis q̃ regi. i. di
rigi deberẽt ĩ agẽdo.
Nã vbi. i. postq̃ aĩe
deiecerint oc̃los rõis
⁊ ĩtellectꝰ a luce sum
me ꝟitatis ad ĩferio
ra ⁊ tenebrosa id ē ad
t̃rena ⁊ carnalia mox
caligant̃. i. obscurant̃
nube ĩscitie. i. ĩgrãtie
⁊ turbant̃ ꝑnicioꝝ affectibꝫ. i. passiõibꝫ q̃bꝫ accedẽdo ⁊ ꝯsentiẽdo adiuuãt
.i. augm̃tãt ꝑuitutẽ. q̃m sibi ĩuexere. i. ĩduxert̃. ⁊ aĩe vitiosoꝝ sunt q̃dãmõ
captiue ꝓpria libtate. ¶ Notãdũ ꝙ libeꝝ arbitriũ ē libtas iudicãdi et exe/
q̃ndi res. Vl̃ ꝑm boe. sup ꝑmo ꝑihermenias. libeꝝ arbitriũ ē de volũtate
iudiciũ aĩ nullo extrĩseco aut violẽter cogẽte aut violẽter ĩpediẽte nullo co
gente ad faciẽdũ qđ displicet. nullo ĩpediẽte ne fiet qđ placꝫ. ¶ Notãdũ ꝙ
liberũ arbitriũ ĩ duobꝫ ꝯsistit ĩ libertate iudicãdi ⁊ in libertate exeq̃ndi iu
dicata Primũ. s. libertatẽ iudicãdi ĩpedit ĩgrãtia. sꝫ libtatẽ exeq̃ndi ĩpedit
ĩpotẽtia executõis ⁊ corruptio volũtatꝫ. Qñq̃ ē̃m possũꝰ bonũ ꝑficere tñ
volũtate corrupta vitio ñ ꝑficimꝰ. In substãtijs aũt separatꝫ ñ ē ĩgrãtia iu
dicãdi nec ĩpotẽtia ꝑficiẽdi. nec corruptio volũtatꝫ. g̃ ĩ eis ē maxĩa libtas
arbitrij. Intelligẽtie em̃ ĩ nullo fallunt̃. g̃ hñt ꝑspicax iudiciũ. ⁊ nunq̃ vo
lũt nisi bonũ. g̃ ĩ eis ē ĩcorrupta volũtas. ⁊ pñt ꝑficere q̃cq̃d desiderãt. g̃ in
eis ē efficax ptãs optatoꝝ. ¶ Notãdũ ꝙ q̃dã dixert̃ fuisse de ĩtẽtione plato
nis aĩas hũanas sil̃ eẽ creatas ĩ celo. ⁊ postea descẽdere ĩ corpa ⁊ ĩ eis deti
neri tãq̃ ĩ vincul̃ ꝑm illos g̃dꝰ libertatis aĩaꝝ hũanaꝝ q̃s põit ĩ lr̃a sic di
stinguũt̃. s. ꝙ cũ sint ĩ celo create ĩ ꝯtẽplatõe diuĩe mẽtꝫ sunt maxĩe libere
cũ ãt đsiderio corpoꝝ ĩcipiũt đscẽdere ad corpꝰ sũt minꝰ libere. cũ ãt iã sũt
colligate corpibꝫ adhuc sũt minꝰ libere. sꝫ mĩma libtas ē ĩ eis qñ subdunt̃
vitijs. Ista tñ expositio nõ tenet ꝑm ꝟitatẽ. iõ aliter expõit̃ ꝙ illas aĩas
necesse ē esse liberiores q̃ ꝯtẽplatiõi diuĩe ĩꝑuiũt vt aĩe ꝟtuosoꝝ ⁊ ꝯtẽpla
tiuoꝝ q̃ꝝ cõuersatio ĩ celis ē. Ille aũt sunt minꝰ libere q̃ dilabunt̃ ad cor
pora. i. que descendũt ad curã reꝝ tẽporaliũ sicut sunt practici q̃ negocian
tur circa bona tpalia ad cõem vtilitatem dispensanda. adhuc minꝰ libere

cũ vicijs dedite rõnis ꝓprie posses
siõe ceciderit. Nã vbi oculos a sum
me luce ꝟitatis ad inferiora ⁊ tene
brosa deiecerit mox iusticie nube ca
ligãt̃ ꝑniciosis turbãt̃ affectibꝰ Qui
bus accedẽdo ꝯsentiẽdoq̃ quã in/
uexere sibi adiuuãt ꝑuitutẽ ⁊ sũt quo
dammodo ꝓprie libertate captiue

sunt aie q̃ terrenis artubꝫ colligant. i. q̃ descẽdũt ad curãdũ ꝓpriũ corpꝰ et ꝓpriã vtilitatẽ. mime aũt libere sunt q̃ subdite vitijs rõnẽ amittũt. Vicio sus em̃ nõ vniꝰ tm̃ dñi ẽ seruꝰ. sed tot dñoꝝ q̃t vitioꝝ ꝑm btm̃ Augusti.

¶ Que tñ ille. Hic oñdit phia quõ actꝰ liberi arbitrij cadũt sub ꝓuidentia diuia. qꝛ ꝓpter hoc ꝙ diuia ꝯgnitio se extẽdit ad oĩa di. Que oĩa dicta q̃ ad diuersos q̃dꝰ libertatis et q̃ ad oẽs actꝰ inde ꝓuenientes cernit ille intuitu ꝓuidentie diuine cuncta ꝓspiciẽs. ⁊ q̃ q̃ꝫ p̃destiata disponit suis meritis reddendo bonis bona ⁊ malis mala. ⁊ hoc ꝯfirmat autoritate greca que sonat in latino. Oĩa videt deꝰ ⁊ oĩa audit Vel ꝑm alios sonat. Deꝰ illustrat oĩa clarius q̃ꝫ sol. ¶ Notandũ ꝙ lꝫ diuia ꝓuidẽtia ab eterno om̃ia ꝓspexerit. non tñ ꝓpter h̃ necessitat̃ liberꝝ arbitriũ ad faciẽdũ bonũ vl̃ malum. qꝛ ꝑm Aristo. iij. ethi. Hõ est dñs suaꝝ opatio nũ a pricipio vsq̃ꝫ ad finez. et q̃ ꝑm merita opationũ liberi arbitrij recipit penam vel p̃miũ.

Que tñ ille ab eterno cũcta prospiciẽs ꝓuidẽtie cernit intuitus. ⁊ suis queq̃ꝫ meritis p̃destinata disponit. (omnia videt ⁊ omnia audit)

Metrum scd̃m libri quinti

Uro clarum lumine phebũ
Melliflui canit oris homerꝰ
Qui tamen intima viscera terre
Non valet aut pelagi radioꝝ
Infirma prorumpere luce
Haud si magni conditor orbis
Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terre more resistunt
Non nox atris nubibus obstat
Que sint que fuerint veniũtq̃ꝫ
Uno mentis cernit in ictu
Quem quia respicit omnia solus

Metrum secundũ libri quinti.

Uro clarũ lumine phebũ. Istd̃ ẽ scd̃m metrum huiꝰ quinti. q̃d d̃r archilogicũ ab inuentore. dactilicũ a pede p̃dñante. In q̃ philosophia cõmẽdat excellẽtiã diuĩe cognitiõis in ꝯpatione ad solẽ materialẽ di. Homerꝰ oris melliflui. i. dulcis eloquentie. canit. i. describit phebum. i. solem clarum puro lumine. Forsan em̃ homerus fecit librum de claritate solis. qui. s. sol non valet ꝓrumpe. i. penetrare intima viscera. i. ꝓfunda terre et pelagi. i. maris. Infirma id est debili luce radioruꝫ. haud sic id est non sic habet se conditor magni orbis scilicet deus. sed ipse sua cognitione penetrat oĩa cũ nihil possit ip̃m latere. huic. s. ꝯditori tuenti. i.

respicienti. cũcta ex alto. s. celo terre sibi resistũt. nulla mole. i. magnitudĩe sicut obsistũt radijs solis. nec etiã nox obscura obstat sibi atris nubibus. imo in vno ictu mẽtꝭ. i. in vnico mẽtali ĩtuitu. cernit q̃ sunt q̃tũ ad pñtia q̃ fuerũt q̃ntũ ad p̃terita. q̃ veniũt q̃tũ ad futura. quẽ. s. cõditorẽ. qꝛ respicit oĩa solꝰ tu poteris dicere verꝫ solẽ. Notandũ lꝫ deꝰ oĩa ꝯgꝫscẽdo p̃uideat etiã illa q̃ fiũt ex libero arbitrio. voluit tñ q̃sdã creaturas eẽ liberi arbitrij. qꝛ h̃ magis decet diuinã bonitatẽ. sicut eñ melius ꝛ nobiliꝰ ẽ regnũ in q̃ nõ tm̃ seruit̃ regi a seruis sed etiã a liberis q̃ vbi tm̃ seruit̃ a seruis. Sic meliꝰ erit regnum dei et decẽtiꝰ ex hoc q̃ sunt alique creature libere seruiẽtes. sicut hõ et angelus. q̃ si essent sole creature ſuiliter opantes. cuiusmodi sũt oẽs creature p̃ter hoĩeꝫ ꝛ angelũ. q̃ ex determiatione nature necessitant̃ ad sua opa.

Verũ possis dicere solem.

Prosa tertia libri quinti.

Um ego En inquã difficiliori rursus ãbiguitate ꝯfũdor. P. Que nã inq̃t ẽ ista. iam eñ q̃bꝰ ꝑturbare ꝯiecto. B. Nimiũ inq̃ aduersari ac repugnare videtur. p̃noscere vniuersa deũ ꝛ eẽ vllũ libertatis arbitriũ. Nã si cũcta ꝓspicit deꝰ. neq̃ falli vllo mõ põt euenire necesse est qd̃ ꝓuidentia futurum esse p̃uiderit Quare si ab eterno non facta hoĩm

Prosa tertia q̃nti li.

Um ego. En inquã. Hic incipit tertia ꝓsa huiꝰ q̃nti. in q̃ Boe: abijcit ꝯ p̃dicta oñdens nõ posse sil̃ stare ꝓuidentiã ꝛ liberꝫ arbitriũ. Et prĩo p̃mittit q̃ dicta p̃nt h̃re dubitationẽ. scd̃o ponit rõnẽ dubitationis. ibi. Nunq̃ inquã. Prĩo d̃t. Cum ꝓ tunc finitis p̃dictis Ego Boe. inquam. O ph̃ia rursus ego confundor difficiliori ambiguitate. Et querit ph̃ia. quenã est ista ambiguitas. iam eñ coniecto. i. iudico. quibꝫ tu ꝑturbare. i. ꝑturbaris. ¶ Notandũ q̃ cõiectare est ex aliquibꝫ signis aliq̃d putare ꝛ sic ph̃ia ꝯiectat ꝑ locũ a cõiter accidẽtibꝫ dubitationẽ boetij. qꝛ cõiter q̃cũq̃ loq̃bant̃ d̃ ꝓuidentia ꝛ libero arbitrio dubitabãt de cõpassibilitate eorum.

¶ Nimiũ inquã. Hic Boe exprimit suã dubitationẽ oñdens ꝓuidẽtiã ꝛ liberꝫ arbitriũ esse incõpassibilia. Primo facit h̃. scd̃o excludit q̃sdaꝫ vias quibus aliqui conabantur defendere ꝓuidentiam ibi. Quid igitur. Ad ꝓbandum ergo incompassibilitatem predictorum ponit tres ratões Secunda ibi. Ad hec tertia ibi. Postremo. Primo põit primã rõnẽ. scd̃o excludit quandam solutionem eius ibi. Neq̃ eñ. Primo modo dicit. Ni-

mīū videꝝ a iuersari ꝛ repugꝫ. e deū p̄noscere vniuersa. ꝛ eē vllū libertatis ar̄bitriū. Qđ aūt ista repugnāt. pbat. Nā si deꝰ p̄scit cuncta. neqꝫ vllo mō falli p̄t. necesse ē euenire illud q̄d puidētia p̄uiderit esse futurꝫ q̄d si nō eueniret fallereꝝ puidēt/ia. Quare si ab eterno nō mō. i. nō tm̄ facta hoim sed etiā ꝯsilia ꝛ volūtat/es p̄noscit. nulla erit libertas arbitrij sed oīa eueniꝝ rēt nō necessitate Qđ aūt deꝰ sua puidētia oīa cogscat declarat. Neqꝫ em̄ p̄ōt existere/ re aliq̄d factū vl̄ ali/quā volūtas. nisi q̄m p̄senserit. p̄sciuerit. puidētia diuina nescia id ē nō potēs falli nec p̄ñt aliter euenire q̄z preuisa sunt. nā si valent deorq̄ri aliorsū sez vt aliter eueniant q̄z p̄uisa sunt nō erit iā firma p̄sciētia dei sed potiꝰ erit incerta opinio. q̄d iudico nefas credere de deo

modo sz etiā cōsimilia volūtatesqꝫ p̄noscit. nulla erit arbitrij libertas. Neqꝫ em̄ vel factū aliud vllū: vl̄ q̄/libet existere poterit voluntas. nisi quā nescia falli puidētia diuina p̄senserit. nā si aliorsū q̄z puisa sūt deor/queri valent. nō iā erit futuri firma p̄sentia. sz opinio potiꝰ incerta. qđ de deo credere nefas iudico. Neqꝫ ei illā probo rōez qua se q̄dā credūt hūc q̄stiōis nodū posse dissoluere. Aiūt ei nō ideo q̄d eē euētuꝝ q̄m id futuꝝ prouidētia futuꝝ esse pro/spexerit. sed ecōtrario potiꝰ. q̄m qđ futuꝝ est id diuinā prouidentiā la/tere nō posse. Eoqꝫ modo necessa/riū est hoc i ꝯtrariā relabi ptez. neqꝫ

¶ Notandū q̄ ex ista sic formata ratio. Ille q̄ puidentia infallibili/ter de necessitate eue/niunt. sed oīa puidē/tur a deo infallibiliter ergo oīa de necessita/te euenīūt. ꝛ sic perit libertas arbitrij.

¶ Notandū q̄ scia deꝰ est non est opinio. q̄z opinio est eoꝝ q̄ sic ꝛ aliter se p̄ñt hr̄e ex primo posterioꝝ. scia aūt est eoꝝ que nō p̄ñt se aliter hr̄e. ḡ scia dei nō est dicēda opinio.

¶ Neqꝫ em̄ illā. pbo rōnem. Hic phia excludit q̄ndā r̄nsionē q̄ posset dari ad p̄dictam rōnem. Et primo ponit eam. scdo eā excludit. ibi. Quasi ꝙo. Primo dicit. Neqꝫ em̄ pbo. i. approbo illam rationem. i. responsiōez q̄ quidā credūt se posse dissoluere nodū id est difficultatē q̄stionis. Aiūt em̄ non ideo q̄d esse venturū. q̄m prouidētia prospexerit illud esse futurum id est venturum. sed potius econtrario id est econuerso. q̄m q̄d futurum est illud nō posse latere diuinā puidentiā. q. d. euentus rei est causa p̄scie ꝛ nō

econuerso. ⁊ ideo ex euētu dz ꝯcludi necessitas p̄scie. nō ecōuerso ſm eos. Et isto mō necessariū est. hoc. ſ. qđ ꝯcludit̄ de euētu. relabi in ꝯtriā ꝑtē ſcz vt q̄d ꝯcludit̄ de euētu hoc ꝯcludat̄ de p̄scia. Neqꝫ em̄ necesse ē cōtingere q̄ prouident̄ ſm eos que futura sunt necesse est prouideri. ¶ Notandū q̄ prior rō p̄tēdebat q̄ oīa futura de necessitate eueniāt qꝛ deꝰ ifallibilr̄ preuidet. rn̄sio aūt q̄rūdā dt ꝯtriū. Dicit ei nō ideo qꝛ deꝰ p̄uidz futura necessario eueniūt. ſz qꝛ vētura sūt ideo deus ea p̄uidet. ¶ Quasi v̄o. Hic excludit istā rn̄sionē dicēs. Ista respōsio ꝓcedit q̄si laboraretur querēdo cuiꝰ rei cā sit p̄scia. vtrū sit cā necessitatis futuroꝝ vl̄ vtrum necessitas futuroꝝ sit cā ꝓuidētie sed nos nitamur id ē laboramꝰ hoc dmonstrare. ſ. necessariū eē euentū reꝝ p̄scitaruz q̄q̄ mō. i. q̄cūqꝫ mō se habeat ordo causarum. ⁊ si pro quānis p̄scia non videat̄ iferre necessitatē eueniēdi rebus futuris. q̄d declarat i exēplo di. Si aliq̄s sedeat necesse ē opinionē eē verā que ꝯiectat eū sedere. ⁊ ecōuerso si de aliq̄ v̄a sit opinio qꝛ sedet necesse est eum sedere. igit̄ in vtroqꝫ ſ. i opione et sedēte ē necessitas in hoc ſcz in sedēte ē necessitas sedendi in altero ſcilicet in opiniōe est necessitas veritatis. Sed non idcirco quisqꝫ sedet supple causaliter. quoniam vera

em̄ necesse esse ꝯtingere q̄ ꝓuidētur. ſz necesse esse q̄ futura sunt ꝓuideri.

Quasi v̄o q̄ cuiꝰ rei causa sit prescietia. ne futuroꝝ necessitas. an futuroꝝ necessitas causa prouidentie laboret̄. Ac nō illud demōstrare nitamur. quoquo modo se habeat ordo causaꝝ. necessariū esse euentū p̄scitaꝝ reꝝ. etiā si p̄scia futuris rebꝰ. eueniendi necessitatez nō videat̄ inferre. Et em̄ si q̄spiā sedeat opinionem qꝫ eū sedere ꝯiectat veram esse necesse est. Atqꝫ ecōuerso rursus si de quopiā vera sit opinio qm̄ sedet eū sedere necesse est. In vtroqꝫ igit̄ necessitas inest. In hoc q̄dez sedendi. at vero in altero v̄itatis. sed nō idcirco q̄sqꝫ sedet qm̄ v̄a est opinio ſz hec potiꝰ vera est qm̄ quēpiā sedere precessit. Ita cuz causa veritatis ex altera parte procedat. inest tamē cōis in vtraqꝫ necessitas. Similia

est opinio. qꝛ ꝟitas opinionis nõ ē cã sessionis. sed hec s. opinio potiꝰ ē ꝟa qm̃ p̃cessit quēpiã. i. aliquē sedere. ⁊ ita cũ cã ꝟitatꝫ ex altera ꝑte ꝓcedat. tñ in vtroq; ē cõis necessitas. ⁊ eodē mõ ꝯtingit arguere de ꝓuidentia. ⁊ de his q̃ ꝓuidētur. vñ dt. patꝫ. i. mãifestũ ē rõcinari d ꝓuidētia ⁊ d rebꝫ futuris. Nã etsi ꝑ q̃uis idcirco ꝓuidenť qm̃ futura sũt. nõ tñ iõ eueniũt qm̃ ꝓuidenť nihilominus tñ necesse ē a dõ l' vētura ꝓuideri. vl' ꝓuisa euenire ita q̃ vtriq; ꝑti iest necessitas q̃uis alteri cãlitas. qd solũ satis est. i. sufficit ad ꝑimēdam libertatē arbitrij. Notãdũ q̃ respõsio ista quã innuit in lr̃a videť fuisse ipsiꝰ origenis. q̃ supra epl'aꝫ ad Ro. sic dt. ñ ꝓpterea aliq̃derit qꝛ illd deꝰ scit futurũ. sed qꝛ futuruꝫ est iõ scit a deo anteq̃ fiat. Qd tñ potest itelligi dupl'r. Uno mõ. q̃ euentus rei sit cã p̃scie ſm rõnem ꝯseq̃ntie. ⁊ sic responsio est vera. Alio mõ põt intelligi q̃ euētꝰ rei sit cã p̃scie ſm exñtiaꝫ. ⁊ sic ē falsa. ⁊ h̃ mõ improbať hic a boetio. Prio g̃ oñdit boe. q̃ ista rñsio nõ est ad ꝓpositũ. scdo oñdit q̃ ñ includit ꝟitatē. ibi Jã ꝟo. ¶ Jam ꝟo Hic phia oñdit q̃ ista rñsio ĩcludit falsitatē. qꝛ ponit q̃ aliqd tꝑale sit causa eterni. dicũt em̃ q̃ res future sint cã ꝓuisionis eterne. vñ dt. Jã ꝟo preposteꝝ ē. i. ꝑuersũ est. vt euētꝰ reꝝ tꝑaliũ dicať eē cã eterne p̃scie. q̃d dicit ĩ ista rñsiõe. vñ subdit. Quid ē aliud arbitrari deum. iõ ꝓuidere futura qm̃ sunt euētura q̃ putare q̃ olim acciderũt. s. ipa futura esse cãm sũme ꝓuidētie. q. d. nihil ē aliud dicere. ¶ Notãdũ q̃ nullũ tꝑale ē cã eterni sꝫ potius ecõuerso. Indigniꝰ em̃ nõ ē cã dignioris. eo q̃ cã dignior est effectu. tꝑale aũt idigniꝰ ē eterno sicut corruptibile incorruptibili. g̃ ⁊c. ¶ Ad hec sicuti. Hic ponit scdam rñsionē ad probandũ secundã ꝯclusionē dicens. Ad hec supple p̃dicta addenda est hec rõ. sicuti cum scio eē quid. i. aliq̃d necesse est ipm esse. ita cum noui quid futurũ necesse est idipsum esse futurum sic igitur fit id est contingit vt euentus rei prescite nequeat euita

de ꝓuidentia futurisq; rebꝰ ratiocinari patet. Nã etiã si idcirco qm̃ futura sunt ꝓuidenť. nõ vero ideo qm̃ prouidentur eueniũt nihilominus tamen a deo vel ventura prouideri vl' prouisa euenire necesse est. quod ad perimendã arbitrij libertatē solũ satis est. Jã ꝟo q̃ preposterũ est vt eterne p̃scientie temporaliũ rerũ euentus causa esse dicať. Quid est autez aliud arbitrari: ideo deũ futura quoniã sunt euentura prouidere q̃ putare que olim acciderũt causã summe illiꝰ esse ꝓuidentie. Ad hec

ri. ¶ Notandũ ꝙ rõ sic põt formari. sicut se hz scia respectu scibilis pñtꝫ. sic prescia respectu effectꝰ futuri. sed cũ scio in pñti aliq̃d eẽ. necesse ẽ ip̃m esse ergo cũ p̃scitur aliq̃d futuꝝ eẽ necesse est ip̃m futuꝝ eẽ. sz deꝰ p̃scitur oĩa futura. g̃ necessario eueniũt. ⁊ sic iterũ tollitur libertas arbitrij.

¶ Postremo si q̃d aliq̃s. Hic ponit tertiã rõnem ad idẽ dicens. Si q̃s existimet aliq̃d eẽ aliorsũ. i. aliter q̃ꝫ res se hz. illud nõ mõ. i. nõ tm̃ nõ est scia sed est fallax opinio lõge diuersa a ꝟitate scie. q̃re si aliq̃d ita futuruz est vt eius euẽtꝰ non sit certꝰ ⁊ necessariꝰ q̃ mõ illud poterit p̃sciri euẽtuꝝ. q. di. nullo mõ. Cuiꝰ rõnez assignat dicẽs. Sic ip̃a scia est ip̃mixta falsitati. sic illud q̃d cõcipitur ab ea nõ p̃t aliter esse q̃ꝫ cõcipitur. qꝛ si posset alr̃ se hr̃e tũc scia posset esse falsa. vñ subdit. ista est cã q̃re scia careat mẽdacio. qꝛ necesse est vnãquãqꝫ rem ita se hr̃e sicut scia cõprehendit eam sese hr̃e.

sicuti cum q̃d esse scio: idip̃m esse necesse est: ita cũ q̃d futuꝝ noui idip̃m futuꝝ esse necesse est. sic fit igitur vt euentꝰ p̃scite rei neq̃at euitari. Postremo si q̃d aliq̃s aliorsũ q̃ꝫ sese res hz existimet id nõ modo scientia nõ est. sz est opinio fallax ab scientie veritate longe diuersa. Quare si quid ita futuꝝ est vt eius certus ac necessarius nõ sit euentus: id euenturuz esse presciri qui poterit Sicut enim scientia ipsa impermixta est falsitati. ita id quod ab ea cõcipit̃ esse aliter q̃ꝫ concipitur nequit. Ea nanqꝫ causa est cur mendacio scientia careat: ꝙ se ita rem quãqꝫ habere necesse est: vti eam sese hr̃e sciẽtia con

¶ Notanduz ꝙ ratio quã intendit est ista Quicunqꝫ existimat rem aliter esse q̃ꝫ est eius estimatio est falsa ⁊ nõ ẽ scia sed fallax opinio. ergo si deus prescit aliquod futurum esse. ⁊ si ip̃m nõ necessario euenit sicut p̃sciuit p̃scia dei. non erit scia sed fallax opinio. ergo futura a deo preuisa necessario eueniunt. ⁊ sic perit libeꝝ arbitriũ.

¶ Quid igitur. Hic ph̃ia improbat modos quibus aliqui nituntur saluare prouidentiam. ⁊ primo querit quomodo possit saluari prouidentia diuina improbando duos modos quibus aliqui conabantur ip̃az saluare. Secundo ponit tertium modum similiter ipsum improbando. secũda ibi. Quod si apud Primo dicit. Quid igitur dicemus quonam modo dici potest. ꝙ deus prenoscit hec futura incerta. Primus modus est. vt di

cat deum ea q̄ ꝓuidet iudicare infallibiliter q̄uis possint nō euenire. sed id est incōueniēs. qꝛ tūc falleret sua ꝓuidētia. vñ dt. Nā si deꝰ cēset. i iudicet euenire infallibiliter que etiam possibile est nō euenire fallitur supple deus q̄d nō mō. i. nō tm̄ nephas est sentire de deo. sed etiam nephas ē voce ꝓferre Secundus modus est vt dicatur deum ꝓuidere futura indeterminate. sicut sūt futura. sed isto mō ꝓuidētia dei nō ē certa. vñ dt. Si deꝰ decernit ista futura esse q̄ prouident indetermiate sicut sūt. vt. s. cognoscat ea. eq̄. i. eq̄lit posse fieri vel nō fieri. q̄ est ista p̄scia q̄ nihil certū nihil stabile cōp̄hēdit. q̄si dicat: tal prouidentia nulla est ꝛ q̄d hec p̄scia refert id ē differt ab illo vaticinio ridiculoso Tiresie. q̄ dicebat. quicq̄d dicā h̄ erit vl nō erit. Quid etiā. i. i q̄ diuina prouidētia p̄stiterit. i. preualebit hūana opiniōe si iudicat incerta. sic homines ea q̄ꝝ euentꝰ est incertꝰ. q. d. i nullo differt. ¶ Notādū q̄ cū tiresia vidisset duos serpentes sil coire proiecto baculo ipsos separauit ab inuicē ꝛ mutatꝰ fuit in mulierem. post septēniuz iterū serpētes coeuntes baculos separauit. ꝛ mutatus fuit in virū. Cū aūt orta fuisset dissensio inter iouem ꝛ iunonē an maior esset delectatio in coitu viri q̄ꝫ mulieris. Electꝰ fuit tiresias in iudicē q̄ expertꝰ erat sortē vtriusq̄ sexꝰ. Cū aūt diceret maiorē esse delectationē mulieris Juno cōmota excecauit ipm̄. Jupiter aūt sui misertꝰ in recōpēsaz amissi visus dedit sibi spm̄ vaticinādi. Fuit aūt hec sua vaticinatio. q̄cq̄d dicā erit vel ñ erit. si q̄ deꝰ nō aliter p̄sciret fut̄a indeterminata nisi qꝛ erunt vel non erunt. nō differret sua prescientia a prescientia tiresie quod est ridiculosum.

¶ Quod si apud illū rerum. Hic ponit tertium modum conantiū saluare prouidentiam. ꝛ est vt ponamus omnia euenire de necessitate ꝛ au-

prehendit. Quid igit quonam modo deus hec incerta futura p̄noscit. Nā si ineuitabiliter euentura cēset q̄ etiā nō euenire possibile est. fallit quod sentire nō modo nephas est: sz etiā voce ꝓferre. At si vti sunt ita ea futura esse decernit. vt eque vl fieri ea vel nō fieri posse cognoscat. q̄ est hec p̄scientia q̄ nihil certū: nichil stabile cōprehendit. aut q̄d hoc refert vaticinio illo ridiculo tiresie: quicq̄d dicaz aut erit aut nō. Quid etiam diuina prouidentia humana opinione p̄stiterit si vti hoies incerta iudicat quoꝝ est incertus euentus. Qd si apud illū reꝝ oīm certis

feramus liberum arbitrium. ¶ Primo ergo ponit istum modum. Scdo ostendit que inconuenientia sequantur ad ipsum. ibi. Quo semel. Prio ergo concludit istum modum dicens. Quod si apud illum certissimum fontem omnium rerum nihil potest esse incerti. certus est euentus eorum que ipse firmiter presciuerit futura. quare nulla erit libertas humanis cõsilijs ⁊ actiõibus q̃s diuina mens sine errore falsitatis cuncta prospiciẽs alligat et stringit ad vnũ euentum

simũ fontez nihil incerti esse potest: certus eoꝝ est euentus q̃ futura firmiter ille p̃scierit. Quare nulla est humanis ꝯsilijs actionibusq; libertas: quas diuina mens sine falsitatis errore cuncta ꝓspiciens ad vnũ alligat ⁊ ꝯstringit euentũ. Quo semel recepto quantus occasus hũanarum rerũ ꝯsequatur liquet. Frustra em̃ bonis malisq; p̃mia peneue proponũtur: q̃ nullus meruit liber ac volũtari⁹ mot⁹ aioꝝ. Ibiq; oim videbit iniq̃ssimũ qd̃ nũc eq̃ssimum iudicat vl̃ puniri iprobos vl̃ remunerari probos quos ad alterutrum nõ propria mittit voluntas: sed futuri cogat certa necessitas: nec vicia igitur nec virtutes quicq̃ fuerint.

¶ Notandũ q̃ nulla mutatio cadit circa fontem omniũ reruz quia cognitio ei⁹ nõ p̃t esse incerta. etiam si esset incerta esset iperfecta ⁊ diminuta Si ergo est certa respectu futuroꝝ necesse est vt omnia futura prescita a deo necessario eueniant.

¶ Quo semel recepto quantus occasus. ¶ Hic ponit inconuenientia que sequuntur si auferatur liberum arbitrium. Et primo ostendit que inconuenientia sequuntur ex p̃te hominum. Secundo que ex parte dei. Tertio que ex parte coniunctionis hominum ad deum Secunda ibi. Quo nihil. Tertia ibi. Igitur nec sperandi. Inconuenientia ex parte hominum. Si non sit liberum arbitrium frustra proponuntur hominibus pene vel premia. ⁊ iniuste puniuntur mali ⁊ premiantur boni. Nec erunt vitia nec virtutes in hominibus sicut nec in alijs que agunt necessitate nature ⁊ non libertate animi. Unde dicit Quo se

mel recepto. i. posito. s. vt negetur liberꝝ arbitriũ. liquet. i. manifestuꝫ ẽ q̃n tus occasus. i. q̃nta destructio hũanaꝝ reꝝ ꝯsequat. Frustra em̃ ꝓponuntur bonis p̃mia ⁊ malis pene. ita statuta ⁊ leges hũane erũt iutiles q̃ penas ⁊ p̃mia statuũt q̃ nullꝰ motꝰ aĩoꝝ liber ac volũtariꝰ meruit. ⁊ illud videbit iniq̃ssimũ oĩm q̃d nũc iudicat eq̃ssimũ. s. punire ĩprobos. ⁊ remunerari ꝓbos q̃s ad alterutrũ. i. ad ꝓbitatem vl' ĩprobitatẽ nõ mittit propria voluntas sed cogit certa necessitas futuri. igit virtutes ⁊ vitia nõ fuerint q̃c. ꝑ sed potius erit mixta ⁊ indiscreta cõfusio oĩm meritoꝝ. s. bonoꝝ ⁊ malorũ. ¶ Nota q̃ oẽs ꝑtutes ⁊ vitia oriuntur ex libera electõne boni ⁊ mali. ⁊ similiter punitio ⁊ remũeratio fiũt ꝓpter liberã actionẽ boni vel mali. Si g̃ tollitur libertas arbitrij nõ erit libera electio nec libera actio bona vel mala. ⁊ ꝑ ꝯñs nulla erit virtꝰ ⁊ nullũ vitiũ ⁊ iniuste malꝰ puniet cũ ex necessitate malũ opet ⁊ iniuste bonꝰ p̃miet cũ ex necessitate opet bonũ. q̃d est absurdũ dicere ¶ Quoq̃ nihil sceleratiꝰ. Hic oñdit incõueniẽs q̃d sequit ex ꝑte dei. s. q̃ deꝰ erit autor maloꝝ. vñ ꝺt. Cũ oĩs ordo reꝝ ducatur ex ꝓuidẽtia diuĩa. ⁊ si nihil liceat libere fieri ex hũanis cõsilijs fit. i. sequit vt vitia nr̃a referantur ad autorẽ oĩm sup. deũ. q̃ nihil sceleratiꝰ excogitari põt q̃ deũ dicere autorem maloꝝ q̃d tñ necessariũ est ablata libertate ¶ Notandũ q̃ defectꝰ in opatõe q̃ defectꝰ nõ est in ptãte rei vt euitetur necessario ẽ ab agente ⁊ a ꝓducẽte. Si g̃ actio volũtatis nr̃e non est libera defectꝰ actõis ꝑm volũtatem reducetur in deũ. sic deꝰ erit cã defectuũ nr̃orũ. q̃d est absurdũ. ¶ Igit nec spandi. Hic ponit incõueniẽtia q̃ sequunt ex cõiũctiõe hoĩs ad deũ q̃ tolleretur actꝰ dep̃cãdi ⁊ actꝰ sperandi q̃bꝫ maxime cõiungimur deo. Vñ ꝺt. Igitur si tollitur liberꝝ arbitrium nec vlla ratio est sperãdi aliq̃d nec deprecãdi iter deũ ⁊ hoĩes. Quid em̃ q̃sq̃ dep̃cetur vl' speret si series indeflexa cõnectit oĩa optanda. q. d. frustra fieret

sꝫ omniũ meritoꝝ potiꝰ mixta atꝫ indiscreta ꝯfusio Quoq̃ nihil sceleratius excogitari potest cũ ex prouidẽtia rerũ omnis ordo ducat nichilq̃ liceat ꝯsilijs hũanis. fit vt vicia q̃q̃ nr̃a ad bonoꝝ omniũ referãt autorẽ. Igit nec sperãdi aliq̃d nec dep̃candi vlla rõ est. Quid enim vel speret q̃sq̃ vel etiã dep̃cet: q̃n optãda omnia indeflexa series cõnectit. Auferetur igitur vnicũ illum inter homines deũq̃ cõmerciũ sperandi scꝫ ⁊ dep̃candi. Siq̃dez iuste humilitatis precio. inestimabilem vicem

Metrum tertium

vtrūq; igit̄ auferet̄ illud vnicū ꝯmertiū. s. spandi ⁊ depcādi iter deū ⁊ homines. vocat aūt spez ⁊ depcationē ꝯmertiū. q; istis mercamur oīa bñficia. vñ subdit. siq̄dē p̄cio iuste hūilitatis nos hoīes promeremur iestiabi ē vicē. i. retributōez diuīe gr̄e. q̄ mod⁹ depcādi sol⁹ ē q̄ hoīes videant̄ posse colloq̄ cū deo. ⁊ ꝯiūgi iaccesse. i. iaccessibili luci sup. deo p̄usq̄ hoīes impetrent quod petunt pri⁹ em̄ p̄ces porrigimus q̄; effectū petitionis consequamur q̄. s. spes et depcatio si nihil credāt̄ hr̄e virium recepta id ē cōcessa necessitate futurorū quid erit q̄ coniungi possim⁹ illi sūmo principi reruz. q. di. nihil. q̄re necesse erit gen⁹ hūanū dissceptū. i. disiunctum suo fonte id est a suo principio sup. a deo fatiscere id ē deficere vti pauloante cantabas i sexto metro q̄rti libri. ¶ Notanduz q̄ act⁹ deprecādi spectat ad intellectū et ē oro s̄m Jo. Damas. ascensus intellect⁹ ad deum vl' in deū q̄ q̄dem actu insinuam⁹ deo indigentiam nr̄am nō q̄ deo p̄ insinuationē nostrā aliq̄d innotescat q̄d prius ignorauerit. sed vt nos ipsa insinuatōe vtēdo consideremus in his esse recurrendum ad diuinum auxilium. Actus aūt spandi p̄tinet ad voluntatē. q; ei⁹ obiectum ē bonū futuz p̄ istum aūt actum adheremus deo tanquā p̄fecto principio bonitatis innitētis ei⁹ auxilio ad ꝯseq̄ndū bonū q̄ indigem⁹. sed si hmōi bonum necessario eueniret vel impossibile esse euenire vterq; act⁹ tā depcādi q̄z sperādi eēt inutilis.

diuīe gr̄e p̄meremur q̄ sol⁹ mod⁹ est quo cū deo colloq̄ homīes posse videant̄. illiq; inaccesse luci pri⁹ quoq; q̄; impetrent ip̄a supplicādi rōe ꝯiūgi. q̄ si recepta futuroꝝ necessitate nihil viriū habere credāt̄ q̄d erit quo summo illi reruz principi connecti atq; adherere possim⁹ Quare necesse erit humanū gen⁹ (vti pauloante cātabas) disseptū atq; disiūctum suo fonte fatiscere.

Metrum tertiū libri quinti.

Uenam discors federa rerum
Causa resoluit quis tāta de⁹
Uetis statuit bella duobus
Ut que carptim singula constent

Metrum tertiū q̄nti libri.

Uenā discors federa rez. Hic incipit tertiū metrꝝh⁹ q̄nti q̄d dicitur adonicū. vel s̄m alios archilogicū ab iuētore. dactilicū a pede p̄dñante in q̄ facit exclamatōez sup̄ incōpassibilitate. q̄ apparet inter prouidentiā ⁊ libez arbitrium. Et primo q̄rit q̄re sint icōpassibilia cuz

per se ꝯsiderata sint passibilia. scdo ponit rñsionē ad h. tertio ꝯ rñsionē ob
ijcit. q̄rto obiectionē soluit. scda ibi. An nulla. tertia ibi. Sz cur tāto. q̄r/
ta ibi. Aut cū mētē ¶ Prio dt. Quenā discors cā resoluit. i. separat. federa
id ē ꝯcordias rer. s. ꝓuidētie diuie. ⁊ liberi arbitrij ne patiāt se sil. aut q̄s
de⁹ tāta bella statuit duob⁹ veris vt singl'a vera q̄ carptim. i. sigillatiz vl

Eadem nolunt mixta iugari
An nulla est discordia veris
Semperq̄ sibi certa coherent
Sed mens cecis obruta membris
Nequit oppressi luminis igne
Rerum tenues noscere nexus
Sed cur tanto flagrat amore
Veri tectas reperire notas

diuisim accepta con
stent. i. ꝑmanēt. eadē
tñ mixta. i. ꝯiūcta no
lunt iugari. i. copula
ri seinuicē ꝯpatiēdo
Tunc ponit rñsionē
dicēs. Qd istis duo
bus veris. s. ꝓuiden/
tie et libero arbitrio
nulla est discordia. sz
apparētia discordie
ꝓuenit ex debilitate
nr̄i intellect⁹. vñ dic̄
An est nota solutio
nis nulla ē discordia veris. sed sp̄ certa coherēt sibi. sed mēs nr̄a obruta. i.
oppssa mēbris cecis. i. cecātib⁹ aīam. illa neq̄t igne. i. splēdore oppssi lumi
nis. s. intellect⁹ noscere tenues. i. subtiles. nex⁹. i. ꝯiūctiōes rer q̄ videntur
discordare. ¶ Notādū si ꝯsiderem⁹ ꝓuidētiā diuinā ꝑ se possibile est eaz
esse si ꝯsiderem⁹ liber arbitriū ꝑ se. etiā possibile est id esse. vt patz ex dictis
Sed si ꝯsiderem⁹ vtrūq̄ sil. tunc vident incōpassibilia sicut patz ex rō/
nib⁹ supioribꝫ. ꝑm ꝟitatē aūt bñ se ꝯpatiunt sed nobis ñ apparet qz intel
lect⁹ nr̄ oppressus mole corpis ñ pōt se eleuare in hmōi ꝯgnitionē. Nā ꝑm
sapiētē. Corp⁹ q̄d corrūpit aggrauat aīam ⁊ terrena hitatio oppmit sensū
multa cogitantē. q̄ aūt i hoīe sit liber arbitriū patz. nā ad h nos fides re
stringit. cū sine libero arbitrio nō possit esse meritū iusta pena vl p̄miuz
Ad hoc etiā inducūt manifesta iudicia q̄b⁹ apparet hoīez libere vnū eli/
gere ⁊ aliud refutare. Et ad hoc etiā rō euidēs cogit q̄ q̄dē ad inuestigati
onē liberi arbitrij origenē seq̄ntes h mō ꝓcedim⁹. In reb⁹ em̄ q̄ mouent
vel aliq̄d agūt hec inuenit differentia q̄ q̄dā hñt p̄ncipium sui mot⁹ vel
opatōis in semetipsis. Quedā ꝟo extra se sicut ea q̄ ꝑ violentiā mouent i
q̄b⁹ principiū ē extra nihil ꝯferēte vim passo ꝑm ph̄m. iij. ethi. i q̄b⁹ liber
arbitriū ponere ñ possum⁹ eo q̄ nō sunt cā sui mot⁹. Liber aūt est q̄d cā
sui est ꝑm ph̄m in. i. metaphi. Eor aūt q̄r principiū mot⁹ ⁊ opatiōis in
ipsis ē q̄dā talia sunt q̄ ipa seipsa mouent sicut aīalia q̄dā aūt q̄ ñ mouēt
seipsa q̄uis in seipsis sui mot⁹ aliq̄d principiū hñt sicut q̄uia ⁊ leuia
¶ Sed cur tāto. Hic ph̄ia obijcit ꝯ solutionē Si em̄ ignorat istas subti/
les ꝯiūctiōes. vñ est q̄ desiderat eas scire cū nihil ignotū possit desideras

Metrum tertium

ri. vñ dr. Sed cur aīa flagrat. i. ardet tāto amore. i. desiderio. repire notas tectas. i. notificationes latentes veri. i. vitatis. Scit ne mēs illud q̄d ipsa anxia. i. sollicita appetit nosse. q. d. non. qz nullꝰ appetit scire illud q̄d scit ⁊ hoc ē qd dicit. Quis laborat scire nota. q. d. nullus. optet igit̄ dicere ꝙ nesciat. ⁊ tūc sequit̄ alid̄ icōueniēs. s. ꝙ aīa desideret illud q̄d nescit. vñ dr.

Scit ne quod appetit anxia nosse
Sed quis nota scire laborat
Et si nescit: quid ceca petit
Quis enim quicquā nescius optet
Aut quis valeat nescita sequi
Quoue inueniat: quis repertam
Queat ignarus noscere formam
An cum mentem cerneret altam
Pariter summam et singula norat
Nunc membrorum condita nube
Non in totum est oblita sui
Summāq; tenet singula perdens
Igitur quisquis vera requirit
Neutro est habitu, nam neq; nouit
Nec penitus tamen omnia nescit
Sed quā retinēs meminit summā

Si nescit illd̄ q̄d petit q̄d petit. i. desiderat mēs ceca. i. ignorans. Quis em̄ nesciꝰ optz q̄cq̄. Quis em̄ valeat. i. possit sequi nescita. aut q̄s nesciꝰ possit noscere q̄ inueniat supple illud quod q̄rit ⁊ q̄s ignarus. i. nesciꝰ q̄at id est possit noscere formaz repertā. q. d. nullus.

¶ Notandū ꝙ dictum est in respōsiōe ꝙ aīa ignorat cōpassibilitatē, ꝓuidētie et liberi arbitrij. sed desiderat eā scire ¶ Cōtra hoc arguit sic. Nullus appetit scire q̄d scit. Si aīa desiderat scire aliq̄d. vel ignorat illud vl̄ scit. si scit ḡ nō desiderat ip̄m scire. qz nullus appetit scire quod scit. cū oīs appetitus sit rōne carentie. si autē ignorat illud q̄d desiderat quō ignotū desideratur cum volūtas nō querat incognitū. ideo si ignorat nunq̄ cognoscet. Quis em̄ ignotuz inueniet. si em̄ paterfamilias q̄reret seruum fugitiuuz quē ignoraret posset sibi multotiens occurrere ꝙ ipsum non inueniret sicut dicit Linconiensis super primo posteriorum.

¶ An cum mentē. Hic soluit obiectiōez. Ubi notādū ꝙ plato posuit animas esse in celo creatas. ⁊ habere cognitionē oīm ꝑfectā. sed ꝑ lapsuz ad corpa eā obliuisci cognitionē rez in particl̄ari ⁊ retinere eā i vniuersali. et postea per exercitium recupare cognitionem reruz in particulari. vnde dr. sic. An est nota solutionis cum anima cerneret. i. specl̄aret̄ altā mētem. i. ꝓfundā mētē d̄i ip̄a ꝑiter. i sil̄ norat. i. nouerat summā id ē vl̄em ꝯgnitōez

ꝛ singula. i. singularē cognitionē reꝝ. sed nūc ipa condita. i. tecta nube mē
broꝝ nō est oblita sui in totū. i. totalr. sed nūc ipa tz summā. i. cognitiōez
vniuersalē reꝝ. ꝑdēs singula. i. singnlarē cognitionē. igit q̄sq̄s req̄rit. i in/
uestigat cognoscere vera. talis ē neutro habitu supple vt ꝑfecte cognoscat
vel ꝙ oīno ignoret. Vñ dr. Nā neq̄ nouit. s. in spāli ꝛ ꝑfecte illud querit
nec penit⁹ nescit oīa:
sed ipe meminit. i. in
memoria hz summā
id est vniuersalez co/
gnitionē quā retinēs
ꝯsulit supple actuali
ꝯsideratōe retractās
id ē reuocās ꝑ studi/
um alte. i. subtiliter
visa. i. prius i specia/
li cognita. vt ipse q̄at
addere oblitas ꝑtes
ꝑtib⁹ seruatz. supple
in memoria. ¶ Notā
dū ꝙ ꝑm istaz viam
platonis solueret rō
prius tacta. vel anīa
scit q̄d desiderat vel
nescit. Dico ꝙ nescit in spāli ꝛ in ꝓpria forma. sed scit in vniuetsali. ꝛ cum
dr nullus desiderat ignotū veꝝ est sicut ē ignotum in vniuersali. tñ deside
rat ipm vt est ignotū in spāli. Et cū dr. si ignorat nunq̄ inueniet. ꝛ veruz
est si ignorat tā in generali q̄ in spāli. ꝛ si ignorat in potentia ꝛ in actu. si
tñ scit in potentia ꝛ in vniuersali. ꝛ ignorat actu ꝛ in ꝓpria forma. potest
ipsum inuenire ꝛ addiscere.

Consulit. alte visa retractans
Vt seruatis queat oblitas
Addere partes.

Prosa quarta quinti libri.

Um illa vet⁹ inq̄t hec ē de ꝓui
dentia q̄rela a marcoq̄ tullio
(cū diuinatōz distribuit) vehemēter
agitata. tibiq̄ ipi res diu ꝓrsus mlt/
tūq̄ q̄sita. Sz haud quāq̄ ab vllo
vestrū hacten⁹ satis diligēter ac fir/
miter expedita. cui⁹ caliginis causa

Prosa q̄rta q̄nti libri.

Um illa vetus inq̄t. Hec est q̄rta ꝓsa hui⁹ q̄nti. in q̄ ph̄ia incipit
dissoluere q̄stiōez de cōpassibilitate ꝓuidētie et liberi arbitrij. Et
prīo tāgit difficultatē hui⁹ q̄stiōis ꝛ cām difficultatz. ꝛ tāgit mo
dū ꝓcedēdi circa ei⁹ solutiōez. scdo dissoluit eā ibi. Quero em̄. Primo dr.
hec q̄rela. i q̄stio hec de ꝓuidētia est vet⁹ ꝛ est vehementer agitata. i. ꝑtra/
ctata a marco tullio. cū distribuit. i. diuidit diuinationē. i. i li. diuīationū.
vbi diuidit diuinatōez in suas spēs. nō solū hoc. sed tibijpsi ē res multuz
diu q̄sita. Sed haud q̄q̄. i. nō alicubi ab vllo vestꝝ satis diligēter ꝛ fir
miter expedita. cui⁹ caligīs. i. difficultatis ē cā ꝙ mot⁹. i. act⁹ hūane rōis
non potest admoueri. i. applicari ad simplicitatē diuine ꝓuidētie. q̄ si vllo
modo excogitari queat nihil relinquetur prorsus ambigui. qd. s. rōnem ꝛ
causam difficultatis ita demū patefacere ꝛ expedire tentabo si pri⁹ expē/

dero. l. declarauero ea q̄bus tu moueris. ¶ Nota q̄ q̄stio de puidētia diui
na ⁊ libero arbitrio est oīm q̄stionū difficillima. de q̄ multi antiq̄ dubi
tabant. nōnulli modernoꝝ ꝓpter eiꝰ difficultatē lapsi sunt. quā Tulliꝰ in
li. diuinationū ptractās ⁊ nō valēs eiꝰ dissoluere difficultatē negans pe
nitus puidentiā ⁊ p̄sciaz futuroꝝ a deo in p̄dicto li. diuinationū

est q̄ hūane ratiocinationis motus ad diuine p̄scientie simplicitatē nō p̄t adinoueri. q̄ si vllo mō cogitari queat: nihil prorsus relinquetur ambigui. Nō ita demū patefacere atz expedire tentabo si prius ea' q̄bꝰ moueris expendero. Quero eīm cur illā solentiū rōnem minus efficacem putes. q̄ qz p̄scientiā nō esse futuris rebus causam necessitatis existimat: nihil impediri p̄sciētia arbitrij libertatez putat. Num eīm tu aliunde argumentum futuroꝝ necessitatis trahis nisi q̄ ea q̄ p̄sciunt non euenire possunt. Si igitur prenotio nullam futuris rebus adijcit necessitatem (quod tu etiam paulo ante fatebare) quid est quod voluntarij exitus rerum ad certum cogantur euentū. Etenim positionis gratia vt quid consequatur aduertas. Statuamus nullam esse prescien-

¶ Quero eīm cur illā. Hic phia accedit ad solutionē q̄stionis et primo discutit motiua Boetij. scōo soluit dubitatōnem siue questionez ibi. Qīm igit. Circa primū sciendū q̄ duo fuerunt motiua boetij principalia circa hāc q̄stionē. Primū. quia videtur necessariū si deus p̄nidet futura q̄ necessario euentāt. scōz motiuū q̄ futura q̄rum euentus est incertus sicut sunt futura cōtingentia non p̄nt a deo certa prouideri. Primo ergo ptractat primum motiuum. secundo secundū. ibi Sed hoc inq̄s. Primo ostendit q̄ si deꝰ puidet futura non ꝓpter h̄ necessario eueniunt. Secūdo mouet dubitationē ibi: Sed qui fieri potest Primo ostēdit q̄ ex p̄scientia dei non inferr̄ necessitas libero arbitrio. Scōo oñdit q̄ p̄scia dei non sit signum necessitatis futuroꝝ ibi. Sed prescientia. Circa primum sciendum q̄ prius improbauit quā dam responsionem qua quidam nitebantur impedire rationem ostenden

D

tem nõ esse liberũ arbitriũ ꝓpter p̃sciam diuinam quare responsionẽ hic resumit ostendens eam aliq̃ modo esse bonã. qꝛ sufficiẽter ipedit intentiõez aduersarij. Nã aduersarius ex nullo alio ꝓbat necessitatẽ futuroꝝ nisi q̃a sunt p̃scita a deo cũ igit̃ ex respõsione habeat̃ q̃ p̃scia nullã cãlitatẽ hꝫ super futura videtur sufficienter ostensum esse q̃ ea q̃ ꝓcedũt ex libero arbitrio nõ sũt necessaria

tiã. Nũ igit̃ (quantũ ad hoc attinet) q̃ ex arbitrio eueniũt ad necessitatez coguntur. B. Minime. P. Statuamus iteꝝ esse. sꝫ nihil rebus necessarijs iniungere manebit (vt opinor) eadẽ volũtatis integra atq̃ absoluta libertas. Sed p̃scientia inquies tametsi futuris eueniendi necessitas non est. signum tamen est necessario ea esse ventura. hoc igit̃ mõ etiam si precognitõ nõ fuisset neces

Primo g̃ ponit istaꝫ rñsionẽ resumẽdo eiꝰ solutiõez dicẽs. Quero em̃ cur istã rationem soluẽtiuꝫ putas minꝰ eẽ efficacẽ que putat libertatẽ arbitrij nõ ipediri a p̃scia quia estimat p̃sciam nõ esse cãꝫ necessitatis futuroꝝ. q̃ autẽ ꝑ istã responsionẽ ipediat̃ illatio necessitatis futuroꝝ patet ex hoc. qꝛ tu nõ trahis aliũde argumẽtũ necessitatis futuroꝝ nisi q̃ ea q̃ p̃sciunt̃ nõ pñt nõ euenire. Si igit̃ p̃notio. i. p̃scia futuroꝝ nullã adijcit. i. ipõit necessitatẽ rebꝫ futurꝫ vt dt rñsio. ⁊ tu etiã fatebare paulo/ añ q̃d ẽ. i. q̃d eẽ poterit. q̃ volũtarij exitus cogant̃ ad certũ euentũ ⁊ ita ꝑ istã rñsionẽ excludit̃ necessitas futuroꝝ. et manifestat se in exẽplo dicens. Ut aduertas q̃d ꝯsequat̃ gr̃a positiõis. i. exẽpli. statuamꝰ. i ponamꝰ per impossibile nullã esse p̃sciam futuroꝝ. igit̃ hoc posito q̃tũ ad hoc. i. q̃tuꝫ ad istã illationẽ q̃ ex p̃scia ꝯcludit̃ necessitas futuroꝝ. ea q̃ eueniũt ex arbitrio cogunt̃ ne ad necessitatẽ. Dicit Boetiꝰ. Minime ⁊ ph̃ia statuamꝰ iteꝝ esse ꝓuidentiã. sed nihil necessitatis iniũgere rebꝫ futurꝫ. manebit vt opinor eadẽ libertas volũtatꝫ integra ⁊ absoluta ab oĩ necessitate

Notandũ q̃ prior solutio ĩprobata fuit bona ⁊ mala In hoc fuit bona. qꝛ posuit p̃sciam nõ esse cãꝫ necessitatis futuroꝝ. dixit em̃. Ideo futura eueniũt nõ qꝛ deꝰ ea p̃uidet. Sed in hoc fuit mala qꝛ posuit futura eẽ cãm p̃scie dei. Dixit em̃. qꝛ futura sunt. ideo deus ea p̃uidet. patꝫ g̃ ex rñsiõe antiq̃ꝝ q̃ p̃scientia non est cã necessitatis rebus futuris.

¶ Sed p̃sentia inq̃es. Hic oñdit ph̃ia q̃ p̃scia diuina nõ sit signũ necessitatis rebus futuris. Secũdo ostendit q̃ modus ꝓbandi ex signo non est efficax. ibi. Jã v̄o. Prĩo dt. Tu inq̃es. i. dicere poteris. etsi ꝑ q̃uis p̃scientia nõ est necessitas eueniendi rebus futuris. tñ est signũ ea necessa/

rio esse vētura. ⁊ ita ex p̄scia pōt inferri necessitas futuroꝝ tanq̄ ex signo ¶ Hoc igit̄ mō ponēdo p̄sciam eē signū necessitatis futuroꝝ. cōstaret exitus. i. euent⁹ futuroꝝ esse necessarios. etiā si nō fuisset p̄cognitio. q̄d probat ex natura signi dicēs. Oē nāq̄ signū tm̄ oñdit q̄d sit. i. manifestat illud cui⁹ est signū. sed nō efficit q̄d designat. q̄re vt p̄notionē. i. ꝓuidentiaꝫ appareat eē signum necessitatis futuroꝝ demōstrandū erat p̄us nihil cōtingere ñ ex necessitate. i. om̄ia euenire necessario. alioquin si hec necessitas futuroꝝ nulla est nec illa p̄scia poterit eē signū ei⁹ rei q̄ ñ ē ⁊ ita nō valet arguere necessitatē futurorū ex p̄scia tāq̄ ex signo. ¶ Notādū q̄ signū nō est causa eius cui⁹ ē signum. sed tm̄ manifestat signatuꝫ eē vt circul⁹ non ē cā venditōis vini sꝫ tm̄ est signū venditiōis. Si g̃ p̄sciētia eēt signū necessitatꝫ futurorum. p̄supponeret futura eē necessaria. ⁊ sic ad oñdendū p̄scientiā eē signū necessitatis futuroꝝ. oporteret prius oñdere futura necessario eē futura anteq̄ p̄scia eēt signū necessitatis futuroꝝ. alias p̄scia eēt signū alicui⁹ rei q̄ non est q̄d est absurdum. ¶ Jam v̄o. Hic oñdit modū probādi ex signo ñ eē efficacē. ⁊ dicit Constat. i. manifestuꝫ est. rationē subnixā. i. firmatā demōstratiōe. eā nō eē dicēdā ex signis neq̄ ex argumētis extrinsec⁹ petitis. i. acceptis. Sed firma rō ducēda ē ex cōuenientib⁹. i. ex ꝓprijs ⁊ necessarijs causis. Cum ergo predicta ratio processerit ex signo. non ē efficax ⁊ demonstratiua cum sit a posteriori. Demonstratio autem que est potissima probationū ipsa est a priori cum sit ex causis per se immediatis prioribus ⁊ notioribꝫ. ⁊ pro tanto etiam demōstratio est syllogismus faciens scire efficax ad probandum. ex primo posteriorum.

sarios futuroꝝ exitus eē constaret. Om̄e etem̄ signū tantū q̄d sit ostendit. nō v̄o efficit q̄d designat. Quare demōstrandū prius est nihil non ex necessitate contingere vt prenotionem signum esse huius necessitatis appareat. alioquin si hec nulla est nec illa quidem eius rei signum poterit esse que non est. Jam v̄o probatiōem firma ratione subnixā constat. non ex signis neq̄ petitis extrinsecus argumentis sed ex ꝯuenientib⁹ necessarijsq̄ causis esse ducendam. Sed q̄ fieri potest vt ea nō

¶ Sed qui fieri potest. Hic ph̄ia mouet quandā dubitatiōeꝫ ⁊ soluit eā

videt em ex dictis sed q aliq̃ pñt pscire q̃ tñ nõ necessario eueniũt. sc aũt ñ necessario eueniũt. pñt nõ euenire. z sic sequit q aliq̃d pscitũ a deo ñ eue/niat. Primo g phia dubitãdo de hoc q̃rit dicẽs. Exq̃ ita ẽ q ea q̃ sunt p/scita nõ sunt necessaria. sed pñt nõ euenire. q. i. quõ fieri põt vt ea q̃ puidẽ tur futura eẽ nõ pueniãt. Tũc soluit dubitatõz dicẽs. q nõ negam q p/scita nõ eueniãt. imo oportz dicere q pscita eueniãt. sz tñ non eueniũt de necessita/te. vñ dicit. q̃l vo. q. d. Ista dubitatio p cedit q̃l nõ credam9 ea q̃ puidẽtia pueno/scit nõ esse euentura sed hoc nõ est verum sed potiꝰ arbitremur illõ. s. q̃lz futura eue niant. nihil tñ necessitatis habuisse i sui natura vt euenirẽt. z manifestat in exẽplo quõ aliquis certe cõ/pendit. q̃d tñ nõ ẽ necessariũ dicens. q aliq̃d cognitum eue/niat z tñ nõ necessa/rio licebit q tu hoc p pẽdas huic. i. ex tali exẽplo. intuemur em plura exempla ocul' dum fiũt. i. dũ sunt in fieri. sicut ea que spectantur. i. videnꝫ aurige facere i mode randis z flectẽdis q̃/drigis zc. Videm9 ad hũc modũ vt que fiunt in alijs actibus volũtarijs nunq̃d vl la necessitas cõpellit aliq̃d illoz ita fieri sicut oculis videt vt Boeti9 Di nime. z assignat rõnez. Frustra em esset effect9 artis si omnia mouerẽtur co acta. z frustra esset ars flectẽdi quadrigã si necessario flecteret. igitur illa q̃ prouenianꝫ q̃ futura esse prouident Quasi vero nos ea q̃ prouidẽtia fu tura esse pnoscit: nõ euẽtura credã9 Ac nõ illud potiꝰ arbitremur licet eueniãt: nihil tñ vt euenirent sui na tura necessitatis habuisse. qõ hic fa cile ppendas licebit. Plura em dũ fiunt subiecta oculis intuemur. vt ea q̃ in quadrigis moderandis atq; flectendis facere spectantur aurige atq; ad hũc modũ z cetera. Nũ igit quicq̃z illoz ita fieri necessitas vlla cõpellit. B. Minime. P. Frustra em eẽt artis effect9 si oia coacta mo/uerent. Que igit cũ fiũt carẽt existen di necessitate eadez priusq̃z fiãt sine necessitate fuꝛa sũt. Quare sũt q̃daz euentura quoꝝ exit9 ab oñi necessi/tate absolut9 sit. Nã illud q̃dez nul/lũ arbitroꝛ esse dictuꝝ q q̃ nũc fiũt: priusq̃z fierent euentura non fuerit. Hec etiam igitur pcognita liberos

fiunt carẽt necessitate existẽdi
fiant. Ex q̃ ꝛ concludit q̃ nõ fiunt
necessitate. Et forsan
sent. hoc excludit dicẽs
fuerunt. Hoc em

habent euentus. nã
sentiũ reꝛ nihil bis q
tia futuroꝝ nihil bis
necessitatis iportat
ipm dubitat. an eaꝝ
os eritus nõ baben
pnotio. Bissonare c
taseq̃z si puideantur
sitatez. si necessitas
scire nihilq̃z pscienti
posse nisi certum. qu
ti sunt exitus ea qua
dentur. opinionis
nõ scientie veritate
sese res habeat arbi

cessario euenireꝫ. frustra esset
res actu fiũt. ita erunt futuri
future. z pnõ non oia sunt
in̄ꝫtum ppark ad puidentiã
cessario eueniũt necessitate ab
duplicẽ necessitatem condi

¶ Sed hoc incõ. Hic pl
ta sicut ꝓingẽtia possint cert
z tang it rationem dubitati
ius erroꝛis causa est. dicit p
tatur. an possit eẽ vlla pnotio
necessarios exitus. i. euentus
em videnꝫ hec dissonare

cũ fiunt carẽt necessitate existẽdi. eadẽ sunt futura sine necessitate priusq̃ fiant. Ex q̃ ꝯcludit ꝙ q̃dã sunt euẽtura q̃ꝝ exit⁹. i. euẽt⁹ sit absolut⁹ ab oĩ necessitate. Et forsan aliq̃s diceret ea q̃ nũc fiũt nõ erãt futura anteqũ essent. hoc excludit dicẽs. Nullũ arbitror eẽ dictuꝝ ꝙ q̃ nũc fiũt euẽtura ñ fuerunt. Hoc eñ esset nimis irrationabile. ideo necessario cõcludit ꝙ hc etiam p̃cognita hñt euent⁹ liberos. qꝛ sic sciẽtia p̃sentiuꝫ nihil importat necessitatꝫ his rebus que fiunt in p̃senti. sicut patet in exemplo p̃dicto ꝺ regimine quadrige. Ita p̃ñtia futurorũ nihil importat necessitatis his que vẽtura sunt. ¶ Notandũ ꝙ futura in compatione ad diuinã ꝓuidẽtiam sunt necessaria necessitate ꝯditionata. non tñ oĩa sunt necessaria necẽtate absoluta. Multa enim hr̃e eueniũt sicut ea q̃ fiũt ab arte ⁊ a voluntate. vt regimẽ q̃ q̃rigaꝝ. Si eñ regimen quadrigarũ necessario eueniret. frustra esset ars regendi quadrigam. ¶ Notandũ ꝙ sicut res actu fiũt. ita erunt future. sed q̃dam actu libere fiunt. ergo erant libere future. ⁊ p ꝯñs non oĩa sunt necessario futura. licet necessitate ꝯditionata inq̃tum ꝯpant̃ ad ꝓuidentiam diuinã. nõ tñ in sui natura ꝯsiderata necessario eueniũt necessitate absoluta. sicut postea videbit̃ vbi distinguet duplicẽ necessitatem conditionatã ⁊ absolutam.

habent euentus. nã sicut scientia p̃sentiũ reꝝ nihil his q̃ fiũt. Ita p̃sciẽtia futuroꝝ nihil his q̃ vẽtura sunt necessitatis ĩportat Sꝫ hoc inq̃s ip̃m dubitat̃. an eaꝝ reꝝ q̃ necessarios exitus nõ habent vlla possit esse p̃notio. Dissonare etem̃ vident̃ Putasq̃ si p̃uideantur consequi necessitatez. si necessitas desit minime p̃sciri nihilq̃ p̃scientia comprehendi posse nisi certum. quod si que incerti sunt exitus ea quasi certa prouidentur. opinionis ad esse caliginẽ. nõ scientie veritatem. Aliter eñ ac sese res habeat arbitrari. ab integri

¶ Sed hoc inq̃s. Hic ph̃ia discutit motiuũ Boetij vtꝝ futura incerta sicut ꝯtingẽtia possint certe p̃sciri. ⁊ primo mouet dubitationẽ de hoc ⁊ tangit rationem dubitationis. Scd̃o assignat causam erroris ibi Cuius erroris causa est. dicit primo. Sed tu inquis o Boeti. hoc ip̃m dubitatur. an possit eẽ vlla prenotio. i. presciẽtia illarum rerum que non habẽt necessarios exitus. i. euentus. hoc eñ nullo modo videtur possibile. Cũ eñ vident̃ hec dissonare. i. p̃sciẽtia ⁊ ꝯtingẽtia. tu eñ putas si preuideant̃

contingẽtia necessitatẽ ipa ꝓsecꝫ. z si nccẽtas ō sit mime ea pscirꝫ. z putas nũ posse ꝓhẽdi pscia diuia nisi certũ. Et si ea q̃ sunt ĩcerti exitꝰ. i. euẽtus sicut ꝓtingentia. si putidem illa q̃si certa. tu putas illō eē caliginẽ opinioĩs nō ꝑtatẽ scie. z in h̄ tu decepis. cuiꝰ decepcōis cā ē error tuꝰ circa iudiciũ cognitōis. Credis eĩm diuersũ cē ab integritate. scie aliter arbitrari rẽ q̃ sese habeat z in hoc erras. ¶ Notādũ q̃ qꝛ nos nō possumus futura contingentia certe precognoscere putamus silr deuꝫ hoc non posse. res eĩm eo dẽmō se hñs diuersimode a diuersis pt cognosci. vñ cognoscere rem aliter q̃ se hꝫ ex pte rei cognite nō est scia sz ꝯgnoscere rẽ aliter q̃ se heat ex pte ꝯgnoscẽtiꝫ bñ ē scia z sic futura ꝓtingentia sz in se sint incerta ꝑñt tñ pscirꝫ a deo sine erroꝛe falsitatis.

tate scientie credis esse diuersum.

Cuius erroꝛis causa est q̃ omnia q̃ q̃scq̃ nouit. ex ipoꝛ tantũ vi atq̃ natura cognosci estimat q̃ sciuntur qđ totũ contra est. Omne eĩm qđ cognoscitur nō ꝑm sui vim. sed ꝑm cognoscentiũ potius cõphenditur facultatem. Nam vt hoc breui liqueat exemplo candẽz coꝛporis rotunditatẽ aliter visus. aliter tactꝰ agnoscit. Ille eminus manens totum simul iactis radijs intuetur. Hic vero coherens oꝛbi atq̃ cõiũctꝰ circa ipm motus ambitum rotũditatem

¶ Cuiꝰ erroꝛ cā est Hic assignat cāz erroris. Vbi notandũ q̃ cā erroꝛis ex ꝛe putam futura incerta ñ posse certe pscirꝫ. qꝛ putat q̃ facultas cognitōis sit ꝑm facultatẽ rei cognite z nō ipsiꝰ cognoscẽtiꝫ. qđ ē falsuz. Prio ḡ ꝓmittit hmōi cāz erroris. scđo ipꝛobat ipam ibi. Nam vt h̄ breuiꝫ dꝛ ꝓmo. Cuiꝰ erroꝛis cā ē qꝛ existimat q̃ oia q̃ q̃scq̃ nouit illa ꝯgnoscit tm ex vi z natura ipoꝛ q̃ sciunt z ñ ex vi cognoscẽtis. qđ totũ est ꝛ. i. ꝙ ꝛiũ. qa res magꝭ ꝯgnoscunt ꝑm naturã cognoscẽtis. Cẽ eĩm qđ ꝯgnoscit ñ cõprehendit ꝑm sui vim. i. ꝑm modũ sue nate sed potiꝰ ꝑm facultatẽ cognoscentiꝫ. ¶ Notādũ q̃ si ꝯgnitio eẽt ꝑm facultatẽ rei cognite. tũc res ab oĩbꝰ eodẽmō ꝯgnoscerẽt. z sic aliq̃d ꝓhẽderet eodẽ mō ab intellectu humano z diuino qđ falsũ ē. qꝛ q̃ sũt incerta ꝓhẽsiõe hũana sunt certa cõphẽsiõe diuina. ꝯgnitio ḡ potiꝰ attẽdit ꝑm facultatẽ potẽtie cognoscẽtiꝫ. ita q̃ quãto potẽtia ē efficacioꝛ z certioꝛ. tãto certiꝰ z limpidiꝰ rẽ comprehendit.

¶ Nã vt hoc breui. Hic pbat phia q̃ facultas cognitōis ē ꝑm facultatẽ potẽtie cognoscẽtiꝫ z ñ rei cognite. Prio declarat h̄ exẽplis. scđo ꝓbat h̄ idẽ ꝓ rõnez. ibi. Nec̄ id iniuria. Primã duas ꝑm duo exẽpla. secũdũ ibi.

Ipm quoq. Prio dt q cognitio fit fm facultatē ꝯgnoscētis liqt breui exē plo. nā visus aliter agscit eandē corpis rotunditatez et aliter tactus. Ille em visus manens emin⁹. i. a longinq intuet totum corpus simlr iactz radijs visualib⁹. Hic vo supple tact⁹ coherens ꝛ cōiunct⁹ orbi. i. rotunditati ꝛ mot⁹ circa ipm ambitum. i. circa corp⁹ rotūdū cōprehēdit. s. ei⁹ rotūditatē ptib⁹. i. p partes

partib⁹ comphendit. Ipm quoq hoiez aliter sensus, aliter imagiatio aliter rō: aliter intelligētia ꝯtuetur. Sensus em figurā i subiecta materia ꝯstitutā. Imagiatio vo solā sine materia iudicat figurā. Rō vo hāc quoq trāscendit, speciēq ipaz q singularib⁹ inest vniuersali ꝯsideratōe ppendit. Intelligentie vero celsior oculus existit. Supgressa nāq vniuersitatis ambitū ipaz illā simplicē formaz pura mentis acie ꝯtuetur.

¶ Nota q inuit duplicē differētiā intermodū cognoscēdi visus ꝛ tact⁹ Prima ē q visus a remotz existēs cognoscit aliqd corpus rotundū Tactus aūt non cognoscit ipm nisi cōiūct⁹ Scda differētia est q visus totū corpus simul comphēdit. tactus aūt p ptes. Talis aūt diuersitas in cognoscēdo nō eēt si res cognosceret ex sui natura. cū eadez res manet in vtraq cognitiōe. ¶ Notandū qdā dixerūt visionē fieri p emissionē radioꝝ visualiū ab oculis vsq ad rē visaz. Sz hec opinio ē ꝯ Aristo. visio em nō fit extra mittēdo. sed int⁹ suscipiēdo. patiēte em aliq sensitiuo fit ipm videre. ij. d aia. Hic aūt loquit opiniōe antiqꝝ. cū dt q visus ītuet totū corp⁹ iactis radijs. ¶ Ipm qq hoiem. Hic pōit scdm exēplū in vtutib⁹ cognoscitiuis subordinatz. scdo oñdit quō iste vtutes se hēant ad iuicē. ibi. In q illd. Prio g declarat quō idē a diuersis potētijs diuersimode ꝯphēdit di. Sēsus exterior alr cōtuet ipm hoiez. alr imagiatio. alr rō. alr itelligētia diuina. Sēsus ei exterior sic visus iudicat figurā hois i subiecta matia. i. in sensibili materia. sz imagiatio solā figuram iudicat. i. discernit sine materia. i. i absentia rei matial. Rō vo hāc imaginatōez trāscēdit ꝛ ipaz spēz idē naturā specificā hois q singularib⁹ iest. ppēdit. i. discernit vli consideratōe. ocul⁹ vo. i. cōsideratio intelligētie ē celsior. qz itelligētia diuīa supgressa ābitū vniuersitatz q existit in singularib⁹ illā simplicē formā. s. ideā hois q est in mente diuīa cōtuet pura acie. i. speculatione mētz. ¶ Nota q pmū exēplū de vtutib⁹ cogscitiuis nō subordinatis sicut de visu et tactu. Istd aūt exēplū est de vtutibus subordinatis q sūt qttuor. s. sensus exterior q inest oib⁹ aialib⁹. imaginatio que tm inest animalibus perfectis.

ratio q̃ tm̃ est in hoib⁹ ⁊ intelligẽtia ꝑ quã intelligit diuinã cognitionez. Iste ꝟtutes hñt diuersũ modũ cognoscẽdi eandẽ rẽ. s. hoiem. vt declarat in lr̃a. qđ nõ esset nisi cognitio fieret ꝑm facultatẽ ꝟtutũ cognoscentiũ ⁊ ñ rei cognite. ¶ In q̊ illud maxime. Hic ostendit ꝑhia quomõ predicte virtutes cognoscitiue se habent ad inuicem. ostendens ꝙ quicq̃d põt virtus inferior. potest etiã ⁊ supior ⁊ ampli⁹. Et primo hoc ostẽdit đ intelligẽtia respectu aliarum virtutũ.

¶ Scđo oñdit idem de ratione. scđa ibi Rõ quoq̃. Prio đt In q̊. id est in ordie istarũ virtutuz illud est maxime ꝯsiderandum ꝙ vis ꝯphẽdẽdi supior amplectit̃ in se inferiorẽ. q̃z virtus supior cognoscit om̃e illud qđ inferior Inferior aũt nõ consurgit ad supiorem. ita vt apprehẽdat illud qđ superior. q̊d manifestat in exẽplo dicens Neq̃ eni sensus aliq̃d valet appꝛ̃hendere extra materiã ⁊ imaginatio contuet̃ spẽs vniuersales id ẽ min⁹ ꝑticlares. s̃z rõ capit simplicẽ i. vniuersalẽ formã. Intelligẽtia aũt diuina q̃si desuper spectans cum sit in supremo gradu cognitionis ipsa concepta forma ydeali dijudicat etiã cuncta que subsunt illi forme vt cognoscẽdo ydeã homis cognoscit oĩa q̃ sunt in hoie. s̃z eodẽ mõ ꝯphẽdit ipam formã q̃ nulli inferiori virtuti nota eẽ poterit. nã ipa cognoscit vniuersuz. i. vniuersalẽ formã rõnis ⁊ figurã imaginatõis ⁊ materiale sensibile ꝙ spectat ad sensũ exteriorem nõ vtẽs rõne nec imaginatõe. nec sensib⁹. sed ꝓspiciens cũcta vno ictu mentis. i. absq̃ decursu cognoscit ꝙ nõ facit rõ. ¶ Notandum ꝙ q̃a virt⁹ supior virtutẽ includit inferiorem. sicut tetragonũ includit tragonũ vt patet. ij. de aĩa. ideo q̃cq̃d põt virt⁹ inferior põt ⁊ supior ⁊ magis. quia

In quo illud maxime ꝯsiderãdũ ẽ. nam supior vis comp̃hendendi amplectitur inferiorem. Inferior vero ad superiorem nullo modo consurgit. Neq̃ em̃ sensus aliq̃d extra materiã valet: vel vniuersales species imaginatio ꝯtuetur vel ratio capit simplicem formam. s̃z intelligentia quasi desup spectãs cõcepta forma q̃ subsunt cũcta dijudicat. s̃z eo mõ quo formã ipaz q̃ nulli alij nota esse poterat: cõprehendit. nam ⁊ rõnis vniuersum. ⁊ imaginatõis figuram ⁊ materiale sensibile cognoscit. nec rõne vtens: nec imaginatõe nec sẽsibus s̃z illo vno ictu mẽtis formaliter (vt ita dicam) cũcta prospiciẽs

mō magis vniuersali cōp̄hendit q̄d inferior mō magis ꝑticulari lz ñ econuerso. iō q̄ potest intelligētia hūana cōp̄hēdere. pōt ⁊ diuina intelligentia. licet non econuerso.

¶ Rō q̄z cū q̄d vl'e respicit. Hic oñdit idē de rōne. ꝙ sicut intelligētia cōp̄hendit alias tres ꝟtutes inferiores. sicetiā rō cōp̄hēdit sub se alias duas ꝟtutes. s. imagiationē ⁊ sensuz dicēs ꝙ cum ratio respicit. id ē cognoscit q̄d vniuersale non vtēs imaginatione nec sensib⁹ ⁊ cōp̄hendit imagiabilia ⁊ sensibilia vniuersali comp̄hēsione hec eñ est ratio q̄ ita definit vl'e sue conceptionis. hō est aīal bipes rationale. que diffinitio cū sit vl'is noticio. i. notificatio tūc null⁹ etiam ignoratrem eē imaginabilem ⁊ sensibilez. q̄ hac diffinitiōe explicatur. Illa ratio considerat vniuersale ñ vtens imaginatione vel sensu. sed rationali cōceptione. Tunc oñdit ꝙ sicut ratō cōprehendit imaginationē ⁊ sensū. sic imaginatio sensum comprehendit dicēs. imaginationem q̄z tametsi ꝑ q̄uis sumpsit exordium ex sensibus visendi ⁊ formandi figuras. tñ absente sensu exteriori imaginatio collustrat id est cognoscit queq̄ sensibilia nō sensibili sed imaginaria ratione iudicandi. ⁊ tunc concludit dicens. Uides ne igitur quō cuncta poti⁹ vtant̄ sua. i. ꝓpria facultate in cognoscēdo q̄ facultatem eoꝝ q̄ cognoscuntur.

Ratio quoq̄ cū q̄d vniuersale respicit. nec imaginatōe nec sensib⁹ vtēs imaginabilia vl' sensibilia comprehendit. Hec est eñ q̄ cōceptōnis sue vniuersale ita definit. hō est aīal bipes rōnale. q̄ cū vniuersalis notio sit: tñ imaginabilem sensibilēq̄ esse rem null⁹ ignorat ꝙ illa non imaginatione vel sensu: sz rōnali cōceptione cōsiderat Imaginatio quoq̄ tametsi ex sensib⁹ visendi formandiq̄ figuras sumpsit exordiū sensū tñ absente sensibilia queq̄ collustrat: nō sensibili sed imaginaria rōne iudicandi. Uides ne igitur vt in cognoscendo cuncta sua potius facultate q̄ eorū que cognoscuntur vtantur.

¶ Notandū ꝙ licet ratio in cōp̄hēdēdo suū vl'e nō vtat̄ imaginatiōe ⁊ sensu. tñ in actu suo p̄supponit imaginationē ⁊ sensum. q̄z nihil est in intellectu nisi fuerit i sensu. Sil'r lz imaginatio in sua opatiōe nō vtat̄ sensū. tñ p̄suppōit sensū fuisse in actu. q̄z fantasia quā h̄ vocat imaginatōez est mo

tus factus a sensu ꝑm actū. ij. de aīa. ¶ Neq; id iniuria. Hic confirmat dictū suū ꝑ rōez di illd. s. res cog̃scit ñ ꝑm sui naturā sz ꝑm nat̃az cog̃scētis illud nō cōtingit iniuria. i. irrōnabilr. Nā cū oē iudiciū cognitiōis sit act⁹ ⁊ opatio iudicantis. i. potentie cognoscitiue necesse est vt q̃sq; cognoscens ꝑficiat suā operā. i. suā opationē cognoscēdi. nō ex aliena ptāte. s. rei cognite. sed ex ꝓpria ptāte. i. ex virtute cognoscētis

¶ Notandū ꝙ ex lr̃a formatur talis ratio Oīs actus ⁊ opatio sequitur conditionez illius potentie c⁹ est act⁹ ⁊ opatio. sed iudicare siue cognoscere ē actus ⁊ operatio potentie cognoscētis et non rei cognite. ergo iudicare ⁊ cognoscere sequit̃ modum et cōditionem potentie cognoscētis ⁊ nō rei cognite.

¶ Metrum quartum quinti libri

Neq; id iniuria. Nā cū om̃e iudiciū iudicantis actu existat necesse est vt suā quisq; operam nō ex aliena sed ex propria potestate ꝑficiat.

Metrum quartū quinti libri.

Uondam porticus attulit
Obscuros nimium senes
Qui sensus et imagines
E corporibus extimis
Credant mentibus imprimi
Ut quondam celeri stilo
Mos est equore pagine
Que nullas habeat notas
Persas figere litteras

Uondā portic⁹ attulit. Istud est metrū q̃rtū hui⁹ quinti q̃d dicit̃ gliconicū ab inuentore. coriambicū a pede p̃dñante. In quo metro improbat opinionē stoicoꝝ ex q̃ videtur sequi contrariū dictis suis. fuit em̃ opinio stoicoꝝ ꝙ cognitō intellectiua solū ꝑficeret̃ ex hoc ꝙ corpa exteriora suas sil̃itudines imprimant in mente. ita vt mens solū se habeat in ratione patientis. ⁊ res extra in ratione agentis. Ex q̃ sequit̃ cum patiens trahatur ad naturā agentis ⁊ non econuerso. ꝙ cognitio seq̃retur naturam rei cognite ⁊ non naturam cognoscentis. quod est contra dicta. Primo g̃ ponit opinionem stoicoꝝ. secundo improbat eam. ibi. Sed mens. Primo dicit. Quondam porticus attulit. senes sup. stoicos q̃ dicebantur senes ꝓpter maturitatem moꝝ. senes inq̃ nimium obscuros sup. in sententijs. q̃ stoici credunt sensus ⁊ imagines. i. rerum sensibilium formas imprimi mentib⁹ ex corpib⁹ extimis. i. exterioribꝰ. ⁊ posuerūt illa corpora eo modo imprimere imagines mentibus vt quōdā mos fuit alicui scribenti celeri stilo figere pressas litteras equore. i. in planicie pagine que

Metrum quartum

pagina nullas prius notas habeat. ¶ Notandū q̄ stoici dicuntur a stoa greece quod est porticꝰ latine. qz athenis i manifestissima portico ⁊ alijs locis publicis stoici disputare solebāt illi posuerūt aiam tm̄ hr̄e se in ratiōe patientis respectu rerum exteriorum. et quia cognitio magis videtur seq̄ virtutem actiuā q̄ passiuā. iō fm̄ eos cognitio potiꝰ debet attendi fm̄ facultatem rei cognite q̄ est actiua q̄z anie cognoscentis que est passiua.

Sed mens si proprijs vigens
Nihil motibus explicat
Sed tantum patiens iacet
Motis subdita corporum
Lassasq̄ in speculi vicem
Rerum dedit imagines
Unde hec si animis viget
Cernens omnia notio
Que vis singula prospicit
Aut que cognita diuidit
Que diuisa recolligit
Alternumq̄ legens iter
Nunc summis caput inserit
Nunc decidit in infima
Tum sese referens sibi
Veris falsa redarguit

¶ Sed mens. Hic improbat hāc opinionem. secundo ponit suam veritatē ibi. Hec est efficiēs Primo q̄ deducit ad plura inconuenientia istam opinionē dicēs Sed si mens vigēs nihil explicat ppr̄ijs motib⁹. t. si nulla actione ppr̄ia hz. sed tm̄ iacet patiēs. subdita motis .i. similitudinib⁹ corporuz. ⁊ sic ipa redd̄it. id est repñtat cassas imagines rerum id ē similitudines in vicem speculi. i ad modum speculi. Tūc q̄rit ur vnde viget hec noticio. i. cognitio animis. q̄ anima est cernens oia non tm̄ corporalia sed etiam incorporalia.

¶ Notandum q̄ primum inconueniens est si cognitio intellectiua fieret per solam impressionem corporum in anima tunc non esset virtus per quam anima cognosceret incorporalia. quia p̄ solā impssionē corpoz tātū cognosceret corpalia. Hūc gūt manifestū est q̄ etiā incorpalia cognoscit. Aliud inconueniens ponit dicens Si aia tm̄ est passiua que vis anime singula prospicit .i. iudicat aut q̄ vis aie cognita diuidit aut diuersa recolligit aut q̄ vis aie legens. i. appreh̄ēdens alterū iter cōponēdi et diuidēdi

nunc inserit caput sūmis .i. generalissimis ascendendo a specialissimis ad generalissima colligēdo m̄ltitudinē. ⁊ nūc decidit vel decedit ꝑm aliā literā id ē cadit in infima .i. in specialissima ꝓcedēdo a generalissimis ad specialissima diuidēdo. Tū .i. tādē aīa referēs .i. ꝯparās sese sibi redarguit falsa veris .i. ꝑ vera. ¶ Notandū ꝙ ex lr̄a talis format rō. Illa aīa ñ ē tm̄ passiua sed actiua q̄ iudicat ⁊ cōponit ⁊ diuidit et veris falsa redarguit. sed aīa intellectiua est hmōi. ergo. Maior nota est. qr iudicare cōponere et diuidere redarguere vident eē opatiōes actiue. Minor apparet. aīa iudicat inter verū ⁊ falsum. cōponit p̄dicatū cuz subiecto aliqñ diuidit p̄dicatum a subiecto ⁊ falsas opiniōes redarguit.

Hec est efficiens magis
Longe causa potentior
Quod que materie modo
Impressas patitur notas
Precedit tamen excitans
Ac vires animi mouens
Viuo in corpore passio
Cum vel lux oculos ferit
Vel vox auribus instrepit
Tum mentis vigor excitus
Quas intus species tenet
Ad motus similes vocans
Notis applicat exteris
Introrsumq; reconditis
Formis miscet imagines

¶ Hec ē efficiēs magis. Hic phia ponit veritatem dicēs. Hec mens est magis cā efficiēs q̄ ē cā longe potentior q̄ illa que mō materie .i. similitudine materie patit̄ notas impssas. Et qr aliquis crederet ꝙ ī aīa nulla eēt passio. ideo subdit quedam passio precedit operationes anime in viuo corpore excitans ⁊ mouens vires animi ad operandum. vt quando lux ferit oculos tunc patitur visus. vel cum vox instrepit id est insonuit auribus tunc patitur auditus. et tandem vigor mentis excitus. id est excitatus vocans species quas intus tenet ad similes motus applicat eas motus exteris id est similitudinibus exterioribus et miscet id est applicat imagines exteriores corporum. formis id est speciebus. introrsum. id est in anima reconditis.

¶ Notandū ꝙ boe. hic vtit̄ snīa platonica q̄ ponit spēs rerꝝ a principio naturaliter inditas aīe. Sed aīa sopita est in corpe ita ꝙ non intelligit ꝑ eas nisi excitetur ꝑ īmutationem sensuū exteriorum. excitata aūt euocat speciē similem illi quam sensus exterior impressit ⁊ applicando eam rei exterior

sic intelligit p eã. Ad hãc intentionẽ etiã loquit linconiensis prio posteriorũ dicẽs. Rõ in nobis sopita nõ agit nisi pri⁹ p opatões sensuũ qbꝫ admiscet fuit exprecta. ¶ Notandũ q ex lr̃a videt q intellect⁹ possibilis intelligẽdo etiã sit actiuus cũ sit cã efficiens. vt dt in lr̃a. Aristo. aũt iij d aĩa vult q intelligere sit pati. ⁊ q ĩtellect⁹ nullã hꝫ naturã nisi q est possibilis vocatus. Ad hoc dicunt aliq q qꝛ aĩa cõprehẽdit taꝫ ĩtellectũ possibilẽ q̃ agẽtẽ in aĩa est actiua imo cã effectiua intellectõis rõne intellect⁹ agẽtis sed est passiua rõne ĩtellect⁹ possibilis. vl dicendũ q intellect⁹ possibilis est potẽtia passiua saltẽ q̊ ad p̃mũ eius actũ cũ ĩtelligere sit pati. sed oĩs potẽtia passiua d necessitate reqrit potentiã actiuã q̃ reducat ipsam ad actũ. Tale aũt actiuũ nõ põt eẽ res corporalis extra. cũ agẽs sit p̃stantius passo. iõ tale actiuũ ex pte aĩe erit ĩtellect⁹ agẽs cui⁹ opatio ẽ facere potentia intellecta actu intellecta. ita q a rebꝫ extra ꝑtutẽ intellect⁹ agẽtꝫ imprimit aliq̃d intellectui possibili p q̊d in actũ intelligẽdi reducit. Nõ ẽ g̊ intẽtio Boetij negare q̃n mẽs sit passiua rõne intellect⁹ possibil sed vult q mẽs sine aĩa magis habeat efficientiã in intellectõe q̃ sit passiua ab ipsis corpibꝫ extra. ⁊ p ꝯñs efficientia intellect⁹ nõ debet attribui rebus extra quod erat de intentõe stoicorum.

Prosa quinta libri quinti

Vod si in corpib⁹ sentiẽdis q̃uis afficiãt instrumẽta sensuũ forinsecus obiecte qualitates aĩq̃ agentis vigorẽ passio corpis añcedat. q̃ in se actũ mẽtis prouocet. excitetq̃ interim q̃escẽtes intrinsecus formas. si in sentiẽdis inq̃ꝫ corpib⁹ anim⁹ nõ passione insignitur. sed ex sua vi subiectã corpori indicat passionem quãto magis ea que cunctis corporum affectionibus absoluta sunt. i discernẽdo nõ obiecta extrin

Prosa q̃nta li. quinti.

Vod si in corpibꝫ sentiendis. ¶ Hec est q̃nta ꝓsa hui⁹ q̃nti libri In q̃ ꝓbat spãliter diuinã cognitiõeꝫ eẽ s̃m modũ cognoscẽtꝫ et nõ rei ꝯgnite. Scdo oñdit insufficiẽtiã eoꝝ q̃ ex nr̃o mõ cognoscẽdi improbat ꝓuidẽtiã diuinã. ibi. Quid igit. Prio facit q̊d dictũ ẽ. secundo infert duas ꝯclusiões. ibi. Hac itaq̃. Prio dt. Si in sentiendis. i. in ꝯgnoscẽdis corpibꝫ anim⁹ nr̃ nõ tm̃ ĩsignit. i. afficit passiõe corpis. sed ex sua vi iudicat passionẽ subiectã corpi ita q in cognoscẽdo sequit ꝓpriuꝫ motũ q̃uis q̃litates obiecte forinsec⁹ afficiãt. i. ĩmutẽt. instrumẽta. i. organa sensuũ ⁊ passio corpis añcedat vigorẽ agẽtꝫ ani. q̃ passio ꝓuocꝫ actũ

metz in se. z excitet formas intrinsecas ḡ escētz. Si h est in aīo nr̄o mltoma
gis ea q̄ absoluta sunt cunctis affectionib⁹ .i. q̄litatib⁹ corpor. Sicut itelli
gentie sepate z p̄cipue de⁹. illa in discernēdo nō sequunt obiecta extrinse/
cus. sed expedit ut. i. pficiūt actū sue mētz. i. operationē intellectiuā fm natu/
rā ppriā. ¶ Notandū q̄ ex hīs pōt sic argui. Si id de q̄ min⁹ videt ineē in/
est z de q̄ magis sed
min⁹ videt q̄ anim⁹
nr̄ in ogscēdo sequat
motū suū z nō rei co
gnite z ñ sequit fa/
cultatē sue cognitōis
cū ipsi⁹ rei ognite
¶ Hac itaq̄ ratione
Hic infert duas cō
clusiones ex p̄missis
dicēs. Ex q̄ cognitō
sequit naturā ogno/
scētis z ñ rei cognite
z cū ognoscētia sint
diuersa fm naturaz
oportz diuers⁹ ognos/
centib⁹ puenire di/
uersas cognitiones.
vñ ōr. Hac itaq̄ ra
tione. qr cognitio se/
quit naturā cogno/
scentis. multiplices
cognitiōes cessere. i.
cesserunt diuersis ac
differētib⁹ substātijs
sensus eñ sol⁹ desti/
tut⁹ alīs ognitioni/
bus cessit alantibus
secus sequūt: sz actū sue mentis ex/
pediūt. Hac itaq̄ rōne multiplices
cognitōes diuersis ac differētib⁹ ces/
sere substātijs. Sensus eñ sol⁹ cun
ctis alijs cogitatōibus destitut⁹ im
mobilibus animātibus cesset: qua
les sunt conche maris, queq̄ alia
saxis herentia nutriunt. Imagina/
tio vero mobilibus beluis, quibus
iam ineſſe fugiendi appetēdiue ali/
q̄s videtur affectus. Rō ꝺo hūani
tantum generis est sicuti intelligen
tia sola diuini: Quo fit vt ea noti/
cia ceteris pstet que suapte natura
non mō propriū sed ceteraꝝ quoq̄
noticiaꝝ subiecta cognoscit. Quid
igitur si ratiocinatōi sensus imagi/
natioq̄ refragentur, nihil eñ illud

īmobilib⁹. quales sunt conche maris. z q̄ cunq̄ nutriunt herentia saxis.
Imaginatio ꝺo cessit mobilib⁹ beluis q̄ mouent motu ꝓgressiuo. ḋ⁹ vi/
d⁹tur ineſſe affect⁹. i. appetit⁹ fugiēdi malū. vel appetēdi bonum. Rō ꝺo
p quā ꝺōhēdim⁹ vle eñ est hūani generis. sicut intelligentia ē diuīni ge
neris. Tūc ponit scōam ꝺclusionē q̄ illa cognitio ē notior z nobilior que
nō solū appōhēdit ppriū obiectū. sed etiā obiecta alia ꝓ noticiaꝝ. i. cognitio
nū. Vñ ōr. Quo fit vt eo noticia. i. cognitio pstet. i. nobilior sit ceteris que
suapte natura id est ppria natura non modo. i. non tantūmodo ppriuz ob
iectum cognoscit. sed etiam cognoscit subiecta ceterarum noticiarum.

Prosa quinta

¶ Nota circa primā conclusionē ꝙ cum actꝰ ⁊ operationes diuersificentꝰ ſm diuersitatem agentium ⁊ opantium. sequitꝰ si agētia ⁊ opantia sint diuersa ꝙ habeant diuersas opationes ⁊ cognitiones ꝓpter quod sensus sine aliis cognitionibꝰ cessit aialibꝰ immobilibꝰ. ⁊ accipitur hic sensus stricte ꝑ apprehensione sensitiua q̄ solū imutatur ad p̄sentiaꝫ sensibilis. Sic eñ distiguitꝰ ꝯ imaginatōneꝫ q̄ non tm̄ apprehendit presentem sed etiā absentē.

vniuersale dicētes ꝙ sese intueri rō putet. Qd eñ sensibile vl̄ imaginabile est id vniuersū esse nō posse aut igitur rōnis veꝝ esse iudicium. nec quicquā esse sensibile: aut quoniaꝫ sibi notū sit plura sensibꝰ ⁊ imaginationi esse subiecta. inanem ꝯceptionē esse rōnis q̄ qd sensibile sit ac singulare quasi quoddā vniuersale consideret. Ad hec si ratio cōtra respondeat se quidem ⁊ quod sensibibile ⁊ quod imaginabile sit vniuersitatis rōne conspicere. Illa vo ad vniuersitatis cognitionem aspirare non posse. quoniam eorum notio corporales figuras nō possit ex

¶ Notādū circa secundā cōclusionē ꝙ q̄cunq̄ potētia plura cognoscit videtur eē p̄stantior ea q̄ cognoscit pauciora. si ḡ aliqua potētia ꝯgnoscit propriū obiectuꝫ ⁊ cū hoc obiecta aliarū potentiaꝝ inferiorum sicut est intelligentia diuina. ⁊ nō econuerso. sequitur ꝙ potentia superior plura cognoscens sit nobilior inferiori

¶ Quid igitur.

Hic philosophia ostendit insufficientiam eorum que ex modo cognoscendi nostro improbant diuinam prouidentiam. Secundo hortatur nos ad considerandum modum diuine cognitionis ibi. Quare in illius. ¶ Primo manifestat insufficientiam eorum per simile. ¶ Secundo applicat illud simile ad propositum. ibi. Simile est. Similitudo autem quam intendit talis est Sensus et imaginatio sunt cognitiones inferiores q̄ ratio. Si ergo sensus et imaginatio vellent iudicare modum recognoscendi rationis ex modo cognoscendi proprio ⁊ dicere ꝙ vniuersale nihil esset quod ratio apprehendit. vel si verum esset iudicium rationis vel esset particulare ⁊ sensibile. ratio vo diceret cōtrarium. Manifestum est ꝙ nos qui vigemus

vtraq̃ cognitione poti⁹ assentirem⁹ rõni iudicãdo motiuũ sensus ⁊ imaginationis esse insufficẽs. Dicit ḡ Quid igitur si sensus ⁊ imaginatio refragent̃. i. ꝯdicant rõni dicẽtes nihil esse vl̃e id qd̃ rõ putat sese intueri sic arguendo. Qd̃ est em̃ sensibile aut imaginabile id ñ posse eẽ vniuersũ. i. vl̃e ꝑm iudiciũ sensus ⁊ imaginationis. Aut igit̃ iudiciũ rõnis necesse ẽ esse verũ. ⁊ ꝑ ꝯñs nec q̃cq̃ eẽ sensibile. q̃d est absurdũ. aut qm̃ notum sit sibi supple sensui et imaginatõi plura eẽ subiecta sensibus ⁊ imaginatiõi que necesse sũt eẽ sensibilia. Crederes ne conceptionẽ rationis esse inanẽ que cõsideret illud qd̃ sit sensibile ⁊ singulare quasi q̃ddã vl̃e. Ad hec si ratio respondeat se conspicere in ratione vl̃i qd̃ sit sensibile et imagiabile. Illa ꝟo scz sensum ⁊ imaginationẽ ñ posse aspirare. i. ꝑuenire ad cognitionẽ vniuersitatis. i. notio vl̃is. qꝛ cognitio eoꝝ nõ possit excedere figuras corporales diceret ratio poti⁹ eẽ credendũ firmiori ⁊ ꝑfectiori iudicio reꝝ. In huiusmodi igit̃ lite. s. inter sensuz ⁊ imaginationẽ ex vna ꝑte ⁊ rationẽ ex altera ꝑte nos q̃bꝫ inest tã vis ratiocinãdi q̃ꝫ imaginãdi ⁊ sentiẽdi nonne poti⁹ ꝓbarem⁹ cãz rationis ⁊ reputarem⁹ motiua sensus ⁊ imaginationis eẽ isufficiẽtiã. q. d. imo. ¶ Nota q̃ iudicio nobilioris potẽtie poti⁹ est astãdũ q̃ꝫ iudicio potẽtie ignobilioris. cũ igit̃ ratio sit potẽtia nobilior q̃ꝫ sensus ⁊ imaginatio. eo q̃ recomp̃hẽdit ꝓpriũ obiectum ⁊ obiectũ sensus ⁊ imagiationis. ⁊ ñ econuerso. ḡ poti⁹ stãdũ ẽ iudicio rationis q̃ꝫ potẽtiaruz iferioꝝ. ¶ Sil̃e ẽ q̃ hũana ratio. Hic applicat illd̃ sil̃e ad ꝓpositũ. ⁊ dẽ Illd̃ q̃d ẽ dictũ de sensu ⁊ imagiatione respectu rationis sil̃e ẽ ei q̃ hũana ratio ñ putat diuinã intelligẽtiã intueri nisi vt ipa ratio ꝯgscat q̃d appa-

cedere. De reꝝ ꝟo cognitõe firmiori poti⁹ ꝑfectioriq̃ iudicio esse credendũ. In hmõi igitur lite nos quibus tam rõcinãdi q̃z imaginãdi etiam sentiendiq̃ vis inest. nõne rationis potius causam probaremus.

Simile est q̃ hũana ratio diuinã intelligentiã futura nisi vt ipa cognoscit non putat intueri. Nam ita disseris. Si qua certos ac necessarios habere nõ videant̃ euẽt⁹. ea certo euentura ꝑsciri nequeũt Harum igitur reꝝ nulla est ꝑscientia quã si etiã in his esse credamus. nihil erit qd̃ nõ ex necessitate proueniat. Si igitur vti rõnis participes sumus

ret ex ipso mõ arguendi. Nã ita disseris. i. arguis si q̃ nõ videant nõ hr̃e certos ⁊ necessari⁹ euẽt⁹. talia neq̃unt p̃sciri certo euẽtura. Igit̃ taliũ rer̃ nulla ẽ p̃scia quã. s. p̃sciam si credam⁹ eẽ in his nihil erit q̃d nõ ꝓueniat ex necessitate. Si igit̃ sicut sum⁹ participes rõnis. ita possemus hr̃e iudicium diuĩe mẽtis sicut nũc iudicauim⁹ imaginatiõez ⁊ sensuz oꝑtere cedere rõni. si cẽserem⁹. i. iudicarem⁹ iustissimũ hũanaz rõez sese submittere diuĩe mẽti. ¶ Notãdũ ꝙ sil̃e ẽ de iudicio sensus ⁊ imaginatõnis respectu rõnis ⁊ rõnis respectu intelligẽtie diuine. Nam sensui et imaginatõi videt̃ ꝙ rõ al̃r non possit ꝯp̃hendere rẽ nisi sic̃ ipsa ꝯp̃hẽdit q̃d tñ falsuz ẽ. Sic sil̃r videt̃ rõni hũane ꝙ intelligẽtia diuĩa ñ possit res incertas cognoscere al̃r q̃ ipa ꝯgnoscit q̃d falsũ est. Nã q̃ rõ hũana ĩcerte cognoscit intelligentia diuĩa certa ꝯp̃hẽdit.

ita diuine iudicium mentis habere possem⁹. sicut imaginatõez sensũq̃z rõni cedere oportere iudicauimus sic diuĩe sese menti hũanã submittere rõnez iustissimũ censerem⁹. Quare in illi⁹ summe intelligentie cacumen si possum⁹ erigamur. Illic eñ rõ videbit q̃d in se nõ p̃t intueri Id aũt est quonã mõ etiã q̃ certos exit⁹ non habent. certa tñ videat ac definita p̃notio. neq̃z id sit opinio. sz sũme potius scientie nullis terminis inclusa simplicitas.

Metrum q̃ntum libri quinti.

Uam varijs terras animalia permeant figuris.

¶ Quare in illius summe intelligentie

Hic ph̃ia hortat̃ vt erigamus nos ad cognitionẽ diuine ĩtelligẽtie dicẽs. Quare si possim⁹ erigamur ꝑ diligentẽ ꝯsiderationẽ in cacumẽ illi⁹ sũme intelligẽtie sup. diuĩe. Illic eĩ rõ videbit q̃d ĩ se ñ p̃t intueri. s. quõ certa et diffinita p̃notio d̃i ꝯg̃scat illa q̃ ñ hñt certos exit⁹. ⁊ illud ñ sit opinio. sz poti⁹ sit simplicitas sũme scĩe nullis terminis ĩclusa. qꝛ simplicitas summe sapie ẽ ĩfinita. ¶ Notãdũ ꝙ si ꝯgnitio seq̃ret̃ facultatẽ rei ꝯgnite ⁊ iõ ꝑtutꝫ ꝯg̃scẽtꝫ. tũc sic̃ rõ hũana ꝯg̃scit fut̃a ꝯtigẽtia incerte. Sic sil̃r intelligẽtia diuĩa ea ĩcerte ꝯgnosceret. Sz qꝛ facultas ꝯgnitionũ ẽ s̃m facultatẽ ꝑtutũ ꝯgnoscẽtiũ. ⁊ ĩtelligẽtia diuĩa ĩ cognoscẽdo excedit rõnez hũanã poterit ipsa certe cognoscere q̃ rõ hũana incerte cognoscit.

Metrum q̃ntum libri q̃nti.

Uã varijs terras. Hic ĩcipit q̃ntũ metr̃ h⁹ q̃nti q̃d d̃r archilogicũ

ab inuētore. dactilicū a pede p̄dñante. In q̄ oñdit hoīem esse dispositum ad contēplationē celestiū ex figura corpis sui. ⁊ primo describit figuram corpalē aliarū bestiarū. Secundo figuram hois. ibi. Unica gens. Prio dicit anialia ꝑmaneant terras q̄ varijs. i. valde varijs figuris nāq̄ alia aialia extēto corpe sic sūt ꝓpētes. ⁊ reptilia illa verūt. i. ꝟtūt puluerē ⁊ icitata. i. mota vi pectoris trahūt ꝯtinuū sulcū sup. in puluere. Sūt alia anialia q̄b⁹ inest vaga leuitas alaruz q̄ ꝟberet vētos. ⁊ enatet. i. trāsiet liq̄do volatu spacia lōgi etheris. i. aeris. sūt alia q̄ gaudent vestigia p̄ssisse solo. i. terre gressibus suis ⁊ trāsmittere. i. ꝑtransire virides cāpos. ⁊ gaudēt subire siluas q̄ oñia anialia lz videas ea discrepare varijs formis tñ facies eoruz ꝓna. i. ad terrā iclinata valz ingrauare. i. ingrauatos oñdere sēsus hebetes. i. brutales. ¶ Nota q̄ ꝑhia tāgit tria genera aialiuz. s. reptilia. volatilia. et gressibilia. q̄ lz differāt i formis. q̄r q̄daz formant̄ ad reptādū vt ꝓpētes. q̄dā ad volādū vt aues. q̄dā ad g̃diēduz vt bestie. tñ in hoīa cōueniunt q̄ hñt faciē iclinatā ad terrā ¶ Unica gēs hoīm. Hic describit figurā hoīs di. Unica gēs hoīm. i. solū gen⁹ hūanū. leuat celsū cacumē. i. caput suū alti⁹. ⁊ lei

Nanq̄ alia extento sunt corpe pulueremq̄ verunt
Continuum trahunt vi pector incitata sulcum
Sunt quibus alarum leuitas vaga verberetq̄ ventos
Et liquido lōgi spacia etheris enatet volatu
Hec pressisse solo vestigia gressibus gaudent
Vel virides campos transmittere vel subire siluas
Que varijs videas licet oñia discrepare formis
Prona tamen facies hebetes valet ingrauata sensus
Unica gens hominum celsuz leuat altius cacumen
Atq̄ leuis recto stat corpore despicitq̄ terras
Hec nisi terrenus male desipis admonet figura
Qui recto celum vultu petis exerisq̄ frontem

uis stat recto. i. erecto corpe. ⁊ despicit terras vultu eleuato ad celũ. tu hõ terren⁹ q̃ recto vultu petꝫ celũ. ⁊ exerꝫ. i. erigꝫ frõtẽ. hec recta figura admonet te ꝙ tu male desipis. nisi etiã feras. i. extollas aĩm tuũ i sublime i. ĩ celestia ne mẽs g̃uata. i. g̃uedĩe depssa. pessũ. i. sub pedib⁹ vl' subt⁹. ⁊ ẽ pessũ aduerbiũ loci. ne illa mẽs sidat. i. resideat. iferior corpe leuato celsi⁹. ¶ Nota cũ hõ hẽat figurã corpis erectã ad celũ si aĩa ñ erigeret ad cõtẽplatõez celestiũ videret corp⁹ eẽ nobilius aĩa. ¶ Notãdum ſm Arist. i. xvi. d aĩa lib⁹. hõ iter oĩa aĩalia hẽat figurã rectilinearẽ de q̃ figura etiaz loquit ouidi⁹ i li. methamorphoseos di. Pronã cũ spectãt aĩalia cetera terraz. Os hoĩ sublime dedit celũq; videre Jussit ⁊ erectos ad sidera tollere vult⁹.

In sublime feras animuz quoq; ne grauata pessum.

Inferior sidat mens corpore celsius leuato.

Prosa sexta quĩti libri.

Uoniã igit vti pauloante mõstratũ ẽ. oĩne qd scit. nõ ex sua sz ex ꝯphendẽtiũ nata cognoscit. intueamur nũc q̃tuz fas ẽ q̃s sit diuĩe substãtie stat⁹ vt q̃ nã etiã scia ei⁹ sit possim⁹ agnoscere. Deũ igit eternuz esse cunctoꝝ rõne degentiũ cõmune iudiciũ est. Quid sit igit eternitas ꝯsiderem⁹. Hec em̃ nobis naturã ꝑiter diuinã scitiẽtiãq; patefacit.

Prosa sexta. v. libri

Uoniã igitur vti pauloante

Hic ĩcipit sexta ꝓsa ⁊ vltĩa hui⁹ q̃nti in q̃ determĩat ꝟitatẽ d cõpassibilitate p̃scie diuĩe ⁊ liberi arbitrij ⁊ prĩo ponit suã determinatõnez. scdo subiũgit vtilẽ exhortatõez circa finẽ li. ibi Auersami igit. Prĩo oñdit moduz diuĩe cognitõis. scdo soluit obiectões factas ꝯ diuinã ꝓuidẽtiã. tertõ cõcludit cõpassibilitatẽ liberi arbitrij cũ ꝓuidẽtia diuĩa. scda ibi Quid igit postulas. tertia ibi. Que cũ ita sint. ꝑmo det̃minat d statu q̃ ẽ et̃nitas. secũdo ex h̃ declarat modũ diuĩe scĩe. ibi. Qm̃ igit oẽ iudiciũ. prĩo p̃mittit ꝙ det̃minãdũ sit d et̃nitate. scdo det̃miat. ibi. Et̃nitas igit ẽ int̃minabil' Prĩo dt. Qm̃ mõstratũ ẽ pauloañ ꝙ oẽ q̃d scit cog̃scit ñ ex sua nata. i ñ ex nata rei scite. sz ex nata cõphẽdẽtiũ. i. cog̃scentiũ intueamur nũc q̃tũ fas ẽ. q̃s sit stat⁹ dĩne eẽntie vl' subẽ. vt possim⁹ ag̃scere q̃ sit ei⁹ scĩa. ⁊ subdit ꝙ coẽ iudiciũ cũctoꝝ degentiũ. i. vtẽtiũ rõne ẽ deũ eẽ eternũ iõ cõsiderem⁹ q̃d sit eternitas. hec em̃ nob patefacit naturã ⁊ diuinã sciam. ¶ Notãdũ ꝙ viri degẽtes rõne sũt viri p̃diti luce sapie. ⁊ oẽs isti cõcedũt deũ eẽ eternum. Nam philosophus octauo phisicorum. ex eternitate motus ostẽdit eternitatẽ motoris. Et omnes tam greci q̃ barbari putãtes deos esse

estimant eos immortales. ¶ Notandū q̄ q̄r eternitas dei ⁊ natura et scia dei ñ dr̄nt ꝑm substātiā. iō cognita eternitate cognoscit̄ nat̄a ⁊ scia dei

¶ Eternitas igit̄ ē. Hic ꝓsequitur de eternitate. Et prīo ponit eiꝰ diffinitionem scd̄o declarat eam. ibi. Quod ex collatione. Primo d̄t. Eternitas est possessio vite interminabilis exñs tota sil̄ ⁊ ꝑfecta ¶ Nota ꝑm Albertū sup̄ li. de cauꝭ.

Aliq̄d ē eternū. ⁊ est in eternitate. ⁊ ē ipsa eternitas sicut deus. Aliq̄ sunt eterna et sunt in eternitate. ꝫ non sunt ipsa eternitas. sicut substātie separate. Alia sūt eterna non in eternitate nec sūt ip̄a eternitas vt modus tempus ⁊ mūdus.

¶ Notandū q̄ dic̄ eternitas ē possessio vbi vtit̄ noīe possessionis ad desig̃ndum īmutabilitatem ⁊ īdeficientiā eternitatꝭ q̄r ipsa firmiter possidetur ⁊ q̄ete hr̄. ⁊ d̄t vite ad innuendum q̄ nō viuētia nō mēsurantur eternitate. Et d̄t intermīabilis ad differētiam illius vite q̄ hꝫ terminum a ꝑte añ ⁊ a ꝑte post sicut vita hoīs. vel a ꝑte añ tm̄. sicut vita angelorum. ⁊ dicit tota simꝫ ad dr̄ia... angelice. q̄uis em̄ esse angeli ꝑm substantiam sit totum simꝫ nō tm̄ ꝑm opationem. cū habeat opatōes successiuas ⁊ intellectiōes. ⁊ dic̄ ꝑfecta ad designandū q̄ eternitati nihil deest. ꝑfectum em̄ ē cui nihil deest. prīo celi ⁊ mdi.

Eternitas igit̄ est interminabilis vite tota simul ⁊ ꝑfecta possessio. Qd̄ ex collatione temporaliū clariꝰ liq̄t nam q̄cq̄d viuit in tp̄e: id p̄sens a p̄teritis in futura ꝓcedit. nihilq̄ est ī tp̄e ꝯstitutū qd̄ totum vite sue spaciū pariter possit amplecti. Sꝫ crastinum q̄dem nōdum apprehendit hesternū vero iam ꝑdidit. In hodierna quoq̄ vita non amplius viuitis q̄ in illo mobili trāsitorioq̄ momento. Quod igitur temporis patitur conditionem. licet illud (sicut de mūdo censuit arestotiles) nec ceperit vnq̄ esse nec desinat. vitaq̄ eius cum temporis infinitate tēdatur. nondum tamen tale est vt eternum esse iure credat̄. Nō em̄ totum

¶ Qd̄ ex collatiōe. Hic declarat diffinitiōez. scd̄o redarguit q̄sdā q̄ vocabulo eternitatis abutebantur. ibi. Qñ non recte Prīo ergo declarat diffinitōez eternitatis in cōpatione ad tp̄s. dicēs. Vñ dictū est q̄ eternitas est possessio tota simul interminabilis vite. qd̄ liquet clarius ex collatōne

id est ex ꝯpatione tpaliũ. Nã q̃cq̃d viuit in tpe illud pñs exñs ꝓcedit ꝑ successiuã mutabilitatẽ a p̃teritis in futura. ⁊ nihil ẽ i tpe ꝯstitutũ q̃d pariter possit ãplecti. i. ꝯp̃hẽdere totũ spaciũ vite sue. sed crastinũ nõdũ app̃hẽdit. hesternũ v̄o tp̃s iã ꝑdidit ⁊ in hodierna vita nõ amplius viuit. i. nihil plus ẽ pñs de hodierna vita nisi q̃ in isto mobili ⁊ trãsitorio momẽto cõtinet de vita. et dr vita. ⁊ dr momẽtum illud indiuisibile instans q̃ futurꝫ copulat cuꝫ p̃terito. q̃cq̃d igit patit tp̃is conditionẽ. i. successionez. licet nunq̃ cepit eẽ nec desinat esse sicut Aristoteles cẽsuit d mũdo. ⁊ lꝫ vita. i. duratio eius tẽdat id ẽ extendat cũ in initate tp̃is. nõdũ tñ tale est vt iure credat eẽ eternũ qꝛ nõ ꝯp̃hẽdit neq̃ ꝯplectit simul totũ spaciũ vite. i. sue duratõis lꝫ infinite. i. infinito tpe duret. sꝫ futura nondũ hꝫ trãsacta. i. ꝑtransita ⁊ p̃terita ñ hꝫ. Quicq̃d igit ꝯp̃hendit ⁊ possidet pariter totam plenitudinẽ interminabilis vite cũ nihil absit futuri nec aliq̃d fluxerit p̃teriti. illd sure ꝑhibet eẽ eternũ. qꝛ illud eternũ sui compos eo nihil sibi desit. necesse ẽ sꝑ sibi assistere pñs ⁊ est necesse pñtez hr̃e infinitatẽ. i. infinitã durationẽ tuis mobilis. i. successiui. ¶ Notandũ q̃ qꝛ ꝑ cognitionẽ tp̃is deuenim⁹ in eternitatis cognitõez eo q̃ opposita iuxta se posita magis elucescũt iõ per naturã ⁊ successionẽ tp̃is declarat nobis naturaꝫ eternitatis. Sic ẽm rõ tp̃is ꝯsistit i successiõe ⁊ app̃hẽsiõe p̃oris ⁊ posterioris in motu cui⁹ vna pars p̃teriit ⁊ alia est futura. Sic rõ eternitatis ꝑ oppositum consistit i app̃hensione vniformitatis illi⁹ q̃d oĩno ẽ extra motũ comp̃hẽdẽs sil̃ p̃teritũ ⁊ futurꝫ tanq̃ pñs. ¶ Notandũ q̃ ipsi⁹ eterni nil transit in preteritum iõ sꝑ sibi pñs assistit. qꝛ v̄o nunq̃ deficiet sicut nec vnq̃ incepit cũ habeat vitã interminabilẽ. necesse ẽ q̃ assint q̃libet differẽtie tp̃is etiã si ponat tp̃s infinitũ. ⁊ qꝛ eodem mõ assistit differentijs temporuꝫ per quẽ modũ in se subsistit. motus autem quo in se subsistit est presentarius. ideo etiam

simul infinite licet vite spaciũ comp̃hendit atq̃ ꝯplectit sꝫ futura nondum transacta iam nõ hꝫ. Qd igit interminabilis vite plenitudinem totã pariter ꝯprehendit ac possidet cui neq̃ futuri quicq̃t absit nec preteriti fluxerit id eternuꝫ esse iure perhibet. Idq̃ necesse est ⁊ sui compos p̃sens sibi semꝑ assistere ⁊ infinitatẽ mobilis tp̃is habere p̃sentez Unde q̃dam nõ recte qui cum audiunt visum platoni mundum hunc nec habuisse initiũ tẽp̃is nec habiturũ esse defectũ hoc mõ ꝯditori: ꝯditũ mũ/

assistit differẽtijs tpis ꝑ motũ pñtem. ideo dicit ꝙ necesse est eternũ p̃sen/
tem habere infinitatẽ tpis mobilis.

¶ Vñ nõ recte putãt. Hic ph̃ia improbat quosdã q̃ abutebant̃ voca
bulo eternitatꝫ. Scdo doceat ꝓpriũ modũ loquẽdi. ibi. Ita si digna. Pri
mo fac̃ qd̃ dictũ est. scdo manifestat quõ tꝑalia deficiũt a simplicitate di

uine nature quã ni/
tunt̃ imitari. ibi. hũc
em̃ Primo dicit. di/
ctũ est ꝙ eternitas ñ
solũ dicit intermina
bilitatẽ. sed etiã sim/
plicitatẽ. vñ nõ recte
q̃dã putãt q̃ cũ audi
unt visum eẽ plato/
ni mundũ nõ habuis
se initiũ tpis nec ha/
biturũ defectũ. i. finẽ
hoc mõ putãt mun
dũ ꝯditũ fieri coeter
nũ conditori. Causa
aũt q̃re ñ recte putãt
est. qꝛ aliudẽ duci ꝑ
interminabilẽ vitaꝫ
cũ quadã successiõe.
qd̃ plato tribuit mũ
do et aliudẽ ꝑiter. i.
siml' eẽ cõplexã totã
pñtiã vite intermĩa
bilis qd̃ est ꝓpriũ di
uine mẽtis. Et qꝛ ali
q̃s diceret. Si mun

dum fieri coeternum putãt. Aliud
est em̃ per interminabilem duci vi/
tam qd̃ mundo plato tribuit aliud
interminabilis vite totam pariter
complexam esse p̃sentiam quod di/
uine mentis proprium esse manife
stum est. Neqꝫ deus conditis rebus
antiquior videri debet tempis quã
titate sed simplicis potius ꝓprieta
te nature Hunc em̃ vite immobilis
p̃sentiaꝝ statum infinit⁹ ille intꝑa/
lium rerũ motus imitatur. Cunqꝫ
eũ effingere atqꝫ equare nõ possit ex
immobilitate deficit immotũ. ⁊ sim
plicitate p̃sentie. decrescit i infinitã
futuri ac p̃teriti quantitatẽ. Et cum
totã pariter vite sue plenitudinẽ ne

dus nunq̃ incepit videt̃ eẽ coetern⁹ deo. ¶ Ad qd̃ tñdet ꝙ de⁹ est prior
mdo ñ ãtiq̃tate tpis. sed simplicitate nate. vñ d̃t. Neqꝫ ei de⁹ dꝫ videri ãti
q̃or rebꝫ ꝯditis q̃ntitate tpis. sed ꝓprietate simplicis nature ¶ Notanduꝫ
sicut ptꝫ ex li. thimei. Plato voluit mundũ incepisse sed finẽ nõ habere. et
hoc idẽ Aristo. sibi imponit celi et mũdi di. ꝙ sol⁹ plato generat mundũ
Quid g̃ est qd̃ dicit Boe. ꝙ plato nõ posuit mundũ incepisse. ad hoc d̃r
ꝙ dũ plato dixit mundũ habuisse initiũ intelligit̃ ꝙ habuit initiũ institu
tionis. nõ aũt tpis. sicut ponit exemplũ de vestigio pedis. vt si pes ab eter
no stetisset inpuluere pes esset causa vestigij naturaliter p̃cedens vestigi/
um licet nõ tempore. ¶ Hunc enim vite immobilis. hic manifestat quõ
tẽporalia deficiunt a simplicitate diuine nature quãnituntur imitari di.

Prosa sexta

Ille infinitus motus rerum temporalium imitatur q̄tum potest hunc p̄sentarii statū vite imobil. i. eternitatis. ⁊ cū eū ñ possit effingere. i. exprimere ⁊ eq̄re. deficit ab ei⁹ imobilitate successiue acq̄rēdo q̄d sil' h̄re ñ potuit. ⁊ ex simplicitate p̄sentie decrescit i infinitā q̄ntitatē p̄teriti et futuri. ⁊ cū neq̄at possidere p̄iter totā plenitudinē vite sue h̄ ip̄o aliq̄ mō nūq̄ eē

queat possidere. hoc ipsoq̄ aliquo modo nūq̄ esse desinit. illud quod implere atq̄ exprimere nō pōt aliquaten⁹ videt emulari. alligans se ad qualemcūq̄ p̄sentiaz hui⁹ exigui volucrisq̄ momenti. Que qm̄ manentis illi⁹ p̄sentie quandam gestat imaginem q̄buscūq̄ ꝯtigerit id prestat vt esse videant. Qm̄ vero manere non potuit. infinitum temporis iter arripuit. Eoq̄ modo factuz est vt continuaret eundo vitam cuius plenitudinem complecti non valuit permanendo. Itaq̄ si digna rebus nomina velimus imponere.

desinit. videt aliq̄tenus emulari illd̄ q̄d iplere nō p̄t. alligās se. s. stat⁹ tp̄alis ad q̄lemcūq̄ p̄sentiaz h⁹ momēti. i. instātis exigui. i. indiuisibilis. ⁊ volucris. i. trāsitorij q̄. s. p̄ntia instātis tēporis gesta q̄ndā imaginē manētis p̄ntie. i. eternitatis ⁊ p̄stat q̄buscūq̄ cōtigerit vt illa eē videant. Naz illa dicim⁹ eē q̄ sunt in p̄nti momento q̄a ꝟo non potuit manere. s. p̄ntia istantis ꝓpt naturaz rei mobilis. iō arripuit infinituz iter tp̄is p̄ successionem. ⁊ eodem mō factum ē vt ꝯtinuaret vitam eūdo de vno esse in alid̄. cui⁹ plenitudinē ñ valuit. i. potuit ꝯplecti p̄manēdo ¶ Nota q̄ infinit⁹ modus rer̄ tp̄alium q̄tuz p̄t imitat statum eternitatis qr ñ pōt eū totaliter exprimere. qr stat⁹ tp̄alis est successiuus. status eternitatis ñ ⁊ status tp̄alis respicit preterituz ⁊ futuz. stat⁹ eternitatis tm̄ p̄ns. tm̄ in h̄ imitat statū eternitatis. qr sicut eternitas nunq̄z deficit. sic infinitus mot⁹ rer̄ tp̄alium nunquā eē desinit. ⁊ sic in tp̄e ē dare instans q̄d hz quādā imaginē cū eternitate. ita q̄ sic in eternitate aliq̄d d̄r ē. ⁊ sicut illa dicim⁹ eē q̄ sunt in p̄nti istāti. iō status rer̄ tp̄aliuz licz ñ possint imitari statū eternitatis p̄ntialr p̄manēdo. tm̄ ip̄m imitat suā duratōnē successiue ꝯtinuādo. ¶ Itaq̄ si dig̃. In ista p̄te docz ph̄ia quō ꝓprie loq̄ndū sit d̄ deo ⁊ d̄ mōdo di. Si nos seq̄ntes platonē veli⁹ iponere noīa digna. i. ꝯueniētia reb⁹. dicā⁹ deū eē eternū. mōm ꝟo dicā⁹ ꝑpetuū. ⁊ h̄ consonat dicto autor⁹ grecismi. Eternū ꝟo sine p̄ncipio sine fine, Perpetuū cui principium sz sine carebit.

¶ Qm̄ igitur oē iudiciū. Hic ph̄ia ex dictis oñdit modū scie diuie. Prio g̃ oñdit q̄lis sit scia diuia. ⁊ q̄liter sit noīanda dicēs. Qm̄ oē iudiciū comp̄hēdit ea q̄ sunt sibi subiecta. i. sua obiecta ꝑm sui naturaz. i. ꝑm naturam ꝓtutis cog̃scētis. Natura aūt dei talis ē ꝙ sermo ipsi deo est stat⁹ etern⁹ ⁊ p̄sentari⁹. Ex q̄ sequit̄ ꝙ scia dei supgressa oēm motionē tp̄is manente in simplicitate p̄ñtie ⁊ ꝯplectens infinita spacia p̄teriti ⁊ futuri tp̄is. oīa cōsiderat q̄si iā. i. p̄ñtialr̄ gerātur in sua simplici cognitiōe tūc oñdit q̄ modo scia dī ē noīanda dicēs. Itaq̄ si velis pensare p̄scientiā qua cuncta dinoscit non dices diuinā scientiam esse prescientiam quasi futuri. sz recti⁹ estimabis diuinā sciam esse īstātie id est presentie nūq̄ deficientis. quod cōfirmat per ethimologiam huius noīs prouidentia dicens.

Platonem sequentes deū q̄dē eternū mundū vero dicam⁹ esse ꝑpetuū Quoniā igit̄ om̄e iudiciū ꝑm sui naturā q̄ sibi subiecta sunt cōp̄hendit. est aūt deo semꝑ etern⁹ ac p̄sentari⁹ status. Scientia quoq̄ eius omnez temporis supgressa motionez ī sue manet simplicitate p̄sentie infinita q̄ p̄teriti ac futuri spacia complectens. Omnia quasi iam gerātur in sua simplici cognitione considerat Itaq̄ si prescientiaz pensare velis qua cuncta dinoscit non esse p̄scientiā quasi futuri. sed sciam nunq̄ deficientis instātie rectius estimabis. Unde non preuidentia sz prouidētia potius dicitur. ꝙ porro ab reb⁹ infimis constituta quasi ab excelso rerum cacumine cuncta prospiciat

Unde cognitio diuina non dicitur preuidentia. quia illa importat ordinez ad futurū. sed dicitur prouidentia quasi porro id est ꝓcul a reb⁹ infimis constituta ab excelso cacumine rerum cuncta prospiciat.

¶ Notandū ꝙ cognitio sequitur modum rei cognoscentis. ideo cognitio et scientia dei sequitur statum et dispositionem dei. status autem dei est eternus ⁊ p̄sentari⁹ cum esse diuinū mensuretur eternitate. ergo sciētia dei erit eterna ⁊ p̄sentata ita ꝙ omnia q̄ sunt preterita ⁊ futura cognoscit quasi sint presentia.

¶ Notandum aliquis diceret non ens non potest esse alicui presens sz preteritum ⁊ futurum est non ens ergo non potest esse presens cognitioni

Prosa quinta

diuine Dicendū ꝙ duplex ē nō ens. Quoddā q̄d nullo mō ē ens: ⁊ tale nō est realr pñs alicui cū nihil sit. Aliđ ē nō ens ñ simplr. sed qꝛ actu nō est ens. ⁊ lꝫ hmōi ñ possit realiter coexistere tpi pñti cū pōt coexistere eternitati. qꝛ eternitas cū sit īfinita excedit tp̄s pñs extēdēdo se ad p̄teritu ⁊ futuꝝ. Et sic p̄teritū ⁊ futuꝝ sunt eternitati coexistētia pñtialr. qꝛ in eternitate ñ est successio vñ nō sequit si aliq̄d coexistit eternitati ꝙ ꝓ tāto simplr existat qꝛ eternitas etiā extēdit se ad nō exñs. sic ad p̄teritū ⁊ futuruꝫ ¶ Notādū ꝙ đo oīa sunt pñtia ⁊ sibi nihil est futurū. iō scia sua nō est dicenda p̄scia q̄ sonat aliq̄d futuꝝ. nec dꝫ dici p̄uidentia ꝓpter eandem cām. sed dꝫ dici ꝓuidentia q̄i ꝓcul cōstituta a rebꝫ inferioribꝫ omnia ꝓspiciens. ¶ Quid igitur postulas. Hic soluit obiectiones superiꝰ factas ꝯ ꝓuidentiā. Prīo ergo oñdit q̄liter hmōi obiectiōes soluant scđo resumit primā obiectionē ipsam fortificādo vt formaliꝰ soluat. Secūda ibi. Hic si dicas. Circa primū notādū ꝙ tres erāt rōes. q̄rū prima ⁊ scđa fundant sup h̄. ꝙ nihil p̄t eē p̄scitū a deo nisi id sit necessariū. Tertia fundat sup h̄ ꝙ euēt ꝰ incert ꝰ non p̄t certitudinalr cognosci. Facit ergo duo. Prīo oñdit ꝙ p̄scia nō imponit necessitatē rei p̄scite. ꝑ quod soluitur prima ⁊ scđa rō. Scđo oñdit ꝙ scia dei nō mutat naturā rei. sꝫ sil stāt certitudo a ꝑte scie. ⁊ incertitudo a ꝑte euent ꝰ. ꝑ q̄d soluit tertia ratō. scđa ibi Quare hec diuina. Primo dicit. Exq̄ deus cognoscit oīa tanq̄ p̄sentia quid igitur postulas vt illa fiant necessaria q̄ lustrent. i. comp̄henduntur diuino lumine id ē diuina cognitione. cū nec hoīes faciant ea necessaria q̄ pñtialr videant. verbigr̄a. Qđ hō videt in pñti non facit esse necessarium. nunq̄d em̄ intuit ꝰ tuus addit i dabit aliquam necessitatem eis q̄ tu cernis pñtia. đt Boe. Minime Et ph̄ia. Si ē digna collatio diuini et humani intuitus respectu pñtis sic vos videtis. quedā hoc pñti tpario. i. in pñti tpis. ita deꝰ suo eterno intuitu oīa cernit tanq̄ pñtia ¶ Notāduꝫ ꝙ intuit ꝰ nr̄ rei pñtis nullā īponit necessitatē rei pñti. qꝛ visio sortis currētis non īponit necessitatē sorti currēti qꝛ pōt sortes currere vl non currere. Sic etiam intuit ꝰ diuin ꝰ q̄ oīa pñtialr cognoscit. nullam imponit rebꝫ ne-

Quid igitur postulas vt necessaria fiant q̄ diuino lumine lustrent. cum ne homines q̄dem necessaria faciāt esse que videant. Num em̄ q̄ p̄scientia cernis: aliquā eis necessitatē tuꝰ addit ītuitus. B. Minime. P. At qui si est diuini humanique presentis digna collatio vti vos vestro hoc temporario presenti quedam videtis: ita ille omnia suo cernit eterno.

cessitatē. sed videt ea pñtialiter sicut futura sunt necessario futura ⁊ cōtin/
gentia videt ꝯtingenter futura. ¶ Quare hec diuina p̄notio. Hic ostē
dit, ꝙ circa ꝯtigētia sil' stāt certa ꝯgnitio dei ⁊ icert⁹ euēt⁹ rei dicēs. Qua/
re hec diuīa p̄notio q̄ de⁹ nouit futura. illa nō mutat ꝓprietatē rer̄ q̄ ad ne
cessitatē ⁊ ꝯtingētiā. qꝛ ñ imponit necessitatē rei q̄ ꝯtigēs est. sꝫ talia apd
se spectat pñtia q̄lia
olim p̄ueniēt futura
nec ꝯfundit rer̄ iudi
cia vt ꝯtingēs faciat
nō esse ꝯtingens. sed
vno ītuitu mentꝫ di/
noscit taꝫ necessarie
q̄ꝫ nō necessarie ven
tura. i. futa. Qd de/
clarat in exemplo di.
Sicuti vos homies
qñ pariter. i. in eodeꝫ
instanti videtꝫ hoieꝫ
ambulare in terra et
solē oriri in celo. licet
vtrūq̄ simil' sit ꝯspe
ctū. tñ discernitis h̄
eē volūtariū. s. hoieꝫ
ambulare in terra et
illud eē necessariū. s.
solē oriri. Ita sil'r di
uin⁹ intuit⁹ cūcta re/
spiciēs. i. deorsū aspi
ciens minime ꝑtur/
bat rer̄ q̄litatē s. cō/
tingentiā ⁊ necessita
tē rer̄. dico apud se p̄
sentiū rōne eternita/
tis. sꝫ futurar̄ ad cō

Quare hec diuina p̄notio naturam
rer̄ ꝓprietatemq̄ nō mutat. Talia
q̄ apud se p̄sentia spectat qualia in
tp̄e olim futura ꝓuenient: nec reruꝫ
iudicia ꝯfundit vnoq̄ sue mētis in
tuitu tam necessarie q̄ꝫ nō necessarie
ventura dinoscit. Sicuti vos cum
pariter ābulare in terra hoieꝫ: ⁊ ori/
ri in celo solem videtis quāq̄ꝫ sit si/
mul vtrūq̄ ꝯspectū tñ discernitis.
et hoc voluntariū illud esse necessa
riū iudicatis. Ita igitur cuncta de/
spiciens diuin⁹ intuitus qualitateꝫ
rer̄ minime ꝑturbat. apud se q̄dem
presentium, ad cōditionem vero tē
poris futurarum. Quo fit vt hec nō
sit opinio, sed veritate potius nixa
cognitio cum extitur̄ q̄d esse cogno
scit, qd idez existendi necessitate ca/

ditionem tp̄is. Quo fit vt cognitio futuror̄ dei tanq̄ꝫ pñtium nō sit opi
nio. sed cognitio v̄itate nixa. i. ꝯfirmata. cū cognoscit aliq̄d esse extitur̄. i.
futur̄ q̄d idē nō nesciat. i. bñ sciat carere pōt necessitate exñdi. ¶ Notādū
de hoc ꝙ dr deū pñtial'r oīa cognoscere. s. p̄terita ⁊ futura. ponūt q̄dā ex/
emplū de baculo fixo in aq̄ q̄ successiue toti fluuio pñs est. qꝛ ꝑtibꝫ ei⁹. sic
eternitas sil' est cū toto tp̄e. ⁊ cū oībꝫ q̄ fluūt ī tp̄e. ita ꝙ totū tp̄s et q̄cq̄d ē
successiuū in tp̄e ē pñs eternitati. vt si ponat' eternitas sicut centrū ⁊ totuꝫ
tp̄s sicut circūferētia. tunc lꝫ circūferētia continue moueat' ⁊ pars toti suc

cedat. tñ in ꝯpatõe ad centrũ vñiformiter se habet. ¶ Aliud exẽplũ ponitur de aliq̃ q̃ vadit ꝑ viã ⁊ ñ videt hoĩes p⁹ se veniẽtes sꝫ ille q̃ d̃ alta turri respiceret videret totã viã ⁊ hoĩes ꝑ eã trãseũtes tã ꝑcedẽtes q̃ seq̃ntes sic de⁹ de speclo sue ternitatis respiciẽs oĩa pñtialr̃ videt tã pñtia q̃ futa ¶ Hic si dicas. Hic phia redit ad ꝑmã rõnez supi⁹ positã ipam fortificãdo vt formali⁹ soluatur ⁊ fortificat eam. Scdo soluit. Tertõ solutiõez declarat. secunda ibi. Rñdebo. tertia ibi. Due enim Prio dt. Si dicas h̃ scꝫ obijciẽdo illd̃ non posse ñ euenire ꝙ deus videt euẽturũ: q̃a tũc deus falleret̃ q̃d aũt nõ põt nõ euenire id ex necessitate ꝑt ꝯtingere. ⁊ sic astringas me ad nomẽ necessitatis vt ꝯcedam cõtingẽs aliq̃ modo esse necessariũ. Ego fatebor rem solidissime ꝟitatꝫ cui vix aliq̃s accesserit eã cõcedendo. nisi speculator diuini .i. i diuine nature. Tunc soluit obiectionẽ dicẽs. Si coartaueris me vt ꝯcedã aliquã necessitatẽ futuroꝝ. Rñdebo idẽ q̃d futurũ est q̃ ad nos cũ refert̃ ad diuinã notionẽ cui ipm est pñs. dico necessariũ esse. scꝫ necessitate cõditionata. s. rõne ꝑsentie. cum autem idẽ futurum ꝑpenditur in sui natura ratione cui⁹ hꝫ futuritionẽ ⁊ indeterminationem in sui causa necesse est videri liberũ.

rere non nesciat. Hic si dicas. Qd̃ euentuꝝ deus videt: id nõ euenire non posse quod autez nõ potest nõ euenire: id ex necessitate contingere meq̃ ad hoc nomẽ necessitatis astrigas. Fatebor rem q̃dem solidissime veritatis. sed cui vix aliquis nisi diuini speculator accesserit. Rñdebo nãq̃ idez futuꝝ cũ ad diuinã notionem refert̃ necessariũ: cũ vero in sua natura ꝑpendit̃ liberꝝ prorsus atq̃ absolutum videri. Due sunt em̃ necessitates. simplex vna veluti ꝙ necesse est om̃es homines esse mortales. Altera ꝯditõis vt si aliquẽ ambulare scias: eum ambulare necesse

¶ Notandũ ꝙ sicut illud qd̃ in se est contingens quando est nobis presens ratione presentie sortitur quandam necessitatem qua necesse est ipsũ esse dum presens sit. quia omnia sunt deo presentia. ratione istius presentie in ordine ad ipsam diuinam cognitionem sortiuntur quandam necessitatem. licet in sui natura prorsus videantur libera. ¶ Due em̃. Hic phia declarat solutiõez ꝑ q̃ndam distinctõez necessitatis. ⁊ eam applicat ad ꝓpositũ. Scdo ꝯcludit ex ꝑmissis simlr̃ stare ꝙ aliq̃ sunt fm se contin-

gentia ꝛ incerta, q̃ tñ euenīũt certius: aliter in cꝫ tũ a deo ꝓuisa: sc̃a ibi. Fiĕt igit̃ ꝓculdubio cũcta. Prio ost. Due sunt necessitates. vna simplex q̃ est necessitas nature. sicut oēs hoīes necesse ē eē mortales. Alia est necessitas ꝯditionis. vt si scias hoīez ambulare. illũ ambulare necesse ē. qz q̃d q̃s cꝫ nouit. illud nō pōt aliter eē cꝫ notũ ē. sed hec ꝯditio. i. necessitas cōditionata mīme trahit secum simplicē necessitatē qz necessitatem cōditionis non facit ꝓpria natura. sed adiectio conditōis. nulla em̃ necessitas cogit incedere. i. ambulare volũtate gradiētē. i. ambulantem cꝫuis necessariũ sit ipz incedere. i. ambulare. tunc em̃ gradit. i. ambulat. Hāc distinctionē applicat ad ꝓpositũ di. Eodez mō si q̃d ꝓuidētia diuina pñs videt. illō eē necesse est. s. ea ꝯditiōe q̃ ꝓuisum est ꝛ q̃ ponitur sibi pñs. cꝫuis nullā hēat necessitatē nature. sed de⁹ ea futura cōtuet tancꝫ pñsentia q̃ ex libertate arbitrij ꝓueniunt.

Eodem igitur modo si quid prouidentia pñsens videt, id necesse est esse, tametsi nullaz habeat nature necessitatem. Atqui deus ea futura q̃ ex arbitrij libertate ꝓueniuut, pñsentia ꝓtuet. Hec igit̃ ad intuitũ relata diuinũ, necessaria fiunt ꝓ conditōnem diuine notiōis per se vero considerata, ab absoluta nature sue libertate non desinũt

igitur hec relata ad intuendum diuinum fiũt necessaria ꝓ cognitionez diuine notionis. per se vero id est in sua natura non habito respectu ad diuinam cognitionem ipsa non desinunt id est deficiunt absoluta id est a ꝓfecta libertate sue nature.

¶ Notandum fm̃ intentionē Boetij. ista ratio quicq̃d est prouisuz a deo necessario euenit. soluit dicendo q̃ verum est q̃ necessario euenit necessitate conditionata. sed non necessitate absoluta. ¶ Alij aliter soluũt q̃ illa ꝓpositio est vera in sensu composito. sed falsa in sensu diuiso. Unde cuz dr. quicquid ꝓuisum est necessario euenit. verum est in sensu cōpositō. qz ipossibile ē ꝓuisum a deo nō euenire. tñ in sensu diuiso falsa ē. qz cuet⁹

Prosa sexta

¶ Fient igit̄ pculdubio. Hic phīa ꝓcludit ex p̄dict̄ ꝙ ista sit̄ stāt ꝙ alīq̄ fm se sunt ꝓtingentia ꝛ incerta q̄ tñ certitudinal̄r euenīūt in q̄ꝫ tū, puisa a deo. scdo objcit ꝫ hic ibi. Quid igit̄ refert nō eē necessaria. Prio dic̄ Pro culdubio cūcta futura sūt q̄ deꝰ pnoscit eē. alioq̄n falleret diuia ꝓuidētia. sed q̄dā eoꝝ pficiscunt̄. i. ꝓcedūt de libero arbitrio. ita ꝙ ntū ē de eē ipsoꝝ pñt non euenire. Vñ subdit. q̄ q̄ꝫ uis euenīāt. tñ non amittunt ꝓpriā naturā libertat̄. qz priꝰ q̄ꝫ fierēt potuissent ñ euenire. ¶ Nota ꝙ tota intentio boetij fūdat̄ sup̄ hoc aliq̄d libere futuꝝ ex sui nāa in cōparatiōe ad p̄sciam diuinā necessario euēit ꝛ talis est necessitas cōditionata. qz inq̄n tū, puisū est sic necessario euenit, sz nō absolute circūscripta ꝓuisione.

Fient igit̄ pculdubio cūcta q̄ futura deus esse p̄noscit. Sz eoꝝ q̄dam de libero proficiscūt̄ arbitrio. Quę q̄ꝫ uis euenīāt. existēdo tñ naturam propriā ñ amittūt q̄ priꝰ fierēt etiaꝫ nō euenire potuissent. Quid igitur refert nō esse necessaria. cū propter diuie scie ꝓditōez modis oibꝰ necessitatis istar euenīāt. hoc. s. ꝙ ea que pauloāñ proposui sol oriens ꝛ gradiēs hō. q̄ dū fiūt ñ fieri nō p̄ñt. eoꝝ tñ vnū prius quoq̄ q̄ꝫ fieret necesse erat existere. alterꝫ vo minime. Ita etiā q̄ p̄ñtia deꝰ habet proculdubio existūt. Sz eoꝝ hoc q̄dē ō rerꝫ necessitate descēdit. illud vo de ptāte facientiū. Haud igit̄ iniuria dixim⁹ hec si ad dinā noticiā referātur necessaria. si p se ꝓsiderent necessitatis

¶ Quid igitur refert Hic objcit ꝫ soluti onē. ꝛ soluit obiectiōnē. scdo ꝫ illā solutiōnē objcit ibi. Sed si inq̄es mea. Obiectio ī hoc ꝓsistit. Ex q̄ futuꝝ ꝓtingens p̄ scitū certitudinal̄r euenit ꝛ necessario. ñ vid̄t esse dria inter cōtingens ꝛ necessarium. Vnde dicit. Quid igitur refert ꝓtingentia ꝛ libere futura non esse necessaria. cum ipa euenīāt instar. i. ad similitudinē necessitatis. Tunc soluit dicens ꝙ inter euentum necessarium et ꝓtingentem hoc refert quod manifeste apparet per exempla que pauloante proposuit. sz ꝙ sol oriens ꝛ homo gradiens que dum fiunt non possunt. ꝛ ita vtrūq̄ est necessarium sub conditione presentie. presentia enim necesse est esse dum sint presentia. tamen vnum eorum. s. sol oriens priusꝙ fieret necesse erat existere. Alterū vero. s. homo gradiens minime habz ne-

cessitatē fieri antequā fiat. Ita etiā illa q̄ deus hz pñtia, pculdubio existūt ꝓpter necessitatē cōditōis q̄ sunt p̄uisa euenire tanq̄ pñtia. Sed eoꝝ que sic sunt p̄uisa hoc ē de reꝝ necessitate descēdit sicut solē oriri. aliud de potestate faciētiū. s. hoīem ambulare. Ex q̄ ꝯcludit. ideo nō iniuria diximꝰ hoc priꝰ ꝙ illa q̄ ꝯtingēter eueniūt si referant ad diuinā noticiā sūt necessaria. s. ex conditione diuine scie. Si ꝟo ꝑ se cōsiderent ipa sūt absoluta a nexibus. id ē a vincul' necessitatis. qd manifestat per sile. Sicuti si id qd patet sensibꝰ. si referas ad rōnem tūc est vle si aūt referas ad sensum tunc ē singulare. ¶ Notādum ꝙ si idē relatū ad diuersa p̄t esse vniuersale ⁊ singlare. videt silr ꝙ idē ꝯpatuz diuersa possit eē cōtingens ⁊ necessarium Nā ꝑticulare hz rōnem ꝯtingētꝫ ⁊ vle rōem necessarij. Sz

esse nexibꝰ absoluta. Sicuti oē qd sē sibus patet si ad rōnez referas vle ē si ad seipsa respicias singlare. Sed si i mea inq̄es ptāte situ est mutare ꝓpositū. euacuabo ꝓuidētiā. cū q̄ illa p̄noscit forte mutauero Rñdebo Propositū te q̄dem tuū posse deflectere. sed qm̄ et id posse. ⁊ an facias quoue ꝯuertas pñs prouidētie veritas intuet. diuinā te p̄sciam ñ posse vitare. sicuti presentis oculi effugere non possis intuituz quāuis te in varias actiones libera volūtate

videmus ꝙ hūana natura compata ad intellectū agētē abstrahētē a conditionibꝫ indiuiduātibꝫ. ⁊ cōpata ad intellectū possibilē hz rōnem vniuersalis. Sz cōpata natura hūana ad sensū q̄ꝑticulatiter comp̄hēdit. hz rōz singularis. nā vle ē dū intelligit. ꝑticulare ꝟo dū sentit. Silr erit de futuro cōtingēti ꝙ ipm cōpatū ad diuinā p̄sciētiā ē necessariū conditionaliter. in se aūt consideratū hz se contingenter. ¶ Sed si in mea inquies. Hic obijcit cōtra solutionem iam dictā. ⁊ soluit illā obiectionē. scdo mouet dubitatōez. ibi. Quid igit. Primo dt. Tu obijcies cōtra solutionem sic. Si in potestate mea ē mutare ꝓpositū meū. s. currēdo vel nō currendo ego euacuabo. i. frustrabo ꝓuidentiam diuinam. cum ego mutauero illa q̄ p̄noscit eē futura. Ipse soluit dicens. Ego rñdebo te posse deflectere. i. mutare ꝓpositū tuū. sz ꝟitas ꝓuidentie illa intuet illud te posse. s. mutare ꝓpositū ⁊ an facias ꝙ ꝓpositum mutas. ⁊ intuetur q̄ cōuertis tuū ꝓpositum. ideo scias te non posse vitare diuinā p̄sciam. sicuti q̄uis libera volūtate te conuertas in varias actiones. tu non possis effugere intuitum presentis oculi. ¶ Nota ꝙ licet homo possit mutare ꝓpositum suuz. ꝑ hoc tū

non effugit p̄scientiam diuinam. quia deus illam mutationē prenoscit. posito em̄ ꝙ deus p̄uideret te cras iturꝝ ad forum. q̄uis possis nō ire et ꝓponas non ire. non tñ non ibis. quia deus ꝓuidet simul ⁊ ꝓpositu ⁊ potestatem nō eundi. ⁊ mutationē ꝓpositi ⁊ actionē non eūdi. ⁊ ideo non potes aliquo modo effugere eius prescientiam.

conuertas. Quid igitur inq̄es. Ex mea ne dispositōne scientia diuina mutabitur vt cū ego nunc hoc. nūc aliud velim. illa quoq̄ noscendi vices alternare videatur. B Mime. P Omne nanq̄ futuꝝ diuin⁹ p̄currit intuitus. ⁊ ad p̄sentiam proprie ꝯgnitōis retorquet ac reuocat. Nec alternat (vt tu estias) nunc hoc nūc illud p̄noscēdo vices. sed vno ictu mutatōnes tuas manens preuenit atq̄ ꝯplectit. Quā ꝯprehēdēdi oīa visendiq̄ p̄sentiā. nō ex futurarum prouentu reꝝ. sed ex propria deus simplicitate sortitus est. Ex quo illud quoq̄ soluitur qd̄ pauloañ posuisti indignū esse si scientie dei causam futura nostra p̄stare dicantur. Hec em̄ scientie vis p̄sentaria notione cuncta ꝯplectens reb⁹ omnib⁹

¶ Quid igit inq̄es. Hic mouet dubitationem dicens. Tu forte inquies. Quid igitur ꝯtingat ex ista solutione. mutabitur ne scia diuia ex mea dispositione id est ex mea variatione. scilicet cum ego nūc velim hoc. nunc aliud. videatur ne prescientia diuina ex hoc alternare id est mutare vices suas noscēdi id ē cognoscēdi. ipse respōdet. minime ꝯtingit hoc ꝙ diuīa scientia mutetur. q̄a diuinus intuitus p̄currit omne futuꝝ et retorquet illud ad p̄scientiam proprie cognitionis cognoscendo omnia simul tanq̄ presētia. nec alternat id ē mutat vices suas prenoscēdi. i. pre cognoscendi. nunc h̄ nunc illud. s. successiue sicut tu estimas. sed manens liber a a mutatione vno ictu preuenit ⁊ complectitur tuas mutationes. quam p̄sentiam comprehendendi omnia tanq̄ presentia deus non fortiter ex rebus futuris. Sed ex propria simplicitate ex quo resoluitur id est declatur illud quod pauloante posuisti id est indignum esse. Si futura nostra dicantur prestare causam scientie dei. Vis. id est virtus em̄ scientie

diuine cũcta cõplectẽs pñtialr. ipsa cõstituit. i. iponit moduz oĩbꝫ rebꝫ. qꝛ scia dei ẽ cã reꝝ. ipsa ꝟo nihil dz ipꝰ rebꝫ qꝛ nihil ab eis accipit sicut nos accipimꝰ sciam a rebꝫ. ¶ Nota si deꝰ sil' ñ cognosceret ea q̃ successiue eueniant in tpe. tũc scia dei eẽt variabil' ꝓpter qd̃ successionẽ vniꝰ succederet cognitio alteriꝰ. sz qꝛ oĩa sil' cognoscit tã q̃ꝫ pñtia. iõ in sua scia nõ cadit variatio. vt priꝰ nesciat eẽ alicꝰ et postea sciat. vl' q̃ priꝰ sciat h̃ non esse ⁊ postea eẽ. imo sil' oĩa cog̃scit. ⁊ ideo sil' scit aliq̃d nõ eẽ in vna dr̃ia tpis mẽsurãtis rẽ. et eẽ in alia dr̃ia tpis

modũ ipsa ꝯstituit nihil ꝟo posteriobꝰ debet. Que cũ ita sint: manet ĩtemerata mortalibus arbitrij libertas Nec iniq̃ leges solutis oĩ necessitate volũtatibꝰ p̃mia penasq̃ proponũt. Manet etiã spectator desuper cũctoꝝ p̃sciꝰ deꝰ visionisq̃ eius p̃sens sp̃ eternitas cũ nostroꝝ actuum futura qualitate cõcurrit bonis premia malis supplicia dispẽsans Nec frustra sunt in deo posite spes precesq̃. que cum recte sint inefficaces esse non possunt. Auersamini igit̃ vitia: collite ꝟtutes ad rectas spes aĩm subleuate: hũiles preces

¶ Que cũ ita sint. Hic cõcludit ex premissis cõpassibilitatẽ liberi arbitrij cum pñtia diuina dicens Que cũ ita sint vt p̃dictũ ẽ maneat libertas arbitrij ĩtemerata. i. ĩcorrupta. nec leges ꝓponũt hoĩbꝫ penas ⁊ p̃mia iniq̃. i. ĩiuste volũtatibꝫ nr̃is solutꝫ. i. liberatis ab oĩ necessitate. manet etiam ĩmobil'r deus p̃sciꝰ cunctoꝝ. ⁊ p̃sens eternitas sue visionis cõcurrit cum futura q̃litate scz bonitate ⁊ malicia nostroꝝ actuũ dispẽsans. i. distribuẽs bonis p̃mia ⁊ malis supplicia. nec frustra sunt posite preces ⁊ spes in d̃o. q̃ nõ pñt eẽ inefficaces cum sint recte. ¶ Nota exq̃ ꝓpter liberũ arbitriuz pñt res sic ⁊ aliter euenire nõ iniuste bonis p̃mia ⁊ malis supplicia ꝓponunt̃. nec spes ⁊ p̃ces frustrantur. frustrarẽtur aũt omnia hec si oĩa vinclo necessitatꝫ vterentur. sicut patet ex dictis ¶ Aduersamini igitur vitia. Hic ph̃ia subiungit exhortationem vtilẽ dicẽs. Ex quo sicut ẽ q̃ nõ estis coacti necessitate ad faciendũ aliq̃d. sed manet in vobis libera volũtas. Iõ auersami. id est spernite vitia ne per ea iuste incurratis penas. collite. i. exercete virtutes ꝓpter quas merita consequamini subleuate animũ vestꝝ ad rectas spes que in veram btitudinem tendunt. porrigite in excelsa s. ad deũ hũiles preces. ⁊ hoc merito faciatis. quia si non vultis dissimulare auer-

tēdo aīm vr̄m ab his. tūc mag̃ vobis ē indicta necessitas ꝓbitatis. i. ꝟtutꝫ qꝛ illō q̄d agitꝫ ñ p̄t latere illū q̄ ē iudex actuū vr̄oꝝ. vñ subdit. Cū agatis añ oculos. i. cū actōes vr̄e sint i ꝓspectu iudicis cūcta cernētꝫ. s. ōi ¶ Nota vitia sūt spnēda. qꝛ reddūt hoīez seruilē Nā q̄ facit pctm̄ seruꝰ ē peccati Et Seneca ōt. Si scirē deos pctā ignoscituros ꝛ hoīes ignoraturos. ad

in excelsa erigite. Magna vobis est (si dissimulare nō vultis) necessitatis indicta ꝓbitatis cū ante oclos agitis iudicis cūcta cernentis.

huc ꝓpter vilitatem pctī peccare erubescerē. Uirtutes aūt sūt colēde. qꝛ ꝟtꝰ ē q̄ habentē ꝑficit ꝛ opꝰ eiꝰ bonuz reddit. Recta spes ꝛ recte p̄ces sūt deo porrigēde qꝛ his deo ꝯiūgimur ꝛ ip̄m alloquimur. ꝛ si nō dissimulamus negligēdo p̄dicta. magnā ꝟtutis ꝓbitatē nobis īdictā ꝛ ꝓmissaz inde cōseq̄mur. q̄m oīa q̄ agimꝰ sūt i ꝓspectu ōi cuncta cernētis. Sicut eī scribit ad Heb. iiij. Oīa nuda ꝛ apta sūt oculꝰ eius q̄ est deus bn̄dictus in secula seculoꝝ. Amen.

Anitij Torquati Seuerini Boetij viri noīs celebritate q̄ memorādi textꝰ ō ph̄ie ꝯsolatōe cū editōe ꝯmētaria bti Tho. ō aq̄no ordīs p̄dicatoꝝ. inclyte Argētinēsiū vrbis īdustria fabrefactꝰ finit felicite

Compendiosa succinctaq̄ resumptio dictoꝝ in libros Boetij de ꝯsolatione philosophie.

Primus liber hz septē metra ꝛ sex ꝓsas. In metro prīo deplangit statū suū sue miserie ex pte ꝑmutatōis studij. ꝛ ex pte defectus corporalis. ꝛ ex pte ꝓlōgatiōis sue miserabilꝰ vite apostrophādo contra amicos. In prosa prima introducit ph̄iam se sup̄ sua miseria ꝯsolantē ꝛ describit dispositionē ꝛ ꝓprietates eiꝰ vestesq̄ tenues q̄s practica ꝛ theorica ītextura ꝑornauit. In metro scdo ph̄ia deplāgit ꝑturbatōez mētꝫ hoīm ꝯuertēdo se spālr sup̄ Boetiū. In ꝓsa secūda ph̄ia īuestigat morbū ꝛ ex q̄busdā signis ꝯsolādo ip̄m ne desp̄et

In metro tertio Boetiꝰ declarat ꝑ q̄ddā sile quō remotꝫ īpedimētꝫ recupat vigorē. In ꝓsa tertia oñdit quō ph̄iaz agnouerit. ꝛ q̄liter de presentia eiꝰ admirari cepit. ꝛ quō ꝑsecutōez sapientū a vulgaribꝫ ñ eē nouam sed cūctꝫ p̄stātissimis virꝫ cōem. In metro q̄rto ph̄ia oñdit q̄liter h̄ dz se h̄re vt ꝑsecutōes īproboꝝ ñ p̄ualeāt ꝯ ip̄m exclamādo ꝯtra eos q̄ timēt tyrānos qꝛ sibi nectūt catenā q̄ trahunt In q̄rta ꝓsa ph̄ia req̄rit Boe. sup̄ attētiōe p̄dictoꝝ. ꝛ hortat ip̄m ad sui morbi reuelatōez. Et Boe. reuelat morbū suū oñdēs se turbari ex his q̄ iiuriose fiebant ꝯtra ip̄m ex sui inexiliū relegatōe ꝛ meritoꝝ suoꝝ frustratione ex īiusta sui ꝯdemnatiōe. ex fame sue lesiōe. ꝛ tādē ex his q̄ videbat generalr iniuriose alijs inferri ꝛ hꝰ oīa sibi euenisse ꝓpter studia ipsius.

Jn metro ⁊nto Boe. exclamat ꝺ̄ ꝑuidētiā diuinā admirans ⁊ oīa regunt̄ a deo ꝓter act⁹ hūanos lz hoc sit falsuz tñ turbato Boe. videbatur. tō rogat deū vt regat act⁹ hoīm nec sit puersi ꝑualeāt ipune aduersus bonos. Jn ꝑsa ⁊nta oñdit quō ꝓbia se habuit ad suam ꝝmoniā ⁊ ꝺd ex ea coḡuit. ⁊ recolligit sub breuitate ea q̄ Boetiū grauauerūt dās modū remediandi ipm Boetiū: Jn metro sexto ꝓbia, ꝑbat in oib⁹ ordinē esse seruādū. ⁊ faē hoc trib⁹ exēplis. Jn ꝑsa sexta ⁊ vltia ⁊nrit cāz radicalez infirmitatis boetij ⁊ de circūstātijs gubernatoris mōi. ⁊ de ꝓncipio ⁊ fine rez colligēdo oēs ifirmitates boetij oñdēs eū ee curabilē. ⁊ ōt ꝓbia sibi ꝓio velle ꝓponere remedia leuia ꝓterea ḡuia reseruare donec melⁱ⁹ cōualescat ac roboret. Jn metro septio ⁊ vltio ꝓbia, ꝑbat ꝙ exēpla ⁊ caligo perturbationū ipedit mētz ituitū hortādo ad fugā eaz q̄ catenāt aim .ſ. gaudiū. tiorē, ſpē ⁊ dolorē. a se abijciēdo. ñ em ꝓ mēs talib⁹ ꝓpedita ꝓbart.

Ecūd⁹ liber hz octo ꝓsas ⁊ octo metra

Jn ꝑsa prima oñdit Boe. ꝺd ꝓbia fecit p⁹ ꝓdicta ⁊ ꝓbia resumit vnā cāz doloris boetij .ſ. de fortūa oñdēs mirabilez effectū fortune excusans se de resumptōe ꝓterite felicitatis boetij. Oñdit etiā oportunitatē medēdi boetiū ⁊ ꝓcedit medicamenta

Jn metro ꝓio ꝓbia describit mores fortune. ſ. ꝙ more rote ſp alienat se

Jn ꝑsa scōa ꝓbia itroducit fortunā oñdentē nō ee dolēdū de ea.

Jn metro scōo cōquerit̄ ō inexpleta cupiditate hoīm. Jn ꝑsa tertia oñdit ꝙ fortūa mīta bona Boetio cōtulit enūerās ipa bona ꝓterita ꝙ ordinē ¶ Jn metro tertio ꝓbia determīat ex trib⁹ exēplis mutabilitatē mūdanoꝝ ¶ Jn ꝑsa ⁊rta ꝓbia oñdit quō boeti⁹ adhuc mīta hūit bōa fortune ex ꝑte symachi soci sui. ⁊ ex ꝑte pudice ꝙiugis. ex ꝑte filioꝝ. ⁊ ex his ꝙsolat̄ eū oñdēs felicitatē tpalē nulli posse totaliter euenire. ⁊ de ⁊nto aliqs ē felicior tāto leuiori aduersitate ꝓsternit̄. ⁊ ex hꝫcludit felicitatē fortuitā miserā ⁊ amarā. ⁊ ꝙ i reb⁹ fortuitz nō possit ꝙsistere ꝑa felicitas. qz etiā moꝛs cūctz debet ¶ Jn metro ⁊rto ꝓbia ꝙmēdat vitā mediocrē ꝙ silitudinē edificij mediocriter situati. ¶ Jn ꝑsa ⁊nta pōit remedia pauciora ꝙ fortuna nō sit fūmope petēda. oñdēs ignobilitatē diuitiaꝝ. gemmarū agroꝝ. vestiū clītū i ꝓpatōe ad hoīez. ⁊ ꝙ hoīes ꝓdicta nimiū diligētes faciūt iniuriā suo ꝙditori. ¶ Jn metro ⁊nto ꝓbia ꝙmēdat aliquā etatez q̄ multa pace ⁊ sobrietate florebat. ¶ Jn ꝑsa sexta ꝓbia oñdit ꝙ dignitates ⁊ ptātes nō sūt magnope appetēde. qz aduenīūt mal̄. ⁊ solū ꝑnt supp corp⁹. sil̄r diuitie vane sūt ⁊ piculose. ¶ Jn metro sexto oñdit nequiciaz potētis Neronis ꝙ iō ifamis fact⁹ fuit. qz ipator erat. ¶ Jn ꝑsa septima ꝓbia oñdit ꝙ gl̄a etiā iuste acq̄sita nō ē appetēda. qz mūd⁹ ē vic⁹ ⁊ gentes sūt multe. ⁊ qō vna gens laudat alia dānat. ⁊ qz etiā gl̄a non ꝑdurat. Et ꝙ notāter ꝓtuosi nō debēt q̄rere gl̄az. ꝓio qz ptinet ad leuitatem animo gātie. scōo qz nihil spectat ad aiaz q̄ imortalis ē ⁊ deformis. ¶ Jn metro septimo ꝓbia, ꝑbat gl̄az nō esse q̄rendā qz celūsatū est. ⁊ terra strictissima. Et adduxit viros illustres q̄z gl̄a peruit nisi ꝺ̄ solū ꝙ pauculis l̄ra

noiant. ¶ In octaua ⁊ vltia ꝓsa phia oñdit ꝙ bonũ ē i fortũa sz melius bonũ est i aduersa q̃ ꝓspa. Et ꝙ aduersa fortũa oñdit aicos ꝓspa falsos nutrit. ¶ In metro octauo ⁊ vltio ꝯmẽdat amorẽ q̃nta facit bona sine q̃ cũcta ad interitũ tendunt. ⁊ vtinã genus hoim amor dign⁹ regat. tunc vere felix esse posset.

Erti⁹ liber hz duodecim prosas et duodecim metra. In ꝓsa pria boeti⁹ oñdit se eẽ q̃dãmodo curatũ ⁊ ꝑatũ ad remedia g̃uiora. ⁊ phia hec attestat ⁊ ꝓmittit se velle sibi oñdere felicitatẽ verã. ⁊ boeti⁹ petit hec. ¶ In prio metro phia ꝯmẽdat ordinẽ q̃ prio dñt nosci falsa deinde ꝟa. ⁊ facit hoc ꝑ exẽpla q̃ttuor. s. agro purgãdo. melle gustãdo. ibre fugãdo. aere mundando.

¶ In prosa scda phia oñdit ꝙ om̃es hoies naturaliter appetũt ꝑuenire ad verã btitudinẽ. cui⁹ etiã ponit diffinitõez. ⁊ ꝙ hoies diuersis erroribꝫ abducuntur a vera felicitate. ⁊ ponit diuersas opiniones circa felicitatem et ostendit ꝙ querentes diuitias velut summũ bonum errant. Similiter de potentia reuerentia ⁊ celebritate vel gloria ⁊ leticia.

¶ In metro scdo phia ponit q̃nta sit vis nate ꝙ oia sequũt suã naturã leones. auicule. ꝟga violẽter deorsũ tracta. ⁊ celũ ⁊ breuiter omnia.

¶ In prosa tertia ostendit phia ꝙ vera felicitas non consistit in his in quibus homines putant eam consistere. Notanter primo ꝙ non cõsistat in diuitijs. quia non faciunt hominẽ sufficientem. Secundo quia conferunt indigentiã. Tertio inuehitur contra auaros quos in presenti sollicitudo anxios reddit. ampliora cõcupiscere facit ⁊ ne habita perdantur pauere continue compellit. ¶ In metro tertio ostendit qũo diues auar⁹ etiam si omnia habeat adhuc sitire ampliora non cessat. ¶ In prosa quarta philosophia probat ꝙ non conferunt hominibus ad reuerentiam Primo quia dignitas non aduenien nõ aufert honorem. Secundo q̃a dignitates manifestant vicia improborũ. Tertia qꝛ opinione hominem vilescunt. Quarto quia tempoꝝ mutatione sordescunt ⁊ splẽdere desinũt hoc ideo. qꝛ in sola opinione consistunt.

¶ In metro quarto phia confirmat ꝑ exemplum de Nerone cui bonũ fuisset ad imperiũ non venisse.

¶ In prosa quinta phia probat qꝛ regnum ⁊ regni familiares non conferunt veram potentiã. Primo propter paruitatem durationis regnantiuꝫ Secundo propter paruitatem extentionis. Tertio ꝓpter annexum timorem. Quarto propter absentantem securitatem. Quinto ꝓpter necessitatẽ manendi in officio.

In metro q̃nto phia oñdit quõ ꝟa potẽtia sit acq̃rẽda. s. domãdo aĩos feroces. ¶ In prosa sexta phia oñdit ꝙ gl̃ia mdana ñ facit hoiez brm̃. Primo notãter qꝛ ē vana ⁊ fallax. Sed nec illa q̃ ē meritis cõq̃sita. qꝛ sapiẽti de gl̃ia ñ ē cura. Sed nec nobilitas. qꝛ ista nõ est ei⁹ sz parẽtũ cũ q̃dãm õ necessitet vt ⁊ filij nobiliũ bonos parẽtes sequãtur ne degenerẽt. Igit̃ gloria mortaliũ hoim nihil aliud ē q̃ magna inflatio aurium.

In metro sexto phia ondit q oes hoies sut eq nobiles pter vitiosos. dei em gen⁹ sum⁹ In psa septia phia pbat q in voluptate no sit btitudo. qz includit mltas icomoditates Etia si sic tuc pecudes btificaret. Ite felicitas nec e i mrimonio. qz sepe fiut inde neqssimi filij q tortores paretu sunt poti⁹ q btificatores. In metro septio cofirmat pdicta p mel z p fixura apis. qz cu dulcedine pugit. In psa octaua ondit qnt⁹ mal sint multiplicata pdicta boa. etia ondit q vilia sint boa corpis q i alijs anialib pfecti⁹ sunt. vt magnitudo fortitudo. Etia pulcritudo nimis cito perit q i tenui cute flauescit. In metro octauo phia deplagit errore hoim qui i acquirendo minima bona sunt prudentes. sed acqredo summu bonu abducunt ignoratia z hortatur hoies qtin⁹ tande attediati falsis bonis veniat ad verum bonu qd stellifer trasilijt polum In psa nona phia ostedere voles qd sit vera btitudo assigt caz false felicitatz. qz hoies ipaz sectantes no adipiscunt q pollicetur. Et pbat q illa qnqz. sufficietia potetia glia leticia z reueretia sut vnu z q q qrit vnum sine alijs n inuenit qd qrit Et ex isto pponit sibi vera btitudine. sz prius vult dnm iprecari vt ipe ondat ea. In metro nono ponit orone optima p summo bono z va btitudie cognoscenda. In psa decima probat phia vera btitudine esse inqredā diligeter. z ondit in q cofistit vera btitudo videlicet in deo z no in aliquo alio extrinseco tanq a deo distictu vt accides qd probat qdrupl. Primo qz non inest deo ab extrinseco. secundo qz sic deus non esset ipm summuz bonum. Tertio qz de⁹ e principium oim Quarto. qz alias essent pla summa bona. Corrolarium seqtur q ois beat⁹ e de⁹. Ite ista qnqz supradicta non sunt ptes integrales btitudis vl mebra qz de⁹ e simplex in eentia nihilomin⁹ multa ptinere btitudo videtur q ad ea referuntur. Ite metro decimo phia hortatur ad illa vera btitudine puenire. qz inueta habet oia. In psa vndecia phia ondit q bonum e qd oia appetunt z idez sunt esse bonum z vnum z q oia appetunt ee z pmanere. vt anialia arbores et plate. Cui⁹ sunt qttuor signa s. certitudo loci z sit⁹ dispositio partium iterioz z exterioz z semis ppagatio. Etia inaiata mouetur ad sua ppria loca p naturale inclinatoez. z nituntur pseruare vnitate p cotinuatoez ptiu suarum ad inuice qre bonum est finis oim.

In metro vndecimo phia ondit moduz q possim⁹ puenire in cognitonem veri. s. p retractionem ab occupattonibus exterioribus z recursuz ad interiora cum adiutorio doctrine. In prosa duodecima et vltima phia ondit quib gubernaculis mud⁹ regatur. z pbat mdm regi a deo tripl Prio ex piuctoe ptiuz diuersaz. Scdo ex puersatone coiunctoz. Tertio ex dispone motuu ex pte loci tpis. spacij z qlitatis. z ondit q mds regitur a deo p sua bonitate. z q de⁹ oia disponit fortiter z suauiter. et q malum nihil sit exq de⁹ pt oia z n pt malu z q fmoes optz ee pgnatos reb de qbus loquimur In metro duodecio z vltio tertij libri phia hortatur ad pseuerandu in ptemplatoe btitudinis ondes p fabula cithariste orphei quo affect⁹ mundanoz impedit pseuerantia in bono. qz faciliter recurrit ho ad

ea que prius dilexerat.

Uartus liber hz septez prosas et septem metra egregia, pbātia q diuinuz regimē optimuz ē. lz h nō videat insipiētib; p eo q aliqñ mali florēt iusti cōculcātur Nihilomin⁹. qz mortales. lz bōi tātuz misterium ñ plene intelligāt. idcirco phia benigne oñdit hoc eē rationabile

¶ In prima prosa Boeti⁹ adhuc q̄si lāguēs nec plene oblit⁹ pristine turbationis incipit ingemiscere cum admiratōe z ītētiōe phie volētz adhuc pl'a loq̄ interrumpit inq̄ens. quō possit hoc ꝯuenire cū p̄missis. s. ex q̄ de⁹ optim⁹ optīe gubernat oīa. q̄re ī suo reg̊ vitia dñantur z ꝟtutes luūt supplicia scelerꝝ. Ad hec phia pulcre rñdet q oīno desipit oñdēs p sil'e hoc oīno eē impossibile. qz in domo bñ disposita vilia vasa nullo mō clarescunt nec p̄ciosa sordescunt. Sic ꝟtutes sp p̄ciose sunt z vitia abiecta monstrātur

In primo metro oñdit phia quō possit hō plene curari vt intelligat p̄dicta innuēs viā p quā deueniturad summuz bonum. s p cōsiderationem creaturaꝝ q̄ gradatim sunt trāscendēde more auis sursuz tēdēdo q̄usq̄ p ueniatur ad aliq̄d qd̄ p̄emineat omni creature z ita p subtilē intelligētiā illius supni rectoris q̄ omnia tēperatissime gubernat. tunc videbit horrendos tyrannos esse exules In psa secunda efficaciter phia curā adhibet Boetio p rōnes mltas pbādo ꝯ vulgi opinionē q soli boni sunt potētes qz volūt z p̄nt adipisci bonū. z qz mali hoc nō volūt. igit nō p̄nt. et p ꝯñs sunt ipotētes. Nā duo sūt ex q̄b; act⁹ hūani pcedūt scz volūtas z ptās. q̄rū si alterꝝ desit nihil pduci p̄t. Itē si duo sint q̄ velint vnū op⁹ facere z debito mō alter pcedit. alter aūt ñ valet. puta ābulare qz claud⁹ ē. ꝯstat q im potēs est. ¶ Et sic boni sūt sil'es recte incedētib; motu pedū. mali ꝟo manu nitētib; qz deficiūt ab eo q̄d nata maxie intēdit. s. bonū. z tāto sunt ipotētiores z miseri q̄to bonū q̄d negligūt est meli⁹ Et dicūt q boni ambulant tm̄ q nihil vie supest. mali ꝟo in forib; errāt. Itē mal⁹ hō ē hō sicut hō mortu⁹ ē hō. z id q̄d mali p̄nt hoc idē est ipotētia eoꝝ. z g̊ potētia maloꝝ ē nulla. qz solū malū. z hoc ē nihil. qz de⁹ p̄t oīa z ñ p̄t malū Itē mali ñ sunt boni. igit nō sūt potētes. qz potētia ē bona. Itē natural'r oēs appetūt oē q̄d pōt desiderari scz sūmū bonū in q̄ ē ꝟa btitudo. liq̄t igit illos solos potētes q̄ h p̄nt adipisci. Sz hoc mali neq̄ūt. qz ad btitudinē probra id ē vitia ñ veniūt. In secūdo metro oñdit de principib; hui⁹ secl'i si sūt mali quō veraciter sint impotētes. qz nō p̄nt facere q̄d volūt q̄i ligati grauib; cathenis. flagellant etiā acerbis passionuz aculeis nec vnq̄ tranq̄lli sunt sed agitāt rabie a supbia libidine tristicia. spe vana. In tertia psa phia oñdit mal' nunq̄ deesse sua supplicia. nec bōis deesse sua p̄mia. Nullū est p̄miū nisi rōne boni. Boni āt nunq̄ carēt bono. qz nēo p̄t eē bon⁹ q̄ caret bono. igit nūq̄ caret p̄mio. Itē oīs pena ē rōe mali qz mali nunq̄ volūt carere malo. igit nūq̄ carēt supplicio. Suppliciū em̄ sūmū ē exptez eē boni. Hec aūt pena q̄ īsepabil'r adest malis naturā vehementer inficit z ab hūana ꝯditōe deijcit. ita vt cū pbitate deserta q̄s hō eē desierit. nec

in diuinā ꝓditiõez trāsire possit ꝙtas in beluā. vt auar⁹ lup⁹. iracund⁹ ca/
nis. fraudulēt⁹ vulpes. accidiosus asin⁹ incõstās auis dicat Ecõtra cum
ip̄m bonū bitudo sit bonos oēs esse ꝙ boni sunt fieri btos liqt. ꝙ bti
sunt eos ꝓuenit eē deos q̄d vtiq; summū p̄miū est iauferibile. ꝙ qz pre
miū bonoꝝ ē fieri deos. suppliciū maloꝝ ē fieri bestias ¶ In metro ter
tio phia cā solatij introducit fabulā Ulixis. e⁹ socij p q̄ndā deā q̄ circe dr
trāsformati fuerāt in diuersas bestias corpaliter ñ mētaliter. qz sensū retine/
bāt. Et ꝓcludit q trāsformatio mētis p vitia corpe manēte eodē peior est
q̄ trāsformatio corpis i beluā oīa sua manēte si tal trāsformatio eēt pos/
sibilis p naturā. In p̄sa q̄rta Boe. ꝓsentit rōnib⁹ s dictis q mali sūt
infelices. cū adhuc q̄ latenti more idignant eis q seuiūt in bonos et vellet
q ħ ñ possent sed potiꝰ cito auferunt ō medio. Hāc ipatiētiā arguit phia
z suo loco pbare p̄mittit q̄d ñ iz sapiēti sic idignari sz magis ꝓpati sic fac
mus egrotis corpalr. Valde em̄ miseri sūt vitiosi dū cupita q volūt p̄fici
unt z miseriores q̄ si ea p̄fic̄ere ñ possent. Et subiūgit q mali q̄ sūt pūiti
feliciores sūt q̄ q̄ nō sūt puniti. z tāto infeliciores q̄to diuturniores z q̄n/
to min⁹ puniunt. z q illi sūt miseriores q̄ faciūt iniuriā q̄ q̄ patiunt eam
Etiā oñdit q miseria maloꝝ ē infinita si eoꝝ vita eēt infinita. qz eoꝝ malicia
ē eoꝝ miseria. Et addit q malos puniri bonū est. Pro qz q̄q; resipiscūt
a malo. Sc̄do q̄ alij videntes terroꝛē declināt a malo Tertio qz eoꝝ mise
rie addit aliq̄d boni. s. pena q̄ rōne iustic̄ie bona ē. z q ad malū reqrit pur
gatoriū vl infer⁹ post mortē. z q opinio vulgi p̄ria ē opinioī phie. z q opi
nioni vulgi ñ sit ꝓsentiendū. z ille q facit iniuriā ē punīēd⁹. z nō cui facta ē
iq̄k p̄im⁹ ē iferior. Iq̄k iudices pot⁹ debēt iciari vt ꝓpatiāt faciētib⁹ i/
iuriā q̄ patiētib⁹ eā dē. qz q̄ad sapiētē p̄uet oē odiū a se repellere et cūctis
velle pdesse. tō clemēter dr expectare z puocare discolos ad p̄niam et pl⁹
ꝓpati his q iferūt iniuriā q̄ q patiunt tanq̄ infelicioribꝫ In q̄rto metro
phia tocū de ꝓfirmat q̄ dixit z exclamat ꝑ hoies illos q̄ bellicꝰ mortib⁹ sei/
uicē ex odio ad mortē deducūt di. Nemo dz mortē maloꝝ desiderare q̄ ō
p se m̄tis modis appropinq̄t sine bello. Juste q̄z diligēdi sūt boni z ma/
li misericorditer. In p̄sa q̄nta Boe. q̄i p̄fic̄ies in scia icipit p̄les dubi/
tatōes hr̄e q̄ ātea habuit z ait. Perpēdo q i bōis fortuitis ē aliq̄d bōi eo
q expediēs ē rectorib⁹ z sapiētib⁹ z gubernātib⁹ policiaꝝ hr̄e eas. z nunc
stupoꝛē meū de⁹ rector exaggerat q in bonis fortune vtilia ꝓstituit z recta
rōne nr̄ōm gubernat. Quare g̃ indifferēter p̄spa z aduersa accidūt bonis
z mal. Et q.d. Si essem pollēs optib⁹ honore reuerēd⁹. potētia valid⁹ z.
vt olī. tūc medica rō sufficeret. sz qz afflig⁹. ipatientia me vexerat. z idcr
co totiēs ad q̄rēdū incitor z p ꝓsolatiōe cās ꝓh⁹ rei scire desidero. Et q̄rit q
re carceres z cruces iuēre ꝓp q̄ malos sepissime eueniāt bonis. Et phia re
det q sic videt eē ꝓpter ig̃rantiā. s. cause fati z dīne puidentie. In q̄nto
metro phia q̄i p̄pando viā ad informādū Boe. dr q cōe ē hoib⁹ hr̄e ad/
miratōez ō reb⁹ q̄ diu ignorāt cās earꝫ. sz illis scitꝰ cessat stupoꝛ. z dat ex
emplū de motu sideꝝ arcturi. i. vrse maioris q̄re. s. tardi⁹ mouenk. z ō eccli

psi lune ⁊ sol' q̄ mira videnť ignaris. Sic' accidit qz nemo mirať de inq̄/
etudine aq̄ ꝓ flāte choro ⁊ de nubib' solutis a sole. Sic' in ꝓposito si cā ces/
saret ⁊ admiratio. ⁊ durāte ig̃rātia cāe durat admiratio. Jn psa sexta
Boe. adhuc ist̄at ꝙ declaratōe q̄onis supi⁹ mote. s. q̄re mal' bona ⁊ bonis
mala ꝓingāt. ⁊ phia p̄mittit difficultatē ei⁹. qz ista materia talē vt vna
dubitatōe soluta alie inūerabiles succedeāt. sz tñ qz ista scire expedit affl/
cto. iō saltē paz de ea tractabit ⁊ ponit q̄ stabilitas dine mēt̄ oia guber/
nat statuit ⁊ dispōit. p̄mittit etiā q̄ opt̄z scire q̄d sit puidētia. ⁊ q̄d fatū. ⁊
tūc ad ꝫ q̄d q̄rit' recto ordie puēit'. Prouidētia ḡē ipa dina rō i sūmo oim
p̄ncipe ꝓstituta. Ut plant⁹ sic. Prouidētia ē dispō dina siue ordinatio exīs
in mēte dina q̄ cūcta inferiora sūt̄ puisa fm statū sue nature. Fatū ꝙ est
dispō inhērēs rebꝫ mobilibꝫ ꝙ quā puidētia oia nectit suis ordib'. Et po
nit q̄ puidētia ⁊ fatū nō sunt vnū ⁊ q̄ fatū cū oibꝫ suis subiacētibꝫ depē
det a puidētia. Et p̄ōit diuersas opiniōes circa fatū. s. a q̄bꝫ vel a q̄ exerce
atur ⁊ q̄ oia q̄ fato subiacēt etiā diuine puidētie subiacēant. et ñ ecōuerso
⁊ declarat ꝫ de circul' sup eundē axē sup ie mot̄z. Et quāto q̄d firmi⁹ se di
uine ꝓtiet. tāto firmi⁹ p̄seruať a fatali mutatōe. Deinde phia ꝓpat habi/
tudinē fati ad puidētiā diuinā ꝙ q̄tuor silia. s. fatū hz se ad puidētiaz sic
rōcinatio ad itellectū id q̄d fit ad id q̄d ē tps ad eternitatē. circul⁹ ad p̄ctū
mediū. Postea oñdit q̄ sint illa q̄ fato disponunť. ⁊ q̄ ea q̄ apparēt i rebus
ꝓsusa ñ intelligētibꝫ sunt in dina puidētia a gubernatōe ordiata. ⁊ q̄ p̄ōe
aduertere ista. optimā in singul' ueniet rōnez Jtē q̄ indifferenter bōis
⁊ malis, pspa ⁊ aduersa ꝓingūt. nō fortuito sz sūmo libramie ꝓcedit ex p/
uidētia ordiatoris. sicut q̄ q̄sdā scit dignos pzio q̄sdam supplicio. Deide
oñdit cāz generalē q̄re mal' bona ⁊ bonis mala ꝓingūt. s. qz hoīes nesciūt q̄
sūt bona vl' mala, p bās ꝙ sicē medici sciēt̄z diuerꝫ corpib' diuersa cōuenire
medicamēta ⁊ nesciēte. varietatē corpoꝝ diuersificatoꝝ i cōplexiōe. igrant
cāz mutabilitatis curatōis. Etiā ꝓbat ꝫ ex ꝫrio iudicio dei ⁊ hoim alle
gās Lucanū ꝫ iudicio deoꝝ ⁊ catho nis. Deide ponit cās spāles quare
mal' bona eueniūt. ⁊ vna ē qz posset deterioz fieri si hoc bonū ñ veniret. q
aūt bonis mala ñ eueniūt facit eoꝝ meritū. ⁊ tō cis bōa eueniūt vt ipobi
tas ꝑuales reprimať. Jtē si q̄dā modesti affligerenť deficerent q bōi re
primūt ⁊ eis mala aduenīūt. hoc iō ē qz alīqs coꝝ explōga felicitate gl'iari
possent. ⁊ si ñ excitarenť superbiret. Scdo vt inde magz mereanť ⁊ exerci⁹
tatōe i ꝙutib' cōfirmēt. Tertio alīq pl⁹ metuūt q̄ debēt. Quarto alīqs
pl⁹ p̄sumit ꝫ se q̄ ꝫz. Quito ꝓter gl'iaz p̄iose mot̄z. Sexto ꝓpť exēplz
alioꝝ. q̄ ät mal' mala aduenīūt nēo mirať. sz q̄ eis bōa eueniunt. p̄ma cā
ē ne fiāt peiores. scda vt emēdenť. tertia vt eoꝝ miseria maioꝝ existat. Dei
de oñdit cām quare mali malos puniāt. qz sic tales mali fiūt boni. postea
exclamat de ꝓtractiōe tali amplioꝝ Jn metro sexto cōfirmat phia q̄ di
cta sunt ꝙ silitudinē iocūde alioq̄ns Boe. vt sic recreat⁹ ad sublimiora ten
dat ⁊ cōmēdat diuinā, puidentiā in regimine corporum celestium elemē
toꝝ, tēpoꝝ generabiliū ⁊ corruptibiliū ex ꝓte dei regentis. Alit q̄ Si vis

pura mēte sūmi dei iudicia ītelligere. aspice celū ⁊ disciplinā stellaꝝ ⁊ anni cursus q̄ꝫ varij videnť. ⁊ tñ vnū nō ꝯfundit aliđ. sic i actibꝫ hūanis oīa recte ordinanť. In ꝓsa septīa cōcludit ph̄ia ex p̄dictis q̄ oīs fortūa ē bona tanq̄ꝫ a đo ifallibilr admīstrata vnicuiq̄ꝫ ꝑm sua merita. nam iocūda remunerat. aspa exercet vl' corripit. Et oñdit q̄ ē ꝯtrariū vulgo. q. d. O boeti. caue ne seq̄rꝫ vulgi opinionē q̄ sp aduersa iudicat mala sed attēde q̄ in tua ptāte ē q̄lē vis hr̄e fortunā ⁊ ꝑ hoc tādē facit exhortatiōez vt fortuna magnimiter tolleret. ꝯcludēs eē i hoīs ptāte forma sibi fortunā q̄lē vult

¶ In metro septīo ph̄ia confirmat suā exhortationē exēplo viroꝝ fortiū q̄ spretꝫ voluptatibꝫ spe laudis ⁊ gl'ie labores maxīos subire. ⁊ ꝑ h̄ hortatur ꝟtuosos ne desistāt a ꝓposito suo ꝓpter labores. Difficile est em̄ medium tenere. Et ponit tres fabulas q̄i solaciādo ipi boetio ne grauetur seriosis Concludit aūt O fortes ite nūc altas vias ad supna. si tāta fecerunt infideles ꝑ gl'ia inani. cur vos inertes ⁊ pigri terga nudatis. i. labores respuitis qñ supata carnalia donāt nobis celestia p̄mia.

Uintus et vltimus liber hꝫ sex prosas ⁊ q̄nq̄ꝫ metra.

In h̄ vltīo li. ph̄ia soluit q̄dā dubia ex supradictis ꝓuidētia. Nā s̄ tetigit aliq̄ mltū intricata q̄ nō plene exposuit. s. de ꝓuidētia ⁊ fato. ex q̄bꝫ videť ꝯcludi q̄ si ita p̄ꝫise deꝰ oīa dispōit. g̃ neq̄ꝫ casus neq̄ꝫ fortūa ē. neq̄ꝫ liberū arbitriū.

In p̄ma prosa Boetiꝰ cōmēdat actū ph̄ie ⁊ dat occasionē tractādi đ casu mouēs q̄onē. An aliq̄d sit casus an oīno nihil. ⁊ đt. Expior em̄ q̄đ s̄ dixisti q̄ materia de ꝓuidētia sit nimis implicata. Nā ego oīa casualr putabā euenire. Tu ꝟo econtra ꝓbasti nulla. Si g̃ ita ē tūc multa dicta antiq̄ꝫ sunt falsa q̄ posuerūt casū esse. Ad hec ph̄ia rñdet q̄ si ita casuꝫ diffiniam sicut tu videris diffinire. tūc dico casū oīno nihil esse. Nō em̄ est motus temerariꝰ nulla causaꝝ cōnexiōe ꝓductꝰ. qꝛ ex nihilo nihil fieri p̄t. nc vllus temeritati locꝰ in vniuerso relictus ē. ꝓhibenti deo q̄ om̄ia ordinat. Si aūt cū meo Aristotele ⁊ non cū vulgo sentis. tūc dico casuꝫ eē sicut. ij phisicoꝝ ait. Quotiēs aliq̄d cuiuspiā rei gr̄a gerit. ⁊ aliđ q̄busdā ex causis q̄ꝫ q̄đ intēdebat contingit casus vocatur. i. casus ē euētꝰ iopinatꝰ ex cōtingentibus causatꝰ in his que geruntur ob aliquid. Et ponit exemplū de fossione terre ⁊ auri reptione dicens. vt si q̄s colendi agrum causa terrā fodiat auꝝ repiat. euentꝰ iste et si non hꝫ cām intētā hꝫ tñ cām confluentez ex diuina ordinatione ꝓcedentem.

In primo metro oñdit ꝑ simile aquaꝝ tigris ⁊ eufratis quō euētꝰ casualr habeat se ad diuinā prouidētiā In armenia est q̄dā rupis de q̄ fons scaturit a se deriuās duo flumīa q̄ dicunť tigris ⁊ eufrates. post aliq̄đ aūt spaciū iterato conueniūt ⁊ vnū flumē efficiūt. Si q̄s g̃ deponeret nauiꝫ vel lignuꝫ in vnū illoꝝ ⁊ silr nauim vel lignū in aliud ꝑm naturā aq̄ꝫ descenderet donec tādē sil' iungerenť p̄ter tñ intētionē deponētis Sic ē đ casu syllogisandum. qꝛ q̄d hō ñ aduertit hoc tñ ordo nature diuīe supplet

¶ In scda psa Boeti⁹ q̄si plene informat⁹ de puidentia ⁊ fato ⁊ casu
Jā dubitare incipit an etiā sit liberū arbitriū, p eo q oīa ꝯstringunt̄ cate
na fatal̄ necessitudis. Ad hoc phia rn̄det q oīno est lz in diuersis nō eadē
facultas sit, psequēdi volita ⁊ fugiēdi volita. nā boni sunt veri liberi. deo
libere inherēdo. ⁊ mali ex ꝓpria libertate serui efficiunt̄ ad infima ⁊ vicia
volūtarie tendendo ¶ Etiā puidētia nō excludit libertatē. quia summini
strādo ⁊ mouēdo nō iponit necessitatē. sed libere ꝑmittit agere qd̄ placet.
⁊ vnicuiq; reddit ꝑm merita. Et sic act⁹ liberi arbitrij cadit sub diuina
puidētia. Oñdit etiā liberū arbitriū esse aliter ī angel̄ ⁊ aliter in hoībus.
¶ In metro scdo phia ꝯmēdat excellētiā diuīe cognitōis in ꝯpatōe ad
solē materialē. ⁊ sic hilariter p̄dicta ꝟa eē oñdit. adducēs exēplū melliflui
Homeri dicētꝫ. q lz sol sit īmēsi splēdoris ⁊ oīa ī supficie plustret. tñ nō
pōt ītima terre viscera illūinare. Sed ñ sic sol iusticie de⁹ p̄t īpediri q̄ oīa
ex alto cernit pñtia, p̄terita ⁊ futura. Etiō ip̄e veraciter dici p̄t ver⁹ sol
¶ In tertia psa boe. ꝯq̄ritur se rursus difficiliori ābiguitate cōfūdi. qr nō
pōt cape quō sil̄ in ꝟitate stat liberꝫ arbitriū cū diuīa puidētia Et oñdit
diuinā puidētiā ⁊ liberū arbitriū eē incōpossibilia tali rōne q̄ infallibilit̄
puident̄ de necessitate eueniūt. sed oīa īfallibil̄ra deo puidētur. g̃ si ab et̄
no nō solū facta sed cōsilia ⁊ volūtates puidētur a deo. nulla erit libertas
arbitrij. Alia rō. Sicut se hz scīa respectu scibilis pñtꝫ. sic p̄scia respectu
effectus futuri. sed cū scio aliq̄d in pñti esse necesse ē ip̄m eē. ideo cum pre
scitur aliq̄d futuꝫ eē necesse ē ip̄m futuꝫ eē. sed de⁹ p̄scit oīa futura. igitur
necessario eueniūt ¶ Tertia rō. Quicūq; existimat rē al̄r eē q̄ ē ei⁹ esti
matio ē falsa ⁊ nō scita sed fallax opinio. Si igitur diuīa puidētia p̄scit
aliq̄d futuꝫ. ⁊ si ip̄m nō necessario euenit sicut p̄scit p̄scia dei. tūc puiden
tia dei non est scīa. qd̄ ē absurdū. igitur futura a deo puisa necessario eue
niūt. Post hoc īprobat modos q̄bus aliqui nitunt̄ saluare prouidentiam
Prim⁹ mod⁹ ē vt dicat̄ deū ea q̄ puidet iudicare infallibil̄r. q̄uis possēt
non euenire. sed hoc nō. qr tūc falleret̄ puidētia ¶ Scds mod⁹ ē vt dicat̄
deū puidere futura indetermīate sic vt futura. Sed isto mō puidentia dī
non est certa. ¶ Terti⁹ mod⁹ vt dicat̄ oīa euenire ex necessitate ⁊ liberū
arbitriū auferatur nihil eē. tūc pōit īcōueniētia q̄ sequūtur si auferat̄ liberꝫ
arbitriū. Primū qr tūc leges ⁊ statuta nō valerēt. Scdo qr de⁹ eēt auctor
maloꝝ Tertio qr tolleret̄ act⁹ dep̄cādi deū ⁊ sperādi in deo. q̄bꝫ homīes
maxīe ꝯiūgūtur deo. Et sic vidēs m̄lta incōueniētia seq̄ ex ablatiōe libe
ri arbitrij q̄si pplex⁹ nescit q̄d ꝯducēdū sit. ¶ In tertio metro adhuc bo
eti⁹ psequitur matetiā p̄fatā ⁊ mirādo q̄rit. q̄ cā sit q̄re sil̄ eē nō pñt proui
dētia liberꝫ arbitriū volēs q apparētia discordie puenit ex debilitate itel
lect⁹. ⁊ hoc sic oñdit Si d̄r mēs q obruta tenebris neq̄t ꝯgnoscere tā sub
tiles nex⁹ rerꝫ. tūc iterū noua q̄stio oritur. q̄re. s. tm̄ desiderat ⁊ laborat ista
scire cū nemo q̄rat q̄d ig̃rat. ⁊ si īueniat q̄situ nō cognosceret inuētū. Aut
forte mēs sūmarie aliq̄d scit ⁊ d̄ singulis nihil. aut neq; nouit oīa nec pe

nitus nescit Sz q̄si sūmā memit ꝛ retractādo ꝫsulit ꝛ subtilr aduertit q̄ aliq̄n scruit vt ilr q̄ neglexit itez q̄at addere aliq̄s ptes. ꝛ sic vult dicere q̄ aīa sciat cām incōpassiōis iter puidētiā ꝛ libez arbitriū in vtl sz nescit in spāli ꝛ īppria forma ¶ Jn psa q̄rta pr̄lōgā boeti⁹ vocillatōez in q̄ visus ē q̄sl aliq̄lr subtilr ꝛ aliq̄lr rudis more scholarīū nouicioꝝ q̄ inuoluūt sūias ꝑmōlbꝫ ipitz. nā pbia vrbane alloquit ipm nec ꝫfūdere dispōit. sed dulci ter attrahere vt pleni⁹ erudiat discēs. O boeti. hec ē vet⁹ q̄rela ō puidentia ꝛ olī a Tullio vehemēter agitata. ꝛ a te diu q̄sita necdū ab vllo vīm fir/miter expedita. ꝛ hec ē cā vīi defect⁹ q̄ hūane rōcinatōis mot⁹ ad diuie pscie simplicitatē ñ pōt attingere. h̄ si posset nihil dubietatis remaneret. Sz nūc tētabo ista tibi patefacere. volens igit soluere q̄stionē boeti ꝙ relu mit solutōez pri⁹ ipz probatā q̄ ē bōa in h̄ q̄ ponit pscīam nō eē cām necessi tatz futuroꝝ. Dixit em̄ nō tō fuka puenīūt qr de⁹ ea puidit. Sz fuit ma/la i h̄. qr pōt futura esse cāz pscie dī. ꝛ dt. Si tollerek pscia dei neq̄ q̄ tol lerek libez arbitriū ad necessitatē. Et si itez eē ponit ꝛ nihil necessitatis ꝙ sūgere rebꝫ futurz. māet igit libez arbitriū. Deinde ꝓnōdit pbia q̄ pscia di uina nō ē signū necessitatis in rebꝫ futurz. ꝛ q̄ mod⁹ pbādi ex signo nō est efficax. Deinde qr ex dictz videt sequi q̄ aliq̄ pnt pscirī q̄ tñ necessario ñ eue niūt. Si aūt necessario euenīūt pnt ñ euenire. ita q̄ aliq̄n pscitū a deo nō euenīat. g̃ pbia dubitādo de hoc q̄rit. ꝛ soluit q̄ sz futura i ꝓpatōne ad di uinā puidētiā sint ī necitate ꝺditionata. ñ tñ oīno sunt necāria necessitate absoluta. Dic g̃. putas q̄ puidētia ponit futurz necessitatē. si ita ē q̄re nō ponit rebꝫ pnūtibꝫ necitatē. Et ponā⁹ añ oc̄los q̄drigā cū auriga videm⁹ q̄ntā diligētiā fac̄. si g̃ necessario fieri optz oia g̃ vector frustra vtit liber tate ꝛ arte sua Jn hūc modū cetera ꝙsidera. Tūc pbia discutit sōm mo tiuū boetij Ubz fuka icerta q̄ lia sūt ꝓtigētia pnt certe pscirī. Dixit ei pus nihil scia ꝓhēdi posse nisi certū. Sz assīgt pbia cāz erroꝝ. qr putak q̄ facultas ꝙgnitōis sit ꝑm facultatē rei ꝙgnite ꝛ nō ꝙgscētz qō falsum est. Exēplū ē d corpis rotūditate quā alr visus alr tact⁹ ꝙgscit. visus em̄ a re/motis exñs ꝙgscit. tact⁹ ī ꝓp̄inq̄ pres. Sic ipe hō alr ꝙgscit sēsu. aliter imagiatōe alr rōne. alr intelligētia. Deinde oñdit q̄ q̄dq̄ pōt p⁹ iferioꝝ etiā pōt virt⁹ supioꝝ ꝛ āpli⁹. ꝛ pat illa quattuoꝝ adiuice subtilr. vt ī textu Si hoc pt hō q̄d pt de⁹. ¶ Jn metro quarto oñdit a q̄bꝫ ortū habuit er roꝝ illoꝝ q̄ dixerūt q̄ res cōgscunt ꝑm ꝓp̄ā naturā ꝺ erroꝝ magnū pbuit ī ped⁹mētū ad alia cōgscēda. qr a magnis pbis iuēt⁹ ꝛ defēsus fuit. Stoi ci em̄ quasi ad āgelicā puritatē tēdere cupiētes si possibile fuissz cū Dy/onisio dixissent q̄sdā hoies diuia passiue didicisse. Sz qr tñ misterīū nō dū reuelatū eis fuerat. fecerūt q̄ potuerūt dicētes aiaz tm̄ pati ī cognoscē do. nō aūt agere. ꝛ sic cognitio irellect⁹ua ꝑm eos solum ꝓficerek ex hoc q̄ corpa exteriora suas silitudines ipm̄ūt ī mēte ita q̄ mēs se solū hēat ī rōne patiēt̄z ꝛ res adextra ī rōne agēt̄z. Ex q̄ sequit q̄ patiēs trahit ad naturam agēt̄z ꝛ ū ecōuerso. ꝛ q̄ cognitio sequit naturā rei cognite ꝛ nō naturam

cognoscētis. sīē in tabulā fit ralis in qua scribunt notule ipſi nihil agētib⁹ hoc aūt ñ pt̄ stare qz aīa discernit. colligit diuidit. imo nunc ociosa ē sed moze ignis agitat nūc ifima nūc supma Ūñ pz q aīa pl⁹ agit cū patiatur ī cognoscēdo. Applicat aūt ista ad deū. vt sequit i sēntī ꝓsa. ¶ Jn ꝓsa dn ta pōit phia mltos modos cognitionū vltra ꝗs diuia supemineꝫ ꝓbat spāl⁹ diuinā cognitionē eē ſm modū cognoscētis ꝛ ñ rei cognite. ꝛ ponit insufficiētiā eoꝝ q ex hoc mō cognoscēdi nīo ꝓbat diuinā ꝓuidētiam ponēs exēpluz de quattuoꝝ ꝑtib⁹ cognoscitiuis subordiatꝫ hoztatur q vt diuie mēti hūana rō se submittat Nisi eñ erigam⁹ ad cacumē summe intelligētie rōnatōez nīraz ñ possum⁹ ptīcipes fieri illi⁹ sapie q vltra nos ē illic eñ rō videbit qđ in se nō pōt intueri. ꝛ de futurꝫ certissimā sciaz habebit ¶ Jn metro q̄nto ꝛ vltio phia iocūde hoztatur ad idē. ſ. surſū mēte tēdere. qz alias ñ ē possibile vt ꝗs possit cape quō dei intelligētia cōtingē tes res certitudinal⁹ ꝓuidet. ꝓcedit aūt hec exhoztatio a ſlitudie corpis humani. nā cetera aīalia hūt facie depſſam ad terrā. sol⁹ hō stat recto corpe. ꝛ tō celestia ꝓncipal⁹ dz q̄rere. ¶ Jn ꝓsa sexta ꝛ vltia ꝓcedit phia ad lō gū cōfirmādo pdicta ꝛ soluēdo istātias supꝛpositas vicz q ꝓuidētia nō impedit arbitrū libertatē. cē Ūñ ait. vt possum⁹ cognoscere q̄ sit scia dī quātū fas ē intueamur. ꝗs sit diuie subestat⁹. Deū igitur et nū eē con/ stat. eternitas aūt ē itermīabil⁹ vite tota sil⁹ ꝛ pfecta possessio. ex hac diffi/ nitōe. ꝓbat totū intētū suū. qz de⁹ nec̄ cōditis reb⁹ anticoꝝ videri dz tpis quātitate. ſz simplicꝫ pot⁹ ꝓpietate nature ꝛ mālfestat quō tpalia deficiunt a simplicitate diuie nature quā nituntur imitari. Deinde ponit phia q scia diuia ñ pscia ñ ꝓuidētia. ſz ꝓuidētia vocatur. Tunc soluit rōnes si bi supi⁹ factas ꝫ prouidētiā volēs q sīē nīa pñs sciañ ē cā necitaꝫ. ecndi eoꝝ q̄ scim⁹. sic nec dī ꝓuidētia eoꝝ q̄ prouidet. Deinde oñdit q circa cō tingētia stat certa cognitio dei ꝛ incert⁹ euēt⁹ rei. Deinde fortificat pmā rōnez vt formali⁹ soluatur ꝛ soluit eā ꝑ distictionē necitatis conditionate et simplicis. Deinde concludit ex p̄missis q illa sil⁹ stāt. aliqua fm se eē contigētia ꝛ incerta. ꝛ sic libera et soluta prozsus i sui nal⁹a videnť. q̄ tñ ad diuinū ituitū cūcta inſpiciētē relata necessaria dicunť ꝛ certitudinal⁹ eue niūt. itaq diuina notio mīme reꝝ qualitatē prurbat. Deinde objcit ꝫ illā solutōez. qz sic nō videť eē dña inter ꝓ ingēs ꝛ necessariū.. Tūc ob/ jcit ꝫ solutionē datā. tñ qlibet hō pt̄ mutare suū ꝓpositū. soluit sic. nec ꝑ hoc effugit diuinā ꝓuidētiā. Deinde q̄rit vtꝝ ex nīa mutatōne mutet dī uina scia. ꝛ dt q nō. qz de⁹ illā mutatōez etiā scit. qz oia simplicissime cō phēdit. Tandē ꝛcludit ex p̄missis ꝛpassibilitatē liberi arbitrij cū diuina ꝓuidētia oñdens leges eē bonas ꝛ ꝑ deū bonis ꝑmia malis supplicia dī spensari Spes ꝛ pces nō frustra fieri. Demū post oia q̄i natural⁹ tracta ta theologicā infert ꝛclusionē. dicēs. Auersamini igit⁹ vitia. colite ꝓtutes ad rectas spes aīm subleuate hūiles pces i excelsa porrigite. Magna vo bis ē si dissimulare nō vult⁹ necessitas indicta ꝓbitatis. q̄ añ oculos agi/ tis iudicis cūcta cernēt⁹. Deo grās.

Thomas Reinprecht

